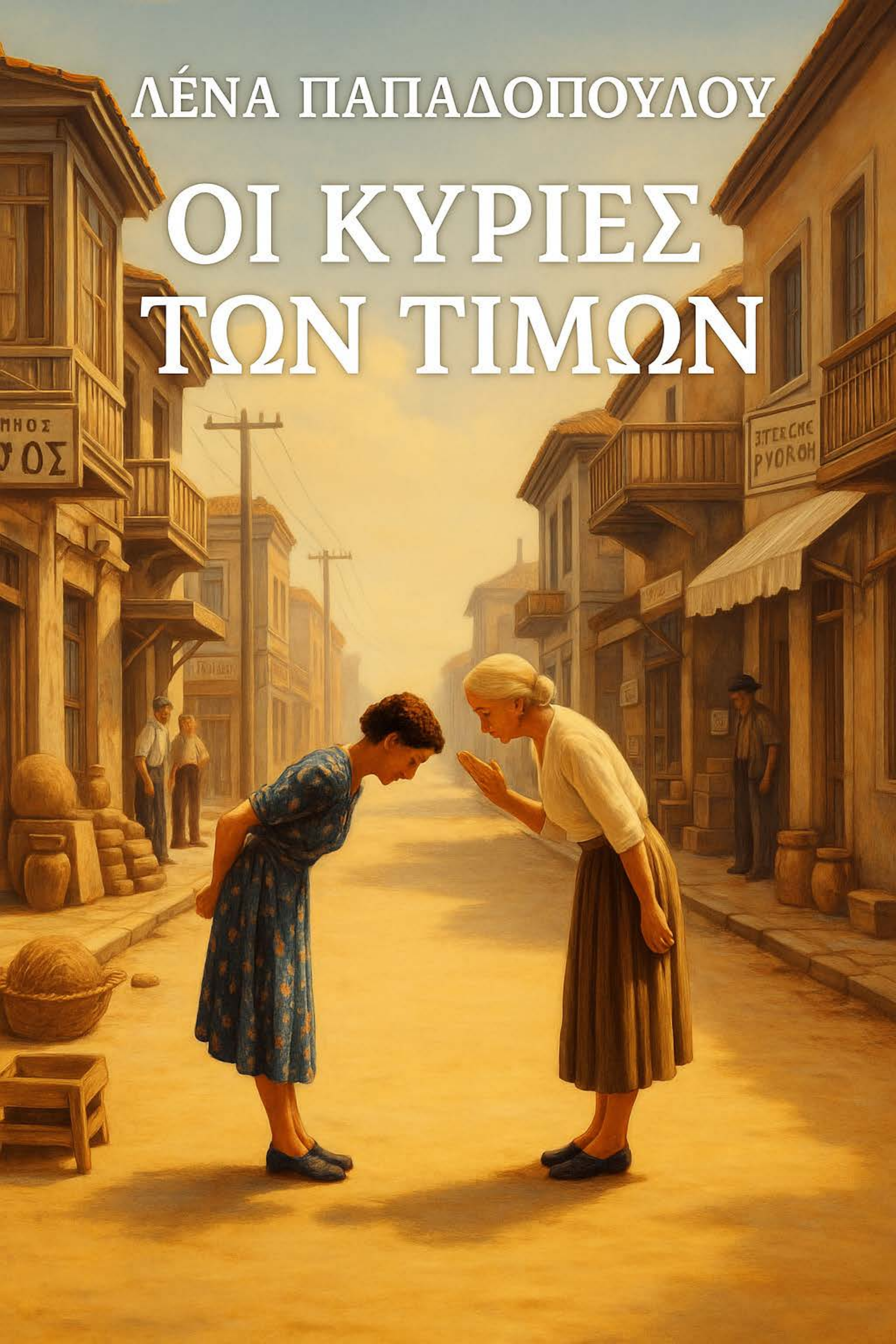

ΛΕΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Μυθιστόρημα

από τη

ΛΕΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Αφιερώνεται εξαιρετικά,
με αγάπη και σεβασμό,
στη μνήμη της Δασκάλας μου
της Β΄ και Γ΄ δημοτικού,

Κυρίας Ζωής Στεργιοπούλου.

Είχε προβλέψει τα πάντα.

Υπόκλιση.

ΕΝΑΣ ΚΟΡΙΤΣΑΡΟΣ ΣΩΣΤΟΣ ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΣ

Τραγούδι των Μιχάλη Σουγιούλ (η μουσική) – Αλέκου Σακελλάριου και Χρήστου Γιαννακόπουλου (οι στίχοι). Τραγούδησε ο Φώτης Πολυμέρης.

Άλλο ένα χειμωνιάτικο βράδυ έφτανε στο τέλος του και, όπως πάντα τα τελευταία χρόνια, ήταν μόνη στο σπίτι. Τον άντρα της δεν τον έβλεπε – μάλλον καλύτερα - και η Παρασκευή δεν πιανόταν για παρέα, ήταν πια κάτι από τη σύνθεσή του, όπως τα υπόλοιπα έπιπλα και αντικείμενα. Σχεδόν αόρατη. Χώρια που όσο περνούσαν τα χρόνια πήγαινε για ύπνο όλο και νωρίτερα, από τους πόνους που είχε στα κόκκαλα. Για την ακρίβεια, ήταν μόνη και στους τρεις ορόφους του σπιτιού. Και οι επάνω και οι κάτω διαμέροντες, έλειπαν. Όλοι είχαν πια τη δική τους ζωή. Πάλι καλά που ο μικρός ερχόταν κάθε μέρα για φαγητό και τον έβλεπε. Μόλις είχε τελειώσει το σίριαλ που παρακολουθούσε ανελλιπώς και χάζευε απέναντι στην τηλεόραση για να περάσει η ώρα. Σε λίγο θα σηκώνόταν, να κάνει τα βραδινά της και να πάει για ύπνο. Το καλοριφέρ έπρεπε να είχε ήδη σβήσει και κρύωνε. Όσο να πεις, ήταν κι αυτό ένα υπολογίσιμο έξοδο. Χτύπησε το τηλέφωνο και με κόπο σύρθηκε μέχρι εκεί.

«Ζούκη».

«Τι κάνεις, Πελαγίτσα μου;»

«Αχ, Ναυσικούλα μου, εσύ είσαι; Καλησπέρα».

«Το ξέρω που βλέπεις το σίριαλ και είχα το νου μου μόλις τελειώσει να σε πάρω, να τα πούμε λιγάκι. Δεν ήθελα να σε διακόψω».

«Να είσαι καλά, Ναυσικά μου. Εσείς τι κάνετε; Ο Γρηγοράκης μου;»

«Καλά είναι, δόξα το Θεό. Χθες μας τηλεφώνησε από τη Σαγκάη».

«Δε μου ακούγεσαι πολύ καλά, Ναυσικούλα μου. Δεν τελείωσες ακόμα;»

«Όχι, Πελαγίτσα μου, αλλά σιγά που θα μου ξεφύγει εμένα η Πόπη. Πού θα πάει, θα την καταφέρω και αυτή τη φορά. Αφού το ξέρεις πως έχω τον τρόπο μου. Είναι θέμα χρόνου. Αλλά πραγματικά δυσκολεύομαι και είναι στιγμές που σκέπτομαι να τα παρατήσω. Φαίνεται πως τον αγαπάει. Και το χειρότερο, αυτό που με ανησυχεί και με δυσκολεύει πιο πολύ, είναι πως την αγαπάει κι αυτός. Δεν βλέπω να παρεξηγούνται μεταξύ τους για κάτι, έστω και μικρό, για να μπορέσω να μπω μέσα. Αν την έβλεπα στενοχωρημένη, ήξερα εγώ να τη χειριστώ την κατάσταση».

«Τότε μη χάνεις χρόνο και μίλησέ της στα ίσια. Πες της να αφήσει τους έρωτες στην άκρη και να πάρει το γιατρό που την παρακαλεί και είναι τρελαμένος μαζί της. Χρυσή ζωή θα περάσει».

«Συνέχεια της το λέω. Άλλο πράγμα ένας γιατρός και άλλο ένας επιχειρηματίας, όσο επιτυχημένος και να είναι».

«Το παράδειγμα το έχουμε μέσα στο σπίτι μας. Ο Παναγιώτης, βασίλισσα την έχει την Κλημεντίνη μου. Δεν το βλέπει; Κάποια στιγμή πρέπει να τη βάλω κάτω και να της μιλήσω η ίδια».

«Σιγά, να μην σε ακούσει».

«Λείπει τώρα; Σ' ακούω που μιλάς ελεύθερα».

«Είναι έξω με το Στέλιο. Πάλι θα το γλεντήσουν, γιατί στολίστηκε η κόρη μου για τα καλά».

«Να της πεις πως αυτός δεν είναι για σπίτι».

«Έχεις δίκιο, Πελαγία μου, έχεις δίκιο Πελαγίτσα μου. Συνέχεια αυτό της λέω. Άλλο πράγμα να γίνει γιατρίνα, μια κυρία του κόσμου και του σαλονιού, και άλλο πράγμα να πηγαίνει ο άντρας της κάθε μέρα στη δουλειά με τη φόρμα, για να μη διαφέρει, λέει, απ' τους εργάτες του και για να τους κάνει με τον τρόπο του να δουλεύουν πιο αποδοτικά. Αηδίες. Κάθε μέρα της το λέω, αλλά δεν ακούει».

«Ο Γρηγόρης, τι λέει;»

«Αχ, Πελαγιούλα μου! Προβληματισμένος είναι». Της έχει αδυναμία και μπορεί να τον καταφέρει».

«Ναυσικούλα μου! Όσο θυμάμαι τι πέρασες τότε που ήθελε οπωσδήποτε να δουλέψει!»

«Χριστός και Παναγία! Αυτό μας έλειπε! Βάσανα, Πελαγίτσα μου. Τα παιδιά όσο μεγαλώνουν, τόσο μας βασανίζουν. Αλλά σιγά που θα άφηνα ποτέ την κόρη μου να δουλέψει. Σιγά μην με έπιανε τότε μπόσικη η Ποπίτσα να μας έκανε ρεζίλι, σιγά που θα της επέτρεπα να εξευτελίσει τον πατέρα της και τον αδερφό της. Να λέει ο κόσμος πως η κόρη του Γρηγόρη του Λεούση, η κόρη του καπετάν – Λεούση, δουλεύει. Πως ξεπέσαμε τόσο πολύ σαν οικογένεια, που βγάλαμε την κόρη μας στη δουλειά. Στάθηκα αδιαπραγμάτευτη, αλλά τότε, ευτυχώς, είχα και το Γρηγόρη για συμπαράσταση. Ούτε να ακούσει δεν ήθελε. Τα διπλά της έταζε, μόνο και μόνο για να καθίσει στο σπιτάκι της, όπως όλες οι αξιοπρεπείς κοπέλες».

«Χριστός και Παναγία, Ναυσικούλα μου! Ποια από εμάς καταδέχτηκε ποτέ να δουλέψει; Αλλά στην οικογένειά μας είχαμε και σωστούς άντρες. Βασίλισσες μας είχαν. Κανένας δεν ξέπεσε τόσο πολύ ώστε να βγάλει τη γυναίκα του ή την αδερφή του στη δουλειά. Εμάς, ποτέ δεν μας κορόιδεψε ο κόσμος».

«Αυτό είναι το σωστό, Πελαγιούλα μου. Αλλά, βλέπεις, νέο κορίτσι είναι και δεν ξέρει ούτε το σωστό, ούτε το συμφέρον της. Βλέπει τις άλλες και ξεσηκώνει το μοντέλο, χωρίς να καταλαβαίνει πόσο ανόητες είναι. Καμία απ' αυτές τις μικρές δεν ξέρει ούτε να φερθεί, ούτε να σταθεί, ούτε να κρατήσει σπιτάκι, αλλά η δική μας μάς απασχολεί».

«Σιγά το μοντέλο! Η γυναίκα στη δουλειά! Ντροπή! Αλλά είμαι σίγουρη πως πάλι θα τα καταφέρεις, Ναυσικούλα μου».

«Αγωνίζομαι να την πείσω, Πελαγίτσα μου, αλλά δεν μπορώ με τίποτε να χωθώ μέσα. Οι δυο μας τα λέμε και ανησυχούμε. Δυστυχώς, μ' αυτόν που είναι ερωτευμένη, αποκλείεται ν' ανοίξει σπιτάκι σωστό. Τα δικά σου τα παιδάκια τι κάνουν;»

«Τα ίδια. Τα πρωϊνά στη δουλειά και τα βράδια έξω. Ο Κώστας και η Κλημεντίνη στα σπίτια τους, με τις οικογένειές τους».

«Ευλογημένος ο Θεός. Τι κάνει η Παρασκευούλα μας, Πελαγίτσα μου;»

«Γερνάει η δόλια, αλλά καλά είναι».

«Ο Μενέλαος;»

«Αποσύρθηκε νωρίς».

«Τους χαιρετισμούς μου. Καληνύχτα Πελαγιούλα μου. Χάρηκα που τα είπαμε. Καλό μου έκανε».

«Καληνύχτα, Ναυσικά μου. Μην εγκαταλείπεις τον αγώνα, πρώτα απ' όλα για

το καλό της Ποπίτσας μας. Το νου σου και τα μάτια σου ανοιχτά. Νέοι είναι, πείσματα κάνουν, δεν μπορεί, κάποτε θα τσακωθούν και τότε θα έρθει η ώρα σου. Ξέρεις εσύ από τέτοια, αλλά όποτε με χρειαστείς εδώ είμαι κι εγώ. Μην απογοητεύεσαι, βρε».

«Αμήν, Παναγία μου. Μεγάλη η χάρη Σου».

Έκλεισε η γραμμή. «Μωρέ, ας μην ήσουνα η αδερφή του Γρηγόρη και αν έβλεπες εσύ τηλεφώνημα από εμένα, τηλεφώνο να γινόμουν» σκέφτηκε η Ναυσικά. Κάτι ανάλογο σκέφτηκε και η Πελαγία, αλλά χαιρέκακα. «Να δω πως θα τα καταφέρεις να μη σου ξεφύγει η κόρη και μετά τρέχεις και δε φτάνεις. Αλλά είσαι γυναίκα του Γρηγόρη. Μόνο αυτός μου έμεινε στη ζωή».

Η Πόπη γύρισε στο σπίτι για πολλοστή φορά τα ξημερώματα, απόλυτα ευχαριστημένη, γεμάτη και ερωτευμένη. Το ήξερε πως η μάνα της θα άρχιζε πάλι τη γκρίνια και θα της μαύριζε την εικόνα, αλλά δε βαριέσαι, το γλέντι που έκαναν άξιζε τον κόπο. Χώρα που εκείνο το βράδυ κατάλαβαν και οι δυο πως το μεταξύ τους θέμα είχε τελειώσει. Ο γάμος τους ήταν απλά και μόνο θέμα χρόνου.

Είχαν πάει όλη η γνωστή παρέα να ακούσουν τον Κώστα Καρουσάκη και είχαν περάσει θαύμα. Είχαν ρίξει τις ζεϊμπεκίες τους, είχαν τραγουδήσει με την ψυχή τους, είχαν πετάξει λουλούδια, είχαν γελάσει. Τέλεια ήταν η ζωή με το Στέλιο. Και μόλις παντρεύονταν, θα γινόταν ακόμα πιο τέλεια. Μάλιστα εκείνο το βράδυ, ο Στέλιος έριξε δυο φορές παραγγελιά το τραγούδι

βάλε μου να πιώ και ξαναβάλε μου
αυτή η γυναίκα θα 'ναι το φινάλε μου

και της το τραγουδούσε στο αυτί. Μόλις πήραν είδηση οι υπόλοιποι τι γινόταν, παράγγειλαν σαμπάνιες και άρχισαν τις ευχές. Οι δε Μανώλης και Τάκης διεκδίκησαν αναβαθμισμένο ρόλο.

«Μπράβο, ρε παιδιά! Καιρό είχαμε να ακούσουμε κάτι καλό».

«Αν ψάξετε αλλού για κουμπάρο, κομμένη και η «καλημέρα».

«Γιατί, ρε; Εσύ είσαι καλύτερος;»

«Τότε και οι δυο».

«Και στις σουμάδες σας, αδέρφια! ευχήθηκε η Καιτούλα, από τη Νίσυρο. «Για το γαμήλιο ταξίδι θα σας στείλω τις πρώτες ημέρες στο σπίτι μου στο νησί. Να το χαρείτε μόνοι σας όπως πρέπει».

Η Πόπη ξύπνησε για πρωί νωρίς το μεσημέρι. Άλλωστε, δεν είχε τίποτε να την πιέζει. Μόλις την είδε η μάνα της να πηγαίνει στην κουζίνα, την πήρε από πίσω. Και επειδή είχε καταλάβει πολύ καλά πως με την αγριάδα δεν επρόκειτο να καταφέρει τίποτε, φόρεσε τη μάσκα της στοργής - που αποδεδειγμένα στο παρελθόν σε πολλές περιπτώσεις είχε φέρει το ποθούμενο αποτέλεσμα - πήρε το πιο γλυκό της ύφος και την ακολούθησε.

«Πώς τα περάσατε, Ποπίτσα μου;»

«Άλλο πράγμα. Από τα ωραιότερα βράδια της ζωής μου».

«Πού πήγατε, γλυκιά μου, και γύρισες έτσι αργά;»

«Στον Καρουσάκη. Τέλεια ήταν. Φοβερό γλέντι».

«Βρε Ποπάκι μου, βρε Ποπίτσα μου, καλά, χρυσά και άγια είναι όλα αυτά.

Και τα γλέντια και ο πώς - τον - είπες - και όλα. Αλλά για πες μου, παιδάκι μου: αν έχεις έναν άντρα που γυρίζετε κάθε βράδυ στα κέντρα, τι σπιτάκι θα ανοίξετε; Πώς θα

μεγαλώσετε τα παιδάκια σας; Με τι κουράγιο θα ξυπνάς κάθε πρωί να τον ρωτήσεις τι φαγάκι θέλει να του μαγειρέψεις για το μεσημέρι;»

«Κανένα φαγάκι, διότι ο Στέλιος πηγαίνει στο σπίτι μια και καλή το βράδυ».

«Και το βράδυ δεν τρώει;»

«Τις περισσότερες φορές βγαίνει έξω. Βγαίνουμε, δηλαδή».

«Αχ, Παναγία μου! Δεν είναι για νοικοκύρη αυτός. Γιατί δεν μ' ακούς;

«Άρχισες πάλι, έτσι; Λάου – Λάου το πηγαίνεις να φέρεις πάλι τη συζήτηση στο μπουλούκο που σε έχει μαγέψει. Γιατί δε χαίρεσαι που με βλέπεις ευτυχισμένη;»

«Αυτός κάνει για σπιτάκι, Ποπίτσα μου. Νοικοκύρης απ' τους λίγους είναι».

«Γιατί δεν είσαι ειλικρινής; Τον θέλεις μόνο και μόνο γιατί είναι γιατρός».

«Και νοικοκύρης είναι και γιατρός. Άσχημα είναι να πάρεις έναν γιατρό; Χθες το βράδυ, λίγο μετά που έφυγες σου τηλεφώνησε και δεν ήξερα τι να του πω του ανθρώπου, πώς να σε δικαιολογήσω που έλειπες».

Άστραψε και βρόντηξε η Πόπη, πράγμα που έκανε τη Ναυσικά να πάρει ακόμα πιο γλυκό ύφος.

«Να με δικαιολογήσεις που έλειπα σε κάποιον που δεν έχει κανένα απολύτως δικαίωμα επάνω μου; Άσε με, ρε μάνα, άσε με να χαρείς. Κακώς που του μιλάς. Πολύ κακώς. Με το δικό σου θάρρος ο τύπος μας έγινε ταγάρι. Ένα μικροτρακάρισμα έγινε, ίσα μια γρατζουνιά στο φανάρι που πρέπει να στηθείς για να τη δεις και δεν μπορούμε να τον ξεκολλήσουμε από πάνω μας, τρεις μήνες τώρα».

«Σε είδε και τρελάθηκε. Δεν το καταλαβαίνεις;»

«Εγώ, δεν του έδωσα κανένα θάρρος».

«Κακώς. Να σε κυνηγάει ολόκληρος γιατρός και μάλιστα χειρουργός και συ να γλεντοκοπάς τα βράδια με το Στέλιο, δεν μου φαίνεται και πολύ σωστό. Τι του βρίσκεις;»

«Εγώ τι βρίσκω στο Στέλιο ή εσύ τι του βρίσκεις του μπουλούκου;»

«Κάνει για σπιτάκι και παιδάκια, Ποπίτσα μου. Βασίλισσα θέλω να σε δω, με ένα συμμαζωμένο τρόπο ζωής».

«Αυτά, δεν με νοιάζουν. Εσύ που έζησες έτσι «συμμαζωμένα» όπως λες, τι κατάλαβες;»

«Βεβαίως και κατάλαβα. Έζησα πολύ ευτυχισμένη με τον πατέρα σου. Στον πατέρα μου ήμουν πριγκίπισσα και στον άντρα μου βασίλισσα».

«Ναι, γιατί έτσι όπως έλλειπε συνέχεια, αναγκαστικά είχες το κουμάντο. Επιτέλους, παραδέξου το. Και στο κάτω – κάτω, εγώ δεν θέλω να ζήσω «συμμαζωμένα» και νοικοκυρίστικα. Δικαίωμά μου δεν είναι;»

«Αχ, Παναγία μου! αυτός θα μας βάλει όλους σε περιπέτειες».

Η Ναυσικά άρχισε απογοητευμένη να κλαίει. Όλα έδειχναν πως η Πόπη ήταν αμετάπειστη. Μάλλον έχανε άλλη μία μάχη επί του μονίμου θέματος των τελευταίων μηνών.

«Κλάψε όσο θέλεις. Εμένα δεν με κόβεις με κάτι τέτοια. Με το Στέλιο θα παντρευτούμε και καλά θα κάνεις να το πάρεις απόφαση».

«Το αποφασίσατε; Φτάσαμε ως εκεί, λοιπόν;»

«Ναι. Και το καλό που σου θέλω, είναι όταν θα ξαναπάρει αυτός ο πώς τον λένε;»

«Πέτρο, τον λένε. Ούτε το όνομά του δεν έμαθες ακόμα;»

«Δε μ' ενδιαφέρει. Λοιπόν, για να συνεννοηθούμε: μόλις ξαναπάρει αυτός ο Πέτρος τηλέφωνο να του πεις πως είμαι έξω με τον αρραβωνιαστικό μου, για να τελειώσει μια για πάντα αυτό το θέμα. Έτσι;»

«Λάθος κάνεις, Ποπάκι μου. Ο Πέτρος.....»

«Πάλι ο Πέτρος, ανάθεμα τα μελομακάρονα. Βρε μπελά που βάλαμε στο κεφάλι

μας και μας έχει κάνει άνω – κάτω. Χριστιανή μου, μια χαρά δεν ζήσαμε οι δυο μας τόσα χρόνια; Διαφωνήσαμε σε τίποτε; Τσακωθήκαμε ποτέ; Γιατί τώρα τα χαλάς όλα; Γιατί τώρα επιμένεις να με πιλατεύεις και μου δημιουργείς συνέχεια προβλήματα; Γιατί δεν είσαι ευχαριστημένη με τη χαρά μου;»

«Μέχρι πότε θα γυρίζεις, Ποπίτσα μου;»

«Γιατί δε μ' ακούς; Τώρα δεν σου είπα πως με το Στέλιο θα παντρευτούμε;»

«Αχ.....»

«Λοιπόν, θα του το πεις εσύ που είσαστε φίλοι, ή θα του το πω εγώ; Δεν είναι σωστό να ελπίζει ο άνθρωπος. Σου επαναλαμβάνω πως εγώ δεν του έδωσα κανένα θάρρος».

«Εγώ θα του το πω, Ποπάκι μου».

«Και όσος πιο γρήγορα γίνεται».

Συνέχιζε να κλαίει η Ναυσικά. Αλλά μέσα της υποσχέθηκε στον εαυτό της πως όχι Μόνο δεν θα τον απογοήτευε τον Πέτρο για να πάρει δρόμο, αλλά θα τους πάντρευε κιόλας. Κάτι της έλεγε πως στο τέλος θα τα κατάφερνε να κάνει την κόρη της γιατρίνα. Έτσι, όπως ταίριαζε σε μια κόρη Λεούση. Δηλαδή η Κλημεντίνη ήταν καλύτερη που είχε πάρει το γιατρό και καμάρωνε η μάνα της τόσα χρόνια τώρα;

Η Πόπη ήταν ένας κόμματος, άλλο πράγμα. Είχε μέτριο ανάστημα και δεν ήταν όμορφη με την κλασική έννοια της λέξης – είχε πολύ ψηλό μέτωπο που κάπως τη χάλαιγε - αλλά ήταν μια εκπληκτικά εντυπωσιακή κοπέλα, που με τίποτε δεν περνούσε απαρατήρητη. Όποιος την έβλεπε, χάζευε και με το δίκιο του. Λεπτή, με υπέροχο παράστημα, πάντα τέλεια ντυμένη και βαμμένη, διατηρούσε τα πλούσια μαλλιά της μακριά, που της έφταναν σχεδόν μέχρι τη μέση και τα έβαφε σε χρώμα μπλε – μαύρο. Όταν δε φορούσε μεγάλους κρίκους στ' αυτιά της, ήταν το κάτι άλλο. Όσο για τα πόδια της; ήταν το πιο δυνατό σημείο της εμφάνισής της. Απλώς τέλεια. Πράγμα που το ήξερε και σαν γνήσιο θηλυκό φρόντιζε να τονίζει με τον κατάλληλο τρόπο. Δεν φορούσε σχεδόν ποτέ μπότες ή παντελόνι και τα αγαπημένα της παπούτσια ήταν τα ψηλοτάκουνα που της πήγαιναν φοβερά καλά. Τώρα τελευταία μάλιστα είχε αγοράσει ένα ζευγάρι χρυσαφί πέδιλα με λεπτά λουράκια που έδεναν στον αστράγαλο. Το απόλυτο στιλ της.

Αλλά εκτός από εξαιρετικά εμφανίσιμη, ήταν και πολύ καλό παιδί. Πάντα με τον καλό λόγο στο στόμα, πρώτη στα καλοπροαίρετα πειράγματα, γελαστή, κεφάτη, με χιούμορ, δεν ήξερε από κουτσομπολιά, λόγια και κακίες. Όλα αυτά την έκαναν ιδιαίτερα αγαπητή, και είχε πολλές φιλίες και πολλές παρέες. Και επειδή είχε υποκύψει στις οικογενειακές οδηγίες να μην εργαστεί – ως εκεί ήταν η επανάστασή της - διότι δεν ήταν καθόλου πρόπον στην κατηγορία τους, είχε άφθονο χρόνο στη διάθεσή της.

Ο πατέρας της ήταν καπετάνιος. Αν και φρόντιζε να επιστρέφει στο σπίτι αρκετά συχνά έστω και για λίγες μόνο ημέρες, η απουσία του είχε αναγκαστικά αναβαθμίσει το ρόλο της γυναίκας του. Εκ των πραγμάτων, είχε το γενικό πρόσταγμα σε όλα. Άλλωστε, την αγαπούσε πολύ και την εμπιστευόταν σε όλα. Πάντα καμάρωνε η Ναυσικά για το γάμο της και όταν την αποκαλούσαν «καπετάνισσα» γέμιζε η ψυχή της χαρά. «Στον πατέρα μου ήμουν πριγκίπισσα και στον άντρα μου βασίλισσα» συνήθιζε να λέει. Εκείνη αποφάσιζε για όλα και πολύ της άρεσε. Μόνο που ήταν τόσο έξυπνη όσο χρειαζόταν για να μην κάνει την έξυπνη και να νομίζουν όλοι πως τα πάντα γίνονται με τις οδηγίες του καπετάν – Γρηγόρη Λεούση. Πως έστω και από μακριά, διοικούσε το σπίτι του με σιδερένια πυγμή και δεν του ξέφευγε το παραμικρό. Ο καπετάνιος μπορεί να όργωνε τις θάλασσες και να τον έτρεμαν όλοι, αλλά στην ουσία

από την πρώτη ώρα τον είχε βάλει στο βρακί της από το οποίο δεν βγήκε ποτέ. Προφανώς, εκεί μέσα ήταν τέλεια.

Και επειδή είχε ζήσει σα βασίλισσα, ήταν απολύτως βεβαία πως βασίλισσα θα γινόταν και η κόρη της. Αυτή ήταν η θέση των γυναικών. Βασίλισσες. Και σαν βασίλισσα, θα την προσκυνούσε ο άντρας της και τα πεθερικά θα την αγαπούσαν σαν πραγματική τους κόρη, θα προσπαθούσαν να της κάνουν τη ζωή ευκολότερη και θα έκαναν κάθε μέρα το σταυρό τους για τη νύφη που βρήκαν. Έτσι την είχε μεγαλώσει. Η Πόπη στην ουσία ήταν ένα ζυμαράκι κι ας έκανε τώρα την «επανάστασή» της. Ένα παιδί πολύ προσαρμοσμένο σ' αυτό που ήθελαν οι γονείς του και στην ουσία, η μάνα της. Με αυτόν τον τρόπο προσποριζόταν την αποδοχή της, πράγμα που είχε μάθει να θεωρεί αγνή και άδολη αγάπη. Η Ναυσικά όλα αυτά τα χρόνια που αναγκαστικά είχε ζήσει μόνη με τα παιδιά της είχε αναπτύξει τέλεια διάφορες τεχνικές που της επέτρεπαν και να ανακατεύεται και να υπεκφεύγει ταυτόχρονα. Τις χρησιμοποιούσε δε κατά περίπτωση και πάντα με καλά αποτελέσματα. Ένα πράγμα της διέφευγε, ή ηθελημένα αγνοούσε: πως η κόρη της και σε πλήρη αντίθεση με το γιο της τον Τάσο που ήταν μάλλον λαπάς, ήταν φτιαγμένη για δύσκολους έρωτες.

ΕΝΑΣ ΕΡΩΤΑΣ ΞΕΓΥΡΙΣΜΕΝΟΣ

Η Πόπη Είχε γνωριστεί με το Στέλιο το καλοκαίρι του 1978, με τη μεταπολίτευση ακόμα νωπή. Εποχή που το ΚΚΕ(εσ) διατηρούσε έναν πρωταγωνιστικό ρόλο στα πολιτικά δρώμενα και ασκούσε μεγάλη επιρροή στη διανοήση και τους νέους. Είχε πάει στο πάρτι που έκανε για τη γιορτή του ο φίλος της ο Ηλίας, αλλά το βράδυ ήταν σκέτη αποτυχία. Ενώ είχε ξεκινήσει με πολύ κέφι για τραγούδι και χορό – το στοιχείο της - η κατάσταση εξελισσόταν πολύ βαρετά. Το σκηνικό είχε γυρίσει σε μια ανιαρή μάζωξη, πράγμα που ήταν πολύ της μόδας. Παρά τη ζέστη, κάθονταν όλοι μέσα και η παρέα είχε χωριστεί σε «Ρηγάδες» και μη και φιλονικούσαν μεταξύ τους για πράγματα για τα οποία δεν είχε ιδέα, αλλά ούτε και την ενδιέφεραν. Άλλο προβληματισμό και άλλο λεξιλόγιο είχε ο φοιτητόκοσμος – Χριστέ μου, κοτσάνες!

Η μουσική είχε σταματήσει από ώρα να παίζει, μα κανείς δεν το είχε πάρει είδηση έτσι όπως ήταν απορροφημένοι στα δικά τους. Περίμενε αρκετή ώρα μήπως αναστραφεί το κλίμα και τελειώσουν οι σάχλες για να αρχίσει η διασκέδαση, αλλά τίποτε. Σκεπτόταν να φύγει και περιφερόμενη βγήκε στη δροσερή βεράντα. Εκεί καθόταν μόνος του ο Στέλιος, με το ποτό του και το τσιγάρο του.

«Καλησπέρα. Βαριέστε κι εσείς;»

«Θανάσιμα».

«Ακύρωσαν το πάρτι του Ηλία προσπαθώντας να βγάλουν άκρη, ο καθένας απ' την σκοπιά του».

«Καθόλου ευγενικό, αλλά δυστυχώς, πολύ συνηθισμένο στους καιρούς μας. Φταίνε τα δύσκολα χρόνια που προηγήθηκαν και ώρα είναι όλοι επαΐοντες επί των θεμάτων της αριστεράς. Δεν μπορώ να ακούω τα επαναλαμβανόμενα τσιτάτα τους, ούτε να επικαλούνται στις συζητήσεις τους όλη αυτή την πνευματική ηγεσία που τώρα διεκδικεί έναν αναβαθμισμένο ρόλο, ενώ όταν κατέρρευσε η Δημοκρατία μέσα σε μια νύχτα απλώς άλλαξε πλευρό και συνέχισε να καθεύδει μακαρίως».

«Καθεύδει; - επαΐοντες;» αναρωτήθηκε η Πόπη. Τι θα πει; Κάπου το είχε ξανακούσει το «καθεύδει», αλλά δεν ήταν καθόλου σίγουρη για το τι σήμαινε. Όσο για την άλλη λέξη (πώς την είπε;) είχε πλήρη μεσάνυχτα. Απάντησε διπλωματικά.

«Δε βγαίνει άκρη. Βαρέθηκα να τους ακούω όλους να μιλούν για δημοκρατία χωρίς αρχή και τέλος».

«Υποπτα πράγματα».

«Τι εννοείτε;»

«Όλοι αυτοί εμένα προσωπικά μου δίνουν την εντύπωση πως μάλλον αισθάνονται μειονεκτικά. Η εξουσία είναι ο στόχος τους, αλλά θα προτιμούσαν να πεθάνουν παρά να το παραδεχτούν. Ως εκ τούτου αρχικά προβάλλουν ως απόλυτα δημοκρατικοί και ανοιχτοί σε όλα, μέχρι να αποκτήσουν τις εξουσίες που τώρα τείνουν να αμφισβητούν. Μετά όχι μόνο δεν θα διαφέρουν σε τίποτε, αλλά θα έχουν την απάντηση έτοιμη για κάθε περίπτωση. Αυτή που βολεύει, εννοείται, και οπωσδήποτε επαναστατική».

Μπερδεύτηκε η Πόπη με τόσες άγνωστες έννοιες που άκουσε μαζεμένες (Χριστέ μου, πού τα ήξερε όλα αυτά;). Άσχετη ήταν, αλλά θυμήθηκε ξαφνικά κάτι που είχε ακούσει κάποτε από τον πατέρα της.

«Η δημοκρατία έχει μέτρο».

«Σίγουρα. Ως εκ τούτου είναι από τη φύση της είναι ανεκτική και μοιραία ευνοεί τους εχθρούς της διότι τους επιτρέπει να δραστηριοποιούνται εναντίον της. Αυτό είναι το αδύνατο σημείο της».

Πολύ έξυπνος ήταν αυτός, αλλά επίσης καλοβαλμένος, ωραίος, στακάτος και ενημερωμένος. Αριστούχος. Με το σπαθί του, έπαιρνε δέκα με τόνο. Έτσι θα τον βαθμολογούσε.

«Νομίζετε πως θα καταλήξουν σε κάποιο συμπέρασμα;»

«Δύσκολο και πάντως όχι απόψε, ίσα που χάλασε η διασκέδαση. Είναι πολύ μπλεγμένα τα πράγματα και ειδικά από το τέλος του προηγούμενου αιώνα και μετά, που όλες οι ιδεολογίες διεκδίκησαν τον ανθό της πραγματικότητας και στην ουσία άθροισαν μηδέν εις το πηλίκο.

Πάλι της έβαζε δύσκολα. Απάντησε διπλωματικά.

«Θεωρίες».

«Η θεωρία είναι πάντα γενναία. Η πράξη, όμως; Αγαπητή δεσποινίς, όλοι όσοι τώρα εκεί μέσα διαφωνούν γενικώς, να είστε βέβαιη πως αν επρόκειτο να βρουν μια δουλειά με ένα καλό κέρδος και αντίστοιχο κοινωνικό στάτους το οποίο τείνουν τώρα να εκμηδενίζουν, είναι διατεθειμένοι να βάλουν όλες τις θεωρίες τους στο συρτάρι, για να μην πω τίποτε χειρότερο. Είναι θέμα χρόνου να αποδειχτεί. Λόγω δουλειάς και σπουδών, έχω δει πολλούς τέτοιους. Επιδίδονται με πάθος στη διανόηση, ενώ απλώς ψάχνουν την ευκαιρία για να χωθούν κάπου καλά. Άλλωστε, η σύγκρουση ανάμεσα σε ιδεολόγους και καιροσκόπους είναι παμπάλαια».

Ελαφρώς ακατάληπτα της τα έλεγε, αλλά της άρεσε ο τύπος, από τη στιγμή που τον είδε να μπαίνει στο σπίτι. Νέος, ωραίος, καλοντυμένος, ευγενικός – και εκ των υστέρων πανέξυπνος - είχε έναν διαφορετικό αέρα. Σα να τους είχε όλους γραμμένους. Αλλά ήταν καιρός να αποφύγει μια περαιτέρω ιδεολογική συζήτηση μαζί του και για να μην εκτεθεί και γιατί κάτι τέτοια ούτε τα καταλάβαινε, ούτε της άρεσαν. Προτιμούσε τα πιο απλά πράγματα. Πολύ ενημερωμένος της φαινόταν και όσο να πεις, στην αρχαία ελληνική γραμματεία και όχι μόνο, τα κενά της τα είχε. Ντουβάρι ήταν από μαθήτρια, ως εκ τούτου ούτε που σκέφτηκε ποτέ να πάει στο Πανεπιστήμιο να σπουδάσει οτιδήποτε. Το μόνο που κατόρθωσε να μάθει ήταν λίγο πιάνο και λίγα γαλλικά επιπλέον, σαν κόρη καλής οικογενείας.

«Δε λένε να σταματήσουν μήπως χορέψουμε».

«Δε βαριέστε, μέχρι τα χαράματα θα το πάνε. Άλλωστε, συνήθως όσο πιο άνευ ουσίας είναι μια συζήτηση, τόσο πιο μεγάλη είναι η διάρκειά της. Μα θα πρέπει να σας ζητήσω συγγνώμη. Τόση ώρα μιλάμε και δεν έχουμε συστηθεί. Με λένε Στέλιο Ζαφειρόπουλο».

Σηκώθηκε όρθιος και έτεινε με ευγένεια το χέρι του. Εννοείται, πως την είχε σταμπάρει από την πρώτη στιγμή που μπήκε στο σπίτι. Κορίτσαρος. Ο Θεός πρέπει να ήταν σε μεγάλα κέφια όταν την έφτιαχνε. Επιπροσθέτως, είχε τις ωραιότερες γάμπες που είχε δει ποτέ σε γυναίκα και επιτόπου υποσχέθηκε στον εαυτό του πως δεν θα φύγει αν δεν μάθει πρώτα το τηλέφωνό της.

«Πόπη Λεούση. Χάρηκα».

«Λοιπόν, Πόπη, έχω μια ιδέα. Θέλεις να συνεχίσουμε το βράδυ μας κάπου αλλού; Εννοώ να πάμε κάπου να διασκεδάσουμε, αφού δεν μπορούμε να το κάνουμε εδώ. Σε βεβαιώνω πως οι προθέσεις μου είναι οι καλύτερες και πως δεν έχεις τίποτε να φοβάσαι».

«Έχω έρθει με το αυτοκίνητό μου και δεν θα ήθελα να μας δουν να φεύγουμε μαζί. Άλλωστε, μόλις γνωριστήκαμε».

«Αν αυτό είναι το πρόβλημα, λύνεται εύκολα. Εδώ δεν θα χορεύαμε τουλάχιστον ένα χορό μαζί, αν μας έκαναν τη χάρη να αφήσουν κατά μέρος τις τρίτου βαθμού αρλούμπες που ευαγγελίζονται, σίγουροι κατά τα άλλα πως θα σώσουν σύμπασα την ανθρωπότητα και τα υποκαταστήματά της; Μου είναι ιδιαίτερα δύσκολο να τους ακούω. Δεν έχουμε παρά να φύγουμε χωριστά, με διαφορά ενός τετάρτου μεταξύ μας. Μην ξεχνάς πως μόνη σου θα οδηγείς το αυτοκίνητό σου. Λοιπόν, τι λες; Θα μ' εμπιστευτείς;»

«Ναι».

«Τέλεια. Τι θα έλεγες να πάμε στην «Αναμπέλλα» για χορό;»

«Υπέροχη ιδέα. Σύμφωνοι».

«Τότε, φεύγω και θα σε περιμένω εκεί σε μισή ώρα».

Χαιρέτησε ευγενικά τον εορτάζοντα και έφυγε. Μετά από λίγο έφυγε και η Πόπη, λέγοντας πως έχει να πάει σε άλλη μία επίσκεψη. Σαν αέρας πήγε από το Φάληρο ως τον Άγιο Κοσμά. Ο Στέλιος περίμενε με αγωνία μέχρι να τη δει να φτάνει, άλλωστε η γνωριμία τους ήταν τόσο σύντομη, που κάλλιστα θα μπορούσε να το έχει ήδη μετανιώσει. Σίγουρα ήταν σοβαρή κοπέλα. Αλλά, ευτυχώς, πήγε.

Και πέρασαν θαύμα. Φυσούσε ένα υπέροχα δροσερό θαλασσινό αεράκι, γύρω ήταν τα πάντα ήρεμα, η πισίνα της «Αναμπέλλας» φωτιζόταν θαυμάσια, το φεγγάρι επίσης φώτιζε τη θάλασσα με το δικό του μοναδικό τρόπο, τα αεροπλάνα έφταναν συνέχεια φέρνοντας μαζί τους ταξιδιώτες και υποσχέσεις, άκουσαν κεφάτη μουσική, χόρεψαν διακριτικά αγκαλιασμένοι, η ζωή ήταν ωραία. Εκείνη τη νύχτα ξεκίνησε ένας μεγάλος έρωτας. Οι ώρες πέρασαν πανάλαφρα από πάνω τους, ούτε που κατάλαβαν πως κόντευε να ξημερώσει και είχαν μείνει σχεδόν μόνοι. Όταν έφυγαν, ο Στέλιος ακολούθησε το αυτοκίνητο της Πόπης μέχρι το σπίτι της, για να είναι σίγουρος πως έφτασε καλά. Έτσι, έμαθε πως έμενε στην Καστέλα. Έπεσαν και οι δυο για ύπνο πολύ ερωτευμένοι. Η Πόπη κοιμήθηκε μέχρι αργά, αλλά ο Στέλιος μόλις τρεις ώρες μετά σηκώθηκε να πάει στη δουλειά. Μπορεί να διασκεδάζε με την ψυχή του, αλλά στις υποχρεώσεις του ήταν πάντα κάτι παραπάνω από τυπικός.

Είχε σπουδάσει στο Λονδίνο Οικονομικά και Διοίκηση Επιχειρήσεων. Αυτό απαιτούσαν οι οικογενειακές συνθήκες, αλλά του άρεσε και του ίδιου. Η οικογένειά του διατηρούσε χρόνια τώρα μια μεγάλη και ακμάζουσα επιχείρηση και δούλευαν όλοι εκεί. Και οι γονείς και τα δυο παιδιά, ο καθένας στον τομέα του. Με τον αδερφό του ήταν δίδυμοι και από τη στιγμή που μπήκαν στη δουλειά, της έδωσαν νέα ώθηση. Την

είχε ξεκινήσει κάποτε ο πατέρας τους από το απόλυτο μηδέν, με μοναδικό συνεταίρο, υπάλληλο και συμπαραστάτη τη μάνα τους, η οποία αποδείχτηκε κάτι παραπάνω από άξια. Είχαν αντιπροσωπεύει αυτοκινήτων και ανταλλακτικών, έκθεση, γκαράζ, βενζινάδικο, πλυντήριο, αξεσουάρ, ασφάλειες και οτιδήποτε άλλο αφορούσε κάθε κατηγορίας αυτοκίνητο. Και συνέχεια ήταν ενημερωμένοι για τα θέματα της δουλειάς τους. Συνέχεια ανανεώνονταν και επεκτείνονταν. Εκείνη την εποχή είχαν δεκαπέντε άτομα προσωπικό. Στεκόταν πολύ καλά οικονομικώς, πράγμα που του έδινε την άνεση να το γλεντάει όπως ήθελε.

Καλό παιδί, όπως καλή ήταν όλη η οικογένεια των Ζαφειρόπουλων. Και από τη στιγμή που είχαν καταφέρει και με το παραπάνω να σπουδάσουν τα παιδιά τους και να τα εξασφαλίσουν επαγγελματικά, ήθελαν να τα δουν και ευτυχισμένα στα προσωπικά τους. Ήταν έτοιμοι να ανοίξουν διάπλατα μια μεγάλη και ζεστή αγκαλιά σε όποια κοπέλα θα τα έκανε ευτυχισμένα. Το Στέλιο δηλαδή, γιατί ο αδερφός του ήταν ήδη παντρεμένος και η γυναίκα του, ένα εξαιρετικά καλό και ικανό κορίτσι, δούλευε στο λογιστήριο. Ήταν η υπεύθυνη για όλο τον όμιλο, οι σπουδές της είχαν πιάσει τόπο. Και με την πεθερά της – όπως και με την υπόλοιπη οικογένεια - δεν είχε ανταλλάξει ποτέ ούτε μια λέξη. «Η κόρη μας» την αποκαλούσαν οι γονείς και παρακαλούσαν να τους φέρει ο Στέλιος άλλη μια καλή και άξια κοπέλα για να αποκτήσουν τέσσερα παιδιά.

Αλλα ονειρευόταν η Ναυσικά για την κόρη της και σε μεγάλο βαθμό είχε προσπαθήσει να το μεθοδεύσει. Η απόλυτη προτίμησή της ήταν ένας στρατιωτικός γιατρός και μάλιστα του Ναυτικού, διότι της άρεσε πιο πολύ η στολή. Επιπροσθέτως, ο γάμος θα ήταν σούπερ. Τιμητική συνοδεία από αξιωματικούς και τα σπαθιά στο τέλος. Υπέροχα πράγματα. Και κάποια στιγμή που τον είδε ξαφνικά μπροστά της αποφάσισε να μην της ξεφύγει, αλλά δυστυχώς, αποδείχτηκε παντρεμένος.

Είχε πάει στο Ναυτικό Νοσοκομείο να επισκεφθεί τον άντρα της ξαδέρφης της που είχε πάθει έμφραγμα και ο καρδιολόγος ήταν αυτό ακριβώς που ήθελε. Ούτε παραγγελιά να τον είχε. Βουρ. Πήγε και ξαναπήγε επίσκεψη στο νοσοκομείο – και κατασυγκινήθηκε η ξαδέρφη για το ενδιαφέρον - αλλά εκείνη είχε το στόχο της. Έφερνε σοκολατάκια για τα περαστικά του ξαδέρφου και επέμενε να τους κεράσει όλους και κυρίως το γιατρό, μιλώντας γλυκύτατα και πάντα με υποκοριστικά. Και κάποια στιγμή έμαθε πού είναι το ιδιωτικό του ιατρείο και πήγε σαν πελάτισσα με πόνο στην καρδιά και το αριστερό χέρι πιασμένο. Την επόμενη φορά θα ήταν ανίκανη να μετακινηθεί και θα τον έφερνε επίσκεψη στο σπίτι, όπου θα είχε φροντίσει η ίδια μεν να ψοφολογάει, αλλά η Πόπη να λάμπει. Πολλά ήταν ικανή να πάθει για να τακimiάσει. Αλλά μόλις μπήκε στο χώρο του ιατρείου και είδε τη φωτογραφία των παιδιών του με τη μητέρα τους, της κόπηκε η φόρα. Τον είχε προφτάσει άλλη. Ζήτησε απλώς ένα καρδιογράφημα. Εννοείται πως η Πόπη δεν είχε ιδέα για όλα αυτά.

Μετά απ' αυτό το χουνέρι που το ήξερε μόνο η ίδια, ικανοποιητικά της ακούστηκαν όλα για το Στέλιο, όταν μετά από λίγο καιρό τα έμαθε. Απλώς ικανοποιητικά. Σίγουρα δεν ήταν αυτό που ονειρευόταν και μέσα της παρακαλούσε να σκαλώσει κάπου το πράγμα για να καταλάβει η Πόπη πως αυτός δεν ήταν ό,τι καλύτερο για κείνη, αλλά έκανε πίσω όταν έβλεπε την κόρη της ευχαριστημένη, άλλωστε ήταν πια σε ηλικία γάμου. Όλα πήγαιναν καλά, μέχρι που ένας γιατρός - όχι στρατιωτικός αλλά γιατρός – κατά κυριολεξία προσγειώθηκε μπροστά τους, έτοιμος για γάμο σα σύκο μελωμένο. Πώς να τον αφήσει να της φύγει μέσα από τα χέρια;

Με την Πόπη ζούσαν οι δυο τους αρμονικά εδώ και πολλά χρόνια, δηλαδή από τότε που ο γιος της ο Τάσος και αμέσως μόλις τελείωσε το στρατιωτικό του, την είχε κοπανήσει για το Γκέτεμποργκ, ακολουθώντας μια Σουηδέζα που είχε γνωρίσει στη

Σαντορίνη. Με το καπετάνιο αναγκαστικά φευγάτο έμειναν μόνες τους, αλλά περνούσαν πολύ καλά. Είχαν το αυτοκίνητό τους, τις αξιοπρεπείς παρέες τους, τα σινεμαδάκια τους, η μια την άλλη, όλα. Ούτε φασαρίες είχαν, ούτε κόντρες, ούτε άλλα προβλήματα. Μιλούσαν, γελούσαν, διασκεδάζαν και περνούσε ευχάριστα ο καιρός. Άλλωστε η Πόπη ήταν πάντα ένα εξαιρετικά καλό και ήσυχο παιδί.

Κόντευαν Χριστούγεννα. Η Ναυσικά είχε κάνει διάφορες λίστες για ψώνια και με την Πόπη είχαν μοιράσει τις αρμοδιότητες. Το σουπερμάρκετ ήταν στη δική της ευθύνη, λόγω οδήγησης. Αλλά η Πόπη ξεχάστηκε με τις παρέες της, οι χρονιάρες μέρες είχαν σχεδόν φτάσει και κινδύνευαν να μείνουν χωρίς την κατάλληλη προετοιμασία, χώρια η κατσάδα. Έτσι ένα πρωινό που ούτως ή άλλως ήταν έξω, αποφάσισε να πάει στο σουπερμάρκετ χωρίς την απαραίτητη λίστα, άλλωστε τα θυμόταν όλα. Εννοείται πως όχι μόνο πήρε σχεδόν τα μισά, αλλά ξέχασε τελείως τα υλικά για τα μελομακάρονα. «Τώρα αμέσως ξαναπήγαινε, Ποπίτσα μου » είπε η Ναυσικά και η Πόπη έφυγε πάλι.

Όταν πήρε το δρόμο της επιστροφής ο ουρανός είχε σκοτεινιάσει, ερχόταν βροχή. Λίγο πιο κάτω και σταματώντας στο φανάρι, ένοιωσε ένα αδιόρατο τράνταγμα, σαν κάποιος να είχε ακουμπήσει το αυτοκίνητό της. Κοίταξε γύρω, δεν υπήρχε κανείς, αλλά καλού - κακού βγήκε έξω να δει τι γίνεται. Τίποτε δεν είχε συμβεί.

Αλλά όχι ακριβώς. Τίποτε δεν είχε συμβεί στην ίδια και στο αυτοκίνητό της. Στον οδηγό του πίσω αυτοκινήτου συνέβη κάτι πολύ σοβαρό. Ο Πέτρος μόλις είδε την κοπελάρα που βγήκε έξω, θαμπώθηκε, ζαλίστηκε, έχασε τον κόσμο. Κυριολεκτικά, έπαθε το ταρακούλο της ζωής του. Χριστέ μου, τι κορίτσαρος ήταν αυτός; Τι παράστημα, τι πόδι, τι αέρας και τι μαλλί; Ποτέ στη ζωή του δεν είχε δει κάτι τέτοιο. Με τίποτε δεν θα άφηνε την ευκαιρία να πάει χαμένη και αντέδρασε αστραπιαία. Πετάχτηκε αμέσως έξω, έτοιμος να ζητήσει συγγνώμη.

«Με συγχωρείτε».

«Δεν πειράζει, άλλωστε δεν έγινε τίποτε».

«Μα τι λέτε, έσπασα το φανάρι σας».

«Μια χαρά είναι το φανάρι».

Στο μεταξύ είχε ανάψει το πράσινο και είχαν αρχίσει τα κορναρίσματα.

«Σας παρακαλώ, ελάτε λίγο πιο πέρα να σας δώσω τα στοιχεία μου».

«Δεν είναι απαραίτητο, άλλωστε δεν υπάρχει ζημιά. Χρόνια πολλά».

Και κίνησε να φύγει. Αλλά ο Πέτρος δεν έλεγε να το βάλει κάτω.

«Σας παρακαλώ ελάτε, για να είμαστε σίγουροι».

«Υπερβάλλετε, αλλά τέλος πάντων».

Επειδή δεν έβλεπε την ώρα να τελειώσει με τον κολλιτσίδα, οδήγησε το αυτοκίνητο λίγο παραπέρα. Την περίμενε ήδη και της συστήθηκε με ευγένεια.

«Με λένε Πέτρο Γεωργιάδη».

«Πόπη Λεούση. Χάρηκα».

«Σας γράφω εδώ τα στοιχεία μου. Το τηλέφωνό μου, την ασφαλιστική εταιρία και τη διεύθυνσή μου».

«Σας ευχαριστώ, κύριε Γεωργιάδη, αλλά όπως βλέπετε δεν υπάρχει ζημιά. Καλές Γιορτές».

Μπήκε πάλι στο αυτοκίνητο, μα ο Πέτρος την ακολούθησε σα να τον τραβούσε μαγνήτης. Είχε πάθει την πλάκα του και προσπαθούσε με κάθε τρόπο να την καθυστερήσει.

«Πρέπει οπωσδήποτε να εξιλεωθώ. Το Σάββατο το βράδυ η ξαδέρφη μου η Μάτα κάνει πάρτι για τα γενέθλιά της. Θέλετε να πάμε παρέα;»

«Σοβαρολογείτε τώρα;»

«Βεβαίως».

«Πώς και δεν έχετε ντάμα;»

«Μόλις προχτές απολύθηκα από στρατιώτης. Λοιπόν, τι λέτε;»

«Ευχαριστώ, αλλά όχι».

Έβαλε μπροστά τη μηχανή και έφυγε με ανακούφιση. Ούτε που ξανασκέφτηκε το περιστατικό και τον ίδιο, μέχρι που τρεις ημέρες αργότερα χτύπησε το κουδούνι του σπιτιού και τον είδε ξαφνικά μπροστά της κρατώντας ένα πακέτο.

Την πόρτα την άνοιξε η Ναυσικά. Είδε μπροστά της έναν παντελώς άγνωστο νεαρό άντρα, μετρίου αναστήματος και ελαφρώς μπουλούκο, που φορούσε χρυσά γυαλάκια.

«Παρακαλώ; Ο κύριος;»

«Καλημέρα σας. Πέτρος Γεωργιάδης λέγομαι. Εδώ δεν μένει η δεσποινίς Πόπη Λεούση;»

«Μάλιστα, κύριε. Τι ακριβώς θέλετε;»

«Ξέρετε, πριν τρεις ημέρες έσπασα το φανάρι του αυτοκινήτου της. Παρά το γεγονός πως ήμουν απρόσεκτος, ήταν πολύ ευγενική. Της έφερα ένα καινούργιο».

«Περίεργο, δεν μου είπε τίποτε».

«Το θεώρησε ασήμαντο. Είστε η μητέρα της;»

«Ναι. Θέλετε να περάσετε μέσα να της το δώσετε ο ίδιος;»

«Αν δεν ενοχλώ».

«Καθόλου. Περάστε».

Άλλο που δεν ήθελε ο Πέτρος. Και η μαμά, τι ευγενική κυρία! Μόλις είδε την Πόπη ξαναέπαθε, οριστικά αυτή τη φορά. Έφτιαξε καφέδες η Ναυσικά, σέρβιρε γλυκά και κάθισαν όλοι μαζί στο σαλόνι. Μόνο η Πόπη αισθανόταν άβολα.

«Γιατί κάνετε τόση φασαρία για κάτι τόσο ασήμαντο;»

«Είμαι υπεύθυνο άτομο και η ευγένειά σας με υποχρέωσε».

«Δε θυμάμαι να σας έδωσα τη διεύθυνσή μου».

«Κατέγραψα τον αριθμό του αυτοκινήτου σας. Όλα τα άλλα ήταν εύκολα».

«Είστε αστυνομικός;»

«Ο πατέρας μου είναι αστυνομικός και με βοήθησε, παρ' ότι συνταξιούχος πια. Εγώ είμαι γιατρός. Δηλαδή θέλω δυο χρόνια ακόμα για να τελειώσω την ειδικότητά μου».

Μόλις άκουσε η Ναυσικά τη μαγική λέξη, τρελάθηκε. Από την πρώτη στιγμή που τον είδε κατάλαβε πως με την κόρη της την είχε δαγκώσει πολύ γερά τη λαμαρίνα. Ο ερωτευμένος άνθρωπος φωνάζει. Αλλά τώρα καταλάβαινε επίσης πως έπρεπε να αναλάβει δράση η ίδια, ήρεμα και διακριτικά όπως έκανε πάντα. Ο Πέτρος άξιζε τον κόπο. Ήταν ένας από αυτούς τους τύπους που συμπαθούν αμέσως οι μαμάδες, εγκρίνουν οι μεγαλύτεροι αδερφοί και ζηλεύουν οι συγγενείς, καθώς τους φαίνονται «βολικοί» και «άκακοι».

Πάντα ήταν πολύ ευγενική και με τρόπους, αλλά έγινε μελιστάλαχτη.

«Με το καλό, παιδί μου. Τι ειδικότητα κάνετε;»

«Χειρουργική. Έκανα τη μισή πριν το στρατό και τον άλλο μήνα θα ξεκινήσω στο Τζάνειο. Ούτε μια βδομάδα δεν είναι που απολύθηκα».

«Όποτε θέλετε να έρχεστε να μας βλέπετε. Θα χαρούμε πολύ».

Την αγριοκοίταξε η Πόπη, αλλά η μάνα της έκανε πως δεν κατάλαβε. Μόλις έφυγε αυτό το καλό και τυπικό παιδί που όλα έδειχναν πως ήταν φουλ ερωτευμένο μαζί της, θα έκαναν οι δυο τους μια καλή συζήτηση.

Και πράγματι, αμέσως μόλις έκλεισε η πόρτα πίσω από τον Πέτρο, η Ναυσικά πασιχαρής γύρισε και αγκάλιασε την Πόπη.

«Ποπίτσα μου, τι τύχη είναι αυτή;»

«Τύχη το λες αυτό;»

«Τύχη είναι. Τυχερό».
«Τι ακριβώς εννοείς;»
«Αυτός είναι τρελός για σένα, δεν το βλέπεις;»
«Δυστυχώς, τόσο το χειρότερο για κείνον».
«Καλά, πώς και δεν μου είπες τίποτε;»
«Τι να σου πω, βρε μαμά; Τίποτε δεν έγινε, ίσα που ακούμπησαν τα δυο αυτοκίνητα χωρίς να συμβεί το παραμικρό».
«Μα λέει πως σου έσπασε το φανάρι».
«Κολοκύθια, πήγαινε δες και μόνη σου αν υπάρχει πρόβλημα. Απλώς θέλει συνέχεια στη γνωριμία. Μια χαρά είναι το φανάρι».
«Τότε, γιατί δεν δίνεις συνέχεια στη γνωριμία;»
«Θα με τρελάνεις. Ξεχνάς πως είμαι με το Στέλιο και μόλις πριν λίγες ημέρες σου είπα πως αποφασίσαμε να παντρευτούμε;»
«Αχ, Ποπίτσα μου, γιατί παιδί μου;»
«Γιατί δε θέλω. Ο Στέλιος είναι δεκάρης ενώ αυτός με το ζόρι πιάνει πέντε στα δέκα, δηλαδή τη βάση. Τελεία και παύλα».

Τελεία και παύλα μπήκε για την Πόπη. Της Ναυσικάς της μπήκε το μικρόβιο του γάμου της κόρης της με τον Πέτρο Γεωργιάδη. Και τι γάμος! Γκραντιόζος βεβαίως! Το σόι τους αργά ή γρήγορα θα αποκτούσε άλλη μια γιατρίνα πλην της Κλημεντίνης, που την ζήλευαν όλοι και έκανε την Πελαγία να κοκορεύεται. Κυρά και βασίλισσα την είχε ο Παναγιώτης.

ΝΑ ΜΕ ΛΕΝΕ ΔΗΜΑΡΧΙΝΑ ΚΙ ΑΣ ΠΕΘΑΙΝΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΙΝΑ

Η Κλημεντίνη ήταν η κόρη της Πελαγίας, πρωτότοκη και μοναδική ανάμεσα σε τρία αγόρια. Χρόνια παντρεμένη, είχε δυο παιδιά μεγάλα πια. Τον Σιδέρη, φοιτητή της Ανωτάτης Εμπορικής, που προσπαθούσε να καθιερωθεί ως «Άκης», το κλασικό ανδρικό υποκοριστικό όταν το όνομα δεν είναι και τόσο πολύ για να ακούγεται. Δυστυχώς για κείνον, με τίποτε δεν το κατάφερνε. Όλοι, μα όλοι, τον αποκαλούσαν Σιδέρη. Μάλλον του πήγαινε πολύ. Η κόρη της ήταν η Πελαγία. Η Πελ. Επαγγελματίας τεμπέλα, αλλά με μεγάλα όνειρα για το μέλλον. Μέχρι τότε, βλέπουμε.

Η Κλημεντίνη είχε τον τίτλο της μοναδικής «γιατρίνας» της οικογένειας, πράγμα που απολάμβανε πρώτη η ίδια. Όσο για τον άντρα της τον Παναγιώτη το γιατρό; Δεν την είχε και τόσο πολύ «βασίλισσα» ή τουλάχιστον όχι τόσο όσο πίστευαν όλοι. Για την ακρίβεια, καθόλου. Μόνο «βασίλισσα» δεν ήταν, αλλά αυτό το ήξερε μόνο η ίδια. Κι αυτό όχι γιατί ήταν κακός άνθρωπος, αλλά γιατί είχε ένα ελάττωμα πολύ βασικό, που εκείνον τον έκανε κακό και τη δική της τη ζωή την έκανε μαύρη. Πιο σωστά και στους τρεις έκανε τη ζωή μαύρη. Ο Παναγιώτης είχε ένα από τα σοβαρότερα ανθρώπινα κουσούρια: ήταν τρομακτικά τσιγκούνης. Επιστήμων τσιγκούνης. Αυτό το πρόβλημα η ίδια φρόντιζε επιμελώς να αποκρύπτει και είχε μάθει και τα παιδιά της να κάνουν το ίδιο. Καλύτερα να τους ζήλευαν όλοι, παρά να τους λυπούνται, άσχετα αν πολλές φορές κατά τη διάρκεια του γάμου της εκείνη είχε φτάσει σε απόγνωση και τα παιδιά της είχαν ρίξει μαύρο δάκρυ. Είχαν δημιουργηθεί απίστευτες καταστάσεις με φωνές, βρισιές απειλές, κλάματα και κατάρεις, αλλά όλα τα έκλειναν οι τοίχοι του σπιτιού. Η περιφρόνηση του ονόματος και του κύρους της οικογένειας του γιατρού

ήταν πάνω απ' όλα. Έτσι, έσπρωχναν τα σκουπίδια κάτω από το χαλί και όλα ήταν μια χαρά. Έτσι νόμιζε.

Ζούσαν σε μια μονοκατοικία στον Άλιμο, στο σπίτι που είχε πάρει προίκα η Κλημεντίνη, μαζί με ένα μικρό κατάστημα στο Παγκράτι. Με πολύ μεγάλη χαρά την πάντρεψε ο πατέρας της με ένα νεαρό και φέρελπι γιατρό, αν και η γυναίκα του είχε κάποιες αντιρρήσεις. Και τις είχε μόνο και μόνο επειδή ο Παναγιώτης δεν ήταν γόνος κάποιας μεγάλης οικογένειας όπως ονειρευόταν, έστω και επαρχιακής. Καταγόταν από το Αιτωλικό, όπου εξακολουθούσαν να ζουν οι γονείς και η αδερφή του. Και η χαρά του Μενέλαου ήταν ακόμα μεγαλύτερη όταν κατά το σχεδιασμό του σπιτιού μόνος του προέβλεψε ένα χωριστό δωμάτιο, για να το κάνει ο γαμπρός του ιατρείο. Το επίπλωσε με μοντέρνα για την εποχή του είδη, το εξόπλισε και το καμάρωνε. Η κόρη του με το γάμο της του είχε δώσει μια μεγάλη χαρά, τόση όση εκ των υστέρων του στερήσαν οι γιοί του, ο καθένας για έναν διαφορετικό λόγο, αλλά και έναν κοινό. Κανείς τους δεν είχε καταφέρει να εισαχθεί στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και να γίνει χημικός – μηχανικός.

Μόνο που από τότε είχαν περάσει πολλά χρόνια και δεν είχε μπει στον τοίχο ούτε ένα καρφί. Τα πάντα εκεί μέσα και στο σπίτι και στο ιατρείο ήταν πια ξεχαρβαλωμένα. Οποιαδήποτε επισκευή χρειαζόταν να γίνει, γινόταν στο μίνιμουμ δυνατόν, με το φτηνότερο μάλιστα και τα επίσης φτηνότερα υλικά, αφού πρώτα είχε κάνει μόνος του οποιαδήποτε προσπάθεια επιδιόρθωσης, με συχνό αποτέλεσμα το πρόβλημα να γίνεται ακόμα χειρότερο. Του Παναγιώτη στη μισή δουλειά προκειμένου να μην ξοδέψει, δεν μπορούσε να του παραβγεί κανείς. Αριστούχος. Στο σπίτι η Κλημεντίνη όλο και τα κάλυπτε και κάπου τη βόλευε που η κόρη της έλειπε συνέχεια. Το κακό ήταν πως ξόδευε ανούσια το χρόνο της. Αλλά απουσιάζοντας για πολλές ώρες την ημέρα, δεν έβλεπε πολλά από το κακό κλίμα του σπιτιού. Έτσι νόμιζε. Η Πελαγίτσα καταλάβαινε τα πάντα. Κατά καιρούς προσπαθούσε να τη συνεφέρει και τότε άκουγε όλα όσα δεν πιάνει η σκούπα.

«Γιατί δεν τον αφήνεις;

Ρώτησε τη μάνα της και τα μάτια της ήταν σκοτεινά.

«Έχω εσάς και δεν είναι τόσο κακός όσο νομίζεις».

Πάντως, συστηματικά έκρυβε τα μπαλώματα στα πατώματα με τα χαλιά το χειμώνα – στάθηκε αδύνατον να τον πείσει να βάλουν καινούριο πάτωμα - και το καλοκαίρι απέφευγε τις επισκέψεις. Όποιον ήθελε να δει, πήγαινε η ίδια να τον επισκεφθεί προκαταβολικά. Προσπαθούσε να τον πείσει να ανακαινίσει τουλάχιστον το ιατρείο, πως το χάλι που είχε ήταν ντροπή για τους πελάτες και για τον ίδιο, πως έπρεπε έστω να κάνει ένα βάψιμο στους τοίχους και να ανανεώσει την τουαλέτα και τα έπιπλα, αλλά στου κουφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα. «Μην ανακατεύεις στις δικές μου τις δουλειές» της απαντούσε και η συζήτηση τελείωνε εκεί. Το ιατρείο παρέμενε μίζερο και θλιβερό, ασορτί με την πελατεία που είχε πια γεράσει και λίγοι πελάτες του είχαν απομείνει. Αν για να ανανεώσει την πελατεία του έπρεπε να ξοδέψει, ας έλειπε το βύσσινο. Μια χαρά ήταν κι έτσι.

Ο Παναγιώτης ήταν σταθερός. Σιγά που θα ξόδευε λεφτά, πολύ περισσότερο που ο Σιδέρης δεν θα γινόταν γιατρός. Είχε αποτύχει πανηγυρικά δυο φορές στις εξετάσεις. Μια για την ιατρική και μια για το Πολυτεχνείο. Με την τρίτη προσπάθεια τα κατάφερε να μπει στην Ανωτάτη Εμπορική. Και για το εξωτερικό ούτε λόγος παρά τα παρακάλια της Κλημεντίνης και τα δικά του, αλλά για άλλο λόγο. Ο Σιδέρης δεν την ήθελε την ιατρική. Το μόνο που ήθελε πάντα ήταν να γίνει σχεδιαστής αυτοκινήτων ή κάτι σχετικό, πράγμα που ο πατέρας του δεν ήθελε ούτε να ακούσει. Δεν το θεωρούσε καν επάγγελμα. Αρκετούς κοπρίτες είχε η οικογένεια, άλλος ένας δεν χρειαζόταν. Συνεπώς, γιατί να ξοδευτεί; Τα λεφτά του ήταν απαραίτητα για άλλα πράγματα, μόνο που κανείς

δεν ήξερε για τι ακριβώς. Στο κάτω – κάτω ας είχε μυαλό ο γιός του να σπουδάσει στην Αθήνα, στο σπίτι του μέσα. Και μετά, να δεις τι ιατρείο θα του άνοιγε. Το καλύτερο της Αθήνας. Ή ας ήταν ικανός να μπει στο Πολυτεχνείο ή όπου αλλού χρειαζόταν για να σπουδάσει αυτό που ήθελε. Όλα του τα παρείχε. Αφού δε στάθηκε ικανός, μια χαρά ήταν η Ανωτάτη Εμπορική. Και επειδή δεν μπορούσε να πραγματοποιήσει τα μεγάλα όνειρα που είχε για τα παιδιά του – αυτό ήταν το άλλοθι του - ήταν ιδιαίτερα φειδωλός και στα πολύ μικρά. Για παράδειγμα το χαρτζιλίκι τους: απλώς ελάχιστο. Όσο για τα ρούχα τους; Από τη στιγμή που μεγάλωσαν και η αλλαγή τους δεν ήταν πια μια επιτακτική ανάγκη, έγιναν δυο από τα πιο κακοντυμένα παιδιά που υπήρξαν ποτέ. Τέτοια κιμπαριλίκια.

Σ' εκείνη τη φάση, οι σχέσεις του με τον πεθερό του είχαν γίνει πολύ ψυχρές, κυρίως, γιατί οι απόψεις του Μενέλαου ήταν αθεράπευτα αναλλοίωτες στο χρόνο: εννοείται πως ήθελε ο εγγονός του να γίνει χημικός – μηχανικός. Όχι μόνο το ήθελε, κανονικά ήταν επιβεβλημένο. Αφού είχαν αποτύχει και τα τρία του αγόρια – πράγμα που το έφερε βαρέως - είχε εναποθέσει όλες τις ελπίδες του στο Σιδέρη για να συνεχίσει την παράδοση και να τον δοξάσει. Φρόντισε να τηλεφωνήσει στο γαμπρό του για να συναντηθούν οι δυο τους και ο Παναγιώτης του έδωσε ραντεβού στη μαρίνα του Καλαμακίου. Ευκαιρία για να περπατήσουν και να αναπνεύσουν καθαρό αέρα. Για συνάντηση σε κάποιο ζαχαροπλαστείο, ούτε λόγος. Την προηγούμενη φορά που τα είπαν σα γαμπρός και πεθερός, ο Μενέλαος δεν έβαλε το χέρι στην τσέπη και είχε αναγκαστεί να πληρώσει δυο καφέδες και έναν μπακλαβά, που παρ' ότι τον λάτρευε τον είχε παραγγείλει μόνο και μόνο επειδή νόμιζε πως θα τον έτρωγε τζάμπα. Εξαιρετικός ήταν και για μια στιγμή σκέφτηκε να παραγγείλει άλλον ένα, αλλά ευτυχώς που δεν το έκανε. Δεύτερη φορά δεν επρόκειτο να υπάρξει.

Ο Μενέλαος μίλησε στον Παναγιώτη ευθέως.

«Κάτι πρέπει να κάνεις για το παιδί».

«Αυτά τα πράγματα, δυστυχώς, τα κάνει κανείς μόνος του».

«Να τον στείλεις στη Γερμανία ή όπου αλλού χρειαστεί».

«Αποκλείεται. Κι εσύ που ξόδεψες ένα σωρό λεπτά για να τους στείλεις στη Γερμανία, τι κατάφερες; Με τους δυο μικρούς, τίποτε. Μόνο ο Κώστας τα κατάφερε. Και ο Σιδέρης είναι τόσο άρρωστος με τα αυτοκίνητα, που το θεωρώ πολύ δύσκολο να μείνει μόνος του χωρίς παρατράγουδα».

«Τότε, να στείλεις την Κλημεντίνη μαζί του».

«Δεν είναι άξια η Κλημεντίνη και το ξέρεις».

«Κάποιος πρέπει να γίνει χημικός – μηχανικός. Επιμένω. Πρέπει να το προικίσεις το παιδί».

«Τότε, να τον προικίσεις εσύ και να τον σπουδάσεις όπου θέλεις».

«Εσύ είσαι ο πατέρας του, όχι εγώ».

«Μόνο που δεν έχω λεπτά για πέταμα».

«Οι σπουδές είναι απαραίτητες».

«Βεβαίως. Ας στρώσει τον απαντό του να σπουδάσει μέσα στο σπίτι του».

«Παναγιώτη αν είχε περάσει στη Θεσσαλονίκη για παράδειγμα, δεν θα τον έστελνες;»

«Εξαρτάται. Αν είχε περάσει στην ιατρική, είχα κάνει ήδη το κουμάντο μου.

Όλα θα γίνονταν πλούσια και με τον καλύτερο τρόπο. Θα τον έστελνα σε ένα μακρινό ξάδερφο που νοικιάζει μια κάμαρα στο σπίτι του και για φαγητό θα πήγαινε στην εστία, μέχρι ο Μητροπολίτης που είναι γνωστός να του έβγαζε χαρτί απορίας. Μετά θα κανόνιζα να πηγαίνει στα συσσίτια της ενορίας. Αλλά μακριά από το σπίτι, άλλες σπουδές δεν έχει. Με τα αυτοκίνητα θα μπλέξει. Καλά, τα δικά σου παιδιά δεν σου

έγιναν μάθημα; Σπούδασε κανείς από τους τρεις χημικός – μηχανικός; Ίσα που ξοδεύτηκες και πέταξες ένα σωρό λεπτά».

Μπερεκετλίδικα πράγματα. Και η συζήτηση σταμάτησε εκεί. Ο Μενέλαος έπαψε Αναγκαστικά, αλλά προβληματίστηκε πολύ. Μ' αυτόν την είχε παντρέψει την κόρη του;

Τα πάντα μέσα στο σπίτι τους ήταν μετρημένα. Από όσα χρειάζονταν, είχαν από τα απαραίτητα τα απολύτως απαραίτητα ή το αντίστροφο. Και κάποια άλλα είδη, κατά τη γνώμη του Παναγιώτη που κανόνιζε τα πάντα, ήταν κάτι παραπάνω από περιττά. Δεν υπήρχε μια πορτοκαλάδα, λίγα μπισκότα, κάτι τέλος πάντων που να θυμίζει πως σ' αυτό το σπίτι υπάρχουν παιδιά. Το αποτέλεσμα ήταν όπου τα έβρισκαν να τα σκίζουν για να τα ευχαριστηθούν. Εκεί άρχιζε άλλη φασαρία, επειδή τον έκαναν ρεζίλι. Το ότι εκείνος έσκιζε τους μπακλαβάδες όπου τους έβρισκε, δεν το έβλεπε. Η Κλημεντίνη δεν είχε ποτέ στα χέρια της ούτε μια δραχμή, έτσι για γούρι. Ούτε καν το νοίκι του καταστήματος της προίκας της δεν είχε δει ποτέ. Το να υπάρχει στο σπίτι έστω και ένα δίφραγκο το οποίο δεν ήταν υπό τον απόλυτο έλεγχό του, ήταν κάτι το αδιανόητο. Μπορούσε να τον τρελάνει. «Τι τα θέλεις;» της έλεγε στα πρώτα χρόνια του γάμου τους, τότε που ακόμα διατηρούσε ελπίδες πως όλα ήταν παροδικά μέχρι να φτιαχτούν, πως θα μπορέσει να τον αλλάξει. «Αφού εγώ κανονίζω για όλα, τι νοιάζεσαι; Θα μου ζητάς και θα σου δίνω». Δε νοιαζόταν, αλλά όταν του ζητούσε, απλώς έκανε το κορόιδο και πήγαινε στο ιατρείο για να αποφύγει τις περαιτέρω οχλήσεις. Για να της δώσει στο τέλος ούτε τα μισά από όσα του ζηταγε, και πολλά ήταν, πρώτα την έσκαγε. «Δεν έχω» έλεγε συνέχεια, πιστεύοντας πως θα το ξεχάσει.

Τότε, προσπαθούσε να ξεσκάσει. Όταν τα πρωϊνά τα παιδιά έλειπαν στο σχολείο, αρκετά συχνά πήγαινε στο κέντρο της Αθήνας, περπατούσε και κοιτούσε τις βιτρίνες που για την ίδια πουλούσαν πράγματα απαγορευμένα. Αλλά και γι' αυτό, πρόβλημα αντιμετώπιζε. Για να φύγει της έδινε το αντίτιμο των εισιτηρίων για να πάει και να έρθει. Ούτε δεκαράκι παραπάνω. Διαμαρτυρόταν.

«Βρε Παναγιώτη, πες πως θέλω να πιώ μια πορτοκαλάδα, να φάω μια τυρόπιτα. Δώσε μου κάτι παραπάνω».

«Και γιατί να φας τυρόπιτα; Να φας από το σπίτι».

«Πες πως το χάνω το δίφραγκο. Πώς θα γυρίσω;»

«Θα πας στην αφετηρία του λεωφορείου και όλο και κάποιον γνωστό θα βρεις ή κάποιο γείτονα. Θα του πεις τι έγινε και θα τον παρακαλέσεις να σου βγάλει εισιτήριο. Μετά, θα πάω εγώ να του το πληρώσω».

«Δεν είμαστε καλά. Πες πως ζαλίστηκα και χρειάστηκε να πάρω ένα ταξί για να γυρίσω».

«Θα το πληρώσω εγώ, όταν έρθεις».

«Κι αν λείπεις;»

«Σιαχλαμάρες. Αυτά υπάρχουν, Κλημεντίνη. Αν τα θέλεις, τα παίρνεις και πας τη βόλτα σου. Και στο κάτω – κάτω, για να δεις πας και όχι για να ψωνίσεις».

«Και μετά η Πελαγίτσα δεν θέλει να αυτονομηθεί» σκεπτόταν με απελπισία. «Γιατί, Παναγία μου, γιατί;» Ευτυχώς που υπήρχε η Φιλιώ. Πόσες φορές την είχε ξελασπώσει αυτή η κοπέλα;

Έτσι όπως ο Παναγιώτης δεν δούλευε σε νοσοκομείο και είχε αποκλειστικά ιδιωτική πελατεία συν κάτι Ταμεία, ήταν όλη την ημέρα στο διπλανό διαμέρισμα και διάβαζε. Σαν γιατρός ήταν καλά ενημερωμένος. Παράλληλα πεταγόταν και δίπλα στο σπίτι για να δει τι γίνεται. Αν το πλυντήριο λειτουργούσε γεμάτο, αν τα φώτα ήταν σβηστά στο δωμάτιο που λειτουργούσε η τηλεόραση, αν ήταν κλειστά τα παράθυρα

για να μην φεύγει η θέρμανση το χειμώνα και χρειαζόταν να κάψουν λίγο περισσότερο πετρέλαιο από το όσο το δυνατόν λιγότερο που έκαιγαν, αν έτρεχε πολύ η βρύση και ένα σωρό άλλα, στέλνοντας την Κλημεντίνη στον Άδη. Εκείνη δεν είχε μεγαλώσει έτσι, χωρίς η οικογένειά της να είναι ιδιαίτερα πλούσια. Μια καλή σειρά είχαν. Επιπροσθέτως, ο Παναγιώτης δεν απομακρυνόταν πολύ και αυτό του έδινε τη δυνατότητα από την άποψη του χρόνου να κάνει μόνος του όλα τα ψώνια του σπιτιού. Καμία εμπιστοσύνη δεν είχε στη γυναίκα του. Σίγουρα, αν έπιανε «λεπτά» στα χέρια της, ή θα ψώνιζε περισσότερα από όσα τους χρειαζόνταν στην πραγματικότητα ή θα την κορόιδευαν οι μανάβηδες. Απαράδεκτα πράγματα. Ας είχε εκείνος καλύτερα τον πλήρη έλεγχο, για να ξέρει τι του γίνεται. Το πολύ – πολύ να της πρότεινε να πάει μαζί του.

Αλλά δεν ήθελε. Ας έφερνε ό,τι νόμιζε στο σπίτι χωρίς να τον βλέπει. Μία και μοναδική φορά πήγαν μαζί στη λαϊκή. Δεύτερη δεν υπήρξε. Ρεζίλι έγινε και κοιτούσε συνέχεια γύρω της μήπως πέσουν πάνω σε κάποιο γνωστό. Ο άνθρωπος ήταν επιστήμονας της τσιγκουνιάς και δούλευε συστηματικότερα. Την ώρα που του έδιναν οι έμποροι τη σακούλα με τα ζυγισμένα προϊόντα, όλο και έβρισκε την ευκαιρία να ρίξει μέσα άλλο ένα μήλο ή ένα πορτοκάλι. Μετά, πήγαινε να πληρώσει ένα ματσάκι άνηθο με χιλιάρικο μόνο και μόνο μήπως καταφέρει εμμέσως το μανάβη να του το κάνει δώρο, για να μην του πάρει όλα τα ψιλά. «Δεν έχω» έλεγε και σε αρκετές περιπτώσεις τα είχε καταφέρει. Μόνο ένας έμπορος που του ζήτησε ντομάτες τον διαολόστειλε λέγοντάς του «φύγε ρε πούστη» και άδειασε πάλι νευριασμένος τη σακούλα στον πάγκο. Αλλά σκασίλα του. Πήγε παρακάτω, έκανε τα ίδια και στο τέλος κατάφερε να αγοράσει τις ντομάτες με μια δραχμή έκπτωση. Στην επιστροφή για το σπίτι τους χαιρέτησαν μερικοί γείτονες.

«Καλημέρα, γιατρέ μου».

Άρχισε να ισιώνει η Κλημεντίνη.

«Καλημέρα. Πως είναι η μητέρα σου κύριε Γιώργο;»

«Να είσαι καλά, γιατρέ μου. Πήρε το καλύτερο. Πώς είστε, κυρία Κλημεντίνη;»

«Πολύ καλά».

«Να προσέχετε το γιατρό για να προσέχει εμάς».

«Αυτό κάνω».

Τα ξέχασε όλα και πήρε τ' απάνω της. Στο κάτω – κάτω, δεν τους είχε δει κανείς. Γιατί να δώσει σημασία στους μανάβηδες; Ας έκανε ό,τι ήθελε, ας ψώνιζε ό,τι ήθελε, ας πλήρωνε όπως ήθελε. Γιατρός ήταν και ήταν άντρας της. Ικανός ήταν και έκανε έλεγχο παντού.

Διότι ήλεγχε τα πάντα. Από το φαγητό που θα μπει στην κατσαρόλα και πώς θα μαγειρευτεί, μέχρι το τι και πόσο θα φάνε τα παιδιά του, απαραίτητα με δυο φέτες ψωμί το καθένα. Αδιαπραγμάτευτο. Ο ίδιος έτρωγε μισή φραντζόλα στην καθισιά του. Και για να είναι σίγουρος, καθόταν κι εκείνος στο τραπέζι προσαρμόζοντας το ωράριό του. Όταν δε για βραδινό είχαν κάτι πρόχειρο, π.χ. μια απλή ομελέτα ή αυγά με ντομάτα, μαγείρευε μόνος του και τα σερβίριζε, προσθέτοντας μπόλικο ψωμί. Τα πάντα μετρούσαν, ακόμα και το ένα αυγό. Γιατί να αφήσει την Κλημεντίνη να κάνει την ομελέτα; Για να την κάνει με τέσσερα αυγά ενώ μπορούσε να έχει το ίδιο αποτέλεσμα με τρία; Άρρωστος. Ας ξεκουραζόταν καλύτερα και θα φρόντιζε ο ίδιος. Άλλωστε η Κλημεντίνη ήταν μια τυπική γυναίκα αυτής της οικογένειας. Ψημένη στον ήλιο. Τόσο αργή στους ρυθμούς της, τόσο χαμένη, τόσο νερόβραστη, που αν την έστυβες στο τέλος της ημέρας, ήταν αμφίβολο αν είχε κάνει μια ώρα δουλειά συνολικά.

Τους λογαριασμούς τους ήλεγχε εξονυχιστικά και ήξερε με κάθε λεπτομέρεια την κάθε είδους κατανάλωση. Όταν υπήρχε απόκλιση έκανε τις ανάλογες παρατηρήσεις με δριμύτατο τρόπο. Και το μεγαλύτερο πρόβλημά του ήταν ο λογαριασμός – ή μάλλον οι λογαριασμοί – της ΔΕΗ. Δυστυχώς, τότε που χτίστηκε το σπίτι μήκαν δυο με-

τρητές. Εκ των υστέρων διαπίστωσε ιδιαίτερα ενοχλημένος πως και με ένα θα έκανε την δουλειά του μια χαρά. Μια στιγμιαία αβλεψία είχε σαν αποτέλεσμα τόσα χρόνια να πληρώνει δυο φορές το πάγιο. «Γιατί τόσα πεταμένα λεπτά;» μονολογούσε όταν ερχόταν ο λογαριασμός και απάντηση δεν έπαιρνε. Αλλά το πάθημα του είχε γίνει μάθημα. Σπίτι και ιατρείο είχε μόνο ένα τηλέφωνο που το είχε κάνει ντούμπλεξ για να το ελέγχει απόλυτα. Να γίνει υπεραστικό τηλεφώνημα; Αστεία πράγματα. Όποτε ήθελε να μιλήσει με την αδερφή του που ζούσε στο Αιτωλικό – πάντα για κάτι απαραίτητο – πήγαινε στο περίπτερο. Εννοείται πως δεν έπιανε την κουβέντα. Έλεγε πολύ γρήγορα τρεις – τέσσερις λέξεις όλες κι όλες, χωρίς να περιμένει απάντηση. Πλήρωνε κι έφευγε. Το αποτέλεσμα ήταν να μην μπορούν να συνεννοηθούν για τίποτε. Μόνο όταν τηλεφωνούσε εκείνη ήταν άνετος. Πολύ άνετος. Όχι μόνο έπιανε τη συζήτηση αλλά μέχρι που ρωτούσε τι κάνουν οι γείτονες.

Νευρίαζε η Κλημεντίνη, αλλά όταν ερχόταν το απόγευμα, στολιζόταν όσο το επέτρεπαν οι συνθήκες – ευτυχώς που η Παρασκευούλα της είχε μάθει κάποτε λίγο ράψιμο και μπορούσε να κουτσοδιορθώνει μερικά πράγματα για να φρεσκάρονται – και στηνόταν στο σαλονάκι του ιατρείου να καθίσει να κάνει παρέα με τους ασθενείς που περίμεναν. Με τα χρόνια τους ήξερε όλους. Έπιανε ψιλοκουβεντούλα, περνούσε τις ώρες της μια χαρά και τα ξεχνούσε όλα. Και μόνο που την χαιρετούσαν «Καλησπέρα, γιατρίνα» ερχόταν στα ίσια της. Αν και ο γάμος της είχε πάψει προ πολλού να την ικανοποιεί, είχε μεγαλώσει με τη βαθιά πεποίθηση πως ήταν μια κυρία αποκλειστικά του σαλονιού – έστω και του σαλονιού του ψείρικού πια ιατρείου – που έτρεμε το φυλλοκάρδι της στην ιδέα και μόνο πως κάποτε μπορεί να ξυπνούσε και να μην ήταν πια η «γιατρίνα» της γειτονιάς. Έτσι είχε μάθει και τα παιδιά της. Και με το Σιδέρη μάλλον τα είχε καταφέρει. Η Πελαγίτσα, που το στόμα της ανακάτευε την κόλαση, συχνά – πυκνά έφτανε στο «αμήν». Τότε έπαιρνε ανάποδες και της τα έδινε στο χέρι. Αυτή δεν μπορούσε να τη κοροϊδέψει με τίποτε.

«Πώς τον ανέχεσαι τόσα χρόνια;»

«Πελαγία, τι λόγια είναι αυτά;»

«Πελ, σε παρακαλώ».

«Πελ. Ο πατέρας σου είναι μια χαρά άνθρωπος και εξαιρετικός γιατρός».

«Αυτό σε μάρανε. Το ιατρικό. Γιατί, Παναγία μου, να μην είναι αρκούδα να πέφτει το χειμώνα σε χειμέρια νάρκη να ησυχάζουμε για μερικούς μήνες;»

«Παιδάκι μου, είσαι με τα καλά σου;»

«Το ίδιο ήθελα να σε ρωτήσω κι εγώ».

«Μην τα πεις αυτά παραέξω και μας παρεξηγήσουνε».

«Δε θα τα πω, αλλά μου τη δίνει άσχημα ο γέρος».

«Κακώς. Σας λατρεύει και τους δυο».

Μας λατρεύει, αρκεί να μην του ζητάμε ούτε δίφραγκο. Τι τα κάνει τόσα λεφτά που βγάζει;»

«Δε βγάζει πολλά. Ξεχνάς πως βλέπει πολλούς φτωχούς δωρεάν;»

«Με δουλεύεις τώρα ή τα πιστεύεις αυτά που λες; Είναι ποτέ δυνατόν αυτός ο τσιφούταρος να κάνει κάτι δωρεάν;»

«Άντε να μάθεις πρώτα πως βγαίνουν τα λεφτά και μετά τα λέμε».

«Δε φαντάζομαι να θέλεις να εργαστώ! Η γιαγιά το απαγορεύει γιατί το θεωρεί πολύ κατώτερο πράγμα για τις γυναίκες. Και η γιαγιά το απαγορεύει και η θεία Ναυσικά το απαγορεύει. Ούτε εκείνη άφησε την Πόπη να δουλέψει. Και στο κάτω – κάτω, ούτε εσύ δούλεψες ποτέ».

«Εσύ δεν έχεις μάνα ούτε τη γιαγιά ούτε τη θεία Ναυσικά, που θα το φάει το κεφάλι της».

«Σωστά. Το καλό να λέγεται».

«Έλα στα συγκαλά σου, παιδάκι μου. Άλλα τα χρόνια τα δικά μας, άλλα τα δικά σας. Τα τωρινά είναι καλύτερα».

«Αν δεν βρω δουλειά σύμφωνη με τα προσόντα μου, δεν κάνω τίποτε».

«Ποια είναι τα προσόντα σου, Πελαγίτσα μου; Ένα σκέτο σχολείο τελειώσες κι αυτό με το ζόρι. Το ξέχασες; Λίγα παρακάλια ρίξαμε στο γυμνασιάρχη για να μη μείνεις για άλλη μια φορά στην τελευταία τάξη; Ευτυχώς που είχε μια υποχρέωση στον πατέρα σου ο άνθρωπος και μας εξυπηρέτησε. Κόντεψες να κλείσεις τα είκοσι και να είσαι ακόμα μαθήτρια».

«Όλο τα χειρότερα βλέπεις».

«Ποια είναι τα καλύτερα, παιδί μου; Γιατί δεν πας να τελειώσεις τα αγγλικά σου που τα άφησες στη μέση; Χαμένα πήγαν τα δίδακτρα».

«Ας πήγαν. Ανάγκασα το γέρο να ξοδέψει και ξέρω τόσα όσα χρειάζονται για να μιλήσω και να καταλάβω τι μου λένε».

«Δε φτάνει, παιδάκι μου. Οι θείοι σου ψάχνουν πάλι για υπάλληλο. Γιατί δεν πας εσύ; Καλό θα σου κάνει».

«Εννοείς να πάω να δουλέψω στα αδέρφια σου για να τους έχω όλη την ημέρα μπροστά μου και να πάρω στο τέλος του μήνα ένα μισθό;»

«Καμάρι μου, έτσι είναι οι δουλειές. Όλοι για το μισθό δουλεύουν».

«Όποιος δουλεύει, πρέπει να δουλεύει αποδοτικά και όχι να χάσκει».

«Και ποιος σε εμποδίζει να δουλέψεις αποδοτικά χωρίς να χάσκεις;»

«Τα αδέρφια σου, που είναι βλαμμένα».

«Βρε Πελαγίτσα μου.....»

«Καλά, δεν καταλαβαίνεις πως αυτοί οι δυο πουλάνε φύκια για μεταξωτές κορδέλες;»

«Εσένα τι σε νοιάζει; Το μισθό θα τον παίρνεις».

«Χρειάζομαι ένα εμπνευσμένο δημιουργικό περιβάλλον, που εκεί δεν υπάρχει».

«Για κάντο μου λιανά. Δηλαδή; Τι ακριβώς θέλεις;»

«Να διαθέτει ευρύτητα ιδεών, να προωθεί το διάλογο, το ζήλο και την καινοτομία και οι υπόλοιποι συνεργάτες να είναι ανάλογοι. Αν δεν τα βρω όλα αυτά, δεν πρόκειται να ασχοληθώ με τίποτε. Αυτό το γραφείο δεν μου κάνει».

«Και μέχρι να τα βρεις όλα αυτά, θα κοπροσκυλιάζεις στις καφετέριες; Εσύ δεν έλεγες κάποτε πως θα πας στη Νομική; Γιατί δεν προσπαθείς; Ξέρεις τι χαρά θα δώσεις στον πατέρα σου;»

«Σαν τη χαρά που του έδωσε ο Σιδέρης;»

«Δεν του έδωσε χαρά όταν μπήκε στο Πανεπιστήμιο;»

«Και πώς την έδειξε; Με μισό στόμα του είπε ένα σκέτο «μπράβο και με τα χίλια ζόρια του έδωσε ένα κατοστάρικο να κεράσει την παρέα πορτοκαλάδα, κάτι που κατά τη γνώμη του ήταν υπεραρκετό. Για παγωτό ούτε συζήτηση, ενώ άλλοι γονείς έκαναν ολόκληρα τραπέζια».

Άθελά της η Κλημεντίνη είχε αγγίξει ένα πολύ ευαίσθητο σημείο της κόρης της, που το κρατούσε καλά κρυμμένο. Η Πελ έλεγε όσα έλεγε γιατί ήταν από χρόνια αποφασισμένη να μη δώσει κανενός είδους χαρά στον πατέρα της. Όχι μόνο δεν θα του έδινε χαρά, αλλά θα τον άφηνε να ελπίζει και θα έκανε τα πάντα για να του δημιουργεί διαρκώς προβλήματα. Από νωρίς είχε καταλάβει πολύ καλά πως ο Παναγιώτης δεν είχε κανενός είδους αγάπη για κανέναν άλλο πέρα από την τσέπη του. Και ειδικότερα, από τότε που της είπε το περίφημο «κάνε, επιτέλους, κι εσύ κάτι για να βγάζεις τα δικά σου και της μάνας σου» αποφάσισε πως δεν θα έκανε ποτέ τίποτε. Συνεπώς, αφού άλλοι ήταν οι στόχοι του, αφού δεν είχε εισπράξει κανενός είδους αγάπη, γιατί να θέλει να τον ευχαριστήσει; Αλλού αυτά. Χα! Και μόνο γι' αυτόν το λόγο, άξιζε να κοπροσκυλιάζει και με το παραπάνω. Σιγά μην έκανε κάτι, οτιδήποτε, μόνο και μόνο

για να αφαιρέσει βάρη και να δώσει ικανοποίηση σε κάποιον που με την τσιγκουνιά του το μόνο που έκανε χρόνια τώρα ήταν να τους στερεί την οποιαδήποτε χαρά, μικρή ή μεγάλη και να δημιουργεί συνεχώς προβλήματα. Και ήταν τόσο πολύ γαϊδούρι που όχι μόνο δεν τον ένοιαζε καθόλου, αλλά αντίθετα θεωρούσε πως όλα στο σπίτι ήταν πλούσια και με το παραπάνω. Με τον τρόπο της του έσπαγε τα νεύρα και τον υποχρέωνε να ξοδεύει, έστω αυτά τα λίγα, τα ελάχιστα, που ξόδευε.

«Δεν κοπροσκυλιάζω. Απλώς φεύγω από το σπίτι και βρίσκω φίλους που διαθέτουν τον ανάλογο προβληματισμό».

«Διαβάζοντας στην καφετέρια;»

«Όλο αηδίες είσαι. Κοίτα να καμαρώνεις στη γειτονιά όταν σε ρωτάνε «τι κάνει ο γιατρός;» και άσε με στην ησυχία μου».

Και άντε να βγάλεις άκρη. Όλα αυτά που έλεγε η Πελ— το χειρότερο ήταν πως όλα έδειχναν πως τα πίστευε κιόλας - τα άκουγε η μάνα της και ανατρίχιαζε. Κάπου βαθιά μέσα της ήθελε την κόρη της ανεξάρτητη. Δεν ήθελε να βαδίζει το δικό της δρόμο. Αλλά τα άκουγε η γιαγιά της η Πελαγία, επικροτούσε και της χάλαινε τη δουλειά. Η Πελ ήταν η σωστή σημαιοφόρος της οικογένειας. Η εγγονή της είχε μεγαλώσει έτσι όπως άρμοζε στην εγγονή των Σούκηδων, ευτυχώς. Καμία γυναίκα στην οικογένειά τους δεν είχε καταδεχτεί ποτέ να εργαστεί.

Αλλά τα άκουγε και η Παρασκευούλα όταν πήγαινε στο σπίτι τους και αρρώσταινε. Αρρώσταινε με την Πελαγίτσα, αρρώσταινε και με την περιρρέουσα ατμόσφαιρα κι ας πίστευε η Κλημεντίνη πως όλα τους τα άπλυτα ήταν πολύ καλά σκεπασμένα. Ποτέ δεν είχε καταλάβει — όπως όλοι τους άλλωστε - πως το μάτι της Παρασκευούλας ήταν διεισδυτικότατο και διαπερνούσε τα πάντα. Και πως αυτή η γυναίκα αν δεν είχε την ατυχία να γεννηθεί σε ένα πολύ φτωχό σπίτι, πως αν είχε κάποιον να τη σπρώξει και να τη στηρίξει, μέχρι πρωθυπουργός θα μπορούσε να γίνει. «Παναγίτσα μ' — Παναγίτσα μ'» μονολογούσε. «Τι ν' τούτου;»

Από ένα χωριό κοντά στο Αιτωλικό ήταν η Παρασκευούλα. Νέο κορίτσι, φτωχό και με οικογένεια ρημαγμένη, ήρθε στην Αθήνα στις αρχές της δεκαετίας του '50 και έπιασε δουλειά στο σπίτι του Μενέλαου Σούκη. Η Πελαγία Σούκη τότε είχε το πρώτο της παιδί, την Κλημεντίνη, μόλις ενός έτους και περίμενε το δεύτερο. Και επειδή εκτός από ανικανότητα είχε μια δύσκολη εγκυμοσύνη και ένα μωρό, χρειαζόταν απαραίτητα κάποια μόνιμη βοήθεια μέσα στο σπίτι. Αδύνατον να τα βγάλει πέρα μόνη της. Κάποιος συνάδελφος του Μενέλαου στο εργοστάσιο, τους μίλησε για την Παρασκευή και εγγυήθηκε προσωπικά για την εργατικότητα και την τιμιότητά της. Έβγαλε η δόλια για κάτι σχετικό, κατά τη συνήθεια της εποχής εκείνης και όλα κανονίστηκαν μια χαρά.

Η Παρασκευή, ένα τέλειο δεκαεξάχρονο χωριατάκι, ήρθε στο σπίτι τους για λίγο και δεν έφυγε ποτέ. Ταίριαζαν από την πρώτη στιγμή που μπήκε μέσα, από τη στιγμή που την έφερε ένας οδηγός αγοραίου, κρατώντας τη μοναδική της περιουσία. Ένα καλάθι με τα λιγοστά υπάρχοντά της και για πεσκέσι ένα κεφάλι πρέντζα (τυρί του φτωχού, σκληρό και αποβουτυρωμένο) με τόσο βαριά γεύση που ήταν αδύνατον να φάει άνθρωπος πέραν της ίδιας και της Κλημεντίνης - που το λάτρεψε από την πρώτη στιγμή που το δοκίμασε - και δυο κότες. Τους αγάπησε και με τα χρόνια την αγάπησαν, τους βοήθησε και τη βοήθησαν. Έγινε το δεξί χέρι της Πελαγίας. Ίσως όχι μόνο το δεξί της χέρι, αλλά μία κανονική κυρία επί των τιμών, έτσι όπως άρμοζε σε μία κυρία Σούκη, μητέρα τεσσάρων παιδιών. Πάνω της ακούμπησε για να τα κάνει. Μόνη της δεν ήταν ικανή να τα βγάλει πέρα ούτε με ένα. Νωθρή, αργή και χαμένη, βασίστηκε στην Παρασκευή για όλα, με σιγουριά και ασφάλεια. Αποδείχθηκε πολύτιμη. Τη βοήθησε σε όλα. Στο μέγαλωμα των παιδιών της σε σημείο που τα θεωρούσε δικά της, στο νοικοκυριό, στους γονείς της που τότε ζούσαν, στα πάντα. Και απ' ότι αποδείχθηκε

εκ των υστέρων, ήταν η μοναδική φωνή της λογικής μέσα σ' αυτό το σπίτι. Μόνο που λόγω καταγωγής και θέσεως, δεν την άκουσε ποτέ κανένας. Δυστυχώς.

Η οικογένεια Σούκη απέκτησε τέσσερα παιδιά. Τρία αγόρια, τον Κώστα, το Δημήτρη και τον Αποστόλη. Μοναδικό κορίτσι η Κλημεντίνη. Μαζί με την Παρασκευή, ήταν μια επταμελής οικογένεια. Όταν κάποτε έφτασε από το Αιτωλικό ένας νεαρός φοιτητής της ιατρικής να της φέρει ένα δέμα από τον αδερφό της, γνωρίστηκε η οικογένεια με τον Παναγιώτη. Δηλαδή, οι γονείς και η Κλημεντίνη. Τα αγόρια ήταν φευγάτα. Ο Κώστας ήδη παντρεμένος με μια Ολλανδέζα ζούσε στην Ουτρέχτη και οι άλλοι δυο ζούσαν στη Γερμανία κάνοντας ποιος ξέρει τι. Μάλλον μόνο οι ίδιοι ήξεραν.

Αν έλεγε η Κλημεντίνη πως τον αγάπησε τον Παναγιώτη, θα έλεγε ψέματα. Ποτέ δεν τον ερωτεύτηκε, απλώς της άρεσε. Καλός ήταν. Εμφανίσιμος, ευγενικός, πολλά υποσχόμενος και για κάποιον ευχάριστο λόγο, ούτε εκείνη τη βαριά προφορά του τόπου καταγωγής του είχε, που την ήξερε πολύ καλά από την Παρασκευή, ούτε σφύριζε σαν τσέλιγκας όπως πολλοί συντοπίτες της. Θυμόταν μια φορά κάποιες Απόκριες πολλά χρόνια πριν, που έτυχε να φιλοξενήσουν κάποιο ξάδερφό της και να έχουν στο σπίτι γλέντι. Ρεζίλι έγιναν. Τι σφύριγμα ήταν αυτό, τι μουστάκι και τι τσάμικος; Παναγία μου! Ο Παναγιώτης μιλούσε κανονικά σαν άνθρωπος, χωρίς να τρώει δυο στα τρία φωνήεντα της κάθε λέξης. Ούτε μουστάκι είχε, ούτε ήξερε να σφυρίζει ούτε τσάμικο χόρευε.

Όταν μερικά χρόνια αργότερα τη ζήτησε σε γάμο, οι γονείς ευχαριστήθηκαν πάρα πολύ και την παρότρυναν να δεχτεί. Αλλά και χωρίς την παρότρυνσή τους, «να» θα έλεγε. Ήταν πια είκοσι τριών ετών και το τότε βασικότερο πρόβλημά της ήταν πως είχε βαρεθεί τον πατέρα της σε περίπου καθημερινή βάση, άλλοτε να κλαίγεται και να λυπάται τον εαυτό του για την κατάντια του και να αναρωτιέται πού έκανε λάθος και άλλοτε να τα βρίσκει όλα στον εαυτό του σωστά. Τότε, έβριζε και κατηγορούσε τη μάνα της για τα αδέρφια της. Η μεγάλη αποτυχία του Μενέλαου ήταν πως, δυστυχώς, ούτε ένας από τους τρεις γιούς του δεν είχε σταθεί άξιος να ακολουθήσει το επάγγελμά του, που το καμάρωνε τόσο πολύ. Ο Μενέλαος Σούκης ήταν χημικός – μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, παρακαλώ. Και τι καμάρι το είχε! Μόλις έβλεπε κάποιο ξένο, μετά τις απαραίτητες συστάσεις έπρεπε οπωσδήποτε να τον ενημερώσει και άρχιζε πάντα το ίδιο τροπάριο: «όταν, που λέτε, προπολεμικά ήμουν φοιτητής στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.....» Ήταν πια καιρός για αναχώρηση. Και κατά τα ήθη της εποχής, μοναδική λύση ο γάμος.

ΠΩΣ ΕΙΠΑΤΕ ΠΩΣ ΛΕΓΕΣΤΕ;

Νωρίς το πρωί στο δημαρχείο Γλυφάδας. Ο Αποστόλης Σούκης, εξαιρετικά ενοχλημένος που αναγκάστηκε να ξυπνήσει νωρίς, διαπληκτίζεται με τον Ληξίαρχο που σαν άλλος ένας δημόσιος υπάλληλος και βαριέται και δεν ξέρει τη δουλειά του.

«Πώς λέγεστε, κύριε, Σούκης ή Ζούκης;»

«Εσένα τι σε νοιάζει;»

«Προσωπικώς δεν με νοιάζει καθόλου, αλλά αυτό είναι το δημοτολόγιο. Και ο τόνος έχει σημασία. Και σας παρακαλώ να μιλάτε στον πληθυντικό».

«Δώσε μου το πιστοποιητικό να φεύγω. Εγώ δεν είμαι δημόσιος υπάλληλος για να κάθομαι όλη μέρα και να ταλαιπωρώ τον κόσμο».

«Σας παρακαλώ να απαντήσετε με σαφήνεια για να μπορέσουμε να τελειώσουμε. Ή μάλλον καλύτερα δώστε μου την ταυτότητά σας μήπως βρούμε άκρη. Ούτως ή άλλως τη χρειάζομαι».

Ο Αποστόλης με το χολερικότερο ύφος του κόσμου έδωσε την ταυτότητά του.

«Ωραία. Για να δούμε, λοιπόν. Εδώ γράφει Σούκης Απόστολος του Μενέλαου και της Πελαγίας Λεούση. Σωστά;»

«Σωστά».

«Τότε, χριστιανέ μου, γιατί λες Ζούκης και μας τυραννάς; Και ταλαιπωρείς την υπηρεσία και μπερδεύεις τα χαρτιά σου».

«Δεν καταλαβαίνεις τι σου γίνεται, όπως όλοι στην Ελλάδα».

«Τι να σου πω, άνθρωπέ μου;»

«Να μου δώσεις το πιστοποιητικό για να φύγω».

«Ευχαρίστως. Πάρτο τώρα και, όταν μας ξαναχρειαστείς, να θυμάσαι καλά πώς σε λένε».

Εκείνο το πρωινό έφτασε στο γραφείο πρώτος. Και επειδή σίγουρα δεν θα είχε φτάσει ακόμα καμία μπεμπέκα για να βάλει μπρος την καφετιέρα, έκανε μια βόλτα στις βιτρίνες των καταστημάτων για να περάσει λίγο την ώρα του μέχρι να πάει στη δουλειά και να βρει καφέ έτοιμο. Λεφτά για να αγοράσει απ' έξω, δεν περίσσευαν. Μόνιμα είχε οικονομικά προβλήματα, αλλά ειδικά εκείνη την εποχή ήταν ελεεινά άφραγκος. Και όλα έδειχναν πως οι κακές ημέρες θα κρατούσαν για πολύ καιρό ακόμα.

Ο Αποστόλης δούλευε στο τουριστικό γραφείο που είχε ανοίξει πριν πέντε χρόνια ο αδερφός του ο Δημήτρης, όταν επαναπατρίστηκε από το Λίμπεκ της Γερμανίας όπου ζούσε, μετά το διαζυγίό του με την Πέτρα. Δύσκολη η ζωή, υπήρξαν στιγμές που κυριολεκτικά φυτοζωούσε. Το να γυρίσει στην Ελλάδα δεν ήταν ό,τι καλύτερο είχε ονειρευτεί για τον εαυτό του, ούτε το γραφείο ήταν δικό του άσχετα αν πουλούσε εκατό καντάρια μούρης. Και οι δυο δηλαδή πουλούσαν, ακόμα και ο Αποστόλης που μέχρι να γίνει «διευθυντής κρουαζιερών» ήταν σαν όσπριο από την απραξία και τη στριμάδα. Σαν υποκατάστημα λειτουργούσε, αλλά δε βαριέσαι, αφεντικό μια φορά ήταν. Και τι αφεντικό! Κατά τη γνώμη του, βαρβάτο. Και δεν υπάρχει πιο αυταρχικός εισαγγελέας από εκείνον που στα νιάτα του κολλούσε ένσημα στο βιβλιάριο της αμφισβήτησης και της ανατροπής του συστήματος.

Πρώτος από το πατρικό σπίτι είχε φύγει ο Κώστας, μετά την αποτυχία του να περάσει στους χημικούς – μηχανικούς του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και να ακολουθήσει το επάγγελμα του πατέρα του, πράγμα που θα τον έκανε να καμαρώνει, καθότι το κρυφό και ανομολόγητο όνειρο του Μενέλαου ήταν να κάνει και τους τρεις γιούς του χημικούς μηχανικούς. Κατά τη γνώμη του, για έναν άντρα καλύτερο επάγγελμα δεν υπήρχε ούτε και επρόκειτο να υπάρξει στο μέλλον.

Ο Μενέλαος είχε την επιτυχία σίγουρη, γιατί ο Κώστας ήταν ο μοναδικός από τα παιδιά του που με μια σχετική βεβαιότητα θα μπορούσε να σπουδάσει. Οι άλλοι δυο ήταν φελλοί και για την Κλημεντίνη δεν είχε καμία ελπίδα, πράγμα που σαν πατέρας γνώριζε πολύ καλά.

Απογοητευμένος αλλά αισιόδοξος, τον είχε στείλει στη Γερμανία στο Πολυτεχνείο του Ντάρμστατ όπου είχε κάτι γνωστούς στην πόλη, αρκετά πρόθυμους για Γερμανούς να του δώσουν ένα χέρι βοήθειας, αν το χρειαζόταν. Έτσι, άρχισαν τα πρώτα δρομολόγια για τη Γερμανία.

Του Κώστα η Γερμανία του ταίριαξε καλά. Γρήγορα έμαθε τη γλώσσα, γρήγορα προσαρμόστηκε στις συνθήκες της ζωής και των σπουδών, γρήγορα θέλησε να φύγει από τη φοιτητική εστία και να μείνει μόνος του. Πρώτη πήγε η μάνα του για να τον φροντίσει και να τον βοηθήσει να μετακινηθεί σε δικό του σπίτι και με μεγάλη χαρά είδε πως όλα πήγαιναν εξαιρετικά καλά. Δεν έμεινε πολύ. Εκεί μάλλον ενοχλούσε το παιδί στα διαβάσματά του και πίσω την περίμεναν τα υπόλοιπα παιδιά και ο άντρας

της. Όσο άξια και πολύτιμη να ήταν η Παρασκευούλα, η παρουσία της ήταν απαραίτητη. Εξαιρετικά περήφανη, γύρισε πίσω και τηλεφώνησε τα νέα σε όλους. Για να μάθουν καλά και από πρώτο χέρι τις πρώτες επιτυχίες των Σούκηδων, πόσο ανεβασμένο παιδί είχαν. Και πρώτη – πρώτη η Ναυσικά, για να ζηλέψει και, φυσικά, να της κοπεί η φόρα (που δεν είχε).

«Ναυσικούλα μου, γύρισα».

«Αχ, Πελαγίτσα μου, σε σκεπτόμουνα και σήμερα – αύριο ήθελα να τηλεφωνήσω στο σπιτάκι σου, να μάθω νέα για τον Κωστάκη μας. Για λέγε, λοιπόν!»

«Όλα καλά, Ναυσικά μου. Όλα καλά. Το παιδί είναι μια χαρά. Βρήκαμε ένα πολύ όμορφο μικρό διαμέρισμα σε μια σοφίτα και το νοικιάσαμε, το επιπλώσαμε, τον φρόντισα όσο καλύτερα μπορούσα, τον έπλυνα, τον μαγείρεψα και γύρισα».

«Οι σπουδές;

«Πολύ ευχαριστημένος, όλα καλά».

«Συγχαρητήρια, Πελαγίτσα μου».

«Κουράστηκα, όμως».

«Θα ηρεμήσεις τώρα, Πελαγία μου. Η Παρασκευούλα μας είναι πολύτιμη και θα σε ξεκουράσει».

«Ας είναι καλά. Πάντως, αυτό που έχει τη μεγαλύτερη σημασία είναι πως οι σπουδές του παιδιού πάνε από το καλό στο καλύτερο. Ο Μενέλαος είναι πολύ ευχαριστημένος».

«Μπράβο του, του Κωστάκη μας».

«Να σου πω, Ναυσικά μου, καλύτερα που δεν πέρασε εδώ. Τι να τις κάνει τις σπουδές στην Ελλάδα; Τίποτε δεν θα μάθαινε. Ενώ εκεί...τι να σου πω, άλλο πράγμα».

«Τα ξέρω, Πελαγίτσα μου, τα ξέρω. Τα άλλα σου τα παιδάκια τι κάνουν;»

«Μια χαρά είναι και πολύ περήφανα για τον αδερφό τους. Ο Μενέλαος σκέπτεται τους άλλους δυο να τους στείλουμε έξω από την πρώτη στιγμή. Τι να κάνουν να φοιτήσουν εδώ; Τίποτε δεν θα μάθουν. Θα τους νοικιάσουμε ένα μεγάλο σπίτι και θα στέλνουμε κάθε ενάμισι - δυο μήνες την Παρασκευούλα να μένει δέκα μέρες μαζί τους να τους φροντίζει. Εν τω μεταξύ, όλο και θα πηγαίνω να βλέπω τι γίνεται».

«Με το καλό, Πελαγίτσα μου».

«Ναυσικούλα μου, την επόμενη φορά που θα πάω, θα σε πάρω μαζί μου».

«Πρώτα ο Θεός, Πελαγία μου».

«Ο αδερφός μου, τι κάνει;»

«Χθες μας τηλεφώνησε από το Άντεν. Μπορεί σε δέκα μέρες να μας έρθει για λίγο».

«Μακάρι, Παναγία μου».

Όταν έκλεισαν το τηλέφωνο, η μεν Πελαγία ήταν καταευχαριστημένη και σίγουρη πως είχε κάνει τη νύφη της να ζηλέψει, η δε Ναυσικά και ακριβώς επειδή όχι μόνο είχε απλώς ζηλέψει, κάτι της έλεγε πως η κουνιάδα της τα παραέλεγε για τις επιτυχίες του Κώστα και μεγαλοπιανόταν. Σιγά το φωστήρα! Με το ζόρι ήταν μαθητής του δεκατέσσερα, το πολύ δεκαπέντε και μάλιστα σε ιδιωτικό σχολείο. Την ίδια στιγμή υποσχέθηκε στην εαυτό της πως τον Τάσο της θα τον έστελνε στο Πολυτεχνείο της Ζυρίχης. Έτσι, μόνο και μόνο για να τους μπει στη μύτη. Αλλά αυτό θα της το φύλαγε για έκκληξη.

Η πρώτη γερμανική συνήθεια που υιοθέτησε ο Κώστας, ήταν η απάντηση στο τηλέφωνο. Από τον πρώτο μήνα, απαντούσε όπως όλοι οι Γερμανοί, με το επίθετό του. Και επειδή το «Σ» στην αρχή της λέξης προφέρεται σαν «Ζ», σχεδόν αμέσως από

Σούκης έγινε Ζούκης, πράγμα που θεωρήθηκε κοσμοπολίτικο, διαφορετικό, ανεβασμένο, γοητευτικότατο και πολύ στιλάτο όταν το καλοκαίρι γύρισε για ολιγοήμερες διακοπές στην Ελλάδα. Τα αδέρφια του ξεσήκωσαν το μοντέλο και τον μιμήθηκαν αμέσως, κάνοντας την Παρασκευούλα να ρωτάει «ζούκιασις, πιδάκι μ;» και τον Παναγιώτη να ρίχνει στο ακουστικό φάσκελα μόλις τους άκουγε.

Όταν χτυπούσε το τηλέφωνο και απαντούσε κάποιος από τα τρία αγόρια λέγοντας «Ζούκης» γελούσε κάθε πικραμένος. Γρήγορα τους πήραν στο ψιλό και η περίπτωση είχε πλάκα. Μέχρι που μερικοί τηλεφωνούσαν στο σπίτι μόνο και μόνο για να ακούσουν το «Ζούκης» και να γελάσουν. Αλλά οι Σούκηδες στέκονταν στο ύψος τους και δεν έδιναν καμία αξία στους αταξιδευτούς. Χλεμπάγια και σιγά μην έδιναν σημασία. Εννοείται, πως λίγο αργότερα τη συνήθεια την υιοθέτησε και η Πελαγία, καθότι ήταν μια κυρία του κόσμου με τρία πολύ αξιόλογα αγόρια και γαμπρό γιατρό. Μπορούσε να μη γίνει «Ζούκη;» Ποτέ. Πάνω από το κοτέτσι και το περιβόλι με το λαχανόκηπο που διατηρούσε η Παρασκευούλα στο πίσω μέρος του μεγάλου κήπου για να θυμάται πάντα το χωριό της, η αριστοκρατία είχε ήδη αρχίσει να φέγγει.

Και οι δυο μικροί τον θαύμαζαν τον Κώστα πάρα πολύ. Τον θαύμαζαν που τα κατάφερνε και δεν έβλεπαν την ώρα να τελειώσουν αυτό το ελληνικό κωλοσχολείο που δεν ήταν ικανό να τους μάθει τίποτε και να φύγουν απ' ευθείας για σπουδές στη Γερμανία. Θα γίνονταν Ζούκηδες χωρίς να γελάνε όλα αυτά τα ζώα που δεν ήξεραν τίποτε από τη ζωή στο εξωτερικό και θα έδειχναν σε όλο τον περίγυρό τους πού και πώς σπουδάζουν οι άξιοι. Αμέ!

Ο Κώστας μπορεί να ξεκίνησε για χημικός – μηχανικός, αλλά στην πορεία άλλαξε κατεύθυνση και θέλησε να γίνει μεταλλειολόγος, δίνοντας στον πατέρα του μια δεύτερη απογοήτευση πάνω που είχε χωνέψει την πρώτη. Πως ο πρώτος του γιος τουλάχιστον, θα γινόταν χημικός - μηχανικός. Όχι του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου όπως πάντα ονειρευόταν, αλλά πάντως χημικός - μηχανικός. Κόντεψε να μείνει στον τόπο όταν το έμαθε, αλλά τι άλλο να έκανε εκτός από γαργάρα; Άλλωστε, δεν ήταν καιρός για αψιμαχίες. Τον επόμενο Σεπτέμβρη θα έφευγε και ο Δημήτρης για σπουδές. Αυτός σίγουρα θα γινόταν χημικός – μηχανικός και θα τον δόξαζε. Αμ δε! Κι αυτό γιατί η καλογερική είναι βαριά.

Ο Δημήτρης γράφτηκε στο Πολυτεχνείο και φοίτησε για όσο διάστημα απαιτούνταν μέχρι να τον διώξουν ως ακατάλληλο. Πολύ περισσότερο τιμούσε τα σπουδαστικά καφενεία όπου συγκεντρώνονταν όλα τα «συντρόφια» παρά τις αίθουσες διδασκαλίας. Πρώτα θα έβαζε ένα δικό του λιθαράκι στην αλλαγή του κόσμου για να είναι σίγουρος πως όλα δρομολογούνται καλά και μετά θα έπαιρνε τις σπουδές στα σοβαρά. Περνούσε το χρόνο του συνδικαλιζόμενος ή έτσι νόμιζε. Στην πράξη αερολογούσε διανοουμενίστικα, επαναλαμβάνοντας διάφορα ψευτοεπαναστατικά τσιτάτα. Είχε δε μια δική του προσέγγιση σχετικά με τη ζωή. Ήθελε όλες τις παροχές του υπαρκτού σοσιαλισμού, αλλά με ένα επίπεδο ζωής τουλάχιστον Νέας Υόρκης, ή έστω, Κυανής Ακτής όπου σκόπευε κάποτε να ζήσει. Και μισούσε πολύ τη μισθωτή εργασία. Τη θεωρούσε ένα πολύ άδικο πράγμα. Για όλα αυτά δούλευε.

Όσο για τον Αποστόλη όταν ήρθε η σειρά του; Αυτός ήταν γεννημένος κοπρίτης. Το μόνο που ήθελε ήταν να την κοπανήσει από το σπίτι για να μπορεί να ξύνεται όλη μέρα με την ησυχία του μέχρι να αποφασίσει τι θα γίνει, χωρίς τη γκρίνια της μάνας του, το ύφος αποδοκιμασίας του πατέρα του και το σταθερά επαναλαμβανόμενο «πιδάκι μ - πιδάκι μ - τι - ν - τούτου - καμάρι - μ - σήκου - απ- του - κριβάτ - να - παρ - αέρα - ου - κώλους - ς» της Παρασκευούλας. Αυτός απλώς γράφτηκε και όλο τον υπόλοιπο χρόνο κοιμόταν, καθότι είχε έντονη καλλιτεχνική φλέβα – ακόμα δεν ήξερε σε τι ακριβώς - και ως εκ τούτου εκτός από κοπρίτης, ως καλλιτέχνης και μάλιστα

ιδιοσυγκρασιακός, ήταν και πολύ «ευαίσθητος». Αλλά από γκόμενες τα πήγαιναν και οι τρεις πρίμα. Και από την Ελλάδα και τα ζώα που την κατοικούσαν δεν ήθελαν να ξέρουν τίποτε.

Πρώτος ερωτεύτηκε βαθιά ο Δημήτρης, ενόσω οι άλλοι δυο παρέμεναν ελεύθεροι σκοπευτές. Η Πέτρα ήταν μια νεαρή Γερμανιδούλα, ένα καλό κορίτσι, από μια απλή οικογένεια. Όσο για εκείνη; Έχασε το μυαλό της. Πάντα της άρεσαν οι μελαχρινοί άντρες και ο Δημήτρης ανταποκρινόταν στο πρότυπό της. Άλλα δεν ζητούσε.

Παντρεύτηκαν γρήγορα, άλλωστε για το Δημήτρη ο γάμος ήταν μια λύση. Τις σπουδές τις είχε εγκαταλείψει οριστικά και η οικονομική στρόφιγγα είχε κλείσει. Δύσκολα τα έφερνε βόλτα με τα χρήματα που έστελνε ο πατέρας του για τους άλλους δυο και αναγκαζόταν να κάνει διάφορες μικροδουλειές του ποδαριού για να τα καταφέρει λίγο καλύτερα. Ευτυχώς που ο Αποστόλης - λόγω ύπνου - δεν ξόδευε πολλά.

Ο οικονομικός αποκλεισμός ήταν ένα μέσο πίεσης του Μενέλαου για να τον αναγκάσει να γυρίσει πίσω, πράγμα που ο Δημήτρης προσπαθούσε με κάθε τρόπο να αποφύγει. Να γυρίσει στη Ελλάδα, να πάει στρατιώτης και μετά να κάνει τι; Να δουλέψει για ένα σκέτο μισθό; Ούτε λόγος, άλλωστε είχε πολύ μεγάλα όνειρα για τον εαυτό του και κανενός είδους συναίσθηση των δυνατοτήτων και των ανύπαρκτων προσόντων του. Στην ουσία, ένα σκέτο σχολείο είχε τελειώσει και μάλιστα με πολύ μέτριο βαθμό. Αυτό ήταν όλο. Χώρια που θα ήταν αναγκασμένος να ακούει τη γκρίνια, κυρίως του πατέρα του και να βλέπει την αποδοκιμασία στο βλέμμα του. Ας έλειπε καλύτερα. Οι γονείς της Πέτρας διατηρούσαν ένα μικρό σουπερμάρκετ όπου δούλευαν όλοι, πολλές ώρες την ημέρα. Ζούσαν απλά, από τη δουλειά τους. Τα βράδια έβλεπαν τηλεόραση και πήγαιναν νωρίς για ύπνο. Τα σαββατοκύριακα οι γυναίκες ασχολούνταν με το σπίτι και ξεσήκωναν πατρόν από το Burda και οι άντρες πήγαιναν στην τοπική ταβέρνα. Έπιναν κουβάδες μπύρα τρώγοντας το εθνικό τους φαγητό - λουκάνικα με ξινολάχανο - καθισμένοι με πολλούς άλλους γύρω από ένα πάγκο και από τη χαρά τους φώναζαν «ζούπερ - ζούπερ». Μερικοί φορούσαν κοντά δερμάτινα παντελόνια με τιράντες και άσπρες κάλτσες με πέδιλα, στο δε κεφάλι, ένα πράσινο καπελάκι με φτερό. Καμιά φορά, όλοι μαζί πιάνονταν και κουνιούνταν ομαδικά τραγουδώντας ένδοξα, μαζί και ο Δημήτρης. Από την «επανάσταση» γύρισε νωρίς στο σπίτι, έχοντας κερδίσει τα επαναστατικά του γαλόνια κυρίως στην εφηβεία και σε συνθήκες σταθερότητας και οικογενειακής ασφάλειας. Τρίχες δηλαδή, όπως όλα στη μετέπειτα ζωή του.

Αλλά η Πελαγία τον αναβάθμιζε από μπακαλόγατο σε επιχειρηματία και διέδωσε παντού τα νέα του γάμου - με Γερμανίδα, παρακαλώ - και της γενικότερης «επιτυχίας» του γιού της. Άλλωστε μπορούσε να λέει ό,τι ήθελε, τίποτε δεν μπορούσε να ελεγχθεί. Ο γάμος είχε γίνει στη Φρανκφούρτη, βάζοντας το Μενέλαο σε έξοδα. Δυο μόνο από τους άμεσους συγγενείς δεν παρέστησαν. Η Παρασκευούλα και η Κλημεντίνη. Η πρώτη διότι δεν ήταν μια καθόλου λαμπρή παρουσία για τους Γερμανούς της υπαίθρου που μιλούσαν με προφορά και είχαν κόκκινο βλάχικο μαγουλάκι και η δεύτερη διότι τα δικά της έξοδα έπρεπε να τα κάνει ο άντρας της, πράγμα αδιανόητο. Και μόνο που άκουσε ο Παναγιώτης την πιθανότητα να στείλει τη γυναίκα του στο γάμο του αδερφού της, τον πόνεσε τόσο πολύ η τσέπη του που χρειάστηκε δυο ώρες για να συνέλθει. Χώρια το δώρο το οποίο προσπάθησε με κάθε τρόπο να αποφύγει να στείλει - όσο και να τον παρακάλεσε η Κλημεντίνη πως ήταν ντροπή να παντρευτεί ο αδερφός της και να μη στείλει τίποτε - για να μην τους «προσβάλλει» τους ανθρώπους. Το άφησε για το καλοκαίρι που θα έρχονταν για διακοπές. Μέχρι τότε η Κλημεντίνη θα το είχε ξεχάσει.

Μόλις επέστρεψαν από τη Γερμανία, πρώτη δουλειά της Πελαγίας ήταν να ενημερώσει όλους τους συγγενείς και γνωστούς για τα νέα του γάμου, σίγουρη πως τους έτρωγε η περιέργεια να μάθουν. Και, κυρίως, τη Ναυσικά. Σε όλους τα ίδια έλεγε. Και ενδόμυχα είχε την αίσθηση πως έπαιρνε το αίμα της πίσω. Μπορεί ο Τάσος του αδερφού της να είχε παντρευτεί τη Γκάμπι, αλλά και το δικό της παιδί δεν πήγαινε πίσω. Βεβαίως, ήξερε να διαλέξει η κοπέλα.

«Ένας γάμος, Ναυσικούλα μου, τι να σου λέω. Άλλο πράγμα!»

«Να ζήσουνε, Πελαγίτσα μου, ευτυχισμένοι στο σπιτάκι τους. Καλή ζωή να έχουνε».

«Τέλος πάντων, τα παιδιά μου έχουνε πέραση στην Ευρώπη».

«Έτσι φαίνεται. Και γιατί όχι;»

«Τυχερός στάθηκε ο Δημήτρης μου. Ο πεθερός του έχει να το λέει. Τι καλό παιδί και τι άξιο».

«Και στου Αποστόλη, Πελαγίτσα μου».

«Να δούμε κι αυτός τι θα κάνει».

«Την καλύτερη θα πάρει. Αμφιβάλλεις; Τέτοιο παιδί;»

«Μακάρι, αλλά είναι μικρός ακόμα. Έχει άλλες προτεραιότητες».

Τότε η Πελαγία είχε ελπίδες και έκανε όνειρα.

«Πού ξέρεις, μπορεί κάποια στιγμή να γυρίσουν μαζί».

«Αποκλείεται. Στην Ελλάδα δεν θα τον αφήσει κανείς να κάνει καλά τη δουλειά του. Αλίμονο!»

Γιατί να της πουν άλλα και να την κακοκαρδίσουν; Άκουγε τη συνομιλία η Παρασκευούλα που εκείνη την ώρα σιδέρωνε και τραβούσε τα μαλλιά της. «Τι δλειά έχ ου Μήτσους να καμ κι δεν θα τον αφήσιν; Αχ, κουρτσάκι μ» έλεγε μέσα της. «Σαν ποσ απουγουήτευσ νάχς για να τουν παρς. Παναγίτσα μ, μιγαλ η χάρη Σ. Σα να μη μας έφτανι του ένα του βόδ, πήραμι κι δευτίρου ιπισήμους».

Ο γάμος του Δημήτρη κράτησε μόνο τρία χρόνια, τόσο όσο χρειαζόταν για να αποκτήσουν ένα κοριτσάκι και να καταλάβει η Πέτρα – όσο απλοϊκή και να ήταν - με τι ακριβώς είχε παντρευτεί: ένα άτομο ελλιπούς ζήτησης που με το γάμο τους τότε όχι μόνο είχε σωθεί, αλλά είχε αποκτήσει και κάποια προοπτική. Όταν τον έδιωξε, ήταν ήδη μπλεγμένος με μια άλλη Γερμανίδα που είχε γνωρίσει σε ένα μπαρ. Μαζί της έφυγε για το Λίμπεκ. «Όλα εδώ πληρώνονται!» είπε η Ναυσικά όταν έμαθε τα του διαζυγίου. «Όταν χώρισε ο Τάσος μου, κυρία Πελαγία, ούτε λίγο ούτε πολύ άφησες να εννοηθεί πως αν ήταν καλός η γυναίκα του θα τον κρατούσε. Αλλά ως Σουηδέζα, ήταν έξυπνη και τον σχόλασε έγκαιρα. Φα 'τη τώρα, για να μάθεις να μιλάς».

ΣΕΞ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΘΕΙΑ

Ο Τάσος της Ναυσικάς ήταν άλλου είδους ταραχή, ο γκομεναδόρος της ευρύτερης οικογένειας. Ψηλός, μελαχρινός, με μαύρα σγουρά μαλλιά που τα χτένιζε προς τα πίσω και τα καμάρωνε ιδιαιτέρως πολύ, κατά τη γνώμη του στιλάτος, ευγενικός και πολύ καλοντυμένος. Επί της ουσίας; Ημίχαζος αν όχι βλάκας. Φορούσε μόνιμα στο χέρι χρυσή ταυτότητα – δώρο της Ναυσικάς - που έγραφε «Tasso» και κρατούσε πάντα ένα αντρικό δερμάτινο τσαντάκι με το μονόγραμμά του χρυσό, καρφωμένο επάνω— την «πουστιέρα» όπως το έλεγε η Πόπη όταν ήθελε να τον τσιγκλίσει – πολύ τακτοποιημένο που είχε πάντα μέσα το βιβλιαράκι με τις πτήσεις της SAS, το οποίο

ανανέωνε αμέσως μόλις εκδιδόταν καινούργιο. Παρά τις προσπάθειες της δόλιας της Ναυσικάς να τον σπουδάσει, δεν κατάφερε τίποτε.

Κατά προτίμηση ήθελε να πάει στο Πολυτεχνείο αλλά και οπουδήποτε αλλού δεν θα ήταν καθόλου άσχημα. Δυστυχώς, όλα υπήρξαν μάταια, καθότι όταν ήρθε η ώρα της κρίσεως ο Τάσος αποδείχθηκε ντουβάρι από μυαλό. Στις εξετάσεις όχι μόνο απέτυχε παταγωδώς, αλλά συγκέντρωσε τόσο χαμηλή βαθμολογία, που μια δεύτερη προσπάθεια δεν είχε καν νόημα. Άφησε άναυδη ακόμα και τη μάνα του.

Η Ναυσικά, ενώ ήταν μια πολύ έξυπνη και ικανή γυναίκα, στην εκτίμηση για τα παιδιά της ή είχε πέσει τελείως έξω ή δεν θέλησε ποτέ να παραδεχτεί μια τσουχτερή αλήθεια: ήταν πολύ καλά παιδιά, αλλά και τα δυο ήταν στην ουσία άνευ ικανοτήτων. Ουδέποτε κατάλαβε πως, ούτε ο Τάσος ούτε η Πόπη, διέθεταν το μίνιμουμ του μυαλού που απαιτείται για να σπουδάσει κανείς οτιδήποτε και τα έβαλε με το άδικο σύστημα των ελληνικών εξετάσεων. Αυτές έφταιγαν για όλα.

Και για την μεν κόρη της είχε παγιωμένες απόψεις. Τέτοιοι κορίτσαροι ποτέ δε μένουν στο ράφι. Ιδιαίτερες σπουδές δεν χρειάζονταν, άλλωστε ούτε για γεροντοκόρη την προόριζε, ούτε υπήρχε ποτέ περίπτωση να της επιτρέψει να εργαστεί για να τους κάνει όλους ρεζίλι. Πιάνο, γαλλικά και, φυσικά, ένας καλός γάμος. Ένας σύζυγος που θα εκτιμούσε την Πόπη έτσι όπως εκτίμησε την ίδια ο άντρας της και θα της τα παρείχε όλα και με το παραπάνω. Αυτή ήταν η σωστή ζωή για της γυναίκες. Αλλά ο γιος να μη σπουδάσει; Πώς θα τη ζούσε την οικογένεια;

Προβληματισμοί επί προβληματισμών και ο καπετάνιος φευγάτος. Αλλά και εδώ που ήταν, όταν ήταν, δεν ανακατευόταν σε τίποτε. Πάντα ερωτευμένος με τη γυναίκα του, ό,τι είχε εκείνη δεν είχε τα παιδιά του και τα δυο μαζί. Άνθρωπος της χαράς, του κεφιού, της παρέας, ήταν πάντα αστείρευτος στο γλέντι. Σ' αυτόν είχε μοιάσει η Πόπη. Όταν ερχόταν στο σπίτι και για όσο καθόταν, τους μάζευε όλους γύρω του και της Ναυσικάς της άρεσε πάρα πολύ. Είχαν ζήσει πολύ καλά μαζί, παρά την ιδιαιτερότητα του γάμου τους. Όταν ερχόταν, λοιπόν, το γλεντούσε κανονικά με την παρέα και τους φίλους. Κουμάντο έκανε η Ναυσικά και, εννοείται, πως συμφωνούσε πάντα μαζί της. Όταν η Πόπη έκανε την μικρή της επανάσταση ζητώντας να εργαστεί, αμέσως της πρόσφερε το διπλό μισθό αρκεί να καθίσει στο σπίτι της, έτσι όπως άρμοζε σε μια κόρη Λεούση.

Μετά την αποτυχία του γιού της να εισαχθεί σε κάποια σχολή, η Ναυσικά έπεσε σε μεγάλη συλλογή και, δυστυχώς, για άλλη μια φορά μόνη της έπρεπε να βρει τη λύση. Το σκέφτηκε από δω, το σκέφτηκε από κει και αποφάσισε πως έπρεπε να κάνει ό,τι μπορούσε για να σπουδάσει ο Τάσος. Τουλάχιστον, να έχει τη συνείδησή της ήσυχη, πως επί του θέματος είχε κάνει όλα όσα έπρεπε και με το παραπάνω. Έφερε στο σπίτι μια εξαιρετική καθηγήτρια των γερμανικών για εντατικά μαθήματα και τον επόμενο Αύγουστο άφησε την Πόπη στη φροντίδα της Πελαγίας και της Παρασκευούλας και έφυγε με τον Τάσο για τη Ζυρίχη (όχι παίζουμε) όπου γράφτηκε στο Πολυτεχνείο. Αλλά, δυστυχώς, δεν έγινε τίποτε. Αργόστροφος, με πολύ κόπο και πολλή προσπάθεια έμεινε ένα χρόνο, προσπαθώντας να αποκρούσει τις προσωπικές επιθέσεις που του έκαναν τα μαθήματα και, κυρίως, η άλγεβρα. Μετά γύρισε πίσω. Διέκοψε την αναβολή και κατατάχθηκε στο ναυτικό. Για την ώρα, καλύτερη λύση δεν υπήρχε.

Στενοχωρήθηκε η Ναυσικά, διότι υπολόγιζε πολύ στους κουτόφραγκους. «Έχει ο Θεός» σκέφτηκε, «όλο και κάτι θα γίνει». Άλλωστε είχε προηγηθεί ο Δημήτρης της Πελαγίας που είχε πάρει πούλο ένα χρόνο νωρίτερα από το Πολυτεχνείο του Ντάρμστατ. Αυτή την κρυάδα την είχαν πάρει οι Σούκηδες και αναγκαστικά έκαναν μόκο. Τώρα ήταν η δική της σειρά.

Αλλά άδικο στενοχωριόταν. Ο Τάσος εύκολα τον βρήκε το δρόμο του. Λίγο πριν τελειώσει τη θητεία του πήγε για λίγες ημέρες στη Σαντορίνη. Εκεί γνώρισε μια νεαρή και πανέμορφη Σουηδέζα, τη Γκάμπι. Η Γκάμπι ζούσε στο Γκέτεμποργκ και σπούδαζε αρχιτεκτονική. Ο έρωτάς τους υπήρξε σφοδρός και μεγάλος. Παρά τις παρακλήσεις της Ναυσικάς να το ξανασκεφτεί πριν κάνει ένα τόσο μεγάλο βήμα χωρίς τίποτε δικό του στα χέρια του και να περιμένει λίγο, αμέσως μόλις απολύθηκε, παντρεύτηκε. Ο γάμος έγινε στη Μητρόπολη, με κουμπάρα την Πόπη Και τι γάμος! Με Σουηδούς συμπεθέρους!

Δυο ημέρες μετά πήρε την Πόπη και πήγαν επίσκεψη στην Πελαγία, θα ήταν εκεί και η Κλημεντίνη. Και οι δύο έτοιμες για τις ειδήσεις, για τα παραλείπομενα του γάμου. Η Ναυσικά με τίποτε δεν έπρεπε να τις απογοητεύσει. Το τι ξέρασε το στόμα της για την επιτυχία του Τάσου στο γάμο του, ήταν άλλο πράγμα.

«Τέλειο το σπιτάκι τους, Πελαγίτσα μου».

«Καλή ζωή να έχουν. Η Γκάμπι συνεχίζει τις σπουδές της;»

«Ναι, αλλά είναι τόσο καλό κορίτσι που είμαι σίγουρη πως όταν τελειώσει με το καλό, θα τιμήσει το σπιτάκι της. Ξέρει ποιο είναι το σωστό και ποιο είναι το συμφέρον της».

Το βράδυ η Κλημεντίνη έλεγε τα νέα στον Παναγιώτη, ο οποίος όταν δεν είχε κρίση τσιγκουνιάς ή όταν δεν του ζητούσαν χρήματα, μιλούσε λογικότατα. Την άκουγε μάλλον ασυγκίνητος ως προς την «επιτυχία» του ξαδέρφου της να πάρει ξένη γυναίκα.

«Βλάκας».

«Γιατί;»

«Πώς θα ζήσει; Έβαλε το νερό στ' αυλάκι και ήθελε γάμο; Ούτε βρακί στον κόλο του δεν έχει. Η γυναίκα του θα τον ζει».

«Ο Θεός δεν αφήνει κανέναν».

«Βρε Κλημεντίνη, άσε κατά μέρος το Θεό και πες μου: χωρίς τίποτε στα χέρια του, τι τον ήθελε το γάμο;»

«Οι Σουηδοί είναι διαφορετικοί. Άλλωστε νέος είναι, όλο και κάτι θα βρει να κάνει. Νέος είναι, έχει όλη τη ζωή μπροστά του».

«Τι εννοείς λέγοντας «είναι διαφορετικοί»; Πως εκτιμούν τους κηφήνες; Σύντομα θα τον διώξει και να μου το θυμάσαι».

«Τα παραλέζ».

«Καθόλου. Αν ρωτήσεις τη θεία σου τη Ναυσικά και, φυσικά, καταδεχτεί να αφήσει τις αηδίες κατά μέρος και να απαντήσει με ειλικρίνεια, αυτός ο γάμος δεν της αρέσει».

Και είχε δίκιο. Παρότι δεν είπε ποτέ ούτε μια λέξη και μάλλον μεγαλοπιάστηκε με τους Σουηδούς συμπεθέρους, αυτός ο γάμος δεν της άρεσε την Ναυσικάς. Ήταν πολύ έξυπνη γυναίκα και έπιανε όλες τις παραμέτρους των καταστάσεων, παρότι έλεγε συστηματικά αυτά που έπρεπε προσπαθώντας να ωραιοποιήσει τα πάντα. Η Γκάμπι σπούδαζε αρχιτεκτονική. Άρα κάποια στιγμή θα τελείωνε τις σπουδές της και, φυσικά, θα εργαζόταν. Αυτό ήταν το πρόβλημά της. Ο γιος της – ουσιαστικά ανεπάγγελτος και όχι πρώτης ευφυΐας – είχε παντρευτεί γυναίκα ανώτερή του, μελλοντικώς εργαζόμενη και επιστήμονα, πράγμα που δεν της άρεσε. Η Γκάμπι δεν ήταν Πόπη και η Ναυσικά ήταν μακριά για να αρχίσει το μπίρι – μπίρι με τα «σπιτάκια», τα «φαγάκια» και τα «παιδάκια», μέχρι να φέρει την κατάσταση στα μέτρα της. Αρχικά δεν θα το παραδεχόταν με τίποτε και θα προσπαθούσε, αν χρειαζόταν, να πείσει τους πάντες για το αντίθετο. Ανάλογό της άντρα είχε πάρει, πρώην φοιτητή του Πολυτεχνείου της Ζυρίχης. Βεβαιωμένο. Για αργότερα, έχει ο Θεός.

Αλλά μέσα της την έτρωγαν άλλα. Αν η Γκάμπι κάποια στιγμή καταλάβαινε πως ο Τάσος μάλλον της έφευγε λίγος και τον σχόλαγε; Αλλά και έτσι να μη γινόταν, έχει

γούστο να αποκτούσε ο γιός της ένα διαφορετικό μέτρο σύγκρισης και μετά να έβλεπε σαν λίγη την Πόπη, τη μεγάλη της αδυναμία. Δυστυχώς, μέχρι τότε θα είχαν περάσει κάποια χρόνια, τα οποία ο Τάσος θα είχε αφήσει για τον εαυτό του ανεκμετάλλευτα. Τι θα έκανε μετά; Θα έμενε στη Σουηδία μόνος του για να βρει κάποια άλλη Σουηδέζα ή θα γύριζε πίσω να κάνει τι; Αλλά τις έδωσε τις δυσάρεστες σκέψεις και άρχισε να κοιτάζει το μέλλον με αισιοδοξία. Η Γκάμπι είχε παντρευτεί ένα παίδαρο. Σίγουρα ήξερε το συμφέρον της και πώς να κρατήσει το σπιτάκι της.

Ευτυχώς, όλα πήγαν καλά. Ο Τάσος έμαθε γρήγορα τη γλώσσα και άρχισε να εργάζεται σε ένα ταξιδιωτικό γραφείο. Η Γκάμπι συνέχιζε τις σπουδές της. Όσο για παιδιά; Ούτε λόγος. Έμειναν παντρεμένοι μόλις τέσσερα χρόνια. Ο Τάσος μετά το διαζυγίο του εξακολούθησε να μένει στο Γκέτεμποργκ εργαζόμενος στην ίδια δουλειά. Δεν είχε νόημα να γυρίσει στην Ελλάδα για να τα πιάσει όλα από την αρχή. Η Γκάμπι μετακόμισε στη Στοκχόλμη με άλλο ταίρι. Αλλά την είχε εκδικηθεί. Πριν μαζέψει οριστικά τα πράγματά της, της βούτηξε μερικά από τα καλύτερα και τα έκρυψε για να φύγει χωρίς αυτά. Τέτοιο μυαλό.

Στο μεταξύ, ο Αποστόλης είχε γνωριστεί με μια Γερμανιδούλα πρώτης κατηγορίας, με την οποία το έκαναν συνέχεια. Καθημερινώς και αδιαλείπτως τα τεμάχια ήταν απίστευτα πολλά, ενίοτε δε σε σημείο εξάντλησης. Αφού πέρασαν μερικές εβδομάδες πλήρους απομόνωσης για να γνωριστούν λίγο καλύτερα και να επικοινωνήσουν αναλόγως, αφού τη φωτογράφησε σε απίστευτες στάσεις και πόζες απαλλαγμένη από ρούχα και ντροπές, βρήκε τον επαγγελματικό του δρόμο: θα γινόταν φωτογράφος και κατά προτίμηση πορτρέτίστας. Όταν εμφανίστηκαν οι φωτογραφίες σιγουρεύτηκε απόλυτα πως με το έργο του θα άνοιγε νέους δρόμους στην συγκεκριμένη τέχνη, θα έκανε μια απίστευτη άρση των συμβάσεων, θα αφύπνιζε την κοιμισμένη συνείδηση του κόσμου κλπ. Ήταν βέβαιος πως θα τα κατάφερνε και μάλιστα με τον καλύτερο τρόπο. Έτσι, αποφάσισε να αναλάβει για τον εαυτό του το ψυχικό ρίσκο του να είναι κανείς καλλιτέχνης. Δηλαδή ο Σεσίλ Μπίτον ή ο Λόρδος Σνόουντον ήταν καλύτεροι;

Τα νέα του σχέδια τα ανακοίνωσε στον αδερφό του τον Κώστα, που φάνηκε μάλλον ευχαριστημένος, αλλά για έναν τελείως διαφορετικό λόγο απ' αυτόν που νόμιζε ο Αποστόλης. Ο Κώστας όλα τα περί αφύπνισης, συνείδησης και τα ρέστα τα άκουσε τελείως βερεσέ. Για κείνον το σημαντικότερο ήταν πως ο μικρός αποφάσισε επιτέλους να αφήσει την ξάπλα και να κάνει κάτι για τον εαυτό του, έστω και φευγάτο. Αλλά δεν μπορούσε παρά να του επισημάνει και τις υπόλοιπες παραμέτρους που του Αποστόλη του διέφευγαν, έτσι όπως ήταν στον κόσμο του.

«Από λεφτά, ρε, τι θα κάνεις;»

«Θα εξακολουθήσει να στέλνει ο πατέρας».

«Δύσκολο το βλέπω».

«Γιατί;»

«Γιατί ο πατέρας σε έστειλε εδώ μόνο και μόνο για να πας στο Πολυτεχνείο.

Μόλις ακούσει τις μαλακίες σου όχι απλώς δεν θα σου ξαναστείλει λεφτά, αλλά θα έρθει εδώ ο ίδιος του και θα σε μαγαλαρώσει».

«Δε θα του το πω».

«Αστειεύεσαι. Κάποια στιγμή θα σε πάρει είδηση και θα είναι πολύ χειρότερα.

Και στο κάτω – κάτω, κάνε ό,τι θέλεις, αλλά εμένα μη με βάζεις στο παιχνίδι».

«Γιατί;»

«Γιατί για να ασχοληθείς σοβαρά μάλλον θα πρέπει να μετακομίσεις σε άλλη πόλη και πρέπει επίσης να ψάξεις μόνος σου σε ποια. Μετά να γραφτείς σε σχολή και να αρχίσεις κανονικά τη φοίτηση. Πώς θα τα πεις όλα αυτά;»

«Χρειάζεται;»

«Φυσικά. Γιατί δεν συνεχίζεις τις σπουδές σου και παράλληλα να ασχοληθείς με τη φωτογραφία αρχικά σαν χόμπι; Μετά θα δεις τι θα κάνεις».

«Μάλλον αστειεύεσαι. Ή φωτογράφος ή τίποτε».

«Τότε γύρνα πίσω, διέκοψε την αναβολή και πήγαινε στο στρατό. Επειδή είναι κάτι που πρέπει να γίνει, μην το αναβάλλεις. Εν τω μεταξύ θα πείσεις τον πατέρα για την επιλογή σου. Θα σε ξαναστείλει να σπουδάσεις αυτό που θέλεις αν σε δει αποφασισμένο και υπεύθυνο».

Ο Κώστας του έβαλε δύσκολα και έχασε τον ύπνο του, πάνω που αποφάσισε να τον περιορίσει και να δώσει προτεραιότητα αλλού. Έπεσε σε περισυλλογή και δεν ήξερε τι να κάνει, αλλά το πρόβλημα λύθηκε αυτομάτως μόλις δυο εβδομάδες αργότερα, όταν ο Μενέλαος Σούκης έφτασε αυτοπροσώπως Ντάρμσταντ. Πήγε μόνος του να δει τι γίνεται, γιατί η υπόθεση είχε κάνει μεγάλη κοιλιά και κάτι δεν του άρεσε. Όση αδυναμία και να είχε στα παιδιά του – τα είχε αποκτήσει σε αρκετά μεγάλη ηλικία – δεν ήταν διατεθειμένος να κάνει κι άλλες υποχωρήσεις πέραν του να μη γίνουν χημικοί – μηχανικοί. Στο κάτω – κάτω, δεν είχε τίποτε να χάσει. Δεν είχε νόημα να ξαναστείλει την Πελαγία. Δεν έμεινε παρά μερικές ημέρες και πάλι καλά που γύρισε. Μ' αυτά που είδαν τα μάτια του, κάλλιστα θα μπορούσε να έχει μείνει στον τόπο.

Απροειδοποίητα είχε φτάσει. Ο πρώτος κόλπος του ήρθε όταν άνοιξε την πόρτα η πιτσιρίκα και μοντέλο του Αποστόλη, τελειώς τσιτσίδι. Μέσα ήταν άλλοι δυο «καλλιτέχνες» με φουλάρια, μπερέδες και μούσια. Βρίσκονταν στο μέσο μιας πολύ σημαντικής φωτογράφισης με το θέμα «Δημιουργία» και περίμεναν και κάποιον άλλο γνωστό τους φωτογράφο για να δουλέψουν μαζί. Όλοι έχασαν τα λόγια τους. Η μικρή βρακώθηκε, ντύθηκε και έφυγε αμέσως με τον ένα εκ των δυο «καλλιτεχνών», αλλά ο άλλος έμεινε. Κάθισε αναπαυτικότερα σε μια πολυθρόνα, βάζοντας τα πόδια του στο τραπέζι και συνεχίζοντας το ουίσκι του μέρα – μεσημέρι. Εκεί πήγαιναν τα λεφτά. Ο Αποστόλης ανέκτησε την ψυχραιμία του και άρχισε να του εξηγεί τα σχέδιά του, αφού πρώτα του σύστησε το συνεργάτη του. Ο Μενέλαος πρώτα έδωσε τον καλλιτέχνη με τις κλωτσιές «ράους, κόπανε» και μετά για πρώτη φορά στη ζωή του σβέρκωσε τον Αποστόλη.

Έμεινε τόσο όσο του χρειαζόνταν για να κανονίσει όλα τα τυπικά και με το ζόρι το γλίτωσε το εγκεφαλικό όταν έμαθε από τον Κώστα τις λεπτομέρειες που δεν ήθελε με τίποτε να κρύψει. Δε χρειαζόταν να γίνει συνένοχος στις μαλακίες του αδερφού του. Μετά, βούτηξε το γιο του κυριολεκτικά απ' τα αυτιά και τον έφερε πίσω τσουβαλιαστό και κατά τον αγριότερο τρόπο, αποκαλώντας τον διαρκώς «κοπρίτη» και βρίζοντάς τον καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού. Δυστυχώς, θυμήθηκε τα λόγια της Παρασκευούλας στα οποία δεν έδωσε σημασία όταν έπρεπε. Κάποτε που την είχε στείλει να μείνει μερικές ημέρες και να τους φροντίσει και τους τρεις, όταν γύρισε τη ρώτησε να του πει λεπτομέρειες.

«Λοιπόν, Παρασκευούλα μου, για πες μου, πως τα είδες τα παιδιά;»

«Να σ' που, καμάρι μ'. Ου Κώστας εχ' μέλλουν στα γράμματα, ου Μήτσους εχ' μέλλουν στου πράμα τ' κι ου Απουστόλς εχ' μέλλουν στου κριβάτ. Ισύ δεν εχς κανένα».

Αναγκαστικά η συζήτηση είχε σταματήσει εκεί. Κανείς δεν θέλει να ακούει κακά πράγματα, πολύ περισσότερο για τα χαϊδεμένα του παιδιά. Και στο κάτω – κάτω, τι ήξερε η Παρασκευούλα για να μπορεί να κρίνει;

ΠΡΟΣΑΡΑΞΗ

Το αίσθημα της Πόπης με το Στέλιο κρατούσε καλά. Η Ναυσικά, δυστυχώς, όσο και να προσπάθησε, όσο και να μάλλιασε η γλώσσα της με τα νοικοκυριά, επικαλούμενη διαρκώς «σπιτάκια», «φαγάκια» και «παιδάκια», δεν μπόρεσε με τίποτε να χωθεί μέσα και να τους διαλύσει. Στενοχωρημένη ήταν, γιατί τότε δεν μπορούσε ακόμα να ξέρει πως ο χρόνος δούλευε υπέρ της και υπέρ του Πέτρου, βεβαίως. Σχεδόν το είχε πάρει απόφαση και άρχισε να μετανιώνει για το θάρρος – διακριτικό μεν, αλλά θάρρος – που του έδωσε να τηλεφωνεί συχνά στο σπίτι για να μη χάσει την επαφή με την Πόπη που του είχε πάρει τα μυαλά. Δεν ήταν σωστό να το αφήνει το παιδί να ελπίζει, όσο και να της άρεσε. Αλλά εκείνος ήταν αποφασισμένος αυτή την κοπέλα να την παντρευτεί και όσο έβλεπε πως δεν είχε μέλλον, τόσο πείσμωνε. Η Πόπη στεκόταν πάντα ερωτευμένη με το Στέλιο και φαινομενικά αδιάφορη με όλα τα υπόλοιπα, αλλά η κατάσταση είχε αρχίσει να την πιέζει. Και επειδή ήταν ένας πολύ ειλικρινής άνθρωπος, ένα βράδυ του μίλησε ευθέως για το πρόβλημα που αντιμετώπιζε εδώ και περίπου τρεις μήνες στο σπίτι. Συμφώνησαν να επισπεύσουν το γάμο τους για να κλείσει οριστικά το ζήτημα. Έτσι, αποφάσισε να την παρουσιάσει στην οικογένειά του. Μέχρι τότε μόνο ο αδερφός του και η γυναίκα του τη γνώριζαν. Όταν, λοιπόν, τον κάλεσε η αγαπημένη του ξαδέρφη στη γιορτή της, όπου θα μαζεύονταν μερικοί φίλοι και οι νέοι της οικογένειας, αποφάσισε να πάει με την Πόπη. Θα ήταν η πρώτη τους επίσημη έξοδος. Εκεί, δημιουργήθηκε και το πρώτο ρήγμα στη σχέση τους. Μικρό, αλλά ρήγμα. Και άρχισε η αντίστροφη μέτρηση.

Επίσης καλεσμένος ήταν κάποιος στενός φίλος με την μνηστή του, που την έλεγαν Αριάδνη. Η Αριάδνη ήταν μάλλον ασχημούλα και είχε έντονη μύτη, στοιχεία που μάλλον δεν τα έβλεπε κανείς. Ήταν μια ιδιαίτερα καλλιεργημένη κοπέλα. Επίσης, πολύ όμορφα ντυμένη με ένα μοντέρνο κόκκινο ταγιέρ που της πήγαινε πολύ. Ήταν φιλόλογος. Εκείνη την εποχή εργαζόταν σε ένα μικρό ιδιωτικό σχολείο και είχε μεγάλο πάθος με τη δουλειά της. Αλλά, επίσης, της άρεσαν πολύ το θέατρο και ο κινηματογράφος, κοινά στοιχεία με το μνηστήρα της, αλλά και με την οικοδέσποινα. Όσο και να προσπάθησαν ευγενικότατα να βάλουν και την Πόπη στη συζήτησή τους στάθηκε μάλλον αδύνατον, κάτι που σε τόση έκταση ήταν αποκάλυψη ακόμα και για το Στέλιο. Διαπίστωσε πως αυτός ο κορίτσαρος ήταν μια κοπέλα άσχετη. Αγνοούσε στοιχειώδη πράγματα. Δεν είχε ακούσει καν τον Αγγελόπουλο και τον «Θίασο» και όταν επαίνεσαν τη Βανέσα Ρεντγκρέιβ για το ρόλο της ως «Τζούλια» για τον οποίο δικαίως είχε κερδίσει βραβείο Όσκαρ δεύτερου γυναικείου ρόλου, η Πόπη και με το φυσικότερο ύφος του κόσμου, απλώς ρώτησε «Ποια είναι αυτή;» Έκλεισαν ευγενικά τη συζήτηση, αλλά το βλέμμα της ξαδέρφης στο Στέλιο ήταν αρκετά εύγλωττο. Αμίλητος ήταν στην διαδρομή για την Καστέλα.

Ευκαιρία για την Πόπη να ηρεμήσει λίγο το κεφάλι της. Πολλά είχε ακούσει. Άγνωστα τα περισσότερα και είχε κουραστεί. Πάτησε το κουμπί του ραδιοφώνου, έψαξε και βρήκε ένα σταθμό γνωστό για τα διάφορα τραγούδια της ξεφτίλας που έπαιζε, άνοιξε λίγο τα παράθυρο να μπει φρέσκος αέρας, έκλεισε τα μάτια και ηρεμούσε. Ο Στέλιος έκλεισε τη μουσική.

«Γιατί το σταμάτησες;»

«Αυτό δε μου αρέσει. Βρες κάτι καλύτερο».

Τι είχε πάθει; Ξανάνοιξε το ραδιόφωνο και άρχισε να ψάχνει για κάτι άλλο. Σύμπτωση και μάλιστα κακή; Ο διάβολος και η σκούφια του Μιχάλη; Εκείνη την ώρα ένας άλλος σταθμός έπαιζε τον «εθνικό ύμνο» των αρχών της δεκαετίας του 1980 με τον Κώστα Κόλλια:

έρωτά μου αγιάτρευτε
και καημέ μου μέγαλε.....

ήρθε στα ίσια της η Πόπη, γιατί απόψε πολύ είχε σφίξει η ψυχή της με τόσα κουλτουριάρικα που άκουσε. Μεράκλωσε και άρχισε να τραγουδάει. Αλλά ο Πέτρος νευρίασε πολύ και έκλεισε απότομα το ραδιόφωνο.

«Τι έπαθες; Νόμιζα πως θα σου άρεσε κι εσένα».

«Όχι για τώρα. Το κάθε είδος μουσικής έχει την ώρα του».

«Πλήξαμε σήμερα. Έτσι περνάτε πάντα όταν συναντιόσαστε;»

«Εσύ έπληξες. Ούτε εγώ, ούτε οι υπόλοιποι. Γιατί, Πόπη;»

«Γιατί τι;»

«Πώς μπορείς νέα κοπέλα να ζεις έτσι;»

«Πώς ζω;»

«Χωρίς να εργάζεσαι, χωρίς να ενδιαφέρεσαι ιδιαίτερα για τίποτε, χωρίς να διαβάζεις κάτι, ενώ έχεις τόσο χρόνο στη διάθεσή σου. Γιατί τον σπαταλάς; Γιατί αδικείς τον εαυτό σου;»

«Τι εννοείς;»

«Πώς πρέπει λίγο να ξεκουνηθείς, βρε Ποπάκι μου. Έχεις όλα τα προσόντα. Πώς είναι δυνατόν μια τόσο νέα κοπέλα να πιστεύει πως θα γίνει αποκλειστικά και μόνο μια real housewife και απολύτως τίποτε άλλο;»

«Το λες επειδή δεν ήξερα την ηθοποιό; Ούτε το έργο έχω δει».

«Κακώς».

«Τι υπόθεση είχε;»

«Η Βανέσα Ρενγκρέιβ είναι σε ένα μεγάλο ρόλο. Υποδύεται μια νεαρή κοπέλα, τη Τζούλια, που αντιστέκεται στο φασισμό και δολοφονείται από τους Ναζί. Έξοχη είναι και η Τζέιν Φόντα. Παίζει το ρόλο της Λίλι, στενής της φίλης. Πριν πεθάνει της σώζει τη ζωή. Πολύ καλή ταινία».

«Αυτή την ξέρω».

«Πάλι καλά».

«Εκείνος ο άλλος ποιος είναι;»

«Ας μη σου απαντήσω».

Ένοιωσε άσχημα η Πόπη και προσπάθησε να αλλάξει το κλίμα, αλλάζοντας τη συζήτηση. Εκεί, τα έκανε μούσκεμα. Έφταιγαν τα κενά που είχε και κανείς ποτέ δεν της είχε επισημάνει.

«Απίστευτος ο μύθος της Αριάδνης. Όνομα και πράγμα».

«Δηλαδή; Τι εννοείς;»

«Να, λέω για την Αριάδνη».

«Πόπη, θα με τρελάνεις. Η Αριάδνη μπορεί να έχει μύτη, αλλά όταν λέμε «ο μίτος της Αριάδνης» δεν εννοούμε τη μύτη της. Ο μίτος της Αριάδνης είναι το νήμα που έδωσε στο Θησέα για να βγει από το λαβύρινθο και γράφεται με γιώτα. Η μύτη γράφεται με ύψιλον. Καλά, τίποτε δεν θυμάσαι από το σχολείο;»

«Φτάσαμε. Καληνύχτα, σ' αγαπώ».

«Κι εγώ σ' αγαπώ».

Αλλά για πρώτη φορά, ένοιωθε κάπως παράξενα.

Εκείνη τη νύχτα ο Στέλιος δεν κοιμήθηκε καθόλου. Ξαγρύπνησε, κάνοντας σχέδια για το μέλλον του με την Πόπη. Την αγαπούσε πολύ, τη γούσταρε φοβερά σα γυναίκα και ήταν σίγουρος και για τα δικά της αισθήματα. Δεν ήταν κοπέλα που υποκρινόταν, το αντίθετο. Επίσης, δεν υπήρχε αμφιβολία πως ήταν ένα εξαιρετικά καλό

κορίτσι και από καλή οικογένεια. Εκεί που είχε αμφιβολία, ήταν το αν θα μπορούσε να σταθεί δίπλα του με ενεργητικό τρόπο, έτσι όπως είχε συνηθίσει να βλέπει να κάνουν οι γυναίκες στην οικογένειά του και το θεωρούσε απόλυτα σωστό. Οι γονείς του είχαν ξεκινήσει μόνοι τους σχεδόν από το μηδέν και είχαν κάνει τα πάντα με τη δουλειά τους. Η μάνα του ήταν πάντα δίπλα στον πατέρα του σα βράχος, το ίδιο και η γυναίκα του αδερφού του. Έτσι την ήθελε και τη δική του γυναίκα, αλλά η Πόπη ήταν διαφορετικά μαθημένη. Κακώς μεν, διαφορετικά δε.

Έμοιαζε να τα θέλει όλα πλούσια, έτοιμα και στο πιάτο, κάτι που είχε μάθει να θεωρεί πολύ φυσιολογικό. Επί του θέματος, οι οικογένειές τους μάλλον δεν ταίριαζαν και τόσο πολύ. Πιθανότατα, στην οικογένεια της Πόπης ο πιο καλλιεργημένος διάβαζε τον Καζαμιά και τα συναξάρια, περιμένοντας να δει το καλοκαίρι επιθεωρήσεις της κακιάς ώρας. Αλλά δεν ήταν αυτό το σημαντικό. Αυτό που είχε σημασία ήταν να δεχόταν η Πόπη να πάρει λίγο επάνω της, πράγμα που δεν ήταν και τόσο δύσκολο. Αυτή η κοπέλα, εκτός του ότι είχε πολύ καλά στοιχεία επάνω της, ήταν ένα ζυμαράκι. Τόσα χρόνια έζησε απόλυτα προσαρμοσμένη στις επιταγές της οικογένειάς της. Σαχλές και ξεπερασμένες, αλλά επιταγές. Συνεπώς, αύριο θα προσαρμοζόταν στις επιθυμίες του συζύγου της. «Η υπόθεση έχει και τα καλά της» σκέφτηκε. Αρχικά θα την έπαιρνε μαζί του στη δουλειά για να αρχίσει το ξεκούνημά της, θα πήγαιναν λίγο πιο συχνά στο θέατρο και τον κινηματογράφο, θα της έδινε να διαβάσει κανένα βιβλίο στον ελεύθερο χρόνο της και όλα θα πήγαιναν καλά. Στο κάτω – κάτω, δεν ήταν πολλά αυτά που της ζητούσε. Έτσι νόμιζε. Να κουνήσει βουνά της ζητούσε.

Στο επόμενο κιόλας ραντεβού τους, φρόντισε να έχει άφθονο χρόνο για να συζητήσουν ουσιαστικά για την κοινή τους ζωή. Της περιέγραψε με λεπτομέρειες την οικογένειά του και της είπε τι ακριβώς ήθελε από τη γυναίκα του. Οι νοικοκυρές δεν τον ενδιέφεραν. Με μεγάλη του χαρά διαπίστωσε πως η Πόπη συμφωνούσε σε όλα. Τότε της έκανε επίσημα πρόταση γάμου και της έδωσε ένα υπέροχο δαχτυλίδι. Τα δύσκολα άρχισαν από την άλλη μέρα το πρωί, όταν σηκώθηκε νωρίς η Πόπη για να πάει στη δουλειά. Δυσκολεύτηκε κάπως γιατί χρόνια τώρα ξυπνούσε στην καλύτερη περίπτωση κατά τις δέκα, αλλά ήταν σίγουρη πως θα τα καταφέρει. Μόνο που λογάριάζε χωρίς τον ξενοδόχο, που στην προκειμένη περίπτωση ήταν η Ναυσικά. Όταν την άκουσε να σηκώνεται κατά τις επτά, σηκώθηκε κι εκείνη να δει τι συμβαίνει.

«Πού πας, Ποπίτσα μου; Στο συνεργείο;»

«Έπιασα δουλειά».

«Τι είπες; Πώς τόλμησες να το ξεστομίσεις αυτό;»

«Έπιασα δουλειά στο Στέλιο. Χθες μου έκανε επίσημη πρόταση γάμου. Δες το δαχτυλίδι μου, είναι οικογενειακό τους κειμήλιο».

Η Ναυσικά κόντεψε να μείνει στον τόπο. Όχι τόσο για την πρόταση γάμου, αλλά για όλα τα υπόλοιπα που δεν της άρεσαν καθόλου. Άστραψε και βρόντηξε. Πήγε και στήθηκε μπροστά στην πόρτα με τα χέρια της απλωμένα.

«Δεν έχεις να πας πουθενά. Για να βγεις από το σπίτι θα περάσεις πάνω από το πτώμα μου».

«Αστείευέσαι. Φύγε από τη μέση γιατί έχω αργήσει».

«Δε φεύγω. Αυτός δεν ντρέπεται καθόλου. Αντί να προσλάβει υπάλληλο, παντρεύεται για να του έρθει φτηνότερα. Εσύ δεν ντρέπεσαι;»

«Γιατί να ντραπώ, μαμά; Όλες οι κοπέλες εργάζονται».

«Όχι όλες, μόνο αυτές που έχουν ανάγκη και αναγκάζονται να καταπιούν τη ντροπή. Εσύ τι ανάγκη έχεις να ρεζίλευτείς;»

«Αυτές που εργάζονται γίνονται ρεζίλι;»

«Και ρεζίλι γίνονται και τους άντρες τους ρεζιλεύουν. Κι αυτές που δεν έχουν

άντρα, ρεζιλεύουν τον πατέρα τους ή τον αδερφό τους. Εσύ δεν ντρέπεσαι να λέει ο κόσμος πως ο πατέρας σου δεν μπορεί να σε ζήσει; Ο αδερφός σου; Τι θα πει ο αδερφός σου; Αν το μάθουν, θα μου ζητήσουν ευθύνες και οι δύο».

«Εγώ θέλω να σταθώ δίπλα στον άντρα μου».

«Έτσι θα σταθείς δίπλα στον άντρα σου; Δουλεύοντας; Αυτός δεν θέλει γυναίκα, θέλει υπάλληλο. Να προσλάβει υπάλληλο».

«Πού είναι το κακό;»

«Ρωτάς κιόλας; Καλά, έτσι σε μεγάλωσα εγώ; Τι θα πει ο πατέρας σου, τι θα πει ο αδερφός σου, τι θα πουν οι θείοι σου;»

«Δε μ' ενδιαφέρει».

«Ξετσιπώθηκες τελείως, αλλά εγώ δεν αστειεύομαι. Τώρα αμέσως τηλεφωνώ του πατέρα σου να παρατήσει το καράβι στον δεύτερο και να έρθει εδώ να σου βάλει μυαλό. Θα τηλεφωνήσω και στον Τάσο να του πω τα νέα. Αυτός θα έρθει πιο γρήγορα και θα σε τσουρομαδήσει. Τις δικές μου τις ευθύνες τις σκέφτηκες;»

Σιγά μην ερχόταν ο Τάσος χωρίς να έχουν προηγηθεί όλα τα απαραίτητα τηλεφωνήματα, μόνο και μόνο για να συνετίσει την Πόπη.

Κλείδωσε την πόρτα και απομακρύνθηκε κλαίγοντας, αλλά αποφασισμένη. Η Πόπη την ήξερε καλά τη μάνα της. Δεν θα έκανε πίσω με τίποτε. Η ώρα είχε πάει ήδη εννέα και δεν είχε ξεκινήσει ακόμα, ενώ έπρεπε να είναι εκεί από τις οκτώ. Με την απόγνωση ζωγραφισμένη στο πρόσωπό της, κάθισε σε μια πολυθρόνα. Κάτι που είχε σηκωθεί πολύ νωρίς πράγμα που δεν το συνήθιζε, κάτι που δεν περίμενε μια τόσο έντονη αντίδραση, κάτι που το ηθικό της είχε τελείως καταρρακωθεί, ακούμπησε πίσω το κεφάλι της και κοιμήθηκε. Την ξύπνησε το τηλέφωνο.

«Αν είναι αυτός, να του πεις πως δεν πρόκειται να πας. Αν δεν του το πεις εσύ θα του το πουν ο πατέρας σου και ο αδερφός σου».

«Καλά».

Ο Στέλιος ήταν, ανήσυχος αν και κατά κάποιο τρόπο το περίμενε. Αυτό που δεν περίμενε ήταν να καμφθεί η Πόπη τόσο απόλυτα και τόσο γρήγορα. «Εκπαιδεύουν τα παιδιά να υπακούν τους ηλίθιους» σκέφτηκε. Επιτόπου δε αποφάσισε πως, αν τελικά παντρεύονταν, με την πρώτη ευκαιρία θα πέταγε την πεθερά από το σπίτι και μάλιστα κατά τον αγριότερο τρόπο.

Όταν την άλλη μέρα συναντήθηκαν, η Πόπη του περιέγραψε όλα όσα διημέφθησαν την προηγούμενη με κάθε λεπτομέρεια, για να καταλάβει επιτέλους κι εκείνος σε τι θέση βρισκόταν. Η γνώμη της; Πρώτα θα παντρεύονταν και μετά θα έκαναν αυτό που νόμιζαν σωστό σαν ζευγάρι.

«Παράξενα πράγματα».

«Δυστυχώς, έτσι είναι».

«Καλά, βρε παιδάκι μου, ολόκληρη κοπέλα κάθεται και δίνεις στη μάνα σου αναφορά; Είναι ποτέ δυνατόν νέοι άνθρωποι να ζουν μέσα στην απραξία; Αφήνοντας τη ζωή απλώς να σου συμβαίνει, εγκληματείς εις βάρος του εαυτού σου. Πρέπει να ενεργοποιηθείς λίγο».

«Δύσκολο».

«Κάτω από αυτές τις συνθήκες είναι πολύ δύσκολο να παντρευτούμε, Πόπη. Κακώς βέβαια, κάκιστα θα έλεγα, η οικογένειά σου έχει αυτή τη νοοτροπία. Να είσαι σίγουρη πως δεν θα θέλουν ούτε να με δουν στα μάτια τους».

«Αυτό που έχει σημασία είναι το τι λέω εγώ».

«Μάλλον τα ίδια λες, Πόπη. Αποφεύγεις τις καταστάσεις αντί να τις αντιμετωπίζεις. Τα θέλεις όλα εύκολα, διαφορετικά θα είχες αντιδράσει από μικρή και δεν θα έφτανες σήμερα στο σημείο, ολόκληρη γυναίκα, να ανέχεσαι να σου κλείνει η μάνα

σου την πόρτα και να σε απειλεί με τον πατέρα και τον αδερφό σου. Μπαμπούλες είναι; Κάνε κάτι για σένα. Αρκετές χαμένες ημέρες έχεις ζήσει».

«Δεν είναι έτσι».

Αλλά ο Στέλιος ήταν σκληρός με τον εαυτό του και ήξερε να βάζει το μαχαίρι στο κόκκαλο.

«Έτσι είναι. Δυστυχώς. Οι οικογένειές μας δεν ταιριάζουν καθόλου και ποτέ δε φανταζόμουν πως θα είμαι στα μαχαίρια με την οικογένεια της γυναίκας μου για πράγματα που δεν τα θεωρώ αυτονόητα, είναι αυτονόητα. Θέλω να ζήσω με αγάπη γύρω μου. Έτσι έχω μάθει. Θέλω να βλέπω ανθρώπους έξυπνους και δημιουργικούς με ελεύθερη σκέψη και βούληση. Όχι να έχω το σόι σου εφ' όπλου έτοιμο να αναλάβει δράση εναντίον μου και να πρέπει να ντρέπομαι κιόλας».

«Ας το ξανασκεφτούμε».

«Εγώ δεν έχω να σκεφτώ τίποτε, εσύ να το σκεφτείς και μάλιστα πολύ καλά, σε παρακαλώ. Θέλω να ζήσω ευτυχισμένα, ήρεμα και καλά, χωρίς τα πεθερικά να με κριτικάρουν συνέχεια. Τα θέλω δίπλα μου και όχι απέναντί μου. Δεν σκοπεύω να συμβιβαστώ, Πόπη, και μάλιστα από την πρώτη ώρα. Κανένας γάμος δεν μπορεί να επιτύχει όταν για χάρη του έχεις κάνει σημαντικές υποχωρήσεις. Να το θυμάσαι καλά αυτό. Ο αδερφός σου, τι λέει;»

«Δεν του είπα τίποτε».

«Γιατί δεν του μιλάς; Αυτός σίγουρα θα θέλει να βοηθήσει. Νέος άνθρωπος είναι».

«Αστειεύσαι. Αυτός έχει τα ίδια μυαλά με τη μάνα μου, ιδιαίτερα από τότε που τον παράτησε η γυναίκα του. Κατά τη γνώμη του έφταιξε το ότι τελείωσε την αρχιτεκτονική και άρχισε να εργάζεται».

«Χριστός και Παναγία. Καλά, αυτός παντρεύτηκε με μια αρχιτέκτονα και μετά δεν ήθελε να την αφήσει να εργαστεί; Είναι δυνατόν νέος άνθρωπος να έχει τέτοιο κεφάλι;»

«Μάλλον».

Η συζήτηση είχε πάρει πολύ δύσκολη και στενόχωρη τροπή. Κάτι έπρεπε να πει διαφορετικό.

«Σ' αγαπώ πολύ. Πότε θα πάμε να χορέψουμε;»

«Άσε το χορό. Κι εγώ σ' αγαπώ πολύ, αλλά προέχουν άλλα. Δεν μπορώ να ξεκινήσω έτσι. Έχεις μια εβδομάδα για να αποφασίσεις αν θα κόψεις, επιτέλους, τη φρουτόκρεμα και θα φερθείς σε μεγάλη κοπέλα. Σου αξίζει κάτι καλύτερο».

Αλλά μια βδομάδα ήταν πολύς καιρός για να αποφασίσει η Πόπη. Έτσι απονευρωμένη όπως ήταν, έκανε για άλλη μια φορά το χατίρι της μάνας της. Ήταν πιο εύκολο και κάπου είχε δίκιο. Μια φορά είχε ξυπνήσει νωρίς το πρωί και όλη την ημέρα δεν μπορούσε να πάρει τα πόδια της. Η Ναυσικά ήταν πάντα χωνομυτού, αλλά με πολύ κομψό τρόπο. Πανέξυπνη. Την κατάσταση την εκμεταλλεύτηκε άριστα υπέρ της και υπέρ του Πέτρου, χωρίς να αναφέρει το όνομά του ούτε μια φορά. Την πήρε την κόρη της από εδώ, την πήρε από εκεί, φλύαρη όπως ήταν και τι δεν της είπε, αλλά χαλάλι. Στο τέλος την έπεισε πως ο Στέλιος δεν ήταν καλός ούτε για «σπιτάκι», ούτε για «παιδάκια», ούτε για νόστιμα «φαγάκια» ούτε για τίποτε. Ρεμάλι. Έρωτας ήταν, τελείωσε.

Όντως είχε τελειώσει. Αυτός ο μεγάλος έρωτας δεν χρειάστηκε παρά λίγες ημέρες, μια ελαφριά παρεξήγηση και ένα μικροκαυγαδάκι για να προσαράξει σε ρηχά νερά. Μόλις δυο ημέρες αργότερα, ο Στέλιος παρέλαβε ένα δεματάκι. Περιείχε το δαχτυλίδι και ένα σημείωμα. «Ευχαριστούμε για την πρόταση γάμου και τη θέση εργασίας. Όχι. Οικογένεια Γρηγορίου Λεούση». Όλοι μαζί εναντίον του, πράγμα θεμελιωδώς απαράδεκτο. Τέλος. Δεν επέτρεψε στον εαυτό του να στενοχωρηθεί περισσότερο. Κρίμα για την Πόπη. Κρίμα τη ζωντάνια της, τα νιάτα της και την ομορφιά της που

σίγουρα θα τα έτρωγε κάποια κουζίνα. Δυστυχώς, κρατούσε μια χειροβομβίδα από ελπίδες, αλλά ξέχασε να τραβήξει την περόνη. Της ευχήθηκε από μακριά τα καλύτερα και σε λίγες ημέρες έφυγε για δουλειά στο Τόκιο όπου σκόπευε να πάνε μαζί. Θα ήταν το δώρο των αρραβώνων τους και της το φύλαγε για έκπληξη. «Να είναι πάντα καλά» ευχήθηκε. «Ήταν εξαιρετική κοπέλα». Εννοείται πως παρηγορήθηκε γρήγορα, άλλωστε ήταν δυνατός άνθρωπος. Και όχι μόνο δυνατός. Είχε προ πολλού κόψει τις σχέσεις με τη νοσταλγία. Όσο για την Πόπη; Δεν το ήξερε ακόμα, αλλά η ώρα του Πέτρου Γεωργιάδη είχε φτάσει.

ΟΛΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟΥ ΧΕΡΙΟΥ ΚΙ Ο ΓΑΜΟΣ ΕΙΝ' ΤΗΣ ΤΥΧΗΣ (λαϊκή παροιμία)

Πανευτυχής ήταν η Ναυσικά, το ίδιο και η Πελαγία. Τα δύσκολα είχαν τελειώσει. Όλα είχαν πάρει το δρόμο τους όπως έπρεπε. Αυτός ο ανεκδιήγητος τύπος που ήθελε να στρώσει την Ποπίτσα στη δουλειά για να γλιτώσει τον υπάλληλο, είχε βρει τη θέση που του άρμοζε. Μακριά τους. Έδωσε η Πελαγία τα θερμά της συγχαρητήρια στη Ναυσικά για τη μαεστρία με την οποία χειρίστηκε την κατάσταση και κυρίως για την αποφασιστικότητα με την οποία στήθηκε μπροστά στην πόρτα. Από κοινού αποφάσισαν πως ούτε ο καπετάνιος ούτε ο Τάσος χρειαζόταν να μάθουν το παραμικρό για τα παραλίγο ρεζιλίκια τους. Μια νεανική τρέλα ήταν. Όσο για την Πόπη; Στενοχωρημένη την έβλεπαν. Γεγονός είναι πως είχε δείξει ένα μεγάλο σεβασμό σ' αυτό που αισθανόταν. Λύπη και ενοχές. Προσπαθούσε να μαζέψει τα κομμάτια της και σκεπτόταν πολύ το Στέλιο, της έλειπε, αλλά δεν έκανε καμία κίνηση προς τη μεριά του. Άφησε τη ζωή να πάρει το δρόμο της.

Ξαφνικά – δηλαδή όχι και τόσο ξαφνικά - ένα απόγευμα της τηλεφώνησε ο Πέτρος ζητώντας την άδεια να την επισκεφθεί διότι πολύ την είχε επιθυμήσει. Εντύπωση της έκανε, διότι δεν ήξερε καν πως διατηρούσε επαφή με τη Ναυσικά.

«Από πού;»

«Καλά, αυτός είναι τρελός για σένα, δεν το βλέπεις;»

«Ακόμα; Έλα Παναγία μου!»

«Δώσε του λίγο θάρρος και δε θα χάσεις».

«Βρε μαμά.....»

«Άφησέ τα αυτά, τελείωσαν. Καιρός είναι να το ξανασκεφτείς το θέμα του Πέτρου. Τώρα ίσως τον δεις με άλλα μάτια. Στο κάτω – κάτω, δεν έχεις τίποτε να χάσεις».

Και ήρθε πασιχαρής ο Πέτρος επίσκεψη, κρατώντας ένα πολύ ωραίο μπουκέτο λουλούδια και μια πρόσκληση για το χορό του νοσοκομείου στα «Δειλινά». Αμέσως δέχτηκε, άλλωστε είχε πολύ καιρό να διασκεδάσει. Εκείνη την ημέρα έβαλε επισήμως τέλος στη θλίψη. Αρκετά. Ντύθηκε, στολίστηκε όπως παλιά, φρεσκάρισε το μπλε – μαύρο της κόμης της, φόρεσε τα χρυσά της πέδιλα και πήγε με τον πανευτυχή Πέτρο στο χορό. Εννοείται πως είχε την πιο εντυπωσιακή ντάμα, που απέσπασε πολλά βλέμματα θαυμασμού, κάνοντάς τον περήφανο για την επιλογή και την επιμονή του. «Τα ωραία τα θέλω δίπλα μου» είπε ο καθηγητής του. Απογειώθηκαν και οι δυο, ο καθένας για τους δικούς του λόγους. Η Πόπη που μετά από μια δύσκολη περίοδο για πρώτη φορά το έριχνε έξω και ο Πέτρος γιατί όλα έδειχναν πως, επιτέλους, τον κατάφερε τον κορίτσαρο των ονείρων του.

Και θυμήθηκε η Πόπη τα παλιά της. Διασκεδάσε πολύ. Ο Πέτρος ήταν ένας πολύ καλός καβαλιέρος. «Μμμ.....μωρέ, νοστιμούλης είναι αυτός! Για κοίτα! Και δεν του

φαινόταν καθόλου! Μήπως πρέπει να του βάλω ένα βαθμό παραπάνω; Αυτός την περνάει τη βάση. Για κοίτα!»

Λίγες ημέρες αργότερα ήταν μαζί, προς μεγάλη ανακούφιση της Ναυσικάς. Η πρώτη της κίνηση ήταν να επισκεφθεί την κουινιάδα της την Πελαγία κρατώντας μια ωραία τούρτα, για να της πει τα ευχάριστα νέα από κοντά και να τη γλυκάνει. Όλα ήταν πλέον θέμα χρόνου.

«Μεγάλος ο Θεός, Πελαγίτσα μου. Άκουσε τα παρακάλια μου».

«Μεγάλος είναι, Ναυσικούλα μου».

«Και στα παιδάκια σου, έτσι καλά εύχομαι».

«Αμήν, Παναγία μου. Τι λέει η ίδια; Είναι ευχαριστημένη;»

«Να σου πω, Πελαγίτσα μου: αν και τη βλέπω ακόμα αρκετά συγκρατημένη το κέφι της έχει επιστρέψει».

«Δόξα τω Θεώ. Μην ανησυχείς, όλα θα πάνε καλά. Σύντομα θα φάμε τα κουφέτα τους».

«Ελπίζω να είναι γρήγορα. Με κούρασε η Πόπη, ανάθεμα σ' αυτόν που βρέθηκε στο δρόμο της».

«Τελείωσε και μη το σκέπτεσαι. Έτσι είναι τα παιδιά».

Ο Πέτρος ήταν επίσης πανευτυχής. Επιτέλους, ήταν μαζί με τον κορίτσαρο των ονείρων του και είχε κάθε λόγο να είναι ευχαριστημένος. Η επιμονή του είχε αποδώσει. Μόνο η Πόπη ήταν ακόμα αρκετά συγκρατημένη. Απροσδιόριστα και κάπου μακριά, κάποιο καμπανάκι χτυπούσε μέσα της.

Όταν έμαθαν τα του αισθήματος οι γονείς του Πέτρου, ανησύχησαν αρκετά. Όχι γιατί ήταν αντίθετοι στο γάμο του μοναχογιού τους, ίσα – ίσα ήταν πια σε ηλικία γάμου – αλλά έπρεπε πρώτα να διερευνήσουν αν η υποψήφια νύφη άξιζε τον κόπο να πάρει ένα γιατρό. Αυτός έτσι ερωτευμένος όπως ήταν, σίγουρα δεν έβλεπε μπροστά του. Άρα, έπρεπε να ενεργήσουν οι ίδιοι για να βεβαιωθούν πως όλα πήγαιναν ακριβώς όπως τα είχαν σχεδιάσει και τον συμβούλευε πάντα η Νεονίλλη. «Να το πουλήσεις ακριβά το πτυχίο σου, παιδί μου. Όσο ακριβότερα γίνεται». Σύμφωνα με τις πεποιθήσεις τους, ο γιος τους έπρεπε να πάρει γυναίκα νέα και καλή βεβαίως, αλλά ή μια επίσης γιατρίνα – το λιγότερο – ή μια κοπέλα με μεγάλη προίκα και πολλά μετρητά. Ας ήταν άχρωμη, ας ήταν άνευ ουσίας, ας μην ήταν καν όμορφη. Κατά τη γνώμη τους, τα «κορίτσια για σπίτι» είχαν άλλα προσόντα και στην ουσία ένα: ήταν πλούσια. Άλλωστε, όλα τα προσόντα, ακόμα και τα ελάχιστα, όταν ακολουθούνται από χρήματα, δύναμη και κοινωνική θέση πολλαπλασιάζονται κατά γεωμετρική πρόοδο. Πρώτη τους προτίμηση ήταν η κόρη ενός κλινικάρχη, ή ενός καταξιωμένου γιατρού. Όταν ο πεθερός θα έπαιρνε σύνταξη, του Πέτρου θα του έμενε ή η κλινική ή η πελατεία αυτοδικαίως. Και η Νεονίλη θα τη στόλιζε τη νύφη έτσι όπως άρμοζε σε μια τέτοια κοπέλα. Το είχε κάνει ήδη το κουμάντο της.

Η Νεονίλλη Γεωργιάδη (αργότερα η Ναυσικά την έλεγε Νεολίνη και η Πόπη απλώς Νίλα ή «μπουχλάδα») μερικά χρόνια πριν θα μπορούσε να είναι σίγουρη για όλα αυτά, αλλά μετά τη στρατιωτική θητεία του Πέτρου και για αρκετό διάστημα είχε καταθέσει κάπως τα όπλα. Μόνο τώρα τελευταία είχε ανακτήσει τις παλιές της απόψεις και μάλιστα σκληρότερα από πριν. Ήταν σίγουρη, πως παρότι στην Έδεσσα δεν έτυχε της ανάλογης τύχης, τίποτε δεν είχε κριθεί. Και φυσικά ο άντρας της, ο Ηλίας Γεωργιάδης, συνταξιούχος αστυνομικός, πρέσβευε απολύτως τα ίδια.

Ο Πέτρος ήταν ιδιαίτερα καλομαθημένος, μημουαπτικός στο φαγητό και παράξενος. Δήλωνε δε «τυχοδιώκτης» και μάλιστα με περηφάνεια. Όταν σαν έφεδρος βρέθηκε στην Έδεσσα όπου θα έμενε για αρκετούς μήνες, η μάνα του πήγε αμέσως εκεί. Πουθενά δεν θα τον εμπόδιζε, μάλλον το αντίθετο. Νοίκιασε μια γκαρσονιέρα, την

εξόπλισε με όλα τα απαραίτητα και εγκαταστάθηκε, με τον πατέρα να πηγαиноέρχεται για να μην ενοχλεί. Ο γιος της έτρωγε αποκλειστικά και μόνο μπριζόλα ψημένη σαν κάρβουνο και πατάτες τηγανητές. Δεν είχε φάει ποτέ στη ζωή του σαλάτα και τα φρούτα τα ήξερε μόνο από φωτογραφίες. Συνόδευε δε το γεύμα του τουλάχιστον με δυο ποτήρια κόκα – κόλα, η οποία δεν έπρεπε να είναι ούτε ζεστή, ούτε πολύ κρύα. Ήταν ποτέ δυνατόν να αφήσει το παιδί της νηστικό; Αρκετά με το φαγητό του στρατού. Κανείς δεν μπορούσε να του καρβουνιάσει τη μπριζόλα τόσο όσο την ήθελε, ούτε να πετύχει τη θερμοκρασία του αναψυκτικού. Επίσης, δεν εμπιστευόταν καμία για να τον φροντίσει και έπρεπε να είναι πάντα του κουτιού. Απαραίτητο, διότι ήταν απόλυτα σίγουρη πως οι κλινικάρχες της πόλης όλο και κάποια κόρη της παντρείας θα είχαν. Καλύτερο γαμπρό πού θα έβρισκαν; Κι εκείνος μπορεί να δήλωνε «τυχοδιώκτης» αλλά δεν ήταν τόσο κορόιδο για να πει όχι σε όλα αυτά. «Κάλλιο πρώτος στο χωριό παρά δεύτερος στην πόλη» τον είχε συμβουλέψει. «Τα μάτια σου ανοιχτά και όπως είπαμε». Όταν δε είχε λόγους να μείνει μόνος του, την έστελνε για ψώνια στην πόλη ή για βόλτα στη Θεσσαλονίκη αν χρειαζόταν περισσότερο χρόνο.

Όσο έμεινε στην Έδεσσα δημιούργησε μια – δυο αρκετά επιδερμικές σχέσεις. Δεν ήταν κάτι που τον ενδιέφερε ιδιαίτερα για να μπορεί να έχει διάρκεια, άσχετα αν αυτές οι κοπέλες του υπόσχονταν να δώσουν τον καλύτερο εαυτό τους. Και επειδή πολύ συχνά το «δίνω τον καλύτερο εαυτό μου» στην πραγματικότητα σημαίνει «πέφτω με τα μούτρα», τρόμαξε. Η συνέχεια είναι γνωστή σ' αυτές τις περιπτώσεις. Το συμπέρασμά του; Το μόνο που ήθελαν ήταν να σμιξουν με κάποιον – αν ήταν και γιατρός ακόμα καλύτερα – να τις παντρευτεί για να κατέβουν στην Αθήνα με δόξα και τιμή και όχι να μείνει αυτός μαζί τους στην επαρχία. Όσο για τους πλούσιους κλινικάρχες που ονειρευόταν η μάνα του και ήταν σίγουρη πως δεν θα τον άφηναν να τους ξεφύγει; Ουδεμία ανταπόκριση. Ή δεν είχαν κόρες της παντρείας ή απλώς κάποιος σαν τον Πέτρο δεν τους ενδιέφερε. Και πολύ είχε στενοχωρηθεί η Νεονίλλη όταν γύρισαν πάλι στην Αθήνα. Στο κάτω – κάτω η Έδεσσα ήταν μια χαρά πόλη.

Πάνω που συνήλθε και άρχισε πάλι να ονειρεύεται, έσμιξε ο γιος της με την Πόπη. Και όταν ο άντρας της έφερε τα μαντάτα, πήγε να πεθάνει. Στενοχωρημένο τον είδε.

«Τι έγινε, Ηλία μου; Τι έμαθες;»

«Άστα καλύτερα. Αν την παντρευτεί, την πατήσαμε. Πόπη Λεούση τη λένε. Ο πατέρας της είναι καπετάνιος. Καλή κοπέλα και από καλή οικογένεια, αλλά μόνο πλούσια δεν είναι. Ούτε πλούσια, ούτε σπουδαία μορφωμένη, ούτε εργαζόμενη για να ισοφαρίσει κάπως την κατάσταση».

«Από τόσα κορίτσια ανάλογά του αυτή βρήκε να αγαπήσει;»

«Αυτή. Κοπρίτω και σχεδόν με το βρακί στον κώλο, Νεονίλλη μου. Ένα αυτοκίνητο έχουν και ένα διώροφο σπίτι στην Καστέλα όλο κι όλο. Στο σπίτι είναι μπερδεμένη με ένα μικρό ποσοστό και η αδερφή της μάνας της που ζει στον Καναδά. Ούτε αυτό είναι καθαρό για να της το δώσουν προίκα ολόκληρο. Μόνο να βάφει το μαλλί μαύρο ξέρεi και να οδηγεί αυτοκίνητο».

«Μη χειρότερα, Παναγία μου. Ήθελα να ήξερα, τόσοι συνάδελφοί του στο νοσοκομείο, τόσες κοπέλες γιατρίνες, τόσοι πλούσιοι νοσηλεύτηκαν, κανείς δεν ξεστραβώθηκε;»

«Έτσι φαίνεται, αλλά καλό είναι να μη βιαστεί. Αυτά τα πράγματα θέλουν το χρόνο τους».

«Τι θα κάνουμε; Αυτός έχει πέσει με τα μούτρα και δεν βλέπει τίποτε».

«Θα δούμε. Νωρίς είναι ακόμα και μπορεί να του περάσει».

Προσπάθησε η Νεονίλλη να πιάσει συζήτηση με το γιο της, αλλά ο Πέτρος απλώς την έγγραψε. Ήταν πάρα πολύ ερωτευμένος για να τα ακούει κάτι τέτοια. Και στο κά-

τω - κάτω, άλλα ήταν τα δικά του όνειρα. Αυτό είχε σημασία. Άνοιξε την πόρτα και έφυγε. Το σκηνικό επαναλήφθηκε αρκετές φορές χωρίς αποτέλεσμα. Όταν είδε πως δε γινόταν τίποτε, συνεννοήθηκε με τον άντρα της και αποφάσισαν να δράσουν οι ίδιοι. Τι έκαναν; Απλώς η Νεονίλλη τηλεφώνησε στο σπίτι της Πόπης. Και έγινε ο πρώτος χαμός. Πρωί ήταν και στο τηλέφωνο απάντησε η Ναυσικά.

«Λέγετε».

«Είστε η κυρία Λεούση; Νεονίλλη Γεωργιάδη στο τηλέφωνο».

Τρελάθηκε η Ναυσικά. Τι χαρά ήταν αυτή που πήρε, τι αναπάντεχο τηλεφώνημα ήταν αυτό; Σίγουρα τηλεφωνούσε για να επισπεύσει τα γεγονότα. Για να γνωριστούν και να της πει πόσο πολύ ευχαριστημένη ήταν από την επιλογή του γιου της. Τι καλά λόγια είχε ακούσει. Τι καλή και τι όμορφη κοπέλα είχε ερωτευτεί. Κάθισε αναπαυτικά και πήρε το πιο γλυκό της ύφος, έτοιμη για μια πρώτη γνωριμία γυναικείας φλυαρίας με τη συμπεθέρα, έστω και τηλεφωνικά.

«Μη μου πείτε πως είστε η μητέρα του Πέτρου! Πολύ χαίρομαι που σας ακούω. Έχετε ένα εξαιρετικό παιδί».

«Το ξέρω. Αλλά δεν σας πήρα γι' αυτό».

Η Ναυσικά συνέχιζε ακάθεκτη. Έπρεπε, έστω και απ' το τηλέφωνο, να κάνει την καλύτερη εντύπωση.

«Πολύ χαίρομαι που σας ακούω και θα χαρώ να τα πούμε και από κοντά. Τα παιδάκια μας.....»

«Μη βιάζεστε, κυρία μου. Σας πήρα μόνο και μόνο για να σας ζητήσω όσο πιο ευγενικά γίνεται να φροντίσετε να απομακρυνθεί την κόρη σας από το γιο μου».

«Πώς είπατε;»

«Αυτό που ακούσατε».

«Τα παιδάκια μας αγαπιούνται».

«Αυτός ο έρωτας είναι λάθος. Δεν θα αφήσω το παιδί μου να χτυπήσει αργότερα το κεφάλι του».

«Γιατί να το χτυπήσει; Η κόρη μου είναι μια πολύ καλή κοπέλα και επίσης πολύ όμορφη. Κι εγώ ήμουν α όμορφη στα νιάτα μου. Περνούσα στο δρόμο και όλοι έλεγαν «ποια είναι αυτή η κούκλα η κερένια;»

«Μπορεί, αλλά αυτά δεν μας ενδιαφέρουν. Η Πόπη είναι άφραγκη. Μακριά».

«Δεν τα ξέρετε καλά».

«Τα ξέρουμε όλα πολύ καλύτερα απ' όσο νομίζετε. Πολύ ψηλά τα ανεβάσατε τα μάτια σας, αλλά δεν μας κάνετε. Μακριά είπα».

Έκλεισε η γραμμή και η Ναυσικά είχε μείνει ξερή με το ακουστικό στο χέρι. Για μερικά λεπτά δεν ήξερε αν όλα αυτά είχαν γίνει ή αν τα ονειρεύτηκε, αν τα φαντάστηκε, αν της τα είπε κάποιος άλλος. Ευτυχώς, ήταν μόνη στο σπίτι. Μούδιασαν τα χέρια της, κόπηκε η μιλιά της, της ήρθε ζαλάδα και δεν ήξερε τι να κάνει. Τι ήταν αυτό που έγινε; Τι θα έκανε τώρα; Μέχρι το μεσημέρι ήταν σα λείψανο. Ευτυχώς που η Πόπη άργησε να γυρίσει. Πάνω στην απελπισία της τηλεφώνησε της Πελαγίας και της είπε τα καθήκαστα. Από κοινού αποφάσισαν να τα πουν το απόγευμα από κοντά. Όσο για την Πόπη και τον Πέτρο; Καλύτερα για την ώρα να μη μάθουν τίποτε. Όταν έφτασε στην Πελαγία, άφησε, επιτέλους, τα δάκρυά της ελεύθερα.

«Δεν το περίμενα κάτι τέτοιο, Πελαγίτσα μου».

«Μήπως το περίμενα εγώ; Αρρώστησα από την ώρα που μου τηλεφώνησες».

«Τι θα κάνω;»

«Τίποτε δεν θα κάνεις. Να δεις που όταν θα μάθει τι κορίτσι αγαπάει ο γιος της, θα μετανιώσει και θα ζητήσει συγγνώμη».

«Λες;»

«Είμαι σίγουρη. Κορίτσια σαν το δικό μας δεν υπάρχουν πολλά. Ηρέμησε τώρα.

Να γυρίσεις καλά στο σπίτι για να μη σε καταλάβουν».

«Κι αν ξανατηλεφωνήσει, Πελαγίτσα μου;»

«Θα είσαι πολύ ευγενική και θα προσπαθήσεις να τη φέρεις στα νερά σου. Ξέρεις εσύ από τέτοια».

Εννοείται πως η Παρασκευούλα τα άκουσε όλα. Έβαλε τα πράγματα στη θέση τους με λίγες λέξεις. «Αμ τι νόμιζις, χαμένη μ; Πως θα παραταχθούνι οι γιατροί για τη δικιάς τ' μπουμπούτου;» Μέσα της, βεβαίως.

Σε λίγες ημέρες είχαν ξεχαστεί όλα. Η Ναυσικά ήταν σίγουρη πως δεν ήταν παρά μια κακή στιγμή, μέχρι να διαπιστώσουν όλα τα άλλα. Κι εκείνοι, για το παιδί τους φρόντιζαν. Αφού έψαχναν, σίγουρα θα είχαν μάθει και όλα τα καλά τους. Πως ο Τάσος ζούσε στη Σουηδία, πως είχε σπουδάσει (:) στη Ζυρίχη – αυτά κι αν ήταν προσόντα – πως η Πόπη ήταν κοπέλα για σπίτι, πως τη σειρά τους και μάλιστα καλή, την είχαν. Το αίσθημα συνεχιζόταν κανονικά και για πρώτη φορά ο Πέτρος έκανε λόγο για επίσημους αρραβώνες. Η Ναυσικά καταχάρηκε και γιατί έβλεπε την Πόπη αρκετά ευχαριστημένη – αν και όχι όσο πριν – και γιατί οι προσπάθειες, τα παρακάλια και οι προσευχές της είχαν πιάσει τόπο. Ευτυχώς που όλα τελείωναν, γιατί είχε πια κουραστεί τόσα χρόνια με τα παντρολογήματα της κόρης της.

Όταν ο Πέτρος ανακοίνωσε και στο σπίτι του τον επικείμενο αρραβώνα, χωρίς να το ξέρει έκανε τη Νεονίλλη να χάσει τον κόσμο. Όσο ζούσε, κάτι τέτοιο θα προσπαθούσε να το αποτρέψει με οποιοδήποτε τρόπο, άλλωστε είχε ήδη κάνει την πρώτη κίνηση. Δυστυχώς, όλα έδειχναν πως δεν υπήρξε αποτέλεσμα. Αυτές οι δυο όχι μόνο δεν είχαν μπει στη θέση τους, αλλά της τον είχαν τυλίξει κανονικότητα. Τι του είχαν κάνει μάνα και κόρη για να μη βλέπει μπροστά του; Αποφάσισε να τα πει με το γιο της έξω από τα δόντια.

«Αυτή δεν είναι για σένα».

«Εσύ, πού το ξέρεις;»

«Είναι ξεβράκωτη. Ούτε προίκα έχει, ούτε έχει σπουδάσει, ούτε εργάζεται. Πολύ λίγη, αγόρι μου. Πολύ λίγη».

«Δεν τα ξέρεις καλά, αλλά κι έτσι να είναι εμένα αυτή μ' αρέσει».

«Τα ξέρω όλα καλύτερα απ' όσο νομίζεις. Βρε παιδάκι μου, σκέψου το καλά, όλα πάνω σου θα πέσουν. Πώς θα τα βγάλεις πέρα;»

Μπήκε στην κουβέντα και ο πατέρας του, που μέχρι τότε στεκόταν αμίλητος.

«Τόσες συμβουλές σου δώσαμε, έβγαλε η γλώσσα μας μαλλιά να σου λέμε διαρκώς να πουλήσεις ακριβά το πτυχίο σου. Όλα στο βρόντο πήγαν; Γιατί δεν ακούς; Το κακό σου θέλουμε;»

«Δεν είμαι υποχρεωμένος να έχω τα ίδια όνειρα. Και στο κάτω – κάτω, εγώ είμαι τυχοδιώκτης».

«Άσε τις εξυπνάδες και σκέψου λογικά. Γι' αυτή σε μεγαλώναμε και σε σπουδάσαμε; Για να πας χαμένος; Άντε, για να μη σου πω κι άλλα που φρόντισα να μάθω».

«Να καθίσεις στ' αυγά σου. Η Πόπη είναι μια χαρά κοπέλα».

«Τα κορίτσια για σπίτι δεν χορεύουν πάνω στα τραπέζια των νυχτερινών κέντρων».

«Κοίτα να αγοράσεις ένα καλό δώρο».

Άνοιξε την πόρτα και έφυγε. Ξερή είχε μείνει η Νεονίλλη και ο πατέρας του είχε χάσει τη φωνή του.

«Τι θα κάνουμε;»

«Αύριο ξανατηλεφωνήσε. Κι αν δεν γίνει πάλι τίποτε, ας τον αφήσουμε να αρραβωνιαστεί, χωρίς να βιαστούμε για γάμο. Μόνο έτσι θα δει την κατάσταση από κοντά και μπορεί κάποτε να ξεστραβωθεί. Τόσοι και τόσοι αρραβώνες χαλάνε, ας χαλάσει και ο δικός μας».

Το επόμενο πρωϊνό, ακολούθησε και δεύτερο τηλεφώνημα της Νεονίλλης στη Ναυσικά, όχι τόσο ευγενικό όσο την πρώτη φορά. Για την ακρίβεια, καθόλου ευγενικό. Επιπλέον, ειπώθηκαν και μερικές πολύ τσουχτερές αλήθειες, τις οποίες η Ναυσικά δεν ήταν καθόλου έτοιμη ν' ακούσει. Ήταν πάντα στον κόσμο της.

«Δε σου είπα μακριά την κόρη σου απ' το γιο μου;»

Μπήκε αμέσως στο θέμα χωρίς περιστροφές και ευγένειες. Αλλά και Ναυσικά ήταν προετοιμασμένη από καιρό. Ήξερε τι στάση θα κρατούσε. Υπομονής και ευγένειας, μέχρι να τη φέρει στα νερά της. Τότε είχε ελπίδες.

«Εσύ είσαι, Νεολίνη μου; Τι κάνεις;»

«Άσε τις οικειότητες. Δεν θυμάμαι να έχουμε γνωριστεί».

«Θα το ήθελα πολύ».

«Τι σου είπα;»

«Δεν κάνει να μου μιλάς έτσι. Τα παιδάκια μας μας έκαναν αδέρφια».

«Έχω αδέρφια. Αλλού αυτά».

«Βλέπω πως επιμένεις, Νεολίνη μου, αλλά δικαιολογείσαι. Δεν τα ξέρεις καλά. Η Πόπη είναι ένα πολύ καλό και ηθικό κορίτσι, από καλό σπίτι, με το πιάνο της και τα γαλλικά της. Μια κερένια κούκλα, όπως ήμουν κι εγώ στα νιάτα μου. Θα της δώσουμε και το σπιτάκι που μένουμε, τι άλλο θέλετε; Το κυριότερο είναι πως τα παιδάκια μας αγαπιούνται. Αυτά κανονίζουν».

«Καλά το είπες, σπιτάκι είναι. Η αδερφή σου τι θα κάνει με το ποσοστό της; Θα το δώσει της Πόπης; Όχι βέβαια από τη στιγμή που έχει δικά της παιδιά. Και ο γιος σου μπορεί να διεκδικήσει μερίδιο. Άρα τι της δίνετε; Έναν όροφο ενός μπερδεμένου και παλιού σπιτιού;»

Ξερή έμεινε η Ναυσικά. Είχαν, λοιπόν, μάθει τόσα πολλά; Αλλά συνέχισε στο ίδιο μοτίβο και μάλιστα με καμάρι.

«Νεολίνη μου, έχουμε κάνει το πρόγραμμά μας και την Ποπίτσα μας θα την προικίσουμε καλά. Κι εμείς και ο αδερφός της».

«Με τι;»

«Θα της αγοράσουμε άλλο ένα σπιτάκι για να το κάνει ό,τι θέλει. Ό,τι θέλουνε και οι δυο, δηλαδή. Δεν την αφήσαμε ποτέ να εργαστεί, εμείς κάτι τέτοια δεν τα καταδεχόμαστε, θα της δώσουμε ένα σπιτάκι ακόμα».

«Και ποιες είσατε εσείς που δεν καταδεχτήκατε ποτέ να εργαστείτε; Πολλή πολυτέλεια θέλετε».

«Οι γυναίκες στην οικογένειά μας.....»

«Τι κάνουν; Κοιμούνται μέχρι το μεσημέρι και όταν με το καλό ξυπνήσουν ψάχνουν για γαμπρό να τις ζήσει; Μια σταγόνα περηφάνιας να είχατε, αυτό δεν θα το καταδεχόσασταν ποτέ».

«Η Πόπη δεν έχει ανάγκη από κανένα να τη ζήσει. Έχει τη μόρφωσή της, το σπιτάκι της.....»

«Επειδή πήγε δυο χρόνια στη Γαλλική Ακαδημία τι έγινε; Πτυχίο έχει; Μπορεί να ζήσει ή να βοηθήσει το σπίτι της παραδίνοντας μαθήματα γαλλικών; Όχι βέβαια. Στον άντρα της θα στηρίζεται πάντα. Όλα έτοιμα τα θέλετε και γι' αυτό μαζεύετε το γιο μου που έχει στραβωθεί απ' τον πολύ τον έρωτα για μια χαμένη. Εσείς περιμένετε το αρχοντόπουλο με το άσπρο άλογο, αλλά αλλού πάνε οι άρχοντες. Σε προκομμένες. Είσαι σε θέση να καταλάβεις πως η κόρη σου είναι λίγη;»

«Λίγη η Πόπη; Τέτοια κοπέλα;»

«Τι κοπέλα; Πολύ λίγη θα έλεγα. Από τη στιγμή που για τον εαυτό της και για τα παιδιά που ίσως αποκτήσει δεν είναι αυτάρκης, είναι λίγη. Και πολύ περισσότερο όταν μιλάμε για έναν γιατρό».

Αλαφιάστηκε η Ναυσικά. Πολύ θα ήθελε να της απαντήσει έτσι όπως έπρεπε, αλλά αποφάσισε να κρατηθεί για λίγο ακόμα.

«Η Ποπίτσα θα σηκώνεται το πρωί με τον αντρούλη της, να πιούν μαζί το καφεδάκι τους, να τον ρωτήσει τι φαγάκι θέλει να του μαγειρέψει, να τον ξεκινήσει για τη δουλίτσα του και μετά να ασχοληθεί με το σπιτάκι της και τα παιδάκια της.....»

«Για όλα αυτά μπορούν να προσλάβουν κάποια. Δεν χρειάζεται να τα κάνει η γυναίκα του».

Αναπτερώθηκε το ηθικό της τής Ναυσικάς.

«Ακόμα καλύτερα».

«Εννοώ πως αν έπαιρνε κάποια γυναίκα εργαζόμενη ή πλούσια που θα είχε τα δικά της ενδιαφέροντα, η βοήθεια θα τους ήταν απαραίτητη. Η κόρη σου τι από τα δυο είναι και πρέπει η γιος μου να της πληρώνει και βοήθεια στο σπίτι; Σαν πολύ αέρα δεν πήρατε;»

Μαζεύτηκε η Ναυσικά, αλλά συνέχισε.

«Θα μας κάνουν εγγονάκια, Νεολίνη μου. Έχει τα σπιτάκια της.....»

«Που το ένα είναι παμπάλαιο και θα μένετε εσείς. Θα της πληρώνετε νοίκι; Όχι βέβαια. Άρα τι έχει; Ένα σπίτι που θα της αγοράσετε και θα μένει μέσα;»

«Λίγο είναι; Τέτοια κοπέλα, με τα γαλλικά της, το πιάνο της, το σπίτι της, πού θα ξαναβρείτε;»

«Τρεις στη γύρα. Χαρά στα προσόντα».

«Το σπιτάκι.....»

«Το λες συνέχεια και το ξαναλές και το ξαναλές. Σπιτάκι και κολοκύθια. Στο κάτω – κάτω, γιατρός είναι. Δεν θα έπαιρνε τουλάχιστον ένα σπίτι προίκα και γυναίκα εργαζόμενη; Και σπίτι χρειάζεται και ιατρείο. Αφού δεν το βρήκε έτοιμο όπως έπρεπε και όπως του άξιζε, να του το φτιάξετε εσείς».

Παραλίγο να της έρθει κόλπος της Ναυσικάς, αλλά δεν έλεγε να το βάλει κάτω.

«Μα σου το ξαναλέω, πως οι άντρες στην οικογένειά μας είναι περήφανοι και αναγνώριζαν πάντα τις υποχρεώσεις τους απέναντι στη γυναίκα τους και την οικογένειά τους. Δεν καταδέχτηκαν ποτέ να μας βγάλουν στη δουλειά και μας έχουν βασιλίσσες».

«Περηφάνια και κολοκύθια. Καμία πραγματικά περήφανη γυναίκα δεν καταδέχεται στη σημερινή εποχή να τη ζει ο άντρας της. Εδώ δουλεύουν οι γυναίκες των εφοπλιστών, οι κόρες των στρατηγών, των μεγαλοδικηγόρων και των μεγαλογιατρών. Και μου λες πως δεν καταδέχεστε να εργασθείτε εσείς και οι άντρες σας; Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια. Μάζεψε την τεμπέλα σου και δρόμο. Να κοιτάξετε κάποιον της κατηγορίας σας. Ελπίζω αυτή τη φορά να συνεννοηθήκαμε. Την επόμενη φορά θα με δεις μπροστά σου και θα σου κοπεί το αίμα».

Τη νευρίαζε αυτή η γυναίκα και μάλιστα σε βαθμό υπερθετικό. Μιλούσε για την κόρη της σα να μην υπήρχε καμία άλλη καλή κοπέλα στον κόσμο και μάλιστα με πολύ περισσότερα επί μέρους προσόντα. Προφανώς, δεν είχε κανενός είδους συναίσθηση και ήταν αυστηρά προσηλωμένη στο στόχο της.

Εκείνη την ημέρα, η Ναυσικά κλονίστηκε. Ποτέ δεν περίμενε ν' ακούσει όλα όσα άκουσε και μάλιστα για δεύτερη φορά και πολύ πιο τσουχερά από την πρώτη. Αλλά το χειρότερο δεν ήταν αυτό. Ήταν που ταρακουνήθηκαν συθέμελα οι βεβαιότητές της. Οι βεβαιότητες που μέχρι τώρα της επέτρεπαν να καμαρώνει για την Πόπη και να νομίζει πως καλύτερη νύφη δεν υπήρχε επί της γης. Μόνο που αυτή τη φορά δεν επέτρεψε στον εαυτό της να καταρρεύσει. Γρήγορα στάθηκε πάλι όρθια. Ούτε έκλαψε, ούτε στην Πελαγία έτρεξε, ούτε έδωσε τόπο στην οργή, ούτε τίποτε. Σίγουρη πως όλα αυτά γίνονταν ερήμην του Πέτρου, αποφάσισε να τον ενημερώσει, χρησιμοποιώντας όσο

πιο απαλές εκφράσεις μπορούσε και δίνοντας κάποιες δικαιολογίες στη συμπεθέρα. Δεν τις ήξερε και ορθώς είχε αγωνία για το παιδί της. Από τέτοια ήξερε πολλά.

Μόλις την άκουσε, έχασε το χρώμα του. Της ορκίστηκε πως δεν είχε ιδέα και με πολύ ευγενικό τρόπο τη μάλωσε που δεν του είπε τίποτε από την πρώτη στιγμή. Εννοείται, πως όταν γύρισε στο σπίτι του έγινε της τρελής. Η μάνα του κυριολεκτικά δεν έβρισκε την πόρτα να φύγει, δεν έβρισκε λόγια να δικαιολογηθεί για όλα όσα είπε και έκανε κρυφά. Επειδή ο Πέτρος είχε τη συνήθεια να τους γράφει όλους στα παλαιότερα των υποδημάτων του, το ίδιο είχε κάνει και με τη μάνα του. Μόνο που η Νεονίλλη νόμιζε πως μπορούσε να τον επηρεάσει επειδή δεν της απαντούσε. Όσο για τον πατέρα του; Τόσο του έκοβε πάντα. Το συμπέρασμα; «Η αυτή ή καμία. Τελεία και παύλα». Όταν έμειναν μόνοι Νεονίλλη και Ηλίας, αποφάσισαν να θέσουν σε εφαρμογή το δεύτερο κομμάτι του σχεδίου που είχαν, αν αποτύγχανε το πρώτο. Θα τα μάλωναν όπως – όπως και θα συναινούσαν στον αρραβώνα. Με κρύα καρδιά, αλλά θα συναινούσαν. Και αν από την άλλη πλευρά υπήρχε έστω και μια σταγόνα φιλότιμου, ο αρραβώνας αυτός θα διαλυόταν πολύ γρήγορα. Εν τω μεταξύ, μπορεί να ξεστραβωνόταν ο γιος τους και να διάλεγε μια άλλη, αυτόνομη κοπέλα, έστω και μετρίων οικονομικών. Να έφερνε στο σπίτι έστω έναν μισθό, που λέει ο λόγος. Μακάρι.

Όταν έμειναν μόνες η Ναυσικά με την Πόπη, κοίταζαν η μια την άλλη για πολλή ώρα, χωρίς να αρθρώσουν λέξη. Όλα όσα έγιναν δεν άρεσαν σε καμία από τις δυο. Μύριζαν αχρείαστους μπελάδες. Στο κάτω – κάτω, η Πόπη δεν ήταν για πέταμα. Μοιραία, ο νους της πέταξε στο Στέλιο. «Αραγε, τι να γίνεται; Αχ, βρε Στέλιο, πόσο δίκιο είχες όταν μου έλεγες πως δεν πρέπει κανείς να κάνει εκπτώσεις σε ό,τι αισθάνεται γιατί το τίμημα είναι πολύ ακριβό!» Πρώτη μίλησε η Ναυσικά.

«Λοιπόν, Ποπίτσα μου, τι λες;»

«Σκατά».

«Εγώ ήμουν αυτή που ήθελε τον Πέτρο, αλλά εγώ είμαι αυτή που θα το χαλάσω. Δε σου αξίζει τέτοια συμπεριφορά από τα πεθερικά και μάλιστα χωρίς να σε έχουν δει. Αυτούς θα τους έχεις μια ζωή μέσα στα πόδια σου. Δεν θα σε αφήνουν να χαρείς το σπιτάκι σου. Σκέψου το και θα κάνω ό,τι μου πεις. Η ευτυχία σου εξαρτάται πλέον από εσένα».

Και το σκέφτηκε η Πόπη. Μέχρι που έμεινε ξάγρυπνη. Καλό παιδί ήταν ο Πέτρος και της άρεσε χωρίς να τρελαίνεται. Νερουλή ήταν η σχέση τους και δεν έλεγε να πήξει. Δημιουργήθηκε μόνο και μόνο επειδή αυτός την είδε και έπαθε. Σ' εκείνη τότε ήταν αδιάφορος, μετά απέκτησε κάποιο μικρό ενδιαφέρον και μετά τα τελευταία, πά-λι αδιάφορος πήγαινε να γίνει. «Καλύτερα» σκέφτηκε. «Θα πω στη μάνα μου να το χαλάσει. Αλλά γιατί να το κάνει η μάνα μου; Εγώ δεν μπορώ; Αύριο κιόλας».

Συναντήθηκαν στο Σύνταγμα, όπου είχε πάει για ψώνια. Κάθισαν για ένα καφεδάκι και πριν καν ο Πέτρος μιλήσει, άνοιξε το στόμα της και τελείωσε τα πάντα. Ήταν δε τόσο αποφασισμένη, που δεν στάθηκε ικανός ούτε να μιλήσει. Βγήκαν έξω και η Πόπη σταμάτησε ένα ταξί, αλλά ο Πέτρος το έδιωξε. Θα την πήγαινε εκείνος στο σπίτι. Σαν τρελός κατέβαινε τη Συγγρού, κάνοντάς τη να τρομάζει. Είχαν φτάσει στο Πάντειο.

«Θα σκοτωθούμε».

«Θα με παντρευτείς;»

«Όχι».

«Τότε, ας σκοτωθούμε».

Και πάτησε το γκάζι ακόμα περισσότερο, κάνοντας τους οδηγούς των διπλανών

αυτοκινήτων να παραμερίσουν, μερικοί κάνοντας το σταυρό τους και άλλοι θίγοντας κάπως βαθύτερα τον ανδρισμό του. Ήταν έξαλλος και η Πόπη τα χρειάστηκε για τα καλά.

«Σταμάτα».

«Θα με παντρευτείς;»

«Όχι».

«Τότε, κάνε την προσευχή σου. Τελειώνουμε».

«Για το Θεό, σταμάτα».

«Θα με παντρευτείς;»

«Ναι».

Συγκινήθηκε. Της ήρθε αυτόματα στο νου η συζήτηση που είχε κάποτε η μάνα της με μια φίλη της περί γάμου. Είχαν βγάλει το συμπέρασμα πως «άμα εκείνος σε αγαπάει περισσότερο, εσύ θα περάσεις καλύτερα». Πρέπει να ήταν μόλις πέντε ή έξι χρονών, αλλά το θυμόταν πολύ καλά. Και όλα έδειχναν πως ο Πέτρος την αγαπούσε περισσότερο απ' όσο εκείνη. Άρα, θα περνούσε καλά. Καιρός ήταν να βγάλει από το νου της το Στέλιο, που πολύ της είχε στοιχίσει η ολοκληρωτική απουσία του.

Μόλις μια εβδομάδα αργότερα, επειδή εντελώς συμπτωματικά θα επέστρεφε για μερικές ημέρες ο καπετάνιος, έγιναν οι επίσημοι αρραβώνες. Του Τάσου απλώς του τηλεφώνησαν για να του πουν τα «ευχάριστα». Εκείνος σίγουρα δεν θα ερχόταν, διότι σπανιότατα επέστρεφε, ουδέποτε απροετοίμαστος και κατά προτίμηση το καλοκαίρι. Ημίχαζος όπως ήταν, φοβόταν πάντα μήπως κατά τη διάρκεια της παραμονής του γίνει ξαφνικά πόλεμος με την Τουρκία και αναγκαστεί να στρατευτεί για να υπερασπιστεί την κωλοελλάδα.

Μόνο το καλοκαίρι που το λάτρευε έκανε κάποιες υποχωρήσεις, όχι χωρίς αγωνία. Πήγαινε σε κάποια παραλία προς το Σούνιο για να είναι κοντά – ποτέ σε νησί – αλειφόταν με ένα σωρό αντηλιακά σαν την καλύτερη γκόμενα και καθόταν με τις ώρες στον ήλιο για να κάνει χρώμα. Όλα αυτά, πάντα με το τρανζίστορ ανοιχτό για να ακούει τις ειδήσεις. Με το παραμικρό, θα πήγαινε απ' ευθείας στο αεροδρόμιο και θα έφευγε για το σπίτι του όπου περνούσε μια χαρά και ζούσε μακαρίως. Τον εκτός εργασίας χρόνο του μαγείρευε, έβλεπε τηλεόραση με τις ώρες και διάβαζε διάφορα βλαμμένα περιοδικά που περιείχαν πολυσέλιδα ρεπορτάζ για τους απανταχού εστεμμένους και διάφορους άλλους φλώρους στα οποία ήταν συνδρομητής, για να μη χάνει τη συνέχεια.

Για όσο διάστημα παρέμενε, είχε πάντα την τηλεόραση ανοιχτή και όταν έφευγε έδινε ρητές εντολές στη μάνα του να μην την κλείσει με τίποτε και της τηλεφωνούσε τουλάχιστον μία φορά για να μάθει μήπως έγινε κάτι για να την κοπανάσει για τη Σουηδία την ίδια στιγμή ακόμα και με τα ρούχα που φορούσε. Με τίποτε δεν θα πιάνοταν κορόιδο.

Η Ναυσικά, που αλλιώς ονειρευόταν αυτή τη στιγμή, έκανε τα πικρά – γλυκά και προετοιμάστηκε καταλλήλως. Δηλαδή λίγα πράγματα, λόγω συνθηκών. Ο αρραβώνας θα γινόταν σε στενότατο οικογενειακό κύκλο. Έξι άτομα όλα μαζί. Ίσα που αγόρασε ένα όμορφο μακρύ φόρεμα της Πόπης και ετοίμασε ένα ωραίο και περιποιημένο επίσημο δείπνο. Το μόνο που την παρηγορούσε, ήταν πως μόλις οι συμπέθεροι έβλεπαν με ποιους είχαν να κάνουν, θα άλλαζαν γνώμη και θα ντρέπονταν για τη μέχρι τώρα στάση τους.

Όταν έφτασαν με τον Πέτρο ανάμεσά τους πασιχαρή, χαιρέτησαν με ευγένεια αλλά απέφυγαν τα φιλήματα και τις οικειότητες. Ήταν ενοχλημένοι και το έδειχναν. Η διαδικασία ήταν πολύ σύντομη, ίσα που άλλαξαν τις βέρες. Το δώρο για τη νύφη ήταν ένα από τα δεύτερα δαχτυλίδια της Νεονίλλης, που της το φόρεσε με ύφος χολερικό. Επειδή αυτός ο αρραβώνας σίγουρα θα χαλούσε κάποια στιγμή, δεν υπήρχε λόγος το δώρο να

είναι ακριβό για να της δώσει αξία που δεν είχε. Και πολύ της πήγαινε. Το δε σχόλιό της όταν τους είδε και τους τρεις επίσημους; «Εσείς ντυθήκατε κιόλας;» Εκείνοι φορούσαν τα συνηθισμένα καθημερινά τους ρούχα. Δεν είχαν τίποτε να γιορτάσουν. Από εκείνο το βράδυ η Πόπη την βάφτισε Νίλα. Τόσο καλά.

Το κέφι δεν έλεγε με τίποτε να ανέβει, παρά την προετοιμασία και τις περιποιήσεις της Ναυσικάς που έκανε πως δεν καταλαβαίνει και το αστείρευτο κέφι του καπετάνιου που προσπαθούσε να τους παρασύρει. Οι Γεωργιάδηδες παρέμειναν συγκρατημένοι, σοβαροί και σχεδόν αμίλητοι. Έφαγαν ελάχιστα και τσούγκρισαν χλιαρά τα ποτήρια τους χωρίς να δώσουν ευχές. «Στείλτε τους στο διάολο κι αυτούς και το γιατρό» είπε ο καπετάν – Γρηγόρης όταν έφυγαν, με το ίδιο ακριβώς ύφος που είχαν έρθει. «Χαρά στα μούτρα. Αν θέλετε να συνεχίσετε, παρακαλώ υπ' ευθύνη σας».

DIMITRI SOUKIS

Ο Δημήτρης στο Λίμπεκ τα πήγε καλά. Πολύ γρήγορα η Χάινε τον έφερε σε επαφή με ένα γνωστό της Έλληνα, τον Άρη, που διατηρούσε ένα μικρό ταξιδιωτικό γραφείο με σχεδόν αποκλειστική πελατεία τον ελληνικό τουρισμό. Εκείνη την εποχή ζητούσε υπάλληλο που να μιλάει καλά και τα ελληνικά και τα γερμανικά για να κάνει τη δουλειά του και καλύτερο απ' το Δημήτρη δεν θα έβρισκε. Και όντως δούλεψε αποδοτικότερα. Από τη στιγμή που δεν έπρεπε να διαβάζει εκείνα τα ανούσια βιβλία για να γίνει χημικός – μηχανικός, μπορούσε να κάνει τα πάντα. Οι δουλειές πήγαν ανέλπιστα καλά και το γραφείο μεγάλωσε.

Αλλά μαζί με το γραφείο μεγάλωσε και η ιδέα του Δημήτρη για τον εαυτό του. Ξέχασε τα καφάσια που κουβαλούσε και τα ψώνια που μοίραζε στο μπακάλικο της Πέτρας στο Χάιλμπρον και μαζί με την τσέπη του πλούτισε και η φιγούρα του. Επίσημως δε, έγινε Dimitri. Γεγονός είναι πως τα χρήματα, αν και όχι πολλά, του έφεραν αυτοπεποίθηση και νέες, δηλαδή νεαρές, ευκαιρίες. Κάτι τα ταξίδια σε διάφορα μέρη της Ελλάδας για επιλογή και κλείσιμο ξενοδοχείων, κάτι τα γεύματα σε καλά εστιατόρια, κάτι η πολλές φορές έως δουλοπρέπεια εξυπηρέτησή του μέχρι να κλείσει η συμφωνία και όλα αυτά χωρίς να βάζει το χέρι στη δική του τσέπη, κάτι τα δωρεάν εισιτήρια για άλλους τουριστικούς προορισμούς όπου αρκετά συχνά και με διακριτικό τρόπο τον συνόδευαν διάφορες τρυφερές υπάρξεις που απλώς ήθελαν να καλοπεράσουν, άρχισε τις κακιούλες από μια δήθεν ανώτερη θέση.

Η Χάινε του φαινόταν πια λίγο μεγάλη, άσχετα αν ήταν εκείνη που με τις γνωριμίες της τον είχε σπρώξει στην όποια επιτυχία είχε σαν υπάλληλος τουριστικού γραφείου. Στο κάτω – κάτω, δεν υπήρχε σύγκριση με το μπακάλικο. Τώρα άλλες την καρπώνονταν, πράγμα που απολάμβανε δεόντως. Έφτιαξε την εικόνα ενός άλλου κόσμου που δικαιωματικά του ανήκε. Ούτε λογιστής δεν ήταν, αλλά άρχισε να μοστράρει για μάνατζερ. Και τι μάνατζερ! Όσο για την κόρη του, την έβλεπε αρκετά συχνά. Το να έχει ήδη πίσω του ένα γάμο και ένα παιδί, προσόν ήταν.

Όταν ο Άρης αποφάσισε πως είχε έρθει πια η στιγμή να πραγματοποιήσει το πιο φιλόδοξο σχέδιό του, κάλεσε αμέσως το Δημήτρη για μια πολύ σοβαρή συζήτηση. Θα άνοιγε ένα υποκατάστημα στην Ελλάδα, όπου βεβαίως θα τον έστελνε υπεύθυνο. Τη δουλειά την είχε μάθει τέλεια, τις ιδιαιτερότητες των Γερμανών επίσης, η συνεργασία τους ήταν εξαιρετική, όλα ήταν μια χαρά. Πραγματικά καλά.

Ο Δημήτρης πάντα ήθελε να επιστρέψει στην Ελλάδα και η οικογένεια ήθελε μάζεμα, αλλά μέχρι τότε δεν ήξερε τι να κάνει. Σπουδές δεν είχε, σπίτι δεν είχε, για ένα μισθό δεν ήταν διατεθειμένος να δουλέψει και οι υποχρεώσεις του ήταν πολλές. Τώρα του δινόταν η ευκαιρία να επιστρέψει ένδοξα. Αφεντικό. Με δική του (;) επιχείρηση και μάλιστα στρωμένη. Όχι μόνο δεν θα μπορούσε κανείς να του πει κουβέντα και να τον κοιτάξει στραβά, αλλά θα του χρωστούσαν χάρη. Και μόνο που θα μάζευε εκείνο το παρλιακό τον Αποστόλη να τον στρώσει στη δουλειά, η νέα του θέση στην οικογένεια ήταν εξασφαλισμένη. Σκεπτόταν να του αναθέσει τις κρουαζιέρες και θα τον ονόμαζε «διευθυντή». Θα του έδινε ένα δικό του χώρο για γραφείο όπου θα έβαζε έξω από την πόρτα ταμπέλα «Soukis Tolis – Cruise Manager» και θα του έδινε και γραμματέα. Θα τον δούλευε για να αρχίσει να δουλεύει. Για να σηκώνεται από το κρεβάτι και να βγάζει, επιτέλους, τα δικά του.

Εννοείται, πως ο Αποστόλης σταθερά δεν έλεγε να ασχοληθεί με τίποτε. Το μεγάλο του παράπονο ήταν πως εδώ δεν έβρισκε κοπέλες πρόθυμες να τσιτσιδώνονται «τι ηλίθια ταμπού έχουν οι Ελληνίδες!» και έμενε πίσω στη δουλειά. Με μια μηχανή σχεδόν μόνιμα στο χέρι φωτογράφιζε τοπία, αλλά αυτό δεν ήταν το φόρτε του. Ως και την Παρασκευούλα προσπάθησε να φωτογραφίσει για μια εναλλακτική λύση πορτρέτων με θέμα «νεκρή φύση και άλλα». Έγινε τρελή πλάκα. Μέχρι που του τηλεφώνησε ο Κώστας από την Ουτρέχτη για να μάθει την πρόοδό του και πως αισθανόταν σα δημιουργός με μοντέλο την Παρασκευούλα. «Άει στο διάολο, μαλάκα». Το τι βλαστημίδι του έριχνε ο πατέρας του, ήταν άλλο πράγμα.

Ο Μενέλαος, όταν σταματούσε να βλαστημάει το γιο του, βλαστήμαγε την Πελαγία και μετά τον εαυτό του για το μπουμπούκι που είχε αποκτήσει. Και οι τρεις γιοι του τον είχαν απογοητεύσει επειδή δεν έγιναν χημικοί – μηχανικοί και ο Παναγιώτης τον είχε απογοητεύσει που δεν έστειλε το δικό του γιο να γίνει χημικός – μηχανικός. Ήταν σταθερά κολλημένος στη βίδα του και θα πέθαινε μ' αυτόν τον καημό. Άλλο χημικό – μηχανικό αυτή η οικογένεια δεν θα αποκτούσε. Πάντως, αν ήθελε να είναι ειλικρινής με τον εαυτό του έπρεπε να παραδεχτεί πως ο Κώστας τον είχε απογοητεύσει λιγότερο απ' όλους. Τουλάχιστον, αυτός είχε σπουδάσει. Στα προσωπικά του ήταν λίγο μάπας, μια και τραβιότανε τόσα χρόνια με μια ηλίθια Ολλανδέζα. Τέλος πάντων, άντρας ήταν, ας έκανε ό,τι ήθελε.

Από τη στιγμή που τον Αποστόλη τον έφερε ο πατέρας του σηκωτό στην Ελλάδα, εγκατέλειψε κάθε ελπίδα περί χημικού – μηχανικού και προσπάθησε να τον στρώσει. Πήγε στρατιώτης όπου τον έστειλαν, αλλά μετά συνέχισε να κοπροσκυλιάζει. «Σάπσις στου κριβάτ, πιδάκι μ» έλεγε η Παρασκευούλα και όταν την άκουγε ο Μενέλαος έβγαζε φλύκταινες. Ευτυχώς που έμενε μόνος του στο δώμα - το πρώην πλυσταριό δηλαδή - και δεν τον έβλεπε όλη μέρα μπροστά του. Ξεκουραζόταν καλά το παιδί και το βράδυ σύχναζε στο λόμπι των διάφορων ακριβών ξενοδοχείων για ένα ποτό, μόνο και μόνο για να τη βγάλει κοσμικά μεν, φτηνά δε. Είχε φάει πριν στο σπίτι γενναία. Επί του θέματος κόντευε να πάρει διδακτορικό. Γράφτηκε στη σχολή «Σταυράκου», αλλά ούτε εκεί κατάφερε κάτι. Το παιδί απλώς δεν έκανε για τίποτε και ήταν πια καιρός να το πάρει απόφαση. Όχι μόνο έμοιαζε της μάνας του, αλλά της είχε πάρει όλους τους τόκους και τα επιτόκια. Δεν ήταν μόνο τεμπέλης, αλλά άλλος ένας ατάλαντος που πίστευε αναιδώς πως ήταν ένα εξαιρετικό – πλην αδικημένο – ταλέντο. Λογικό, αφού ήταν εκτός κυκλωμάτων και δεν έκανε εκπτώσεις στην καλλιτεχνική του άποψη. Δεν μπορεί, κάποτε θα γύριζε ο τροχός. Συνεπώς, μέχρι να του δοθεί η ευκαιρία «να δώσει τα κομβικά του στίγματα στην τέχνη» έτσι όπως μόνο εκείνος ήξερε, κοιμόταν. Στην ουσία, η τεμπελιά του ήταν το κάτι άλλο και για όλα του έφταιγε ο πατέρας του που δεν τον είχε αφήσει να μείνει στη Γερμανία να βρει το δρόμο του, όπως ο Δημήτρης.

Ευτυχώς, που τώρα γύριζε. Με χαρά τον υποδέχτηκαν. Αυτός, μπορεί να μην είχε γίνει χημικός – μηχανικός, αλλά τουλάχιστον κάτι είχε καταφέρει.

Ο Δημήτρης γύρισε με δόξα και τιμή, αν και ο πατέρας του τον κοίταξε αρκετές φορές στραβά. Εγκαταστάθηκε από την πρώτη στιγμή στο ισόγειο του διώροφου σπιτιού που του το είχε ετοιμάσει η Παρασκευούλα, κάνοντας τον Παναγιώτη να ανατριχιάσει για το νοίκι που έχαναν τα πεθερικά. Τον πόνεσε η τσέπη του πάρα πολύ. Λόγος δεν του έπεφτε, αλλά ήταν αδύνατον να μην το σχολιάσει.

«Να μείνει με τον πατέρα του και τη μάνα του και να κονομάει το νοίκι».

«Τόσα χρόνια μόνος του, δεν μπορεί πια να ζήσει με τους γονείς. Και σε τελευταία ανάλυση, εσένα τι σε νοιάζει;»

«Με νοιάζει. Δεν τους φτάνει που στο δωμάτιο της ταράτσας μένει εκείνος ο κοπρίτης και χάνουν και από εκεί;»

«Εσύ χάνεις; Ο καθένας στο σπίτι του είναι αφεντικό. Εδώ δεν ανακατεύομαι εγώ που είναι γονείς μου, ανακατεύεσαι εσύ;»

«Τι λες, βρε Κλημεντίνη. Αυτό είναι το πρόβλημα; Πώς θα πιαστεί από λεπτά;»

«Δουλειά σου».

Ήταν αρκετές ημέρες τώρα που του τα χρώσταγε η Κλημεντίνη. Τόσα χρόνια είχαν περάσει αλλά την τσιγκουνιά του δεν μπορούσε να τη συνηθίσει, άσχετα αν την κάλυπτε. Εκείνη δεν είχε ζήσει ποτέ έτσι, αν και η οικογένειά της δεν ήταν πλούσια. Είχε λυπηθεί για το γιο της άλλη μια φορά. Κάθε Τετάρτη ο Σιδέρης είχε μάθημα μέχρι αργά και η παρέα του συνηθώς μετά πήγαινε σε ένα ταβερνάκι στην Κυψέλη για φαγητό. Την πρώτη φορά δεν πήγε μαζί τους και δικαιολογήθηκε πως έχει κάποιο ραντεβού, κλείνοντας με νόημα το μάτι, πράγμα που ανέδειξε πλήρως την ασχήμια του. Στη ουσία, ίσα - ίσα που είχε πάνω του τα ναύλα του. Την επόμενη Τετάρτη ζήτησε του πατέρα του.

«Μπαμπά, δώσε κάτι να πάω το βράδυ σε ταβερνάκι».

«Και γιατί να πας σε ταβερνάκι; Να έρθεις να φας στο σπίτι που έχουμε ωραίο φαγητό».

«Σε παρακαλώ, μπαμπά».

«Το Σάββατο δεν σου έδωσα;»

«Ίσα που έφτασαν για το σινεμά».

«Σε φτάνει γι' αυτή την εβδομάδα. Άσε με, Σιδέρη. Δεν υπάρχουν άλλα».

«Όλοι θα πάνε. Γιατί εγώ να λείπω;»

«Ας πάνε. Αυτοί τα λεπτά τα έχουν για πέταμα. Εγώ δεν έχω».

Έκανε μεταβολή για το ιατρείο, αφήνοντας το Σιδέρη ξερό και την Κλημεντίνη τελείως άδεια. Δεν είχε να δώσει στο παιδί της ούτε ένα δεκάρικο. Κατέβασε το κεφάλι και έφυγε γρήγορα επειδή φοβήθηκε πως ο γιος της θα διάβαζε στο βλέμμα της τον εκμηδενισμό που ένοιωθε. Μερικά πράγματα οφείλουν να είναι στη θέση τους. Το απόγευμα που θα στηνόταν και πάλι στο σαλονάκι του ιατρείου και θα την χαιρετούσαν όλοι «καλησπέρα γιατρίνα, τι κάνει ο γιατρός;» θα ερχόταν στα ίσα της. «Και μετά δεν θέλει να δουλέψει η Πελ» σκέφτηκε με πίκρα. «Παναγία μου, να τη βοηθήσει ο Θεός να μην έχει τα δικά μου». Η Πελ είχε ακούσει από το κρεβάτι της όλη τη συζήτηση. «Να ψοφήσεις» ευχήθηκε μέσα της, γεμάτη αγάπη για τον πατέρα της. «Μέχρι το βράδυ, να έχεις ψοφήσει για να ησυχάσουμε. Μέχρι τότε, εμένα θα με ταΐζεις, μόνο και μόνο για να ξοδεύεις έστω αυτά που ξοδεύεις». Τελικά, η παιδική ηλικία είναι καθοριστική για το τί θα σε βασανίσει στο μέλλον.

Από το πρώτο βράδυ της άφιξής του στην Αθήνα, ο Δημήτρης ανέβηκε στο δωμάτιο της ταράτσας το οποίο είχε μετονομαστεί σε «στούντιο», όπου έμενε μόνος του

ο Αποστόλης και κουβέντιασαν σοβαρά οι δυο τους. Τον έπεισε πως μπροστά του ανοίγονταν νέες προοπτικές και καλά θα έκανε να μην αφήσει την ευκαιρία να πάει χαμένη. Άλλωστε, κι εκείνος ήθελε έναν δικό του άνθρωπο. Και στο κάτω – κάτω, τι είχε να χάσει; Αφεντικό θα ήταν και θα είχε γύρω του ένα σωρό εκπαιδευμένο προσωπικό να τον βοηθά στην αρχή μέχρι να μάθει τέλεια τη δουλειά και τα μυστικά της. Την ικανότητα (;) την είχε, τρεις γλώσσες ήξερε (εκ των οποίων η μία ποσέ και η άλλη μοσχαρίσια), τι άλλο ήθελε; Όσο για τη φωτογραφία; Παρέμενε μια πολύ καλή ενασχόληση, αλλά για την ώρα και μέχρι να στρώσει η δουλειά, ας την έκανε χόμπι. Αργότερα, βλέπουμε. Και πολύ του καλάρεσε του Αποστόλη που θα γινόταν αφεντικό. Το πράγμα είχε και τα θετικά του. Τον περίμενε μια διαφορετική μεν, πλην θηριώδους καριέρα.

Από το επόμενο κιόλας πρωινό, ξαμολήθηκαν οι δυο τους. Μέχρι το μεσημέρι είχαν βρει τα γραφεία που τους ταίριαζαν, στον τελευταίο όροφο ενός εμπορικού κέντρου στη Γλυφάδα. Ευρύχωρα, με καλή διαρρύθμιση και πολύ φωτεινά. Και επειδή το νοίκι απαραίτητα τους πρώτους μήνες θα το πλήρωνε ο Άρης, υπήρχε μια άνεση να καμαρώνουν και να φουσκώνουν σα διάνοι. Από την πρώτη στιγμή και χωρίς καν τίποτε στα χέρια τους είχαν γίνει επιχειρηματίες, μόνο που για την ώρα το επάγγελμά τους ήταν αρκετά απροσδιόριστο. Το μόνο προσδιορισμένο ήταν το ύψος τους. Δυσανάλογα πολύ, αλλά ο νεαρός μεσίτης ούτε που το κατάλαβε. «Δεν είναι ζήτημα χρημάτων», του τόνισαν με ύψος. «Το ζήτημα είναι να μας αρέσει χώρος, γιατί μας έρχεται πολύ καλός κόσμος, κοσμογυρισμένος και με απαιτήσεις». Κανέναν δεν είχαν δει ακόμα και θα έκαναν πολύ καιρό να δουν, αλλά αυτό δεν τους απαγόρευε να διατυπώνουν κομπά τις άκομπες επιδιώξεις τους. Τον φούσκωσαν με ένα σωρό μαλακίες και στο τέλος του έφαγαν τα μεσιτικά.

Ψάρωσε ο μεσίτης. «Τέτοιοι κύριοι σπανίζουν» σκέφτηκε και το θεώρησε προσβλητικό να τους δώσει να υπογράψουν πριν το σχετικό συμφωνητικό. Νέο παιδί ήταν, τους είδε ο φουκαράς μπόλικους και του κόσμου και ήταν σίγουρος πως δεν κινδύνευε από τέτοιους κιμπάρηδες, τους λαϊκούς τύπους φοβόταν. «Φελλοί» σκέφτηκε στο τέλος. Και χωρίς να το ξέρει, ήταν ο πρώτος που έκανε αυτή τη διαπίστωση στην Ελλάδα. Την αρχική διάγνωση την είχε κάνει η οικογένεια της Πέτρας, παρά την απλοϊκότητα και τη γερμανική βλαχιά της.

Λίγο καιρό μετά, άρχισαν να δουλεύουν κανονικά. Προσέλαβαν προσωπικό, έγιναν πλέον «Ζούκηδες» και με τη βούλα κι αμάν, αμάν. Το τι καμάρωνε η Πελαγία, ήταν άλλο πράγμα. Μόνο ο Μενέλαος ήταν σκεπτικός και αρκετά ξινός. Μα κανένας τους να μη γίνει χημικός – μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου; Γιατί να καμαρώνει;

Στα επίσημα εγκαίνια έκαναν δεξίωση - μικρή επειδή πλήρωναν οι ίδιοι αλλά δεξίωση - και κάλεσαν όλο τον κόσμο που ήξεραν, μαζί και την Παρασκευούλα. Εκτός του ότι την αγαπούσαν, ήταν πια μια τόσο καλτ φιγούρα, που μόνο κύρος θα τους προσέδιδε. Θα έδειχναν σε όλους πόσο καταδεκτικοί άνθρωποι ήταν, παρά την υπεροχή τους. «Η γκουβερνάντα μας» τη σύστησαν σε όλους κι εκείνη χαιρόταν σα μικρό παιδί. Ο Δημήτρης με ύψος μεγαλοεπιχειρηματία και ένα ποτό στο χέρι περιφερόταν με άνεση ανάμεσα στους καλεσμένους και ο Αποστόλης περίφερε με ανάλογο ύψος την ασημαντότητά του. Αλλά τα ρέστα του τα έδωσε ο Μενέλαος.

Το γήρας επιτείνει το ήδη υπάρχον. «Είδες τρελό γέρο, ήταν απ' τα νιάτα του» λέει ο πάνσοφος ελληνικός λαός. Και επειδή το γήρας επιτείνει το ήδη υπάρχον, ο Μενέλαος λόγω «πείρας» στη βίδα του και σταθερής απογοήτευσης από τα παιδιά του την οποία ουδέποτε ξεπέρασε, μιας και βρήκε μονομιάς πολύ συγκεντρωμένο κόσμο, πληροφόρησε άπαντες τους παρευρισκόμενους πως εκείνος είχε σπουδάσει χημικός – μηχανικός και καμάρωνε για τον εαυτό του. Μετά τις απαραίτητες συστάσεις άρχιζε

πάντα τη συζήτηση με τις ίδιες κατά σειρά λέξεις. «Όταν, που λέτε, προπολεμικά ήμουν φοιτητής χημικός – μηχανικός στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.....Και στο διπλανό πηγαδάκι, πάλι τα ίδια. Ο Δημήτρης τον άκουγε και δεν του έδινε καμία σημασία. Δεν ήταν παρά ένας γραφικός ηλικιωμένος. Καμάρωνε για τον εαυτό του τόσο, που νευρίασε ακόμα και η Παρασκευούλα και μάλιστα πολύ. Πήγε στην Πελαγία και έκανε τα παράπονά της. «Πες τ να σκας. Τα πιδιά τ έχνι ανάγκ απού καμάρ».

Εκείνο το βράδυ όλοι καμάρωναν. Ο Παναγιώτης φορούσε ένα αξιοθρήνητο κοστούμι - και πουκάμισο που της Παρασκευούλας κάτι της θύμιζε - και καμάρωνε την καλοντυμένη γυναίκα του (δανεικό είχε πάρει το ταγιέρ από μια φίλη της). Όλοι καμάρωναν, ακόμα και η Ναυσικά. Αλλά ο Αποστόλης της έκοψε τη χαρά. Πήγε κοντά της χωρίς να καταλαβαίνει πόσο σαχλός γινόταν, ιδιαίτερα όταν μιλούσε σε πρώτο πρόσωπο και της έπιασε την κουβέντα.

«Λοιπόν, θεία, πως σου φαίνονται όλα;»

«Μια χαρά, Αποστολάκη μου. Καλές δουλίτσες».

«Θεία, από μέρες ήθελα να σε πάρω τηλέφωνο αλλά ήμουνα πολύ απασχολημένος. Αν τύχει και μιλήσεις με τον Τάσο, πες του πως αν βαρέθηκε τη ζωή στη Σουηδία και θέλει να επιστρέψει, θα τον προσλάβω. Θέλω να επεκταθώ στην αγορά της Σκανδιναβίας και θέλω δικό μου άνθρωπο. Καλύτερο απ' τον Τάσο, δεν θα βρω. Εν τω μεταξύ, θα φροντίσω να του τηλεφωνήσω να μιλήσουμε οι δυο μας. Πάντως, η θέση του είναι εξασφαλισμένη».

Της κόπηκε η χαρά. Ο Τάσος της με σπουδές στη Ζυρίχη να γίνει υπάλληλος και μάλιστα του Αποστόλη, που μόλις πριν δυο μήνες είχε σηκωθεί από το κρεβάτι; Χριστός και Παναγία. Σχεδόν άρρωστη γύρισε στο σπίτι. Όταν ηρέμησε και το σκέφτηκε καλύτερα, την έπιασε κι εκείνη το «διευθυντικό». Δηλαδή, του Τάσου τι του έλειπε; Έτσι, άρχισε να λέει παντού πως ο γιος της στην εταιρεία που εργαζόταν, ήταν «Διευθυντής Τουρισμού για τα μεγάλα ξενοδοχεία, τους ναύλους και τις κρουαζιέρες γενικώς και Υποδιευθυντής σε όλα τα υπόλοιπα». Μια κουβέντα του αρκούσε για να ανεβοκατεβαίνουν οι τιμές. Τόσο ενημερωμένος ήταν, τέτοιο κύρος είχε. Αμ πώς!

Λίγο καιρό αργότερα, ο Δημήτρης έμπλεξε με μια Βιβή, σε μια σχέση που όσο κράτησε ήταν σε περίπου καθημερινή βάση πάνω – κάτω. Η Βιβή ήθελε να παντρευτούν, εκείνος αρνήθηκε – δεν ήταν έτοιμος για δεύτερο γάμο - και για να τον πικάρει παντρεύτηκε μέσα σε ένα μήνα τον πρώην της, νομίζοντας πως θα τρέξει την αρπάξει από τα σκαλιά της εκκλησίας. Έξι μήνες αργότερα ήταν πάλι μπλεγμένοι, σε παράνομη σχέση αυτή τη φορά. Αλλά επειδή ποτέ η επανάληψη δε στέκεται στο ύψος της πρώτης φοράς, η σχέση τους ήταν χειρότερη από πριν.

Τα αισθηματικά του Αποστόλη ήταν αρκετά – αν όχι τελείως - χύμα όπως και ο ίδιος. Κατά τη γνώμη του η κύρια ασχολία του ήταν πάντα καλλιτεχνική, άσχετα αν προς το παρόν δέχτηκε να βοηθήσει τον αδερφό του μέχρι να σταθεί στα πόδια του. Στα προσωπικά του παρέμενε πάντα ελεύθερος σκοπευτής και επειδή ως καλλιτέχνης το όφειλε στον εαυτό του να είναι διαφορετικός, έλεγε κάτι ατελώνιστα του είδους «για να προχωρήσω θέλω να βρω μια σχέση που να μου επιτρέπει να εναλλάσσομαι» ή «αποφεύγω κάτι μόνιμο επειδή με διακρίνει μια έντονη προσωπική ενοχή στην καθημερινή μου πάλη για να κυριαρχήσω τις γενικότερες σχέσεις μου», λίγο καλλιτέχνης και λίγο (ή μήπως πολύ;) άχρηστος, αλλά πάντα «ευαίσθητος». Και η Πελαγία είχε αρχίσει να στενοχωριέται. «Αμάν πια» έλεγε συνέχεια. «Θα πεθάνω και στην ουσία μόνο το γάμο της Κλημεντίνης θα έχω δει. Τι περιμένουν;».

Δεν χρειάστηκε να περιμένει πολύ. Λίγες ημέρες αργότερα, τηλεφώνησε ο Κώστας και ανακοίνωσε πως ερχόταν με το μόνιμο ταίρι του, τη Λίζι, να παντρευτεί στην Ελλάδα. Θα έμεναν έναν ολόκληρο μήνα.

Η Λίζι ήταν Ολλανδέζα και πολύ μεγάλο αίσθημα. Για χάρη της ο Κώστας είχε αλλάξει τις σπουδές του από χημικός - μηχανικός σε μηχανικός – μεταλλειολόγος. Ερωτεύτηκαν τόσο πολύ, που αποφάσισαν σχεδόν από την αρχή της σχέσης τους να μείνουν για πάντα μαζί και να ζήσουν στην Ολλανδία, όπου η Λίζι είχε ήδη βρει δουλειά για τον Κώστα σε ένα εργοστάσιο εξόρυξης μεταλλευμάτων με έδρα την Ουτρέχτη, όπου εργαζόταν σε μια καλή θέση κάποιος θείος της. Ήταν πολλά χρόνια ζευγάρι μέχρι να αποφασίσουν να παντρευτούν, προς μεγάλη χαρά της Πελαγίας. Σύμφωνα με το μυαλό που κουβαλούσε, οι ξένες είναι απείρως καλύτερες από τις δικές μας, καθότι όλα τα ζωντόβολα τα έχουμε μαζέψει στην Ελλάδα και ο τόπος οπουδήποτε αλλού είναι καθαρός. Άρα τα παιδιά της άξιζαν πολύ και έπαιρναν πόντους, μαζί και η οικογένεια. Και τα δυο της αγόρια είχαν παντρευτεί ξένες. Τέλεια, άσχετα αν ο Δημήτρης είχε πάρει πόδι ακόμα και από εκείνη την ασήμαντη Πέτρα. Εκείνη έχασε.

Όταν έφτασε το ζεύγος στην Ελλάδα για το γάμο, έγινε της κακομοίρας. Επικράτησε μια γενικότερη αναστάτωση με πολλά θύματα. Πρώτο, ο Αποστόλης. Και μόνο που τον υποχρέωσαν να αδειάσει το «στούντιο» - έτσι είχε μετονομάσει τη σοφίτα και στην ουσία το πρώην πλυσταριό - και να κατέβει να μείνει για όσο χρειαζόταν με το Δημήτρη προκειμένου να μείνουν εκεί οι νιόπαντροι, κατέβασε τα μούτρα του και με το ζόρι τον ανάγκασε η Παρασκευούλα να γίνει πιο ευγενικός με την κοπέλα, που δεν του είχε κάνει ποτέ τίποτε.

Ο Δημήτρης επίσης αναστατώθηκε, διότι αναγκάστηκε να αφήσει κατά μέρος τις διανοητικές της Βιβής στο σπίτι του. Σημαντικό, γιατί ο Αποστόλης τη σιχαινόταν και δεν ήθελε ούτε να τη βλέπει. Η κοπέλα είχε πάρει χαμπάρι με το πρώτο τι μέρος του λόγου ήταν, πόσο «ευαίσθητος» και πόσο καλλιτέχνης και καταλάβαινε πολύ καλά πως τα τρελά που έλεγε δεξιά κι αριστερά, εκεί δεν περνούσαν.

Και το τρίτο και μεγαλύτερο θύμα της υπόθεσης του γάμου ήταν η Κλημεντίνη. Όλα της τα ρούχα είχαν παραδοθεί στο χρόνο και – το χειρότερο – έπρεπε να πείσει τον Παναγιώτη να της δώσει λεφτά να πάρει δώρο. Άσχημες ημέρες την περίμεναν. Καλά, ήταν ανάγκη; Αλλά πήραν μεγάλη χαρά, όταν άκουσαν τη Λίζι να μιλάει ελληνικά. Τελικά, τον αγαπούσε πολύ τον Κώστα.

Μόνο που το καημένο ήταν σαν αγελαδίτσα. «Ένα βοδ μι άσπρ βαρκούλα στου κιφάλι τ κι τσόκαρα στα πουνδάρια τ» την έλεγε πάντα - μέσα της εννοείται - η Παρασκευούλα. Στο σαλόνι είχαν από παλιά μια φωτογραφία του ζεύγους, όπου η Λίζι φορούσε την παραδοσιακή στολή της πατρίδας της και ο Κώστας είχε ένα ύφος όλο καμάρια για το ζωντανό που είχε δίπλα του. Ήταν γεματούλα σα να το είχε σκάσει από πίνακα του Ρούμπενς, ξανθούλα, ροδοκόκκινη και χαμογελαστή, με μια έκφραση αγνής, άδολης βλακείας. Άχρωμη. Ως εκ τούτου, κορίτσι για σπίτι. «Για τουν Κώστα καλή είνι» συμπέρανε η Παρασκευούλα και ήταν εκατό τοις εκατό μέσα. Εννοείται πως για την πεθερά της το μεγαλύτερο προσόν που είχε ήταν η προέλευσή της. Άρχισαν οι προετοιμασίες του γάμου, αλλά μαζί άρχισε και η αγωνία της Κλημεντίνης. Πώς θα εμφανιζόταν στο γάμο του αδερφού της εκείνη και τα παιδιά της;

Περίμενε το πρωί της Κυριακής που θα είχε χρόνο στη διάθεσή της για να αρχίσει τα παρακάλια που, δυστυχώς, ήξερε πως θα είναι πολλά. Για άλλη μια φορά θα δοκιμάζονταν οι αντοχές της. Έφτιαξε καφεδάκια και πήγε τον δικό του στον Παναγιώτη. Σε καλή διάθεση βρισκόταν και το ηθικό της αναπτερώθηκε.

«Λοιπόν, Παναγιώτη μου;»

«Τι λοιπόν;»

«Μην κάνεις το κορόιδο. Καταλαβαίνεις τι εννοώ».

«Τι εννοείς;»

«Τι θα κάνουμε με το γάμο;»

«Εμείς παντρευόμαστε; Ας κάνουν ό,τι θέλουν».

«Εννοείται, αλλά κι εμείς πρέπει να πάμε όπως αρμόζει. Αδερφός μου είναι».

«Πού το πας, Κλημεντίνη; Μην αρχίσεις πάλι τα ίδια με τους γάμους».

Πήρε βαθιά ανάσα και τα είπε όλα μονομιᾶς.

«Χρειάζομαι καινούργιο φόρεμα, δώρο για το γάμο και τα παιδιά ρούχα».

Έκανε πως δεν άκουσε ο Παναγιώτης.

«Τι σκέπτεσαι;»

«Δεν υπάρχουν».

«Έχουμε ακόμα καιρό. Σε παρακαλώ στο τέλος του μήνα να μου δώσεις το νοίκι του μαγαζιού και τουλάχιστον δέκα χιλιάδες ακόμα για να τα καταφέρω».

Στη σκέψη και μόνο τα χρειάστηκε και ένοιωσε ισχυρές σουβλιές στην τσέπη του. Τι είδους απαίτηση ήταν αυτή μόνο και μόνο επειδή παντρευόταν ο Κώστας;

«Αστειεύεσαι. Τα χρειάζομαι τα λεπτά».

«Τα χρειάζεσαι, αλλά ποτέ δεν λες για ποιο πράγμα. Επιτέλους, τι τα κάνεις; Δεν βλέπεις τα παντελόνια του Σιδέρη που του έχουν φαρδύνει από πέρυσι; Αδυνατίσει το παιδί και είναι σα χαχόλος. Και η Πελαγίτσα κυκλοφορεί συνέχεια με ένα τζιν. Δεν είναι αυτά ρούχα για γάμο».

«Ο Σιδέρης έχει κόψει τελείως το ψωμί. Ας φάει λίγο να ξαναπαχύνει για να του κάνουν πάλι τα ρούχα του όπως πρέπει. Θα πετάξουμε λεπτά για καινούρια επειδή του κάθισε να αδυνατίσει;»

«Καλύτερος είναι τώρα».

«Σιαχλαμάρες».

«Χρειάζομαι φόρεμα».

«Γιατί δεν παίρνεις δανεικό από τη Φιλιά;»

«Τη ντρέπομαι πια την κοπέλα».

«Κακώς. Φίλη σου δεν είναι;»

«Καλά, δεν έχεις ούτε σταγόνα φιλότιμο; Κάθε φορά που χρειάζομαι κάτι, αυτή με ξελασπώνει. Εγώ δεν μπόρεσα ποτέ να ανταποκριθώ. Πώς καταδέχεσαι;»

«Να καταδεχτώ για ποιο πράγμα, Κλημεντίνη; Τα κουρέλια της σου δανείζει και ως σου τα δανείσει για άλλη μια φορά. Θέλεις καινούργιο φόρεμα για μια ώρα δουλειά; Δεν έχω. Άλλη είναι η νύφη».

«Δεν είναι για μόνο για μια ώρα, Παναγιώτη. Μετά θα κάνουν κάπου τραπέζι. Και στο κάτω – κάτω, το φόρεμα θα μου μείνει και θα το ξαναφορέσω. Και τα ρούχα της δεν είναι καθόλου κουρέλια. Κουρέλια είναι τα δικά μας. Όλων μας. Δεν το βλέπεις;»

«Ζήτησέ της πάλι».

«Αποκλείεται».

«Τότε, πήγαινε όπως είσαι».

«Ούτε να το συζητάς».

«Τότε μην πας καθόλου».

Αγρίεψε η Κλημεντίνη και σηκώθηκε όρθια.

«Σοβαρολογείς που δεν θα πάω στο γάμο του αδερφού μου; Τόσοι άνθρωποι θα έρθουν από την Ολλανδία και δεν θα πάμε εμείς;»

«Και για να πάμε πρέπει να ξοδέψουμε τα μαλλιοκέφαλά μας;»

«Τα χρειαζόμαστε. Αν το καλοσκεφτείς, όλοι μας θέλουμε καινούργια ρούχα. Και στο ξαναλέω: θέλουμε ρούχα και δώρο για το γάμο. Δώρο καλό».

«Τέλος πάντων, δεν εννοείς να καταλάβεις πως τους ανθρώπους τους προσβάλλεις. Εμείς στο χωριό μου δεν πηγαίναμε ποτέ δώρο».

Αγρίεψε πιο πολύ η Κλημεντίνη.

«Εσύ δεν εννοείς να καταλάβεις, αλλά ως εδώ. Θα ειδοποιήσω εγώ η ίδια το νοικάρη πως αυτή τη φορά θα πάω μόνη μου να πάρω το νοίκι. Δεν έχεις να πάρεις ούτε δεκάρα. Ετοίμασε τα υπόλοιπα».

«Σιαχλαμάρες».

Ο Παναγιώτης ούτε που της έδωσε σημασία. Σιγά. Πήρε τον υπόλοιπο καφέ του και πήγε δίπλα στο ιατρείο για να βρει την ησυχία του. Και η Κλημεντίνη ήξερε πως είχε πολύ δρόμο μπροστά της μέχρι να τον καταφέρει. Πάντως, την αρχή την είχε κάνει.

ΔΕΝ ΕΧΩ - ΔΕΝ ΕΧΩ - ΔΕΝ ΕΧΩ

Και πραγματικά είχε πολύ δρόμο. Παρακάλεσε και ξαναπαρακάλεσε όσο δεν παρακάλεσε ποτέ μέχρι τότε, τον πήρε με το καλό, τον πήρε με το άγριο, έπαψε να του μιλάει, απείλησε πως θα τον ξεσκεπάσει σε όλους – σκασίλα του όσο είχε τα λεφτά στην τσέπη και υπό τον πλήρη έλεγχό του δεν τον ένοιαζε τίποτε – έκλαψε, ξαναέκλαψε και πέρασαν σχεδόν δυο εβδομάδες. Ο γάμος είχε πλησιάσει επικίνδυνα και οι αντοχές της είχαν σχεδόν τελειώσει. Όταν σήκωσε αποφασιστικά το ακουστικό για να τηλεφωνήσει στο νοικάρι, ο Παναγιώτης αναγκάστηκε να συνθηκολογήσει, βλαστημώντας Θεούς και Δαίμονες. Όχι γιατί είχε πειστεί για την αναγκαιότητα των αγορών και του δώρου – κυρίως - ή είχε καμφθεί από τα παρακάλια, τις απειλές και τα κλάματά της, αλλά γιατί φοβήθηκε πολύ σοβαρά μήπως στο εξής γλυκαινόταν η κυρία και η είσπραξη του ενοικίου από την ίδια γινόταν καθεστώς, πράγμα αδιανόητο. Στη σκέψη και μόνο πήγαινε να του στρίψει. Μέχρι τότε, έβαζε μόνος του την υπογραφή της στην απόδειξη και έκανε τη δουλειά του, πάντα στα μουλωχτά.

Της έδωσε αρκετά χρήματα αν και όχι όσα χρειαζόνταν, αφού πρώτα την έβρισε καλά και με τα χειρότερα λόγια. Ούτε ξένη να ήταν, ούτε τα χίλια κακά να του είχε κάνει. Χώρια που της έκανε μούτρα. Τόσο, που της έσβησε τη χαρά. Τότε και για πρώτη φορά αναλογίστηκε πόσο ακριβά τον είχε πληρώσει τον κατά τα άλλα για πολλές επίζηλο τίτλο της «γιατρίνας». «Αχ, καημένη θεία Ναυσικά και να 'ξερες!» σκεπτόταν συνέχεια. Το πικρό της συμπέρασμα; αν είχε παντρευτεί έναν σκέτο υπάλληλο, ίσως να είχε ζήσει πιο πλούσια. Έκαναν πάνω από είκοσι μέρες να ξαναμιλήσουν. Όσο για τα ρούχα; Ούτε που γύρισε να τα δει όλα αυτά τα περιττά, που του είχαν στοιχίσει ένα κέρατο «λεπτά» μόνο και μόνο επειδή ο Κώστας αποφάσισε ξαφνικά και μετά από τόσα χρόνια σχέσης να έρθει στην Ελλάδα για να παντρευτεί και η Κλημεντίνη δεν ήταν ποτέ ευχαριστημένη με όλα τα καλά που είχε.

Αλλά τα παπούτσια που του πήρε για να τον εξευμενίσει, τα χάρηκε. Ο Παναγιώτης είχε ένα και μοναδικό ζευγάρι που – εννοείται – το φορούσε συνέχεια. Δεν είχε πάρει είδηση η Κλημεντίνη την κατάστασή τους και την είδε ξαφνικά, κάποια στιγμή που ήταν στο μπάνιο. Τι χάλι ήταν αυτό; Αυτά δεν ήταν πια παπούτσια, ήταν κατσάρια. Χιλιοπατημένα, φθαρμένα και τρύπια. Για να μη μπαίνει το νερό, είχε παραχώσει εξώφυλλα ιατρικών περιοδικών κατάλληλα διπλωμένα και τοποθετημένα σε επίμαχα σημεία, επειδή το χαρτί τους ήταν πιο σκληρό και σχετικά αδιάβροχο. «Μη χειρότερα, Παναγία μου» σκέφτηκε. «Εκεί φτάσαμε;» Του αγόρασε καινούργια χωρίς δεύτερη σκέψη.

Τα παπούτσια τα χάρηκε για δυο λόγους. Ο ένας ήταν πως πραγματικά τα χρειαζόταν και ο άλλος – και βασικότερος – πως αποτέλεσαν μια τέλεια δικαιολογία για να αποφύγει να δώσει κάτι πλέον των απολύτως απαραίτητων στα παιδιά του για πολύ καιρό. Αμέσως μόλις του ζητούσαν χρήματα, έπαιρνε το πιο κακόμοιρο ύφος του κόσμου και έλεγε απόλυτα δυστυχισμένος: «Δεν έχω. Πήρα μετά από τόσα χρόνια ένα ζευγάρι παπούτσια για τον εαυτό μου. Δεν αξίζω κι εγώ κάτι; Τόσα χρόνια για σας ψωνίζω». Μόνο έτσι το βούλωναν. Ο Σιδέρης δηλαδή, γιατί η Πελ δεν χαμπάριαζε από

κάτι τέτοια. «Αλλού αυτά και οι ενοχές σε μένα δεν περνάνε». Μετά τον διαολόστελνε και ησύχαζε, αλλά σκασίλα του.

Όλες τις ημέρες που προηγήθηκαν, στο σπίτι επικρατούσε μια σχεδόν άναρχη κατάσταση. Δεν υπήρχε άλλο θέμα συζήτησης πέραν των αιτηθέντων χρημάτων και η Πελ είχε αγανακτήσει για άλλη μια φορά τόσο πολύ με τον πατέρα της, που ξαναευχήθηκε μέσα της να πεθάνει πριν προφτάσουν να πάνε στο γάμο του θείου Κώστα. «Να ψοφήσεις, Παναγία μου. Να ψοφήσεις για να ησυχάσουμε». Τόσο καλά. Αθελά της τα βράδια δεν μπορούσε να κοιμηθεί. Τον πατέρα της σχεδόν τον μισούσε και ήταν εδώ και πολλά χρόνια αποφασισμένη να μην του δώσει κανενός είδους χαρά. Όχι μόνο δεν θα του έδινε, αλλά θα προσπαθούσε να του κάνει τη ζωή όσο πιο δύσκολη γινόταν. Τι θα έκανε; Απλώς θα τον ανάγκαζε να ξοδεύει, έστω τα λίγα που ξόδευε, μόνο και μόνο για να του σπάει τα νεύρα. Χαρά ας του έδινε ο Σιδέρης, που ούτως ή άλλως ήταν περίπτωση βλαμμένου. Τόσο βλαμμένο, που έλεγε σε όλους τους συμφοιτητές του που δεν τον ήξεραν πριν, πως η μητέρα του είναι απ' ευθείας απόγονος του Ζωρζ Κλεμανσό, προς τιμήν του οποίου την είχαν ονομάσει Κλημεντίνη. Κι ας νόμιζε, το ηλίθιο, πως κανείς στο σπίτι δεν ήξερε τις σάχλες του.

Εκείνες τις νύχτες της αναστάτωσης, της ταραχής και της αγρύπνιας, έρχονταν στο νου της σκηνές από το παρελθόν και αναλογιζόταν αναγκαστικά πόσο πολύ τους είχε στοιχειώσει η τσιγκουνιά. Χωρίς να είναι φτωχοί, ζούσαν μια ζωή σχεδόν απόλυτης φτώχειας χωρίς κανείς να μπορεί να καταλάβει γιατί, κάτι που δεν του το συγχωρούσε με τίποτε. Αλλά αγανακτούσε και με τη μάνα της. Της έκανε πολύ μεγάλη και ευχάριστη έκπληξη το γεγονός πως αυτό το ζώο αποφάσισε, επιτέλους, να μιλήσει και να διεκδικήσει κάτι για τον εαυτό της και τα παιδιά της. Πάλι καλά. «Να ψοφήσεις» ξαναευχήθηκε και την άλλη μέρα παρακάλεσε τη μάνα της να βρει τρόπο να της αγοράσει ένα καινούργιο τζιν.

Ο νους της γύρισε στο πρώτο παντελόνι που της αγόρασαν για να μην κρυώνει, όταν ακόμα ήταν μαθήτρια στο δημοτικό. Και τότε είχε καθυστερήσει η αγορά του και κρύωνε υπερβολικά πολύ για μέρες. Η αγορά είχε καθυστερήσει διότι ο Παναγιώτης δεν εννοούσε να την πάει σε ένα οποιοδήποτε κατάστημα να της αγοράσει ένα, για να μην πληρώσει πολλά. Ας έκανε λίγη υπομονή. Θυμήθηκε ξαφνικά έναν πελάτη του που κατά τα άλλα είχε χρόνια να δει και άρχισε να τον ψάχνει, αλλά στο αρχείο του δεν βρήκε τίποτε. Ήταν βιοτέχνης σε κάποια γυναικεία ρούχα και δεν μπορεί, θα ήξερε κάποια τρύπα να αγοράσουν ένα παντελόνι χωρίς να πληρώσει τις βιτρίνες.

Θυμόταν πως σύχναζε σε ένα καφενείο της οδού Μητροπόλεως. Πήρε την Πελαγίτσα και αντί να πάνε για το παντελόνι, πήγαν μαζί μέχρι εκεί μήπως τον βρουν, παρά το κρύο. Μόλις μπήκαν μέσα συνήλθε κάπως, αλλά κράτησε λίγο. Είχε φοβερή υγρασία και, το χειρότερο, μύριζε τόσο πολύ ο καμπινές που η κατάσταση ήταν αφόρητη. Ο πατέρας της παράγγειλε έναν καφέ, αλλά εκείνη δεν τη ρώτησε μήπως θέλει κάτι και δεν τόλμησε να ζητήσει. Γενικώς ο Παναγιώτης είχε εκπαιδεύσει τα παιδιά του να μην του ζητάνε ποτέ τίποτε μόνο και μόνο για να μην τον φέρνουν σε δύσκολη θέση. Άλλωστε, δεν υπήρχε περίπτωση να τους το πάρει. Συνεπώς, ποιος ο λόγος; Περίμεναν αρκετά, αλλά ο βιοτέχνης δεν φάνηκε ούτε ο καφετζής ήξερε πού θα μπορούσαν να τον βρουν. Μετά από λίγο έφυγαν άπρακτοι.

Δυο ημέρες αργότερα γύρισαν μόνοι τους τις διάφορες μικροβιοτεχνίες στο Μοναστηράκι για να αγοράσουν το παντελόνι, αν και πια δεν το ήθελε. Είχαν χαλάσει και η καρδιά και η διάθεση της. Απλώς σερνόταν από το χέρι του πατέρα της. Μερικοί βιοτέχνες μέχρι που τους έκλειναν την πόρτα, αλλά ο πατέρας της συνέχιζε απτόητος τραβώντας και το μικρό μαζί του που ντρεπόταν πολύ. Στο τέλος βρέθηκε ένας και αγόρασαν το παντελόνι κοψοχρονιά. Δεν ήταν καθόλου του γούστου της αι η εφαρμογή του ήταν περίπου ανύπαρκτη, αλλά ήταν φτηνό. Και ο Παναγιώτης τον έσκασε και στα

παζάρια μέχρι να κατέβει στην επιθυμητή τιμή. Τόσα, όσα ήταν διατεθειμένος να πληρώσει. «Υπάλληλος είμαι» έλεγε συνέχεια, μέχρι που τα κατάφερε. Με τι διάθεση να ξαναζητήσει κάτι;

Απέφηνε, αλλά ήρθαν στιγμές που δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς. Όπως όταν της ήρθε η περίοδος. Στο σχολείο ήταν και κατάλαβε τι συνέβαινε όταν γύρισε στο σπίτι και πήγε στην τουαλέτα. Πήγε στην Κλημεντίνη.

«Μαμά, μου ήρθε περίοδος».

«Καλορίζικη και το απόγευμα θα πούμε περισσότερα. Πήγαινε τώρα να πάρεις σερβιέτες».

«Δεν έχουμε;»

«Τελείωσαν. Πήγαινε να αγοράσεις τρία πακέτα για να υπάρχουν».

Εννοείται πως δεν είχε πάνω της ούτε σάλιο για να της δώσει χρήματα. Έτσι, πήγε στον πατέρα της.

«Μπαμπά, δώσε μου λεφτά».

«Δεν έχω».

«Ναι, αλλά τα θέλω».

«Στο τέλος του μηνός που θα πληρωθώ».

«Τώρα τα χρειάζομαι».

«Τι τα θέλεις;»

«Δε μπορώ να σου πω, αλλά τα θέλω».

«Αν δε μου πεις, δεν πρόκειται να πάρεις τίποτε. Αηδίες θα θέλεις, σίγουρα».

«Αποκλείεται. Δώσε αμέσως».

«Δεν έχω, δεν έχω, δεν έχω. Συνέχεια λεπτά ζητάς».

Άρχισε το γνωστό παζάρι. Εννοείται πως πρώτα θα την έσκαγε μήπως καταφέρει και γλιτώσει και μετά θα της έδινε λιγότερα κι απ' τα μισά. Και θα έπρεπε να είναι ευχαριστημένη, διότι θα μπορούσε να μην της έχει δώσει τίποτε. Αναγκαστικά, με το αίμα της να τρέχει και γεμάτη αγανάκτηση, πήγε στην μάνα της και της είπε τα καθέκαστα. Άφησε η Κλημεντίνη τη δουλειά της στη μέση και πήγε δίπλα. Έδωσε αναφορά για την έκτακτη δαπάνη και πήρε τα απαραίτητα χρήματα. Και το γεγονός το κατέγραψε η Πελαγίτσα. Κάποτε θα της το πλήρωνε ο κωλόγερος, μαζί με όλα τα άλλα. Έκτοτε, φρόντιζε μερικές ημέρες μέσα στο μήνα να μην αγοράζει κουλούρι στο σχολείο για να της μείνουν τα χρήματα και να αγοράσει τις σερβιέτες που προτιμούσε. Εννοείται πως αυτές που χρησιμοποιούσε η μάνα της τις αγόραζε πάντα ο πατέρας της από το σουπερμάρκετ και ήταν από τις πιο φτηνές. Κακής ποιότητας. Για το συγκεκριμένο και αποκλειστικά γυναικείο ζήτημα, δεν ξαναζήτησε χρήματα ποτέ.

Αλλά ζητούσε ή όχι, σ' εκείνη την ηλικία τα ψώνια ήταν μια επιτακτική ανάγκη καθώς τα παιδιά μεγάλωναν. Ξεκινούσαν τότε όλοι μαζί εν χορδαίς και οργάνω. Το παιδί που ήταν υποψήφιο για τα καινούργια ψώνια, το άλλο παιδί γιατί δεν είχαν πού να το αφήσουν, η Κλημεντίνη για να ελέγξει τα είδη και ο Παναγιώτης για να εποπτεύσει τα πάντα και, φυσικά, να πληρώσει. Ήθελε να είναι σίγουρος πως τα ρούχα θα ήταν φτηνά και σε μέγεθος που θα τα φορούσαν επισήμως μεν και τον επόμενο χρόνο, αλλά στην ουσία για όσο τους έκαναν. Άρα, όσο μεγαλύτερα, τόσο καλύτερα. Χάνονταν τα παιδιά μέσα, αλλά δε γινόταν διαφορετικά. Αναγκαστικά τα ρούχα τους τα φορούσαν καινούργια σε ακατάλληλο μέγεθος και παλιά στο κατάλληλο, αλλά σιγά που θα έδινε σημασία. Έφτανε που υποχρεωτικά τους έπαιρνε παπούτσια στο μέγεθός τους και τα φορούσαν λίγο. Όσο για να δώσει χρήματα της Κλημεντίνης να κανονίσει εκείνη; Ούτε λόγος. Και σε ακριβότερα καταστήματα την είχε ικανή να πάει και, το κυριότερο, φοβόταν μήπως περίσσειε κανένα τάλιρο από τα ρέστα και του το έτρωγε ή μήπως την κατάφερναν τα μικρά να το ξοδέψει κάπου αλλού. Αν είναι ποτέ δυνατόν. Στη σκέψη και μόνο, τρελαινόταν.

Χριστέ μου, πόσες φορές είχαν γίνει ρεζίλι. Προκειμένου να ξοδέψει όσο το δυνατόν λιγότερα, όταν έμπαιναν όλοι μαζί εννοείται σε κάποιο κατάστημα και πριν προφτάσει η δόλια η Κλημεντίνη να αρθρώσει λέξη, ξεκινούσε πρώτος το ίδιο τροπάριο. «Θέλουμε ένα παντελόνι για το νεαρό, αλλά σας παρακαλούμε να μη μας πάρετε από την επάνω σκάλα. Εμείς στο μαγαζί σας είμαστε πελάτες». Σιγά μην ήταν. Τους εξυπηρετούσαν οι έμποροι, μπαινόβγαιναν όλοι μαζί, τελικά έβρισκαν αυτό που ήθελε και ταίριαζε στην τσέπη του - που το έβρισκε πάντα «ωραιότατο» - και μετά, μοιραία, έφτανε η δύσκολη ώρα του ταμείου.

«Κόψε».

Έλεγε επιτακτικά ο Παναγιώτης.

«Θα σας κάνω ένα δέκα τοις εκατό....»

«Κόψε, σου λέω».

«Άντε ένα δεκαπέντε, κύριε. Μετά μπαίνω μέσα».

«Είκοσι θα μου κόψεις, για να ξανάρθουμε. Υπάλληλος είμαι».

Επέμενε συνέχεια. Άλλοτε τα κατάφερνε και άλλοτε όχι, αφού πρώτα οι άνθρωποι είχαν χάσει το χρόνο τους. Μια φορά μάλιστα σε ένα κατάστημα παιδικών παπουτσιών, μόνο που δεν τους πέταξαν έξω με τις κλωτσιές, αφού πρώτα είχαν κάνει τα πάντα για να τους εξυπηρετήσουν. Η Κλημεντίνη δεν ήθελε τη ζωή της, η κόρη της έβαλε τα κλάματα και από ντροπή και απογοήτευση γιατί τα παπούτσια της άρεσαν πολύ και ο Σιδέρης ίσως από κάτι τέτοια να μπήκε λίγα χρόνια αργότερα στον κόσμο του. Αλλά ο Παναγιώτης συνέχιζε απτόητος. Σιγά μην τον έπιαναν κορόιδο. Τότε αναγκαστικά πήγαιναν να ψάξουν αλλού και να ξαναπαιχτεί το ίδιο έργο, με αποτέλεσμα συχνά να γυρίζουν για ώρες. Καμιά φορά δε, τους έβριζε κιόλας τους ανθρώπους «που ήθελαν ένα βδομαδιάτικο για ένα παντελόνι» και τον κορόιδευαν οι υπάλληλοι. Κι εκείνοι ακόμα, έπαιρναν περισσότερα.

Μια φορά στον κινηματογράφο ντράπηκε τόσο πολύ, που κίνησε μόνη της να φύγει από την αίθουσα και να επιστρέψει στο σπίτι. Μπήκαν μέσα και ήταν γεμάτος κόσμος. Στα σκοτεινά προσπαθούσαν να βρουν κάτι, μέχρι που τους πλησίασε η ταξιθέτρια με το πρόγραμμα. Το πήρε ο Παναγιώτης και συνέχισε να ψάχνει. Η κοπέλα του μίλησε πολύ ευγενικά.

«Κύριε, κάτι δεν δίνουν για το προγραμματάκι;»

Τον πόνεσε πολύ η τσέπη του. Ολόκληρη δραχμή; Κόρωσε και άρχισε να φωνάζει;

«Δωρεάν δεν είναι; Και πού είναι η θέση για να σου δώσω τη δραχμή; Πού είναι;»

«Περιμένετε, σε λίγο τελειώνει και θα καθίσετε όπου θέλετε».

«Πάρε το πρόγραμμά σου πίσω. Δεν το θέλω».

Άρχισαν οι διαμαρτυρίες από τους θεατές.

«Δεν το βουλώνεις, άνθρωπέ μου; Εδώ ήρθες να κάνεις φασαρία;»

«Θέλει να πάρει τα λεπτά χωρίς να δώσει θέση».

«Δώσε, ρε, κάτι στην κοπέλα. Φτωχό κορίτσι είναι».

«Αυτή έχει περισσότερα από εμένα».

«Δεν είναι με τα καλά του ο άνθρωπος. Μην του μιλάτε».

«Ποιος θα τον πετάξει έξω; Μας αναστάτωσε».

Έγινε της τρελής, με την Κλημεντίνη και τα παιδιά να στέκονται παράμερα ακίνητοι, ευλογώντας το σκοτάδι που τους προστάτευε. Δεν ήξεραν τι να κάνουν, πού να κρυφτούν. Τι ρεζιλίκι ήταν αυτό; Πάνω που άναψαν τα φώτα, μπήκε μέσα ο αιθουσάρχης να δει τι γίνεται.

«Τι γίνεται, Μαρία;»

«Κύριε Γιάννη, πήρε το πρόγραμμα χωρίς να δώσει τίποτε. Για να δώσει μια δραχμή, ήθελε θέση. Έκανε ολόκληρη φασαρία».

«Καλά. Πάρε ένα τάλιρο. Φτωχός άνθρωπος είναι».

«Ευχαριστώ, κύριε Γιάννη».

Έφυγε όλη η διάθεση. «Παναγία μου, κάνε να μην είναι εδώ κάποιος γνωστός» παρακαλούσε μέσα της η Κλημεντίνη. «Τι θα σκεφτεί ο άνθρωπος; Αλλά ό,τι και να σκεφτεί, δίκιο έχει». Τότε διαπίστωσαν πως έλειπε η Πελαγίτσα. Μέσα στην αναμυμπούλα είχε βρει την ευκαιρία να το σκάσει, με τα μάγουλα φλογάτα από την ντροπή που ένοιωθε. Τη βρήκαν λίγο παρακάτω να τρέχει κλαίγοντας για το σπίτι.

«Πελαγία γιατί έφυγες, παιδάκι μου;»

«Δεν ήθελα να πάω στο σινεμά».

«Εσύ δεν το ζήτησες;»

«Ήθελα να δω άλλο έργο».

Στην πρίζα ήταν ο Παναγιώτης και απάντησε όλο νεύρα.

«Τότε γιατί με έβαλες να πληρώσω;»

«Μετάνιωσα. Πάμε στο σπίτι».

«Πηγαίνετε εσείς. Εγώ θα γυρίσω πίσω να εξαργυρώσω τα εισιτήρια. Και αν ξαναδείτε ποτέ κινηματογράφο, μου γράφετε».

Ευκαιρία ζητούσε, άλλο που δεν ήθελε. Καθόλου δεν τον ένοιαζε, ποτέ να μη βγει έξω, ποτέ να μην έρθει κανείς. Όλα αυτά ήταν έξοδα και μάλιστα περιττά. Της τα έκοψε της Κλημεντίνης σχεδόν από την πρώτη ώρα και πολύ καλά έκανε. Ευτυχώς. Σιγά που θα ξόδευε, προκειμένου να πάει από το σπίτι του σε ένα άλλο σπίτι. Ασύμφορο. Ποτέ μη τον καλούσαν και ποτέ να μην έρχονταν κανείς.

Περιορίστηκε, αλλά δεν γινόταν αλλιώς. Όλα αυτά ήταν ιδέες της γυναίκας του, που για να πάει κάπου, έπρεπε πρώτα να ξοδέψει. Ήθελε οπωσδήποτε να κρατάει κουτί από ζαχαροπλαστέιο και το κουτί στοιχίζει. Εκτός αυτού ήθελε φόρεμα, ήθελε κομμωτήριο και τα σχετικά, όλο ήθελε. «Γυναίκα είμαι» του έλεγε, τότε ακόμα που διατηρούσε ελπίδες και προσπαθούσε να τον πείσει.

«Παναγιώτη μου, έτσι είναι η κοινωνικότητα».

«Σιαχλαμάρες. Δεν έχω».

«Νέοι άνθρωποι είμαστε. Γιατί να ζούμε έτσι κλεισμένοι;»

«Να μην κλειστούμε, Κλημεντίνη, αλλά εγώ δεν δίνω ένα πεντακοσάριο για να πω έναν καφέ. Δεν έχω. Αν θέλεις να πάμε έτσι, χωρίς κουτί, να πάμε».

«Ντροπή δεν είναι; Στο κάτω – κάτω, ποτέ δεν μας ήρθε κάποιος σκέτος. Συνηθίζεται να κρατάς κάτι. Πρέπει κι εμείς με τη σειρά μας να ανταποκριθούμε».

«Τότε να μην ξαναέρθει κανείς».

«Τι λες τώρα;»

«Δεν έχω».

«Τι δεν έχεις, Παναγιώτη μου; Εγώ τα δικά μου τα φέρνω, το σπίτι μας το έχουμε, το ιατρείο μας το έχουμε, δόξα τω Θεώ να λέμε. Όσο για ένα κουτί γλυκά, το μπορεί κι ο πιο φτωχός άνθρωπος».

«Στο ξαναλέω πως δεν έχω. Αν θέλεις να πάμε έτσι, να πάμε».

«Ντροπή. Γιατρός είσαι».

«Κι επειδή είμαι γιατρός θα ξοδεύω τα λεπτά μου στα παλιοκούτια; Να μη πάμε πουθενά. Δεν έχω».

«Χρέωσέ το στο νοίκι του καταστήματος. Δεν μου το δίνεις».

«Τα χρειάζομαι τα λεπτά, Κλημεντίνη».

«Ντύθηκα τώρα».

«Ξεντύσου. Δεν έχω».

Λίγο – λίγο, ξέκοψαν σχεδόν απ' όλους. Μετά ήρθαν τα παιδιά και αναγκαστικά περιορίστηκαν όπως όλοι οι νέοι γονείς, αν και στην περίπτωσή τους αυτά δεν ίσχυαν. Κάλλιστα μπορούσαν να φέρουν στο σπίτι την Παρασκευούλα για να πάνε όπου

ήθελαν, αλλά δεν υπήρχε λόγος. Έξοδος σήμαινε έξοδα και μάλιστα περιττά. Βαριόταν να αρχίσει πάλι η Κλημεντίνη το ίδιο βιολί με τα φορέματα, τα απαραίτητα για μια έξοδο και τα κουτιά. Καλά είχε ησυχάσει τόσα χρόνια. Ας κάθονταν καλύτερα μέσα. Και το διάβασμα ήταν μια πολύ καλή δικαιολογία. Επειδή περνούσε πολλές ώρες στο ιατρείο, διάβαζε αναγκαστικά και σα γιατρός ήταν πολύ ενημερωμένος. Οι πελάτες του τού είχαν πολλή εμπιστοσύνη και όχι άδικα.

Αλλά τα παιδιά είχαν πια μεγαλώσει και δεν γινόταν πια να πορεύονται έτσι όπως τα είχε εκπαιδεύσει για να έχει την ησυχία του. Με τα απολύτως απαραίτητα από τα απαραίτητα, ή το αντίστροφο. Όλο ζητούσαν και προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να του ξεκολλήσουν κάτι, με την Πελαγίτσα να επιμένει σε σημείο σκασμού. Τότε ένοιωθε σα να ήθελαν να του ξεκολλήσουν κομμάτια από τη σάρκα του και γινόταν θηρίο. Έβγαζε τα κέρματα που είχε στις τσέπες και τους τα έδειχνε. «Δεν έχω, σας λέω. Δεν έχω, δεν έχω, δεν έχω. Αυτά είναι όλα. Αν τα θέλετε, τα παίρνετε. Άλλα δεν υπάρχουν». Η Κλημεντίνη έκλαιγε και του κοπανούσε συνέχεια «θα τα πάρεις μαζί σου; Τα σάβανα δεν έχουν τσέπες. Τι τα κάνεις τόσα που βγάζεις; Πες μου, τι τα κάνεις;». Αλλά τα απογεύματα στηνόταν στο ιατρείο μέσα στην καλή χαρά και σχεδόν τα ξεχνούσε όλα. Γιατρίνα ήταν. Πάντως με τα χρόνια, τις συγκεκριμένες επισκέψεις τις αραιώσε. Ήταν πια πολύ σκασμένη.

Όταν χρειάστηκε ο Σιδέρης γυαλιά, δεν θέλησε να πάει παρέα. Δεν άντεχε πια τόσα χρόνια το ίδιο βιολί, με τις εισαγωγές του Παναγιώτη μπαίνοντας στο κάθε κατάστημα και την έντονη διαμαρτυρία του όταν έφταναν στο ταμείο, το ψάξιμο με τις ώρες και οι τέσσερις μαζί από ένα σημείο και μετά κυριολεκτικά σερνάμενοι. Έστειλε μόνο την Πελαγίτσα. Κορίτσι ήταν, δεν μπορεί θα είχε καλό γούστο για να πει τη γνώμη της για ένα σκελετό της προκοπής για τον αδερφό της που, δυστυχώς, ήταν άσχημο παιδί.

Γούστο η Πελαγίτσα είχε και με το παραπάνω, αλλά είχε και τον πατέρα της μαζί. Ούτε που την άφησε να μιλήσει, σίγουρα θα πήγαινε το μάτι της σε κάτι ακριβό. Όχι μόνο δεν την άφησε, αλλά όταν είπε πως ο «ωραιότατος» (δηλαδή ο σύμφωνος με την τσέπη του) σκελετός που είχε διαλέξει ο ίδιος για τον Σιδέρη ήταν για κλάματα, την έβρισε κιόλας μπροστά σε όλους. «Σιαχλαμάρες. Βούλωστο και να μην ξαναμιλήσεις». «Στο διάολο να πας, χασαπόσκυλο» είπε μέσα της. «Να ψοφήσεις».

Γύρισαν σχεδόν όλα τα καταστήματα οπτικών γύρω από την Ομόνοια, επειδή κατά τη γνώμη του Παναγιώτη μόνο εκεί μπορούσαν να βρουν κάτι καλό και οπωσδήποτε φτηνό. Αδύνατον να τον πείσουν πως για γυαλιά πρέπει κανείς να ξοδεύει κάτι παραπάνω. «Τα γυαλιά είναι για να βλέπεις» απάντησε. Και για άλλη μια φορά στήθηκε το ίδιο σκηνικό: «Θέλουμε γυαλιά για το νεαρό, αλλά σας παρακαλούμε να μη μας πάρετε από την επάνω σκάλα, εμείς στο μαγαζί σας είμαστε πελάτες», το «υπάλληλος είμαι» και το «κόψε» και «κόψε πάλι» την ώρα του λογαριασμού. Το αποτέλεσμα ήταν να αγοράσουν ένα ζευγάρι γυαλιά από τα χειρότερα που θα μπορούσαν να υπάρξουν. Έναν χοντρό και σκούρο σκελετό με φτηνά και επίσης χοντρά κρύσταλλα – αδύνατον να πειστεί να πληρώσει κάτι παραπάνω για φακούς άλλης επεξεργασίας που τους έκανε πιο λεπτούς – και σκούρα για να τα φοράει και το καλοκαίρι. Σιγά μην του αγόραζε άλλα. Το αποτέλεσμα ήταν ο Σιδέρης από άσχημος να γίνει ακόμα πιο άσχημος. Να το βλέπεις το παιδί και να κλαις. Όταν τον είδε η Κλημεντίνη, τρελάθηκε.

«Καλά, τι γυαλιά είναι αυτά που του αγόρασες του παιδιού;»

«Τι έχουν;»

«Καλά, χριστιανέ μου, τόσο πολύ σε έχει στραβώσει η τσιγκουνιά που δεν καταλαβαίνεις τι σου γίνεται; Αυτά τα γυαλιά ούτε για συνταξιούχο δεν κάνουν. Και ο

πατέρας μου ακόμα, φοράει καλύτερα».

Ο Παναγιώτης την απάντηση την είχε έτοιμη.

«Τα γυαλιά είναι για να βλέπεις, Κλημεντίνη, όχι για ομορφιά».

«Τι να σου πω. Ό,τι και να πω πάει χαμένο. Δεν γίνεσαι καλά. Πρόσεξε μόνο, μήπως όλα αυτά γυρίσουν επάνω σου».

«Τι να γυρίσει επάνω μου; Που πήρα του Σιδέρη ωραιότατα γυαλιά;»

«Τα φτηνότερα πήρες. Θα σε σιχαθούν τα παιδιά. Μεγάλωσαν πια και καταλαβαίνουν τι τους γίνεται. Μέχρι τότε θα σε καλύπτω;»

«Σιαχλαμάρες. Γιατί να με σιχαθούν και γιατί να με καλύπτεις; Γι' αυτά τα έχω όλα».

«Πότε, Παναγιώτη; Όταν δεν θα έχει πια νόημα;»

«Δεν ξέρεις εσύ τι έξοδα έχουμε στο μέλλον».

«Για πες μου. Πες μου για τα έξοδα, πες μου τι κάνεις. Νομίζεις πως δεν καταλαβαίνω πως αυτά που έχεις στο ταμειευτήριο είναι ελάχιστα μπροστά στα εισοδήματά σου; Τι τα κάνεις, βρε Παναγιώτη; Πες μου, τι τα κάνεις; Στο κάτω – κάτω, καλό είναι να ξέρει και κάποιος άλλος τι γίνεται μέσα στο σπίτι».

«Για σας τα έχω όλα».

«Άσε το δούλεμα και τα μεγάλα λόγια. Το βιβλιάριο μπορεί να έχει και το δικό μου όνομα, αλλά στην ουσία όχι μόνο δεν μπορώ να το αγγίξω, αλλά ούτε να το κοιτάξω. Και τα λεφτά μέσα είναι λίγα. Ούτε το νοίκι του μαγαζιού για όλο το χρόνο».

«Αυτά είναι όλα, Κλημεντίνη. Κάθε μέρα ξοδεύω».

«Ξοδεύεις με το σταγονόμετρο. Δεν είμαι τόσο ζώο όσο νομίζεις. Πες μου».

Σιγά μην της έλεγε. Έκανε αμίλητος μεταβολή και πήγε δίπλα. Άκρη δεν έβγαине με τίποτε. Πάντως, ορκίστηκε πως με την πρώτη ευκαιρία θα έκανε τα πάντα προκειμένου να αγοράσει του Σιδέρη ένα άλλο ζευγάρι γυαλιά. Αξιοπρεπή γυαλιά. Για την ώρα άλλη λύση δεν υπήρχε έτσι ανίσχυρη που ήταν. Δυστυχώς, το παιδί της ήταν καταδικασμένο από άσχημο είχε γίνει ακόμα πιο άσχημο. Χριστέ μου, πού είχε μοιάσει;

Από τότε είχε περάσει πολύς καιρός. Και τώρα, με τα χρήματα που αναγκαστικά της έδωσε για το γάμο του Κώστα, δεν μπορούσε να κάνει σχεδόν τίποτε. Πάλι είχε ρίξει τα μούτρα της στη Φιλιά και βολεύτηκε από τσάντα και παπούτσια για να εμφανιστεί αξιοπρεπώς και με το δώρο της στο γάμο του αδερφού της. Κάτι της έμεινε, αλλά προείχαν άλλες ανάγκες. Έπρεπε οπωσδήποτε να έχει έστω κι αυτά τα λίγα γιατί ο γάμος της ξαδέρφης της της Πόπης είχε δρομολογηθεί. Για το φόβο των Ιουδαίων τα καταχώνιασε κάπου καλά. Σίγουρα ο Παναγιώτης θα την έσκαγε και πάλι, αλλά το δώρο για την πρώτη της ξαδέλφη έπρεπε να είναι καλό. Ας είχε κάτι στην άκρη για μαγιά. Στη συνέχεια, όλο και κάτι θα γινόταν.

ΕΝΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΝΟΠΛΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Γεγονός ήταν πως ο γάμος της Πόπης είχε πια δρομολογηθεί. Κουμπάρα θα γινόταν η ξαδέλφη του Πέτρου, η Μάτα, που σε τσιγκουνιά μόνο με τον Παναγιώτη μπορούσε να συγκριθεί. Για γαμήλιο δώρο τους αγόρασε από μια πετσέτα προσώπου με το μονόγραμμά τους. Αλλά αυτά για τη Ναυσικά ήταν εντελώς δευτερεύοντα ζητήματα. Βιαζόταν να γίνει ο γάμος για να τελειώσει αυτή η ιστορία και να δει την κόρη της επισήμως γιατρίνα, αλλά δεν συνέβαινε το ίδιο και με τους γονείς του Πέτρου. Για κείνους, όσο αργότερα γινόταν, τόσο το καλύτερο. Ή μάλλον, το καλύτερο θα ήταν αυτός ο γάμος να μη γίνει ποτέ. Είχαν συγκατατεθεί στον αρραβώνα, μόνο και μόνο

για να δώσουν στο γιο τους μια ευκαιρία να δει καλύτερα πού πήγαινε να μπλέξει και να ξεστραβωθεί έγκαιρα. Μ' αυτήν την ελπίδα ζούσαν και απέφυγαν συστηματικά οποιαδήποτε περαιτέρω επικοινωνία με τους συμπεθέρους. Έπρεπε οπωσδήποτε να δείξουν την απαρέσκειά τους, μήπως καταφέρουν να ξυπνήσουν το φιλότιμό τους και φτάσουν νωρίτερα στο ποθούμενο αποτέλεσμα. Το γιο τους δεν τον ρωτούσαν ποτέ τίποτε για την Πόπη. Σα να μην υπήρχε. Εννοείται, πως ουδέποτε τις προσκάλεσαν στο σπίτι τους, έστω για έναν καφέ. Τώρα η Νεονίλλη πάθαινε συχνά κρίσεις πανικού.

Για τη Ναυσικά είχε αρχίσει μια ιδιαίτερα δύσκολη περίοδος. Η στάση των συμπεθέρων δεν έλεγε να αλλάξει με τίποτε και, το κυριότερο, έπρεπε να βρει επείγοντως σπίτι για την Πόπη. Αυτό ήταν κάτι που θα το έκανε ούτως ή άλλως, αλλά τώρα χρειαζόταν οπωσδήποτε να βρει κάτι καλύτερο, που θα ανάγκαζε τη συμπεθέρα να το βουλώσει μια για πάντα. Μόνο που δεν ήταν εύκολο. Για άλλη δαπάνη είχε υπολογίσει και μπροστά σε άλλη δαπάνη βρέθηκε. Πολύ μεγαλύτερη. Το οικονομικό της πρόγραμμα κινδύνευε να τιναχτεί στον αέρα και φως δεν έβλεπε από πουθενά. Όταν βγήκε πρώτη φορά να ψάξει για διαμέρισμα, γύρισε απογοητευμένη. Πού είχαν φτάσει οι τιμές κι εκείνη δεν είχε πάρει τίποτε είδηση; Πού βρισκόταν τόσα χρόνια; Γιατί είχε καθυστερήσει; Γιατί κανείς δεν την είχε ενημερώσει και τώρα έπεφτε από τα σύννεφα; Η απάντηση ήταν μια και μοναδική, αλλά δυστυχώς, δεν υπήρχε κανείς να της τη δώσει: η πραγματικότητα έχει την πολύ κακή τάση να γίνεται χειρότερη όταν δεν την βλέπεις. Και για τη Ναυσικά η πραγματικότητα ήταν διαφορετική έχοντας ζήσει στην αναπαντική πλευρά της ζωής, εκεί όπου ήταν και η αδιαφιλονίκητη θέση της κόρης της. Δεν μπορούσε να σκεφτεί διαφορετικά.

Η πρώτη της προτίμηση ήταν ένα καλό και ευρύχωρο ρετιρέ κάπου στο Πασαλιμάνι, με θέα τη θάλασσα. Πολύ καλή επιλογή περιοχής, για να είναι και ο Πέτρος κοντά στη δουλειά του. Κούνια που την κούναγε, γιατί όταν άκουσε την τιμή, τρελάθηκε. Έψαξε πολύ και το τελικό της συμπέρασμα ήταν ένα. Αν ήθελε να αγοράσει της Πόπης ένα ξεντρόπιαστο σπίτι που θα ανάγκαζε τους πάντες να το βουλώσουν, έπρεπε να βάλει το χέρι πολύ βαθιά στην τσέπη. Αλλά δεν ήταν μόνο η αγορά του σπιτιού. Έπρεπε επίσης να εξοπλιστεί και να επιπλωθεί με τα καλύτερα. Όλα αυτά θα έπεφταν επάνω της γιατί ήταν σίγουρη πως οι Γεωργιάδηδες δεν επρόκειτο να διαθέσουν πεντάρα τσακιστή όχι για έπιπλα, αλλά ούτε για ένα σκέτο σκαμνάκι. Δυστυχώς, τέτοιο ποσό ούτε διέθετε ούτε υπήρχε περίπτωση να βρεθεί παρά μόνο με δάνειο. Και δανεικά δεν είχε ζητήσει ποτέ στη ζωή της.

Έπεσε στα μαύρα πανιά και πριν βουτήξει για τα καλά στα βαθιά, θέλησε να κουβεντιάσει με την Πόπη για άλλη μια φορά, μήπως το είχε μετανιώσει. Γεγονός είναι πως όλο εκείνο το διάστημα, η κόρη της ούτε που νοιάστηκε για σπίτι και λοιπές «νοικοκυρίστικες αηδίες» όπως έλεγε τότε που ήταν ερωτευμένη με το Στέλιο. Αλλά τώρα όλα ήταν διαφορετικά. Ήταν πια αρραβωνιασμένη, αλλά, δυστυχώς, δεν της άρεσε η κατάσταση έτσι όπως είχε διαμορφωθεί. Ο Πέτρος ήταν μεν καλό παιδί – εννοείται και γιατρός – αλλά οι γονείς του και η συμπεριφορά τους παρέμεναν ένα πρόβλημα και όπως όλα έδειχναν, άλυτο. Όση υπομονή κι αν έκανε, όσο και να προσπαθούσε με κάθε τρόπο να τους φέρει στα νερά της, όσο ευγενικά και να μιλούσε, όσο τόπο και να έδινε τόπο στην οργή, παρέμεναν απόμακροι, αδιάφοροι και, καμιά φορά, εχθρικοί.

Η συμπεθέρα ουδέποτε τηλεφώνησε στο σπίτι τους και επίσης ουδέποτε αποδέχθηκε μια πρόσκληση για έναν απογευματινό καφέ, παρά τις επανειλημμένες κρούσεις της Ναυσικάς. Και, σίγουρα, της Ποπίτσας κάτι τέτοιο δεν της άξιζε. Ήταν πολύ καλό παιδί.

«Λοιπόν, Ποπίτσα μου; Τι λες;»

«Για ποιο πράγμα;»

«Για τον Πέτρο. Πες μου, κορίτσι μου, την αλήθεια. Τον θέλεις, τον αγαπάς;»

«Και βέβαια».

«Είσαι σίγουρη;»

«Πολύ σίγουρη».

«Μην πέσεις, παιδάκι μου, στα βαθιά και μετά δεν μπορείς να βγεις. Οι γονείς του δεν σε θέλουν. Δεν ξέρω πού θα βρουν καλύτερη, αλλά εσένα δεν σε θέλουν».

«Και ποιος δίνει σημασία στη Νίλα; Εδώ δεν της δίνει σημασία ο γιος της θα της δώσω εγώ;»

«Δεν είναι έτσι, Ποπίτσα μου. Μάνα του άντρα σου είναι και μ' αυτές τις συνθήκες δεν το βλέπω να ανοίγεις καλό σπιτάκι. Άνοιξέ μου την καρδιά σου, κορίτσι μου, και πες μου: μήπως μετάνιωσες; Είναι η τελευταία σου ευκαιρία να το ξανασκεφτείς. Αν με ρωτάς, σου λέω πως εγώ ευχαρίστως θα το χαλάσω. Εγώ τον ήθελα, αλλά εγώ θα τον διώξω. Το παιδί είναι πολύ καλό, αλλά η οικογένειά του δεν μας ταιριάζει. Από σένα περιμένω να αποφασίσεις».

«Όλα είναι μια χαρά».

«Σίγουρα;»

«Ναι».

«Τότε θα τα καταφέρω. Δεν ξέρω τι θα κάνω, αλλά θα τα καταφέρω».

Αλλά δεν ήταν η Πόπη αυτή που μιλούσε με τόσο κατηγορηματικό τρόπο, πράγμα που δεν κατάλαβε η Ναυσικά. Η Πόπη ήταν αλλού. Στη θέση της μιλούσε μια άλλη, πολύ πληγωμένη κοπέλα.

Γεγονός είναι πως η οριστική και αμετάκλητη στάση του Στέλιου της είχε στοιχίσει πολύ ακριβά, άσχετα αν δεν είχε ποτέ και σε κανέναν το παραμικρό. Μάταια περίμενε για καιρό ένα σημάδι του. Ένα τηλεφώνημα, μια «ξαφνική» συνάντηση, κάτι τέλος πάντων που θα την έκανε να τρέξει πάλι στην αγκαλιά του, δίνοντας τα παπούτσια στο χέρι στον Πέτρο και τη νερούλη τους σχέση. Πολύ περισσότερο δε στη Νίλα. Εκεί θα το ευχαριστιόταν ιδιαίτερα πολύ.

Μέρες τώρα ο νους της γύριζε προς τα πίσω. Θέλοντας και μη, έκανε τη σύγκριση, η οποία ήταν σαφώς υπέρ του Στέλιου. Θυμόταν ξανά και ξανά όλα όσα έζησαν όσο κράτησε το αίσθημά τους, που ήταν σούπερ. Έριχνε δε όλο το φταίξιμο στον εαυτό της. Ο Πέτρος ήταν καλός, αλλά ξενέρωτος. Κι εκείνη ήταν φτιαγμένη για έντονους έρωτες. Στην ουσία, ήταν μια πολύ απογοητευμένη κοπέλα που είχε φτάσει σχεδόν στην κατάθλιψη. Εκείνα τα άτιμα τα μελομακάρονα έφταιγαν για όλα.

Παρά το γεγονός πως ήταν πια επισήμως αρραβωνιασμένη, το Στέλιο τον είχε πάντα στην άκρη του μυαλού της. Είχε μετανιώσει για όλα. Ήθελε να χωθεί πάλι στην αγκαλιά του και να του ζητήσει συγγνώμη, αλλά δύσκολα θα έκανε εκείνη το πρώτο βήμα. Όχι από εγωισμό, αλλά επειδή δεν είχε μάθει να χειρίζεται ποτέ τίποτε, ούτε καν τη ζωή της. Ο δρόμος για τη συγχώρεση περνάει μέσα από δοκιμασία και αυτοταπείνωση. Αυτά για την Πόπη ήταν ψιλά φωνήεντα, απλά και μόνο γιατί δεν είχε μάθει να σκέπτεται έτσι. Ή, πιο σωστά, δεν είχε μάθει καν να σκέπτεται έτσι όπως είχε μεγαλώσει. Τα περίμενε όλα από τους άλλους. Αλλά ήταν σχεδόν απελπισμένη. Καταλάβαινε τα λάθη της και στην απελπισία της επάνω έφτασε κοντά στο Στέλιο.

Αυτό που λαχταρούσε ήταν να του ζητήσει συγγνώμη που άκουσε τη μάνα της και να του δηλώσει κατηγορηματικά πως ήταν έτοιμη να σταθεί στο πλευρό του. Ήθελε να ανοίξει την αγκαλιά του, να την κλείσει μέσα και μετά όλοι οι υπόλοιποι να πηγαιναν στο διάολο κι ακόμα παραπέρα. Ένα πρωί πήγε σχεδόν έξω από τη δουλειά του. Έβγαλε τη βέρα από το δάχτυλό της και περίμενε για αρκετή ώρα μέσα στο αυτοκίνητο μήπως φανεί, αλλά τίποτε. Δεν ήξερε τι θα του έλεγε, αλλά πίστευε και σε κείνον. Πως μόλις την αντίκρυζε ξαφνικά θα τα ξεχνούσαν όλα, πως την αγαπούσε πάντα, πως την ήθελε πάντα, πως μια συγγνώμη αρκούσε για να τα ξαναβρούν και να πάνε το βράδυ να

χορέψουν. Αλλά δεν έγινε τίποτε. Μόνο ο αδερφός του μπήκε και βγήκε δυο φορές χωρίς, ευτυχώς, να τη δει. Απογοητεύτηκε και αποφάσισε να ενδώσει στις πιέσεις του Πέτρου και να τα αλλάξει όλα επάνω της. Τίποτε δεν ήθελε να της θυμίζει τον παλιό της εαυτό. Ίσως ο Στέλιος να μην την είχε αγαπήσει ποτέ.

Αν και ο Πέτρος μόλις την είδε για πρώτη φορά έπαθε την πλάκα της ζωής του και δεν έλεγε να ξεκολλήσει μέχρι να την καταφέρει, αυτό που αναζητούσε στην ουσία ήταν μια νοικοκυρούλα. Τώρα το γιατί δεν έπαθε την πλάκα του με μια νοικοκυρά, ήταν άλλο θέμα. Ποτέ δεν θα την πάθαινε. Αλλά τον κόμματο έπρεπε να τον κάνει νοικοκυρά για να έρθει στα ίσια του. Και ως πρώτο θύμα επέλεξε τα μαλλιά της. Έπρεπε οπωσδήποτε να θυσιαστούν στο βωμό του ξενέρωτου έρωτά τους, κάτι που η Πόπη για αρχή αρνιόταν κατηγορηματικά να κάνει.

«Μ' αυτά τα μαλλιά με γνώρισες. Το ξέχασες;»

«Ναι, Ποπίτσα μου, αλλά τότε ήσουν αλεύθερη κοπέλα. Τώρα είμαστε αρραβωνιασμένοι και ετοιμάζουμε το γάμο μας».

«Και λοιπόν;»

«Τι «και λοιπόν»; Οι αρραβωνιασμένες κοπέλες είναι σοβαρές».

«Κι εγώ σοβαρή είμαι».

«Οι άλλοι όταν σε βλέπουν τι λένε;»

«Ας πουν ό,τι θέλουν».

«Η μάνα μου δεν νομίζεις πως πρέπει να μαλακώσει λίγο; Σε θεωρεί πολύ έξαλλη».

«Κακώς, γιατί δεν είμαι. Και σε παρακαλώ να της το πεις».

«Συνέχεια της το λέω, αλλά δεν πείθεται».

«Δεν πειράζει».

Το θέμα επανήλθε διάφορες φορές με τα ίδια αποτελέσματα. Πάντα πίστευε πως ο Στέλιος θα επέστρεφε και έπρεπε να τα βρει όλα έτσι όπως τα είχε αφήσει. Σα να μην πέρασε μια μέρα. Όταν με τον καιρό πείστηκε πως ματαιοπονούσε, κατέθεσε τα όπλα. Ας γίνονταν όλα έτσι όπως τα ήθελε ο Πέτρος. Στο κάτω – κάτω, αυτός ήταν πια το ταίρι της και μάλιστα επίσημα. Άρα, είχε και τον πρώτο λόγο στην εμφάνισή της, κάτι που έβρισκε απόλυτα σύμφωνη και τη Ναυσικά. Κάνοντάς του τα χατίρια, η ίδια θα ζούσε καλύτερα. Έτσι έπρεπε να γίνει. Άλλωστε, οι άντρες κάτι τέτοια τα καταπίνουν αμάσητα.

Μόνο που η κομμωτριά της, η Ντίνα, είχε εντελώς διαφορετική άποψη.

«Πόπη, δεν γίνεται με την πρώτη φορά. Θα σου τα κόψω ένα ωραίο κοντό καρέ και θα σου τα βάψω στο χρώμα τους. Αλλά για να φύγει το μπλε – μαύρο, χρειάζονται περίπου έξι μήνες. Είναι πολύ δυνατό χρώμα».

«Δε γίνεται πιο γρήγορα;»

«Δε γίνεται. Μια φορά το μήνα θα τα κόβουμε και θα τα βάφουμε. Τόσα χρόνια είσαι πελάτισσα, δεν μπορώ να σου πω ψέματα».

«Βιάζομαι να τα αλλάξω».

«Θα τα αλλάξουμε, αλλά για να ολοκληρωθεί η αλλαγή στο χρώμα χρειάζεται χρόνος. Και σου συνιστώ να με ακούσεις. Μην πας κάπου αλλού και σε κοροϊδέψουν μόνο και μόνο για να σου τα πάρουν. Το μαλλάκι σου θα καεί».

Αλλά η Πόπη βιαζόταν και, δυστυχώς, δεν την άκουσε τη Ντίνα, όπως και πολλούς άλλους σοβαρούς επαγγελματίες. Άκουσε ένα νέο κομμωτή που της υποσχέθηκε τη θεαματική αλλαγή που επιθυμούσε με την πρώτη φορά. Η λύση ήταν πολύ απλή και απόρησε πως δεν την ήξεραν οι παλιότεροι συνάδελφοι. Ποια ήταν; Ντεκαπάζ και βαφή στο επιθυμητό χρώμα. Σε δυο ώρες θα ήταν έτοιμη. Το χρειαζόταν, γιατί ο Πέ-

τρος είχε υποχρεώσει τους γονείς του να βγουν το βράδυ έξω όλοι μαζί. Ευκαιρία να δουν και το πόσο είχε αλλάξει η Πόπη για χάρη του.

Αλλά η έξοδος ακυρώθηκε. Η Πόπη βγήκε από το κομμωτήριο κλαίγοντας με λυγμούς. Τα μαλλιά της είχαν καεί σχεδόν από τη ρίζα. Μόνο λίγοι πόντοι γλίτωσαν και αναγκάστηκε να τα κόψει κοντά. Τόσο κοντά που ούτε της άρεσαν μετά από τόσα χρόνια που της έπεφταν στην πλάτη, ούτε της πήγαιναν. Υπέστη μια πανωλεθρία. Και το χειρότερο ήταν πως η ποιότητα των μαλλιών της είχε χαλάσει και μάλλον οριστικά «Αχ Ντίνα, Ντίνα, Ντινούλα μου» έλεγε μέσα στους λυγμούς της, «γιατί δεν σε άκουσα; Νίλα, εσύ θα μου τα πληρώσεις όλα, ηλίθια γυναίκα».

Λίγες ημέρες αργότερα βρήκε η Ναυσικά το σπίτι που ήθελε. «Ένα σπιτάκι, όνειρο, Πελαγίτσα μου» τηλεφώνησε το βράδυ τα νέα. Εννοείται πως όλον αυτό τον καιρό έψαχνε μόνη της. Ήταν ένα πολύ όμορφο διαμέρισμα στη Ζέα με σωστή διαρρύθμιση και θέα στη θάλασσα. Είχε δυο υπνοδωμάτια, αρκετά ευρύχωρο σαλόνι, μπάνιο και χωριστή κουζίνα. Λίγα τα τετραγωνικά του και μάλλον μικρά τα μπαλκόνια του, αλλά πολύ όμορφο. Και το κυριότερο, πως ήταν στα λεφτά της. Όχι μόνο στα λεφτά της, αλλά θα της περίσσευαν κιόλας για να τα ρίξει μέσα. Να βάλει τα καλύτερα πλακάκια, τα καλύτερα πατώματα, τα καλύτερα έπιπλα και εντοιχισμένη κουζίνα. Κούκλα θα γινόταν και μετά ας έλεγε η συμπεθέρα ό,τι ήθελε. Η Πόπη πήγε και το είδε τη μέρα που έδωσαν την προκαταβολή, απ' τη μεγάλη έγνοια που το είχε. Της άρεσε, κάτι που χαροποίησε ιδιαίτερος τη Ναυσικά. Όλα έπαιρναν το δρόμο τους και μάλιστα με τον καλύτερο τρόπο.

Επόμενη κίνηση ήταν τα τηλεφωνήσει στη «Νεολίνη» όπως την έλεγε. Να πάνε μαζί, να το δει κι εκείνη. Να καταλάβει μια και καλή τι σπιτάκι αγόρασε στην κόρη της. Πού ξέρεις, όταν το έβλεπε μέχρι που μπορεί να της ζητούσε και συγγνώμη για τη μέχρι τώρα στάση της. Έτσι νόμιζε. Γι' αυτό δεν έδωσε καμία σημασία στο χολερικό της ύφος όταν πέρασε και την πήρε από το σπίτι με ένα ταξί. Χαρούμενη ήταν και σε όλη τη διαδρομή το εκθείαζε.

«Ένα σπιτάκι, Νεολίνη μου, άλλο πράγμα».

«Για να δούμε».

«Εξαιρετικό, σου λέω και με υπέροχη θέα».

«Μακάρι».

Η οικοδομή ήταν ακόμα στα τούβλα. Ανέβηκαν στον τέταρτο όροφο και με πολύ μεγάλη χαρά την ξενάγησε η Ναυσικά. Η Νίλα γύριζε τους χώρους αμίλητη και με το ίδιο ύφος.

«Λοιπόν, πώς σου φαίνεται, Νεολίνη μου; Κούκλα δεν είναι το σπιτάκι τους;»

«Καλά το είπες. Σπιτάκι είναι».

«Δε σου αρέσει;»

«Τι να μου αρέσει, καημένη; Όλο μαζί είναι – δεν είναι ενενήντα τετραγωνικά.

Δυο υπνοδωμάτια έχει και μάλιστα μικρά. Αν κάνουν δυο παιδιά αναγκαστικά θα κοιμούνται στο ίδιο δωμάτιο».

Γείωση πρώτη. Αλλά η Ναυσικά συνέχιζε χαμογελαστή.

«Δεν είναι και τόσο κακό, όσο τα εγγονάκια μας θα είναι μικρά. Κι εγώ τα παιδάκια μου στο ίδιο δωμάτιο τα είχα».

«Και το σαλόνι; Είναι αυτό σαλόνι; Τι θα πρωτομπεί εδώ μέσα; Σαλόνι ή τραπεζαρία; Και τα δυο δεν χωράνε».

Γείωση δεύτερη, με τη Ναυσικά να προσπαθεί να κρατήσει την ψυχραιμία της.

«Για δεξ το καλύτερα. Εδώ θα μπει το πιάνο της.....»

«Θα φέρει και το πιάνο; Τότε δεν θα χωράνε ούτε να περάσουν».

Γείωση τρίτη. Και όλα έδειχναν πως είχε πάρει φόρα.

«Δεν είναι μεγάλο το πιάνο».

«Σιγά μην είχατε πιάνο με ουρά».

Γείωση τέταρτη. Το χαμόγελό της χλόμιασε και η Νίλα συνέχιζε απτόητη.

«Και το μπάνιο; Πού ακούστηκε στη σημερινή εποχή σπίτι και μάλιστα καινούργιο χωρίς βεσέ; Αν χρειαστεί να πάνε και οι δυο ταυτόχρονα στο μπάνιο, κλάψε».

Γείωση πέμπτη. Στεκόταν αμίλητη και δεν ήξερε τι να απαντήσει μπροστά σε τόση απροκάλυπτη αγένεια.

«Το μπαλκόνι του είναι πολύ μικρό. Τουλάχιστον έχει γκαράζ;»

Γείωση έκτη. Αλλά η Ναυσικά την είχε την απάντηση.

«Και βέβαια έχει γκαράζ. Στην πυλωτή».

«Στην πυλωτή; Κανονικά έπρεπε να έχει δυο γκαράζ στο υπόγειο, αλλά για τα μέτρα που αγοράσατε, αυτό σας έδωσαν. Τα καλά τα άφησαν για το ρετιρέ, που δεν μπορείτε ούτε να το κοιτάξετε. Αυτό εδώ είναι της κατηγορίας σας».

Γείωση έβδομη. Αν συνέχιζε, θα τη γκρέμιζε από τη σκάλα.

«Και η κουζίνα είναι μια σταλιά. Για να τρώνε μέσα θα πρέπει το τραπέζι να είναι πτυσσόμενο».

Γείωση όγδοη. Αμίλητη στεκόταν η Ναυσικά. Κόντευε πια να βάλει τα κλάματα, αλλά συγκρατήθηκε. Δεν θα της έκανε τη χάρη.

«Ο γιος μου πού θα κάνει ιατρείο; Στο χολ της εισόδου;»

Γείωση ένατη. Τότε απάντησε.

«Για να σου πω, Νεολίνη: ως εδώ και μη παρέκει».

«Όποιος δε θέλει ν' ακούει βαρδάρια, ας μη πάει στο μύλο» έλεγε η μάνα μου. Σου κακοφαίνεται που ακούς την αλήθεια, έτσι;»

«Η αλήθεια είναι πως αφού θέλουν ο ένας τον άλλο, εμάς δεν μας πέφτει κανένας λόγος».

Αλλά η Νεονίλλη βρήκε την ευκαιρία να ξεσπαθώσει γιατί πολύ καιρό τώρα της τα μάζεψε, και δεν έλεγε τίποτε μόνο και μόνο για να μην εξαγριώσει το γιο της και φέρει αντίθετο αποτέλεσμα. Μίλησε με φούρκα.

«Εγώ θα σου πω. Καθαρά και ξάστερα, τώρα που είμαστε οι δυο μας. Μ' αυτά που διαθέτετε, τι τον θέλετε το γιατρό; Ούτε σπίτι ανάλογό του μπορείτε να φτιάξετε, ούτε ιατρείο, ούτε η κόρη σου που την καμαρώνεις είναι σε θέση να φέρει μέσα στο σπίτι έστω μια δραχμή για τον εαυτό της. Και μην αρχίσεις πάλι τις ίδιες αηδίες. Ο γιος μου απ' τον πολύ τον έρωτα έχει στραβωθεί τελείως και δεν καταλαβαίνει τι του γίνεται. Εσύ δεν καταλαβαίνεις πως αυτός ο γάμος είναι αταίριαστος και αταίριαστος θα παραμείνει;»

Γείωση δέκατη, τελευταία και φαρμακερή. Χωρίς να περιμένει απάντηση, έκανε μεταβολή και έφυγε μόνη της. Τότε η Ναυσικά άφησε τα δάκρυά της να κυλήσουν ελεύθερα. «Παναγία μου, βοήθησέ με» ψιθύρισε. «Παναγία μου, μεγάλη η χάρη Σου, μη μ' αφήνεις». Ράκος γύρισε στο σπίτι της, αλλά το θεώρησε περιττό να μιλήσει με την Πόπη και πολύ περισσότερο με τον Πέτρο. Όσο για την Πελαγία; Ούτε συζήτηση. Αυτή ήταν τόσο πολύ απορροφημένη με τις «επιτυχίες» των γιων της, που μόνο γι' αυτούς μιλούσε. Είχε βαρεθεί να την ακούει, γιατί ήξερε πολύ καλά περί τι ακριβώς επρόκειτο. Χώρια που τους είχε ξεσηκώσει το μοντέλο και απαντούσε κι εκείνη στο τηλέφωνο λέγοντας «Ζούκη». Ακόμα και όσοι δεν είχαν γελάσει στην αρχή, γελούσαν τώρα. Πίσω από την πλάτη της, εννοείται. Και η Παρασκευούλα την άκουγε και σταυροκοπιόταν. «Ουλ ζούκιασαν ιδώ μέσα. Παναγίτσα μ, Παναγίτσα μ».

Άγρυπνη πέρασε τη νύχτα, αλλά το πρωί της είχε έρθει μια λαμπρή ιδέα. Θα αγόραζε για το σπίτι άλλο ένα δωμάτιο, κολλητά στο σαλόνι. Αν βέβαια στεκόταν τυχερή και το διπλανό διαμέρισμα ήταν μεν απούλητο, αλλά και ο μηχανικός είχε τη διάθεση

να το μικρύνει για να της κάνει τη χάρη. Έταξε φανουρόπιτα και νωρίς - νωρίς του τηλεφώνησε. Για καλή της τύχη, όλα όσα του είπε τα άκουσε πολύ θετικά. Επόμενο βήμα ήταν να αγοράσει ένα δωμάτιο έξτρα, κολλητό με το σαλόνι, κάτι που επιβάρυνε πολύ τον προϋπολογισμό της. Δυστυχώς, δεν γινόταν αλλιώς. Αλλά μ' αυτόν τον τρόπο, το σπίτι μεγάλωσε ικανοποιητικότερα. Όχι μόνο μεγάλωσε, αλλά εξασφάλιζε και ιατρείο του Πέτρου. Θα έβαζε ανάμεσα στα δυο δωμάτια μια βαριά ξύλινη πόρτα και εκεί θα δεχόταν τα απογεύματα την πελατεία του. Για να το βουλώσει η μάνα του μια για πάντα. Αρκετά.

Το τι πέρασε όλους εκείνους του μήνες, μόνο η ίδια το ήξερε. Με τους άντρες του σπιτιού φευγάτους και την Πόπη σχεδόν αδιάφορη, όλα έπεσαν επάνω της. Ακόμα και η διακόσμηση του σπιτιού. Έτρεχε όλη την ημέρα σαν την παλαβή. Για πλακάκια, για εντοιχισμένη κουζίνα, για χρώματα, για τα πάντα. «Όποιος δεν έχει παντρέψει και δεν έχει χτίσει δεν ξέρει από ζωή» λέει η λαϊκή σοφία και η Ναυσικά εκείνη την εποχή και έχτιζε και πάντρευε. Οι αντοχές της κόντευαν να την εγκαταλείψουν και η τσέπη της άδειασε σχεδόν τελειώς χωρίς να έχει τελειώσει. «Θεέ μου, τι θα κάνω; Παναγία μου, άφησέ μου το μυαλό στη θέση του, άσε με όρθια μέχρι να τελειώσω». Σε λίγο θα άρχιζαν να της λείπουν χρήματα και δεν ήξερε τι να κάνει. Τότε σκέφτηκε να τηλεφωνήσει του Τάσου. Μετά τα τυπικά, μπήκε αμέσως στο θέμα της χωρίς περι-
στροφές.

«Τάσο μου, πρέπει να με βοηθήσεις».

«Δηλαδή;»

«Αγοράσαμε σπιτάκι της Ποπίτσας και για να τελειώσουν όλα όπως πρέπει τα φέρνουμε πολύ δύσκολα».

«Δεν μπορώ».

«Πρέπει. Παντρεύεται η Ποπίτσα μας».

«Και λοιπόν;»

Αγρίεψε η Ναυσικά, αλλά ο Τάσος στεκόταν στο ύψος του.

«Τι θα πει αυτό; Αδερφή σου είναι και έχεις υποχρέωση να τη βοηθήσεις με το σπιτάκι της και ό,τι άλλο χρειάζεται. Στείλε ότι μπορείς, καίγομαι».

«Εμένα ποιος με βοήθησε; Είκοσι δύο χρονών έφυγα από το σπίτι και από τότε κερδίζω τη ζωή μου μόνος μου. Ό,τι έχω, το αξίζω. Αυτός ο Πέτρος τι κάνει; Και δικό του σπίτι είναι».

«Την προίκα της Ποπίτσας πρέπει να τη φτιάξουμε μόνοι μας για να έχει πρό-
σωπο. Άσε τον Πέτρο».

«Εγώ θα σου έλεγα να τον διώξεις, μην έρθω κάτω και σας τσουρομαδήσω και τις δυο. Στο διάολο να πάει. Αν δεν του κάνουν αυτά που έχουμε, να φύγει».

«Έχεις υποχρέωση».

«Καμία υποχρέωση. Και για κάτι τέτοια να μη μου ξανατηλεφωνήσεις».

Έκλεισε η γραμμή. Έμεινε ξερή με το ακουστικό στο χέρι. Χρειάστηκε μερικά λεπτά για να συνέλθει. Άκου απάντηση! Και μάλιστα από τον Τάσο! Κι εκείνη που νόμιζε πως αμέσως μόλις έκλειναν το τηλέφωνο, θα πήγαινε αμέσως στην τράπεζα να στείλει ό,τι έπρεπε και με το παραπάνω για να φτιάξουν τα καλύτερα και τα ακριβότερα για την Πόπη που, σταθερά, κοιμόταν μέχρι τις δέκα σαν γνήσια «μπουμπούτω» όπως την έλεγε η Παρασκευούλα.

Έπεσε στην απελπισία η Ναυσικά. Αφού πέρασε άλλες δυο – τρεις άγρυπνες νύχτες, αποφάσισε να πάει η ίδια στην τράπεζα να ζητήσει προσωπικό δάνειο. Και μετά πήγε σε άλλη τράπεζα και έκανε το ίδιο. Τα χρήματα που είχε στην άκρη δεν έφταναν πια σχεδόν για τίποτε. Μαζί με ένα καλό ποσό που είχε κανονίσει ο καπετάνιος να πάρει από το γραφείο στον Πειραιά, θα τα κατάφερνε. Το να απευθυνθεί για μια διευ-
κόλυνση στους Σούκηδες, το απέκλεισε από την πρώτη στιγμή. Είχε χάψει κι εκείνη τα

παραμύθια της Πελαγίας πως τα παιδιά της έβγαζαν παρά με ουρά, ενώ στην ουσία απλώς προσπαθούσαν να ενώσουν τις δυο άκρες. Αν και αδέρφια, δεν χρειαζόταν να μάθουν τα οικογενειακά τους για να βρεθούν με το πάνω χέρι και να έχουνε μετά να λένε πως «βοήθησαν στο γάμο της καημένης της Πόπης». Σιγά μην έδινε δικαίωμα σ' εκείνον τον άχρηστο τον Αποστόλη ν' ανοίξει το στόμα του, άσχετα αν έλεγε παντού αυτά που έπρεπε να πει. Περί επιτυχιών, επιχειρήσεων και τα ρέστα. Στο κάτω – κάτω ανίψια της ήταν, έπρεπε να τα ανεβάσει.

Ευτυχώς που τα χοντρά έξοδα της οικοδομής είχαν τελειώσει, αλλά έμεναν τα έπιπλα και τα έξοδα του γάμου. Καλό ποσό. Ήταν σίγουρη πως ούτε ο Πέτρος θα έβαζε το χέρι στην τσέπη για το παραμικρό πλην της κρεβατοκάμαρας κι εκείνη ήθελε έπιπλα από τον Σαρίδη. Έπρεπε να βουλώσει το στόμα των πεθερικών με κάθε τρόπο. Ο γάμος της Πόπης την είχε ξεκάνει από κάθε άποψη, αλλά δεν θα εγκατέλειπε με τίποτε τις προσπάθειες.

Λίγο – λίγο, όλα τελείωσαν και το σπίτι έγινε κούκλα. Με όμορφη εντοιχισμένη κουζίνα που είχε μέχρι σκουπιδοφάγο και έξυπνα πτυσσόμενο τραπέζι, δρύινα πατώματα, ιταλικά πλακάκια, κομπότατα και χρωματιστά είδη υγιεινής, ακριβά έπιπλα, μεταξωτές κουρτίνες και ένα ωραίο γραφείο του Πέτρου, που ήταν και το δώρο των πεθερικών του για το γάμο του. Εννοείται πως της Πόπης τα δικά της πεθερικά δεν της έδωσαν τίποτε.

Ο γάμος είχε πλησιάσει πολύ. Είχε οριστεί για τις αρχές του Ιουνίου, για να μην έχει ακόμα πολλή ζέστη, αλλά να μην έχει και κρύο. Γαμήλιο ταξίδι θα πήγαιναν κρουαζιέρα στην Ιταλία και αυτό ήταν το δώρο όλων των Σούκηδων. Δεν θα τους στοίχιζε τίποτε – όλο και κάποιοι θα ακύρωναν την τελευταία στιγμή και θα ήταν οι θέσεις ελεύθερες - και παράλληλα θα έκαναν χοντρά το κομμάτι τους. Ψόφαγαν για κάτι τέτοια. Σιγά μην έβαζαν το χέρι πιο βαθιά στην τσέπη για να δώσουν ένα φάκελο με ένα καλό ποσόν, ή για να αγοράσουν π.χ. μια ηλεκτρική συσκευή. Αυτά ήταν ακριβά πράγματα και μάλιστα με άμεσα καταβλητέο αντίτιμο ενώ η ειδικότητά τους ήταν το «φρου - φρου κι αρώματα». Αλλά το συγκεκριμένο δώρο είχε και ένα καλό. Έφεξε για τη δόλια την Κλημεντίνη. Με τα χρήματα που είχε φυλαγμένα γι' αυτήν την ώρα συν κάτι λίγα ακόμα που με πολύ κόπο κατάφερε να εξοικονομήσει, όλο και κάτι καλό θα έκανε, κυρίως για τα παιδιά της. Ο δε Παναγιώτης δεν πιανόταν από τη χαρά. Και καλό δώρο είχε κάνει, πράγμα που το καμάρωνε ιδιαίτερος πολύ – κύριος - και δεν είχε βάλει το χέρι στην τσέπη να του το δαγκώσουν τα καβούρια. Στη γκρίνια της Κλημεντίνης είχε πια ανοσία.

Όσο πλησίαζαν οι μέρες, οι Γεωργιάδηδες το φυσούσαν και δεν κρύωνε, με τις κρίσεις πανικού της Νεονίλλης να διαδέχονται η μία την άλλη. Στον κόσμο τους έτσι όπως τον ήξεραν ο μέτριος διαλέγει τη μέτρια, ο ωραίος την ωραία, ο κατατρεγμένος την κατατρεγμένη, ο αδικημένος την αδικημένη και, βεβαίως, ο γιατρός την πλούσια ή, τουλάχιστον, μια επίσης γιατρό. Κάποια πράγματα οφείλουν να παραμένουν στη θέση τους. Δυστυχώς, με τη συγκατάθεσή τους για τον αρραβώνα όχι μόνο δεν είχαν αποφύγει τα χειρότερα αλλά τα έβρισκαν τώρα μπροστά τους, αφού ο γάμος του Πέτρου ήταν πια σχεδόν γεγονός. Δεν μπορούσαν να το χωνέψουν με τίποτε. Εννοείται πως όλο αυτό το διάστημα, απείχαν επιδεικτικότητας από κάθε είδους ενδιαφέρον και βοήθεια για την προετοιμασία, πολύ περισσότερο οικονομική, εκφράζοντας έτσι απροκάλυπτα την απαρέσκειά τους. Αφού ήθελαν γαμπρό γιατρό, ας τον πλήρωναν. Μέχρι την τελευταία στιγμή ήλπιζαν πως αυτός ο γάμος δεν θα γίνει, πως ο Πέτρος θα καταλάβαινε τι πήγαινε να κάνει. Το κακό ήταν πως αυτή που τότε δεν καταλάβαινε τι πήγαινε να κάνει ήταν η Πόπη.

Όλοι μαζεύτηκαν. Δέκα ημέρες νωρίτερα ήρθε ο καπετάνιος που τους μάζεψε όλους για μια ακόμα φορά και έκαναν ένα γλέντι τρικούβερτο, κάτι που τη Ναυσικά τη χαλάρωσε από τη συσσωρευμένη ένταση του τελευταίου χρόνου. Μέχρι και οι Γεωργιάδηδες, που αρχικά αρνήθηκαν την πρόσκληση αλλά στο τέλος πήγαν, έσκασαν χαμόγελο και έδειξαν να συμμετέχουν, πράγμα που χαροποίησε τη Ναυσικά ιδιαίτερα πολύ. Επιτέλους, οι άνθρωποι είχαν καταλάβει πως έκαναν πολύ μεγάλο λάθος με τις αντιρρήσεις τους, αλλά δεν πειράζει. Τέλος καλό, όλα καλά.

Την ημέρα του εθίμου στρωσίματος του κρεβατιού, έγιναν τα εγκαίνια του νέου σπιτιού, που είχε γίνει πραγματικά πολύ όμορφο. Εννοείται πως η Νεονίλλη το είχε δει μια και μοναδική φορά, τότε που ήταν ακόμα γιαπί. Αλλά τώρα όλα ήταν διαφορετικά. Το σπίτι είχε τελειώσει και είχε επενδυθεί με τα καλύτερα υλικά και το έξτρα δωμάτιο που είχε φέρει τη Ναυσικά σε απελπισία έδινε τέτοιο αέρα, που χαλάλι του. Η δρύινη συρόμενη πόρτα που το χώριζε από το υπόλοιπο σαλόνι, ήταν εξαιρετική. Τα πάντα ήταν στην εντέλεια. Το μόνο που έμενε ήταν την παραμονή του γάμου να τους φισκάρει το ψυγείο με όλα τα καλά. Να ξυπνήσουν την άλλη μέρα το πρωί και να τα βρουν όλα έτοιμα, να φτιάξει η Ποπίτσα στον αντρούλη της το πρώτο του φαγάκι από τα χεράκια της. Για την κρουαζιέρα θα έφευγαν το απόγευμα. Και η προετοιμασία για την ημέρα ήταν επίσης άψογη. Η Ναυσικά είχε αγοράσει εκλεκτές σαμπάνιες και διάφορα εξαιρετικά γλυκά από τα καλύτερα ζαχαροπλαστεία.

Μαζεύτηκαν όλοι για τα καλορίζικα και τις ευχές. Ακόμα και η Νεονίλλη συμμετείχε αντί να κάθεται σαν αγγούρι και σερβίριζε γλυκά και ποτά με ύφος ίσως όχι χαρούμενο, αλλά πάντως κανονικό. «Επιτέλους, το βούλωσε» σκέφτηκε η Ναυσικά και θυμήθηκε την πρώτη της επίσκεψη στο σπίτι, τότε που ήταν ακόμα γιαπί. Το πώς συγκρατήθηκε τότε και δεν την γκρεμοτσάκισε, ο Θεός το ξέρει. «Όλα τέλειωσαν. Χαλάλι σου το σπιτάκι, Ποπίτσα μου και τρεις φορές χαλάλι. Μεγάλη η Χάρη Σου, Παναγία μου». Και πάνω που θα μπορούσε να ηρεμήσει και να αισθανθεί, επιτέλους, ευχαριστημένη της ήρθε η πρώτη μπηχτή. Όλα έδειχναν πως την άκουσαν κι άλλοι. Η Νεονίλλη, παρά τη φαινομενική της ευγένεια γκάζωνε από ώρα να βγάλει χολή και απλώς έψαχνε την ευκαιρία, που τη βρήκε όταν άκουσε τη μαγική λέξη «σπιτάκι». Συζητούσαν η Ναυσικά με την ξαδέρφη της.

«Πολύ ωραίο το σπίτι, Ναυσικά μου. Συγχαρητήρια. Να σου ζήσουν και εύχομαι και στου Τάσου γρήγορα».

«Αμήν, Παναγία μου. Να ζήσουν να χαρούν το σπιτάκι τους και τα παιδάκια τους».

Εκεί χώθηκε η Νεονίλλη, που αυτομάτως εγκατέλειψε το ευγενικό της ύφος. Το όνειρο που είχε να παντρευτεί ο γιος της την κόρη ενός κλινικάρχη που θα του άφηνε την κλινική, ή ενός καταξιωμένου γιατρού κατά προτίμηση καθηγητή που θα του άφηνε περήφανα την πελατεία, ή ενός πολύ πλούσιου που θα κατέθετε στα πόδια του άφθονα εκατομμύρια μόνο και μόνο επειδή ο Πέτρος θα δεχόταν να του πηδάει την κόρη, είχε πάει περίπατο. Από τη στιγμή που μπήκε στην ιατρική, τον συμβούλευε πολύ συχνά να πουλήσει πολύ ακριβά το πτυχίο του. Ονειρευόταν ένα τεράστιο ιατρείο, κατά προτίμηση τη Βασιλίσσης Σοφίας κοντά στο Κολωνάκι, με τουλάχιστον μια γραμματέα, πλούσιο εξοπλισμό και ναπολεόντεια επίπλωση, αγαθά που φυσικά θα τα είχε εξασφαλίσει ο συμπέθερος. Αν μάλιστα τύχαινε να κατοικεί και στο ρετιρέ της πολυκατοικίας, θα ήταν όλα ιδανικά. Και νύφη οπωσδήποτε γιατρό – αν δεν ήταν πλούσια – για να έχουν μαζί ιατρείο. Και να πού είχε καταλήξει. Ένα «σπιτάκι» με μια δρύινη πόρτα όλη κι όλη, τι να σου κάνει; Ούτε έστω ένα ενοίκιο από κάπου δεν έφερνε στο σπίτι η Ποπη. Τα όνειρα είχαν γίνει κομμάτια και ο γιος της δεν έβλεπε μπροστά του απ' τον πολύ τον έρωτα για μια κοπρίτω.

«Όπως το είπες. Σπιτάκι είναι. Αντί για σαλόνι έχει δυο πολυθρόνες και η τραπεζαρία είναι στριμωγμένη. Το πιάνο μας μάρανε».

Τα αντανakλαστικά της ξαδέρφης λειτούργησαν αυτόματα. Ένοιωσε πως όφειλε να σώσει την κατάσταση.

«Συμπεθέρα, νέοι είναι και έχουν όλη τη ζωή μπροστά τους να φτιάξουν όσα σαλόνια, όσες τραπεζαρίες και όσα σπίτια θέλουν. Μ' αυτά θα γεράσουν; Αυτά είναι για αρχή. Μακάρι όλοι οι νιόπαντροι να ξεκινούσαν έτσι».

Ευγνωμοσύνη ένοιωσε η Ναυσικά. Αλλά η Νεονίλλη είχε βρει την ευκαιρία να ξεσπαθώσει και δεν έλεγε να το βάλει κάτω.

«Εννοείς πως θα φτιάξει ο γιός μου. Ο γιός μου θα φτιάχνει και η γυναίκα του θα κάθεται να καμαρώνει».

«Μαζί θα τα κάνουν όλα. Κοπέλες σαν την Πόπη δεν υπάρχουν πολλές».

«Μη σου απαντήσω τώρα, μέρα που είναι. Δε μου λες, Ναυσικά, το γραφείο για τη γραμματέα πού θα το βάλουν; Εδώ μέσα δεν χωράει τίποτε. Για να μη σου πω πως δεν γίνεται. Για να συνυπάρχουν σπίτι και ιατρείο, χρειάζονται δυο φορές περισσότερα τετραγωνικά».

«Βεβαίως και γίνεται. Σαν την ανιψιά μου την Κλημεντίνη, θα κάθεται το απόγευμα στο σαλονάκι της και θα δέχεται τις επισκέψεις του αντρούλη της. Για αρχή, αν χρειαστεί θα κάνει τη γραμματέα. Αργότερα, βλέπουμε».

«Έλα τώρα, καημένη. Από πότε ξέρει τι κάνει μια γραμματέας ενός σοβαρού γιατρού; Εργάστηκε ποτέ ή έχει σπουδάσει;»

Τη λύση ανέλαβε να τη δώσει ο καπετάνιος πριν η κατάσταση γίνει έκρυθμη.

«Ας χρειαστεί πρώτα γραμματέα και μετά θα του αφήσουμε όλο το σπίτι να το κάνει ιατρείο. Την Πόπης θα της αγοράσουμε άλλο. Μακάρι να γίνει τόσο τρανός. Τότε, θα μπορεί να πληρώνει γραμματέα μόνος του».

Εκείνη τη στιγμή, μάλλον τον άκουσε ο Θεός. Η Πόπη που είχε ακούσει τα καθέκαστα, πήγε για μια στιγμή στο μπάνιο για να είναι μόνη της και έριξε της Νίλας μερικά φάσκελα. «Να, κωλόγρια. Όρσε. Πάρε να σου βρίσκονται. Καλά έκανα και σε βάφτισα Νίλα». Ο Πέτρος για άλλη μια φορά δεν έδωσε καμία σημασία και ο πατέρας του μάλλον έδειξε ικανοποιημένος από την απάντηση. Ίσως τα πράγματα να μην ήταν τόσο άσχημα όσο τα είχαν φανταστεί. Ο καπετάνιος μόλις έταξε άλλο ένα σπίτι και όχι μόνο το θεώρησε υπόσχεση για το άμεσο μέλλον, αλλά το έδωσε σε ψιλό μαντίλι. Και η Πόπη, έπρεπε να το παραδεχτεί, ήταν καλό κορίτσι.

Το βράδυ είχε επιτυχία και από τα δώρα που έφεραν οι συγγενείς και οι φίλοι, τα περισσότερα ήταν πολύ όμορφα. Από τους Σούκηδες παρέστησαν μόνο η Πελαγία, κραδαίνοντας το φάκελο με το εξαιρετικό δώρο εκ μέρους όλων και η Κλημεντίνη με τον Παναγιώτη. Δημήτρης και Αποστόλης απείχαν, καθότι αυτά είναι πολύ τυπικά πράγματα και δεν επιθυμούσαν να συμμετέχουν σε κάθε είδους τετριμμένες καταστάσεις. Είχαν τα δικά τους. Ο Δημήτρης να μένει στο σπίτι με τη Βιβή και ο Αποστόλης ένα πηδησιακό ραντεβού με μια γκομενούλα που την έψηνε καιρό τώρα. Επισημως, εκείνο το απόγευμα είχαν μια πολύ σοβαρή επαγγελματική σύσκεψη. Είχαν δε συμβουλέψει τη μάνα τους να βρει τρόπο να πάει μόνη της, διότι ο πατέρας τους θα τους ρήμαζε όλους με το «που λέτε, όταν προπολεμικά ήμουν φοιτητής χημικός – μηχανικός στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο...».

Αλλά ο Παναγιώτης πέρασε μεγαλείο. Πιο καλά απ' όλους. Βρήκε μπόλικά και εξαιρετικής ποιότητας μπακλαβαδάκια, τα οποία κυριολεκτικά τσάκισε. Ο μπακλαβάς ήταν το αγαπημένο του γλυκό αλλά, εξυπακούεται, πως ουδέποτε αγόρασε ένα ταψάκι για το σπίτι. Προτιμούσε να το φάει κερασμένο. Ήταν πιο νόστιμο.

Την παραμονή του γάμου έφτασε και ο Τάσος από το Γκέτεμποργκ, περιποημένος, καλοντυμένος, καθαρός, πάντα με την «πουστιέρα» στο ένα χέρι, ύφος και μια επαγγελματική βαλίτσα στο άλλο χέρι. Όποιος τον έβλεπε θα νόμιζε πως είχε να κάνει με κάποιον μεγάλο επιχειρηματία ή, τουλάχιστον, για κάποιον πρόεδρο διοικητι-

κού συμβουλίου μεγάλης πολυεθνικής εταιρίας που ταξίδευε για αυστηρά επαγγελματικούς λόγους. Μόνο που η βαλίτσα του δεν περιείχε έγγραφα, αλλά τα προσωπικά του είδη περιποίησης. Κολόνια, αποσμητικό, κρέμα προσώπου, προφυλακτικά, διάφορα μπουκαλάκια και το πιστολάκι του, που δεν το αποχωριζόταν ποτέ.

Όλον αυτόν τον καιρό και μετά την κατηγορηματική του άρνηση να συμβάλει στην προίκα της Πόπης, η επικοινωνία με τη Ναυσικά είχε κάπως αραιώσει. Και για να έρθει πέρασε για άλλη μια φορά την αγωνία της αρκούδας. Ήταν σίγουρος πως μόνο και μόνο για να παραστεί στο γάμο της αδερφής του, η μάνα του θα απέφευγε να τον ενημερώσει για το αν κινδύνευε να στρατευτεί. Με το μυαλό – θρούμπα που διέθετε, όλη την προηγούμενη εβδομάδα πριν την αναχώρησή του είχε ανοιχτή την τηλεόραση για να μάθει μήπως γίνεται πάλι κάτι με τα ελληνοτουρκικά. Μάλιστα, τηλεφώνησε και σε έναν συνεργάτη του στη Γερμανία να έχει το νου του και αμέσως να τον ενημερώσει για να μη φύγει.

Όσο ήταν παντρεμένος με τη Γκάμπι, την κατάσταση την ήλεγχε καλύτερα και μπορούσε να είναι ήσυχος. Αμέσως μόλις γινόταν το παραμικρό – η μάνα του τηλεφωνούσε την ίδια στιγμή – έπαιρνε άδεια από τη δουλειά, έφευγε από το σπίτι και κρυβόταν μέχρι να περάσει η κρίση. Πήγαινε να μείνει για μερικές ημέρες στο σπίτι ενός φίλου του στο δάσος. Φοβόταν μήπως γίνει πόλεμος και ψάξουν να τον βρουν για να τον στείλουν στρατιώτη. Έλεγε δε στην γυναίκα του πως αν τον ζητήσει κανείς να πει πως δεν ξέρει πού βρίσκεται. Λίγες ημέρες αργότερα, επέστρεφε πανηγυρικά. Για άλλη μια φορά με την εξυπνάδα του την είχε γλιτώσει.

Τώρα, ήταν όλα διαφορετικά. Επειδή θα έμενε για δέκα ολόκληρες ημέρες, έπρεπε να είναι απόλυτα σίγουρος και ενημερωμένος από πρώτο χέρι πως όλα βαίνουν καλώς και δεν κινδύνευε να στρατευτεί. Δυο ημέρες πριν, τηλεφώνησε στην ελληνική πρεσβεία στη Στοκχόλμη και ζήτησε να μιλήσει αποκλειστικά με τον πρέσβη. Ο πρέσβης ήταν απασχολημένος και τον ενημέρωσε ο σύμβουλος πως οι σχέσεις με την γείτονα είναι καλές. Μετά έβγαλε το εισιτήριό του, αλλά πάντα με ανοιχτή ημερομηνία επιστροφής. Ποτέ δεν ξέρεις τι γίνεται. Σύμβουλος ήταν αυτός, μπορεί να βαριόταν, ή απλώς να μην ήθελε να του πει την αλήθεια μόνο και μόνο για να τον στείλει να πολεμήσει, για να τον εκδικηθεί που τον ενόχλησε. Τι να περιμένεις από έναν δημόσιο υπάλληλο;

Την ημέρα του γάμου επικρατούσε ένα γενικό αλαλούμ, αλλά πολύ χαρούμενο. Η Ναυσικά κοιτούσε το νυφικό κι έκλαιγε ψιθυρίζοντας «μεγάλη η Χάρη Σου, Παναγία μου», καθότι η κόρη της λίγες ώρες αργότερα θα γινόταν επισήμως γιατρίνα και όλοι θα έσκαγαν απ' το κακό τους. Επιτέλους, τα όνειρά της είχαν ευοδωθεί. Όλα χαλάλι της. Δώρα, λουλούδια και τηλεγραφήματα έφταναν από παντού, τα μαλλιά της Πόπης μετά το στραπάτσο είχαν μακρύνει πάλι σε ικανοποιητικό βαθμό και η κομμώτρια μπορούσε να προχωρήσει στο χτένισμα για το οποίο είχαν κάνει τρεις δοκιμές πριν, από το κέντρο όπου θα γινόταν η γαμήλια δεξίωση τους ειδοποίησαν πως δεν έπρεπε να ανησυχούν για τίποτε. Όλα πήγαιναν καλά. Μέχρι το απόγευμα.

Ξαφνικά έπιασε μια μπόρα, μια δυνατή βροχή, που δεν έλεγε να σταματήσει. Σα να άνοιξε ο ουρανός στα δυο. Μέσα στη βροχή έφυγε νύφη η Πόπη, μέσα στη βροχή έφτασε στην εκκλησία και δεν ήξερε πώς να σηκώσει το νυφικό για να μη λερωθεί, δεν ήξερε τι θα γινόταν με το τραπέζι μετά, τα παπούτσια της βράχηκαν, το πέπλο της βράχθηκε στις άκρες και τα μαλλιά της χάλασαν. Τι αναποδιά ήταν αυτή;

Στην εκκλησία η Ναυσικά υποδεχόταν τον κόσμο με χαρά και οι Γεωργιάδηδες με ευγένεια. Τι σκέπτονταν και οι δυο; «Δε βαριέσαι, τόσοι και τόσοι γάμοι χαλάνε, ας χαλάσει και ο δικός μας». Δεν εννοούσαν να το βάλουν κάτω. Μετά την τελετή, την ώρα που οι γονείς χαιρετούσαν πρώτοι τους νιόπαντρους πριν πάρουν τη θέση τους για τις χαιρετούρες, ο μεν Ηλίας Γεωργιάδης φίλησε ευγενικά την Πόπη και αντί για ευχές

είπε στο γιο του «έβαλες στο κεφάλι σου ακάνθινο στεφάνι», η δε Νεονίλλη πέρασε από μπροστά τους και απλώς δεν χαιρέτησε κανέναν απ' τους δυο. Δεν είχε ευχές για να δώσει. «Τώρα που παντρεύτηκε δεν μπορεί, θα ξεστραβωθεί και θα σε στείλει να σε ταΐσει κανένας άλλος» σκεπτόταν. Είχε ξεπεραστεί το ταμπού της που όλα αυτά τα χρόνια το είχε για μετρητή της κανονικότητας. «Στο διάολο και οι δυο» είπε η Πόπη μέσα της.

Την ίδια εκείνη ημέρα, το πιστοποιητικό της αποτυχίας αυτού του γάμου είχε ήδη εκδοθεί, αλλά για άλλους λόγους από αυτούς που φανταζόταν η Νεονίλλη και εις μάτην των καλών προθέσεων της Ναυσικάς. Και πώς θα μπορούσε να επιτύχει ένας γάμος που στην ουσία τον είχε επιβάλλει η ίδια η Ναυσικά με μοναδικό κριτήριο το ιατρικό;

Εκείνο τα βράδυ η Παρασκευούλα είχε όλο το χρόνο να παρατηρήσει καλά το Σιδέρη, το γιο της Κλημεντίνης, που είχε σχεδόν δυο χρόνια να τον δει. Μικρότερος, δεν ήταν ούτε όμορφος ούτε άσχημος, αλλά τι ήταν αυτό που έβλεπε τώρα μπροστά της; Τι άσχημο πλάσμα ήταν αυτό; Σε ποιόν είχε μοιάσει; Κανένας σ' εκείνη την οικογένεια δε ήταν ιδιαίτερα όμορφος, αλλά αυτό το παιδί ξεπερνούσε τα όρια. Τι χαχόλικα ρούχα και τι ηλίθια γυαλιά ήταν αυτά που φορούσε; Άσε πια τις σάχλες που έλεγε. Στην κλασική ευχή «και στα δικά σου» απαντούσε με ύφος «εγώ δεν παντρεύομαι. Θα παντρευτώ μεγάλος για να πάρω την καλύτερη» και, το χειρότερο, ήταν πως αυτό που έλεγε το έδειχνε να το πιστεύει κιόλας. Πως μόνο οι μεγάλοι παίρνουν τις καλύτερες και όχι οι καλύτεροι (συνήθως). Άλλωστε για την καλύτερη ο Σιδέρης ήταν ό,τι έπρεπε. Ταμάμ. Το απόλυτο ιδανικό. Σε όποιον τον ρωτούσε απλώς «τι κάνεις, Σιδέρη;» απαντούσε «εσύ καλά. Εγώ;» και γελούσε με την εξυπνάδα του σαν ηλίθιος, αναδεικνύοντας όλη την ασχήμια του. Ούτε να φερθεί ήξερε, ούτε να σταθεί, ούτε τίποτε. Δεν περίμενε πολλά από τον Παναγιώτη και μάλλον τίποτε από την Κλημεντίνη. Εκείνος ζούσε σ' έναν κόσμο που κάτι τέτοια δεν είχαν σημασία κι εκείνη ήταν ψημένη στον ήλιο. Σίγουρα δεν ήξεραν να διαπαιδαγωγήσουν τα παιδιά και να τους μάθουν τρόπους. Αλλά τόσο πολύ πια;

Πήγε κοντά του.

«Τι κάν ρε, Σιδέρη μ;»

«Εσύ καλά. Εγώ;»

«Κι στα δ'κα ρε».

«Εγώ δεν παντρεύομαι. Θα παντρευτώ μεγάλος για να πάρω την καλύτερη».

«Πιδάκι μ, πες «φχαρστού» κι μην παντρεύισι. Μήπους σ' ίφεραν τ' νυφ κι σι πουχρέουσαν να την παρς;»

«Για ξαναπέστο αυτό στο ρελαντί».

«Σι μιγάλς ανθρῶπ' μλας».

«Τι ξέρεις εσύ;»

«Πως γένισι ριζίλ. Τα αστεία να τα λες μι τς φιλ'ς. Όχ στους ξέν ανθρῶπ».

Σιγά μην της έδωσε σημασία. Όχι μόνο δεν της έδωσε, αλλά την κοίταξε με ένα ύφος κεχαγιά στους κολίγους του και συνέχισε τις ίδιες εξυπνάδες. Καμιά φορά η βλακεία είναι ανταπόδεια.

Δέκα μέρες αργότερα έφυγε ο καπετάνιος για το βαπόρι του. Ο Τάσος επέστρεψε στο Γκέτεμποργκ και πήρε μαζί τη μάνα του να καθίσει μαζί του έναν ολόκληρο μήνα και να ξεκουραστεί. Η πρότασή του ήταν ευεργετική. Η Ναυσικά χρειαζόταν να ηρεμήσει και να τα αφήσει όλα πίσω της. Ο γάμος της Πόπης την είχε ρημάξει από κάθε άποψη. Τις πρώτες δέκα ημέρες δεν βγήκε καθόλου από το σπίτι. Καθόταν μέσα και έκλαιγε συνέχεια για να ξεσπάσει και να συνέλθει.

ZAN ΠΙΕΡ ΦΟΥΡΤΟΝ

Ο Σιδέρης χρόνια τώρα είχε το δικό του προσωπικό κόσμο. Το «εσύ καλά. Εγώ;» δεν ήταν παρά μια μικρή εξυπνάδα που ίσως έδειχνε πως το παιδί ή είχε μια σαχλή αίσθηση του χιούμορ ή πως απλώς είχε κάποιο πρόβλημα. Μόνο που είχε βαθύ πρόβλημα. Τη σιγουριά, τη ζεστασιά, που άκουγε από άλλους πως παρείχε το πατρικό σπίτι, δεν την είχε νοιώσει ποτέ. Έτσι όπως δεν του άρεσε τίποτε και κανείς εκεί μέσα, είχε φτιάξει τη δική του πραγματικότητα για να μπορεί να ξεφεύγει από μια συχνά αφόρητη οικογενειακή κατάσταση και να επιβιώνει. Πρωτίστως, οι γονείς του ήταν κάποιοι άλλοι, πολύ εξιδανικευμένοι. Δευτερευόντως, για κάποιο λόγο, το κόλλημά του ήταν μια ζωή που την έκαναν οι πολύ πλούσιοι άνθρωποι ή οι μεγάλοι αριστοκράτες, δυο κοινωνικές κατηγορίες στις οποίες θα ήθελε πολύ να ανήκει. Ενίοτε δε – σε στιγμές μεγάλου οίστρου που έχανε τον έλεγχο – και οι εστεμμένοι.

Αφορμή στάθηκε ένα εκτενές άρθρο που πριν καιρό και εντελώς τυχαία έπεσε στα χέρια του. Ανέλυε τις συνήθειες της ανώτερης αστικής τάξης στην Αγγλία και τη Γαλλία. Το διάβασε πολλές φορές, τόσες που το έμαθε απ' έξω και μετά το φύλαξε κρυμμένο καλά. Μαγεύτηκε και δεν ήξερε τι να πρωτοδιαλέξει. Όλα όσα έμαθε του άρεσαν πάρα πολύ και αποφάσισε να τα συνδυάσει. Αφού έμαθε πολλές από τις συνήθειες που είχαν όλοι όσοι ζούσαν έτσι, άρχισε να τις σερβίρει για δικές του. Έτσι, άρχισε να ξεφεύγει από όλα τα κακά και τα άσχημα της ζωής του.

Τα συνδυάσε όλα αυτά και μπήκε σε έναν δικό του κόσμο. Οι σπουδές που δεν του άρεσαν; Μια χαρά. Είχε αναγκαστεί να σπουδάσει οικονομικά (αργότερα θα πήγαινε για μεταπτυχιακό στο Παρίσι, φυσικά) και η αδερφή του νομικά (αργότερα θα εξειδικευόταν στο ναυτικό δίκαιο) μόνο και μόνο επειδή αυτό επέβαλε η περιφρόνηση της μεγάλης οικογενειακής τους περιουσίας. Ήταν μια επιτακτική ανάγκη και δεν υπήρχαν επιλογές.

Τότε ήταν είκοσι δύο χρονών, φοιτητής στην Ανωτάτη Εμπορική. Με το ζόρι πήγαινε γιατί ούτε αυτό του άρεσε. Λάτρευε τα αυτοκίνητα και μόνο γι' αυτά μιλούσε. Πώς σχεδιάζονται, πώς κατασκευάζονται, πώς βάφονται, πώς εξοπλίζονται και όλα τα σχετικά. Από μικρός ήξερε όλες τις μάρκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά την κάθε μιας και το μόνο που λαχταρούσε να κάνει στη ζωή του ήταν να ασχοληθεί σοβαρά μαζί τους. Ήθελε να γίνει αρχικά σχεδιαστής αυτοκινήτων με απώτερο στόχο να γίνει οδηγός στη φόρμουλα. Χίλιοπαρακάλεσε τον πατέρα του να τον στείλει για σπουδές μηχανολόγου στην Ιταλία, αλλά στάθηκε αδύνατον. Ήταν ένα από τα πράγματα που δεν του συγχώρησε ποτέ. Ήδη ήξερε να οδηγεί πολύ καλά και γι' αυτόν οι κινητήρες των αυτοκινήτων σχεδόν δεν είχαν μυστικά. Χωρίς υπερβολή, έκανε σέρβις στο αυτοκίνητο μόνος του και το είχε βελτιώσει αισθητά. Αλλά μήπως ήταν αυτοκίνητο αυτό που είχαν; Ένας ματρακάς ήταν και ντρεπόταν πολύ γι' αυτό. Εννοείται πως ο Παναγιώτης δεν καταλάβαινε την κλίση του ή δεν ήθελε να την καταλάβει για να μην ξοδέψει. Του είχε φέξει επειδή δεν πλήρωνε πια συνεργείο για πολλά πράγματα που είχαν σχέση με το αυτοκίνητο και αυτό του ήταν αρκετό.

Ο Σιδέρης το έπαιρνε αρκετά συχνά για να πάει στη σχολή του. Επειδή ντρεπόταν φοβερά, στους συμφοιτητές με τους οποίους έκανε παρέα, είχε πει πως αυτό το γκαζοζέν ανήκε σε ένα φίλο του που εκείνη την εποχή ήταν ναύτης και του το δάνειζε όποτε το χρειαζόταν. Το δικό τους οικογενειακό αυτοκίνητο ήταν το τελευταίο μοντέλο της Μερσεντές και μάλιστα δυόμισι χιλιάδων κυβικών παρακαλώ, το οποίο απέφευγε να χρησιμοποιεί για να μην προκαλέσει και πως μόλις έπαιρνε το πτυχίο του ο πατέρας του θα του αγόραζε ένα Μερσεντές σπορ, ακόμα μεγαλύτερου κυβισμού, για

αποκλειστικά δική του χρήση με το οποίο θα ξεκινούσε να γίνει ραλίστας. Ήταν μερικά από τα ατελείωτα ψέματά του. Και δεν έλεγε ψέματα μόνο και μόνο για να φανεί κελεπούρι. Γι' αυτόν ήταν ο κόσμος του. Εκεί που δεν τον ήξερε πριν κανείς, μπορούσε να λείι ό,τι ήθελε και είχε στήσει το δικό του αυθαίρετο.

Ξεκινάμε από τη Γαλλία. Είχε συστηθεί ως Άκης (Ακίς επί το γαλλικότερον), με μητέρα γαλλικής καταγωγής, απ' ευθείας απόγονο του Γάλλου πρωθυπουργού Ζωρζ Κλεμανσό – προς τιμήν του οποίου την είχαν βαπτίσει Κλημεντίνη και τη φώναζαν Κλεμάνς. Ο παππούς της, ο Φρανσουά – Ογκίστ Φουρτόν, εννοείται γόνος οικογενείας ευγενών, πρώτος εξάδελφος του Κλεμανσό και παρασημοφορημένος για την ανδρεία του, μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα επειδή ερωτεύτηκε τρελά μια πανέμορφη Ελληνίδα, κόρη ενός πολύ γνωστού μεγαλέμπορου από τη Θεσσαλονίκη. Το σπίτι τους – που δεν υπήρχε πια – ήταν ένα επιβλητικό αρχοντικό στην παραλιακή λεωφόρο, όπου είχαν δεξιωθεί τον καλύτερο κόσμο.

Όταν ήρθαν στην Αθήνα, αγόρασε μια πολύ μεγάλη έκταση γης όπου έχτισε το σπίτι τους, πάνω σε σχέδια ενός διάσημου για την εποχή Γάλλου αρχιτέκτονα. Ο μεγάλος τους γιος και πατέρας της μητέρας του, σπούδασε χημικός – μηχανικός και μετά τον πόλεμο πάνω του στηρίχτηκε όλη η ελληνική βιομηχανία για να αναπτυχθεί. Για να δημιουργηθεί η Πεσινέ, δούλεψε όσο κανένας. Επάνω του βασίστηκαν όλοι και εκείνος ήταν που υποδέχτηκε και ξενάγησε το τότε βασιλικό ζεύγος στα εγκαίνια.

Οι γονείς του ήταν άνθρωποι του κόσμου. Ήξεραν να φερθούν και να σταθούν. έτσι όπως επέβαλλε η κοινωνική τους θέση. Όταν έβγαιναν έξω για φαγητό, παράγγελναν όλα τα εκλεκτά για να μην του πει κανείς φτωχούς και απολίτιστους και μετά έτρωγαν αυτό που έπρεπε. Ποιος το έκανε αυτό; Ο Παναγιώτης, που τις σπανιότερες φορές που πήγαν κάπου έξω παράγγειλε ο ίδιος για όλους πριν προφτάσουν καν να μιλήσουν – φοβόταν μη παραγγείλουν κάτι ακριβό – και με εξαιρετική φειδώ. Αυτό του έλειπε, να διαλέξουν μόνοι τους από τον κατάλογο ότι ήθελαν. Στο τέλος δε, έπαιρνε μαζί του το υπόλοιπο ψωμί επειδή το είχε πληρωμένο.

Και οι δυο μιλούσαν πολύ καλά τα γαλλικά, άλλωστε ο πατέρας του είχε κάνει την ειδικότητά του στο νοσοκομείο του Νεϊγί. Ήταν ένας εξαιρετικός επιστήμονας, προσωπικός γιατρός και φίλος πολιτικών, πλουσίων, δυο πρώην πρωθυπουργών συμπεριλαμβανομένων. Μετέφραζε σημαντικά επιστημονικά βιβλία και έπαιρνε μέρος στα σημαντικότερα συνέδρια, συχνά ως κεντρικός ομιλητής. Κάθε καλοκαίρι πήγαιναν οπωσδήποτε μια κρουαζιέρα με το πλοίο στο οποίο είχαν πολλές μετοχές – εξ' ου και οι αναγκαστικές σπουδές της Πελ – για να ξεκουραστούν και περνούσαν τις ώρες τους εν πλω παίζοντας μπριτζ με εκλεκτούς φίλους. Φυσικά, έτρωγαν στο ίδιο τραπέζι με τον καπετάνιο με τον οποίο ήταν φίλοι, αλλά το πρωτόκολλο των σχέσεων δεν παραβιαζόταν με τίποτε. Τα Χριστούγεννα, συνήθως πήγαιναν για λίγες ημέρες στο Σαμονί, όπου τους φιλοξενούσε στο σαλέ της μια εξαδέλφη της μητέρας του, με την οποία σχεδόν είχαν μεγαλώσει μαζί.

Εννοείται πως το σαβουάρ βιβρ το κατείχαν τέλεια, καθότι στην κλάση τους τα λάθη δεν επιτρέπονταν. Μπροστά σε τρίτους απευθύνονταν ο ένας στον άλλο στον πληθυντικό, σα γνήσιοι Γάλλοι αριστοκράτες. Ο ενικός ήταν για τις μεταξύ τους συζητήσεις και την κρεβατοκάμαρα. Ήξεραν να διαλέγουν το σωστό κρασί για το φαγητό τους και πήγαιναν τουλάχιστον μια φορά το χρόνο στο Παρίσι για να δουν τους συγγενείς τους που έμεναν σε ένα υπέροχο διαμέρισμα της λεωφόρου Φος – εκεί φιλοξενούνταν – να παρακολουθήσουν κάποιες παραστάσεις της προκοπής – για το σκοπό αυτό η μητέρα του διέθετε κομψότατα κιόλια – και να δειπνήσουν σαν άνθρωποι στο αγαπημένο τους εστιατόριο, που φυσικά ήταν το «Μαζίμ». Τόσο συχνά πήγαιναν, που με τον σομελιέ είχαν αναπτύξει μια ιδιαίτερη γνωριμία. Όσες φορές χρειάστηκαν τη βοήθειά του σχετικά με το κρασί που θα πρόσφεραν στους εκλεκτούς

τους φίλους, δεν είχαν παρά να του τηλεφωνήσουν και να του περιγράψουν το μενού που – φυσικά – ήταν ανάλογο. Αμέσως τους υποδείκνυε το σωστό και αν δεν υπήρχε στην Ελλάδα – πράγμα σύνηθες - τους το έστελνε ο ίδιος από τη Γαλλία. Στο Μαξίμ προσέρχονταν πάντα με βραδινό ένδυμα και ειδικά εκεί, είχαν γράψει ιστορία. Μέχρι και ο Ζωρζ Πομπιντού τους είχε παραδεχτεί κάποτε για τις γνώσεις και την εκλεκτικότητά τους.

Αυτό το ταξίδι ήταν σύντομο μεν, αλλά κάτι παραπάνω από απαραίτητο. Γι' αυτό ταξίδευαν πάντα αεροπορικώς και – εννοείται – πρώτη θέση. Τα μόνα χρήματα που είχαν μαζί τους ήταν ένα – δυο χιλιάρικα, ίσα για να πιούν μια σαμπάνια στο αεροπλάνο για να μπουν στο κλίμα και το νόημα του ταξιδιού. Για όλα τα υπόλοιπα έξοδα που θα έκαναν κατά τη διάρκεια της παραμονής τους, τους περίμεναν έτοιμα χρήματα από παλαιές και νέες επενδύσεις και, φυσικά, προτιμούσαν να τα έχουν στη Γαλλία, γιατί ποτέ δεν ξέρει κανείς τι γίνεται με τους Έλληνες. Αυτό τους συμβούλευε και ο τραπεζίτης τους. Ένα ραντεβού μαζί του ήταν εκ των ων ουκ άνευ.

Και χρειάζονταν πολλά και καλά. Ο πατέρας του όχι σπουδαία πράγματα, απλώς ένα καινούργιο σμόκιν. Εννοείται χειροποίητο, γιατί τα ετοιματζίδικα τα απέφευγε όπως ο διάολος το λιβάνι. Αλλά η μητέρα του έπρεπε οπωσδήποτε να ανανεώσει τη γκαρνταρόμπα της με την πλέον σύγχρονη τάση της μόδας για να είναι πάντα a quatre epingles (στην τρίχα), να πάει στο κομμωτήριο του Alexander για να ανανεώσει την κουπ της, φυσικά δίπλα σε άλλες αριστοκράτισσες κυρίες και να ενημερωθεί γενικώς. Στον κύκλο τους οι αβλεψίες ήταν ανεπίτρεπτες. Αυτά ως προς τα μεγάλα ψώνια. Ως προς τα φιλολοΐδια – εσώρουχα, γραβάτες του πατέρα του, κάλτσες, παπούτσια, γάντια κλπ – συχνά πετάγονταν για ένα σαββατοκύριακο στη Ρώμη όπου τα καταστήματα έμεναν ανοιχτά το Σάββατο έως αργά και έκαναν τη δουλειά τους.

Βεβαίως, είχαν υψηλά ιστάμενους φίλους και δεν άφηναν δεξίωση για δεξίωση, όπου αρκετά συχνά ήταν τιμητικοί καλεσμένοι. Όσο για τη γαλλική πρεσβεία; Ήταν μόνιμοι θαμώνες και με τον εκάστοτε πρέσβη μόνο που δεν έπαιζαν φάπες. Οι καλοί τρόποι και η επιβεβλημένη κομψή απόσταση τους συγκρατούσαν. Εννοείται πως η μητέρα του τη γαλλική κουζίνα την έπαιζε στα δάχτυλα. Έτσι έτρωγαν κάθε μέρα στο σπίτι τους, γι' αυτό απέφευγε τις ταβέρνες και μάλιστα τις λαϊκές. Τις καθημερινές ήταν πιο απλά τα πράγματα, πολύ συχνά το δείπνο τους ήταν ένα απλό φοντί που συνοδευόταν από μια επίσης απλή πράσινη σαλάτα, αλλά με ξύδι φραγκοστάφυλου από το Fauchon, που δεν παρέλειπαν ποτέ να το επισκέπτονται για γκουρμέ προμήθειες. Αλλά τις Κυριακές τιμούσαν την καταγωγή τους στο έπακρο, κυρίως για τα παιδιά. Έπρεπε να αποκτήσουν την απαραίτητη συναίσθηση της καταγωγής και της θέσης τους. Έτσι, έστρωναν για πρωινό στην τραπεζαρία του σπιτιού, έπιναν γνήσιο γαλλικό καφέ και έτρωγαν φρέσκα κρουασάν που τα έφτιαχνε η μητέρα του με μια γνήσια γαλλική συνταγή. Εννοείται πως το μεσημεριανό γεύμα ήταν ανάλογο, συχνά με κομψούς φίλους για παρέα.

Το μεγάλο τους πρόβλημα – κάθε σπίτι έχει τα δικά του - ήταν η αδερφή του η Πελ. Αν και ως κόρη καλής οικογενείας που είχε μεγαλώσει στα πούπουλα ήθελε να σπουδάσει ιστορία της τέχνης, ήταν αναγκαστικά φοιτήτρια της νομικής – τα οικογενειακά συμφέροντα πρέπει να περιφρουρούνται - και το enfant gate (αγαπημένο παιδί) των καθηγητών, πολλοί από τους οποίους ήταν οικογενειακοί φίλοι. Την είχε βάλει στη Θεσσαλονίκη για λόγους ασφαλείας. Καλύτερα πιο μακριά γιατί ο διάολος έχει πολλά ποδάρια. Εδώ όλο και κάποιος μπορεί να είχε κάποιο φίλο στη νομική και να ανακάλυπτε τα φούμαρα. Πάντως ζούσε στην Αθήνα, καθότι μια κόρη από τέτοιο σπίτι δεν επιτρέπεται να ζει μόνη ή, ακόμα χειρότερα, με συγκάτοικο που δεν ξέρει κανείς από πού κρατάει η σκούφια της. Με ειδική άδεια – αλίμονο αν δεν την εξασφάλιζε τέτοια οικογένεια και με τέτοιες γνωριμίες - παρακολουθούσε τα μαθήματα στη νομική

της Αθήνας, επικοινωνούσε ατελείωτα με μερικούς συμφοιτητές και πολύ συχνά με τους καθηγητές της και πήγαινε στη Θεσσαλονίκη αεροπορικώς μόνο και μόνο για να δώσει εξετάσεις. Κάθε μάθημα και ένα ταξίδι.

Είχε πολλές προτάσεις για φιλοξενία από τις γνωστότερες οικογένειες που, βεβαίως, ήταν του κύκλου τους. Η κυρία Φλόκα, επιστήθια φίλη της γιαγιάς του, που τη σσσοκολάτα δεν μπορούσε ούτε να τη δει, έφερε πάντα βαρέως το γεγονός πως η εγγονή της Πελαγίας δεν έμενε στο σπίτι της για όσο ήθελε και σε κάθε τους επικοινωνία έκανε παράπονα. Έμενε το βράδυ στο αγαπημένο τους ξενοδοχείο που, φυσικά, ήταν το «Μακεδονία Παλλάς» όπου ο διευθυντής ήταν οικογενειακός φίλος - μόνο σε φωτογραφίες το είχε δει - έδινε την άλλη μέρα το μάθημά της και πάλι πίσω. Και παρά το γεγονός πως δεν φοιτούσε εκεί, την ήξεραν όλοι. Ξεχώριζε από την αριστοκρατική της καταγωγή που ήταν αδύνατον να κρυφτεί και από τις τρεις, αλλά ακριβώς τρεις, ξανθές μεσζες που είχε στο κεφάλι της. Έτσι την ήξεραν όλοι: τα τρία ξανθά της νομικής.

Το κακό με την Πελ ήταν πως δεν εννοούσε με τίποτε να καταλάβει και να εμπεδώσει την κοινωνική τάξη στην οποία ανήκαν και να φερθεί αναλόγως. Μονίμως τους έκανε όλους ρεζίλι. Ξεχνούσε τους καλούς τρόπους στο τραπέζι, δεν κρατούσε το σώμα της στητό, έτρωγε γρήγορα, δεν σκούπιζε το στόμα της με την πετσέτα πριν πιει κάτι, μπερδευε τα ποτήρια και τα μαχαιροπήρουνά - το χειρότερο ήταν πως γύριζε το πιρούνι ανάποδα για να φάει - χρησιμοποιούσε τον ενικό συχνά, βουτούσε το κέικ στο τσάι αντί να βάλει στο στόμα της ένα μικρό κομμάτι και μετά να πιει κομψά λίγο από το φλυτζάνι, έπιανε κουβέντα με κατώτερα άτομα, παρασυρόταν σε επιτόλαιους ενθουσιασμούς, φανέρωνε τις σκέψεις της και γενικώς, τους έφερνε όλους σε δύσκολη θέση. Τότε αναγκάζονταν να την ανακαλέσουν στην τάξη. Καμιά φορά δε ξέφευγε τόσο πολύ, που έφταναν σε απόγνωση. Τότε αναγκαστικά συγκαλούσαν οικογενειακό συμβούλιο για να αποφασίσουν από κοινού τι θα κάνουν μαζί της. Μέχρι που κάποτε είχαν σκεφτεί να τη στείλουν εσωτερική σε κολέγιο στην Ελβετία. Την έσωσε η γιαγιά της, η οποία αφού συζήτησε σοβαρότατα το θέμα με μερικές άλλες πολύ κοσμικές φίλες της και γνωστές αριστοκράτισσες, αποφάσισαν όλες μαζί πως μεγαλώνοντας θα συναισθανθεί το πού ανήκει και θα στρώσει. Μέχρι τότε, υπομονή.

Και πιάνουμε την Αγγλία. Η «μεγάλη του θεία» - δηλαδή θεία του πατέρα του - ήταν άλλο πράγμα. Μια εξαιρετικά εμβληματική κυρία τρίτης ηλικίας, χήρα ενός μεγάλου Άγγλου αριστοκράτη, που εξακολουθούσε να μαζεύει γύρω της τον καλύτερο κόσμο, αν και τώρα τελευταία όχι τόσο συχνά όσο πριν. Κουραζόταν. Μόνο η μητέρα του την επισκεπτόταν συχνά, συνήθως για το απογευματινό τσάι. Ζούσε μόνη της πια, σε μια υπέροχη μονοκατοικία στο Παλαιό Φάληρο - είχε εντοπίσει μια που ταίριαζε με τη διήγηση - παρέα με την πιστή της οικονόμο και το σκυλάκι της, ένα μικρό Μαλτέζ. Αυτά για αρχή, μέχρι να οριστικοποιηθεί η ιστορία.

Τώρα, ως προς την Ελλάδα. Η γιαγιά του, η Πελαγία Σούκη το γένος Λεούση, ήταν μία από τις κυρίες επί των τιμών της Φρειδερίκης και, εξυπακούεται, πως με τις υπόλοιπες κυρίες που συντρόφευαν τη βασίλισσα είχε την ανάλογη φιλία. Πολύ καλή παρέα έκανε με την Τούλα Λεβίδη. Η δε Λένα Κορυζή την εκτιμούσε ιδιαίτερος πολύ. Εννοείται πως είχε ένα ανάλογο επίπεδο ζωής. Μέχρι οικονόμο είχε στο σπίτι της, την κυρία Βιβή, η οποία κανόνιζε τα πάντα.

Φυσικά, τα αδέρφια των γονιών του ήταν ανάλογα. Ο πατέρας του είχε μόνο μια αδερφή η οποία ήταν μια εξαιρετικά σικ και πολύ κοσμική κυρία. Είχε μείνει στον κόσμο που ήξερε όταν τον άφησαν οι βασιλείς φεύγοντας. Ζούσε με τις αναμνήσεις της και μόνη με τον άντρα της, αφού οι δυο καλύτερές της φίλες - και επίσης κυρίες επί των τιμών, αγνώστων λοιπών στοιχείων - μετά την κατάλυση της μοναρχίας αυ-

τοεξορίστηκαν στην Ελβετία επειδή δεν μπορούσαν να αντέξουν με τίποτε την Ελλάδα έτσι όπως κατάντησε.

Κατοικούσε σε ένα σχετικά μικρό για τα δεδομένα τους - πλην υπέρκομπο και επιπλωμένο με εξαιρετικές αντίκες - ρετιρέ της οδού Σκουφά, ήταν παντρεμένη με ένα ναύαρχο, δεν είχαν παιδιά, είχε βαφτίσει το Σιδέρη και τον είχε ορίσει κληρονόμο της. Όταν ξέμεναν από μπάτλερ και μέχρι να ξαναβρούν, πήγαιναν να μείνουν στη «Μεγάλη Βρετανία» για να έχουν τη βολή τους. Εκεί τους ήξεραν, άλλωστε εκεί δεξιωνόνταν τους κοσμικούς τους φίλους και την αφρόκρεμα της αθηναϊκής κοινωνίας απαραίτητα μια φορά το χρόνο. Εννοείται πως στο λαμπρό ρεβεγιόν της Πρωτοχρονιάς όπου συχνά παρίσταντο και οι βασιλείς, δεν απουσίαζαν ποτέ. Στη δική τους γιορτή, υποδέχονταν όλους με ένα ποτήρι εκλεκτής σαμπάνιας στο χέρι και το Σιδέρη ανάμεσά τους, ντυμένο αναλόγως.

Η μητέρα του είχε σχεδόν μεγαλώσει στα ανάκτορα – την έπαιρνε η μάνα της μαζί όταν πήγαινε να επισκεφθεί τη βασίλισσα για να κάνει παρέα με τις δυο πριγκίπισσες - ως εκ τούτου ήξερε σχεδόν από γεννησιμιού της φερθεί και να σταθεί αναλόγως. Διατηρούσε ακόμα επαφή με τη βασίλισσα Σοφία της Ισπανίας, την οποία πάντα επισκεπτόταν στα ανάκτορα της Θαρθουέλα όταν πήγαινε στη Μαδρίτη – συνήθως με κάποιο επιστημονικό συνέδριο του πατέρα του - κι εκείνη τη δεχόταν πάντα με τη διακριτικότητα που αρμόζει σε μια βασίλισσα αλλά με χαρά για ένα απογευματινό τσάι, άλλωστε ήταν παλιές φίλες. Μάλιστα, μια φορά έτυχε να συναντηθεί με την Ειρήνη και τη Φρειδερίκη που παρεπιδημούσαν στην Ισπανία. Έζησαν πολύ όμορφες στιγμές και θυμήθηκαν τα παλιά, τότε που ο κόσμος ήταν διαφορετικός. Εννοείται πως η οικογένεια ήταν καλεσμένη στο γάμο της με το Χουάν Κάρλος.

Η προσωπική της συλλογή κοσμημάτων απαριθμούσε μερικά κομμάτια σπάνιας αξίας, που καμιά φορά τα δάνειζε σε φίλες της για να βγουν ασπροπρόσωπες. Η Κλημεντίνη, που όταν χρειαζόταν να εμφανιστεί κάπου αξιοπρεπώς, δανειζόταν ρούχα από τη Φιλιά. Τέλος πάντων. Με τη δε σύζυγο του προηγούμενου Γάλλου πρέσβη περνούσαν πολλές ώρες μαζί. Έκαναν τόσο καλή παρέα, που όταν γύριζε στο σπίτι έψαχνε τις λέξεις για να τους μιλήσει στα ελληνικά. Είχε τρία αδέρφια. Ο ένας (ο Κώστας) ήταν τραπεζίτης και ζούσε στην Ολλανδία. Ήταν παντρεμένος με μια Ολλανδέζα αριστοκράτισσα, κληρονόμο ορυχείων και είχε μια κόρη. Οι άλλοι δυο (ο Δημήτρης και ο Αποστόλης) αφού είχαν σπουδάσει ναυτιλιακά στη Γερμανία και την Αγγλία, έμεναν πια στην Αθήνα όπου είχαν το καλύτερο και το μεγαλύτερο διεθνές γραφείο διοργάνωσης κρουαζιέρων αποκλειστικά για πλουσίους. Μάλιστα, για να κάνουν τη δουλειά τους καλά, είχαν δικό τους πλοίο το οποίο έπλεε μόνιμα στην Καραϊβική. Απίστευτα πράγματα.

Όταν επέστρεφε στο σπίτι αναγκαστικά συνερχόταν για μερικές ώρες και ίσιωνε, αλλά αρκούσε κάτι πολύ μικρό, π.χ. ένα «δεν έχω» του πατέρα του ή απλώς δυο αυγά μάτια για να τον ξαναβάλει στο ίδιο λούκι και να συνεχίσει να λέει τα ίδια, αυτή τη φορά στον εαυτό του. Μόνο μια και μοναδική φορά κινδύνεψε να γίνει αντιληπτός από την Πελ, αλλά τα μάλωσε. Είχε στήσει αυτή η παλιοσιχαμένη, αλλά ευτυχώς που δεν είχε πει πολλά. Έτσι νόμιζε, γιατί η Πελαγίτσα όταν εντελώς τυχαία πήρε είδηση την κατάσταση, ανέπτυξε έναν δικό της μυστικό τρόπο να τον παρακολουθεί.

Ήταν άσχημο παιδί και πολύ κακοντυμένο. Από τότε που είχε αδυνατίσει, τα παντελόνια του ήταν δυο νούμερα μεγαλύτερα και προσπαθούσε με κάθε τρόπο να τα φέρει στα μέτρα του σφίγγοντας τη ζώνη, αλλά ο πισινός φουφούλιαζε. Ήταν αρκετά μελαμψός, με λίγα, άτονα μαλλιά που, όταν μάκραιναν, σχημάτιζαν στις άκρες κάτι ηλίθια μπουκλάκια, αλλά σύμφωνα με τη μόδα της εποχής επέμενε να τα έχει μακριά και ελάχιστη τριχοφυΐα στο πρόσωπο. Κάθε βράδυ περνούσε τα φρύδια του με κα-

στορέλαιο ευελπιστώντας πως θα γίνουν πιο έντονα και ξυριζόταν κάθε πρωί σχεδόν μέχρις αίματος, μήπως αγριέψουν και πυκνώσουν κάπως τα γένια του. Το ίδιο έκανε το χειμώνα με τις μασχάλες και το στέρνο του, αλλά μέχρι τώρα αποτέλεσμα δεν είχε δει. Στις μασχάλες η τριχοφυΐα παρέμενε αναιμική και το στέρνο του εντελώς άτριχο. Τα χέρια του ιδρώναν υπερβολικά πολύ, κάπνιζε σαν τρελός και φορούσε απίστευτα κακόγουστα γυαλιά. Κάτι δεν ταίριαζε με τα λεγόμενα και την εικόνα του και μερικοί από την πρώτη σχεδόν ώρα τον βάφτισαν «Σιδεράκια» και τον πήραν στο ψιλό μετά από τόσα πολλά που άκουσαν. Αυτό ήταν το λάθος του. Πως είπε πολλά.

Αλλά ήταν και μερικά πολύ καλοπροαίρετα παιδιά που όλα αυτά τα πίστευαν μόνο και μόνο επειδή οι ίδιοι δεν θα τα έλεγαν ποτέ. Άλλωστε πάντα υπάρχουν πλούσιοι άνθρωποι που έχουν ένα εξαιρετικά χαμηλό προφίλ. Μια απ' αυτούς ήταν η Μυρσίνη. Της άρεσε να τον ακούει να μιλάει για έναν άλλο κόσμο και για ανθρώπους που είχαν διαφορετικές συνήθειες. Κάτι τέτοια μόνο στα περιοδικά τα είχε διαβάσει. Ήθελε να τα ζήσει κι εκείνη και τότε νόμιζε πως κάνοντας παρέα με κάποιον σαν το Σιδέρη – ποτέ δεν της βγήκε να τον πει Άκη – όλο και κάτι θα κατάφερνε. Επιπροσθέτως τον συμπαθούσε, γιατί κάτι επάνω του έβγαζε μια θλίψη. Εκτός αυτού, ήταν αποφασισμένη να μην κρίνει τους ανθρώπους από την εξωτερική τους εμφάνιση, κριτήριο που τον ευνόησε πολύ. Γιατί η εξωτερική του εμφάνιση ήταν περίπου για κλάματα. Έτσι, κόλλησαν. Επόμενο ήταν να τη φλομώσει πιο πολύ απ' όλους. Πολύ όμως. Τόσο, που κάποια στιγμή έχασε το λογαριασμό. Και αυτό ήταν το μεγαλύτερο λάθος του. Γιατί την αγάπησε τη Μυρσίνη και όταν τον σχόλασε πόνεσε πολύ.

Μια μέρα την πήρε με το ματρακά του ναύτη και πήγαν βόλτα στο Κεφαλάρι, το οποίο είχε χαρτογραφήσει πολύ καιρό πριν. Εκεί επάνω είχε περάσει μόνος του αρκετές ώρες, χαμένος στον κόσμο του. Άφηνε τα μαθήματα και πήγαινε να νοιώσει λίγο ελεύθερος, να καπνίσει και μετά να αναπνεύσει καθαρό αέρα, μήπως και συνέλθει από την καθημερινότητά του η οποία ήταν πολύ μίζερη και να πάρει κουράγιο να γυρίσει στο από κάθε άποψη απαίσιο σπίτι του. Ως εκ τούτου, μεγάλο ήταν και το κενό μέσα του.

Ήξερε πολύ καλά πού ακριβώς βρίσκονταν μερικά πολύ ωραία σπίτια και στεκόταν και τα χάζεψε. Δεν τα ζήλευε, ήξερε πως ήταν πολύ μακριά για να τα φτάσει. Εννοείται πως οι γονείς του τα επισκέπτονταν συχνά.

«Το βλέπεις αυτό; Είναι ενός γιατρού, συμφοιτητή του πατέρα μου. Έρχονται συχνά. Το προηγούμενο σαββατοκύριακο ήταν πάλι εδώ».

«Πολύ ωραίο».

«Μέσα να το δεις. Θα χάσεις το μυαλό σου».

«Το φαντάζομαι. Έχεις πάει;»

«Μια φορά μόνο, όταν για τα εγκαίνια έκαναν μια καταπληκτική δεξίωση με όλους τους τύπους. Στην αρχή της βραδιάς και σχετικά νωρίς σεβριρίστηκε ένα εξαιρετικό δείπνο για λίγους και προνομιούχους καλεσμένους και αργότερα κατέφθασαν οι υπόλοιποι για χορό. Συνήθως δέχονται ελάχιστους φίλους, αλλά με τους γονείς μου είναι πολύ δεμένοι και κάνουν καλή παρέα. Τα Χριστούγεννα τα περνούν συνήθως μαζί στο Σαμονί. Πρόπερσι μας πήραν κι εμάς μαζί για να μάθουμε σκι. Τα χειμερινά σπορ είναι απαραίτητα».

«Εμαθες;»

«Φυσικά. Δεν είναι δύσκολο».

«Θα πάτε και φέτος τα Χριστούγεννα;»

«Δεν το βλέπω. Απ' ότι άκουσα, μάλλον θα πάνε στη Νέα Υόρκη».

«Θα πας κι εσύ;»

«Όχι. Εγώ και η αδερφή μου θα μείνουμε στην Αθήνα».

«Μόνοι σας;»

«Όχι, φυσικά. Θα έρθει η κυρία Βιβή, η οικονόμος της γιαγιάς μου, να μείνει μαζί μας».

«Σου εύχομαι να αποκτήσεις ένα σπίτι σαν αυτό».

Θυμήθηκε τα γαλλικά του από το σχολείο και γεγονός είναι πως είχε σπουδαία προφορά. Αυτό τον βοηθούσε να υποστηρίζει τις σάχλες και τα περί γαλλικής καταγωγής ψέματά του.

«Inch Allah (μακάρι)».

Πήγαιναν παρακάτω και της έδειχνε άλλο σπίτι. Αυτό ανήκε στο γιο ενός φίλου του παππού του, επίσης χημικού μηχανικού. Μ' αυτό το ζευγάρι οι γονείς του φέτος το καλοκαίρι θα πήγαιναν μερικές ημέρες στην Κυανή Ακτή. Μετά θα έπαιρναν το πλοίο τους από τη Μασσαλία, για τη συνηθισμένη ετήσια κρουαζιέρα. Οι άλλοι δυο θα συνέχιζαν για τη Ντωβίλ.

«Πού μένεις, Άκη;»

«Στον Άλιμο, σε μια μεγάλη μονοκατοικία με κήπο. Όλοι μένουμε σε μονοκατοικία. Το σπίτι της μεγάλης μου θείας να δεις και θα πάθεις. Φοβερή βίλα, διώροφη, αλλά ζει μόνη της πια. Εσύ;»

«Στα Πετράλωνα για να μετακινούμαι με το τραίνο. Οι γονείς μου μένουν στο Γύθειο. Του χρόνου θα έρθει και η αδερφή μου».

Μόνο που το διαμερισμάκι της Μυρσίνης στα Πετράλωνα ήταν πολύ καλύτερο από το δικό του σπίτι. Εκεί μέσα τα πάντα ήταν περίπου ξεχαρβαλωμένα.

Μετά της έδειχνε ένα σπίτι με πισίνα.

«Αυτό εδώ έχει δυο πισίνες. Μια εσωτερική και μια εξωτερική. Όταν ανοίγουν οι τζαμαρίες, ο χώρος ενοποιείται».

«Έχεις έρθει;»

«Οι γονείς μου. Ανήκει σε έναν Ελληνογάλλο επιχειρηματία. Πέρυσι έκανε μια δεξίωση προς τιμήν του Γάλλου πρέσβη και ήταν καλεσμένοι».

Πιο κάτω ήταν ένα άλλο, μεγάλο και όμορφο, που είχε κλειστά παράθυρα. Σ' αυτό είχαν ένα πολύ μεγάλο πένθος. Μόλις την προηγούμενη εβδομάδα είχε πεθάνει στην Αμερική η μητέρα της κυρίας και την είχαν θάψει στο Παρίσι, βεβαίως, και στο νεκροταφείο Περ Λασέζ. Οι γονείς του είχαν στενοχωρηθεί πολύ για την απώλεια μιας τέτοιας εξαιρετικής ντάμας και στενοχωρήθηκαν ακόμα περισσότερο που δεν μπόρεσαν να παραστούν και να συμπαρασταθούν στους φίλους τους. Αμέσως μόλις επέστρεφαν, θα τους επισκέπτονταν οπωσδήποτε για τα συλλυπητήρια. Η μητέρα του είχε ήδη παραγγείλει ένα καινούργιο σύνολο κατάλληλο για την περίσταση στο ατελιέ του «Σιστοβάρη» και, φυσικά, θα φορούσε το μαργαριταρένιο της κολιέ. Ό,τι πιο πένθιμο.

Του άρεσε που τον άκουγε και τον πίστευε. Άλλωστε για ποιο λόγο να της πει ψέματα; Κι εκείνος έπρεπε οπωσδήποτε να την εντυπωσιάσει, όχι απαραίτητα για να μείνει κοντά του, αλλά γιατί ήθελε να νοιώσει ο ίδιος σπουδαίος. Κυρίως αυτό. Έτσι, μετά από λίγο άρχισε να ξεφεύγει. Πολύ όμως.

Ένα βράδυ που είχαν πάει για παγωτό στη Γλυφάδα, πέρασαν έξω από μια πολύ ωραία πολυκατοικία κάπου στην παραλία. Εντελώς συμπτωματικά στο πεζοδρόμιο ήταν παρκαρισμένη μια Μερσεντές. Στο ρετιρέ είχαν κόσμο και ακουγόταν μια πολύ ευχάριστη μουσική. Όλα έμοιαζαν ωραία, ειδυλλιακά και κομψά. Ψωνίστηκε αμέσως και άρχισε από τη Μερσεντές.

«Αυτό είναι το αυτοκίνητό μας. Εκεί επάνω είναι οι γονείς μου τώρα. Σε λίγο θα φάνε».

«Τέτοια ώρα; Αργά δεν είναι;»

«Είναι καλεσμένοι σε σουπέ».

«Αυτή που ξέρεις».

«Μην ανησυχείς, σε κάλυψα απόλυτα. Είπα πως προέρχεσαι από μια εξέχουσα οικογένεια της Σπάρτης, με ρίζες από τους Παλαιολόγους».

«Δε χρειάζεται να λες ψέματα».

«Θέλω να έχω το κεφάλι μου ήσυχο».

«Τότε δεν έπρεπε να τους πεις τίποτε. Στο κάτω – κάτω, δεν ντρέπομαι για την οικογένειά μου».

Απάντησε κοφτά τραβώντας με δύναμη το χέρι της. Το άγγιγμά του είχε γίνει ενοχλητικό. Είχαν ιδρώσει τόσο πολύ οι παλάμες του, που είχε την αίσθηση πως άγγιζε την πατσαβούρα. Αλλά ο Σιδέρης, όντας σε μεγάλη φάση, είχε κάνει το κομμάτι του και με το παραπάνω. Επιπροσθέτως, είχε πλέον πολλές ελπίδες για μια γενναία ενίσχυση των οικονομικών του, αλλά δεν χρειάστηκαν παρά δυο – τρεις βδομάδες για να καταλάβει πως επί του θέματος δεν θα άλλαζε ποτέ τίποτε. Σιγά. Το χούι είναι κάτω από την ψυχή. Απλώς ο πατέρας του τού αύξησε ελαφρά το χαρτζιλίκι, το οποίο δεν χρειαζόταν πια να το ζητήσει πρώτα. Του το έδινε στην ώρα του με ένα συνωμοτικό κλείσιμο του ματιού. Άντρας γαρ.

Το φλερτ του με τη Μυρσίνη τον ανανέωσε πολύ ψυχολογικά. Υπήρξαν μάλιστα στιγμές που περιόρισε κάπως τις υπερβολές, αν και εξακολουθούσε να λέει τα δικά του, που, ευτυχώς, τότε τα θυμόταν για να μπορεί να τα επαναλαμβάνει ίδια κάθε φορά. Δεν είχε ξεφύγει ακόμα. Και πήγαινε πιο συχνά στα μαθήματα. Αρκετές φορές τον επανάφερε η Μυρσίνη στην τάξη, όπως τότε που ήθελε να μην πάει στην τελική εξέταση ενός μαθήματος για να πάει να δεν την εκκίνηση του ράλι Ακρόπολις όπου πήγαινε κάθε χρόνο. Αυτούς τους οδηγούς τους ζήλευε όλους και φανταζόταν τον εαυτό του στη θέση τους. Να περνάει με ταχύτητα στους δρόμους οδηγώντας τέλεια, με συνοδηγό τσίφτη, φορώντας κράνος και γάντια από δέρμα πεκαρί (ζώο της Αργεντινής από το οποίο κατασκευάζονται τα καλύτερα γάντια στον κόσμο), φυσικά να τερματίζει πρώτος και μάλιστα με διαφορά από τον δεύτερο και τα κοριτσόπουλα στα πεζοδρόμια να τον αναγνωρίζουν, να ψοφάνε για μια φωτογραφία μαζί του ή ακόμα καλύτερα για κάτι παραπάνω και να τον ζητωκραυγάζουν: Ζαν Πιερ Φουρτόν – Ζαν Πιέρ Φουρτόν – Ζαν Πιέρ Φουρτόν. Αυτό το όνομα είχε διαλέξει – για να μην ξεχνάμε και την οικογενειακή παράδοση – και με αυτό θα γινόταν ο γνωστότερος ραλίστας.

Εν τω μεταξύ και ελλείψει αγωνιστικού αυτοκινήτου οδηγούσε όσο πιο επιτηδευμένα μπορούσε το ματρακά. Στην παραλιακή είχε εντοπίσει δυο στροφές που, κατά τη γνώμη του, αναδείκνυαν τέλεια την οδηγική του δεινότητα. Τις έπαιρνε με το γκάζι πατημένο – ο Άιρτον Σένα της παραλιακής που κάνει υπέροχες σφήνες – και τα δυο χέρια τεντωμένα στο τιμόνι για να κρατηθεί στις στροφές. Μέχρι που έγερνε το σώμα του αριστερά ή δεξιά για να το ζήσει πιο έντονα. Έφτανε στον Άλιμο με ένα αίσθημα πληρότητας και το ανάλογο ύφος. Όσο για τις μούντζες που είχε φάει από τους άλλους οδηγούς στη διαδρομή; Σιγά μην έδινε σημασία. Τόσο τους έκοβε, τόσο έκαναν. Ζώα.

Λίγο καιρό αργότερα, ο θεός του ο Δημήτρης αγόρασε δεύτερο χέρι ένα μίνι κούπερ που του είχε μεγάλη αδυναμία και ξόδεψε αρκετά χρήματα για να το φτιάξει έτσι όπως το ήθελε πάντα. Μαύρο, με μαύρα δερμάτινα καθίσματα, μαύρα τζάμια και υπέροχο τιμόνι. Μόλις το είδε ο Σιδέρης, τρελάθηκε.

«Θείε, θα μου το δώσεις να το οδηγήσω;»

«Όποτε θέλεις και τα μάτια σου τέσσερα στο κουκλί μου».

Πραγματικά ήταν κουκλί. Για πρώτη φορά το πήρε και πήγε στη σχολή όπου δήλωσε περήφανος πως ήταν το δώρο των γενεθλίων του μέχρι να αγοραστεί η σπορ Μερσεντές, ποντάροντας πως δεν θα το μάθει η Μυρσίνη.

Αλλά για να το ευχαριστηθεί πραγματικά προετοιμάστηκε για το πρωί της Κυριακής. Ήθελε οπωσδήποτε να είναι μόνος του και στη Μυρσινούλα είπε πως το μεσημέρι τους είχε τραπέζι η μεγάλη του θεία.

Θα χαλούσε κόσμο. Σίγουρα πράγματα. Ξυρίστηκε, σχεδόν μέχρις αίματος όπως πάντα, αρωματίστηκε με φτηνή κολόνια, βούτηξε τα χέρια του σε καθαρό οινόπνευμα για να σταματήσει την εφίδρωση έστω και προσωρινά, φόρεσε το μαύρο του παντελόνι σπρώχνοντας τη σούρα προς τα πίσω, μαύρο δανεικό πουκάμισο, μαύρα παπούτσια, μαύρο φουλάρι στο λαιμό και βγήκε στο δρόμο. Είχε ήδη ψηλώσει κατά δυο μέτρα. Και ύφος! Πω πω ύφος!

Πριν μπει μέσα, άνοιξε με ύφος ειδικού το καπό για να επιθεωρήσει τη μηχανή, τα λάδια και όλα τα σχετικά, έτσι όπως επιβάλλεται να κάνει κάθε σοβαρός οδηγός. Ικανοποιημένος το κατέβασε και μετά έκανε κάτι που μόνο ο Σιδέρης θα μπορούσε να σκεφτεί. Γύρισε τα σωληνάκια των εκτοξευτήρων του νερού για τα μπροστινά τζάμια προς τα πλάγια, έτσι ώστε όταν πιάσει το μοχλό να πιτσιλίζονται οι οδηγοί των διπλανών αυτοκινήτων αν είχαν τα παράθυρά τους ανοιχτά. Πολύ θα γελούσε με το αστείο του.

Ξεκίνησε με επεισοδιακό τρόπο μαρσάροντας με θόρυβο, για να κάνει εντύπωση. Λίγο παρακάτω σταμάτησε απότομα σε ένα φανάρι για να επιδείξει τα φρένα του. Τρεις ηλικιωμένες κυρίες με το αντίδωρο στο χέρι, έκαναν την προσευχή τους και κίνησαν να περάσουν απέναντι. Τότε κατέβασε το τζάμι και άρχισε να τους τραγουδάει, χτυπώντας παλαμάκια:

είσαστε όλες ένα μάτσο βιόλες
οι μισές πουτάνες κι οι μισές καργιόλες.

Σταυροκοπήθηκαν οι φουκαριάρες στη μέση του δρόμου και συνέχισαν τρέχοντας, όσο τις κρατούσαν τα πόδια τους.

«Τι κάνεις εκεί, παιδί μου;»

Τον ρώτησε θορυβημένος ένας περαστικός.

«Εσύ καλά. Εγώ;»

Απάντησε ο Ζαν Πιέρ Φουρτόν ξελιγωμένος με το αστείο του και πήγε παρακάτω να κάνει τα ίδια. Ήταν σε μεγάλες φόρμες και τελείως αλλού. Πριν μόλις δυο ημέρες είχε ξεκινήσει από την καρδιά του Παρισιού για το «ραλί» Παρίσι – Ντακάρ, έναν από τους δυσκολότερους αγώνες μηχανοκίνητων οχημάτων. Μόλις είχε αποβιβαστεί στην Αφρική μαζί με άλλους συναθλητές, πράγμα που ήταν ένα μεγάλο θέμα από μόνο του, πόσο μάλλον όταν συμμετείχε και ο διάσημος Ζαν – Πιερ Φουρτόν και μάλιστα με τις μεγαλύτερες πιθανότητες για την τελική νίκη. Δεν στάθηκε καθόλου στους πανηγυρισμούς των ιθαγενών. Βιαζόταν να περάσει την έρημο της Αλγερίας, να διασχίσει τη Μαυριτανία και να φτάσει πρώτος στην πρωτεύουσα της Σενεγάλης, κερδίζοντας τον τίτλο με το σπαθί του.

Το μεσημεράκι έφτασε στο Σούνιο, αφού στα μικρά διαλείμματα της φαντασίωσής του είχε πιτσιλίζει αρκετούς στη διαδρομή, αυτούς που είχαν ανοιχτό το παράθυρό τους και είχε γελάσει πολύ με το ξάφνιασμα που τους προκάλεσε. Μερικοί τον έβρισαν, ένας κατέβηκε κάτω έτοιμος να τον αρπάξει. Έτσι ξαφνικά που έπεσαν οι σταγόνες επάνω του κόντεψε να χάσει τον έλεγχο του αυτοκινήτου με άγνωστες επιπτώσεις, αλλά ο Σιδέρης ήταν στον κόσμο του. Μαρσάρριζε με δύναμη και έφευγε γρήγορα, αφήνοντας άφωνα τα ζώα που είχαν το θράσος να διαμαρτυρηθούν μπροστά σε έναν τέτοιο οδηγό, που συμμετείχε με επιτυχία σε έναν τόσο σπουδαίο αγώνα, όταν μάλιστα είχε μια σπάνια ευγενική και ανώτερη καταγωγή. Εννοείται, πως όλες τις στροφές στη διαδρομή τις είχε ευχαριστηθεί ιδιαιτέρως πολύ. Ζαν – Πιερ Φουρτόν ήταν

αυτός, όχι ποντικοκούραδο. Ένας από τους μεγαλύτερους ραλίστες. Ίδιος ο Νίκι Λάουντα στις δόξες του, αν όχι καλύτερος.

Έβγαλε τα γάντια του και κάθισε για καφέ, ανοίγοντας επιδεικτικότητας ένα χάρτη μπροστά του, που άρχισε να τον μελετάει εμβριθώς. Όταν ήρθε ο καφές, θυμήθηκε τα γαλλικά που είχε μάθει στο σχολείο – γεγονός είναι πως είχε πολύ καλή προφορά που τον έκανε πιστευτό – τα ανακάτεψε με ελληνικά και απευθύνθηκε με ύφος στο γκαρσόνι.

«Σας παγακαλώ, monsieur, μήπως μπογείτε να με βοηθησετέ;»

«Τι θέλετε;»

«Να γυγισώ στην Ατινά από αλλό δγομό. Αυτός ντεν ειναι τόσό καλός».

«Δεν υπάρχει άλλος, φίλε. Αυτός είναι ο καλύτερος».

«Oh, mon Dieu! Quelle banalite!»

«Πουρκουάς είσαι; Αν δε σ' αρέσει, φιλάρα, κάτσε εδώ».

Η απάντηση του Σιδέρη ήταν το ύφος του και μόνο. Της απόλυτης απαξίωσης προς τη χλεμπάγια που δεν είχε συναίσθηση με ποιόν μιλούσε για να φερθεί αναλόγως. Σε λίγο πήρε το δρόμο της επιστροφής οδηγώντας πάντα με τον ίδιο επιτηδευμένο τρόπο. Ήθελε να το ευχαριστηθεί πολύ το αυτοκινητάκι, γιατί γύρευε πότε θα του το ξαναέδινε ο θείος του. Εκτός αυτού, η βενζίνη θα ήταν πάντα ένα υπολογίσιμο έξοδο για τα οικονομικά του. Αλλά όσο έπαιρνε τον αέρα του αυτοκινήτου, τόσο έμπαινε στον κόσμο του.

Είχε ένα απίστευτο συναίσθημα, σχεδόν μαγικό, αλλά ο αυτοέλεγχός του δεν του επέτρεπε να κοιτάζει προς το μέρος του κόσμου που τον ζητωκραύγαζε. Και η παραμικρή λεπτομέρεια είχε σημασία. Εκείνη τη στιγμή ήταν - τουλάχιστον - ο Σουμάχερ και ένας επαγγελματίας ραλίστας έχει φοβερή αυτοσυγκέντρωση και αυτοπειθαρχία. Δουλεύει στο μάζιμουμ των δυνατοτήτων του και δεν επιτρέπει στον εαυτό του κανενός είδους απόσπαση τη στιγμή του αγώνα. Σ' αυτό ήταν αδιαπραγμάτευτος. Η υποστήριξη των φιλάθλων, το παρατεταμένο χειροκρότημα και όλες οι σχετικές εκδηλώσεις είναι ένα αναπόσπαστο μέρος της γοητείας, αλλά για αργότερα.

Πάλι ήταν τελείως αλλού. Τώρα έτρεχε στο «ραλί» του Μονακό. Φυσικά, ήταν κοντά στο να τερματίσει πρώτος και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από τον επόμενο. Να τη η Γκρέις Κέλι στην εξέδρα των επισήμων, γεμάτη αγωνία. Θα ερχόταν πρώτος ο Ζαν Πιερ Φουρτόν ή όχι; Το κοινό τον επευφημούσε, οι ρεπόρτερ ήταν σε ετοιμότητα για μια δήλωσή του, οι φωτογράφοι με τις μηχανές ανά χείρας για να απαθανατίσουν τον τερματισμό, οι σαμπάνιες ήταν έτοιμες για τα επινίκια και οι θαυμαστές του τον περίμεναν να τον σηκώσουν στα χέρια και να τον αποθεώσουν. Τέτοια οδηγάρα. Οι δε κοπέλες σκοτώνονταν για ένα αυτόγραφο, για μια φωτογραφία, ή ακόμα καλύτερα, για ένα ραντεβού. Ζαν Πιερ Φουρτόν ήταν αυτός, όχι ποντικοκούραδο. Ένας δυνατός κρότος κι ένα τράνταγμα τον επανάφεραν στην πραγματικότητα. Χωρίς να το καταλάβει, είχε φτάσει έξω από το Ασκληπιείο.

«Πού πας, βρε παλιομαλάκα; Δε βλέπεις μπροστά σου;»

Ο Ζαν Πιέρ Φουρτόν έτσι όπως πήγαινε με ταχύτητα στην καρακοσμάρα του, είχε τερματίσει πρώτος μεν, πίσω από ένα άλλο αυτοκίνητο δε. Το πορτ μπαγκάζ του μπροστινού είχε μπει σχεδόν όλο μέσα και η μούρη του κούπερ ήταν να την κλαις. Αλλά από τον κόσμο του δεν είχε βγει ακόμα.

«S' il vous plait, monsieur, πώς κανετε έτσι;»

«Βρε ζώο έτσι οδηγούν στη χώρα σου;»

Λίγο – λίγο επανερχόταν.

«Η ασφαλεία μου θα σας αποζημιώσει».

«Ας κάνει κι αλλιώς. Τα στοιχεία σου».

«Bien sur, monsieur».

Όταν ο άλλος είδε πως ο Σιδέρης είχε ελληνικό όνομα και δίπλωμα, ξέχασε τη ζημιά και άρχισε την πλάκα.

«Δε μου λες, ρε, γιατί παριστάνεις το Γάλλο;»

«Σας παρακαλώ. Ό,τι άλλο θελησετε, παρακαλώ να μιλησετε με το δικηγόγο μου».

«Έχεις και δικηγόρο, ρε βλάκα;»

«Δε σας επιτρεπώ».

«Ουστ, ηλίθιε. Νεσκαφέ, ρε. Μπραντοράλ. Θα τα πούμε από αύριο».

Εκείνος έφυγε, αλλά δυστυχώς για το Σιδέρη το κούπερ δεν μπορούσε να μετακινηθεί. Κάθισε για λίγο στο πεζοδρόμιο και έπιασε το κεφάλι του με απελπισία. Η μαγκιά του είχε φύγει πολύ καλά. Μετά από λίγο τηλεφώνησε τα νέα στο Δημήτρη, ο οποίος τον μπινελίκωσε τόσο πολύ, που ορκίστηκε να μην ξαναπιάσει ποτέ στα χέρια του ξένο αυτοκίνητο. Ματρακάς και πάλι ματρακάς, για να έχει το κεφάλι του σίγουρο. Τίποτε δεν θα πάθαινε. Και αν μάθαινε – που θα τα μάθαινε - ο θείος του τα της Γαλλίας; Χοντρό ρεζίλκι. Κι αν ζητούσε του πατέρα του χρήματα για την επισκευή; Πορδές θα έπαιρνε από τον Παναγιώτη – ας μην του το έδινε - αλλά αυτό τον έκανε να νοιώθει ακόμα χειρότερα. Το τι άκουσε στο σπίτι, ήταν άλλο πράγμα.

Ζεματισμένος ήταν την άλλη μέρα το πρωί. Αμίλητος και χολοσκασμένος. Ούτε την κλασική του αηδία δεν μπόρεσε να πει σε όποιον τον ρώτησε τι κάνει. Η Μυρσίνη πήγε κοντά του στο διάλειμμα.

«Τι έχεις, Σιδέρη;»

«Προβλήματα στο σπίτι».

«Δηλαδή; Μπορείς να μου πεις;»

«Μπορώ, γιατί ξέρω πως δεν θα με εκθέσεις. Χθες το βράδυ σε μια δεξίωση στη λέσχη αξιωματικών προς τιμήν του απερχόμενου Καναδού πρέσβη, η Κλεμάνς τον έκανε ρεζίλι τον πατέρα μου. Γύρισαν στο σπίτι παρεξηγημένοι και λίγο αργότερα τσακώθηκαν».

«Τι έκανε;»

«Δε φτάνει που με την καθυστέρηση που σημειώνει κάθε φορά για να ετοιμαστεί δοκιμάζοντας και ξαναδοκιμάζοντας ρούχα κινδύνεψαν να φτάσουν μετά από τον τιμώμενο και τα νεύρα του πατέρα μου χτύπησαν κόκκινο, του έδωσε το τελειωτικό χτύπημα και έγιναν ρεζίλι. Έναν υποστράτηγο τον αποκάλεσε ταξίαρχο. Από τα διακριτικά του δεν κατάλαβε τίποτε και έχουμε και ναύαρχο στην οικογένεια. Τέλος πάντων, αυτή η γυναίκα είναι τελείως ζώο. Τόσα χρόνια έχουν περάσει και σε μερικά βασικά πράγματα δε λέει να δώσει τη σωστή τους σημασία. Ο πατέρας μου κάνει πολλή υπομονή μαζί της, αλλά και η υπομονή έχει όρια».

«Στη θεία σου δεν είχατε πάει;»

«Αυτή η πρόσκληση ήταν για το μεσημέρι. Το βράδυ βγήκαν μόνοι τους».

«Περάσατε καλά στη θεία σου;»

Άρχισε ο Σιδέρης να ξαναμπαίνει στον κόσμο του. Τον αγγλικό.

«Πολύ καλά αν και λίγο βαρετά. Σ' αυτό το σπίτι και ειδικά μετά το θάνατο του θείου Πολ, οι συνήθειες έχουν πια αλλάξει. Όλα έχουν απλοποιηθεί. Ο μεγάλος θείος ήταν ένας Άγγλος αριστοκράτης, λάτρης του κυνηγιού της αλεπούς, δεινός γκόλφερ και κάτοχος οικοσήμευ, το οποίο θα μου κληροδοτήσει η μεγάλη θεία. Είχε πάει σχολείο στο Ίτον».

«Τι είναι το Ίτον;»

«Γλυκιά μου, είναι λογικό να μην το ξέρεις αλλά δεν πειράζει. Το Ίτον είναι το πιο παραδοσιακό κολλέγιο της Αγγλίας. Μόνο εκλεκτοί γόνοι φοιτούν εκεί. Να συνεχίσω;»

«Ναι».

«Στα νιάτα του, λοιπόν, και μέχρι το γάμο του, υπήρξε μεγάλος μπερμπάντης, με ιδιαίτερη αδυναμία στις φλογερές Ισπανίδες καλλονές. Όταν παντρεύτηκαν έζησαν για μερικά χρόνια σε έναν πύργο λίγο έξω από το Λονδίνο, αλλά η θεία – γόνος επίσης αριστοκρατικότητας οικογένειας - δεν μπόρεσε ποτέ να συνηθίσει εκεί. Εκτός αυτού, την πείραζε πολύ και η υγρασία. Επειδή ο μεγάλος θείος αγαπούσε πολύ τη γυναίκα του, εγκατέλειψε τα πάντα. Και το γκολφ, και το κυνήγι της αλεπούς, και τη λέσχη του όπου έπαιζε μπριτζ και τις υποδρομίες του Άσκοτ και όλα. Γύρισαν στην Ελλάδα. Αγόρασαν το αρχοντικό στο Φάληρο για να είναι κοντά στη θάλασσα και για χόμπι άρχισε να ασχολείται με την ιστιοπλοΐα. Μάλιστα, πολύ συχνά έβγαινε στα ανοιχτά παρέα με το βασιλέα Παύλο, που ήταν δεινός ιστιοπλόος. Εννοείται πως τον συνόδευε ο αυλάρχης του, ο Δημήτρης Λεβίδης.

«Τι λες;»

«Βέεεεεεβαια».

«Για συνέχισε. Λοιπόν;»

«Τα βασικά σου τα είπα. Όλα πήγαν καλά και συνέχισαν τη ζωή τους εδώ.

Έφεραν μαζί το ζευγάρι των υπηρετών που είχαν στην Αγγλία, που ευτυχώς δέχτηκε να τους ακολουθήσει. Η μεγάλη θεία στα θέματα της ηθικής ήταν πάντα άτεγκτη. Ο κύριος ήταν ο καμαριέρης του θείου και μπάτλερ, η κυρία ασχολούταν με τη θεία και ήταν η μαγειρίσσα. Για τις δουλειές είχαν μια Ελληνίδα που πήγαινε τρεις φορές την εβδομάδα. Όλα αυτά τα συντόνιζε η οικονόμος της γιαγιάς μου, η κυρία Βιβή, που τότε ήταν ακόμα νέα. Γύρισαν και έφεραν μαζί και τη ζωή τους. Άρχισαν να ζουν εδώ σαν Άγγλοι.

«Δηλαδή;»

«Διατήρησαν όλες τις συνήθειές τους. Έπαιρναν πλούσιο μπρέκφαστ και το καθιερωμένο απογευματινό τσάι με τα διάφορα αλμυρά και γλυκά συνοδευτικά σερβιριζόταν στις τέσσερις στο ειδικό τραπέζι του τσαγιού».

«Τι έχει το τραπέζι του τσαγιού;»

«Είναι πιο χαμηλό. Αυτά όταν ήταν οι δυο τους ή αν ήταν εκεί κάποιος πολύ κοντινός. Όταν ήθελαν να καλέσουν επίσημα, παρέθεταν ένα high tea με όλο το απαραίτητο τελετουργικό».

«Τι είναι το high tea;»

«Δεν πειράζει που δεν ξέρεις. Τη διαφορά την κάνει η ώρα και το τραπέζι. Σερβίρεται μετά τις πέντε το απόγευμα σε φίνα πορσελάνινα φλυτζάνια με ασημένια σκεύη σερβιρίσματος, στολισμένα με το οικόσημο της οικογένειας και σε κανονικό τραπέζι, που είναι στρωμένο με κολλαριστό άσπρο τραπεζομάντηλο. Οι πετσέτες φέρουν επίσης κεντημένο το οικόσημο. Συνοδεύεται από πολλά αλμυρά και γλυκά σνακ. Απαραίτητα τα μικρά σαντουιτσάκια αγγουριού».

«Πρώτη φορά ακούω για σάντουιτς με αγγούρι».

«Είναι παραδοσιακό έδεσμα και τα αγαπημένα του λόρδου Μαουντμπάτεν».

«Για κοίτα.....»

«Μαζί μου θα μάθεις πολλά, Μυρσίνη».

Ο Σιδέρης είχε ξεχάσει πια τη χθεσινή του νύλα και ήταν σε πολύ μεγάλες φόρμες.

«Σου το ξαναλέω: έφεραν μαζί τους όλο το τελετουργικό της αγγλικής αριστοκρατίας. Το γκογκ για το δείπνο χτυπούσε ακριβώς στις επτά».

«Τι είναι το γκογκ;»

«Μυρσινούλα μου, έχεις να μάθεις πολλά για να μπορέσεις να σταθείς έτσι όπως πρέπει. Το γκογκ είναι το κουδούνι που στα αριστοκρατικά σπίτια χτυπάει ο μπάτλερ για να ακουστεί παντού και ειδοποιεί πως όλοι πρέπει να ετοιμαστούν για το δείπνο, που συνήθως σερβίρεται στις οκτώ. Οι μεγάλοι θείοι για να δειπνήσουν κατέβαιναν ντυμένοι επίσημα στην τραπεζαρία, ακόμα κι αν ήταν οι δυο τους, όπου τους περίμενε

ο καμαριέρης. Έπαιρναν πρώτα ένα drink – συνήθως σέρι - το χειμώνα δίπλα στο τζάκι και το καλοκαίρι στη μεγάλη βεράντα και μετά έτρωγαν στην μεγάλη τραπεζαρία του σπιτιού. Όταν περίμεναν κόσμο, αλλά πάντα λίγους και εκλεκτούς, το δείπνο σερβιριζόταν στις μεγάλες ασημένιες πιατέλες που τις πρότεινε το προσωπικό - που για την περίπτωση ερχόταν έξτρα από τη «Μεγάλη Βρετανία» - ξεχωριστά στον κάθε καλεσμένο και με μεγάλη επισημότητα. Για να σερβίρουν στέκονταν στα αριστερά του καθήμενου και τα πιάτα μαζεύονταν από τη δεξιά πλευρά. Άπαντες φορούσαν άσπρα γάντια, που τα άλλαζαν με τον παραμικρό λεκέ. Έτρωγαν με το μπάτλερ επίσημα ντυμένο να στέκεται όρθιος πίσω από την καρέκλα του θείου μου - ο οποίος καθόταν πάντα στην κορυφή του τραπέζιού - για να επιβλέπει πως όλα πηγαίνουν καλά. Αυτά, όταν οι καλεσμένοι ήταν Άγγλοι. Όταν – πιο σπάνια – οι καλεσμένοι τους ήταν Γάλλοι, οι θείοι κάθονταν στις δύο κεντρικές θέσεις στη μεγάλη πλευρά του τραπεζιού ο ένας απέναντι στον άλλο. Αυτό είναι το σωστό στη Γαλλία. Εννοείται, πως οι γονείς μου ήταν πάντα καλεσμένοι. Μετά το δείπνο και στις δύο περιπτώσεις, οι κυρίες αποσύρονταν στο μικρό σαλόνι να πουν τα δικά τους και έμεναν οι κύριοι να καπνίσουν τα πούρα τους, που τα έκοβε στην άκρη ο ίδιος ο οικοδεσπότης με ένα ασημένιο cigar cutter και τα ανάβανε από το καντηλέρι που τους πρότεινε ο μπάτλερ με κάθε επισημότητα. Και, φυσικά, να πιούν ένα ποτό ακόμη. Εννοείται πως από τη στιγμή που σηκώνονταν οι κυρίες και μέχρι να αποχωρήσουν, στέκονταν όρθιοι.

Πολλά άκουσε η Μυρσίνη και για λίγο έμεινε άφωνη. Αλλά ο Σιδέρης συνέχισε απτόητος.

«Πάντως, το φαγητό ήταν εξαιρετικό. Η κυρία Κλεοπάτρα ήταν σε μεγάλες στιγμές, όπως πάντα όταν περιμένει κόσμο. Όλο και πιο σπάνια πια».

«Τι φάγατε;»

«Λιτά, γιατί η μεγάλη μου θεία δεν είναι πια για πολλά πολλά και τα έχει απλοποιήσει όλα. Αλλάξαν πολλά πράγματα, σχεδόν τα πάντα. Για να καταλάβεις, έχει κλείσει πλέον τα δωμάτια του πάνω ορόφου και χρησιμοποιεί μόνο το ισόγειο. Οι πετσέτες με το οικοσήμο έχουν φθαρεί και μόνο μία υπάρχει, έτσι για ανάμνηση. Τέλος πάντων. Παλιά, το πρώτο πιάτο ήταν καθιερωμένο. Φουαγκρά με ζελέ σαμπάνιας, που αρέσει πολύ στη μητέρα μου. Αλλά αυτά δεν υπάρχουν πια. Το φουαγκρά είναι πολύ βαρύ για τη μεγάλη θεία. Έτσι, είχαμε βολ – ω – βαν με γέμιση μανιταριών στην αρχή και ένα υπέροχο ρόστο με φρέσκα σπαράγγια για κυρίως. Ακολούθησε μια πιατέλα τυριών με φρούτα και κριτσίνια και για τον καφέ στο τέλος είχε φτιάξει το αγαπημένο γλυκό του πατέρα μου: γκατό νεγκρ. Κανένας δεν μπορεί να κάνει το γκατό νεγκρ σαν την κυρία Κλεοπάτρα.

Ντράπηκε η Μυρσινούλα να ρωτήσει και για το φουαγκρά και για τα βολ – ω – βαν και για το ρόστο και για το γκατό νεγκρ. Τα μόνα που ήξερε ήταν τα σπαράγγια. Αυτό που δεν ήξερε ήταν πως δεν υπάρχουν φρέσκα σπαράγγια στο καταχείμωνο. Η μανούλα της έψηνε τις ωραιότερες πίττες που μπορεί να φανταστεί άνθρωπος, αλλά ας μην έδειχνε τόσο πολύ την άγνοιά της. «Τέλος πάντων, τι φαγητά τρώνε αυτοί οι ανώτεροι;» αναρωτήθηκε. Της άρεσε που τα άκουγε όλα αυτά και ήθελε να μάθει κι άλλα. Και ο Σιδέρης ήταν σε μεγάλα κέφια, σε φόρμες τρελές. Ξαφνικά, τα είχε ξεχάσει όλα τα χθεσινά και συνέχιζε απτόητος.

«Μας είχε καλέσει γιατί πλησιάζει η εποχή που η αδερφή μου θα κάνει το ντεμπούτο της και όλα αυτά θέλουν μια πολύ καλή προετοιμασία. Και η Πελ δεν έχει καταφέρει ακόμα ούτε βαλς να μάθει».

«Τι είναι αυτό;»

«Το βαλς;»

«Αυτό το ξέρω. Το άλλο πώς το είπες;»

«Το ντεμπούτο;»

«Αυτό».

«Δεν το ξέρεις; Σοβαρολογείς τώρα πως δεν ξέρεις το χορό των ντεμπιτάντ;»

«Ναι αμέ».

«Oh, mon Dieu!»

«Γιατί δεν μου εξηγείς;»

«Φυσικά και θα σου εξηγήσω, για να αρχίσεις να μαθαίνεις σιγά – σιγά. Είναι ένας χορός που διοργανώνεται μια φορά το χρόνο από το σύλλογο των Ελλήνων που έχουν σπουδάσει στην Αυστρία, αλλά δεν αφορά μόνο αυτούς. Στην ουσία είναι μια τελετή μύησης στις συνήθειες και τον κόσμο της υψηλής κοινωνίας. Οι πρωτοεμφανιζόμενες κοπέλες φορούν άσπρη μακριά τουαλέτα και οπωσδήποτε διάδημα. Εγώ που θα τη συνοδέψω την Πελ, θα φορέσω το μαύρο χειροποίητο κουστούμι μου».

Σαν πολλά να τα άκουσε η Μυρσίνη και δεν ήξερε τι να κάνει. Για λίγη ώρα έμεινε αμίλητη, σα κάτι να μην της ταίριαζε. Συνέχισε ο Σιδέρης απτόητος.

«Καταλαβαίνω πώς αισθάνεσαι, αλλά μην ανησυχείς. Εσύ θα τα καταφέρεις καλύτερα από την αδερφή μου που δεν δίνει πολλή σημασία σε κάτι τέτοια. Απλώς, επιβάλλεται να πάει».

«Γιατί;»

«Μα δεν σου εξήγησα; Πρέπει να ντεμπουτάρει».

«Μα εγώ δεν πρόκειται να πάω».

«Θα το προσπαθήσω για του χρόνου. Μέχρι τότε θα μιλήσω στην αδερφή του πατέρα μου που είναι και η νονά μου και θα κανονίσει εκείνη. Μετά δεν θα μπορεί κανείς να πει λέξη για σένα».

«Εσύ έχεις ξαναπάει;»

«Πέρυσι, που συνόδεψα την ξαδέρφη μου, την κόρη του θείου μου του Δημήτρη, που για το σκοπό αυτό ήρθε για μερικές ημέρες από τη Γερμανία όπου ζει με τη μητέρα της. Μεγάλη αριστοκράτισσα. Όσο για τη γιαγιά της; Τι να σου λέω τώρα;»

Όντως. Τι να της έλεγε; Πως όταν ερχόταν τα καλοκαίρια στην Ελλάδα η μάνα της Πέτρας γελούσαν και τα δέντρα ή πως η Παρασκευούλα έπρεπε να βάζει διπλοσκοπιά στο μπαξεδάκι της; Σαν καρικατούρα ήταν. Τα δόντια της ήταν μισό στρέμμα το καθένα. Πολύ άχαρα ντυμένη, φορούσε το πιο κακόγουστο μπανιερό που μπορεί να φανταστεί άνθρωπος. Κάθε χρόνο το ίδιο προκατακλυσμιαίο μοντέλο, βγαλμένο από το χρονοντούλαπο. Το δε καπέλο της ήταν άλλο πράγμα. Κυριολεκτικά σαν καθίκι και επίσης προϊστορικής αξίας, ό,τι έπρεπε για να γεννήσει μέσα η γάτα. Τα απαραίτητα για τη θάλασσα τα κουβαλούσε σε μια σακούλα του σουπερμάρκετ γυρισμένη ανάποδα. Σαν παιδιά είχαν γελάσει πολύ μαζί της, κρυμμένα στην πίσω πλευρά του σπιτιού. Το περισσότερο γέλιο το έριχναν όταν της πρόσφεραν κάτι για φαγητό. Το έπαιρνε χαμογελώντας, λέγοντας *lecker, lecker* (νόστιμο) και το εξαφάνιζε σε λίγα δευτερόλεπτα.

Αλλά, απτόητος, συνέχιζε. Ζούσε μεγάλες στιγμές.

«Βαριέμαι πάλι και η Πελ είναι απρόβλεπτη, αλλά τι να κάνω;»

«Και αυτή η θεία σου είναι αριστοκράτισσα;»

Προς στιγμήν τα έχασε ο Σιδέρης.

«Γιατί, ποια άλλη είναι;»

«Η θεία σου η Ολλανδέζα».

«Την ξέχασα τη θεία Λίζι. Τέλος πάντων, η οικογένειά μας είναι.....»

Έκανε με το χέρι μία κίνηση άφατης υπεροχής, χαμογελώντας αυτάρεσκα. Και μόνο που της υποσχέθηκε της Μυρσίνης πως του χρόνου θα πήγαινε στο χορό μαζί της και θα φορούσε μακριά άσπρη τουαλέτα και διάδημα, θέλησε να μάθει περισσότερα. Να είναι προετοιμασμένη.

«Λοιπόν; Πώς σου φαίνονται όλα αυτά;»

«Ωραία. Για λέγε τη συνέχεια».

«Δίνουν πολύ μεγάλη σημασία στους τύπους, άλλωστε όλοι αυτοί που παρουσιάζονται επισήμως για πρώτη φορά, ξέρουν πολύ καλά την κοινωνική τους θέση. Τα λάθη απαγορεύονται».

«Θα χορέψετε κιόλας;»

«Άκου ερώτηση! Βαλς του Στράους και μόνο».

«Έχει η αδερφή σου διάδημα;»

«Όχι. Ή θα πάρει της γιαγιάς μου ή της μεγάλης μου θείας. Εξαρτάται από το ποιο θα της κάθεται καλύτερα στο κεφάλι και θα ταιριάζει με το φόρεμά της. Και στο τσαντάκι της θα έχει την χρυσή πουντριέρα της μητέρας μου, που έχει ρουμπίνια στο κούμπωμα. Αν χρειαστεί να πουνδράρει τη μύτη της, να μη γίνει ρεζίλι με πουντριέρα της σειράς. Δυστυχώς, πρέπει να έχω κι εκεί το νου μου».

«Γιατί;»

«Γιατί με την αφηρημάδα που την διακατέχει, μπορεί να τη χάσει και είναι ένα σπάνιο οικογενειακό κειμήλιο. Η μητέρα μου σκοπεύει να τη δώσει στη νύφη της».

«Αυτά θα πάρω του χρόνου που θα πάμε μαζί;»

«Εννοείται. Στο μεταξύ έχεις όλο το χρόνο να βρεις φόρεμα».

«Δύσκολο».

«Τότε, θα μιλήσω και γι' αυτό στη θεία ναι νονά μου. Μην ανησυχείς, όλα θα πάνε καλά».

«Το ελπίζω».

«Βαλς ξέρεις;»

«Όχι».

«Θα σου μάθω εγώ».

Χτύπησε τα χέρια της με χαρά η Μυρσίνη, αλλά ο Σιδέρης και παρά τα λεγόμενά του, δεν είχε συνέλθει ακόμα από τα χθεσινά. Ήταν πολύ θλιμμένος και ένοιωσε την ανάγκη να την προσγειώσει. Αλλά με το δικό του τρόπο.

«Μυρσίνη, πώς εκδηλώνεσαι έτσι;»

«Γιατί;»

«Μαζέψου. Ένα από τα πιο tres chic πράγματα είναι το να είσαι λίγο down».

«Δεν το ήξερα».

«Δεν πειράζει, άλλωστε είπαμε πως έχω πολλά να σου μάθω».

Αν τον άκουγε η Πελαγίτσα μέχρι που θα του έριχνε φόλα, αφού πρώτα τον δούλευε με την ψυχή της κανονικότατα και τον έκανε ρεζίλι παντού. Έτσι, για να το γλεντήσει κι εκείνη όχι στο χορό των ντεμπιτάντ, αλλά στο χορό του μαλάκα που είχε για αδερφό. Το κακό ήταν πως τον άκουγε η Μυρσίνη και, για την ώρα, τον πίστευε.

Λίγες ημέρες μετά, της ανακοίνωσε με πολύ μεγάλη περηφάνεια πως ο θεός του ο Απόστολος Σούκης, ο μέγας Διευθυντής κρουαζιέρων και όχι μόνο, της μεγάλης οικογένειας των Σούκηδων που είχαν στηρίξει την ελληνική βιομηχανία και είχαν σχέσεις με βασιλείς και όχι μόνο, είχε αγοράσει το δικό του κότερο. Νονός του σκάφους θα γινόταν ο Σιδέρης και στη βάπτισή θα καλούσαν όλο τον κόσμο τον καλό για να δουν το σπάσιμο του μπουκαλιού της σαμπάνιας. «Κυανή Ακτή» θα το ονόμαζαν. Πάλι ντράπηκε η Μυρσινούλα να ρωτήσει για το τελετουργικό της βάπτισης ενός σκάφους. Ας μην τον απογοήτευε με την άγνοιά της, αλλά μια βόλτα με το σκάφος ήθελε πολύ να πάει.

«Σιδέρη, θα μας πάει κάπου ο θεός σου έστω για ένα σαββατοκύριακο;»

«Εννοείται, αλλά αργότερα. Αρχικά πρέπει να φιλοξενήσει τους πιο ανώτερους».

Εν τω μεταξύ, φρόντισε να βρει ναυτικό κοστούμι. Να εμφανιστούμε όπως πρέπει.

ΠΕΡΙ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΙΝΩΝ

Ο Αποστόλης παρέμενε σταθερά μία άλλου είδους ταραχή. Ο Παναγιώτης τον αποκαλούσε πάντα «κοπρίτη» και δεν είχε άδικο. Απίστευτος τεμπέλης. Είχε ντύσει την τεμπελιά του με ένα μανδύα «ευαισθησίας» που τον βόλευε πολύ. Έτσι τους ξεγέλαγε όλους, πλην του Παναγιώτη, που αν εξαιρούσε κανείς το κουσούρι του, ήταν ένας πανέξυπνος άνθρωπος.

Μόλις την προηγούμενη Κυριακή το πρωί είχε πάει στις αδερφής του για καφέ, αλλά έφυγε πριν καν τον πιεί. Χάρηκε ο Παναγιώτης μόλις τον είδε, γιατί χρειαζόταν λίγη βοήθεια για να φυτέψει μερικά κλήματα στον κήπο. Είχε ανοίξει ήδη τους λάκκους και το μόνο που ήθελε από κάποιον άλλο ήταν να τον βεβαιώσει πως είχαν μπει σωστά στη θέση τους. Τον χαιρέτησε χαρούμενα.

«Καλώςτον! Πάνω στην ώρα ήρθες».

«Τι συμβαίνει;»

«Πιες πρώτα τον καφέ σου με την ησυχία σου και μετά έλα στον κήπο. Θέλω να φυτέψω μερικά κλήματα και χρειάζομαι κάποιον να κοιτάει από πάνω και να μου λέει αν είναι σωστά βαλμένα για να τα βλέπει καλά ο ήλιος. Μετά θα ρίξω το χώμα μόνος μου.

Ανησύχησε ο Αποστόλης.

«Πρέπει να σκάψω;»

«Όχι, βρε αδερφέ! Όλα έτοιμα είναι. Το μόνο που έχεις να κάνεις είναι να βλεις από πάνω αν είναι ίσια».

«Αν δεν ερχόμουν, τι θα έκανες;»

«Θα φώναζα το γείτονα, αλλά μια και ήρθες, θα το κάνουμε μαζί. Μάθε και κάτι στη ζωή σου».

Άφησε τον καφέ ο Αποστόλης, χαιρέτησε και έφυγε. Αργά το μεσημέρι, τηλεφώνησε ο Παναγιώτης στην πεθερά του για να τη ρωτήσει αν ο κοπρίτης της επέστρεψε και αν ξάπλωσε για να ξεκουραστεί, επειδή είχε μεγάλη αγωνία. Και κατασυγχύστηκε η Πελαγία. Ευχαρίστως θα τον σκότωνε εκείνη τη στιγμή. Της ήταν ιδιαίτερα δύσκολο να παραδεχτεί την αλήθεια και την πλήρωναν οι άλλοι. «Κοπρίτης ο Αποστόλης; Ολόκληρος διευθυντής κρουαζιερών; Χριστέ μου θάρρος, αλλά φταίει και η Κλημεντίνη που του δίνει αέρα».

Όσο για τον πεθερό του; κατέβαζε μέσα του καντήλια για την προσωπική του αποτυχία. Πού ακριβώς είχε κάνει λάθος; Γιατί ήταν πια σίγουρος πως κάπου είχε κάνει και ο ίδιος λάθος. Μα κανέναν τους να μη γίνει χημικός μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου; Κανέναν; Ούτε ο εγγονός; Μ' αυτόν τον καημό θα πέθαινε, αν και καιρό τώρα προσπαθούσε να κάνει τα πικρά γλυκά και να δει τα όποια θετικά είχε η κατάσταση. Αν μη τι άλλο, κέρδιζαν πια μόνοι τους τη ζωή τους και έκανε κάθε μέρα το σταυρό του για να πάνε όλα καλά και να μην κλείσει ο Άρης το παράρτημα του γραφείου που είχε στην Αθήνα. Το τι θα γινόταν στην αντίθετη περίπτωση, δεν ήθελε ούτε να το σκέπτεται. Με το βρακί στον κώλο θα έμεναν και τα φούμαρα θα

πήγαιναν περίπατο. Δεν ήθελε να ζήσει για να το δει αυτό και είχε αρχίσει να πέφτει σε κατάθλιψη.

Δυστυχώς, κανένας τους δεν είχε σοβαρό μέλλον, παρά τους ηρωισμούς, τις δηλώσεις και το ύφος. Υπάλληλοι θα πήγαιναν κάπου και μάλιστα με το βασικό μισθό, ελλείπει προσόντων. Μετά θα τους έφταιγαν τα κυκλώματα, η κοινωνία με τη ζήλια της που τους έβαζε συνέχεια τρικλοποδιές και η ελληνική νοοτροπία που δεν τους άφηνε να κάνουν όπως ήθελαν τη δουλειά που δεν είχαν. Στην ουσία, ένα σκέτο λύκειο είχαν τελειώσει – οι δυο με το ζόρι – κι από γλώσσες μόνο λίγα γερμανικά. Όσα είχαν προφτάσει να μάθουν στο Ντάρμστατ, ίσα για να συνεννοηθούν, κι ας παρίσταναν τους γλωσσομαθείς κι ας είχαν μεγάλη ιδέα για τον εαυτό τους. Τόσο μέτριοι ήταν, που θα μπορούσαν να θεωρηθούν έως δύναμη αδράνειας. Τουλάχιστον, να προλάβαιναν να μάθουν καλά τη δουλειά και μετά όλο και κάτι θα γινόταν. Εκείνος, σαν πατέρας, το έβλεπε πολύ καλά, άσχετα αν δεν έφερνε αντιρρήσεις της γυναίκας του όταν έλεγε τα δικά της.

Διότι η Πελαγία έλεγε πάντα τα δικά της και μάλιστα πάρα πολύ ανεβασμένα, ιδιαίτερα όταν μιλούσε με τη Ναυσικά, που πολύ κουνιόταν τώρα τελευταία με το γαμπρό. Κι εκείνοι από ιατρική δεν έπασχαν. Χώρια που απαντούσε πια και η ίδια στο τηλέφωνο λέγοντας «Ζούκη», στέλνοντάς τον στον Άδη.

Η Ναυσικά μετά το γάμο της Πόπης είχε μείνει για έναν ολόκληρο μήνα στη Σουηδία, πράγμα που της επέτρεψε να φύγει μακριά και να ηρεμήσει, αφού τις πρώτες δεκαπέντε ημέρες έμεινε μέσα στο σπίτι έκλαψε με την ψυχή της για να της φύγει η ένταση από όλα όσα πέρασε. Για ένα μόνο ήταν σίγουρη και της έδινε δύναμη: πως για την Πόπη είχε κάνει το καλύτερο. Ο Πέτρος την αγαπούσε πολύ, άρα θα περνούσε καλά μαζί του. Μόλις δε αποκτούσε το πρώτο της παιδί, η θέση της θα εδραιωνόταν πολύ καλά και μετά θα μπορούσε πια να κοιμάται ήσυχη.

Όσο για τη Νεολίνη; Τι θα έκανε; Αρχικά, θα το έπαιρνε απόφαση πως ο γιός της παντρεύτηκε. Με τον καιρό θα διαπίστωνε πως καλοπαντρεύτηκε και τότε δεν θα ήξερε πού να πάει να κρυφτεί μετά από τόσα που είχε ξεράσει το στόμα της. Αλλά η Ναυσικά, σα μεγαλόκαρδος άνθρωπος, θα έλεγε τον καλό της το λόγο και θα την δικαιολογούσε την κατάσταση. Στο κάτω – κάτω, κι εκείνοι το καλό του παιδιού τους ήθελαν, άσχετα αν έκαναν λάθος στους υπολογισμούς τους. Όλα ήταν θέμα χρόνου. Μετά, θα έψαχνε να βρει νύφη για τον Τάσο. Δυστυχώς, μόνος του δεν μπορούσε να κάνει σπουδαίες επιλογές. Διαπιστωμένο. Αυτή με την οποία έβγαине, ήταν για τα πανηγύρια. Βεβαίως, ότι έπρεπε για το μυαλό του Τάσου, αλλά αυτό αδυνατούσε να το καταλάβει.

Η πρώτη της επίσκεψη μετά την επιστροφή στην Αθήνα ήταν στην Πελαγία, που την περίμενε με χαρά. Είχαν καιρό να τα πουν, πριν από το γάμο της Πόπης, τότε που για τη Ναυσικά ήταν μια ιδιαίτερα δύσκολη περίοδος. Αγόρασε ένα ωραίο κουτί γλυκά και πήγε περήφανη να τους δει. Στο κάτω κάτω, είχε πια κι εκείνη γαμπρό γιατρό, για να μην ξεχνιόμαστε.

«Τι κάνουν τα παιδάκια σου, Πελαγίτσα μου;»

«Μια χαρά, Ναυσικούλα μου. Πέτυχαν. Ο Τάσος τι λέει;»

«Τι να πει;»

«Βρε παιδί μου, έναν ολόκληρο μήνα έμεινες μαζί του. Δεν τον έπεισες να γυρίσει πίσω να δουλέψει με τα παιδιά; Σαν δική του δουλειά θα είναι.»

Σιγά που θα ψάρωνε η Ναυσικά, σιγά που θα έχανε την ευκαιρία να κάνει κι εκείνη το κομμάτι της.

«Πελαγίτσα μου, ο Τάσος είναι πια διευθυντής τουρισμού για όλα τα μεγάλα ξενοδοχεία, τους ναύλους και τις κρουαζιέρες και υποδιευθυντής σε όλα τα υπόλοιπα. Έφτασε πολύ ψηλά. Τι να έρθει να κάνει στην Ελλάδα; Εδώ κανένας δεν θα τον αφήσει να κάνει τη δουλίτσα του όπως την ξέρει και όπως πρέπει.»

«Έχεις δίκιο, Ναυσικούλα μου. Μήπως και τα δικά μου τα παιδιά θα τα αφήναν, αν δεν είχαν πίσω τους γερμανικές πλάτες;»

«Έτσι είναι, Πελαγίτσα μου».

Τις άκουγε η Παρασκευούλα και σταυροκοπιόταν. «Χριστούλιε μ, Χριστούλιε μ» έλεγε μέσα της.

«Η Ποπίτσα μας, τι κάνει;»

«Μια χαρά. Εκεί, με τον αντρούλη της στο σπιτάκι τους».

«Πώς της φαίνεται η νέα της ζωή;»

«Ευχαριστημένοι είναι και οι δυο. Να δεις κάτι φαγάκια που κάνει! Μοντέρνα πράγματα!»

«Μπράβο, το κορίτσι μας. Αλλά είχε και καλή δασκάλα».

«Να είσαι καλά, Πελαγίτσα μου. Το σαββατοκύριακο θα πάνε εκδρομή στα Καμένα Βούρλα, τα χρυσά μου».

«Και πολύ καλά θα κάνουν. Τώρα που είναι νιόπαντροι, πρέπει να χαρούν. Τι γίνεται με τα πεθερικά;»

«Τώρα θα δουν τι αξίζει η Ποπίτσα, τι άνθρωποι είμαστε και πόσο πολύ έκαναν λάθος. Αναγκαστικά, θα σταματήσουν. Τη συμβούλεψα τώρα που θα φύγουν για τριήμερο να τους πει να πάνε να μείνουν εκεί. Επειδή δήθεν φοβάται για κλέφτες, να υπάρχει κάποιος μέσα. Ευκαιρία είναι, να μείνουν μόνοι τους τρεις ημέρες για να δουν πολύ καλά τι σπιτάκι της φτιάξαμε».

«Καλά το σκέφτηκες».

Θα έσκαγε η Παρασκευούλα αν δε μιλούσε.

«Για να σ που, Ναυσικά μ, αν μπουνι κλέφτις στου δκο τς του σπιτ όσου θα λείπνι τι γένιτι;»

Η Ναυσικά το έπιασε το υπονοούμενο και απάντησε αμέσως. Ευγενικά, αλλά κοφτά. Σιγά που δεν θα έβαζε στη θέση της την Παρασκευούλα.

«Παρασκευούλα μου, τα καινούργια τα σπίτια κλέβουνε».

Γύρισε στην Πελαγία.

«Για πες μου τώρα τα δικά σας. Τα παιδάκια σου τι κάνουν με τα προσωπικά τους; Θα παντρευτεί κανένας τους για να έχουμε πάλι χαρές;»

Προφανώς ξέχασε όλα όσα πέρασε. Αλλά χωρίς να το ξέρει άγγιξε ένα πολύ ευαίσθητο σημείο της Πελαγίας, που επί του θέματος ήταν πολύ σκασμένη. Εκείνη τη Βιβή του Δημήτρη δεν ήθελε ούτε να τη βλέπει. Μίλησε με φούρκα.

«Άσε με ήσυχη».

«Τι συμβαίνει, Πελαγίτσα μου;»

«Άσε με, Ναυσικά μου. Αυτή η χαμένη έχει είκοσι μέρες τώρα που έχει εγκατασταθεί στο ισόγειο με το Δημήτρη. Τη μάζεψε».

«Πήρε διαζύγιο;»

«Δε φαντάζομαι. Αν έχω καταλάβει καλά, ο άντρας της δεν της το δίνει και τη θέλει πίσω. Μακάρι να την πάρει για να ησυχάσουμε. Αλλά, για πες μου, είναι αυτή γυναίκα για να τη διεκδικούν δυο άντρες;»

«Δεν την έχω δει, αλλά για να το λες εσύ έτσι θα είναι».

«Στραβώθηκε ο γιος μου».

«Ο Αποστόλης τι λέει;»

«Δε μπορεί ούτε να τη βλέπει και του το είπε του Δημήτρη ευθέως».

«Τι έγινε;»

«Το είπε το παιδί φελλό. Φελλός ο Αποστόλης μου; ολόκληρος διευθυντής κρουαζιερών; Σκοτώνεται στη δουλειά το παιδί. Αυτή κάθεσαι, βάφει τα νύχια της, μπανιαρίζεται, κρεμαρίζεται, βγαίνει βόλτες και όποτε θυμάται, μαγειρεύει. Μέχρι που προχτές είπε της Παρασκευούλας να της σιδερώσει με έξτρα αμοιβή, αλλά της έδωσα

το καλάθι της με τα ρούχα πίσω. Η Παρασκευούλα μεγάλωσε πια. Ας τα φορέσουν ασιδέρωτα. Πάντως, ο Δημήτρης μου ήταν αλλιώς μαθημένος».

«Δύσκολα πράγματα. Μεγάλη η Χάρη Σου, Παναγία μου! Δε φαντάζομαι να παρεξηγήθηκαν μεταξύ τους.

«Ευτυχώς όχι. Ο Δημήτρης μπορεί να είναι ερωτευμένος, αλλά απ' ότι είπε του πατέρα του, για γάμο της το έχει ξεκόψει. Αυτή, όμως, δεν φεύγει».

«Πιριμέν να ξαναπαντρίψι κι να παρ του κιλιπούρ» είπε μέσα της η Παρασκευούλα που εκείνη την ώρα έφερε αναψυκτικά.

«Τι να πω; Είναι τουλάχιστον καλή κοπέλα;»

Έδωσε τα ρέστα της η Πελαγία.

«Τεμπέλα, Ναυσικά μου. Όλη την ημέρα κάθεται και δεν λέει να ασχοληθεί με τίποτε. Τα θέλει όλα έτοιμα στο χέρι. Ούτε μέχρι το γραφείο δε λέει να πάει να τα βοηθήσει κάπως τα παιδιά. Τουλάχιστον να κάνει τις εξωτερικές δουλειές, για να τους ελαφρώσει».

Η Ναυσικά εξακολουθούσε να την ακούει, ενώ η Παρασκευούλα είχε μείνει ξερή. Άκουσε καλά; Η Πελαγία ήταν που τα έλεγε αυτά ή κάποια άλλη; Και η Ναυσικά που χάλασε το αίσθημα της Πόπης για να μην την αναγκάσει ο άντρας της να εργαστεί, πώς συμφωνούσε; Έλα Παναγία μου! τι ήταν αυτά που άκουγε σήμερα;

«Έχεις δίκιο, Πελαγίτσα μου. Άμα η γυναίκα είναι τεμπέλα, άστα να πάνε».

Κεραμίδι να είχε φάει στο κεφάλι η Παρασκευούλα, καλύτερα θα ένοιωθε.

Η Πόπη είχε ήδη μπει στο δεύτερο μήνα της έγγαμης ζωής. Αν έλεγε πως ήταν σούπερ ευχαριστημένη θα έλεγε ψέματα, αλλά απογοητευμένη δεν ήταν. Όλα πήγαιναν καλά, αλλά πολύ επίπεδα. Ο Πέτρος ξεκινούσε κάθε πρωί για τη δουλειά και έμενε μόνη της στο σπίτι για πολλές ώρες. Την πρώτη εβδομάδα μετά την επιστροφή από το γαμήλιο ταξίδι, μόλις έφευγε ο άντρας της στρωνόταν να κάνει τις δουλειές της και να μαγειρέψει ένα ωραίο φαγητό, που όμως έμενε αναξιοποίητο. Ούτε που του έδωσε ποτέ σημασία.

Το μόνο που ήθελε να φάει ήταν η τυπική καρβουνιασμένη του μπιριζόλα και τηγανητές πατάτες, πάντα με μισό λίτρο κόκα-κόλα. Ήταν το μοναδικό θέμα στο οποίο η Νίλα είχε σταθεί αδιαπραγμάτευτη: έδειξε η ίδια μερικές φορές της Πόπης μέχρι πού είναι το σωστό σημείο του καρβουνιάσματος και σε ποια ακριβώς θερμοκρασία σερβίρεται το αναψυκτικό για να είναι ο Πέτρος ευχαριστημένος. Μετά έφυγε και για πολύ καιρό απέφυγε τις επισκέψεις. Ούτε να τους βλέπει δεν ήθελε και μέσα της παρακαλούσε αυτός ο γάμος να τελειώσει όσο πιο γρήγορα γινόταν. Τότε, και παρά την οριστικότητα που μπορεί έχει ένας γάμος, διατηρούσε ακόμα τις ελπίδες της πως κάποτε ο γιος της θα απαλλαγεί και πως αυτή η χαμένη θα βρει κάποιον άλλο για να την ταΐζει.

Όσο για τις πεπονόφλουδες που προσπαθούσε να της ρίξει η συμπεθέρα; Αστεία πράγματα, που την άφηναν πλήρως αδιάφορη. Με αποκορύφωμα την μεγάλη ιδέα να πάει να μείνει στο σπίτι όσο θα έλειπαν οι νιόπαντροι. Παραδόξως, την πρόταση την έκανε η Ναυσικά που πάντα έβρισκε έναν εύσχημο τρόπο να χώνει τη μύτη της. Εννοείται πως με τα συμπεθέρια και παρά την μόνιμα εχθρική τους στάση, ήταν πάντα μελιστάλαχτη. Μόνο έτσι θα μπορούσε κάποτε να τους φέρει στα νερά της.

«Νεολίνη μου, ευκαιρία είναι να πάτε με τον Ηλία να μείνετε στο σπιτάκι τους».

«Θα μείνουμε στο δικό μας. Στο κάτω – κάτω, εκδρομή θα πάνε, δεν θα μεταναστεύσουν».

«Να βλέπουν φως οι κλέφτες, Νεολίνη μου. Ασφάλεια θα είναι».

«Ναυσικά, άσε με ήσυχη. Ας αφήσουν το φως αναμμένο. Και σε τελευταία ανάλυση τι έχει εκεί μέσα για να τους κλέψουν; Δέκα ασημικά από τα δώρα του γάμου;

Τζάμπα κόπος. Ο καθένας μπορεί να τα αγοράσει. Ένα σπίτι σαν όλα τα άλλα είναι. Σπιτάκι. Ήταν αυτό για τον Πέτρο;»

Βρήκε την ευκαιρία να ξεράσει αυτά που ήθελε, αλλά στο σπίτι πήγε μόνο και μόνο επειδή της το ζήτησε ο γιός της. Δάκρυσε η Ναυσικά και ευχήθηκε για την Πόπη να μείνει γρήγορα έγκυος. Μόνο τότε θα έσκαγε η Νίλα, αν έσκαγε. Είχε πλέον βάσιμους λόγους να το πιστεύει.

Η Πόπη δεν χρειάστηκε παρά δυο μήνες για να διαπιστώσει πως ο γάμος της χωρίς να είναι κακός, δεν ήταν καλός. Κάτι άλλο περίμενε, κυρίως πιο ζωντανό. Ο Πέτρος έβγαζε έναν εαυτό που μέχρι τώρα δεν είχε καν υποψιαστεί πως υπήρχε. Δεν ήθελε να βγαίνουν έξω, σινεμά είχε κάτι χρόνια να πάει, στο θέατρο από τότε που ήταν μαθητής και είχε δει τον «δόκτορα Σβάιτσερ» και για βραδινές εξόδους ούτε λόγος. Μάταια προσπαθούσε να τον παρασύρει και ένοιωθε τη ζωή δίπλα της να τρέχει. Προτιμούσε να κάθεται στο σπίτι και να βλέπει τηλεόραση, με ιδιαίτερη προτίμηση τα αθλητικά. Ούτε ιατρείο έκανε τα απογεύματα, ούτε τίποτε. Μόνο τηλεφωνιόταν με μερικούς άλλους συναδέλφους του και προσπαθούσε να τους οργανώσει συνδικαλιστικώς. Όσο για την περίφημη εκδρομή στα Καμένα Βούρλα; Δεν πήγαν. Έφτασαν μέχρι τα διόδια και γύρισαν πίσω. Δυστυχώς.

Την εκδρομή αυτή η Πόπη την περίμενε με μεγάλη χαρά και είχε κάνει πολύ καλή προετοιμασία. Το ίδιο πρωί είχε πάει στα μαγαζιά και αγόρασε ένα σετ καινούργια εσώρουχα, που ο Πέτρος τα βρήκε πολύ έξαλλα για μια παντρεμένη γυναίκα και κατέβασε τα μούτρα του. Αλλά το ατόπημά της που τον νευρίασε και τον έφερε στα όριά του ήταν άλλο: είχε τρυπήσει τα αυτιά της! Πώς μπόρεσε να κάνει κάτι τόσο προχωρημένο και μάλιστα χωρίς να τον ρωτήσει; Χάλασε τελείως η διάθεσή του και ξεκίνησαν με κρύα καρδιά. Δεν την ήθελε πια την εκδρομή.

Σε όλη τη διαδρομή μέχρι τα διόδια ήταν αμίλητος, μουτρωμένος και με το ζόρι συγκρατούσε τα νεύρα του. Εκεί έκανε αναστροφή και γύρισαν πίσω. Κλείστηκε στην τραπεζαρία για πρώτη φορά. «Σ' έσκασε, παιδάκι μου;» τον ρώτησε την άλλη μέρα η μάνα του. Στο βλέμμα της είδε την πολυαναμενόμενη θετική του απάντηση για να μπορέσει να πει κι άλλα, αλλά ούτε που της έδωσε σημασία. Το βράδυ η Πόπη έβγαλε τα σκουλαρίκια από τα αυτιά της για να κλείσουν οι τρύπες. Αποφάσισε να κάνει υπομονή και χωρίς και η ίδια να το καταλάβει πώς, μπήκε σε μια πολύ μεγάλη σπαρίλα. Στην ουσία, φοβήθηκε. Και ο φόβος φέρνει υποταγή.

Από την επόμενη το πρωί, μόλις έφυγε ο άντρας της, θυμήθηκε τις παλιές της συνήθειες και έπεσε πάλι για ύπνο. Κοιμήθηκε μέχρι τις δέκα και σηκώθηκε τέλεια φρεσκαρισμένη. Ποιος ο λόγος να βιάζεται; Μια μπριζόλα είχε να ψήσει και να κάνει κάποια μικροπράγματα στο σπίτι. Έψηνε τη μπριζόλα κατά το ήμισυ και προετοιμάζε τις πατάτες. Μετά έφευγε και πήγαινε βόλτες στα μαγαζιά. Τουλάχιστον, τις βιτρίνες με τα μοντέρνα πράγματα μπορούσε να τις κοιτάζει.

Μέσα σε λίγους μήνες είχε αλλάξει πολύ. Είχε θελήσει να τρυπήσει τα αυτιά της γιατί δεν τους ήθελε πια τους κρίκους. Δεν της πήγαιναν από τότε που για το χατίρι της Νίλας και του Πέτρου κατάργησε τα μακριά μαύρα μαλλιά της και καθιέρωσε ένα κοντό και καστανό καρέ που δεν της άρεσε. Ας φορούσε κάτι πιο διακριτικό, αλλά όλα έδειχναν πως ακόμα και τα πιο διακριτικά πράγματα ήταν απαγορευμένα. Πήγε να φορέσει την ωραία δερμάτινη φούστα της και το φερμουάρ έκλεισε με το ζόρι. Τη στενοχωρούσε. Ανέβηκε στη ζυγαριά και διαπίστωσε πως είχε πάρει τρία κιλά. Άρχισε περπάτημα και δίαιτα για να ξαναβρεί τη φόρμα της. Δυο μήνες αργότερα ήταν έγκυος.

Για την ίδια και τον άντρα της ήταν κάτι αναμενόμενο. Η Ναυσικά αλάλιασε από χαρά. Επιτέλους, θα γινόταν γιαγιά και – το σημαντικότερο – θα σιγουρευόταν ο γάμος της κόρης της. Η Νίλα δεν χάρηκε, αν και πήγε επίσκεψη με μια τούρτα. Οι προ-

σευχές της δεν είχαν εισακουστεί. Δυστυχώς, ο γάμος του γιού της όχι μόνο δεν επρόκειτο να λήξει, αλλά είχε πια οριστικοποιηθεί. Αλλά και πάλι, πού ξέρεις; Ο Θεός είναι μεγάλος. Λίγοι παντρεμένοι με παιδιά χωρίζουν για κάτι καλύτερο; Τουλάχιστον είχε τη συνείδησή της ήσυχη. Από την πρώτη στιγμή είχε κάνει όλα όσα μπόρεσε για να τον αποτρέψει. Όσο για την Πόπη; Είχε μία και μοναδική έγνοια: να μην είναι το μωρό κορίτσι και υποχρεωθεί να του δώσει το όνομα της πεθεράς της. Ούτε να τη βλέπει δεν ήθελε. Τη θεωρούσε υπεύθυνη για όλα.

«Μα όλοι οι άνθρωποι τα ίδια θα κάνουν;» αναρωτήθηκε ο Αποστόλης όταν λίγες ημέρες αργότερα και εντελώς τυχαία έμαθε τα νέα. Καθότι εκείνος ως «καλλιτέχνης» ήταν σίγουρα διαφορετικός και πέρα από κάθε είδους μικροαστική συνήθεια. Ουδέποτε θα ρωτούσε, διότι ουδέποτε τον ένοιαζε κάτι πέραν του πολύτιμου εαυτού του. Πάντα μετά τη δουλειά και πριν τη βραδινή έξοδο, σαν άτομο εθισμένο στις οικογενειακές παροχές, πήγαινε στο πατρικό να φάει καλά οτιδήποτε υπήρχε. Ταράτσωνε και μετά ανέβαινε στο «στούντιο», ξεκουραζόταν και αργότερα με το στομάχι γεμάτο, έβγαινε το βράδυ για κάτι ελαφρύ και σικ – κυρίως σικ – πίνοντας ένα ποτό ή δοκιμάζοντας ένα ποτήρι εκλεκτό κρασί – για ολόκληρο το μπουκάλι ούτε λόγος – σε διάφορα επιλεγμένα μέρη όπου πήγαινε για να τον δουν και να τους δει.

Όλα αυτά βέβαια, μόνο για την περίπτωση που η αφραγκία του τού επέτρεπε να πληρώσει έστω ένα ποτό. Γιατί πολύ συχνά ήταν τέτοια που έβρισκε σαν δικαιολογία πως έπαιρνε αντιβίωση και παράγγελνε ένα αναψυκτικό. Και λιγότερο του στοίχιζε και τον τύπο έκανε. Επί του θέματος είχε εκπονήσει ολόκληρη διατριβή. Μ' αυτόν τον τρόπο είχε βγάλει ένα σωρό γκομενάκια, που πέταγαν τη σκούφια τους για να γνωρίσουν «εναλλακτικούς» τύπους και να καθιερωθούν και τα ίδια σαν άτομα «διαφορετικά» πλην σιγουρεμένα. Με καλή δουλειά, καλλιτεχνικές ανησυχίες, φευγάτους προβληματισμούς, γοητευτικότατες διατροφικές συνήθειες και ίσως όχι και τόσο γοητευτική προσωπικότητα, αλλά δεν μπορεί κανείς να τα έχει όλα.

Γεγονός είναι πως ο Αποστόλης έδινε ανέλπιστα μεγάλη σημασία στη δουλειά, άσχετα αν για την ώρα έπαιρνε ένα σκέτο μισθό που του έφτανε για τα απαραίτητα. Ευτυχώς που έτρωγε στο πατρικό και τον φρόντιζε η Παρασκευούλα, παρά την ηλικία της. Μια χαρά ήταν. Επιτέλους, είχε μερικά από αυτά που δικαιωματικά του ανήκαν και η ζωή του χρωστούσε, άσχετα αν στην ουσία δεν έκανε σχεδόν τίποτε. Απολάμβανε τη μακαριότητα της άγνοιάς του, χωρίς να υπόκειται σε κανενός είδους φθορά και ανησυχία. Όλα ήταν μια χαρά. Καβάλησε ένα τεράστιο καλάμι, αλλά με καταδεκτικό ύφος. Αυτό ήταν που, κατά τη γνώμη του, έκανε τη διαφορά. Ο Δημήτρης το έβλεπε καλά πως λίγο ήθελε να γίνει ανατριχιαστικά σαχλός, αλλά η κατάσταση τον βόλευε και δεν του μιλούσε για δύο λόγους.

Ο ένας ήταν η αντιπάθεια που ήξερε πολύ καλά πως έτρεφε για τη Βιβή και δεν ήθελε να προκαλέσει τριβές και ο άλλος πως το ψώνιο και το ύφος του Αποστόλη προσέδιδε στο γραφείο μία νότα ανωτερότητας που δεν του έπεφτε καθόλου άσχημη. Μόνο ο Αποστόλης μπορούσε να το κάνει αυτό. Όποιος τον άκουγε νόμιζε πως άλλο από το γραφείο τους για τον τουρισμό δεν υπήρχε, άσχετα αν ήταν πράκτορες και μόνο. Όσο για τα λεφτά; Άστα να πάνε. Ό,τι έβγαζαν από τις προμήθειες. Απλώς, καλύτερα από τίποτε αλλά αυτό το ήξεραν μόνο οι ίδιοι.

Διότι ο Αποστόλης είχε αρχίσει να ονειρεύεται πώς θα μοιάσει στα μεγάλα αφεντικά των πολυεθνικών. Μπορεί να μην είχε κανενός είδους προσόν, αλλά έτσι όπως δεν είχε ούτε καν συναίσθηση του εαυτού του, κάτι τέτοιο ήθελε να γίνει. Αλλά είχε μεγάλα και σπουδαία όνειρα «να διαταράξει την ακινησία των άλλων ανοίγοντας καινούργιες προοπτικές». Έτσι θα το περιέγραφε. Το πού δεν το ήξερε ούτε ο ίδιος, αλλά αυτό ήταν κάτι δευτερεύον. Σημασία είχε πως είχε εντοπίσει τι ακριβώς ήθελε να

κάνει στη ζωή του. Το είχε δει πολλές φορές στο σινεμά, του άρεσε πολύ και του ταίριαζε γάντι. Ήθελε να γίνει ένας τύπος από αυτούς τους μεγαλοσχήμονες, που μόλις φαίνονταν στο διάδρομο σκορπούσαν όλοι τρομαγμένοι για το πόστο τους, σαν τις κατσαρίδες. Μόλις έμπαιναν στο γραφείο τους, η γραμματέας ειδοποιημένη από το θυρωρό περίμενε όρθια, έπαιρνε την τσάντα και το παλτό, έφερνε καφέ στη σωστή θερμοκρασία και ανακοίνωνε το πρόγραμμα της ημέρας. Δηλαδή, του Αποστόλη τι του έλειπε για να κάνει τα ίδια; Όλα ήταν απλά και μόνο θέμα χρόνου.

Πάντως, για την ώρα το μόνο που είχε καταφέρει ήταν να του φέρνει κάθε πρωί τον καφέ του η Μαρία, μία νέα κοπέλα που εργαζόταν στο γραφείο και την οποία αποκαλούσε «η γραμματέας μου». Τηλέφωνα δεν είχε να του ανακοινώσει, ραντεβού υπήρχαν σπάνια, πρόγραμμα της ημέρας επίσης δεν υπήρχε, τη δουλειά όλη την έκανε ο Δημήτρης με τη Μαρία και ένα άλλο παιδί που είχε σπουδάσει τουριστικά επαγγέλματα, όλα ήταν μια χαρά. Ο Αποστόλης είχε ύφος, έλεγε μαλακίες, τους κοιτούσε όλους από απόσταση, έκανε μερικά τηλεφωνήματα και έπαιρνε το μισθό που τον άξιζε και με το παραπάνω, μετά από τόση δουλειά που έκανε. Για διευθυντής κρουαζιερών ήταν βαρβάτος. Εννοείται, πως και τα πρωϊνά έκανε τα δικά του. Κατά τις δώδεκα που τον έσφιγγε η πείνα, έφευγε για την τράπεζα.

Αυτήν ειδικά τη δουλειά είχαν αποφασίσει από κοινού με το Δημήτρη να την κάνει καθημερινά απαραίτητα ο ένας από τους δυο. Δεν υπήρχε λόγος να μάθουν οι υπάλληλοι πως ο τραπεζικός τους λογαριασμός ήταν αδύναμος και ίσα – ίσα υπήρχε για τις ανάγκες της εταιρείας. Έτσι, έβρισκε την ευκαιρία να τσακίσει δυο σουβλάκια κομπλέ, να πιεί μια μπίρα και μετά να γυρίσει στο γραφείο να φάει αριστοκρατικότητα ένα – δυο τυροπιτάκια, ρίχνοντας απαξιωτικά βλέμματα στους άλλους που πεινούσαν ως πληβείοι.

Αλλά μία και μοναδική φορά και επειδή είχε ζητήσει να του βγάλουν κάποιο εισιτήριο, ένας υπάλληλος της τράπεζας πήγε ο ίδιος εκεί. Ήθελε να κάνει τη δουλειά του και με την ευκαιρία πήρε και τα χρήματα που είχαν για την κατάθεση. Από το ίδιο μεσημέρι φούσκωσαν και δυο σα διάνοι. Τον υπάλληλο τον αναβάθμισαν σε διευθυντή της τράπεζας που πήγαινε αυτοπροσώπως στους καλούς πελάτες για να εξυπηρετηθούν υποδειγματικά χωρίς κανενός είδους ταλαιπωρία. Εννοείται πως ενημέρωσαν τους πάντες και από την άλλη κιόλας ημέρα το ίδιο έκανε και η Πελαγία. Να τι παιδιά είχε. Εκείνη την ημέρα ο Αποστόλης έμεινε νηστικός και όταν γύρισε στο σπίτι δεν έβλεπε μπροστά του από την πείνα. Έχωσε τη μούρη του μέσα στο πιάτο και το κατέβασε σχεδόν χωρίς ανάσα. Τέτοια κομπά αγριομπούκια.

«Τι έπαθες σήμιρο, πιδάκι μ';»

«Παρασκευούλα μου, ήρθε ο διευθυντής της τράπεζας για μια πολύ σοβαρή σύσκεψη και δεν μπορέσαμε να τσιμπήσουμε τίποτε. Μόνο έναν καφέ ζήτησε. Καθυστερήσαμε πολύ».

Εξειδικευμένος ηλίθιος και φελλός μέγας, αλλά ως προς τις γυναίκες τα σκήπτρα τα είχε πολύ ψηλά, όπως όλοι όσοι δεν έχουν συναίσθηση του εαυτού τους και των δυνατοτήτων τους. Δεν είχαν σημασία τα φιλικά που έπαιζε δεξιά και αριστερά. Είχε αποφασίσει πως για να μπλέξει σοβαρά με γυναίκα, ποτέ δεν θα κοιτούσε κάτι κατώτερο. Την ήθελε πολύ ανεβασμένη, μορφωμένη, εμφανίσιμη και ευκατάστατη για τα βασικά. Οτιδήποτε άλλο επιπλέον προσόν υπήρχε, ήταν καλοδεχούμενο. Και ποιόν θα κοίταζε μια κοπέλα μ' αυτά τα προσόντα; Ποιόν θα ήθελε για σύντροφο; Βεβαιότατα τον Αποστόλη. Αμέ! Μόνο μια τέτοια κοπέλα θα μπορούσε να εκτιμήσει τον ίδιο και την αξία του.

Όσο για τα καλλιτεχνικά; Ίσως να μην ήταν τελείως ατάλαντος, αλλά σίγουρα δεν ήταν από τους ταλαντούχους. Ίσως αν προσπαθούσε να καλλιεργήσει κάπως την κλίση του να κατάφερνε κάτι, αλλά η τεμπελιά δεν τον άφηνε. Διότι η καλλιέργεια της

κλίσης απαιτεί δουλειά και συνεχή προσπάθεια που δεν ήταν διατεθειμένος να κάνει. Τα ήθελε όλα έτοιμα στο πιάτο, έτσι όπως είχε μάθει τόσα χρόνια να του παρέχει τα πάντα η οικογένειά του. Τώρα μάλιστα που αγόρασε από δεύτερο χέρι ένα μικρό σκαφάκι – άσχετα αν ο ανιψιός του ο Σιδέρης το είχε αναβαθμίσει σε κότερο – ποιος τον έπιανε. Θα έβαζε τις αυστηρά επιλεγμένες παρέες του μέσα και θα ξανοίγονταν στα βαθιά.

Μέχρι τότε, όταν ήθελε να κολυμπήσει πήγαινε για μερικές ώρες στην πλαζ του Αστέρα στην Βουλιαγμένη. Σαν ακριβή παραλία, ήταν το μέρος που πήγαιναν οι πλούσιοι και όλοι όσοι - σαν τον Αποστόλη - θα ήθελαν διακαώς να είναι. Έλεγε πως νοίκιαζε καμπάνα για να είναι άνετος, αλλά λόγω αφραγκίας απλώς καθόταν κάτω από την ομπρέλα, έπινε καφέ και έτρωγε μια – δυο τυρόπιττες για να στασιάσει. Αλλά τώρα με το σκάφος, τέλος. Έκανε μια απαραίτητη αγορά για τον εαυτό του, καθότι οι καλοκαιρινές διακοπές γι' αυτόν ήταν πολύ δύσκολο πράγμα, λόγω των ιδιαίτερα αυξημένων επαγγελματικών του υποχρεώσεων. Δεν ήθελε τίποτε άλλο, γιατί να μην λάτρευε τα νησιά, αλλά τα πλοία της γραμμής και τα μικρά ξενοδοχεία χωρίς πολλές ανέσεις που υπήρχαν εκεί, είναι για τη μάζα που δεν ξέρει από ποιότητα. Ήθελε να είναι μακριά για να αποφεύγει κάθε είδους συνάντηση με τη χλεμπάγια που αναγκαστικά έκανε παρέα σαν καταδεκτικός άνθρωπος που ήταν. Είχε ήδη αρχίσει να δουλεύει με σύστημα.

Ο στόχος του ήταν πάντα μια σοβαρή γνωριμία με καλή οικονομική εξασφάλιση. Μέχρι τότε απλώς έβγαине με διάφορες κοπέλες για τις γνωστές υπηρεσιακές ανάγκες και δεν επέτρεπε σε καμία να του γίνει τσιμπούρι. Αλίμονο αν τέτοιος γόης παραδινόταν αμαχητί στην κάθε μια. Φιλικά έπαιζαν. Σιγά που αυτός, ένας καλλιτέχνης, ένας τέτοιος επιχειρηματίας, ένας Ζούκης στο κάτω – κάτω, θα κατέβαινε σε τέτοιο επίπεδο. Μέχρι που γνώρισε την Πέγκι, μια νεαρή και επίδοξη ηθοποιό.

Αφορμή στάθηκε μία τυχαία επίσκεψη στο μπαρ 17 της οδού Βουκουρεστίου. Τόσες φορές είχε περάσει απ' έξω και ποτέ δεν είχε δώσει σημασία στο υπόγειο. Αλλά ένα βράδυ μια πιτσιρίκα – ξερολούκουμο και μελλοντικώς δημοσιογράφος με κύρος (μόλις την έψηνε είχε σκοπό να της ρίξει σε ένα βράδυ πάνω από τρία για αρχή) είχε εκεί ραντεβού με μια φίλη της. Την είχε γνωρίσει πριν δυο ημέρες στο καφέ της Μεγάλης Βρετανίας και είχαν πιάσει φιλοκουβέντα περί τα καλλιτεχνικά, αλλά παράλληλα είχε βρει την ευκαιρία να την ενημερώσει διακριτικά πως και περί τα οικονομικά δεν είναι επί ξύλου κρεμάμενος. Ήταν βιαστική. Τον προσκάλεσε ευγενικά να πάει μαζί και ο Αποστόλης δέχτηκε αμέσως. Το γκομενάκι δεν θα του ξέφευγε με τίποτε.

Πήγαν στο μπαρ και τότε για πρώτη φορά πρόσεξε την ταμπέλα έξω που έγραφε «Σύλλογος Αμφικτυονιών». Κατέβηκαν τη σκάλα και μπήκαν σε ένα υπόγειο βαμμένο σε πράσινο – φιστικό χρώμα. Εκείνη την ώρα ο μπάρμαν, που όλοι τον φώναζαν με το μικρό του όνομα – Φώτη τον έλεγαν – κρατούσε ένα μεγάλο ποτήρι του κονιάκ και ζέσταινε το περιεχόμενο με έναν αναπτήρα, μέχρι να ανάψει το ποτό. Μετά το πρόσφερε σε έναν πρώην υπουργό. Ήταν σίγουρος για το πρόσωπο. «Αύριο θα είσαι περδίκι» του είπε. Εντυπωσιάστηκε ο Αποστόλης. Η μικρή τον είχε πιάσει αδιάβαστο, πράγμα ανεπίτρεπτο. Αλλά διατήρησε την ψυχραιμία του για να μην καταλάβει κανείς πως εκείνος – ένας καλλιτέχνης, ολόκληρος διευθυντής κρουαζιερών και γόνος της μεγάλης οικογένειας των Σουκοζούκηδων - πήγαινε στο μπαρ για πρώτη φορά. Θρασύτατος όπως ήταν, παράγγειλε:

«Φώτη, ένα ίδιο σε παρακαλώ».

Η αντιβίωση είχε τελειώσει μόλις την προηγούμενη μέρα. Πέγκι ήταν ήδη εκεί και περίμενε.

«Ελπίζω πως δεν άργησα. Να σας συστήσω. Ο Αποστόλης, η Πέγκι».

Χάρηκαν αμφοτέρωθεν και κάθισαν για ποτά.

«Πέγκι, ο Αποστόλης είναι φωτογράφος. Τώρα δουλεύει πάνω σε ένα καινούργιο θέμα για τη σκίαση των πορτραίτων, αλλά ταυτόχρονα μαζί με τον αδερφό του έχει ένα μεγάλο ταξιδιωτικό γραφείο όπου είναι διευθυντής κρουαζιερών. Αποστόλη, η Πέγκι είναι ηθοποιός».

«Πολύ ενδιαφέρον. Σε τι παραστάσεις έχεις παίξει;»

Με τα νεύρα των άλλων έπαιζε, δοκιμάζοντας την υπομονή τους. Η Πέγκι ήταν από εκείνους τους ηθοποιούς που για την ώρα δεν τους ξέρει ούτε η μάνα τους, αλλά είχε πολύ σπουδαίες φιλοδοξίες και μεγάλα όνειρα για να γίνει ό,τι ποιοτικότερο έβγαλε ποτέ το ελληνικό θέατρο μετά την Κατίνα Παξινού, άσχετο αν είχε τελειώσει μια δραματική σχολή δεύτερης – αν όχι τρίτης – κατηγορίας. Τους ρόλους της θα τους επέλεγε με αυστηρότατα κριτήρια, όσο και να την παρακαλούσαν οι διάφοροι για κάτι άλλο, πιο δεύτερο. Εκπτώσεις δεν θα έκανε ποτέ.

Θα τους έσβηνε όλους. Ο θεατρικός κόσμος θα χωριζόταν στις περιόδους π.Π. και μ.Π. Το δε πρώτο βραβείο στο φεστιβάλ Θεσσαλονίκης – για αρχή – το είχε ήδη στο τσεπάκι της. Μετά θα έκανε τη δική της δραματική σχολή, όπου, φυσικά, θα διαγκωνίζονταν οι καλύτεροι για τη φοίτηση. Μέχρι που θα είχε λίστα αναμονής.

Ήταν παντελώς άγνωστο το πώς δούλευε το κεφάλι της, αν δούλευε. Αντί να έχει σαν πρότυπό της τους καταξιωμένους ηθοποιούς, που εκτός του απαραίτητου ταλέντου είχαν μια βαθιά παιδεία συχνά όχι μόνο θεατρική, γενικότερη μόρφωση, καλλιέργεια, εκπαίδευση, αυτοπειθαρχία και έναν αυστηρό επαγγελματισμό, ηθοποιούς που η γενικότερη στάση τους ήταν αξιολογότερη, θεωρούσε πως όλα αυτά ήταν τελείως ξεπερασμένα. Απλώς χάσιμο χρόνου. Η ίδια θα τα έκανε όλα γρήγορα – καθότι ταλεντάρια – και το πλάνο της ήταν πολύ συγκεκριμένο. Για την ώρα απλώς έλεγε ό,τι σάχλα της κατέβαινε, κοιμόταν σχεδόν μέχρι το μεσημέρι, ανέβαλε τα πάντα για αργότερα και θεωρούσε πως αυτά από μόνα τους ήταν υπερ-αρκετά. Ω, τέχνη, τέχνη!

Αμέσως μόλις γινόταν γνωστή, θα απέφευγε συστηματικά την προσωπική της προβολή διότι θα την απασχολούσε η προβολή της δουλειάς της και μόνο, αλλά με ποιοτικό τρόπο. Μόνο που οι δημοσιογράφοι δεν θα την άφηναν ήσυχη. Θα έδινε συνεντεύξεις – δύσκολα και μόνο στους πιο καταξιωμένους – και όλες οι εφημερίδες θα αφιέρωναν ολοσέλιδα ρεπορτάζ αποκλειστικά για τις παραστάσεις της. Όχι επειδή τη συμπαθούσαν, άλλωστε κανείς δεν θέλει αυτούς που ξεχωρίζουν. Το ίδιο και οι κριτικοί. Αναγκαστικά, για να μη μείνουν πίσω στην ενημέρωση και για να δείχνουν πόσο είναι μέσα στα πράγματα. Τα προσωπικά της θα τα είχε πολύ καλά κρυμμένα και μάταια θα προσπαθούσαν να της αποσπάσουν κάποια ομολογία. Θα τους άφηνε όλους με την περιέργεια. Θα της έδιναν συγχαρητήρια, θα τη ρωτούσαν για τα προσεχή της σχέδια προσπαθώντας να εξασφαλίσουν την αποκλειστικότητα της είδησης, θα την παρακαλούσαν για μια φωτογραφία μαζί της και θα της ζητούσαν αυτόγραφα. Ο απλός κόσμος στο δρόμο θα της εξέφραζε τον ανυπόκριτο θαυμασμό του και οι μικρές θαυμάστριές της θα ήθελαν οπωσδήποτε να της μοιάσουν, αλλά εκείνη θα τις συμβούλευε να είναι πρώτα καλές μαθήτρες – η ίδια υπήρξε ντουβάρη. Όσο για γάμο; Ούτε λόγος. Το επαγγελματικό της πλάνο ήταν τόσο σφιχτό, που κάτι τέτοιο θα την έβγαζε από το πρόγραμμά της. Η καριέρα της ήταν η άμεση προτεραιότητά της.

Τώρα, αν όλοι αυτοί – και κυρίως οι παπαράτσι – κάποια στιγμή γίνονταν πολύ ενοχλητικοί και καταργούσαν την ιδιωτικότητά της, θα αναγκαζόταν να προστατέψει τον εαυτό της. Το ήθελε το κοινό, που άλλωστε είναι απαραίτητο για μια ηθοποιό, αλλά όχι και τόσο πολύ κοντά της. Για να μην αναγκαστεί να κάνει μηνύσεις, θα κυκλοφορούσε με μεγάλα μαύρα γυαλιά τα οποία είχε ήδη αγοράσει και θα φρόντιζε να περνά παντού απαρατήρητη, αν το κατάφερνε. Όταν μιλούσε για τέχνη, το μόνο που μπορούσε να κάνει όποιος την άκουγε ήταν να αναρωτηθεί πώς ήταν η τέχνη πριν από αυτή και πώς θα είναι μετά από αυτή.

Της άρεσε ο τύπος από την πρώτη στιγμή και άρχισε κάτι ατελώνιστα, από αυτά που αποτρελαίνουν τους ημίτρελους.

«Για την ώρα πολύ περιορισμένα. Είμαι σε μια μεταβατική περίοδο που αρχίζω να βρίσκω τον εαυτό μου και να συνειδητοποιώ την αποστολή μου, αν και έχω ακόμα πολλά ερωτηματικά. Είναι μία επίπονη διαδρομή και γεμάτη αμφιβολίες για όλα όσα έχω να διανύσω. Έχω πολλές στιγμές έντονης αμφισβήτησης που με ταρακουνάνε, γιατί σα χαρακτήρας έχω ανάγκη από δομή και λογική. Άρα μπορείς να καταλάβεις το πόσο αντιφατικά νοιώθω. Επειδή δεν αφήνομαι στις ευκολίες μου και αγαπώ τις ρωγμές μου, παλεύω καθημερινά με τον εαυτό μου και επιλέγω αυστηρά τι εμφανίσεις θα κάνω. Το θέατρο χρειάζεται γενναιότητα και στη δουλειά μου είμαι αντιδραστική. Την αισθάνομαι σα μια διαρκή άρνηση και μέσω αυτής επιδιώκω να αμφισβητώ τις κρατούσες βεβαιότητες και τους ευρύτερα διαδεδομένους και φθαρμένους κοινούς τόπους».

Αμέσως το έπιασε ο Αποστόλης το καλλιτεχνικό της υπόβαθρο, καθώς καλλιτέχνης και ο ίδιος. Η κοπέλα διέθετε ένα υπέδαφος με πολλά κοιτάσματα υπαρξιακής αγωνίας.

«Και πώς αποφάσισες να γίνεις ηθοποιός;»

Άρχισε να δίνει τα ρέστα της η Πέγκι.

«Μεγάλη ιστορία. Πολύ συχνά ένας καλλιτέχνης χρειάζεται ένα ισχυρό σοκ για να ξεκινήσει, κάτι που να τον βγάζει από το δρόμο του για να του δώσει το έναυσμα. Μια φορά, μικρή ακόμη, ήμουνα στον Εθνικό Κήπο με τον πατέρα μου και είδα ένα άγριο σκυλί να τρέχει να πιάσει ένα μικρό γατάκι. Σοκαρίστηκα και ένοιωσα πως έπρεπε να βοηθήσω. Στην προσπάθειά μου να σώσω το γατί έπεσα και χτύπησα το γόνατό μου, ευτυχώς όχι σοβαρά. Όταν σηκώθηκα όρθια, είχα πάρει την απόφασή μου. Η τέχνη ήταν η μοίρα μου. Θα γινόμουν ηθοποιός και μόνο ηθοποιός. Οι ενοχές μου βγήκαν στην επιφάνεια, οι εσωτερικοί μου διάλογοι, αν και κουραστικοί, είχαν αποδώσει».

Πολύ προχωρημένη ή απλώς για τα σίδερα; Άγνωστο, πάντως ο Αποστόλης εντυπωσιάστηκε. Χώρια που του άρεσε πιο πολύ από την άλλη και σκόπευε να την κουτουπώσει χωρίς καθυστέρηση. Ήταν στο ίδιο μήκος βλήματος. Έπρεπε οπωσδήποτε να την εντυπωσιάσει κι εκείνος και θα φρόντιζε με διακριτικό τρόπο να της αραδιάσει όλα τα επί μέρους του. Εκείνη τη στιγμή κατέβηκαν στο μπαρ ένας πολύ γνωστός δημοσιογράφος, παρέα με έναν υπουργό. Σα να μην έφτανε μόνο αυτό, χαιρετήθηκαν με κάποιους από τους θαμώνες με άνεση. Και ο Αποστόλης αποφάσισε πως η Πέγκι τον ενδιαφέρει. Ταίριαζαν σαν κολιός και κολιός από το ίδιο βαρέλι. Από τα λίγα που άκουσε για αρχή έβγαλε το συμπέρασμα πως ήταν άτομο ψαγμένο, με γενικότερο προβληματισμό, πολλές ανησυχίες, έντονο δημιουργικό άγχος και μεγάλη ευαισθησία. Αλλά ας την κρατούσε σε λίγη απόσταση, έτσι για να έχει η υπόθεση λίγο περισσότερο ενδιαφέρον.

Όσο για εκείνη; Μια χαρά τον βρήκε τον Αποστόλη. Το καλλιτεχνικό του έβγαине από μέσα του. Φαινόταν. Ασκητική φιγούρα – σαν ποντικομαμή ήταν – επιλεκτικός, από καλή οικογένεια και με καλή δουλειά, αντάξια των προσόντων του. Καλό αυτό. Με πολύ ενδιαφέρον τα άκουσε όλα αυτά, αν και φρόντισε να κρατήσει αποστάσεις. Στην ουσία θα πετούσε ένα από τα γραφικότερα σκουφιά της ή καλύτερα το στέμμα της – πολύ το ήθελε αλλά δεν είχε – για μια μύηση στην ανωτερότητα. Ο Αποστόλης μέχρι οικονομό είχε στο σπίτι του – την Παρασκευούλα. Επιπλέον, ήταν αριστερός και με έντονους καλλιτεχνικούς προβληματισμούς που για την ώρα είχαν πάρει αναβολή και το έλεγε με καμάρι. Προείχε η καριέρα του. Ολόκληρος διευθυντής κρουαζιέρων ήταν αυτός, όχι ποντικοκούραδο. Όποιον ήθελε τον έβαζε μέσα και όποιον δεν ήθελε

τον άφηνε απ' έξω, σα να μην πλήρωναν οι πελάτες αυτά που τους ζητούσαν για τη συμμετοχή.

Για την Πέγκι τώρα ήταν η σωστή στιγμή να ερωτευτεί για να περάσει καλά, αλλά και να μην ερωτευόταν, πάλι καλά περνούσε. Είχε τις παρέες της, τους επίσης τρελαμένους φίλους της και κάποιες παράλληλες καλλιτεχνικές ασχολίες που δεν της άφηναν χρόνο. Λίγο σχέδιο, λίγο κόσμημα, λίγο shopping ελλείψει χρημάτων και πολλή πόζα. Για τον Αποστόλη ήταν ό,τι έπρεπε. Στη ζωή πάντα έλκει κανείς αυτό που είναι.

Παρά τις αποστάσεις, διανυκτέρευσαν σε μια μικρή ημιυπόγεια γκαρσονιέρα που διατηρούσε στο κέντρο της Αθήνας – πολύ το εκτίμησε ο Αποστόλης – για να είναι κοντά στη δουλειά που δεν είχε. Καιρό τώρα ζούσε μακριά από την οικογένειά της «για να διατηρήσει την ανεξαρτησία του πνεύματός της» όπως δήλωνε. Όσο για κείνους; Σκασίλα τους μεγάλη. Ο πατέρας της ήταν καιρό τώρα ξεμυαλισμένος με μια πιτσιρίκα φίλη της κόρης του. Η μάνα της ήταν πια απερίσπαστη να ασχοληθεί με τα δικά της και γι' αυτό φρόντισε να μεγαλώσει δυο ανεξάρτητα παιδιά. Όσο για τον αδερφό της; Ήταν πλέον πλήρως αδιάφορος και για την Πέγκι και για τους γονείς του. Είχε κάνει τη δική του οικογένεια. Με τον πατέρα του συναντιόταν κάθε μέρα στη δουλειά, με τη μάνα του σπανίως και με την αδερφή του ποτέ.

Όλα ωραία και για πρώτη δόση τα τεμάχια τέσσερα, παρακαλώ. Όταν ξύπνησαν το πρωί, η ώρα ήταν ήδη δέκα. Με το ζόρι άνοιξαν τα μάτια τους και άρχισε η Πέγκι να ψάχνει να βρει καφέ ή τσάι. Στο φως της ημέρας είδε πως εκεί μέσα επικρατούσε ένα πανδαιμόνιο ακαταστασίας, αλλά πολύ καλλιτεχνικό. Πήγε στο τηλέφωνο.

«Μαρία, εγώ είμαι».

«Καλημέρα, Αποστόλη. Συμβαίνει κάτι;»

«Δώσε μου το Δημήτρη».

«Πάει στην τράπεζα».

«Μην ανησυχείς, όλα είναι καλά. Σε μισή ώρα θα είμαι εκεί».

Έφερε η Πέγκι δυο κούπες.

«Ανησύχησαν που δε φάνηκες;»

«Με τη γραμματέα μου μιλούσα, να μου πει το πρόγραμμα της ημέρας. Φεύγω τώρα και τηλεφώνησέ μου όποτε μπορέσεις. Θα τα πούμε το βράδυ;»

«Ναι, θα έλεγα».

«Τότε ραντεβού στο μπαρ κατά τις εννέα».

«Πάλι στο μπαρ θα πάμε;»

«Γιατί όχι; Πάντα μου αρέσει εκεί».

Ο Αποστόλης από το προηγούμενο βράδυ είχε αποφασίσει να πηγαίνει πολύ συχνά στο μπαρ, όταν κατάλαβε τι κόσμος σύχναζε εκεί. Τέλος στα αντιβιοτικά και εν ανάγκη θα έκοβε και τα μεσημεριανά σουβλάκια. Θα έλεγε της Παρασκευούλας πως τώρα τελευταία το στομάχι του ήταν λίγο ευαίσθητο και για να κάνει την απαραίτητη οικονομία θα έπαιρνε κάτι από το σπίτι, το οποίο θα έτρωγε εκτός γραφείου όπως πάντα. Άλλωστε, πάντα ονειρευόταν να γίνει μέλος σε ένα private club λονδρέζικου τύπου, για να μη συναγελάζεται με τους ψωριάρηδες. Για αρχή καλό ήταν. Με τον καιρό θα γνωριζόταν μαζί τους και όλο και θα έκαναν παρέα. Δηλαδή τι του έλειπε; Χώρια που θυμήθηκε πως κάποτε ο πατέρας του είχε έναν ξάδερφο που είχε υπηρετήσει σαν πρόξενος κάπου στο εξωτερικό. Ευκαιρία να μάθει και τεχνηέντως κάποια στιγμή να το σερβίρει. Καλά, πού ζούσε τόσα χρόνια; Ασυγχώρητος.

Λίγες ημέρες αργότερα μάζεψε η δηλώνουσα ηθοποιός Πέγκι την παρέα της στο «στούντιο» του Αποστόλη και έκαναν ένα μικρό πάρτι γνωριμίας. Ένοιωθε περίφημα, ως συνεπικουρούμενη από ομοιοπαθείς δορυφόρους της διανοίας της. Μαζεύτηκαν ανάλογα ντυμένοι και με μια κομπή καθυστέρηση ένα σωρό «διανοούμενοι» και

ξελιγωμένοι. Άτομα καταδικασμένα σε μια ζωή γεμάτη τέχνη, που ναι μεν βαριούνταν θανάσιμα και τον Αποστόλη και την Πέγκι – σαφώς όλοι ήθελαν να είναι κάπου αλλού και ουδείς τους αντιμετώπιζε ως πολιτιστικά θαύματα - αλλά θα προτιμούσαν να πεθάνουν παρά να το παραδεχτούν. Κορωνίδες, δυο Φυσιогνωμίες, δυο Μεγάλες Μορφές: ο Ηρακλής και ο Χαιρέτης.

Πριν ένα μήνα είχε δημοσιευθεί ένα αρθράκι του Ηρακλή σχετικό με τις επικείμενες δημοτικές εκλογές σε μια επαρχιακή τοπική εφημερίδα όπου ήταν εκδότης ένας θείος του και χρειαζόταν άμεσα κάτι για να γεμίσει τις σελίδες. Έκτοτε και επειδή άνηκε στα υψίπεδα του πνεύματος και με τη βούλα, είχε το ανάλογο ύφος, το φρύδι ανασηκωμένο από καμάρι και άκουγε τη γνώμη των υπολοίπων με εμφανή συγκατάβαση. Θεωρούσε πλέον τον εαυτό του μεγάλο πνευματικό άνθρωπο, με ιδιαίτερα βαρύνουσα γνώμη και ισχυρή άποψη επί παντός επιστητού, με αδιαμφισβήτητη ιδεολογική εμπλοκή με το κοινωνικό γίνεσθαι.

Όσο για τον Χαιρέτη, αν ήταν αυτό το όνομά του; Άλλο πράγμα. Δήλωνε σκηνοθέτης και προς επίρρωσιν όλων είχε υιοθετήσει το ανάλογο λουκ. Μούσι, τσιμπούκι, φουλάρι και μπερέ, άσχετα αν η καλλιτεχνική του δημιουργία ήταν μέχρι ώρας μια και μοναδική μικρού μήκους ταινία, που την είχε χρηματοδοτήσει μια κάπως ώριμη κυρία με αρκετά παράξενα γούστα και συνήθειες. Αλλά ο Χαιρέτης θυσιαζόταν για την τέχνη. Έκανε υπομονή και περίμενε να πέσει στα χέρια του το τέλειο σενάριο και η Πέγκι είχε δηλώσει διακριτικά πως πολύ θα ήθελε να συνεργαστούν στην επόμενη δουλειά του. Μα έκανε πως δεν κατάλαβε. Για το κρεβάτι του, καλή ήταν και ως εκεί. Και επειδή ένας σοβαρός σκηνοθέτης έχει μούσι, περιποιόταν το δικό του με φροντίδα περισσή. Όσο για ύφος; Σα να είχε πίσω του δυο Ηρώδεια και τρεις Επιδάυρους.

Λόγω της δουλειάς του Αποστόλη και της γνωριμίας τους με την Πέγκι, όλοι αυτοί οι κουλτουριτζήδες έλεγαν πόσο πολύ προσπαθούν να συγκεράσουν την υπαρξιακή και κοινωνική τους αγωνία, πόσο τους αρέσει να ταξιδεύουν και δήλωναν την πόλη της προτίμησής τους: άλλος τη Φλωρεντία όπου είχε ξεκινήσει να σπουδάζει αρχιτεκτονική αλλά τον κέρδισε το θέατρο (σιγά μην παραδεχόταν πως πήγε ο πατέρας του και τον έφερε πίσω κλωτσώντας τον αλύπητα), άλλος το Παρίσι όπου η καλλιτεχνική ατμόσφαιρα είναι το κάτι άλλο (μία και μοναδική φορά είχε πάει, μαθητής στο γυμνάσιο), άλλος το Λονδίνο (για σπουδές είχε πάει αλλά τον έδιωξαν ως ακατάλληλο) για την πολυπολιτισμικότητά του και άλλος με το κεφάλι ριγμένο προς τα πίσω νοσταλγούσε το διαμερισμάκι του στη Νέα Υόρκη. Μόνο για μια βδομάδα είχε μείνει φιλοξενούμενος σε κάποιους συγγενείς στην Αστόρια, αλλά έπρεπε να αποδείξει σε όλους πόσο άξιος Νεοϋορκέζος ήταν. Είχε μάθει καταστήματα, είχε περάσει έξω από γκαλερί και μουσεία, αλλά δρόμους, οδούς και εστιατόρια τα είχε αποστηθίσει και τα σερβίριζε αναλόγως. Χώρια που εκείνη η Βενετία με τις ατελείωτες γκαλερί ήταν η αγαπημένη πόλη όλων τους.

Έκτοτε άρχισαν να συχνάζουν εκεί διάφοροι τύποι, φευγάτοι και μη, αρτιστίκ και μη, να επιβεβαιώσουν και οι ίδιοι πως η τέχνη είναι μια διαρκής σπουδή, να πουν τα δικά τους ακατάληπτα του στιλ «συνθήκες χωρίς σαφή οριοθέτηση» ή «οι άτοποι τόποι του θεάτρου που μεταδίδουν μια εσωτερικευμένη και – κυρίως – ψαγμένη εμπειρία μιας επισφαλούς ισορροπίας» ενισχύοντας τη θέση τους απέναντι στον καλλιτέχνη οικοδεσπότη και γενικά να περάσουν ευχάριστα μερικές ώρες πίνοντας ένα καφεδάκι ή ένα ποτό. Μέχρι εκεί, γιατί επί της ουσίας και ο Αποστόλης ήταν εξ' ίσου ξελιγωμένος μεν, διψασμένος για μεγαλεία δε. «Παναγίτσα μ, Παναγίτσα μ» σταυροκοπιόταν η Παρασκευούλα όταν τους έβλεπε όλους αυτούς να ανεβοκατεβαίνουν οποιαδήποτε ώρα «πού βρέθηκαν ούλ αυτοί οι χαμέν μαζιμέν; Σι μας κόλσανι;»

Με την Πέγκι έδεσε, πράγμα που η Πελαγία είδε με πολύ καλό μάτι και σύστησε της Παρασκευούλας να είναι λίγο πιο προσεκτική στα σχόλιά της και πολύ περισσότερο όταν υπήρχε πιθανότητα να την ακούσει κάποιος τρίτος. Δεν ήταν καθόλου ανόητη για να περιφρονεί την κοινή λογική. Όχι ότι της άρεσε η Πέγκι, οι καλλιτεχνικές της ανησυχίες ή το εμφανέςτατο ρήγμα που είχε στο κεφάλι. Κάθε άλλο. Όσο για τις ενοχές της, την προσπάθεια να τιθασεύσει την παρορμητικότητά της μέσω των εσωτερικών της αναζητήσεων και την ανύπαρκτη πειθαρχία την οποία διατεινόταν πως είχε; Από το ένα αντί έμπαιναν και από το άλλο έβγαιναν. Αυτά ήταν οι αηδίες που μόνο με τον Αποστόλη μπορούσε να έχει σαν κάτι κοινό, αλλά αυτό δεν θα το έλεγε ούτε της Ναυσικάς. Αυτό που της άρεσε ήταν η τσέπη της. Η τσέπη της και μόνο. Η κοπέλα προερχόταν από μια ευκατάστατη οικογένεια. Εννοείται πως τις πληροφορίες της είχε φροντίσει να τις πάρει, παρ' ότι παρίστανε την «υπεράνω». Μερικά από όσα έμαθε δεν της άρεσαν καθόλου, αλλά αναγκαστικά τα έκανε γαργάρα. Επισήμως δήλωνε πως «σημασία έχει να αγαπιούνται και να θέλει ο ένας τον άλλο». Αυτά ήταν εκείνα που απαραίτητα λέγονται σ' αυτές τις περιπτώσεις.

Ο πατέρας της Πέγκι ήταν επιχειρηματίας και πολύ καλά δικτυωμένος σε πολιτικά κυκλώματα λόγω προμηθειών. Μια χαρά δουλειά είχε και δούλευε με το γιο του για να μπορούν η μεν γυναίκα του να ξοδεύει αφειδώς για να τον αφήνει ήσυχο, η δε κόρη του να καλλιτεχνίζει και από το «δημιουργικό άγχος» που τη διακατείχε να ξυπνάει το μεσημέρι για να το αντιμετωπίσει. Διότι η Πέγκι από πολύ νωρίς τους είχε ξεκαθαρίσει πως δεν είχε σκοπό να δουλέψει μαζί τους για να διαιωνίσει κι αυτή το άδικο της μισθωτής εργασίας. Δεν ήταν του συστήματός της.

Για την Πελαγία άλλα είχαν σημασία και κάτι τέτοια τα άκουγε για να τα ακούει και για να γίνει αρεστή ως υποψήφια πεθερά. Με συγκατάβαση και χαμογελώντας, αλλά εντελώς βερεσέ. Πονηρή, είχε κάνει στα μουλωχτά τους υπολογισμούς της: αν κάτι πήγαινε στραβά, όλο και θα τον βόλευαν τον Αποστόλη για να μη μείνει στον άσσο. Μπορεί να μην το ομολογούσε ούτε στον εαυτό της, αλλά η μία και μοναδική λύση γι' αυτόν ήταν ένας καλός γάμος, πράγμα δύσκολο. Στοιχειωδώς έξυπνη να ήταν μια κοπέλα θα καταλάβαινε πως είχε να κάνει με έναν κηφήνα και θα έκοβε ρόδα μυρωμένα. Αλλά και πάλι πού ξέρεις τι γίνεται καμιά φορά;

Άχρηστος όπως ήταν, αν κάτι δεν πήγαινε καλά με το γραφείο το μόνο που θα είχε ήταν ένα πιάτο φαγητό, ένα κρεβάτι στο «στούντιο», τη φροντίδα της Παρασκευούλας για όσο την κρατούσαν τα πόδια της και άφθονο χρόνο για τις καλλιτεχνικές του αναζητήσεις, αν τις αναζητούσε. Πέραν τούτων, ουδέν. Μέχρι τότε; Γιατί για ένα σκέτο μισθό δεν θα καταδεχόταν ποτέ να δουλέψει. Ποιος θα τον τάζει; Καλύτερα να παντρευόταν με μια ανάλογή του - εννοείται - και να κάνει τουλάχιστον ένα παιδί για να εδραιώσει τη θέση του. Το «ανάλογη» το έλεγε για να τον ανεβάσει. Ήξερε τι μέρος του λόγου ήταν ο γιος της, αλλά κι αυτός έπρεπε να ζήσει και μάλιστα καλά. Χωρίς να του λείψει τίποτε. Άρα, σαν έξυπνη μάνα το καλύτερο που είχε να κάνει ήταν η πολιτική. Να ενθαρρύνει τη σχέση του και να τα έχει καλά με την Πέγκι, άσχετα αν είχε πάντα απέχθεια για τις γυναίκες που εργάζονται. Σιγά μην εργαζόταν ποτέ αυτό το χαμένο που, σταθερά, δεν ήταν σε θέση να κάνει ούτε μια απλή συζήτηση με κανονικό ειρμό. Τώρα, το γιατί κριτικάριζε συνέχεια τη Βιβή που καθόταν στο σπίτι, αυτό ήταν άλλου παππά ευαγγέλιο.

Την Πέγκι μια ζωή ο πατέρας της και ο αδερφός της θα τη φρόντιζαν. Ας φρόντιζαν και τον Αποστόλη σαν άντρα της και πατέρα των παιδιών της. Και στο κάτω – κάτω, ας του εξασφάλιζαν μια καλοπληρωμένη θέση διευθυντού – τίποτε λιγότερο – στη δική τους επιχείρηση ή κάπου αλλού. Δεν μπορούσε, το παιδί, ούτε να υποβιβάσει την καριέρα του, ούτε να χαμηλώσει το επίπεδο της ζωής του. Τόσες γνωριμίες είχαν. Η Πέγκι το μόνο που θα έκανε θα ήταν να ανοίγει δουλειές ή να μεγαλοπιάνε-

ται καλλιτεχνικώς χωρίς να κάνει τίποτε. Δεν πειράζει, άλλωστε ήταν πολύ καλά προικισμένη. Ο πατέρας της ήδη έχτιζε για τα παιδιά του δυο μεζονέτες πολλών τετραγωνικών η κάθε μια, σε ένα οικοπέδο που είχε στη Βάρκιζα (στο βουνό, ανάμεσα Αγία Μαρίνα και Καλύβια ήταν) και όλο και κάτι άλλο θα υπήρχε. Αυτό ήταν το πρώτο καλό που της ήρθε εκείνο το διάστημα.

Το δεύτερο της ήρθε εντελώς απρόσμενα και ήταν πολύ ευχάριστο. Ο Κώστας με τη Λίζι και το κοριτσάκι που είχαν εν τω μεταξύ αποκτήσει, έρχονταν να εγκατασταθούν μόνιμα στην Ελλάδα. Η εταιρεία που εργαζόταν ο Κώστας εδώ και πολλά χρόνια, είχε αποφασίσει να επεκταθεί στην Εγγύς Ανατολή. Καταλληλότερο άτομο δεν θα μπορούσαν να βρουν για να στείλουν υπεύθυνο. Πασιχαρής τηλεφώνησε τα νέα στη Ναυσικά, αλλά κατά βάθος χαιρόταν που θα της έμπαινε στη μύτη.

«Ναυσικούλα μου, μεγάλα νέα».

«Πελαγίτσα μου, πες μου τα γρήγορα για να χαρώ!»

«Επιστρέφει ο Κώστας μου με την οικογένειά του! Ανοίγουν τις δουλειές τους και τον θέλουν για γενικό διευθυντή. Τέλος πάντων, τα παιδιά μου πέτυχαν. Όλοι διευθυντές είναι».

«Μεγάλη η Χάρη σου, Παναγία μου. Ο Θεός δεν αφήνει κανέναν».

«Εύχομαι και στον Τάσου μας».

Εκεί της ξέφυγε της Ναυσικάς μια αλήθεια.

«Αμήν, Παναγία μου. Αλλά εδώ τι δουλειά να κάνει;»

«Ναυσικούλα μου, πόσες φορές σου είπα πως τα παιδιά τον θέλουν μαζί τους; Οι δουλειές έχουν ανοίξει πολύ και χρειάζονται δικούς τους ανθρώπους που τους εμπιστεύονται. Ο ίδιος ο διευθυντής της τράπεζας πηγαίνει κάθε μέρα για να τους εξυπηρετήσει με τον καλύτερο τρόπο. Τέτοιοι πελάτες είναι».

Μαζεύτηκε η Ναυσικά. Πώς είχε επιτρέψει στον εαυτό της να της ξεφύγει κάτι τέτοιο; Έπρεπε οπωσδήποτε να το διορθώσει.

«Και ο Τάσος διευθυντής είναι. Έχει μεγάλη καριέρα πίσω του για να την αφήσει, Πελαγίτσα μου».

«Μη το λες έτσι εύκολα. Και ο Κώστας έχει πίσω του μεγάλη καριέρα».

Ας μην έπαιρνε η συζήτηση δυσάρεστες διαστάσεις.

«Με το καλό να τους δεχτείς, Πελαγία μου. Πότε επιστρέφουν;»

«Το πολύ σε δυο μήνες. Ήδη τα παιδιά ψάχνουν να του βρουν ένα καλό σπίτι από το Ψυχικό και πάνω για να είναι κοντά το σχολείο της μικρής. Από την πρώτη στιγμή θα πάει σε αγγλικό σχολείο. Τα ολλανδέζικα θα τα μιλάει με τη μαμά της. Και η Λίζι μιλάει πλέον πολύ καλά τα ελληνικά. Δεν θα δυσκολευτεί καθόλου».

«Αμήν, Παναγία μου».

«Η Ποπίτσα μας τι κάνει;»

«Μια χαρά είναι το πουλάκι μου. Διανύει τον έβδομο μήνα. Βάρυνε πια και κάθετα στο σπιτάκι της. Πηγαίνω κάθε μέρα. Κάνω τις δουλίτσες της, τους φτιάχνω φαγάκι και φεύγω».

Εκείνη την εποχή η Ναυσικά ζούσε γύρω από τον επερχόμενο τοκετό της Πόπης. Σε δυο – τρεις μήνες η θέση της θα είχε εδραιωθεί για τα καλά. Η Νίλα θα το βούλωνε και ο Ηλίας θα είχε κάθε λόγο να είναι περήφανος. Το μωρό ήταν αγόρι.

Ο Αποστόλης από τότε που είχε αρχίσει να πηγαίνει στο 17 της οδού Βουκουρεστίου, έβαλε στόχο να μάθει πώς τον έλεγαν εκείνον το μακρινό ξάδερφο του πατέρα του που κάποτε είχε υπηρετήσει κάπου πρόξενος. Είχε γνωριστεί με διάφορους που γενικότερα έπαιζαν ή είχαν παίξει ή φιλοδοξούσαν να παίξουν, κάποιο σημαντικό ή λιγότερο σημαντικό ρόλο και ήδη είχε αρχίσει να αισθάνεται άνετα μαζί τους, ως καλλιτέχνης, διευθυντής, υφάτος και, φυσικά, Ζούκης. Ήθελε να το πετάξει κάποια

στιγμή στη συζήτηση, για να δείξει πως, εν πάση περιπτώσει, η οικογένειά τους από κάτι τέτοια δε χαμπάριαζε. Τα είχε συνηθίσει τόσο πολύ, που δεν του έκαναν καμία εντύπωση. Και από το εξωτερικό ήξερε και τους διευθυντές της τους είχε και τους διπλωμάτες της και όλα.

Το θυμόταν πολύ καλά πως κάποτε κάτι είχε ακούσει επί του θέματος, αλλά ήταν αδύνατον να το θυμηθεί ο Μενέλαος. «Τι λες, βρε;» του είπε και τον άφησε. Τηλεφώνησε της Κλημεντίνης, αλλά δεν την βρήκε και άφησε παραγγελία στο Σιδέρη γι' αυτό που έψαχνε. Και χωρίς να το ξέρει, καλλιέργησε το ψώνιο του ανιψιού του για άλλη μια φορά. Για την ακρίβεια, το εκτόξευσε. Αμέσως τηλεφώνησε της Μυρσίνης για να ακυρώσει το βραδινό τους ραντεβού. Πάνω στην ώρα γιατί δεν είχε δεκάρα ούτε για τον κινηματογράφο. Και για να ζητήσει, ούτε λόγος. «Δεν έχω» θα άκουγε και η Πελ δεν ήταν στο σπίτι για να παρέμβει υπέρ του βρίζοντας τον πατέρα της.

«Μυρσίνη, ο Άκης είμαι. Άκυρο για απόψε».

«Συνέβη κάτι;»

«Ναι, αλλά πολύ ευχάριστο. Πού να στα λέω».

«Για ξεκίνησε».

«Έρχεται από το Λονδίνο όπου ζει μόνιμα ο θεός της μητέρας μου που ήταν διπλωμάτης και επί σειρά ετών γενικός πρόξενος στη Γερμανία. Θα πάω να τον παραλάβω από το αεροδρόμιο, θα τον πάω στη Μεγάλη Βρετανία όπου του έχει κάνει κράτηση η νονά μου και αφού ξεκουραστεί θα περάσουμε όλοι μαζί να τον πάρουμε να πάμε όλοι μαζί σε κάποιο καλό εστιατόριο για φαγητό».

«Καλά να περάσεις. Θα τα πούμε αύριο στη σχολή».

Άρχισε να ονειρεύεται πρεσβείες ο Σιδέρης, δεξιώσεις, φράκα, διαπιστευτήρια, οδηγούς και λιμουζίνες με σημαϊάκια. Καλά, είχε η μάνα του τέτοιο θείο, κανονικό θείο, και δεν ήξερε κανείς τίποτε; Είναι δυνατόν; Μόλις γύρισε από δίπλα, αμέσως τη ρώτησε.

«Μαμά, έχεις θείο πρέσβη;»

«Εγώ;»

«Εσύ. Μόλις τηλεφώνησε ο αδερφός σου ο Αποστόλης και θέλει να μάθει κάποιες λεπτομέρειες που ο παππούς δεν θυμάται. Μήπως τις θυμάσαι εσύ;»

«Τα μυαλά του και μια λίρα να του πεις. Υπάλληλος στο προξενείο της Φραγκφούρτης ήταν ο δόλιος και κάποτε για μία και μοναδική μέρα αντικατέστησε κάπου τον πρόξενο σε μια ασήμαντη κοινωνική εκδήλωση. Μια ζωή το θυμόταν.

Ξεφούσκωσε το γεγονός, αλλά ο Σιδέρης την άλλη μέρα έδωσε τα ρέστα του. Όλη τη νύχτα έκανε πρόβες για τι και πώς θα το πει. Δεν είναι και λίγο να έχουν έναν διπλωμάτη στην οικογένεια. Η Μυρσινούλα ήθελε να μάθει τις λεπτομέρειες.

«Για πες μου, λοιπόν, τι έγινε; Πώς τα πέρασες;»

«Καλά. Είχαμε πολύ καιρό να δούμε το θείο και χαρήκαμε όλοι πολύ. Όλα έγιναν εντελώς ξαφνικά αλλά, ευτυχώς, η μητέρα μου πρόλαβε να κάνει ένα σύντομο μάθημα της Πελ για να φερθεί όπως πρέπει».

«Πού πήγατε;»

«Στην αρχή ήπιαμε μια σαμπάνια για το καλωσόρισμα στη σουίτα του. Εννοείται πως ο σερβιτόρος φορούσε άσπρα γάντια για την περίπτωση. Οι άνθρωποι ξέρουν να φερθούν και να σταθούν όπως πρέπει με την πελατεία τους. Μετά πήγαμε για φαγητό στο L' Abreuvoir. Ο πατέρας μου είχε παραγγείλει φιλέτο Σατομπριάν για όλους μας και crepes suzette για το τέλος. Είναι το αγαπημένο επιδόρπιο του θείου, αλλά σε όλους μας αρέσουν.

Δεν είχε περάσει ποτέ ούτε απ' έξω, αλλά ειδικά εκείνη την ημέρα ήταν σε πολύ μεγάλη φόρμα. Όσο για το Σατομπριάν και τις κρέπες; Αστεία πράγματα. Πάντως, για άλλη μια φορά άνοιξε το ρημάδι του και δεν ήξερε τι έλεγε.

«Δεν το ξέρω».

«Εγώ το ξέρω, επειδή πηγαίνουμε αρκετές φορές με τη νονά μου. Προχθές που δεν βγήκαμε μαζί, εκεί είμασταν πάλι. Πολύ συχνά θα συναντήσουμε και το Γάλλο πρέσβη να δειπνεί με την παρέα του. Μας ξέρουν και ξέρουν και τις συνήθειές μας. Η νονά μου ποτέ δεν βάζει στη σαλάτα της κίτρινο λεμόνι, μόνο πράσινο και το φιλέτο της το θέλει ψημένο. Ο νονός μου προτιμά πάντα το ξύδι σαμπάνιας στη σαλάτα του και το δικό του φιλέτο το θέλει μέτρια ψημένο. Αλλά αυτά δεν χρειάζεται πια να ειπωθούν. Έχουν εξαιρετικό φαγητό, άψογο σέρβις και πολύ ωραίες τηγανητές πατάτες. Με τη σος καφέ ντε Παρί ταιριάζουν τέλεια. Πρόσεξε τώρα, με πόσο έξυπνο τρόπο ζήτησα να μου φέρουν μερικές στην αρχή.

Άρχισε να γελάει προκαταβολικά, σα βλαμμένος.

«Και γιατί δεν τις ζητούσες κανονικά;»

«Δεν επιτρέπεται, Μυρσίνη, κάτι τέτοιο στα ακριβά εστιατόρια».

«Σοβαρά;»

«Σοβαρότατα».

«Λοιπόν;»

«Όταν παράγγειλα το φαγητό μου, ρώτησα: «σας παρακαλώ, με τι το σερβίρετε το φιλέτο;» «Με τηγανητές πατάτες» μου απάντησε ο μετρ, «εκτός αν προτιμάτε κάτι άλλο». Τότε βρήκα την ευκαιρία: «σας παρακαλώ, από αυτές τις τελευταίες μήπως θα μπορούσατε να μας φέρετε μια μεριδούλα στην αρχή;».

Γέλασε πολύ με την εξυπνάδα του, αλλά η Μυρσίνη δεν βρήκε τίποτε το αστείο. Αντίθετα, νευρίασε πολύ. «Χαζό παιδί, χαρά γεμάτο» σκέφτηκε. Τότε για πρώτη φορά πρόσεξε πόσο άσχημος ήταν. Και το τσιγάρο του ήταν νοτισμένο από τον ιδρώτα των χεριών του στο σημείο που το κρατούσε.

«Τι είναι η σάλτσα καφέ ντε Παρί;»

«Δεν ξέρω, αλλά θα ρωτήσω τη μητέρα μου και θα σου πω. Πάντως, έχει πολλά υλικά. Πολύ συχνά το φιλέτο με σος καφέ ντε Παρί είναι το κυρίως πιάτο στο κυριακάτικο τραπέζι μας και το μαγειρεύει πολύ καλά. Για πρώτο συνήθως έχουμε κις λορέν και για επιδόρπιο κρεμ караμελέ ή κρεμ μπριλέ. Η μεγάλη θεία μου τα λατρεύει όλα, αλλά δεν μας έρχεται πια συχνά.

Γιουβέτσι με μπόλικο κριθαράκι και Άγιος ο Θεός ήταν το κυριακάτικο φαγητό τους. Η δε Κλημεντίνη στο πιάτο της έτριβε φέτα με το πιρούνι σε χοντρά κομμάτια και όταν τύχαινε να υπάρχει η πρέντζα της Παρασκευούλας ήταν ευτυχισμένη. Οι υπόλοιποι, κεφαλοτύρι.

Συννέφιασε η Μυρσίνη. Κάτι μέσα της τής είπε πως έπρεπε να τον προσγειώσει. Πολλά άκουσε.

«Δε μου λες, μ' αυτό το παντελόνι πήγες στο ακριβό εστιατόριο;»

«Όχι, φυσικά».

«Σε ρωτάω, γιατί συνέχεια με αυτό σε βλέπω».

«Αυτό είναι το καθημερινό μου. Το ξέρεις πως φροντίζω να μην προκαλώ».

Σοβάρεψε ο Σιδέρης. Πρώτη φορά του έλεγε κάτι τέτοιο, αλλά κι εκείνη για πρώτη φορά ένοιωσε την ανάγκη να το κάνει. Αδιόρατα μεν αλλά από αρκετό καιρό, είχε την αίσθηση πως κάτι δεν πήγαινε καλά μαζί του.

ΤΑ ΤΡΙΑ ΞΑΝΘΑ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ

Η Πόπη απέκτησε ένα ωραίο αγοράκι και ηρέμησε. Μέχρι την τελευταία στιγμή είχε μεγάλη αγωνία – ποτέ δεν ξέρεις τι γίνεται με τα υπερηχογραφήματα - επειδή δεν

ήθελε με τίποτε να αποκτήσει κορίτσι, μόνο και μόνο για να μην αναγκαστεί να του δώσει το όνομα της Νίλας. Όλοι είχαν λόγους να είναι χαρούμενοι, ακόμα και τα πεθερικά. Όχι πως άλλαξαν απόψεις και αγάπησαν ξαφνικά τη νύφη τους, αλλά εκ των πραγμάτων είχαν αναγκαστεί να συνθηκολογήσουν, αν και κατά βάθος πάντα ήλπιζαν. Το εγγόνι τους ήταν πια γεγονός και του άξιζαν τα καλύτερα. Άλλωστε ο μπέμπης θα έπαιρνε το όνομα του παππού του. Ηλίας Γεωργιάδης του Πέτρου Νο 2.

Παλάβωσαν όλοι από χαρά, μέχρι που σχεδόν ξεχάστηκαν όλα τα προηγούμενα. Και μπορεί του μπέμπη να του άξιζαν τα καλύτερα, αλλά οι Γεωργιάδηςδες το χέρι στην τσέπη δεν το έβαλαν. Όλα τα αγόρασε η Ναυσικά για άλλη μια φορά, αλλά δεν την ένοιαζε καθόλου. Επιτέλους, όλα έμπαιναν στη σωστή τους θέση. Ο γάμος της Πόπης εδραιώθηκε, η ίδια έδειχνε χαρούμενη μετά από πολύ καιρό, ο Πέτρος καταχάρηκε με τον διάδοχο και τα πεθερικά το βούλωσαν. Καιρός ήταν. «Μεγάλη η Χάρη Σου, Παναγία μου» έκανε το σταυρό της η Ναυσικά και αγόρασε για το μωρό τα ωραιότερα πράγματα. Η Νίλα του χάρισε ένα σταυρουδάκι και του έδωσε την ευχή της: «καλός γιατρός να γίνεις».

Από τον ερχομό του μωρού και μετά, η Ναυσικά ήταν κάθε μέρα τα πρωινά στην Πόπη. Επισήμως για να τη βοηθήσει και για να χαρεί το εγγόνι της, αλλά στην ουσία για να υποστηρίξει το σπίτι της να μη διαλυθεί, αλλά αυτό το ήξερε μόνο η ίδια. Δυστυχώς, η Πόπη ήταν σαν την θεία της την Πελαγία. Ψημένη στον ήλιο και για βοήθεια στο σπίτι επιπέδου Παρασκευούλας – τίποτε λιγότερο - ούτε λόγος. Ούτε ο χώρος υπήρχε, ούτε τα χρήματα και δεν είχε σκοπό να αφήσει να φανούν τα προβλήματα και η πολλαπλών επιπέδων ανεπάρκεια της κόρης της για να ανοίξει πάλι το στόμα της Νίλας, πάνω που την είχε πάρει απόφαση. Συνειδητά ή όχι, έγινε μια κυρία επί των τιμών της Πόπης.

Έτσι όπως ήταν συνηθισμένη να κοιμάται μέχρι τις δέκα κάθε μέρα, δεν μπορούσε με τίποτε να πάρει τα πάνω της. Πήγαινε κάθε μέρα η Ναυσικά και ετοίμαζε τα πάντα για να είναι η Πόπη απερίσπαστη να ασχοληθεί με το μωρό. Την ώρα που ήξερε πως ερχόταν ο Πέτρος, φρόντιζε πάντα να είναι ο μπέμπης στην κούνια του για να μπορεί ο πατέρας του να ξεκουραστεί με την ησυχία του. Ικανότατη. Μετά έφευγε. Από εκεί και μετά ας τα έβγαζε πέρα μόνη της. Δε γινόταν να βρίσκεται μόνιμα μέσα στα πόδια τους. Στενοχωριόταν, όμως. Η κόρη της είχε αρχίσει να στρογγυλεύει επικίνδυνα και, δυστυχώς, δεν την έβλεπε να κάνει κάτι γι' αυτό.

Ο Σούκηδες έστειλαν όλοι μαζί για τα γεννητούρια μια ωραία ανθοδέσμη στο μαιευτήριο και η Πελαγία τηλεφώνησε της Ναυσικάς πως θέλει να πάει επίσκεψη, μαζί με την Κλημεντίνη. Πολύ χάρηκε η Ναυσικά, διότι θα έβρισκε την ευκαιρία να καλέσει και τη Νίλα για να πιούν έναν καφέ όλες μαζί και κάτι της έλεγε πως αυτή τη φορά θα δεχόταν να πάει. Δεν έπεσε έξω. Για πρώτη φορά από τον αρραβώνα του Πέτρου, η μάνα του πήγε επίσκεψη στο πατρικό της νύφης της. Σοβαρή και συγκρατημένη βέβαια, αλλά πήγε. Αυτό ήταν το θετικό.

Η Κλημεντίνη δεν είχε καθόλου κέφι. Το τι είχε περάσει για άλλη μια φορά η δόλια, ήταν άλλο πράγμα. Φιλότιμη όπως ήταν πάντα, θεώρησε απαραίτητο να κάνουν ως οικογένεια ένα ευπρεπές δώρο στο μωρό στις πρώτης της εξαδέλφης. Τα λίγα χρηματάκια που είχε θαμμένα από το γάμο της Πόπης είχαν λιγοστέψει με διάφορα μικροέξοδα και τα υπόλοιπα τα φύλαγε σαν κόρη οφθαλμού. Χώρια που δεν ήθελε να την υπονιαστεί ο Παναγιώτης πως κάτι συμβαίνει. Πήγε και του ζήτησε, εν γνώσει της πως θα πέρναγε πάλι μεγάλο Γολγοθά μέχρι να τον καταφέρει.

«Παναγιώτη, αύριο το απόγευμα θα πάμε με τη μάνα μου να χαιρετήσουμε τη Ναυσικά για τον εγγονό της».

«Να πάτε».

«Με τα χέρια ξερά;»

«Σιαχλαμάρες και μην αρχίζεις πάλι».

«Πώς θα πάω, χριστιανέ μου; Καλά δεν ντρέπεσαι καθόλου;»

«Εννοείς πως η μάνα σου δεν θα πάει δώρο για όλους;»

Αγρίεψε η Κλημεντίνη.

«Καλόμαθες, έτσι;»

«Έτσι δεν έγινε και στο γάμο;»

«Έτσι έγινε, αλλά αυτό δεν μπορεί να γίνεται πάντα. Δώσε μου λεφτά».

«Θα σου δώσω».

Και της έδωσε ένα ολόκληρο πενηντάρικο.

«Με κοροϊδεύεις; Τι θα αγοράσω μ' ένα πενηντάρικο; Καραμέλες;»

«Αυτά υπάρχουν. Αν τα θέλεις, τα παίρνεις. Αλλιώς μην πας».

Έκανε μεταβολή να πάει στο ιατρείο και η Κλημεντίνη τον ακολούθησε με το πενηντάρικο στο χέρι. Έγινε της τρελής. Τα νεύρα της είχαν σπάσει. Έκλαιγε, παρακαλούσε σα μικρό παιδί, φώναζε, απειλούσε, καταριόταν, έβριζε και ο Παναγιώτης στεκόταν ατάραχος και την κοίταζε. Θα της περνούσε. Όσο είχε τα χρήματα στην τσέπη του, δεν τον ένοιαζε τίποτε. Εκείνη η ημέρα ήταν καθοριστική για την Πελ. Όταν είδε τη μάνα της για πολλοστή φορά να κλαίει ανήμπορη σαν μωρό και πάντα για μερικά χρήματα, ένα βάραθρο άνοιξε μέσα της. Μίσησε τον πατέρα της οριστικά.

Μια αγανακτισμένη φωνή ακούστηκε από δίπλα.

«Να ψοφήσεις, κωλόγερε. Κι αν δεν μπορείς να ψοφήσεις να φύγεις από το σπίτι και να πας στα τσακίδια σου. Ψόφα και σου υπόσχομαι να αφήσω τα κόκκαλά σου να τα σέρνουν οι σκύλοι».

Ήταν η Πελ που μόλις είχε επιστρέψει απ' έξω. Χλόμιασε ο Παναγιώτης. Καλά, πώς του μιλούσε η κόρη του έτσι; Παρά την ταραχή της, η Κλημεντίνη προσπάθησε να ελέγξει την κατάσταση πριν ξεφύγει τελείως.

«Πελαγία, σταμάτα».

«Εσύ να σταματήσεις, ηλίθια γυναίκα. Γιατί δεν τον διώχνεις;»

«Τον πατέρα σου;»

«Τον πατέρα μου. Αν δεν τον διώξεις, θα φύγω εγώ».

Έκανε μεταβολή και έφυγε. Λίγες ώρες αργότερα τηλεφώνησε η Παρασκευούλα να μην ανησυχούν, η Πελαγίτσα ήταν μαζί τους. Πάντως το γεγονός τον ταρακούνησε τον Παναγιώτη. Πρώτη φορά είχε ακούσει την κόρη του να μιλάει έτσι. Γιατί δεν τον αγαπούσε; Ό,τι είχε και δεν είχε δικά τους ήταν, γι' αυτούς τα μάζευε. Γιατί να του μιλάνε έτσι; Στενοχωρήθηκε. Και πάνω στη στενοχώρια του έκανε κάτι απρόσμενο. Για πρώτη φορά μετά το γάμο τους έδωσε την Κλημεντίνης όσα ζήτησε. Μουτρωμένος μεν και με μια στενοχώρια που του έσκιζε τα μέσα του, αλλά τα έδωσε. Τα πήρε με βλέμμα που είχε την ευγνωμοσύνη του ζώου που αφού το έχουν κλωτσήσει, μετά το χαϊδεύουν στο κεφάλι. Αγόρασε για το μπέμπη μια όμορφη ασημένια κορνίζα. Επιτέλους, θα πήγαινε κάπου αξιοπρεπώς - τα ρούχα της ήταν πάλι δανεικά - αλλά το χρωστούσε στην Πελ. Μεγάλη ταραχή είχε περάσει.

Όταν έφτασαν με τη μάνα της στην Καστέλα, η συμπεθέρα ήταν ήδη εκεί και τις περίμεναν παρέα με τη Ναυσικά. Χάρηκε η Πελαγία. Επιτέλους, οι συμπεθέρες είχαν μονιάσει. Έβαλε στα χέρια της Ναυσικάς έναν μεγάλο θαλασσί αρκούδο, αλλά για τη συνέχεια είχε κι άλλους άσους στο манίκι της.

«Να ζήσει ο μπέμπος μας. Και γαμπρός».

«Αμήν, Παναγία μου. Καλός γιατρός να γίνει».

Συμπλήρωσε η Νεολίνη, όπως την έλεγε πάντα η Ναυσικά. Μοιραία η συζήτηση στράφηκε στα γνωστά γυναικεία θέματα. Όλες είχαν παιδιά. Κόντευαν σχεδόν να φύ-

γουν, όταν άθελά της η Πελαγία άναψε φωτιές με την έκπληξη που φύλαγε. Σιγά μην είχαν μονιάσει η Ναυσικά με την Νεονίλλη.

«Δε σας είπα το καλύτερο! Μόλις συνέλθει η Ποπίτσα μας και κόψει το θηλασμό, ο Αποστόλης έχει σκοπό να τους στείλει πάλι μια ωραία κρουαζιέρα. Θα δηλώσει τον Πέτρο σαν γιατρό του πλοίου και θα πάνε οι δυο τους μια χαρά. Το μπέμπη θα τον κρατήσουμε εμείς. Θα μείνουν σε λουξ καμπίνα με δικό της μπαλκόνι και θα περάσουν εξαιρετικά με τα πάντα πληρωμένα. Έτσι, για να ξεκουραστούν και να βρεθούν πάλι σαν αντρόγυνο πριν κάνουν το δεύτερο. Μετά, θα στείλει την Κλημεντίνη με την οικογένειά της.

Καταχάρηκε η Ναυσικά. Και χάρηκε πιο πολύ επειδή όλα αυτά τα άκουσε και η συμπεθέρα. Έτσι, για να δει τι σόι έχει η Πόπη που της έπεφτε λίγη. Αλλά η Νίλα - μια πραγματική Νίλα - βρήκε την ευκαιρία να πει όλα όσα αναγκαστικά κατάπινε.

«Τι να την κάνουμε, Πελαγία μου, την κρουαζιέρα; Ο καθένας μπορεί να πάει μια κρουαζιέρα. Δεν ήταν αυτά για τον Πέτρο μου, αλλά τέλος πάντων».

Μελιστάλαχτη η Ναυσικά.

«Τι εννοείς, Νεολίνη μου;»

«Τι του δώσατε; Ένα σπίτι όπου δεν μπορεί να κάνει ιατρείο και κοιτάτε να τον στέλνετε δωρεάν σε φτηνές κρουαζιέρες για να μην καταλαβαίνει πόσο κορόιδο πιάστηκε».

Ευγενικότατα αγρίεψε η Πελαγία.

«Και ποιος τον εμποδίζει να κάνει ιατρείο; Το ξέρεις πολύ καλά πως ο χώρος υπάρχει. Αν δεν πατάει άνθρωπος, τι φταίμε εμείς; Στο κάτω - κάτω, εκείνος είναι ο γιατρός, εκείνος θα βρει τους πελάτες».

Πριν ειπωθούν κι άλλες χοντράδες, χαιρέτησαν και έφυγαν παρέα με την Κλημεντίνη, που καιρό τώρα είχε καταλάβει πως κάτι με το ιατρείο του Πέτρου δεν πήγαινε καλά. Πάντως, αποκλείεται να έφταιγε το σπίτι.

Χωρίς να το ξέρει, της Νίλας της είπε μια μεγάλη αλήθεια. Γεγονός είναι πως στο ιατρείο δεν είχε πατήσει ποτέ κανένας.

Την ώρα του βραδινού φαγητού, ανακοίνωσε στους υπόλοιπους το δώρο που θα τους έκανε ο αδερφός της για το καλοκαίρι, έτσι για να πει κάτι ευχάριστο. Μετά την τελευταία αντίδραση της Πελ, το κλίμα στο σπίτι ήταν ακόμα βαρύ. Λοιπόν, μια κρουαζιέρα, με τα πάντα πληρωμένα. Η κόρη της δεν έδειξε να συγκινείται ιδιαίτερα, αλλά ο Σιδέρης καταγοητεύτηκε με την προοπτική. Επιτέλους, θα πήγαινε σε μια πραγματική κρουαζιέρα. Ποιος τον έπιανε. Και ο Παναγιώτης χάρηκε. Ειδικά αυτός, το δωρεάν το εκτιμούσε πάρα πολύ. Αλλά όταν λέμε «δωρεάν» εννοούμε αυτό ακριβώς που λέμε. Έτσι, με δυο λόγια έβαλε τα πράγματα στη θέση τους.

«Κλημεντίνη, αν είναι έτσι, να πάμε. Αλλά αν αρχίσεις τα «δώσε μου» για να προετοιμαστείς και σιαχλαμάρες, σου το λέω ξεκάθαρα πως δεν έχω. Τηλεφώνησε του Ζούκη του κοπρίτη από τώρα πως δεν έχουμε να πάμε πουθενά».

«Μη σώσεις, μαλάκα» είπε η Πελ μέσα της και πήγε αμίλητη για ύπνο. Για άλλη μια φορά και εξαιτίας της τσιγκουνιάς του θα έχαναν κάτι ενδιαφέρον. Κανείς δεν τους έκανε παρέα. Και τώρα που τους δινόταν η ευκαιρία να κάνουν κάτι διαφορετικό, πάλι έπρεπε να το αποφύγουν. Ταλαιπωρήθηκε για να κοιμηθεί και για κάποιο λόγο ο νους της γύρισε πολλά καλοκαίρια πριν σε ένα κάμπινγκ στο Λιτόχωρο όπου είχαν πάει για μερικές ημέρες. Εκεί είχε γνωριστεί με ένα άλλο κοριτσάκι, την Αγγελικούλα και έκαναν πολύ καλή παρέα. Τη θυμόταν καλά την Αγγελικούλα. Περνούσαν τέλεια μαζί και το βράδυ δύσκολα αποχωρίζονταν η μια την άλλη. Οι γονείς της ήταν πολύ ευγενικοί άνθρωποι. Τα δυο κορίτσια δεν θα χώριζαν, μέχρι που τα χώρισε ο Παναγιώτης. Δυο φορές.

Επεισοδιακό ήταν εκείνο το καλοκαίρι. Ξεκίνησαν από την Αθήνα με προορισμό τη Θεσσαλονίκη όπου θα έμεναν για μερικές ημέρες, ο μὲν πατέρας της για κάποιες δουλειές που είχε να κάνει οι δε υπόλοιποι για να δουν την πόλη και τα μνημεία της. Μετά θα έφευγαν και θα πήγαιναν για μπάνια κάπου στις παραλίες της Κατερίνης. Για τη Χαλκιδική που χιλιοπαρακάλεσαν τα παιδιά, ούτε λόγος. Εκεί, τα πάντα ήταν πανάκριβα και ο Παναγιώτης μονίμως «δεν είχε». Στη Χαλκιδική θα έπρεπε να μείνουν σε κάποιο ξενοδοχείο, άρα να πληρώσουν πολλά και να μείνουν λιγότερο. Ενώ στην Κατερίνη θα έβρισκε σίγουρα κάποια φτηνή πανσιόν. Και τη δουλειά τους θα έκαναν και λιγότερο θα του κόστιζε. Καλό το σχέδιο. Η Κλημεντίνη έριξε την ιδέα να βρουν κάτι για να μείνουν πηγαίνοντας, να το κλείσουν για να είναι σίγουροι και επιστρέφοντας από τη Θεσσαλονίκη όλα να ήταν έτοιμα.

Συμφώνησε ο Παναγιώτης και στάθηκαν πολύ τυχεροί. Βρήκαν ένα κατάλυμα, καταπληκτικό. Πάνω στη θάλασσα, στα χρήματά τους, με δυο μεγάλα υπνοδωμάτια και ωραίο μπάνιο, μέσα σε έναν υπέροχο κήπο, φωτεινό και πεντακάθαρο. Σε όλους άρεσε. Και ενώ συμφώνησαν με τον ιδιοκτήτη για όλα, η Κλημεντίνη τον έβλεπε κάπως διστακτικό. Κατάλαβε και διακριτικά πήρε τον άντρα της παραπέρα.

«Δώσε μια προκαταβολή. Αυτό θέλει».

Αν ήταν ποτέ δυνατόν να βγάλει ο Παναγιώτης προκαταβολή χρήματα από την τσέπη! Χριστός και Παναγία! Τα καπούρια καιροφυλακτούσαν και δεν σκόπευε να χάσει τα δάχτυλά του. Θα τα πλήρωνε όλα μαζί, στο τέλος. Αυτό του ταίριαζε. Θα είχε τα «λεπτά» του επάνω του για όσο περισσότερο μπορούσε. Μέχρι το αμήν.

«Και γιατί να δώσω προκαταβολή; Ο λόγος μου αρκεί».

«Βρε Παναγιώτη, δώσε κάτι για να είμαστε σίγουροι. Αφού μας κάνει. Μπροστά μας θα το βρούμε».

Αλλά ο Παναγιώτης στάθηκε αμετάπειστος. Είπε την ακριβή ημερομηνία της επιστροφής, κράτησε το τηλέφωνο, πήρε την οικογένειά του και έφυγαν για τη Θεσσαλονίκη. Έμειναν δυο ημέρες περισσότερο απ' όσο υπολόγιζαν, σε ένα σχεδόν άθλιο ξενοδοχείο στις παρυφές της πόλης και η Κλημεντίνη δεν έβλεπε την ώρα να φύγουν. Το σπίτι στην παραλία της Κατερίνης της άρεσε πάρα πολύ. Ξαφνικά, θυμήθηκε πως το τυπικό δε ίσχυε και έβαλε τον Παναγιώτη να τηλεφωνήσει για να ενημερώσει. «Σιαχλαμάρες» της απάντησε – σιγά που θα πλήρωνε για ένα τηλεφώνημα – αλλά μπροστά στην επιμονή της, κάμφθηκε. Και τι έκανε; Αυτό που έκανε πάντα, ακόμα και όταν μιλούσε με την αδερφή του. Στήθηκε σε ένα περίπτερο, τηλεφώνησε και απλώς ανακοίνωσε στον ιδιοκτήτη όσο πιο γρήγορα μπορούσε πως θα πήγαιναν δυο ημέρες αργότερα. Έκλεισε το τηλέφωνο χωρίς να περιμένει απάντηση. Το αποτέλεσμα ήταν, όταν επέστρεψαν να το βρουν νοικιασμένο. Της τρελής έγινε. Ούρλιαζε.

«Αφού το είχαμε κλείσει εμείς. Γιατί το έδωσες;»

«Άφησες προκαταβολή;»

«Θα τα έχανε;»

«Κι αν δεν ερχόσουν; Ξέρεις πόσες φορές την πάτησα με τα λόγια;»

«Αυτό ήτανε, αυτό ήτανε».

Αναγκάστηκαν να φύγουν και χρειάστηκε να δουν πολλά άλλα για να αποφασίσουν, αλλά σαν αυτό, κανένα. Και πώς τον νευρίαζε η γυναίκα του με τα μούτρα που είχε. «Δηλαδή, εσύ μόνο το καλύτερο θέλεις; Άσε με, βρε Κλημεντίνη. Άσε με, μην την πληρώσεις εσύ στο τέλος. Ακούς εκεί, να θέλει προκαταβολή!» Δεν του απάντησε. Τον είχε μάθει πια. Αργά το βράδυ και μετά από πολύ ψάξιμο, κατέληξαν σε ένα κάμπινγκ που νοίκιαζε καμπάνες και με χαρά διαπίστωσε πως στα παιδιά άρεσε καλύτερα. Την άλλη κιόλας ημέρα, η Πελ απέκτησε την πρώτη της φίλη και πέρασαν όλη την ημέρα μαζί. Με δυσκολία χωρίστηκαν, αργά το απόγευμα. «Σιαχλαμάρες» είπε ο

Το πρώτο βράδυ που πήγαν μαζί για φαγητό, πέρασαν πολύ καλά και έδεσαν ακόμα καλύτερα, αλλά το βασικότερο για τον Παναγιώτη προκειμένου να συνεχίσει τις επαφές ήταν πως τάισε την οικογένειά του μόνο με τρεις μερίδες φαγητό, το οποίο παράγγελνε ο ίδιος για να είναι οικονομικό. Ειδικά για το βράδυ, επιλογές δεν υπήρχαν. Τηγανητές πατάτες, μακαρόνια και το πολύ – πολύ μια ομελέτα. Όσο για μπίρα ή αναψυκτικά; Ούτε λόγος. Ήταν ικανός να κάνει ολόκληρη φασαρία για να είναι ο λογαριασμός κατά ένα δεκάρικο χαμηλότερος. Η Αγγελικούλα παράγγειλε τα αγαπημένα της μπιφτέκια, που η μερίδα τους περιείχε δυο κομμάτια. Επειδή δεν μπορούσε να τα φάει και τα δυο, πρόσφερε με χαρά το ένα της Πελαγίτσας, προς μεγάλη ικανοποίηση του πατέρα της. Έτσι, από το επόμενο βράδυ επεδίωξε την παρέα τους. Όλα πήγαιναν καλά, μέχρι που λίγα βράδια αργότερα η Αγγελικούλα ζήτησε να φάει παστίτσιο και ο Παναγιώτης είχε τις αντιρρήσεις του.

Είπε επιτακτικά στο ξένο παιδί και οι γονείς του για μερικά δευτερόλεπτα έμειναν άφωνοι μπροστά σε τόση απροκάλυπτη αγένεια. Ήρθε ο σερβιτόρος και ο Παναγιώτης βιάστηκε να παραγγείλει. Αλίμονο αν γινόταν διαφορετικά.

«Θα φας μπιφτέκια για να φάει το ένα η Πελαγίτσα».

«Σας παρακαλώ. Αν το παιδάκι σας θέλει να φάει μπιφτέκια, δεν έχετε παρά να τα παραγγείλετε. Απόψε η Αγγελική θέλει παστίτσιο και αυτό θα φάει».

«Αυτό ήτανε, αυτό ήτανε».

«Αυτά είναι τα πεταμένα λεπτά, κυρία μου. Δώστε του να φάει και όλα τα άλλα δε χρειάζονται».

«Σας παρακαλώ. Κάτι που δίνει γαρά στα παιδιά, δεν πάει ποτέ γαμένο».

«Σιαχλαμάρες».

«Δεν πας στο διάολο, άνθρωπέ μου; Να το βράσω το ιατριλίκι σου, για να μη σου πω τίποτε χειρότερο. Τι την ήθελες την οικογένεια;»

Σιγά μην της απάντησε. Από το ίδιο κιάλας απόγευμα, τους απέφυγαν επιδεικτικά, το ίδιο και το βράδυ. Την άλλη μέρα έφυγαν, χωρίς καν να αποχαιρετιστούν, έστω τα κορίτσια.

Αυτή ήταν η πρώτη φορά που χωρίστηκαν. Ξανασυναντήθηκαν τυχαία αρκετά χρόνια αργότερα, σε έναν κινηματογράφο στο κέντρο της Αθήνας. Αμέσως αναγνώρισαν η μία την άλλη και αποφάσισαν μετά το τέλος της ταινίας να τα πουν για λίγο, επειδή η Αγγελική δεν είχε πολύ χρόνο. Την άλλη μέρα νωρίς το πρωί έφευγε για την Κατερίνη όπου ζούσε μόνιμα – και δυστυχώς μόνη πια – η μητέρα της. Εκείνη σπούδαζε Αρχιτεκτονική στη Θεσσαλονίκη και κάθε σαββατοκύριακο γύριζε στο σπίτι της. Τα νέα της ήταν μάλλον άσχημα. Το πρώτο πράγμα που της είπε με δάκρυα στα μάτια, ήταν πως ο μπαμπάς της είχε πεθάνει πρόσφατα και ήταν πολύ στενοχωρημένη. Αντάλλαξαν τηλέφωνα και υπόσχεση να τα ξαναπουν σύντομα.

Λίγες ημέρες αργότερα, η Πελ θέλησε να της τηλεφωνήσει. Αλλά επειδή το τηλέφωνο ήταν κοινό με το ιατρείο, σκέφτηκε πως θα ήταν καλύτερα να το κάνει το απόγευμα, την ώρα που ο πατέρας της θα ήταν απασχολημένος και δεν θα έπαιρνε είδηση πως έκανε ένα απαγορευμένο υπεραστικό τηλεφώνημα. Δεν είχε σκοπό να πιάσει την κουβέντα, έτσι, ίσα να μιλήσουν για λίγο ήθελε, μόνο και μόνο για να μην ξαναχαθούν. Κούνια που την κούναγε. Ο Παναγιώτης όχι μόνο κατάλαβε πως κάποιος από δίπλα σχημάτιζε πολλά νούμερα στο καντράν – άρα έκανε ένα τηλεφώνημα ακριβό – αλλά μπήκε στο σαλόνι φουριόζος, με δολοφονικό ύφος και μια ένεση στο χέρι. Προφανώς, είχε αφήσει τον πελάτη του με τον πισινό σε αναμονή, προκειμένου να μην ξοδέψει λίγες δραχμές παραπάνω.

«Κόψε».

Της είπε επιτακτικά.

«Μιλάω με την Αγγελική τη θυμάσαι; Πέθανε ο μπαμπάς της και την πήρα για να την συλλυπηθώ».

Σιγά μη χαμπάριαζε ο Παναγιώτης.

«Κόψε σου είπα. Κόψε. Τώρα».

«Παράτα με και βγες έξω».

Όχι μόνο δεν βγήκε, αλλά της βούτηξε το ακουστικό από τα χέρια και έκλεισε το τηλέφωνο.

«Από αυτή τη στιγμή κλειδώνεται».

Και πήγε δίπλα να κάνει την ένεση. «Να ψοφήσεις, Παναγία μου. Να ψοφήσεις για να ησυχάσουμε» ευχήθηκε η Πελ. Πραγματικά, από την άλλη κιάλας μέρα η συσκευή που υπήρχε στο σαλόνι του σπιτιού κλειδώθηκε στο νούμερο εννέα. Αγόρασε ο Παναγιώτης ένα λουκέτο, κλείδωσε και είχε το κλειδί στην τσέπη του τις ώρες που ήταν στο ιατρείο, δηλαδή τις περισσότερες. Την πρώτη φορά στάθηκε τυχερός και την πήρε είδηση την απόπειρα της Πελ. Την επόμενη θα ήταν το ίδιο τυχερός; Ας είχε το κεφάλι του ήσυχο. Τις υπόλοιπες ώρες απλώς μπαστακωνόταν στο σαλόνι για να μπορεί να ελέγχει εκ του ασφαλούς μήπως γίνει πάλι κάποια απόπειρα υπεραστικού τηλεφωνήματος.

Δυστυχώς, έχασε το χαρτί με το νούμερο. Μοναδική της ελπίδα τώρα ήταν να της τηλεφωνούσε η Αγγελική, κάτι που δεν έγινε ποτέ. Χάθηκαν οριστικά. «Πού να βρίσκεται η Αγγελικούλα;» αναρωτήθηκε η Πελ εκείνη τη νύχτα. «Κρίμα που πέθανε ο μπαμπάς της. Γιατί ο Θεός πήρε εκείνον και όχι το δικό μας το μαλάκα;». Θυμόταν με ένα δάγκωμα στην ψυχή πόσο όμορφα μιλούσε και πως την κορούλα του την έλεγε συνέχεια «γλυκιά μου». «Άραγε, τι να κάνει; Ήταν τυχερό παιδάκι. Τουλάχιστον, είχε έναν πατέρα άξιο να τον κλάψει, μια αισθητή απουσία στη ζωή της, έναν ήρωα στα

παιδικά της χρόνια. Κι αυτό, τύχη είναι. Εγώ ούτε αυτό δεν έχω. Θεέ μου, τι θυμήθηκα απόψε;».

Το μίσος της φούντωσε για τα καλά και την άλλη μέρα τον τρέλανε τον πατέρα της, μόνο και μόνο για να του πάει κόντρα. Πήγε και με έναν ιδιαίτερα απαιτητικό τρόπο του ζήτησε ένα ολόκληρο πεντακοσάρικο. Τον απείλησε δε, πως αν δεν της το έδινε, θα γινόταν χιλιάριο. Θα πήγαινε στο γραφείο των θείων της, θα το ζητούσε και, φυσικά, θα της το έδιναν. Μετά, θέλοντας και μη θα τα επέστρεφε τα δανεικά.

Του Παναγιώτη του ξεκόλλησε η ψυχή. «Δεν έχω, δεν έχω, δεν έχω» της φώναζε συνέχεια. Αλλά και η Πελ ήταν αποφασισμένη να μην καταθέσει τα όπλα. Άρχισε να τον βρίζει και να τον καταριέται απροκάλυπτα και με πάθος. Δεν της έδινε την παραμικρή σημασία. Σπουδαία τα λάχανα. Άλλωστε δεν έλαμπε δια του σεβασμού, πλην σκασίλα του. Όσο είχε το πεντακοσάρικο στην τσέπη, δεν τον ένοιαζε τίποτε. Χαμπάρι δεν έπαιρνε. Θα έλεγε, θα έλεγε και στο τέλος θα της περνούσε. Αλλά αν πραγματοποιούσε την απειλή της και γινόταν χιλιάριο, παρά τη ρητή απαγόρευση; Ικανή την είχε. Παρ' όλα αυτά αντιστεκόταν. Της το έδωσε μόνο όταν διάβασε στα μάτια της το απίστευτο μίσος που ένοιωθε, λέγοντας «σιαχλαμάρες, αλλά πάρτο». Μόνο η Πελ μπορούσε να το κάνει αυτό, όπως και πολλά άλλα για να τον στριμώξει. Το βούτηξε και έδωσε όρκο στον εαυτό της: «αν δεις ποτέ χαρά εσύ από εμένα, χαρά να γίνω, ηλίθιε άνθρωπε».

Μερικούς μήνες πριν έκανε περίπατο με μια φίλη της στη Γλυφάδα. Είδε ένα πολύ όμορφο και σχετικά οικονομικό πουλοβεράκι και ήθελε διακαώς να το αγοράσει. Πήρε στο γραφείο των θείων της και ζήτησε δανεικά, που ο Δημήτρης της έδωσε χωρίς δεύτερη συζήτηση. Και μετά στο σπίτι έγινε χαμός.

«Ποιόν ρώτησες για να ψωνίσεις; Δεν έχω, δεν έχω, δεν έχω».

Ο Παναγιώτης ήταν εκτός εαυτού, αλλά και η Πελ ήταν στο ύψος της. Σιγά μην του έδινε σημασία.

«Εσύ ποτέ δεν έχεις».

«Σου είπα: στο τέλος του μηνός».

Μετά άρχισε το γνωστό παραμύθι της κακομοιριάς: «πήρα μια φορά και δικά μου παπούτσια.....»

«Με δουλεύεις; Πήρες ένα ζευγάρι παπούτσια πριν χίλια χρόνια και το θυμάσαι ακόμα; Σιγά το έξοδο. Ο μήνας έχει πέντε και πρέπει να περιμένω μέχρι το τέλος; Μέχρι τότε, το πουλόβερ θα είχε κάνει φτερά. Και στο κάτω – κάτω, πάντα λες «στο τέλος του μηνός» για να κερδίσεις χρόνο και μετά κάνεις το κορόιδο. Αρχίζεις τα «δεν έχω, δεν έχω, δεν έχω». Ποτέ δεν δίνεις τίποτε, ούτε στο περίφημο τέλος του μηνός. Δε με παρατάς;»

«Πελαγία! Πελαγία, πρόσεχε!»

«Αυτά που ξέρεις, σε μένα δεν περνάνε. Το γούσταρα και το πήρα».

«Και λοιπόν; Θα έπαιρνες άλλο».

«Άρα, πουλόβερ θα έπαιρνα. Παράτα με».

Σφαγή έγινε, με την Κλημεντίνη να προσπαθεί να κρατήσει την ισορροπία, αν και μέσα της την παραδέχτηκε την κόρη της. Αυτό το παιδί, ποτέ δεν θα πήγαινε χαμένο. Αναγκαστικά της έδωσε τα χρήματα αφού πρώτα τσεκάρισε την απόδειξη. Εννοείται πως το πουλοβεράκι ήταν - για τα μέτρα του - πανάκριβο. Μετά τηλεφώνησε στο Δημήτρη και του δήλωσε κατηγορηματικά να μην ξαναδώσει ποτέ και σε κανέναν από την οικογένειά του τίποτε αν πρώτα δεν του το είχε πει ο ίδιος με το στόμα του. Και η Κλημεντίνη στενοχωρήθηκε πολύ. Για πρώτη φορά ο Παναγιώτης ξεμπροστιαζόταν και μάλιστα μόνος του. Δυο μέρες ήταν σκασμένος. Το φυσούσε και δεν κρύωνε το χουνέρι που έπαθε. Αλλά έπρεπε οπωσδήποτε να βγάλει τη χασούρα. Λίγες μόνο ημέρες αργότερα, έγινε μέσα σε ένα κατάστημα της παλαβής.

Του είχε τηλεφωνήσει η αδερφή του και τον είχε ενημερώσει για την πολύ άσχημη οικονομική και όχι μόνο κατάσταση στην οποία βρισκόταν μια γνωστή τους οικογένεια, σε ένα χωριό έξω από το Αιτωλικό. Ενώ ετοίμαζαν το γάμο της κόρης τους, δυστυχώς κάηκε το μισό τους σπίτι και είχαν μείνει κυριολεκτικά επί ξύλου κρεμάμενοι. Όλοι έπρεπε να βοηθήσουν, με όποιο τρόπο μπορούσε ο καθένας. Βογκώντας που του έτυχε κι αυτό πάνω στα πολλά έξοδα, πήρε αναγκαστικά την Κλημεντίνη και πήγαν σε ένα συνοικιακό κατάστημα νεωτερισμών που είχε ένας πελάτης του. Όλο και κάτι θα έβρισκαν να αγοράσουν. Στο δρόμο τον γκρίνιαζε. Άλλωστε, τον είχε βαρεθεί τόσο πολύ με τις φασαρίες που έκανε την ώρα του ταμείου, που δεν ήθελε ούτε να ακούει για ψώνια μαζί του. Καλύτερα τίποτε.

«Γιατί δεν στέλνεις μερικά χρήματα, χριστιανέ μου, για να τους βοηθήσουμε τους ανθρώπους στη θέση που βρέθηκαν; Καλύτερα θα είναι».

«Γιατί αν στείλω λεπτά, θα πρέπει να στείλω περισσότερα απ' όσα θα ξοδέψω τώρα. Δεν έχω».

«Μη χειρότερα, Παναγία μου. Καλά, δεν ντρέπεσαι να το λες;»

Σιγά μην της απαντούσε.

Τους δέχτηκε με χαρά ο καταστηματάρχης, του είπε ο ίδιος τι ήθελαν πριν προφτάσει να μιλήσει η Κλημεντίνη και άρχισαν να διαλέγουν μερικά πράγματα. Μέσα σε όλα και δυο ζευγάρια γυναικείες κάλτσες. Άγνωστο το τι θα τις έκαναν οι άνθρωποι που είχε καεί το μισό τους σπίτι, αλλά για τον Παναγιώτη δεν είχε καμία σημασία. Τη βοήθεια που του αναλογούσε, θα την έστελνε.

Διακριτικά παρέμεινε στην άκρη και κοιτούσε τα είδη γύρω της. Τίποτε το ενδιαφέρον, το κατάστημα ήταν εντελώς συνοικιακό. Αλλά μόλις είδε τις κάλτσες, σκέφτηκε πως τώρα ήταν ευκαιρία να αγοράσει μερικά ζευγάρια. Για το καλό, θα έκανε και ένα μικρό δωράκι στη Φιλιώ, που της είχε τόσο μεγάλη υποχρέωση. Αλλά χωρίς να το θέλει, υπέπεσε σε ένα μεγάλο ατόπημα. Οι κάλτσες που διάλεξε ήταν ελαφρά ακριβότερες από αυτές που είχε διαλέξει ο Παναγιώτης, γεγονός που διαπιστώθηκε τη δύσκολη ώρα του ταμείου. Αγρίεψε και άρχισε να γκαρίζει.

«Εσένα δεν σου έκαναν οι φτηνές; Άλλαξέ τες αμέσως και πάρε τις ίδιες».

Μέχρι και ο καταστηματάρχης ήρθε σε δύσκολη θέση.

«Είναι καλύτερες αυτές, γιατρέ».

«Να μας δώσεις από τις φτηνές, κύριε Σάββα».

«Είναι καλύτερες, σου λέω. Οι άλλες είναι καλές για το χωριό».

«Και τι έχει το χωριό;»

Εννοείται πως η Κλημεντίνη τις κάλτσες δεν της πήρε, πράγμα που τον Παναγιώτη τον φούντωσε κανονικότατα. Στο αυτοκίνητο ήταν όλο νεύρα.

«Δεν τις πήρες γιατί ήθελες από τις ακριβές, έτσι;»

«Ήταν καλύτερες και ήθελα να κάνω ένα μικροδωράκι της Φιλιώς».

«Μικροδωράκι το λες εσύ αυτό; Δυο ζευγάρια πανάκριβες κάλτσες είναι μικροδωράκι;»

«Τόσες φορές με έχει ξελασπώσει, κάτι της αξίζει».

«Γιατί; Επειδή σου δανείζει τα κουρέλια της;»

«Δεν είναι κουρέλια τα ρούχα της. Καθόλου».

«Αυτή τα λεπτά τα έχει για πέταμα. Εγώ δεν έχω. Ακριβές κάλτσες και δώρα η μάνα, πουλόβερ η κόρη, ταβέρνες ο γιος, βγήκαμε από τα παράθυρα».

«Εδωσες ποτέ σου Σιδέρη για ταβέρνα;»

«Δεν έχω. Να φάει στο σπίτι».

Μέσα της τον διαολόστειλε και την Πελαγίτσα την παραδέχτηκε για άλλη μια φορά. Καλά του έκανε. Αλλά η ίδια ήταν σε απόγνωση.

Ο Σιδέρης απογειώθηκε με την ιδέα της κρουαζιέρας και την άλλη κιόλας ημέρα ενημέρωσε την Μυρσίνη πως το καλοκαίρι οι γονείς του θα τους έπαιρναν μαζί, εκείνον και την αδερφή του στην αγαπημένη τους ετήσια κρουαζιέρα. Το καλό ήταν πως η Πελ είχε μάθει να φέρεται. Μπορεί η μάνα του να ξόδεψε άπειρο χρόνο για να εκπαιδεύσει την Πελ στον κόσμο που ανήκε, αλλά άξιζε τον κόπο. Επιτέλους, είχε μάθει τη σωστή σειρά για όλα. Και το κυριότερο; Μετά από εξαντλητικές καθημερινές πρόβες δε γύριζε πια το πιρούνι ανάποδα.

«Αυτό μου το έχεις ξαναπεί, αλλά τώρα σε ρωτάω: τι συμβαίνει με το πιρούνι;»

«Μυρσίνη μου, το πιρούνι είναι πάντα στραμμένο προς το πιάτο όταν τρώμε».

«Γιατί;»

«Χωρίς γιατί. Απλώς, το πιρούνι δεν είναι κουτάλι. Σε ένα επίσημο δείπνο θεωρείται και είναι μεγάλη απρέπεια. Σημείωσέ το, σε παρακαλώ».

«Και πώς θα φάμε το ρύζι, για παράδειγμα;»

«Δεν θα χρειαστεί, διότι δεν θα υπάρχει ρύζι. Σε ένα επίσημο γεύμα, προσέχουμε πάντα τι σερβίρουμε. Και όταν τοποθετούμε το κυρίως πιάτο μπροστά στον καλεσμένο μας, φροντίζουμε πάντα το κρέας να είναι προς την πλευρά του και η γαρνιτούρα απέναντι, προς τα ποτήρια. Αυτή είναι η σωστή διάταξη».

«Λεπτομέρειες».

«Λεπτομέρειες, που κάνουν τη μεγάλη διαφορά».

«Για κοίτα τι έμαθα σήμερα!»

«Και θα μάθεις πολλά ακόμα μέχρι να μπορέσεις να σταθείς στον κύκλο μας έτσι όπως πρέπει. Πάντως, από κάθε λιμάνι, θα σου στέλνω μια κάρτα».

Μόνο σ' αυτό δεν έλεγε ψέματα. Ήταν εξαρτημένος από τη Μυρσίνη. Εννοείται, πως είχε αρχίσει ήδη να το ζει. Λίγες ημέρες αργότερα, ίσωσε. Του ήρθε μια μεγάλη κατραπακιά που τον γείωσε κανονικότατα. Έχασε τον κόσμο του.

Η αδερφή του πατέρα του – η κανονική που έμενε στο Αιτωλικό – ήρθε για μερικές ημέρες στην Αθήνα με το γιο της, το συνονόμάτο του Σιδέρη. Αλλά το πρόβλημα δεν ήταν αυτό. Ήταν πως θα έμεναν για λίγο, ίσα για να τακτοποιήσουν κάποια διαδικαστικά θέματα και μετά θα έφευγαν για την Ιταλία, όπου ο Σιδεράκος αρχικά θα προετοιμαζόταν με τη γλώσσα και στη συνέχεια θα πήγαινε στο Πολυτεχνείο για να σπουδάσει μηχανολόγος. Μετά θα έκανε κάτι σχετικό με τα αυτοκίνητα, ίσως γινόταν σχεδιαστής.

Και ο Σιδέρης τρελάθηκε από τη ζήλεια του. Του ήρθε ο ουρανός σφοντύλι. Τόσο που άρχισε να τρέμει και να παραλογίζεται, με τα χαρακτηριστικά αλλοιωμένα από τη λύσσα που ένοιωθε. Εξαφανίστηκαν τα χείλη του και το στόμα του έγινε μια ίσια και λεπτή γραμμή. Απίστευτη η ασχήμια του, που εκείνη τη στιγμή συνοδευόταν και από την ασχήμια της ψυχής του. Ασχήμια στον κύβο.

«Θα τον συντρίψω. Όπου τον βρω μπροστά μου θα τον λιώσω. Θα τον πατήσω κάτω σα σκουλήκι μέχρι να τον λιώσω».

Τρελάθηκε η Κλημεντίνη, τρελάθηκε η θεία του, τρελάθηκε ο Σιδεράκος.

«Γιατί, Σιδέρη μου; Ποιος σε εμπόδισε να γίνεις κι εσύ μηχανολόγος;»

Το μυαλό του το φυρό τον εμπόδιζε, πρωτίστως. Δευτερευόντως ο πατέρας του που αρνήθηκε κατηγορηματικά να του δώσει μια δεύτερη ευκαιρία. Λίγο αργότερα, η θεία πήρε τον αδερφό της παράμερα να κουβεντιάσουν οι δυο τους. Τον ήξερε καλά κι εκείνον και το κουσούρι του, αλλά το ότι το παιδί θα έφτανε σε τέτοιο σημείο ούτε που το φανταζόταν.

«Παναγιώτη, το παιδί υποφέρει».

«Γιατί;»

«Δεν τον άκουσες πώς μίλησε; Ζηλεύει. Το μόνο που θέλει είναι να ασχοληθεί με τα αυτοκίνητα. Γιατί δεν τον στέλνεις;»

«Δεν έχω».

«Σώπα, καημένη, που δεν έχεις. Εδώ έχουμε εμείς που είμαστε δημόσιοι υπάλληλοι και δεν έχεις εσύ, ολόκληρος γιατρός, με σπίτι και ιατρείο δικά σου;»

«Πληρώνω πολλά στην εφορία».

«Όλοι πληρώνουμε στην εφορία, Παναγιώτη. Δεν κάνεις καλά. Θα σε σιχαθεί το παιδί. Υποφέρει, δεν το βλέπεις;»

Αντί απαντήσεως πήγε στο ιατρείο να διαβάσει και σκασίλα του μεγάλη για το αν θα τον σιχαίνονταν όλοι ή όχι. Όσο είχε τον πλήρη έλεγχο των οικονομικών και τα «λεπτά» στην τσέπη, δεν τον ένοιαζε τίποτε.

Το γεγονός υπήρξε καθοριστικό για το Σιδέρη. Τόσο, που την ψώνισε τελείως με τον εαυτό του. Μόλις ηρέμησε κάπως, αποφάσισε πως θα γίνει ο πιο άγριος διευθυντής επιχείρησης που πέρασε ποτέ. Θα τον έβλεπαν όλοι να έρχεται και θα πάθαιναν το ταράκουλο της ζωής τους. Αλλά αυτά απέφυγε να τα πει της Μυρσίνης. Για να ξεφύγει από τη στενοχώρια του, της έλεγε για τα εντατικά μαθήματα που τους έκανε η μάνα τους εν όψει της κρουαζιέρας, για να μάθουν να ξεχωρίζουν τα μαχαιροπήρουνα και τα ποτήρια σε ένα επίσημα στρωμένο τραπέζι, πως να ξεδιπλώσουν την πετσέτα και πώς να φερθούν την ώρα του σερβιρίσματος. Και ειδικώς την Πελ, την έβαζε να τα επαναλαμβάνει μέχρι να τα εμπεδώσει καλά.

Προχώρησε, μάλιστα και παρακάτω. Μια μέρα που ήθελε η Μυρσίνη να πάνε στο σινεμά αλλά εκείνος δεν είχε στην τσέπη παρά μόνο τα ναύλα για τη σχολή κι αυτά ακριβώς, πάλι είπε τα τρελά του. Της τηλεφώνησε για να της πει πως αδυνατούσε να συναντηθούν. Όλως εκτάκτως του ζήτησε η νονά του να τους επισκεφθεί προκειμένου να συζητήσουν για ένα πολύ σοβαρό οικογενειακό και οικονομικό θέμα και με την ευκαιρία θα άφηνε τον πατέρα του στη Μεγάλη Βρετανία, όπου ο υπουργός Προεδρίας παρέθετε ένα πολύ πριβέ δείπνο για τους παλιούς του συμμαθητές. Αυτά έλεγε και περίμενε εναγωνίως την κρουαζιέρα για να έχει μετά να διηγείται αλήθειες.

Αλλά μάλλον απογοητεύτηκε. Μια μαζική εκδρομή ήταν, απλώς καλύτερη από το χωριό του πατέρα του. Πολύς κόσμος, που δεν έμοιαζε ιδιαίτερα ευκατάστατος. Κανενός είδους γκλαμουριά. Ούτε επίσημα στρωμένα τραπέζια, ούτε μπάτλερ, ούτε ορχήστρες, ούτε – φυσικά – συνέτρωγαν με τον καπετάνιο. Κάρτα της Μυρσίνης έστειλε μόνο από τη Μύκονο, όπου φυσούσε δαιμονισμένα και έμειναν μόνο για τρεις ώρες. Τίποτε δεν πρόφτασαν να δουν. Μετά πήγαν στη Σαντορίνη όπου είδαν μόνο τα Φηρά, μετά στο Ηράκλειο πάλι για λίγες ώρες και τέλος στη Ρόδο για μισή ημέρα. Τα ρούχα της μάνας του ήταν πάλι δανεικά, ο πατέρας του τους έκανε προκαταβολικά εξήγηση πως πέραν των δωρεάν γευμάτων να μη ζητήσουν τίποτε επειδή η τιμή του ήταν βαπορίσια και, γενικώς τίποτε απ' όσα φανταζόταν δεν συνέβη. Δυστυχώς.

Γιατί βαθιά μέσα του είχε άλλα σχέδια. Μεγάλα. Αυτό που δεν είχε ήταν η συναίσθηση πως αποτελούσε αντικείμενο του πόθου μόνο για νηστικές. Ο κρυφός του στόχος ήταν να τον προσέξει μια κανονική Γαλλίδα και να επιδιώξει μια στενότερη γνωριμία μαζί του. Και γιατί όχι; Μια χαρά παιδί ήταν, αν όχι παίδαρος. Τα γαλλικούλια του τα ήξερε, την προφορά του την ωραία την είχε, τα μακριά του τα μαλλιά επίσης, τα δερμάτινα βραχιόλια του τα φόραγε, ήταν θέμα χειρισμών. Μετά, όλα θα μπορούσαν να προκύψουν. Μέχρι και να τον καλέσει στην καμπίνα της δια τα περαιτέρω, για τα οποία είχε μεγάλη περιέργεια. Άρχισε να προετοιμάζεται με σύστημα. Καιρό πριν, άρχισε να αγοράζει γαλλικά τσιγάρα. Αυτό και μόνο, θα αποτελούσε κράχτη από μόνο του.

Έβγαине στο κατάστρωμα καθαρός – για να είναι έτοιμος – και αρωματισμένος, με τα λίγα ποντικοουρίσια μαλλάκια του χτενισμένα προς τα πίσω, γυμνός από τη μέση και πάνω, με τη μέση του υπερμεγέθους παντελονιού του σφιχτή στη ζώνη και τη σούρα σπρωγμένη προς τα πίσω. Φουφούλιαζε ο πισινός, αλλά δεν τον έβλεπε και δεν

τον ένοιαζε. Ένοιωθε μεγάλος γκόμενος. Καθόταν σε μια σεζλόγκ διαβάζοντας ένα γαλλικό περιοδικό και είχε τα τσιγάρα δίπλα του. Περίμενε με τις ώρες, αλλά δεν έγινε τίποτε. Καμία Γαλλίδα δεν ξεστραβώθηκε. Καμία δεν του ζήτησε τσιγάρο, ούτε κάθισε κάποια δίπλα του για να της προσφέρει, για να βρει την ευκαιρία να τακιμιάσει. Όσο για τους καλούς τρόπου στο τραπέζι; Αηδίες. Πάντα μόνοι τους έτρωγαν.

Η Κλημεντίνη την πρώτη ημέρα είχε στρωθεί με τρεις άλλες κυρίες για ένα κουμκανάκι, αλλά συνέχεια δεν υπήρξε. Κι αυτό γιατί η μία κέρασε τους καφέδες. Αν συνέχιζε την παρέα, κάποια στιγμή θα έπρεπε να κεράσει κι εκείνη, πράγμα αδιανόητο. Σταθερά, δεν είχε πάνω της ούτε σάλιο, ούτε υπήρχε πιθανότητα να ζητήσει. Αρκετά έσκαγε στο σπίτι, δεν υπήρχε λόγος να σκάσει και στις διακοπές. Δικαιολογήθηκε πως έπρεπε να μείνει με την κόρη της που ήταν ελαφρά αδιάθετη και κλείστηκε στην καμπίνα μαζί με την Πελαγίτσα, που άρχισε να τη βρίζει.

«Μωρή ηλίθια γυναίκα, γιατί υποφέρεις και κάνεις κι εμάς να υποφέρουμε; Πόσες φορές σου έχω πει να τον στείλεις στο διάολο κι ακόμα παραπέρα; Τι άλλο πια περιμένεις για να τον υποχρεώσεις να σου πληρώνει διατροφή και να βρούμε την ησυχία μας;»

«Μη μιλάς έτσι για τον πατέρα σου».

«Εγώ τι σου φταίω, μωρή, να κάθομαι μέσα;»

«Δεν είναι ανάγκη να μας πάρουν είδηση όλοι. Ο πατέρας σου είναι γιατρός».

«Αυτό μας μάρανε. Πότε θα καταλάβεις πως όλα τα παθαίνεις απ' το κεφάλι σου;»

«Πελαγία, ηρέμησε».

«Άει στο διάολο, ηλίθια γυναίκα. Τι θέλω κι έρχομαι μαζί σας;»

Ταράχτηκαν και οι δυο. Χάλασε η διάθεσή τους, αλλά ο Παναγιώτης πέρασε μια χαρά. Καλύτερα απ' όλους, γιατί το «δωρεάν» το τίμησε δεόντως. Γέμιζε το πιάτο του με διάφορα αλλαντικά και τυριά που για το σπίτι δεν αγόραζε ποτέ και τα ευχαριστιόταν ιδιαίτερος πολύ, προτρέποντας τους υπόλοιπους να κάνουν το ίδιο. Μετά έτρωγε κανονικά και πρηζόταν. Τον έβλεπε η Πελ και της ερχόταν να τον σκοτώσει. Καλά, πού το είχε βρει η μάνα της αυτό το γουρούνι και γιατί το ανεχόταν τόσα χρόνια;

Αν, τελειώνοντας η κρουαζιέρα, έκανε εξέταση σακχάρου, σίγουρα ο δείκτης θα χτυπούσε κόκκινο. Γιατί μπορεί να μην ήπие ούτε έναν καφέ εκτός καμπίνας, αλλά τσάκισε τόσους πολλούς μπακλαβάδες, που ευφράνθηκε η καρδιά του. Μέχρι που έπαιρνε μερικούς σε ένα πιάτο, για να τους φάει το απόγευμα με τον καφέ του, για τον οποίο είχε πάρει από το σπίτι καμινέτο και όλα τα χρειαζούμενα. Ευχαριστήθηκε τόσο πολύ, που για να ευχαριστήσει και τα παιδιά του τους πήρε δυο φορές μια κόκα - κόλα για να τη μοιραστούν. Τέτοια μεγάλα έξοδα.

Πάντως ο Σιδέρης στη Μυρσίνη τα περιέγραψε όλα διαφορετικά, αφού πρώτα κατάπие αναγκαστικά την απογοήτευση που του προκάλεσε η ολοσχερής ματαίωση των ονείρων του. Καμία δεν ξεστραβώθηκε. Μπήκε πάλι στον κόσμο του και άρχισε να λέει τα δικά του.

Το πρωϊνό σερβιριζόταν πριβέ στην καμπίνα τους για να μπορέσουν οι γονείς του να ολοκληρώσουν την αλληλογραφία τους και για να συγχρωτίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο, αλλά με κομψό τρόπο. Ήξεραν να κρατούν τη θέση τους. Κάθε βράδυ δειπνούσαν στο τραπέζι του καπετάνιου, που είχε πάντα φρέσκα λουλούδια στο κέντρο και ήταν στρωμένο με υπέροχα πορσελάνινα σερβίτσια, ασημένια μαχαιροπήρουνα, κρυστάλλινα ποτήρια παραταγμένα με τη σωστή σειρά τους και λινά κολλαριστά τραπεζομάντηλα, το φαγητό και το σέρβις ήταν το κάτι άλλο και, φυσικά, είχαν τον προσωπικό τους καμαρότο που τσακιζόταν να τους εξυπηρετήσει και να τους κάνει την εν πλω ζωή τους όσο πιο εύκολη και ευχάριστη γινόταν. Αλλά και να μην το έκανε, οι

γονείς του είχαν τον τρόπο να τον επαναφέρουν στην τάξη και στην ορθή κοινωνική του θέση. Για να μην ξεχνιόμαστε.

Αρχές Σεπτεμβρίου ήταν και βρίσκονταν σε ένα μεγάλο κατάστημα. Η Μυρσίνη ήθελε να αγοράσει ένα δώρο για την αδερφή της, τη Σοφία, που πλησίαζε η γιορτή της. Τη δουλειά αυτή ήθελε να την κάνει μόνη, αλλά στάθηκε αδύνατον να πείσει το Σιδέρη να μην πάει μαζί της. Ούτε στιγμή δεν την άφηνε. Και ειδικά μετά την παταγώδη αποτυχία των σχεδίων του κατά τη διάρκεια της κρουαζιέρας – που τα ήξερε μόνο ο ίδιος – η Μυρσίνη αποτελούσε το σταθερότερο κομμάτι της ζωής του. Ήθελε να βρίσκονται πάντα μόνοι οι δυο τους, με αποτέλεσμα να έχουν ξεκόψει απ' όλους. Είχε κολλήσει πάνω της σα στρείδι και την κοιτούσε στα μάτια με λατρεία, σα σκυλάκι. Το δε ύφος που έπαιρνε όταν του έλεγε πως το βράδυ θα προτιμούσε να κάνει κάτι με μια φίλη της, ήταν άλλο πράγμα. Μέχρι που βούρκωνε. Χώρια που πρόφτανε τις κινήσεις της, πράγμα που τη νευρίαζε ιδιαίτερα. Ήθελε να τρίψει το μέτωπό της και της το έτριβε ο Σιδέρης. Ήθελε να ξύσει το γόνατό της και της το έζυνε ο Σιδέρης. Ήταν τόσο πολύ εξαρτημένος, που καιρό τώρα είχε αρχίσει να βαριέται κι αυτόν και τις μαλακίες του. Καμιά φορά ένοιωθε πως έπαιρνε από το οξυγόνο της για να αναπνεύσει ο ίδιος και της κοβόταν η ανάσα.

Εκείνη την ημέρα ήταν πολύ χαρούμενη για δυο λόγους και τον Σιδέρη δεν τον ήθελε μέσα στα πόδια της. Ο ένας πως πήρε υποτροφία και θα ξεκινούσε χωρίς κανένα χρεωστούμενο μάθημα το τελευταίο έτος των σπουδών της. Και ο άλλος πως η αδερφή της είχε περάσει στη Νομική, κάτι που το ήθελε πάρα πολύ και είχε διαβάσει με αυταπάλη για να το επιτύχει. Θα ερχόταν σε λίγες ημέρες και ήθελε να της έχει το δώρο έτοιμο. Μόνο που η χαρά της μετριάστηκε κάπως, επειδή η κολλητή της με την οποία έκαναν ένα σωρό όνειρα για τη διαμονή τους στην Αθήνα, είχε περάσει στη Νομική της Θεσσαλονίκης.

Μια ευχάριστη γυναικεία φωνή με έντονα ξενική προφορά ακούστηκε πίσω τους.

«Τι κάνεις, Σιδέρη;»

Γύρισαν και είδαν μια πολύ γλυκιά, στρουμπουλή και ροδαλή βλαχούλα. Δυστυχώς, ο Σιδέρης για άλλη μια φορά είπε τη σάχλα του. Ένοιωσε άβολα.

«Εσύ καλά. Εγώ;»

Από το βλέμμα της, φάνηκε σαν κάτι να μην κατάλαβε καλά η κυρία.

«Καλημέρα».

«Ωωω! Καλημέρα. Να σας συστήσω: η Μυρσίνη, η θεία μου η Λίζι».

«Χαίρομαι. Καλά ψώνια».

Χαιρέτησε με εγκαρδιότητα τη Μυρσίνη και απομακρύνθηκε ευγενικά, να τους αφήσει μόνους.

«Ποια ήταν, Σιδέρη;»

«Δε θυμάσαι τίποτε. Δεν σου είπα πως ο αδερφός την μητέρας μου γύρισε μόνιμα στην Ελλάδα; Αυτή είναι η γυναίκα του».

«Η Ολλανδέζα αριστοκράτισσα;»

«Ε;»

«Δεν της φαίνεται καθόλου. Είσαι σίγουρος πως είναι αριστοκράτισσα;»

Αμέσως βρήκε την αυτοκυριαρχία του. Και όχι μόνο τη βρήκε, αλλά θέλησε να πει και περισσότερα. Εκεί την πάτησε. Ήδη είχε χάσει το λογαριασμό, αλλά για άλλη μια φορά είπε πολλά.

«Φυσικά. Χθες το βράδυ μίλησαν με τη μητέρα μου και τώρα ψωνίζει για τη μεγάλη μου θεία. Η κυρία Θεοδώρα δεν είναι πια σε θέση να κάνει τίποτε. Γέρασε».

«Ξέρει τη θεία του πατέρα σου;»

Μπερδεύτηκε κάπως ο Σιδέρης, αλλά διατήρησε το ύφος του.

«Βεβαίως. Μια οικογένεια είμαστε».
«Κλεοπάτρα δεν είχες πει πως τη λένε;»
«Ποια;»
«Την κυρία που φροντίζει τη θεία σου».
«Πάει η κυρία Κλεοπάτρα. Μας άφησε».
«Μετά από τόσα χρόνια;»
«Δυστυχώς».
«Και τώρα ποιος θα φτιάχνει το γκατό νέγκρ τις Κυριακές;»
«Ποιο;»

«Έχει γούστο!» σκέφτηκε η Μυρσίνη που από πριν το καλοκαίρι είχε αρχίσει να υποψιάζεται πως κάτι δεν πήγαινε καλά μαζί του και μετά σχεδόν βεβαιώθηκε. Μόλις πήρε την κάρτα από τη Μύκονο – υπέγραφε «ο γατούλης σου» - της μπήκαν ψύλλοι στ' αυτιά. Καλά, ο Σιδέρης δεν είχε πάει κρουαζιέρα στο εξωτερικό; Μυστήρια πράγματα. Δυο – τρεις φορές είχε πέσει σε αντιφάσεις, όπως τώρα. «Λες; Αλλά μάλλον. Είναι ποτέ δυνατόν ένας τραπεζίτης να παντρευτεί αυτή τη βλάχα της Ολλανδίας; Συμπαθέστατη, γλυκύτατη και ευγενικότατη, αλλά βλάχα. Κι αυτός είναι τραπεζίτης; Κι αν είναι, τι δουλειά ήρθε να κάνει στην Ελλάδα; Να ανοίξει σαράφικο»; Λίγες ημέρες αργότερα, ο ερχομός της Σοφίας στάθηκε η αρχή της αποκαθήλωσης του Σιδέρη και μάλιστα με τρόπο τόσο απαξιωτικό, που θα το θυμόταν για μια ζωή. Καλό του έκανε.

Αμέσως μόλις τον είδε η Σοφία – που με βάση τα λεγόμενα της Μυρσίνης τον είχε φανταστεί τελείως διαφορετικό – και, κυρίως, όταν τον άκουσε να μιλάει, κατάλαβε πως το παιδί ήταν περίπτωση. Όσο ο Σιδέρης σκεπτόταν πως ο ξάδερφός του τώρα θα άρχιζε να σπουδάζει μηχανολόγος, τρελαινόταν και έχανε το λογαριασμό. Το σοκ δεν το είχε ξεπεράσει ακόμα. Έτσι, συνέχιζε να λέει τις μαλακίες του και ειδικά στη Σοφία που τον άκουγε για πρώτη φορά. Έπρεπε οπωσδήποτε να την εντυπωσιάσει για να καταλάβει με ποιόν έχει να κάνει.

«Στην Ελλάδα είμαστε επτακόσιοι είκοσι οικονομολόγοι».
«Όπα! Για περισσότερους σας είχα».
«Λάθος κάνεις».
«Είσαι κι εσύ μέσα;»
«Φυσικά».

Αλλά η Σοφία δεν ήταν Μυρσίνη και τη δουλειά τη μυρίστηκε με το πρώτο. Επίπλέον, εκ φύσεως δεν ήταν ούτε ευγενική ούτε υπομονετική και το ύφος του τη νευρίαζε.

«Σιδέρη, πάρε πρώτα το πτυχίο σου και μετά τα λέμε».
«Θα το πάρω και θα γίνω διευθυντής εργοστασίου».
«Έχετε δικό σας εργοστάσιο;»
«Όχι, σε άλλο. Ήδη έχω προτάσεις από ανθρώπους του κύκλου μας».
«Με το πρώτο;»

«Εννοείται. Και από την πρώτη στιγμή θα καταστήσω σαφές ποιος είναι το αφεντικό. Η πρώτη κίνηση που θα κάνω θα είναι να ζητήσω τον ονομαστικό κατάλογο των εργαζομένων. Στην τύχη θα απολύσω μερικά άτομα, έτσι για αρχή. Κι αν με ρωτήσει κανείς «γιατί;» θα του απαντήσω «γιατί έτσι το θέλω εγώ».

«Κι αν μετά απολύσουν εσένα;»

«Δε θα τολμήσουν, γιατί θα με έχουν ανάγκη. Απολύοντας μερικούς εργάτες θα τους αναγκάσω μετά να δουλέψουν για μένα με μικρότερο μισθό και χειρότερες συνθήκες».

«Αν απεργήσουν όλοι;»

«Τότε θα τους απολύσω όλους. Οι οικονομολόγοι είναι πάντα δεξιοί».

«Και δε μου λες, αφού θα γίνεις διευθυντής σε ξένο εργοστάσιο, με τη δική

σας μεγάλη περιουσία ποιος θα ασχοληθεί;»

Σιγά μην κώλωνε στην απάντηση ο Σιδέρης. Ζούσε μεγάλες στιγμές.

«Κατ' αρχήν η Πελ, που σίγουρα μέχρι τότε θα έχει τελειώσει και τις σπουδές και το μεταπτυχιακό της. Πρέπει να τριφτεί μόνη της για να αποκτήσει εμπειρία. Αλλά κι εγώ δεν θα την αφήσω. Από πάνω της θα είμαι συνέχεια. Ήδη ασχολούμαι και μόλις με ακούσει ο καπετάνιος, τρέμει».

«Είναι τελείως μαλάκας» σκέφτηκε η Σοφία, αλλά αποφάσισε να μην του πει τίποτε. Είχε την περιέργεια να δει μέχρι πού θα φτάσει.

Το ίδιο βράδυ μόλις έφυγε για το σπίτι του και έμειναν μόνες οι δυο αδερφές, άρχισαν να μπαίνουν τα πράγματα στη θέση τους. Δηλαδή, η Σοφία άρχισε να τα βάζει. Όσο για τη Μυρσίνη; Τον είχε βαρεθεί τελείως και κείνον και την εξάρτησή του. Ήθελε να τελειώσει μαζί του αυτή τη χλιαρή σχέση που είχαν, αν μπορεί κανείς να το πει σχέση. Μάλλον ποτέ δεν ξεπέρασαν τα όρια της γνωριμίας. Δεν κατέστη δυνατόν.

«Μυρσίνη, αποκλείεται να είναι αριστοκράτης. Αυτός είναι για φόλα».

«Μάλλον έχεις δίκιο».

«Είναι ό,τι πρέπει για να τον πιάσει στο στόμα του ο Βαλάκος στο Γύθειο, να τον γαζώνει μέχρι δευτέρας παρουσίας».

«Λες;»

«Σίγουρα πράγματα. Είναι ποτέ δυνατόν ένας αριστοκράτης να κολυμπάει μέσα στα βρακιά του, να φοράει τέτοια ηλίθια γυαλιά σαν πατομπούκαλα και να λέει τόσες μαλακίες;»

«Πάντως, είναι καλό παιδί και από καλή οικογένεια. Ίσως όχι τόσο αριστοκρατική όσο λέει, αλλά καλή. Ο πατέρας του είναι γιατρός και η αδερφή του σπουδάζει στη Νομική της Θεσσαλονίκης».

«Αυτό μπορούμε να το μάθουμε πολύ εύκολα. Μόλις μιλήσουμε με τη Γεωργία, θα της πω να την ψάξει. Αλλά κάτι μου λέει πως είναι ψέματα».

«Τόσο πολύ; Και για ποιο λόγο;»

«Αυτό δεν το ξέρω, αλλά θα το μάθουμε. Εν τω μεταξύ μην πεις ούτε λέξη. Άσε τον να λέει, θα δούμε. Πάμε να βρούμε το σπίτι της θείας στο Φάληρο;»

«Και δεν πάμε; Αύριο κιόλας».

Πήγαν στο Φάληρο και δεν δυσκολεύτηκαν να βρουν το σπίτι. Άλλωστε χίλιες φορές είχαν περάσει απ' έξω, αλλά πάντα βράδυ που το σπίτι ήταν σκοτεινό επειδή η μεγάλη θεία κοιμόταν νωρίς. Στάθηκαν διστακτικές στο πεζοδρόμιο. Να χτυπούσαν το κουδούνι ή όχι; Κι αν το χτυπούσαν τι θα έλεγαν; Τις πλησίασε ένας μεσήλικας και πολύ ευγενικός κύριος.

«Καλημέρα στα κορίτσια».

«Καλημέρα».

«Θέλετε κάτι από το σπίτι;»

«Μένει μια γνωστή μας κυρία μέσα και σκεπτόμαστε αν πρέπει να την ενοχλήσουμε για κάτι που ίσως να μην είναι τόσο σημαντικό».

«Λάθος κάνεις, κοπέλα μου. Το σπίτι είναι έρημο είκοσι χρόνια τώρα και μας έχουν ρημάξει τα ποντίκια. Γι' αυτό σας μίλησα. Αν ξέρετε κάποιον από τους ιδιοκτήτες να του πείτε να έρθει να ρίξει μια ματιά γιατί δεν ξέρουμε τι να κάνουμε. Δυστυχώς, η αστυνομία δεν μπορεί να κάνει τίποτε».

«Είστε σίγουρος;»

«Αλίμονο. Τριάντα χρόνια μένω στη γειτονιά».

«Κρίμα, γιατί είναι ωραίο σπίτι».

«Αν μάθετε κάτι.....»

«Ευχαρίστως».

Έφυγαν και πήγαν στο Φλοίσβο για καφεδάκι. Και αποφάσισαν πως το επόμενο

βήμα τους θα έπρεπε να είναι το σπίτι του. Έτσι, για να δουν πού ακριβώς έμενε και τι αυτοκίνητο ήταν παρκαρισμένο απ' έξω. Βρήκαν τη διεύθυνση από τον τηλεφωνικό κατάλογο – ο Σιδέρης είχε αποφύγει πάντα επιμελώς να την περάσει τη Μυρσίνη έστω απ' έξω – και πήγαν μέχρι εκεί. Το σπίτι ήταν μια απλή μονοκατοικία με έντονα σημάδια φθοράς και η κατασκευή της μόνο σε σχέδια Γάλλου αρχιτέκτονα δεν ήταν. Δαιμόνια όπως ήταν η Σοφία, φρόντισε να τηλεφωνήσει από το περίπτερο ζητώντας ένα άσχετο όνομα, για να είναι σίγουρη πως ο πατέρας του θα είναι στο ιατρείο. Μερσεντές δεν είδαν. Μόνο ο γνωστός ματρακάς του ναύτη ήταν παρκαρισμένος απ' έξω. Μια κυρία – προφανώς η μητέρα του – βγήκε κάποια στιγμή στο παράθυρο. Μόνο αριστοκράτισσα δεν θύμιζε.

Γελώντας σαν τρελές γύρισαν στο σπίτι και αποφάσισαν την άλλη κιόλας μέρα να έψαχναν στη μαρίνα το κότερο «Κυανή Ακτή». Επειδή η μαρίνα ήταν μεγάλη και ήθελαν να είναι σίγουρες, βρήκαν μια δικαιολογία, δήθεν πως έπρεπε να παραδώσουν ένα φάκελο με χρήματα στον καπετάνιο και πήγαν μέχρι στο γραφείο, αλλά κότερο με τέτοιο όνομα δεν υπήρχε. Αναμενόμενο.

«Και να σκεφτείς, μου έλεγε πως για να εμφανιστώ όπως πρέπει χρειάζομαι ναυτικό κουστούμι! Για να μη με περάσει ο μαλάκας για κατώτερη».

«Αν υπάρχει ξάδερφος. Μη χειρότερα, Παναγία μου».

Από την επόμενη κιόλας ημέρα, άρχισαν να του πετάνε φαρμακερές σπόντες.

«Σιδέρη, χθες πήγαμε για μια βόλτα στο Φάληρο. Την ώρα που περιμέναμε στο φανάρι για να περάσουμε απέναντι, είδαμε το αυτοκίνητό σας. Ο πατέρας σου πρέπει να το οδηγούσε. Μοιάζετε πολύ».

«Χα, χα! Λάθος κάνεις. Οι γονείς μου αυτές τις ημέρες είναι στη Ρώμη. Επιστρέφοντας από τη Μαδρίτη, έκαναν μια στάση. Το καλοκαίρι στην κρουαζιέρα είχαν γνωρίσει ένα ζευγάρι Ιταλών και έδεσαν καλά. Μένουν λίγο έξω από τη Ρώμη σε ένα παλάτσο. Μεγάλη οικογένεια. Θα παραθέσουν μια λαμπρή δεξίωση και τους κάλεσαν να παραστούν. Με την ευκαιρία, θα κάνουν και μερικά ψώνια που τα είχαν καθυστερήσει».

Ατελείωτος.

Πάντως, το καλύτερο ήταν να τον αφήσουν να λέει τα δικά του μέχρι να του μέχρι να ολοκληρώσει η Γεωργία την έρευνά της. Και μάλιστα, όσο πιο πολλά έλεγε, τόσο πιο καλά. Έτσι, για να έχει η υπόθεση μεγαλύτερη πλάκα στο τέλος. Εν τω μεταξύ άρχισαν να τον δουλεύουν, όποτε ερχόταν στο σπίτι επίσκεψη για ένα drink. Και ερχόταν αρκετά συχνά. Με δυο κοπέλες εκεί μέσα, αισθανόταν κάτι παραπάνω από κόκορας. «Voilà, mesdames! Ήρθα» έλεγε με ωραιότατη προφορά και στρωνόταν αριστοκρατικότατα, μέχρι να τον βαρεθούν λαϊκότατα. Και όσο καθόταν, σχεδόν μονοπωλούσε τη συζήτηση.

Άνοιγε το ρημάδι του και έλεγε ό,τι μπορεί να φανταστεί κανείς. Τι πως άργησε επειδή πήγε να πάρει την αδερφή του από το σπίτι μιας φίλης της στη Γλυφάδα όπου ήταν καλεσμένη από νωρίς για ένα τένις και καθυστέρησε επειδή δεν έβρισκε την καλή της ρακέτα, τι πως η μητέρα του είχε τρελές φούριες για τη δεξίωση που ετοίμαζε για όλους τους εκλεκτούς φίλους της οικογένειας που απαραίτητα δεξιωνόνταν μια φορά το χρόνο και την είχε στήσει ο μάγειρας για την πρόταση του μενού καθυστερώντας με τη σειρά του την επικοινωνία της με τον σωματείο του Μαξίμ για τη σωστή επιλογή των κρασιών και οι μέρες περνούσαν επικίνδυνα, τι για τα μούτρα ενός που τα κατέβασε κάποτε πάνω σ' έναν κανγά επειδή είχε ενοχλήσει την τότε γκόμενά του – γόνο αριστοκρατικής οικογενείας - και του έσκισε το μάγουλο με το δαχτυλίδι που φορούσε και που έφερε χαραγμένο το οικοσήμο, ήταν οικογενειακό κειμήλιο και δώρο του μεγάλου θείου Πωλ επειδή τον θεωρούσε το μόνο άξιο συνεχιστή της οικογένειας – αλλά του πλήρωσε όλα τα έξοδα του νοσοκομείου συν την πλαστική εγχείρηση,

«Βέεεεεεεεεβα. Βρίσκεται πάντα στη δεξιά πλευρά του σαλονιού μας και δεν μπορώ να τη φέρω».

«Και γιατί στη δεξιά πλευρά;»

«Εκεί μπαίνουν πάντα οι επίσημες φωτογραφίες».

«Μάλιστα. Πότε την έβγαλαν;»

«Όταν η γαλλική πρεσβεία είχε καλέσει τη βασιλική οικογένεια για να παρακολουθήσει την ταινία του Ρενέ Κλεμάν «Κάψτε το Παρίσι». Εκεί να δείτε: τη βασίλισσα Φρειδερίκη να κάθεται ανάμεσα στη μητέρα και τη γιαγιά μου και ο Κωνσταντίνος με την Άννα – Μαρία δυο θέσεις πιο δίπλα. Αλλά όλες οι κυρίες επί των τιμών ήταν παρούσες».

«Θα μας δείξεις το παράσημο του παππού σου;»

«Όταν έρθετε στο σπίτι μου. Από τη θέση του θα φύγει όταν θα πάω στο δικό μου σπίτι και θα το πάρω μαζί. Μου το έχει κληροδοτήσει με τη διαθήκη του».

«Πότε θα μας καλέσεις;»

«Θα το κανονίσουμε με την Πελ. Γεγονός είναι πως έχουμε πολύ καιρό να καλέσουμε τους δικούς μας φίλους και μπορεί στον κύκλο μας να παρεξηγηθούμε. Σύντομα, πάντως. Αλλά, βρε κορίτσια, ξέρετε, ο κύκλος μας...»

«Αυτός έχει ξεφύγει τελείως. Αμάν πια» σκέφτηκε η Σοφία. «Είναι ποτέ δυνατόν; Το παιδί θέλει ψυχίατρο» σκέφτηκε η Μυρσίνη. Αλλά συνέχισε.

«Σιδέρη, πού ακριβώς μένει η αδερφή του πατέρα σου;»

«Στην οδό Σκουφά. Τόσες φορές σου το είπα».

«Σε ποιόν αριθμό;»

«Όταν θα έρθει η ώρα να τη γνωρίσεις, θα πάμε μαζί».

Μετά, η Σοφία με την κοιλιά της να πονάει αφόρητα επειδή προσπαθούσε να συγκρατήσει τα γέλια της, έβγαλε το χοντρό αθλητικό παπούτσι που φορούσε και άρχισε να το κοπανάει πάνω στο τραπέζι.

«Τι κάνεις;»

«Χτυπάω το γκονγκ για να φύγεις. Πήγαινε τώρα κι έλα αύριο να μας πεις τα υπόλοιπα».

Έφυγε ο Σιδέρης, με την αίσθηση πως τον δούλευε. Τότε γέλασε με την ψυχή της. Σε σημείο δακρύων.

Λίγες ημέρες αργότερα, τηλεφώνησε η Γεωργία τα νέα από τη Θεσσαλονίκη. Διαβόλου κάλτσα όπως ήταν, δεν δυσκολεύτηκε να βρει την άκρη. Φοιτήτρια με τέτοιο όνομα δεν υπήρχε πουθενά, ούτε υπήρχε φοιτήτρια Πελαγία γενικώς. Κοπέλες με μες μαλλιά πολλές, αλλά με τρεις μες ακριβώς καμία, ούτε κάποιος παλιότερος είχε ακούσει ποτέ κάτι σχετικό με «τα τρία ξανθά της Νομικής». Όσο για τους καθηγητές; Μάλλον χέστηκαν για να έχουν enfant gate την Πελαγία. Την ώρα εκείνη στο σπίτι ήταν η Σοφία, που άκουσε τα νέα με μεγάλη χαρά αν και τα περίμενε. Όλα τα υπόλοιπα ήταν θέμα χρόνου και μεθόδευσης. Θα γινόταν τρελή πλάκα. Λίγα λεπτά αργότερα τηλεφώνησε ο παντελώς ανυποψίαστος Σιδέρης.

«Καλημέρα Σοφία, ο Άκης είμαι. Θα μου δώσεις τη Μυρσίνη;»

«Έχει πάει να αγοράσει τυρί».

«Τι τυρί θα αγοράσει;»

«Δεν ξέρω. Έχεις να μας συστήσεις κάτι καλό;»

Αμέσως πήρε τα πάνω του ο Σιδέρης - καθότι ειδικός - και άρχισε να ανεβάζει οκτάνια.

«Εξαρτάται από την ώρα και το φαγητό. Εμείς στο σπίτι μας όταν έχουμε πάντα συνοδεύουμε με τριμμένη παρμεζάνα και πάντα κλείνουμε το γεύμα μας με λίγο τυρί. Μετά σερβίρεται το επιδόρπιο, που τις καθημερινές είναι τάρτα Τατέν. Είναι η αγαπημένη μας. Πάντα μένουν μερικά κομμάτια για να συνοδέψουμε το απόγευμα τον καφέ μας. Πάντως, μια μαλακή και γλυκιά γραβιέρα είναι ιδανική για τελείωμα, αλλά

και ένα καμαμπέρ δεν είναι άσχημο. Μόνο που είναι πολύ δύσκολο να βρεθεί στην Ελλάδα. Περιμένουμε τις επόμενες ημέρες να μας στείλουν από το Παρίσι. Θα κανονίσω να σας φέρω λίγο».

Μπούρδες, όπως πάντα. Τέτοιου είδους υλικά από την κουζίνα τους δεν περνούσαν ούτε για βόλτα. Μόνο για κεφαλοτύρι από το μπακάλικο της γειτονιάς διέθετε ο πατέρας του και άγιος ο Θεός. Ειδικά η Κλημεντίνη έτρωγε μόνο αριστοκρατικότατη φέτα που την έβαζε τριμμένη με το πιρούνι και στα μακαρόνια της. Το δε βρωμερό τυρί της Παρασκευούλας - εκείνη η πρέντζα που ήταν στα όρια της ζωοτροφής - ήταν το αγαπημένο της. Όποτε υπήρχε, το έτρωγε λίγο – λίγο για να της κρατήσει πολύ. Τέτοια αριστοκρατικά πράγματα.

Η Σοφία ήταν έτοιμη από μέρες να τον αρπάξει.

«Ρε Σιδεράκια, δε μας παρατάς με τις μαλακίες σου;»

Αυτομάτως, θυμήθηκε τη γαλλική του καταγωγή ο Σιδέρης.

«Σας παρακαλώ, Σοφί».

«Άντε και στο διάολο, ηλίθιε».

«Σοφί, δεν σας επιτρέπω...»

«Σώωωωπα! Νομίζεις πως είσαι σε θέση να μου επιτρέπεις ή να μου απαγορεύεις κάτι; Σκάσε, γιατί θα σου πω κι άλλα».

«Τι έχετε να μου πείτε, Σοφί;»

«Εσύ να μου πεις για τον κατσκοκλέφτη τον παππού σου. Έπηξε τυρί για να το στείλει στον Πομπιντού ή όχι;»

«Παρεξηγήσατε, Σοφί, και θα σας παρακαλούσα να είστε λίγο πιο προσεκτική.

Ο πατέρας του πατέρα μου ήταν ένας φάρμερ με ειδικότητα στα κατσίκια».

«Εεεεεελα! Τώρα εξηγούνται όλα».

«Τι εννοείτε;»

«Να γιατί τις τελευταίες ημέρες είχα μια ανεξήγητη φαγούρα στον πισινό. Και δε μου λες, πώς ταίριαξε με το συμπεθερο που ξενάγησε αυτοπροσώπως τον Κωνσταντίνο και την Άννα-Μαρία στα εγκαίνια του εργοστασίου της Πεσινέ;»

«Δε νομίζω πως είναι σωστό να επεμβαίνετε στα οικογενειακά μας, Σοφί. Βέβαια η καταγωγή σας δικαιολογεί πολλά, μαζί και τον τρόπο που εκφράζεστε, αλλά καλό είναι να μην υπερβαίνετε τα όριά σας».

«Εσύ δεν τρώγεσαι πια. Δε μου λες, σκι κάνεις με τη σκαφίδα;»

Ο Σιδέρης είχε κοκκινίσει ολόκληρος. Ευτυχώς που η Σοφία δεν μπορούσε να τον δει γιατί θα προδιδόταν αμέσως. Έτρεμε, αλλά προσπάθησε να σταθεί στο ύψος του. Ευτυχώς που εκείνη την ώρα δεν ήταν κανείς κοντά του, γιατί πάντα είχε έγνοια μην τον ακούει ειδικά η αδερφή του όταν έλεγε κάτι τέτοια.

«Τι είναι η σκαφίδα;»

«Μη μου πεις πως δεν ξέρεις! Τι του λείπει του ψωριάρη, φούντα με μαργαριτάρι».

«Τι εννοείτε;»

«Πως είσαι τελείως βλαμμένος. Βλαμμένος με παράσημο. Γι' αυτό σου το έδωσαν. Για τις μαλακίες σου».

«Σοφί, παρεκτρέπεστε».

«Εγώ παρεκτρέπομαι; Εγώ ή εσύ με τα ψέματά σου που μας περνάς όλους για ηλίθιους; Δε μου λες, ρε, το Μπάκιγχαμ πώς σου ξέφυγε;»

«Πώς είπατε;»

«Λέω, το Μπάκιγχαμ πώς και δεν το έβαλες κάπου; Ποτέ δεν ακούσαμε κάτι σχετικά με τη βασίλισσα της Αγγλίας. Δεν σας έκανε παρέα;»

«Δεν θα σας απαντήσω, αλλά σας παρακαλώ για άλλη μια φορά, Σοφί. Η Μυρσίνη είναι ενήμερη; Εμείς σε τέτοιου είδους συμπεριφορά δεν είμαστε συνηθισμένοι».

«Γεγονός είναι πως οι Γάλλοι είναι γνωστοί για την αβρότητά τους».

«Φυσικά, Σοφί. Τώρα μιλάτε σωστά. Για μια και μοναδική φορά αντιπαρέρχομαι τους τρόπους σας, αλλά θα σας παρακαλούσα να ανακαλέσετε».

«Σώωωωωωπα! Λα βας κι ρι, ρε Γάλλε».

«Πώς είπατε;»

«Άει στο διάολο, επιτέλους. Ψώνιο».

«Εμένα είπατε ψώνιο;»

«Εσένα, ρε. Και όχι μόνο ψώνιο. Όποιος νομίζει πως είναι κάτι που δεν είναι και ούτε υπάρχει περίπτωση να γίνει, ψώνιο είναι. Ψωνάρα».

«Δεν σας επιτρέπω».

«Γιατί; Θα μου κόψετε το μισθό ρε Πινόκιο; Και πού είσαστε, Σιδεράκια: με πρώτη ευκαιρία στείλτε μας μια επίσημη φωτογραφία σου από το χορό των ντεμπιτάντ. Την ώρα που χορεύετε βαλς με την ξαδέρφη τη θέλω. Θα την αναρτήσουμε επισήμως στον απόπατο, μπαίνοντας δεξιά, πάνω στο καλοριφέρ. Α και πού είσαστε: στείλτε μας μια φωτογραφία του οικοσήμου, έτσι για να θυμόμαστε τι άτομο γνωρίσαμε κάποτε. Αυτά και μπονζούρ σας, αγαπητέ.

Έκλεισε το τηλέφωνο χωρίς να περιμένει απάντηση και μετά ξεράθηκε στα γέλια. Γέλασε τόσο πολύ με τον παππού που εκτός του ότι ήταν φάρμερ είχε και ειδικότητα, που κατουρήθηκε. Έτσι τη βρήκε η Μυρσίνη λίγα λεπτά αργότερα. Κατουρημένη, να σβαρνιέται ακόμα κάτω από τα γέλια. Με πολύ κόπο σταμάτησε για να μπορέσει να της πει τα νέα από τη Θεσσαλονίκη, που ήταν τα αναμενόμενα.

Λίγο αργότερα του τηλεφώνησε η Μυρσίνη και απόλυτα σοβαρά του ζήτησε να μην την ξαναενοχλήσει ποτέ, ούτε στη σχολή να της μιλήσει. Δεν δέχτηκε να τον κάνουν ρεζίλι όπως ήθελε η Σοφία, το θεώρησε περιττό. Ανεξαρτήτως γελοιότητας, τον λυπόταν. Κατά βάθος ήταν ένας πολύ δυστυχισμένος άνθρωπος, ο οποίος είχε χάσει ακόμα και το τελευταίο ψήγμα συναίσθησης. Δεν υπήρχε περίπτωση να συνέλθει με ένα ρεζίλημα, όσο χοντρό και να ήταν. Για να λείι τόσο τερατώδη ψέματα στον ίδιο του τον εαυτό, μάλλον ήθελε ψυχίατρο το παιδί και γρήγορα μάλιστα. Καλά, στην οικογένειά του κανείς δεν είχε πάρει κάτι είδηση;

Αλλά ο Σιδέρης δεν ήθελε να καταλάβει την οριστικότητα της στάσης της. Την άλλη κιόλας ημέρα και παρά τη ρητή της απαγόρευση, όταν την είδε στη σχολή πήγε χαμογελαστός προς το μέρος της και προσπάθησε να της μιλήσει. Αλλά έπεσε σε τοίχο. Κυριολεκτικά, τον έδιωξε με το βλέμμα. Χωρίς καν να του απαντήσει, γύρισε την πλάτη της και απομακρύνθηκε με κάτι άλλες κοπέλες, αφήνοντάς τον ξερό να την κοιτάζει. Δεν ξαναπροσπάθησε.

Πολύ του στοίχισε και έκανε αρκετό καιρό να ισιώσει. Σχεδόν έπεσε σε κατάθλιψη και δεν είχε κανέναν να μιλήσει μήπως ξαλαφρώσει κάπως. Δυστυχώς, δεν είχε μάθει να δέχεται και να απολαμβάνει θετικά συναισθήματα, έχοντας ζήσει μια απίθανη στατική παιδική ηλικία, σε ένα ταραγμένο οικογενειακό περιβάλλον, ανάμεσα σε δυο γονείς προβληματικούς, ο καθένας για τους δικούς του λόγους και σε απόσταση με την αδερφή του. Μόνο από τη Μυρσίνη είχε εισπράξει κάτι θετικό στη ζωή και ήθελε να διαρκέσει. Πάντα τον έσπρωχνε μπροστά και τον απέτρεπε από το να κάνει βλακείες με τα μαθήματα. Είχε σκοπό μόλις έπαιρνε το πτυχίο του να της προτείνει να αρραβωνιαστούν. Τόσο μακριά είχε αρχίσει να σκέπτεται.

Όσο για τα ψέματα που της είχε πει; Σιγά τώρα! Σίγουρα κάποτε θα πλούτιζε και τότε θα την ταξίδευε παντού και θα της αγόραζε όλα όσα της άξιζαν. Θα ίσιωνε η κατάσταση. Εν τω μεταξύ όλο και θα τα μάλωνε, άλλωστε τα μισά και παραπάνω τα είχε πει πάνω σε μεγάλο οίστρο και τα είχε κιόλας ξεχάσει. Στο κάτω – κάτω, η οικογένειά του δεν ήταν για πέταμα και είχαν κάνει πολύ κόπο για να καλύψουν όλα τους τα άπλυτα. Τον τελευταίο καιρό είχε αρχίσει να μετανιώνει που τη φλόμωσε και έψαχνε να βρει τρόπο για να κάνει όσες διορθώσεις μπορούσε, αλλά αυτό το ήξερε μόνο

εκείνος και ούτε για μια στιγμή δεν σκέφτηκε πως τον είχε ανακαλύψει. Έτσι, μάταια προσπαθούσε να βρει το λόγο που τον παράτησε.

Το αίσθημα του Αποστόλη με την Πέγκι – από το Παγώνα - έδεσε καλά, προς μεγάλη χαρά της Πελαγίας, που γι' αυτό της το παιδί είχε μεγάλη αγωνία. «Βρήκι ου γύφτους τη γινιά τ κι αναγάλλιασι η καρδιά τ» είπε η Παρασκευούλα εισπράττοντας ένα άγριο βλέμμα και όλα μπήκαν στη θέση τους. Πραγματικά, ο συνδυασμός ήταν ιδανικός. Διάνα. Αντί να κλείσει ο Θεός δυο σπίτια, έκλεισε ένα και καλό. Ο Αποστόλης ήταν ένας τεμπέλης από κούνια όπως όλοι οι «ευαίσθητοι» και καλοθρεμμένοι, αλλά με ύφος και μεγάλα σχέδια για το μέλλον. Περίμενε να αλλάξει η ζωή του και να διεκδικήσει το μερίδιό του στην εξουσία όταν γινόταν η δεύτερη παρουσία, πάντα σοσιαλιστικού τύπου, τότε που το χρήμα θα έρεε από κάπου άφθονο στην τσέπη του για να μπορέσει απερίσπαστος να ξεδιπλώσει τα ταλέντα του και «να εκθέσει τους όρους της υβριδικής καλλιτεχνικής ταυτότητάς του». Έτσι μιλούσε πια.

Η Πέγκι ήταν απλώς τρία πουλάκια κάθονται. Θεωρούσε πάντα χυδαία την προοπτική να δουλέψει, καθότι είχε μεγάλη ιδέα για τον εαυτό της πριν καν γίνει έστω και κάπως γνωστή. Γι' αυτή, το χρήμα δεν ήταν παρά ένα μέσο διαφυγής από την πεζή πραγματικότητα, μόνο που της το εξασφάλιζαν άλλοι. Μια χαρά ήταν με τον Αποστόλη. Και η αδυναμία που της είχε η Πελαγία, ήταν άλλο πράγμα. Την έβλεπε και χυνόταν ολόκληρη. Γιατί αν πήγαιναν όλα καλά, ο γιος της θα εξασφαλιζόταν για μια ζωή. Την άλλη, τη Βιβή, εξακολουθούσε να μη θέλει ούτε να τη βλέπει. Τη θεωρούσε πολύ δεύτερη και πολύ τεμπέλα για τον άλλο της το γιο, τον μεγάλο επιχειρηματία Dimitri Soukis. Πάντα είχε στη ζωή της δυο μέτρα και δυο σταθμά, το ίδιο και η Ναυσικά. Αλλά για τελείως διαφορετικούς λόγους.

Λίγες ημέρες αργότερα γύρισε ο καπετάνιος, που θα καθόταν με την οικογένειά του τουλάχιστον για ένα μήνα. Ήρθε γεμάτος χαρά και φορτωμένος δώρα για τον εγγονό του. Όλοι χάρηκαν που τον είδαν και πιο πολύ οι Γεωργιάδηςδες. Έτσι όπως είδαν τα χέρια του γεμάτα με όλα τα καλά για το μωρό, σιγουρεύτηκαν πως, δεν μπορεί, θα είχε φέρει και μπόλικο χρήμα για να αγοράσει ένα ακόμα διαμέρισμα για την Πόπη. Στο Κολωνάκι το ήθελαν, αν όχι στην Ηρώδου του Αττικού για να είναι γειτονιά με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Άλλωστε, το είχε υποσχεθεί. Αυτό, το δίχως άλλο, θα το έκανε ο Πέτρος τους ιατρείο. Καιρός ήταν, γιατί πολύ είχε αδικηθεί αυτό το παιδί. Βέβαια τη γραμματέα θα την πλήρωνε μόνος του, αλλά τέλος πάντων. Αυτό τους έφταιγε που ο Πέτρος δεν έκανε ποτέ ιδιωτικό ιατρείο. Ο χώρος.

Από το ίδιο βράδυ ο καπετάνιος θέλησε να τους μαζέψει όλους, αλλά η Ναυσικά πρότεινε να πάνε σε μια ταβέρνα να τους κάνουν το τραπέζι. Σίγουρα θα έκανε στο σπίτι ένα μεγάλο γλέντι, αλλά σε λίγες ημέρες για να συνέλθει πρώτα και να μπορέσει να προετοιμαστεί καλά. Πάνω στην ώρα έφτασε ο καπετάνιος. Η παρουσία του θα της έδινε μια πολύ καλή δικαιολογία να απουσιάσει μερικές μέρες από το σπίτι της Πόπης, όπου είχε αναλάβει υπηρεσία σε καθημερινή βάση και ένοιωθε πια κατάκοπη. Ας πήγαινε για μερικές ημέρες η Νεολίνη, για να δει κι εκείνη τη γλύκα. Σιγά που πήγε. Έμεινε για μερικές ημέρες μόνη της η Πόπη και μπορεί να κουράστηκε λίγο περισσότερο, αλλά ήρθαν στιγμές που πήρε ανάσα. Η παρουσία της μάνας της καμιά φορά γινόταν ασφυκτική.

Μαζεύτηκε όλη η στενή οικογένεια. Η αδερφή του η Πελαγία με τον άντρα της, τα παιδιά της τα παντρεμένα με τις οικογένειές τους, η Παρασκευούλα που με τον καπετάνιο είχαν μεταξύ τους μεγάλη αγάπη, η Βιβή και η Πέγκι. Η Πέγκι τους είχε και μια έκπληξη. Δήλωσε μετά πάσης επισημότητας πως η περίοδος της αυτοαπομόνωσής της από τα καλλιτεχνικά δρώμενα προκειμένου να ανασυνταχθεί είχε λήξει και η

«Του ιξουτηκό, του ρώτ' σης, καμάρι μι;»
 «Γειά σου, Παρασκευούλα μου, κουκλάρα μου!»
 Της απάντησε ο Αποστόλης, ως αρμόδιος να σώσει την κατάσταση και η Πελαγία απλώς τη στραβοκοίταξε. Με τα χρόνια, είχε πάρει πολύ θάρρος.
 Αλλά όλοι είπαν «ναι» στην πρόσκληση, ακόμα και οι Γεωργιάδηδες. Ιατρείο ήταν αυτό.

«Γειά σου, Παρασκευούλα μου, κουκλάρα μου!»

Αλλά όλοι είπαν «ναι» στην πρόσκληση, ακόμα και οι Γεωργιάδηδες. Ιατρείο ήταν αυτό.

«Ταβερνάκι είναι, μωρέ. Ένα σκέτο ταβερνάκι. Σιγά τώρα. Άντε, να φάμε και να φύγουμε, να πάμε κάπου καλά για ένα ποτό».

Το κλίμα ήταν πολύ θερμό και οι ευχές έδιναν και έπαιρναν, με πρώτους τους Γεωργιάδηδες.

«Και γαμπρός».

Ήταν το σχόλιο της Νίλας. Αλληλοκοιτάχτηκαν με νόημα η Ναυσικά με την Πελαγία και δεν μίλησαν. Στη συζήτηση έδωσε και πήρε το εξωτερικό, με το Δημήτρη και τον Αποστόλη να πρωτοστατούν. Το πόσο οργανωμένοι είναι όλοι, το πόσο κάνουν καλά τη δουλειά τους επειδή τους αφήνουν να την κάνουν, το πόσο καλά δουλεύουν οι ίδιοι επειδή έχουν σχέσεις μόνο με το εξωτερικό όπου οι άνθρωποι ξέρουν να εκτιμούν τους ικανούς και άλλα τέτοια τινά, που έκαναν την Παρασκευούλα να θέλει να τραβήξει τα μαλλιά της. Τόσα χρόνια άκουγε τα ίδια και τα ίδια και δεν έλεγε να τα συνηθίσει. Το εξυπνότερο πράγμα που βρήκε να πει ο Δημήτρης, ήταν πως στο τελευταίο του ταξίδι στην Ολλανδία χάθηκε η βαλίτσα του και του την έφεραν στο ξενοδοχείο του δυο μέρες μετά. Επειδή στο ταμπελάκι έγραφε Dimitri Soukis, η βαλίτσα αντί να φορτωθεί για το Άμστερνταμ, φορτώθηκε για τη Μόσχα και από εκεί του την έφεραν. Και γέεεεεεεεεεεεεεεε! Πολύ γέλασε. Καμαρωτά όμως.

Λίγο πριν φύγουν, η Πέγκι μοίρασε σε όλους τις προσκλήσεις για την πρεμιέρα της παράστασής της, με την οποία θα ξεκλειδωνε το πνευματικό της μανιφέστο. Μέσα στην επικρατούσα διανοητική έρημο, θα δήλωνε τη στάση της για τα θεατρικά δρώμενα. Επρόκειτο για την ποιητική της ανολοκλήρωτης προσπάθειας και την ηθική του αδιεξόδου, τα οποία θα παρουσίαζε. Τέτοια ενδιαφέροντα και προχωρημένα πράγματα. Απ' ότι προέκυψε εκ των υστέρων, με έναν εντελώς ασύντακτο λόγο υπερασπιζόταν έναν εξίσου ασυνάρτητο ρόλο σε μια ξεκούδουνη παράσταση. Μόνο η Πέγκι μπορούσε να το κάνει αυτό. Στο κείμενο – που άρχιζε με τη φράση «το είναι, είναι ό,τι δεν είναι το μη είναι» - έγραφε πως κάθε στιγμή που υπερβαίνει τα ασφυκτικά όρια του «εγώ» της και ανοίγεται στους άλλους χωρίς να έχει αναστολές – όπως τώρα - αισθάνεται την πεμπτουσία της δημιουργίας. Ήταν βέβαιη πως ήταν μια δουλειά που επρόκειτο να συζητηθεί, κάτι το πολύ ιδιαίτερο, με μεγάλη πύκνωση. Όλες οι εφημερίδες θα έγραφαν

κάτι καλό. Μια παράσταση που θα δημιουργούσε ένα διάυλο με το κοινό, που οι ηθοποιοί θα ήταν παρόντες αλλά και απόντες, που θα προκαλούσε τη σύγκρουση των θεατών με τον εαυτό τους και τον προβληματισμό θα τον έπαιρναν και στο σπίτι τους. Θα έφευγαν με έκδηλη αμηχανία, κάτι πολύ θετικό, καθότι η παράσταση είχε σκοπό να προκαλέσει τη σύγκρουση με τον εαυτό τους και να συνεχιστεί ο προβληματισμός τους για αρκετές ώρες αργότερα. Άλλωστε οι ηθοποιοί θα κοίταζαν επίμονα τους θεατές προσπαθώντας να τους διαπεράσουν ενεργειακά, να τους πάρουν μαζί τους και να ταξιδέψουν παρέα στο υπερβατικό επέκεινα. Τόσο καλά και όποιος κατάλαβε, κατάλαβε.

Όλοι πήγαν. Το έργο ήταν μακρόσυρτο και θανάσιμα ανιαρό. Δεν είχε καν υπόθεση. Μάλλον επρόκειτο για κάποιο συγγραφέα που δεν είχε έμπνευση. Πάνω στο σάλο της προσπάθειας να τη βρει, έβλεπε γύρω του οράματα και ένα αερικό που δεν καθιστούσε σαφές αν την έμπνευση του την έπαιρνε, του την έφερνε, ή ήταν η ίδια η έμπνευση που δεν του καθόταν. Μπορεί και τα τρία, ανάλογα πως το έβλεπε κανείς. Κάτι τύποι έλεγαν ο καθένας τα δικά του και προσπαθούσαν να συνεννοηθούν, δυο κοπέλες χόρευαν δυο διαφορετικά πράγματα – μάλλον αυτοσχεδίαζαν – ένας άλλος καθισμένος πάνω σ' ένα σαμάρι απάγγελε αποσπάσματα από έναν παντελώς άγνωστο ποιητή, ο συγγραφέας έσκιζε αλλόφρων τα γραπτά του και ένας άλλος πηγαينوερχόταν στη σκηνή χωρίς να λέει τίποτε, φορώντας μια ρωμαϊκή χλαμύδα. Η παράσταση, ευτυχώς, ήταν χωρίς διάλειμμα και τελείωσε την ώρα που ο ήρωας πήγε να κουτουπώσει το αερικό που, φυσικά, ήταν η Πέγκι. Εν τω μεταξύ, είχε χασμουρηθεί και ο τελευταίος. Τέτοιος διάυλος επικοινωνίας. Ευγενικότατα όλοι χειροκρότησαν χλιαρά και με έναν υποκριτικότατο καθωσπρεπισμό έδωσαν τα συγχαρητήριά τους. Κάτι τέτοιο, τόσο προχωρημένο και τόσο πρωτότυπο, δεν είχαν ξαναδεί. Όντως. Εννοείται πως στο τέλος της παράστασης οι δημοσιογράφοι δεν ήταν εκεί. Ούτε δημοσιογράφοι, ούτε φωτογράφοι. Μάταια η Πέγκι, η ιέρεια του Τίποτα και με τη βούλα, έψαχνε στις εφημερίδες τις επόμενες ημέρες να διαβάσει κάτι για το θρίαμβό της. Τα ζώα δεν είχαν πάρει τίποτε είδηση.

Εκείνο το βράδυ η Πελαγία έκανε την πρώτη γνωριμία με τους συμπεθέρους. Ο πατέρας της Πέγκι ήταν ένας συμπαθητικός κύριος που μετά το τέλος της παράστασης δεν έπαιρνε τα μάτια του από τη μία χορεύτρια. Το ενδιαφέρον που επέδειξε, ήταν απωθητικά μεγάλο. Τόσο, που κάποια στιγμή ο γιος του πήγε κοντά και του ψιθύρισε «μαζέψου κι αύριο μέρα είναι». Ο γιος ήταν μάλλον αδιάφορος και η γυναίκα του επίσης. Όσο για τη συμπεθέρα; Παράσταση από μόνη της. Ντυμένη σα νυχτερίδα και βαμμένη σαν πισινός, φορούσε στο κεφάλι ένα φοβερό μαύρο λαμέ τουρμπάνι. Τα δε χέρια της ήταν γεμάτα βραχιόλια μέχρι τους αγκώνες, που βροντούσαν ασταμάτητα. Τόσο, που θύμιζε τη Γερακίνα. Δεχόταν τα συγχαρητήρια για την κόρη με τόσο δυνατή φωνή, που τους παλάβωσε όλους. Τίποτε δεν ξέφυγε από το βλέμμα της Πελαγίας ούτε και της Ναυσικάς. Κοιτάχτηκαν με νόημα, αλλά δεν είπαν τίποτε. Μπορεί η υποψήφια συμπεθέρα να έθετε το στιλ σε δοκιμασία, αλλά η οικογένεια έστεκε πολύ καλά οικονομικώς και αυτό είχε σημασία. Ευτυχώς, έλειπε η Παρασκευούλα. Αν ήταν εκεί, η κατάσταση δεν θα μπαλωνόταν ποτέ. Απέφυγαν να την πάρουν μαζί τους επισήμως γιατί δεν θα καταλάβαινε τίποτε και επί της ουσίας γιατί θα καταλάβαινε τα πάντα. Μετά, όλο και κάτι καίριο θα έλεγε, πράγμα απαράδεκτο. Τα σκουπίδια έπρεπε απαραίτητα να είναι κάτω από το χαλί, καλά κρυμμένα.

Δυο μήνες αργότερα και προς μεγάλη ανακούφιση της Πελαγίας που το περίμενε καιρό τώρα, η Πέγκι ήταν έγκυος. «Δόξα Σοι ο Θεός» είπε μέσα της. «Καλά βαδίζουμε». Γιατί πολύ φοβόταν μήπως η σχέση αυτή χαλάσει για κάποιο λόγο και ο γιός της μείνει ξεκρέμαστος, πάνω που όλα έδειχναν πως θα βολευόταν για μια ζωή.

Συνέβη το σωστό γεγονός στη σωστή στιγμή. Για την Πέγκι, που για να διαλέξει σύντροφο πίστευε σε μια εσωτερική οντότητα και για τον Αποστόλη, που αφού αμφισβήτησε τα πάντα εκτός από τις τρίχες του, είχε έρθει η ώρα για να γίνει σύζυγος και πατέρας. Λέμε τώρα.

ΘΩΡΗΚΤΟ ΠΟΠΕΜΚΙΝ

Επιτέλους, όλα άρχισαν να μπαίνουν στη θέση τους. Το δίχως άλλο το μωρό ήταν αγόρι. Την Πελαγία δεν την ένοιαζε ιδιαίτερα, ας ήταν ό,τι ήθελε. Αυτό που είχε σημασία ήταν να εξασφαλιστεί ο Αποστόλης. Αλλά ένοιαζε το Μενέλαο. Πρώτον διότι βεβαιότατα θα έπαιρνε το όνομά του – Μενέλαος Σούκης Β΄ - και δεύτερον, με τη γνωστή επιμονή της τρίτης ηλικίας, είχε προδιαγράψει το μέλλον του. Πίστευε πως θα γινόταν οπωσδήποτε χημικός μηχανικός, του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, φυσικά. Και Μενέλαος και Σούκης και χημικός μηχανικός. Μεγαλείο! Επιτέλους, κάποιος θα τον δόξαζε τηρώντας την απαραίτητη συνέχεια και θα έκλεινε τα μάτια του περήφανος.

Αλλά η Πελαγία τον άφηνε να λέει, ούτως ή άλλως χαμένο το είχε. Αντί να νοιαστεί για την επιβίωση του Αποστόλη, νοιαζόταν για το όνομα του εγγονού. Εκείνη είχε ήδη αρχίσει να κάνει σχέδια. Τα παιδιά και μέχρι να τελειώσει το σπίτι στη Βάρκιζα, θα έμεναν στο «στούντιο». Ο Αποστόλης θα πήγαινε στη δουλειά, η Πέγκι θα πρόσεχε το μικρό Μενέλαο και όποτε ήθελε να βγει για λίγο έξω, η ίδια και η Παρασκευούλα θα ήταν έτοιμες να την εξυπηρετήσουν.

Αυτή που αναστατώθηκε με τον επικείμενο γάμο, ήταν η Κλημεντίνη. Και μόνο που σκεπτόταν τι είχε να περάσει για άλλη μια φορά προκειμένου να μην πάει στο γάμο του αδερφού της με τα χέρια ξερά, τρελαινόταν. Σαν αδερφή έπρεπε να πάει το καλύτερο δώρο και να εμφανιστεί όπως έπρεπε. Ο συμπέθερος θα έκανε μια λαμπρή δεξίωση - σιγά μην την έκανε ο Αποστόλης. Και ως προς τα ρούχα τα δικά της, όλο και θα τα κανόνιζε, ας ήταν καλά η Φιλιώ που ήταν μια πραγματική κυρία. Χρόνια τώρα είχε καταλάβει το πρόβλημά της τη δάνειζε πάντα ό,τι ήθελε χωρίς κανενός είδους σχόλιο. Αλλά πώς θα τα κατάφερνε; Μαζεύονταν πολλά. Τα παιδιά ήθελαν ρούχα, εκείνη ήθελε παπούτσια, ο Παναγιώτης χρειαζόταν καινούργιο κοστούμι – σκασίλα του - ο γάμος ήθελε δώρο καλό και οι μέρες περνούσαν. Τι θα έκανε; Γιατί ο άντρας της της το ξέκοψε από την πρώτη στιγμή που ανακοινώθηκε ο γάμος.

«Λεπτά για δώρο και τα ρέστα, δεν υπάρχουν, Κλημεντίνη. Κανόνισε την πορεία σου».

«Καλά, Παναγιώτη μου».

«Κάντε ό,τι θέλετε για το γάμο του κοπρίτη, αλλά μη ζητήσεις τίποτε. Δεν έχω».

«Καλά, σου είπα».

«Δε μου λες, τη δεξίωση θα την παραθέσει ο συμπέθερος από τη χαρά του που κάνει γαμπρό το τεφαρίκι τον Αποστόλη;»

«Σε νοιάζει;»

«Καθόλου. Αλλωστε σχεδόν πάντα, κάθε ηλίθιος βρίσκει έναν ακόμα πιο ηλίθιο για να τον θαυμάζει. Η νύφη σου είναι ένας Φάρος της Τέχνης, ό,τι πρέπει για τον αδερφό σου, που διαθέτει τουπέ αντιστρόφως ανάλογο των πεπραγμένων του. Κύλησε ο τέντζερης και βρήκε το καπάκι».

«Μη σ' ακούσει κανείς».

«Γιατί; Θα μου κόψει το μισθό; Εμένα για τα υπόλοιπα με νοιάζει. Μην αρχίσεις πάλι τα ίδια για δώρα και τα ρέστα. Δεν έχω».

«Θα κανονίσει η μάνα μου».

Ποιος Θεός τη φώτισε και έδωσε αυτή την απάντηση; Δεν ήξερε. Εκ των υστέρων αποδείχτηκε σοφή. Διότι ήταν μάλλον περιττό να αναλωθεί για άλλη μια φορά στην ίδια προσπάθεια. Θα έπρεπε πάλι να ταπεινωθεί και να δημιουργηθεί η ίδια άναρχη κατάσταση. Να παρακαλέσει, να κλάψει, να απειλήσει και ένα σωρό άλλα ξανά και ξανά, προκειμένου να του αποσπάσει στο τέλος ελάχιστα. Δεν άντεχε πια. Τον είχε σιχαθεί. Χώρια που αναγκαστικά με τη φασαρία θα έμπαινε και η κόρη της στο παιχνίδι, κάτι που δεν το ήθελε με τίποτε. Η Πελ πάση θυσία έπρεπε να μείνει απ' έξω. Αρκετά είχε μαζέψει τόσα χρόνια εναντίον του πατέρα της. Δεν υπήρχε λόγος να τη φορτίζει κι άλλο.

Αλλά έχασε τον ύπνο της. Όλη την ημέρα γύριζε ο νους της στα ίδια και τα ίδια και δεν μπορούσε να βρει λύση. Οι μέρες πλησίαζαν, λύση δεν υπήρχε και ήταν βουτηγμένη στην αγωνία για το πώς θα κατόρθωνε να καλύψει την κατάσταση για άλλη μια φορά. Διότι ναι μεν μπορεί να μην είπε στον άντρα της ούτε μία λέξη, αλλά δεν ησύχαζε. Στο τέλος αποφάσισε τι θα έκανε. Κάτι που δεν είχε κάνει ποτέ, κάτι που δεν είχε φανταστεί ποτέ πως θα έκανε, κάτι πολύ παρακατιανό, κάτι που θα το ήξερε μόνο η ίδια: θα τον έκλεβε. Θα σηκωνόταν τη νύχτα, την ώρα που θα ροχάλιζε μακαρίως και θα τα έπαιρνε όλα. Μετά, ας έκανε ό,τι ήθελε. Τη γυναίκα του δεν υπήρχε ποτέ περίπτωση να την υποψιαστεί. Δυστυχώς, οι απελπισμένοι μοιραία οδηγούνται σε λύσεις απελπισίας.

Της ήξερε τις συνήθειές του. Τις πρώτες ημέρες του μήνα και πάντα στα μουλωχτά από φόβο μην του ζητήσουν κάτι από αυτά που υπόσχονταν πάντα πως θα γίνουν «στο τέλος του μηνός», έκανε τις εισπράξεις από τα διάφορα Ταμεία και έπαιρνε το ενοίκιο του καταστήματος της προίκας της στο Παγκράτι. Αυτά και μόνο πρέπει να ήταν αρκετά. Άφηνε λίγα χιλιάρικά στο σπίτι για να βγει ο μήνας, που αλίμονο σε όποιον απλώς τα κοίταζε, και τα υπόλοιπα μόνο ο ίδιος ήξερε τι τα έκανε. Το βέβαιο ήταν πως κάτι τα έκανε, αλλά τέλος και του την έστησε.

Λίγες ημέρες μετά, σηκώθηκε τη νύχτα σα γάτα και έψαξε τις τσέπες του. Για πρώτη απόπειρα βρήκε κάτι ελάχιστα που τα άφησε ανέπαφα, το ίδιο και τη δεύτερη. Αλλά η τρίτη ήταν η τυχερή της και η φαρμακερή για τον Παναγιώτη. Βρήκε στην τσέπη του μπόλικά χιλιάρικά. Τα πήρε όλα, ακόμα και τα κέρματα, αν και της έκαιγαν τα δάχτυλα. «Και ο απόπατος έχει πάτο, δυστυχώς τον έπιασα» σκέφτηκε την ώρα που τα καταχώνιαζε σε ένα ντουλάπι της κουζίνας, που είχε φροντίσει από νωρίς να είναι ξεκλείδωτο για να μην κάνει τον παραμικρό θόρυβο. Γύρισε στο κρεβάτι της και κοιμήθηκε μέχρι το πρωί. Δε χρειαζόταν να έχει τύψεις. Στο κάτω – κάτω, μόνος του την έσπρωξε στα άκρα. Το πρωί την ξύπνησε ο Παναγιώτης αλαφιασμένος.

«Κλημεντίνη, ξύπνα».

«Τι έγινε;»

«Μπήκαν στο σπίτι κλέφτες».

«Και δεν ακούσαμε τίποτε; Λάθος κάνεις».

«Λείπουν όλα τα λεπτά μου».

«Ήταν πολλά;»

Σιγά μην της έλεγε, σιγά μην έβγαζε τα μάτια του μόνος του.

«Πόσα ήταν, χριστιανέ μου;»

«Τέσσερα – πέντε χιλιάρικά».

«Τσιγκούναρε» σκέφτηκε. Ένα ολόκληρο μάτσο είχε πιάσει. Αργότερα που θα

ήταν μόνη της, θα κλεινόταν στην τουαλέτα και θα τα μετρούσε με χαρά. Τόσα χρόνια παντρεμένη, τα μόνα που είχε μετρήσει ήταν κάτι ψιλοκέρματα, όποτε τύχαινε να τα βρει πεσμένα κάτω. Ίσα – ίσα για να πάρει της Φιλίως ένα πακέτο τσιγάρα, όποτε πήγαινε επίσκεψη. Διότι ακόμα και γι' αυτό το μικροέξοδο έπρεπε να πάει ο Παναγιώτης, όποτε το ενέκρινε και ήταν επαρκής ο προϋπολογισμός του, προκειμένου να μην δώσει στην ίδια έστω μερικά κέρματα.

«Ψάξε καλά».

«Πού να ψάξω;»

«Παντού. Αλλά τι να σου πω, βρε Παναγιώτη; Ασχολούμαι εγώ ποτέ μ' αυτά; Δηλαδή, με άφησες ποτέ να ασχοληθώ; Εσύ ξέρεις πού είναι. Ψάξε».

Αλλά όσο και να έψαξε, στάθηκε αδύνατον να τα βρει. Ή του τα έκλεψε κάποιος αετονύχης στο Παγκράτι κατά τη διαδρομή από το μαγαζί μέχρι το αυτοκίνητο, ή μπήκαν κλέφτες στο σπίτι. Πήγε στην αστυνομία αλλά δεν κατάφερε τίποτε. Το παραδάκι είχε κάνει φτερά. Ευτυχώς που η Κλημεντίνη του συμπαραστεκόταν, γιατί η κόρη του έμοιαζε μάλλον να χαίρεται. Ο ίδιος ήταν να τον κλαις.

«Δεν πειράζει, Παναγιώτη μου. Εσύ να είσαι καλά».

«Πώς θα τον βγάλω το μήνα;»

«Θα τα καταφέρουμε».

«Μη ζητήσετε τίποτε μέχρι να βγάλω τη χασούρα. Δεν έχω».

Βρήκε την ευκαιρία η Πελαγίτσα για να τον καρφώσει.

«Φυσικά, γιατί μέχρι τώρα μας έδινες αμέσως ό,τι ζητούσαμε και με το παραπάνω, μη τύχει και στενοχωρηθούμε. Δεν πας στο διάολο, σπαγγοραμένε;

Σιγά μην της απαντούσε. Της έριξε απλώς ένα άγριο βλέμμα και πήγε δίπλα. Τώρα είχε μια σοβαρότατη δικαιολογία. Άλλο που δεν ήθελε, αλλά έχασε το χρώμα του, το κέφι του, τον ύπνο του και έβριζε συνέχεια. Η γυναίκα του ήταν στις επάλξεις για συμπαρατάση και προσπαθούσε να φέρει βόλτα την Πελ, που εννοείται πως δεν λυπήθηκε καθόλου. Όχι μόνο δεν λυπήθηκε αλλά της είπε και μια τρομερή αλήθεια που διέλυσε την οποιαδήποτε αναστολή της.

«Εσύ, γιατί στενοχωριέσαι;»

«Είναι δυνατόν να μη στενοχωρηθώ;»

«Ρε ηλίθια γυναίκα, εσύ θα τα έβλεπες ποτέ; Ας στενοχωρηθούν αυτοί που θα τα έτρωγαν».

Τη νύχτα η Κλημεντίνη έμεινε ξάγρυπνη. Για την κατάσταση είχε κι εκείνη ευθύνες και μάλιστα πολλές. Η κόρη της ούτε λίγο ούτε πολύ της είπε πως όλα τα χρήματα κάπου πήγαιναν, κάτι που πάντα υποψιαζόταν, αλλά τώρα ήταν πια βεβαιότητα. Δυστυχώς, ο Παναγιώτης στερούσε την οικογένειά του και είχε διαμορφωθεί μια κατάσταση πολύ άσχημη. Η κόρη του ούτε τον σεβόταν ούτε τον αγαπούσε. Αντίθετα, χαιρόταν απίστευτα πολύ με ό,τι κακό του συνέβαινε. Και η ίδια τόσα χρόνια απλώς τον κάλυπτε διαιωνίζοντας το πρόβλημα. Υπέφερε και άφηνε και τα παιδιά της να υποφέρουν για να καλύπτει τον Παναγιώτη και να έχει σαν πατέρα ένα κύρος. Αλλά τέλος. Νισάφι. Και το δούλεμα που εξακολουθούσε να της κάνει πως είχε χάσει μόνο τέσσερα ή πέντε χιλιάδικα, ξεπερνούσε τη φαντασία.

Είχε κατέβει πολύ χαμηλά και ήταν στενοχωρημένη. Όταν ηρέμησε, αποφάσισε πως όχι μόνο δεν είχε άλλη λύση, αλλά μετά τον ξεπεσμό της θα έκανε και κάτι τελείως πρωτόγνωρο. Δεν χρειαζόταν να έχει τύψεις ούτε να τον λυπάται, αλλά στο βάθος τον εαυτό της δεν τον συγχωρούσε. Αλλά δεν του συγχωρούσε και τα ψέματα που της έλεγε συνέχεια για το ποσό που έχασε. Αυτό ήταν το κερασάκι στην τούρτα, αυτό που την εξαγρίωσε τελείως. Ένα μάτσο χαρτονομίσματα του είχε βουτήξει. Όταν τα μέτρησε, βρήκε εκατόν τριάντα χιλιάδες. Όλα όσα έλεγε ήταν απλώς για τα μάτια. Από

τον επόμενο κιόλας μήνα, θα πήγαινε μόνη της να παίρνει το ενοίκιό της. Στο κάτω – κάτω, προίκα της ήταν, της ανήκε.

Τέλος. Έπρεπε να προστατέψει την Πελ, έπρεπε να νοιώσει η ίδια λίγο γυναίκα, έπρεπε να αγοράσει του Σιδέρη αξιοπρεπή γυαλιά και κανονικού μεγέθους ρούχα. Στην αρχή του επόμενου μήνα, τον Παναγιώτη θα τον περίμενε μια πολύ οδυνηρή έκπληξη. Κι αν του άρεσε καθόταν, δεν του άρεσε έφευγε. Αρκετά τόσα χρόνια. Εν τω μεταξύ, ας απολάμβανε τις ετοιμασίες του γάμου.

Γιατί πιο πολύ νοιάζονταν για τις ετοιμασίες οι άλλοι παρά οι μελλοντυμφοι, που στέκονταν και οι δυο αποστασιοποιημένοι, καθότι καλλιτέχνες. Η Πέγκι φόρεσε ένα απλό υφαντό νυφικό που δεν απαιτούσε «βυζοσφίχτη» και ο Αποστόλης ένα σκέτο σκούρο κοστούμι. Κουμπάρος ήταν ένας βουλευτής, γνωστός του πατέρα της Πέγκι. Ένα από εκείνα τα άτομα που έχουν πολύ εύκολες τις μεγαλοστομίες, αλλά που στην κρίσιμη στιγμή λακίζουν πρώτοι. Όσο για κείνον; Σκασίλα του, απλώς τον είχε εξυπηρετήσει πάρα πολύ σε κάποια φάση και όταν του ζήτησε να παντρεύει την κόρη του, απλώς δέχτηκε για να βγάλει την υποχρέωση. Άλλωστε βουλευτής ήταν και τις κουμπαριές τις χρειαζόταν.

Ο Αποστόλης τον είχε γνωρίσει κάποτε στο μπαρ και γι' αυτόν είχε αλληλοσυγκρουόμενη γνώμη. Ήταν ένας από εκείνους τους απίθανα ασήμαντους τύπους που, Κύριος οίδε, πώς βγήκαν βουλευτές. Αλλά και που βγήκαν, το μόνο που έκαναν ήταν να δηλώνουν «υπηρέτες του δημοσίου συμφέροντος», να γυρίζουν σε συγκεντρώσεις πιάνοντας πάντα την καλύτερη θέση, να λένε στο λαουτζικό διάφορα βαρύγδουπα για να έχει να χάσει και, παρά τις γενναίες δηλώσεις, να ψηφίζουν υπέρ της θέσης του αρχηγού, με την απάντηση πάντα έτοιμη. Ο ίδιος δε πίστευε, πως αυτά που έλεγε δημοσίως και ο τρόπος ζωής του δεν ήταν απαραίτητο να συμπίπτουν σε ό,τι τον αφορούσε προσωπικά. Αοριστολογούσε με σαφήνεια και μάλλον πλούτιζε με αρκετή ασάφεια. Γι' αυτή του την ικανότητα, ο Αποστόλης τον εκτιμούσε απεριόριστα και τον συμπαθούσε από ελάχιστα έως καθόλου. Απλώς του χρειαζόταν. Για την ακρίβεια και οι δυο του χρειαζόνταν. Μπορεί ως προς την «επανάσταση» απλώς κάποτε να έπαιξε με τα κουβαδάκια του, αλλά τον εαυτό του τον θεωρούσε αριστερό και με τη βούλα. Έτσι, ο μεν κουμπάρος ήταν χρήσιμος για να είναι καλυμμένος από τη δεξιά πλευρά αν άλλαζε κάποτε η κατάσταση, τρομάρα του – μόνο στο γράψιμο ήταν αριστερός - ο δε πεθερός γιατί είχε την τσέπη. Επιπροσθέτως, με κουμπάρο βουλευτή όλο και θα έκανε το κομμάτι του. Γρήγορα θα γινόταν γνωστό πως για ό,τι ήθελαν οι φίλοι και οι γνωστοί, όλο και θα μπορούσε να τους βοηθήσει με ένα απλό τηλεφώνημα.

Στο γάμο η συμπεθέρα ήταν όλα τα λεφτά. Φορούσε ένα σύνολο κόκκινο σαν το πυρ της κολάσεως, με γυμνό ντεκολτέ - μαύρο και ξεροψημένο από το σολάριουμ - και γλώσσες στη φούστα, προφανώς για να θυμίζουν φλόγες. Στο κεφάλι ασορτί τουρμπάνι απ' όπου ξέφευγαν επιμελώς ατημέλητα κάποια ξανθά μπουκλάκια, μακριά στρας σκουλαρίκια που ακουμπούσαν στους ώμους και στα χέρια όλα της τα δαχτυλίδια συν όλα τα βραχιόλια που κουδούνιζαν. Γερακίνα, σταθερά. Ό,τι έπρεπε για να καταζητείται από την Ιντερπόλ όχι μόνο της κοινής αισθητικής, αλλά και της κοινής λογικής. Αν υπήρχε.

Στη δεξίωση που ακολούθησε μετά, με τον άντρα της δεν αντάλλαξαν ούτε ένα βλέμμα. Εννοείται πως αυτός δεν είχε μάτια παρά μόνο για τη χορεύτρια. Με το πρώτο τις έπιασε τις συντεταγμένες η Παρασκευούλα, όχι πως περίμενε ποτέ κάτι καλύτερο. Πέγκι ήταν αυτή και η οικογένειά της, προφανώς, ανάλογη.

Η Πόπη ήταν έγκυος στο δεύτερο παιδάκι της. Ολοστρόγγυλη. Όσο για τον Παναγιώτη; Έβλεπε την πεθερά του να χαίρεται και ήθελε οπωσδήποτε να την προσγειώσει. «Για τους μυξιάρηδες υπάρχουν οι σαλιάρηδες» της είπε και αναστέναξαν τα μπακλαβαδάκια. Κατόπιν τούτου, συνήλθε σε ικανοποιητικό βαθμό από τη στενοχώ-

ρια του. Όσο για την Πελαγία; Αν είχε το βλέμμα της δηλητήριο, θα τον είχε αφήσει στον τόπο. Ο Αποστόλης είχε πάρει την καλύτερη, έτσι όπως του άξιζε. Πώς του επέτρεπε η Κλημεντίνη να εκφράζεται έτσι για την οικογένειά της; με την πρώτη ευκαιρία θα της τα έφελνε της κόρης της.

Για γαμήλιο ταξίδι πήγαν στην Ισπανία. Όταν γύρισαν εγκαταστάθηκαν στο «στούντιο» που εν τω μεταξύ είχε διαμορφωθεί έτσι ώστε να περιλαμβάνει άλλο ένα μικρό δωμάτιο για το μωρό. Μέχρι να γεννηθεί, δεν υπήρχε περίπτωση να έχει τελειώσει το σπίτι τους στη Βάρκιζα. Ήταν πολύ μεγάλο, έτσι όπως ταίριαζε σε έναν Ζούκη. Αλλά αυτό ήταν καλό για την Πελαγία. Όσο να τελειώσει θα είχε γεννηθεί το μωρό και θα το χαιρόταν πάρα πολύ. Μ' αυτό το όνειρο ζούσε, να αγκαλιάσει το μικρό Μενέλαο. Και όλο και κανάκευε την Πέγκι που τον κυοφορούσε. Διότι μπορεί εν αγνοία της να ήταν κυρία επί των τιμών της Φρειδερίκης, αλλά εν γνώσει της και επί της ουσίας είχε γίνει κυρία επί των τιμών της Πέγκι. Μετρούσε το χρόνο αντίστροφα μέχρι να γεννηθεί ο μπάμπης για να τον αναλάβει, να ξεκουράσει το κορίτσι. Και να γίνει απαραίτητη για να καλύψει το γιο της, βεβαίως.

Όσο για την Πέγκι; Χαρά Θεού. Τρία πουλάκια κάθονται. Επειδή βίωνε πάντα τη δημιουργική μοναξιά του καλλιτέχνη, δεν ήθελε να την ενοχλεί κανείς για να μπορεί ανά πάσα στιγμή να είναι κατάλληλα προετοιμασμένη, κάτι που είναι η βασική αρχή της ηθοποιίας. Είχε παλέψει πολύ για να βρει τα κομβικά σημεία ανάμεσα στις εσωτερικές και τις αισθητικές αναζητήσεις της και δεν θα άφηνε τίποτε στην τύχη του. Αν και δήλωνε πως είχε επιστρέψει – λέμε τώρα - από την πραγματικότητα του νου στην οποία είχε μεταφερθεί και είχε κατασκευάσει μόνη της για να μπορέσει να αποκτήσει νόημα το χάος και μετά να το διαχειριστεί, απλώς ένοιωθε πόσο απελευθερωτικό ήταν το να μπορεί να υπάρχει δημιουργικά. «Τσακίς» είχε πει η Παρασκευούλα, όταν την άκουσε να λέει κάτι τέτοια ακατάληπτα στο τηλέφωνο.

Ξυπνούσε το πρωί κατά τις έντεκα καθότι έγκυος γυναίκα, έκανε το μπάνιο της, έβαζε τις κρέμες της, έπινε το τσάι της, τηλεφωνιόταν με τις ώρες, έβγαινε καμιά βόλτα για καφεδάκι και στον ελεύθερό της χρόνο προσπαθούσε να γράψει ένα πρωτότυπο θεατρικό έργο που θα το σκηνοθετούσε η ίδια και, φυσικά, θα πρωταγωνιστούσε. Έτσι την είχε δει την υπόθεση. Όλα τα υπόλοιπα ήταν απλώς δηλώσεις.

Επειδή οι άνθρωποι βλέπουν ταινίες ή θεατρικές παραστάσεις στον ελεύθερο χρόνο τους, σήμαινε πως και όσοι ασχολούνται επαγγελματικά καλό είναι να το κάνουν στον επίσης ελεύθερο χρόνο τους. Έτσι την είχε δει τη δουλειά. Όταν την έπιανε να ασχοληθεί – σπανίως - ήταν αυστηρά απομονωμένη μέχρι να «γίνει» ο ρόλος της. Και όταν την έσφιγγε η πείνα, αδιαφορώντας πλήρως για την ώρα κατέβαινε στον κάτω όροφο για να φάει αυτό που είχε μαγειρέψει η Παρασκευούλα βεβαίως, η οποία παρά τα χρόνια της έπρεπε να την σερβίρει και μετά να μαζέψει τα πιάτα. Η Παρασκευούλα, η οποία αντί να ελευθερωθεί πια από τον Αποστόλη μετά το γάμο του και να έχει ένα άτομο λιγότερο στο κεφάλι της, είχε φορτωθεί και την Πέγκι που ούτε το πιάτο της δεν μάζευε, συν το νοικοκυριό στο σύνολό του. Ούτε πλυντήριο δεν ήξερε να βάλει. Όσο για οποιαδήποτε άλλη δουλειά; Ούτε λόγος.

Και η Πελαγία ήταν χαρούμενη. Μπορεί κάποτε να γύρισε πίσω το καλάθι με τα ρούχα για σίδερο που είχε δώσει κάποτε η Βιβή της Παρασκευούλας, αλλά ούτε που το θυμόταν. Η Πέγκι ήταν η αδυναμία της. Η Πέγκι που ήταν πολύ καλά προικισμένη και είχε εξασφαλίσει τον κοπρίτη της. Όταν τηλεφωνιόταν με τη Ναυσικά, έσταζε μέλι το στόμα της.

«Πολύ καλό κορίτσι, Ναυσικούλα μου. Τυχερός ήταν ο Αποστόλης μου».

«Μεγάλη η Χάρη σου, Παναγία μου».

«Όλη την ημέρα μέσα είναι, το πουλάκι μου».

«Ξέρει να κρατήσει το σπιτάκι της».

«Έτσι είναι, Ναυσικά μου».
«Κάνει ωραία φαγάκια;»
«Έγκυος κοπέλα είναι. Δεν πρέπει να κουράζεται».
«Έτσι είναι, Πελαγίτσα μου. Ο Δημήτρης τι κάνει;»
«Τι να κάνει ο δόλιος; Εκεί μ' αυτή τη χαμένη είναι. Έχει γαντζωθεί επάνω του και δε λέει να ξεκολλήσει. Αλλά ξέρει τι κάνει. Πού θα βρει καλύτερο;»
«Έχεις δίκιο, Πελαγίτσα μου».
«Εγώ σου λέω πως δεν τη θέλει, αλλά αυτή τον εκβιάζει».
«Λες;»
«Όπως σε βλέπω και με βλέπεις. Τον εκβιάζει, σου λέω, για να μην την παρατήσει την παλιοσιχαμένη. Ούτε να τη βλέπω δεν θέλω. Ξέρεις τι τεμπέλα είναι; Χθες έφερε πάλι τα πουκάμισα του Δημήτρη στην Παρασκευούλα για να τα σιδερώσει και υποσχέθηκε να την πληρώσει, αλλά την έδιωξα».
«Δίκιο έχεις, Πελαγίτσα μου».
«Η Ποπίτσα μας, τι κάνει;»
«Στο μήνα της είναι. Στο σπιτάκι της, με τον αντρούλη της και το παιδάκι της, Περιμένει».
«Με το καλό, Ναυσικούλα μου».

Η Κλημεντίνη το είπε και το έκανε, άλλωστε είχε ξεπεράσει πια τα όριά της. Την πρώτη του μήνα ειδοποίησε το νοικάρη πως θα πήγαινε η ίδια να εισπράξει το ενοίκιο, επειδή θα βρισκόταν για κάποια δουλειά στην περιοχή. Πήρε τα χρήματα και το ίδιο απόγευμα πήγε με το Σιδέρη να αγοράσουν ένα καινούργιο και μοντέρνο ζευγάρι γυαλιών. Χαρούμενη ήταν. Για πρώτη φορά είχε γεμάτη την τσέπη της, για πρώτη φορά είχε τη δυνατότητα να καθίσει με το παιδί της σε ένα ζαχαροπλαστείο. Δυο ημέρες αργότερα, μπήκε φουριόζος στο σπίτι ο Παναγιώτης, με δολοφονικό ύφος. Του την είχε στημένη και τον περίμενε ψυχραιμότητα.

«Πήρες τα λεπτά και δεν είπες τίποτε; Δώστα μου αμέσως».
«Αποκλείεται, άσε που τα ξόδεψα ήδη. Αγόρασα καινούργια γυαλιά του παιδιού».
«Κλημεντίνη, δεν αστειεύομαι. Δώσε μου αμέσως τα λεπτά. Έχω να πληρώσω την εφορία. Και ποιόν ρώτησες για να αγοράσεις καινούργια γυαλιά του Σιδέρη; Αυτά που είχε ήταν ωραιότατα».
«Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια και ως εδώ. Ούτε θα σου τα δώσω, ούτε θα τα ξαναπιάσεις στα χέρια σου. Είναι δικά μου και τα θέλω για τα παιδιά μου».
«Κι εγώ για τα παιδιά μου τα θέλω».
«Άρα, το ίδιο κάνει. Και στο κάτω – κάτω, απ' όσο θυμάμαι για να τους δώσεις κάτι έπρεπε πρώτα να τα σκάσεις. Άσε εμένα τώρα».

«Δώστα μου αμέσως».
«Όχι. Από εδώ και στο εξής θα εισπράττω μόνη μου το ενοίκιο και θα είσαι υποχρεωμένος να αναλάβεις όλα τα άλλα έξοδα του σπιτιού. Έτσι είναι οι οικογενειάρχες. Αν σου αρέσει κάθεςαι, αν δεν σου αρέσει φεύγεις και πας μόνος σου δίπλα. Θα μου πληρώνεις ενοίκιο για το ιατρείο και θα φροντίζεις τον εαυτό σου μόνος σου. Μίλησα με δικηγόρο για το ύψος της διατροφής».

Μπλόφα, αλλά μόνο έτσι έπρεπε να γίνει. Μετά τα τελευταία, είχε τόσες πολλές τύψεις που μίλησε με τη Φιλιά για να ξαλαφρώσει κάπως. Ξεδιπλώθηκε κλαίγοντας. Καλή της ώρα, τη συμβούλεψε σωστά, αφού πρώτα τη στόλισε για όλα όσα είχε καταπιεί τόσα χρόνια και είχε αναγκάσει και τα παιδιά της να καταπιούν. Ήταν μαχητική γυναίκα.

«Ξέρεις τι μου λες τώρα; «Τα λεπτά μου, λεπτά μου και τα λεπτά σου λεπτά μας».

«Παναγιώτη, δεν έχω σκοπό να συνεχίσω τη συζήτηση. Σου είπα κάτω από ποιες συνθήκες θα παραμείνεις στο σπίτι. Αν δέχεσαι, έχει καλώς. Δεν δέχεσαι, τηλεφώνησε στο δικηγόρο μου. Να ξέρεις πως τα αδέρφια μου είναι ενήμερα και με ένα τηλεφώνημά μου θα έρθουν εδώ και θα σε πετάξουν έξω. Θα φύγεις όπως ήρθες, με το βρακί στον κώλο. Μέχρι να αποφασίσεις, μη σε ξαναδώ μπροστά μου. Το βράδυ να κοιμηθείς δίπλα.

Αλλά ο Παναγιώτης δεν υπήρχε περίπτωση να καταθέσει τα όπλα. Επέμενε και μάλιστα με ιδιαίτερα άγριο ύφος. Ο κόσμος του ολόκληρος κινδύνευε.

«Τα χρειάζομαι τα λεπτά για την εφορία».

«Να την πληρώσεις από αυτά που έχεις μαζεμένα».

«Σιαχλαμάρες. Δεν έχω, δεν έχω, δεν έχω. Δεν έχω».

«Αλλού αυτά».

«Δε με φτάνουν αυτά που έχασα, έχω κι εσένα τώρα;»

«Και τι έχασες; Χαρά στο ποσό. Με τέσσερα ή πέντε χιλιάρικά κανείς δε φτωχαίνει. Μακάρι αυτά να είναι όλα».

«Δώστα μου».

«Όχι. Μόνο πάνω από το πτώμα μου θα τα πάρεις».

Εκατόν τριάντα χιλιάδες είχε βρει και σκόπευε να βγάλει το μήνα με ψίχουλα, να τους ρημάξει όπως πάντα στο «δεν έχω» για να του μείνουν όλα τα υπόλοιπα να τα κάνει ποιος ξέρει τι. Αν όντως είχε βρει τέσσερα ή πέντε χιλιάρικά, όλα θα ήταν διαφορετικά. Αυτό ήταν που δεν μπορούσε να χωνέψει με τίποτε, αυτό ήταν που την είχε εξαγριώσει. Ας πρόσεχε. Επόμενο βήμα ήταν να μάθει πόσα είχε μαζεμένα και πού ήταν. Γιατί σίγουρα είχε και μάλιστα πολλά. Το βιβλιάριο που είχε στο σπίτι και στα δυο ονόματα, περιείχε εβδομήντα χιλιάδες. Αδύνατον να ήταν μόνο αυτά, φως φανάρι. Για ένα πράγμα μόνο ήταν σίγουρη: δεν υπήρχε περίπτωση να είναι άλλη γυναίκα στη μέση. Όχι γιατί ήταν απαραίτητα πιστός σύζυγος, αλλά γιατί δεν διέθετε τίποτε. Ποτέ δεν έλειπε πολύ από το σπίτι και, το βασικότερο, η γκόμενα έχει τα έξοδά της. Για τα απαραίτητα των απαραίτητων, υπάρχουν οι βλαμμένες σύζυγοι σαν αυτή. Η Πελ είχε δίκιο.

Του Παναγιώτη δεν του έτρωγε λεφτά ούτε ο εαυτός του, ούτε τα παιδιά του – κι ας κοπτόταν υπέρ τους – ούτε η γυναίκα του, ούτε ο Θεός ο ίδιος. Θα του έτρωγε η γκόμενα; Χριστός και Παναγία! Οι προσωπικές του ανάγκες ήταν ελάχιστες – ιστορικά είχαν μείνει τα παπούτσια του – ευτυχώς που υπήρχε η ιατρική ποδιά και έκρυβε ακόμα και τα μπαλωμένα στον καβάλο παντελόνια του. Δυο κοστούμια είχε, ένα χειμωνιάτικο και ένα καλοκαιρινό από την προηγούμενη εικοσαετία, μερικές ανεκδιήγητες γραβάτες και πέντε - έξι πουκάμισα. Ευτυχώς που η Παρασκευούλα της έδωσε κάποτε μερικά από τα αδέρφια της για να τα στείλει στο Αιτωλικό και κράτησε τρία, το ίδιο και δυο γραβάτες. Γι' αυτό δεν την ήθελε στο σπίτι. Για να μη βλέπει το χάλι της.

Σιγά μην κοιμήθηκε το βράδυ στο ιατρείο. Κατέβασε κάτι απίστευτα μούτρα, τον είδε πολύ στενοχωρημένο, βογκούσε και ξεφυσούσε συνέχεια, μονολογούσε «πώς θα βγάλω το μήνα;», τη ζωή του δεν ήθελε, αλλά δίπλα δεν πήγε.

«Τι έχει ο γέρος;»

Ρώτησε η Πελαγίτσα. Πρώτη φορά τον έβλεπε έτσι. Ήταν τόσο πολύ στενοχωρημένος, που δεν ασχολήθηκε καθόλου στο βραδινό φαγητό. Απίστευτα πράγματα.

«Για τα χρήματα που έχασε».

«Τότε δεν πειράζει καθόλου, ας βγάλει απ' το μασούρι. Παράτα τον».

Την άκουσε αμίλητος. Όσο και άγρυπνος να έμεινε, όσο και να γκάριζε, όσο και να επέμεινε στο «δώσε μου τα λεπτά για να βγάλω το μήνα», αποτέλεσμα δεν είδε.

Η Φιλιώ για την Κλημεντίνη αποδείχτηκε παραπάνω από πολύτιμη. Φέρθηκε σαν πραγματική φίλη, κρατώντας το στόμα της κλειστό. Κυρία. Τόσα χρόνια της δάνειζε ρούχα χωρίς να κάνει το παραμικρό σχόλιο. Είχε καταλάβει το πρόβλημά της και φερόταν με διακριτικότητα. Αλλά όταν η Κλημεντίνη της μίλησε ανοιχτά, αποφάσισε να τη βοηθήσει ουσιαστικά. Και η μόνη βοήθεια που χρειαζόταν, ήταν να της ανοίξει τα μάτια και να την ενδυναμώσει. Την έστειλε στην αδερφή της που ήταν δικηγόρος, η οποία με τη σειρά της έστειλε ένα ωραιότατο εξώδικο στο νοικήρη πληροφωρώντας τον πως από τώρα και στο εξής το ενοίκιο θα καταβάλλεται στην ιδιοκτήτρια του ακινήτου αποκλειστικά και μόνο. Με το ζόρι δέχτηκε να το κάνει, αλλά, δυστυχώς, δεν είχε άλλη λύση. Είχε πιάσει πάτο. Αν υπαναχωρούσε θα γύριζε στα ίδια, οριστικά αυτή τη φορά. Θα της έμεναν οι εκατόν τριάντα χιλιάδες και οι τύψεις για μια ζωή. Ας του το φύλαγε για έκπληξη.

«Δεν έχω. Γιατί δε με πιστεύεις;»

«Αλλού αυτά. Από αυτή τη στιγμή πηγαίνεις δίπλα. Συντηρείς τον εαυτό σου μόνος σου, παίρνεις καινούργιο τηλέφωνο και μου πληρώνεις ενοίκιο επαγγελματικής στέγης. Αν σου αρέσει, έχει καλώς. Δεν σου αρέσει, μάζεψε τα κουρέλια σου και πήγαινε να κάνεις ιατρείο αλλού. Θα μιλήσεις με τη δικηγόρο μου για το ύψος της διατροφής. Το βιβλιάριο είναι ήδη στα χέρια μου και από τα κρυμμένα θα μου δώσεις τα τρία τέταρτα. Και να μη σε ξαναδώ στα μάτια μου, παλιοτσιγκούναρα. Μου έφαγες τη ζωή και με ανάγκασες να μπαλώνω τις κιλότες μου. Φύγε. Φύγε σου είπα. Φύγε».

Έφυγε για το ιατρείο επειδή η ώρα είχε περάσει και όχι γιατί τον έδιωχνε. Σιγά τώρα. Σηκώθηκε η Πελ.

«Πώς και μίλησες;»

«Καιρός ήταν».

«Καλά που το κατάλαβες. Τόσα χρόνια έσπρωχνες τα σκουπίδια κάτω από το χαλί παριστάνοντας πως δεν βλέπεις, για να μη χρειαστεί να αντιμετωπίσεις την κατάσταση. Έπρεπε να φτάσει ο κόμπος στο χτένι για να πάψεις να καλύπτεις έναν ηλίθιο που μας έκανε τη ζωή κόλαση. Ελπίζω να μην κάνεις πίσω και τον ξαναμαζεύεις».

«Πώς μιλάς έτσι; Εσένα είναι πατέρας σου».

«Κακώς».

Το μεσημέρι ο Παναγιώτης πήγε για φαγητό. Και τότε έγινε της κακομοίρας. Ειδικά εκείνη την ημέρα η Πελ είχε πάρει απουσία από την καφετέρια για να μείνει στο σπίτι. Με τίποτε δεν θα έχανε το νταβαντούρι της αποπομπής. Ήθελε να το χαρεί και, αν χρειαζόταν – που θα χρειαζόταν - να το πριμοδοτήσει. Μόνο εκείνη μπορούσε να το κάνει αυτό. Στη μάνα της δεν είχε πολλή εμπιστοσύνη και στον ηλίθιο το Σιδέρη καμία.

Μπήκε μέσα ο πατέρας της με ένα ύφος απόλυτης δυστυχίας. Ούτε τη ζωή του δεν ήθελε. Όποιος δεν ήξερε το λόγο, τι είχαν τραβήξει τόσα χρόνια με την τσιγκουνιά του, το πόσο είχαν κλάψει, το πόσο είχαν παρακαλέσει, το τι άγριες καταστάσεις είχαν δημιουργηθεί με φωνές, βρισιές, κατάρες, κλάματα και απειλές, σίγουρα θα τον λυπόταν. Πήγε στην κατσαρόλα να δει τι υπήρχε. Όλως εκτάκτως, εκείνη την ημέρα δεν είχε ασχοληθεί καθόλου. Κινδύνευαν η ζωή και η ύπαρξή του. Με τις κατσαρόλες θα ασχολούταν;

«Τι θέλεις εδώ;»

Η φωνή του ήταν σβησμένη και η στενοχώρια του απερίγραπτη. Με δυσκολία ανάσαινε. Αδύνατον να πιστέψει πως στην τσέπη του είχαν έρθει τα πάνω – κάτω.

«Να φάω για να ξαπλώσω. Ααααχ! Ααααχ!»

«Δε μου λες, ρε, πριν από τρεις ώρες δεν σε έδιωξε; Γιατί δεν μας αδειάζεις τη γωνιά; Άσε το πιάτο και φύγε».

Μπήκε στην κουζίνα η Κλημεντίνη.

«Κάνεις πολύ μεγάλο λάθος αν νομίζεις πως αστειεύομαι. Πάρε το πιάτο σου και πήγαινε δίπλα. Θα σου φέρνω φαγητό για μερικές ημέρες, μέχρι να αποφασίσεις τι θα κάνεις και να τακτοποιηθείς. Κι αυτό επειδή είμαστε χρόνια παντρεμένοι. Έχεις μια βδομάδα περιθώριο. Φύγε, να μη σε βλέπω».

Έφυγε με το πιάτο στο χέρι. Το απόγευμα η Κλημεντίνη και για πρώτη φορά μετά από τόσα χρόνια, δεν πήγε να καθίσει στο σαλόνι του ιατρείου με τους πελάτες. Το βράδυ, μπήκε πάλι ο Παναγιώτης στο σπίτι. Είχε το ίδιο ύφος.

«Φύγε και πήγαινε να κοιμηθείς στον καναπέ».

«Είναι βουλιαγμένος».

«Δε μ' ενδιαφέρει. Ας τον αλλάξεις».

«Κλημεντίνη.....»

Ευκαιρία ζητούσε η Πελ.

«Άσε τον άμαχο πληθυσμό, ρε. Με μένα μιλάς τώρα. Φύγε. Φύγε, ρε».

Σιγά μην έφευγε. Εδώ κινδύνευε να χάσει τ' αυγά και τα πασχάλια θα έφευγε κιόλας; Ας έλεγε η μικρή ό,τι ήθελε. Αλλά άκουσε τόσα, που αναγκάστηκε. Η Πελ είχε μόλις αρχίσει να ξεσπαθώνει.

«Άντρας είσαι εσύ που σε διώχνουν και δεν φεύγεις; Σκατά είσαι. Άλλο πράγμα το αντρικό, ρε και άλλο το αντρίκειο. Μια σταγόνα φιλότιμο να έχεις, πρέπει να τσακιστείς αμέσως. Επιτέλους, κάνε στη ζωή σου και κάτι αντρίκειο. Θείτσα».

Φλόγες μίσους έβγαζαν τα μάτια της και έφυγε αναγκαστικά. Πήγε δίπλα, αλλά έμεινε άγρυπνος όλη τη νύχτα, ξαπλωμένος στο βουλιαγμένο καναπέ. Δυστυχώς, όλα έδειχναν πως η κατάσταση ήταν πολύ πιο σοβαρή απ' όσο νόμιζε. Η Κλημεντίνη ήταν αποφασισμένη να παίρνει πια το νοίκι και η Πελαγίτσα ήταν σαφώς εναντίον του. Καλά, τι βλέμμα ήταν αυτό που είχε; Γιατί; Αλλά το χειρότερο δεν ήταν αυτό. Ήταν να τον διώξει οριστικά και μάλιστα παρέα με τους κοπρίτες τους «Ζούκηδες» που δεν ήθελε ούτε να τους βλέπει. Αυτό του έλειπε. Ο Αποστόλης, εκείνος ο αρχιτεμπέλαρος αλλά διανοούμενος καρμίρης, παρέα με τον άλλο το βλάκα που τώρα τελευταία γελούσε μόνιμα περήφανος επειδή η βαλίτσα του είχε ταξιδέψει μόνη της στη Μόσχα, να παραστούν αυτοπροσώπως στην αποπομπή του. Χώρια το ξεβράκωμα. Πώς και ξεβολεύτηκε; Σίγουρα ήταν κι εκείνη η Φιλιώ ανακατεμένη. Αν την έβλεπε μπροστά του, θα τη σκότωνε. Σίγουρα, εκείνη με τα κουρέλια της είχε ξεσηκώσει τα μυαλά της ανόητης της Κλημεντίνης, που είχε τα πάντα και δεν ήταν ποτέ ευχαριστημένη με τίποτε. Για την ώρα, απλώς το φυσούσε και δεν κρύωνε για την ανακατωσύρα που τον είχε ξεβολέψει.

Εκείνη τη νύχτα, ξαπλωμένος άβολα στον βουλιαγμένο καναπέ και σκεπασμένος πρόχειρα με μια κουβέρτα, αναγκαστικά έκανε τη σούμα, της τσέπης του εννοείται. Άλλωστε μόνο αυτή τον απασχολούσε, από αυτήν κρεμόταν το σύμπαν του. Όλα τα υπόλοιπα τα θεωρούσε δεδομένα. Λοιπόν, έχουμε και λέμε: μετακόμιση, ενοίκιο, διατροφή, δικηγόροι, κουζίνα, ψυγείο, τηλέφωνο, ρεύμα, νερό, πλυντήριο, καθαρίστρια, ξεβράκωμα και ποιος ξέρει τι άλλο. Αν δεν ικανοποιούσε τα οικονομικά της αιτήματα, απλώς θα τον πετούσε έξω και θα αναγκαζόταν να αναζητήσει αλλού και σπίτι και ιατρείο, χώρια όλα τα άλλα. Πολλά. Δεν τον συνέφερε με τίποτε. Ας έπαιρνε καλύτερα το νοίκι. Άλλη λύση δεν υπήρχε. Το μόνο που του έμενε ήταν να δεχτεί, όχι χωρίς κόστος. Τσουρουφλιζόταν, το φυσούσε και δεν κρύωνε, αλλά έπρεπε να αποφύγει τα χειρότερα.

Την άλλη μέρα το πρωί, πήγε για καφέ. Ήταν να τον κλαις. Απελπισμένος, σκασμένος, ξάγρυπνος, με πόνους στο σώμα – δεν είχε ξεκουραστεί καθόλου στον ωραιότατο καναπέ του - όλο παράπονο και με αβάσταχτες σουβλιές στην τσέπη. Και τότε για πρώτη φορά μετά από τόσα χρόνια γάμου, η Κλημεντίνη τον άκουσε να μιλάει με την προφορά της Παρασκευούλας.

«Γιατί μι λιέτε τσεγκούν; Δεν σας έλειψι πουντές τίπουτις. Ασααχ! Ασααχ!»

«Αυτό το λες εσύ. Ξέχασες πόσες φορές κλάψαμε και τι καταστάσεις δημιουργήσες; Τα ξέχασες όλα επειδή τώρα έτσι σε συμφέρει, αλλά αυτό δεν μ' ενδιαφέρει. Για να παραμείνεις στο σπίτι, από τώρα και στο εξής: πρώτον δεν θα ξαναπλώσεις το χέρι σου στο νοίκι, γιατί θα σου το κόψω από τη ρίζα. Δεύτερον, θα δίνεις στα παιδιά ένα αξιοπρεπές χαρτζιλίκι χωρίς να τα σκας. Τρίτον, θα μας ντύνεις και θα μας στολίζεις όλους, έτσι όπως κάνουν όλοι οι σωστοί οικογενειάρχες. Τα δανεικά ρούχα, τέλος. Τέταρτον, μην ξανατολμήσεις να πεις «δεν έχω» γιατί κήκες. Θα σε γκρεμίσω από τη σκάλα. Πέμπτον, θα φέρεις πίσω τα κρυμμένα, πριν σε πάρει ο διάολος και σε σηκώσει. Όλα αυτά είναι αδιαπραγμάτευτα».

«Σιαχλαμάρες. Δεν έχω κρυμμένα. Ασααχ!»

«Άλλού αυτά».

Άκουσε τη συζήτηση η Πελ και σηκώθηκε για να ενισχύσει την κατάσταση. Δεν μπορούσε ούτε να τον βλέπει. Έπρεπε οπωσδήποτε να τους αδειάσει τη γωνιά. Για άλλη μια φορά ήταν αιχμηρότατη, μιλώντας όπως ο ίδιος λίγο πιο πριν. Αλλά το ύφος της δεν ήταν καθόλου επιθετικό, κάτι που, έστω και για μια στιγμή έκανε τον πατέρα της να αναθαρρήσει. Ίσως η κατάσταση να μην ήταν τόσο άσχημη.

«Ποιος σι είπι τσεγκούν, καμάρι μ; Ισένα βρήκι να κατηγουρίς για τσιγκνιά;»

Μήπως τον δούλευε;

«Ιμένα. Ααααχ!»

«Αι, αι, αι».

Και με κανονική πια ομιλία και άγριο ύφος, τον καταστόλισε.

«Είναι πραγματικά κακό να σε κατηγορεί κάποιος για κάτι που δεν είσαι. Μας δουλεύεις, ρε; Εξακολουθείς να μας δουλεύεις; Εσύ είσαι ικανός να παίρνεις ακόμα και την ανάσα σου μισή και θα βάλεις κι εμάς να κάνουμε το ίδιο, αν σου υποσχεθεί κάποιος πως μ' αυτόν τον τρόπο θα κάνεις οικονομία. Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια. Φεύγω και το μεσημέρι που θα γυρίσω φρόντισε να μη σε βρω εδώ».

«Πελαγία.....»

«Σκάσε και δίνε του. Χάσου απ' τα μάτια μας. Άει στο διάολο, επιτέλους. Δε σε θέλουμε, ρε. Μας έσκασες».

Ξαφνικά θυμήθηκε το γιο του, που σε όλη τη διένεξη των τελευταίων ημερών είχε κρατήσει ουδέτερη στάση. Νόμιζε πως με αυτόν τον τρόπο του συμπαραστεκόταν, πως η κατάσταση ίσως να ήταν ακόμα αναστρέψιμη, αλλά ο Σιδέρης δεν είχε ασχοληθεί καθόλου γιατί από τον καιρό που τον άφησε η Μυρσίνη ήταν τελείως στην καρακοσμάρα του, μεταξύ Αγγλίας και Γαλλίας, πάντα μαζί της. Αυτό που τον έτρωγε περισσότερο ήταν το «γιατί». Και επειδή δεν μπορούσε να βρει εξήγηση για την τόσο απότομη αλλαγή της, θεωρούσε υπεύθυνη τη Σοφία. Αυτή την είχε κάνει τη ζημιά. Από τη στενοχώρια του είχε αδυνατίσει πολύ και τα βρακιά του σούρωναν πια σε σημείο απελπισίας, αλλά σιγά μην το είχε προσέξει ο πατέρας του.

Τον αναζήτησε απελπισμένος, με φωνή σβησμένη από τη στενοχώρια.

«Πού είναι ο Σιδέρης μου; Ααααχ! Ααααχ!»

«Πετάχτηκε μέχρι τις ιπποδρομίες του Άσκοτ».

«Πού;»

«Ας ήξερες τι συμβαίνει μέσα στο σπίτι. Αλλά πότε νοιάστηκες για κάτι πέρα από την τσέπη σου;»

Τι εννοούσε; Αργότερα θα την έβρισκε την άκρη, αλλά για την ώρα αναγκάστηκε να συνθηκολογήσει με φοβερούς πόνους. Πρωτοφανείς πόνους, αλλά οτιδήποτε άλλο θα ήταν πολύ χειρότερο. Αλλά στην ουσία, απλώς την άφηνε να λέει. Την απόφασή του την είχε ήδη πάρει. Σιγά μην έφευγε. Μόνο το νοίκι θα έπαιρνε η Κλημεντίνη και πολύ της πήγαινε. Μ' αυτό θα έκανε τα πάντα. Ήταν πολύ γελασμένη αν νόμιζε το αντίθετο. Με αυτά, θα έδινε χαρτζιλίκι στα παιδιά, θα αναλάμβανε τα προσωπικά έξοδα και των τριών, συν τη βενζίνη του Σιδέρη που τον έτρωγε διαρκώς. Εκείνος δεν επρόκειτο να ξοδέψει πλέον ούτε πεντάρα. Μόνο τα έξοδα του σπιτιού θα ήταν δικά του και απ' αυτά τα αναγκαία των αναγκαίων, όπως πάντα. Ίσως και λιγότερα, μια που τώρα υπήρχαν χρήματα και σε άλλη τσέπη. Στο κάτω – κάτω, έπρεπε να περιορίσει την αναγκαστική χασούρα στο ελάχιστο δυνατόν. Και αν του έμενε στο τέλος και κάτι, ακόμα καλύτερα.

Χρειάστηκε πάνω από ένα χρόνο για να συνέλθει και κάθε πρώτη του μήνα του ανέβαινε το αίμα στο κεφάλι. Όταν έβλεπε καινούργια πράγματα, τρελαινόταν. «Πήρες τα λεπτά και τα κάνεις κουρέλια» ούρλιαζε και πονούσε αβάσταχτα, αλλά απάντηση δεν έπαιρνε. Όσο ένοιωθε πως υπήρχαν «λεπτά» στο σπίτι για τα οποία δεν είχε πλήρη έλεγχο, πήγαινε να πεθάνει αλλά δεν γινόταν αλλιώς. Έπρεπε να συνηθίσει

στη νέα πραγματικότητα. Όσο για την Κλημεντίνη; Γρήγορα κατάλαβε ότι απλώς είχε κερδίσει τη μάχη. Μια αξιόλογη μάχη, αλλά όχι τον πόλεμο. Ο πόλεμος με την τσιγκουνιά του Παναγιώτη ήταν αήττητος.

Από τότε μπήκαν στο σπίτι – και μεταξύ τους – άλλου είδους συναλλαγές. Την πρώτη φορά μετά τα γεγονότα που πήγε ο Παναγιώτης στο σουπερμάρκετ, του ζήτησε να της φέρει μια λακ. Την έφερε, αλλά μόλις της την έδωσε αξίωσε να του καταβάλλει το αμέσως αντίτιμο, το οποίο τσέπωσε επιτόπου και ανερυθρίαστα. Έκτοτε η Κλημεντίνη δεν ξαναζήτησε τίποτε, για δυο λόγους. Πρώτον, για να μην αηδιάσει περισσότερο και δεύτερον, για να προστατέψει την Πελ. Αρκετά είχε φορτώσει.

Υπήρξαν και άλλες αλλαγές. Βέβαια, το νοίκι ήταν μικρό και δεν έφτανε για θεαματικές κινήσεις, αλλά σταμάτησε η αποκτήνωση. Άρχισε η Κλημεντίνη να πηγαίνει κάθε εβδομάδα στο κομμωτήριο και να το ευχαριστιέται ιδιαίτερος πολύ. Μέχρι τότε για να επισκεφθεί το ναό, έπρεπε να συμβαίνει κάτι πολύ ιδιαίτερο. Επίσης, για πρώτη φορά πήραν τα παιδιά ένα δώρο στα γενέθλιά τους ή με κάποια άλλη αφορμή, κάτι που δεν είχε συμβεί ποτέ, μια που ο πατέρας τους κάτι τέτοια τα θεωρούσε απολύτως περιττά. Μέχρι τότε ίσχυε το «ο σώζων εαυτόν σωθήτω». Όποιος κατόρθωνε με πολύ κόπο και χίλια βάσανα να του ξεκολλήσει μερικά χρήματα – κομμάτια από τη σάρκα του – δεν είχε την πολυτέλεια να σκεφτεί τον άλλο. Έφταναν – δεν έφταναν για τον ίδιο. Η έννοια «δώρο» σ’ αυτό το σπίτι ήταν παντελώς άγνωστη. Μόνο από άλλους την άκουγαν. «Αυτά δεν χρειάζονται» έλεγε πάντα ο Παναγιώτης. «Σας ταΐζω. Αυτό και μόνο είναι ένα πλούσιο δώρο και μάλιστα καθημερινό».

Όταν τα έβλεπε αυτά, κατέβαζε τα μούτρα του, αναστέναζε απελπισμένος από τα τρίσβαθα του και πήγαινε να πεθάνει, αλλά αναγκαστικά, το κατάπινε. Μετά πήγαινε δίπλα, έπαιρνε ένα ηρεμιστικό και βλαστήμαγε μέχρι να του περάσει. Ο κόσμος του είχε γυρίσει ανάποδα και τίποτε δεν μπορούσε να τον παρηγορήσει..

Η Πόπη γέννησε κορίτσι και της άρεσε πολύ. Το μόνο της πρόβλημα ήταν το όνομα της μπέμπας, αλλά αυτό ξεπεράστηκε γρήγορα και με τον καλύτερο τρόπο. Η ίδια με τίποτε δεν ήθελε να της δώσει το όνομα της πεθεράς – εξακολουθούσε να τη θεωρεί υπεύθυνη για όλα – αλλά δεν το ήθελε ούτε ο Πέτρος. Αφ’ ενός γιατί το Νεονίλλη δεν του άρεσε σαν όνομα και αφ’ ετέρου ήταν σίγουρος πως όλοι θα το έλεγαν λάθος. Αντί για Νεονίλλη, Νεολίνη. Και – το χειρότερο – Νίλα. Μία, έφτανε και περίσσειε.

Τελικά, στη μικρή αποφάσισαν να δώσουν το όνομα του καπετάνιου. Γρηγορία και θα τη φώναζαν Γκρέτα. Η Ναυσικά στάθηκε στο ύψος της περίπτωσης. Ούτε λέξη δεν είπε, ούτε την ένοιαζε. Και αν επρόκειτο η Νίλα να το πάρει πια απόφαση πως ο γιος της όχι μόνο παντρεύτηκε αλλά απέκτησε και δυο παιδιά, εκατό φορές να έδιναν στη μπέμπα το όνομά της. Γιατί πολλά τους τα είχε πει για άλλη μια φορά, από την πρώτη στιγμή που την αντίκρυσε στο μαιευτήριο.

Πήγε επίσκεψη κρατώντας μια ασημένια εικόνα της Παναγίας και το κανονικό της ύφος. Για άλλη μια φορά είχε αναγκαστεί κάνει τα πικρά, γλυκά. Τέλος πάντων, αυτός ο γάμος δεν επρόκειτο να τελειώσει ποτέ. Την υποδέχτηκε η Ναυσικά.

«Κούκλα είναι η εγγονή μας, Νεολίνη μου».

«Δόξα σοι ο Θεός».

Έσκυψε πάνω από την κούνια. Ακούμπησε απαλά την εικόνα πάνω στη μπέμπα και την ευχήθηκε.

«Να ζήσεις, μωρό μου. Να γίνεις άξια. Να σπουδάσεις και να εργαστείς για να μην έχεις ποτέ κανέναν ανάγκη».

Αμέσως τσίμπησε η Ναυσικά, η συμπεθέρα της είχε πατήσει τον κάλο.

«Εννοείς κάτι, Νεολίνη μου;»

«Γιατί παρεξηγείς τα πάντα; Απλώς της ευχήθηκα να είναι στη ζωή της αυτόνο-

μη, έτσι όπως πρέπει να είναι όλες οι σύγχρονες γυναίκες».

Απειλήθηκε σύρραξη. Η Ναυσικά άφησε κατά μέρος το μόνιμα γλυκό της ύφος και σοβάρεψε απότομα.

«Τώρα βρήκες;»

«Τώρα γεννήθηκε. Και στο κάτω – κάτω, τι ήθελες να της ευχηθώ; Να κάθεται σχεδιάζοντας πώς θα τυλίξει τον καλύτερο και μετά ν' αρχίσει να αραδιάζει κουτσούβελα για να τον δέσει;»

«Μεγάλη η Χάρη σου, Παναγία μου!»

«Άσε την Παναγία κατά μέρος. Δεν σε συμφέρει έτσι; Αυτή είναι και δική μου εγγονή και δεν θα επιτρέψω να γίνουν τα ίδια λάθη. Μόνο να μου δώσει ο Θεός χρόνια. Η δική μας εποχή τελείωσε, Ναυσικά. Σήμερα, καμία γυναίκα δεν καταδέχεται να την ταΐζει ο άντρας της. Αλλά ξέρεις εσύ. Έχεις τη μύγα και μυγιάζεσαι».

Δεν απάντησε η Ναυσικά, αλλά αν μπορούσε ευχαρίστως θα την πέταγε έξω. Η ευχή της εκτός από εξαιρετικά αναξιοπρεπή, ήταν ευθύτατη βολή για την Πόπη. Τέλος πάντων, τόσα χρόνια είχαν περάσει, δυο παιδιά είχαν έρθει στον κόσμο και δεν έλεγε να αλλάξει μυαλά. Εκείνη τη στιγμή μπήκε μέσα ο Πέτρος και αναγκαστικά η συζήτηση σταμάτησε. «Άει, στο διάολο, μπουχλάδα» σκέφτηκε η Πόπη. Όσο για τον Πέτρο, αμέσως έπιασε το αρνητικό κλίμα αλλά σιγά μην έδωσε σημασία, πράγμα που η Ναυσικά θεώρησε σαφή υπεράσπιση της γυναίκας του. «Να είσαι καλά, παιδί μου» σκέφτηκε και βγήκε έξω βουρκωμένη. Ήθελε να μείνει για λίγο μόνη. Αυτό που δεν είχε καταλάβει ποτέ, ήταν πως ο Πέτρος δεν είχε κανενός είδους διάθεση να υπερασπιστεί την Πόπη. Απλώς, έτσι όπως είχε γραμμένη τη μάνα του, στην ουσία τους είχε γραμμένους όλους. Να μην τον ενοχλούν ήθελε. Ούτε οι ασθενείς του. Ειδικώς αυτοί, αν πρώτα δεν είχαν πράξει τα δέοντα.

Σα γιατρός ήταν μέτριος, αλλά θα γινόταν ο καλύτερος. Μέχρι τότε, ούτε εγχειρήσεις αναλάμβανε, ούτε επισκέψεις σε θαλάμους πήγαινε αν δεν είχε πέσει φακελάκι. Και σαν χειρουργός δεν ήθελε κανενός είδους συνεργασία με άλλες κλινικές γιατί κατά βάθος φοβόταν μήπως κάτι δεν πήγαινε καλά και φορτωνόταν εξ' ολοκλήρου την ευθύνη. Μια φανερή ευθύνη που στο νοσοκομείο και τη μοιραζόταν με άλλους συναδέλφους και όλο και θα τα μπουρδούκλωνε αν κάτι πήγαινε στραβά με κάποιον ασθενή. Παρ' όλα αυτά, δεχόταν να παίρνει μίζες από άλλους γιατρούς ή ιδιωτικά κέντρα για αντίστοιχες παραπομπές ασθενών.

Συνδικαλιζόταν συνέχεια και προσπαθούσε να τους οργανώσει όλους εναντίον της εργοδοσίας. Όλο το απόγευμα ήταν στο τηλέφωνο, προτρέποντας διαρκώς τους συναδέλφους του σε κινητοποιήσεις για αύξηση μισθών. Και παρ' ότι το ΕΣΥ που τότε ήταν ακόμα στα σχέδια υποσχόταν με την εφαρμογή του γενναίους μισθούς για την αποκλειστική απασχόληση, προσπαθούσε με κάθε τρόπο να το σαμποτάρει. Στο σκοπό αυτό αφιέρωσε όλο τον τότε ελεύθερο χρόνο του. Ήταν εναντίον, διότι με τις αλλαγές δεν ήξερε τι θα του ξημέρωνε, αν και δήλωνε πάντα τυχοδιώκτης. Ήταν ανήσυχος, γιατί στην ουσία ήθελε μια γενναία αύξηση μισθού και παράλληλα να μην αλλάξει τίποτε. Και γιατί τον φόβιζαν οι αλλαγές και γιατί θα έκοβε η μαγιονέζα. Μπορεί να μην είχε πατήσει ποτέ κανένας στο ιατρείο του, αλλά ιατρείο ήθελε να έχει πάντα και μάλιστα γεμάτο. Μέχρι τότε, μοίραζε μούντζες τηλεφωνικές σε όποιον τολμούσε να τον ενοχλήσει χωρίς πρώτα να του τα έχει ακουμπήσει και υποσχόταν να περάσει το πρωί. Πριτς. Και το Ποπάκι καμάρωνε.

Η Πόπη μετά τη δεύτερη γέννα της είχε αρχίσει να μοιάζει με κοάλα. Εγκατέλειψε τον εαυτό της. Πάχυνε μέχρι και η πλάτη της, έκανε κάτι απίστευτους κόλπους και οι άλλοτε υπέροχες γάμπες της εξαφανίστηκαν κάτω από σάρκες. Μέχρι που είχαν αφρατέψει και οι αστράγαλοί της. Απέκτησε και τικ. Κάθε τόσο, έκανε ένα δυνατό

ρουθούνισμα που έμοιαζε κάπως με ροχαλητό. Σε λίγο τη μιμήθηκε ο Ηλίας που ήθελε πολύ να μοιάσει στη μαμά του. Αλλά σιγά μην έδινε σημασία ο Πέτρος. Αυτός είχε υποστεί τόση καταπίεση από τη μάνα του, που δεν υπήρχε ποτέ περίπτωση να κάνει το ίδιο με τα παιδιά του. Ας έκαναν ότι ήθελαν. Ειδικά του Ηλία, του είχε υποσχεθεί πως μόλις μεγάλωνε θα του αγόραζε μια μηχανή μεγάλου κυβισμού για να κάνει σφήνες στην παραλιακή. Και την κόρη του θα την έκανε την αγριότερη γκόμενα του κόσμου. Έτσι, δεν έδωσε κανενός είδους σημασία στις αλλαγές που έκανε η Πόπη στο σπίτι. Τίποτε δεν τον ενδιέφερε.

Η Ποπίτσα, όταν είδε πως το έξτρα δωμάτιο που είχε προστεθεί στο σπίτι για να γίνει το ιατρείο του Πέτρου απλώς πήγαινε χαμένο, αποφάσισε να το χρησιμοποιήσει διαφορετικά για να ανοίξει ο χώρος. Μετέφερε το γραφείο στην είσοδο που ήταν αρκετά μεγάλη και στη θέση του γραφείου έβαλε μια καινούργια τραπεζαρία. Μια χαρά ήταν. Και της Ναυσικάς της άρεσε που άνοιξε ο χώρος. Αλλά δεν είχαν υπολογίσει τη Νίλα. Μόλις είδε την αλλαγή, άναψε και κόρωσε.

«Μπράβο! Ωραία τύχη είχε ο γιος μου. Όχι μόνο δεν του αγοράσατε ιατρείο, αλλά τον βγάζετε τώρα και απ' αυτό που έχει. Ήθελα να ήξερα, τι τον θέλατε το γιατρό;»

«Νεολίνη, δεν θυμάμαι να υποσχεθήκαμε ποτέ διαμέρισμα για ιατρείο».

«Το υποσχέθηκε ο Γρηγόρης».

«Πότε;»

«Λίγες ημέρες πριν το γάμο. Μην κάνεις τώρα πως δεν το θυμάσαι».

Η Ναυσικά είχε νευριάσει πολύ.

«Δεν το θυμάμαι και ιατρείο του αγοράσαμε. Αν δεν το χρησιμοποιεί, είναι δικό του θέμα».

«Δεν το χρησιμοποιεί γιατί δεν τον αφήνετε».

«Εμείς;»

«Εσείς».

«Καλά, δε ντρέπεσαι; Τόσα χρόνια έχουν περάσει, δυο παιδάκια ήρθαν στον κόσμο, έχουν το σπιτάκι τους το καλό κι εσύ θυμάσαι ακόμα τα παλιά;»

«Εγώ να ντραπώ ή εσείς με τα ψέματά σας; Αλλά είχατε πρόγραμμα. Βεβαίως και τα θυμάμαι. Πρώτα τον κοροϊδέψατε για να τον τυλίξετε, μετά τον αδικήσατε και τώρα τον διώχνετε. Κι εσύ τρέχεις σαν τρελή από το πρωί μέχρι το βράδυ για να καλύψεις την ανεπάρκεια της κόρης σου. Όποιος έχει μάτια, βλέπει. Κυρία των τιμών έγινες, λες και η Πόπη είναι μια πριγκίπισσα που της άξιζε να έχει. Γιατί δεν κοιτούσατε κάποιον της κατηγορίας σας;»

Έγινε της κακομοίρας, με την Πόπη να κλαίει και τη Ναυσικά να προσπαθεί για άλλη μια φορά να κρατήσει την ισορροπία, καταπιέζοντας την ανάγκη της να γκρεμίσει τη συμπεθέρα από τη σκάλα.

«Ποπάκι μου, ηρέμησε. Γιατί, Νεολίνη μου;»

Έφυγε η Νίλα και μόλις ηρέμησε η Πόπη τακτοποίησαν τα παιδιά και έφυγε η Ναυσικά. Πήγε στην Πελαγία, γιατί έτσι όπως ήταν σκασμένη δεν μπορούσε να μείνει μόνη της ούτε λεπτό. Ήθελε πολύ να μιλήσει με κάποιον δικό της. Αλλά και η Πελαγία δεν ήταν σε καλύτερη κατάσταση. Έβραζε.

Δυο ημέρες τώρα έτρωγε τα λυσσακά της και τίποτε δεν μπορούσε να την ηρεμήσει. Ο συμπέθερος είχε ειδοποιήσει τα παιδιά του πως λόγω χρημάτων αδυνατούσε να τελειώσει την πισίνα. Φυσικά, μπορούσαν να μετακομίσουν όποτε ήθελαν, τα πάντα ήταν έτοιμα, αλλά την πισίνα θα την τελείωναν μόνοι τους. Για τις δυο μεζονέτες είχε ξοδέψει πολύ περισσότερα απ' όσα είχε υπολογίσει. Το κακό ήταν πως ο αδερφός την Πέγκι το είχε δεχτεί. Εκείνος ο Αποστόλης πώς το δέχτηκε;

Αμέσως στήθηκε το κατινοδικείο, με την Παρασκευούλα για άλλη μια φορά να τις ακούει και να τραβάει τα μαλλιά της.

Αρχισε η Ναυσικά.

«Ακόμα ζητάει, Πελαγίτσα μου. Το παιδί δεν άνοιξε ποτέ το στόμα του να πει λέξη, αλλά η Νεολίνη όλο ζητάει. Υποσχέθηκε ο Γρηγόρης, λέει. Μια χαρά σπιτάκι έχουν, δυο παιδάκια έχουν κάνει, η Ποπίτσα ποτέ δεν του χαλάει ποτέ χατίρι που είναι δύσκολος στο φαγάκι του, αλλά αυτά δεν τα βλέπει. Λες και θα έπαιρνε ο γιος της καλύτερη».

«Δίκιο έχεις Ναυσικούλα μου. Κορίτσια σαν το δικό μας δεν υπάρχουν πολλά. Ας μη σου πω τα δικά μου και στενοχωρηθείς».

«Τι έγινε, Πελαγίτσα μου;»

«Ο συμπέθερος θέλει να δώσει το σπίτι χωρίς να έχει τελειώσει η πισίνα. Του τελειώσαν, λέει, τα χρήματα. Ο αδερφός της μετακόμισε κιόλας, αλλά ο Αποστόλης μου πώς να πάει; Δεν είπε τίποτε το παιδί, πάντα ήταν διακριτικός, αλλά η αδικία είναι αδικία. Πρώτα του την υποσχέθηκε και τώρα κάνει το κορόιδο. Γιατί δεν τα κόβει από τη λεγάμενη; Ή νομίζει πως δεν βλέπουμε;»

Υποκριτικότατα, απάντησε τα δέοντα η Ναυσικά. Της είπε για άλλη μια φορά αυτά που ήθελε να ακούσει.

«Πάντα ήταν ευγενικός και ανώτερος άνθρωπος. Σαν τον Αποστόλη μας δεν υπάρχουν πολλοί».

Μπήκε στη συζήτηση η Παρασκευούλα, που ώρα τώρα τις άκουγε και αναρρωτιόταν αν είναι με τα καλά τους.

«Τι την θελ την πισίνα; Είχι κι δω;»

«Πάντα κοιτάζει κανείς το καλύτερο, Παρασκευούλα μου. Μην ξεχνάς πως πρώτα του την υποσχέθηκε και τώρα του λέει να την τελειώσει μόνος του».

«Μι τι να την τιλιώς, Ναυσικά μ; Μι τουν μσθό τ;»

Δυστυχώς, έτσι ήταν.

KAPETA - KAPETA

Λίγους μήνες μετά και σε μια κακή χρονική συγκυρία – ο Σιδέρης έδινε τα τελευταία μαθήματα για το πτυχίο του - ο Παναγιώτης έπαθε το πρώτο έμφραγμα, αλλά ευτυχώς, συνήλθε γρήγορα. Η στεφανιογραφία έδωσε πολύ ενθαρρυντικά αποτελέσματα και το μόνο που έκανε ήταν μια φαρμακευτική αγωγή. Εννοείται πως η Κλημεντίνη του συμπαραστάθηκε με κάθε τρόπο. Ο Σιδέρης απλώς στενοχωρήθηκε και η Πελ μάλλον αδιαφόρησε. Πιο σωστά, αδιαφόρησε πλήρως. Σκασίλα της. Με το ζόρι την πήρε ένα απόγευμα η μάνα της να πάνε στο νοσοκομείο επίσκεψη. Ούτε εκεί δεν ήθελε να πάει, αλλά και που πήγε, ήταν απύσχα. Απλώς χαιρέτησε και μέχρι να φύγουν την έβγαλε στο διάδρομο και στο καφεενείο καπνίζοντας. Το βράδυ που γύρισαν στο σπίτι, ανακάλυψε η Κλημεντίνη αυτό που υποπτευόταν πάντα. Πως η Πελ είχε την κόλαση μέσα της. Τίποτε δεν είχε διορθωθεί και εξακολουθούσε να μην τον αγαπάει τον πατέρα της, αν δεν τον μισούσε. Δυστυχώς, πολύ λογικό. Όταν το άφηνε το παιδί να σκάσει πρώτα στο κλάμα για δυο κατοστάρικα που ήθελε, για να του δώσει στο τέλος ένα και μάλιστα βρίζοντας την τύχη του τη μαύρη για τα σπάταλα παιδιά που απέκτησε, αγαπούσε το κατοστάρικο και όχι το παιδί. Και να τώρα τα αποτελέσματα.

Γεγονός είναι πως τα τελευταία δυο χρόνια και μετά την «επανάστασή της», το σπίτι είχε ηρεμήσει αρκετά. Δεν είχε πετύχει όλα όσα ήθελε, αλλά δεν άντεχε σε άλλους καυγάδες. Αν μη τι άλλο, τα παιδιά δεν ξαναχρειάστηκε να ζητήσουν χρήματα

του πατέρα τους για να τα σκάσει για άλλη μια φορά με το κλασικό του «δεν έχω», πράγμα αρκετό κατά τη γνώμη της. Μόνο που δεν ήταν. Προσπάθησε να την κουβεντιάσει την Πελαγίτσα, όσο πιο απαλά μπορούσε.

«Γιατί, παιδάκι μου; Πατέρας σου είναι».

«Κακώς και σου το έχω ξαναπεί. Είναι πατέρας μου επειδή εσύ είσαι ηλίθια».

«Τόσο πολύ πια; Αν τον χάσεις, θα κλαις με μαύρο δάκρυ».

«Άσε με, βρε μάνα. Τα πιστεύεις αυτά που λες; Γιατί να κλάψω; Κλαίει κανείς για κάτι που είχε και το έχασε. Εγώ για ποιο πράγμα να κλάψω;»

«Θα με τρελάνεις. Για τον πατέρα σου μιλάς».

«Γιατί; Ποτέ δεν είδες την αλήθεια. Θυμάσαι να μας έδειξε ποτέ κάποια στοργή; Νοιώσαμε ποτέ την προστασία του; Είναι πολύ δύσκολο να καταλάβεις πως ο τσιγκούνης είναι τσιγκούνης παντού;»

«Πάντα σας αγαπούσε».

«Μας αγαπούσε μόνο όταν δεν του ζητούσαμε. Όταν του ζητούσαμε, απλώς μας βλαστήμαγε. Αυτό δεν είναι αγάπη».

«Ο Σιδέρης δεν τα λέει αυτά».

«Παράτα τον αυτόν. Ο Σιδέρης έχει της Χαίδως τη χαρά. Είναι γαλλικής καταγωγής και ηλίθιος».

«Τι καταγωγής είναι;»

«Γαλλικής. Ρώτησέ τον για να σου πει. Καληνύχτα και αύριο να πας μόνη σου».

Ο Σιδέρης τα τελευταία δυο χρόνια είχε βελτιωθεί αισθητά. Είχε κόψει τις μαλακίες σε ικανοποιητικό βαθμό, τα ρούχα του ήταν στο σωστό μέγεθος, φορούσε όμορφα γυαλιά και είχε αποφασίσει πως τα μακριά μαλλιά δεν του πήγαιναν καθόλου. Έτσι, κουρευόταν πολύ συχνά για να μην έχει στο κεφάλι του εκείνα τα ηλίθια μπουκλάκια που σχηματίζονταν στις άκρες και τον έκαναν να μοιάζει με ποντικό. Οι παλάμες του εξακολουθούσαν να ιδρώνουν πολύ και παρέμενε ένα παιδί με ουδέτερη εμφάνιση, αλλά για όποιον τον ήξερε από πριν, ήταν αισθητά βελτιωμένος.

Όσο για τα προσωπικά του; Βάλτος. Τη Μυρσίνη δεν την είχε ξεπεράσει ακόμα και όλα έδειχναν πως είχε ακόμα δρόμο μπροστά του. Τη σκεπτόταν πολύ συχνά και του έλειπε. Εκτός του ότι μετρούσε σαν κοπέλα, ήταν η μοναδική που προσπάθησε να του δείξει πως, τέλος πάντων, οι άντρες με το τέτοιο τους μπορούν να κάνουν κι άλλα πράγματα εκτός από κατούρημα, άσχετα αν εκείνος ήταν ντουβάρι και δεν έπαιρνε μπροστά με τίποτε. Μετά το τελευταίο τους τηλεφώνημα δεν του ξαναμίλησε ποτέ, ούτε στη σχολή. Από την επόμενη κιόλας μέρα που πήγε να της μιλήσει, να τη ρωτήσει τι είχε συμβεί, να του δώσει κάποια εξήγηση, τον έδιωξε με το βλέμμα της και μόνο. Τώρα, είχε πάρει ήδη το πτυχίο της και δεν τόλμησε να της τηλεφωνήσει ούτε για να της πει συγχαρητήρια. Πού να ήταν η Μυρσινούλα; Γιατί τον εγκατέλειψε χωρίς μια εξήγηση; Τι της είχε κάνει;

Τέσσερις μήνες αργότερα, ο Παναγιώτης έπαθε δεύτερο έμφραγμα, πολύ σοβαρότερο από το πρώτο. Σα γιατρός που ήταν, κατάλαβε αμέσως πως αυτή τη φορά η κατάστασή του ήταν περισσότερο επιβαρυνμένη. Στο νοσοκομείο που πήγε, τον αντιμετώπισαν σαν ασθενή. Του είπαν αυτά που έπρεπε να του πουν και στην Κλημεντίνη είπαν την αλήθεια. Κινδύνευε. Κλαμένη γύρισε το βράδυ στο σπίτι, αφού πρώτα κάλεσε αποκλειστική νοσοκόμα. Ο Σιδέρης διάβαζε εντατικά για το τελευταίο του μάθημα και η Πελ μόλις είχε γυρίσει απ' έξω.

«Ο πατέρας σας κινδυνεύει».

«Μαμά, είσαι σίγουρη;»

«Έτσι μου είπαν, Σιδέρη μου. Είναι σοβαρά».

«Το ξέρει;»

«Όχι, αλλά σα γιατρός θα πρέπει να το υποψιάζεται».

«Θα ψοφήσει;»

«Σκασμός».

Σιγά μην την ένοιαζε την Πελ. Η Κλημεντίνη όλη την ημέρα την έβγαζε στο νοσοκομείο δίπλα στον άντρα της και προσπαθούσε με ψέματα και αλήθειες να τον κρατήσει στη ζωή. Όσο για τον ίδιο; Γιατρός ήταν και καταλάβαινε πολύ περισσότερα απ' όσα νόμιζε η γυναίκα του. Φοβόταν και προσπαθούσε να πιαστεί από οπουδήποτε μπορούσε.

«Πού είναι η Πελαγίτσα; Γιατί δεν έρχεται να με δει;»

Τι να του απαντούσε; Πως μαζί της τα είχε σκατώσει πολύ περισσότερο από οπουδήποτε αλλού; Πως υπήρξε κακός γονιός; Πως είχε πανηγυρικά αποτύχει; Πως μπορεί οι προθέσεις του να ήταν οι καλύτερες αλλά το κουσούρι του κατέστρεψε τα πάντα; Πως δεν την ένοιαζε καθόλου αν ζήσει ή αν πεθάνει ο πατέρας της; Πως δεν είχε κανένα λόγο να ζητάει αφοσίωση και συμπαράσταση ειδικά από την Πελ που αποδείχθηκε πολύ πιο διαισθητική απ' όσο φανταζόταν; Όχι βέβαια, ή τουλάχιστον όχι τώρα. Ίσως αργότερα, όταν θα επέστρεφε στο σπίτι, αν επέστρεφε. Η κατάστασή του ήταν πολύ δύσκολη.

«Θα έρθει, Παναγιώτη μου».

«Κλημεντίνη μου, μην τα λυπάσαι τα λεπτά, ξόδεψε όσα χρειάζονται».

«Παναγιώτη, το βιβλιάριο της τράπεζας έχει μόνο τριακόσιες χιλιάδες. Που τα έχεις τα υπόλοιπα;»

«Σιαχλαμάρες. Αυτά είναι όλα».

Και το έκοψε στον ύπνο. Το χούι είναι κάτω απ' την ψυχή. Βεβαιωμένο. «Κέρατο» είπε μέσα της. «Σε μια νύχτα σου πήρα εκατόν τριάντα χιλιάδες και τώρα μου λες πως δούλεψες μια ζωή για να έχεις μόνο τριακόσιες. Έπρεπε να δεις το χάρο με τα μάτια σου για να μου πεις να ξοδέψω, μόνο και μόνο για να κρατηθείς εσύ στη ζωή. Για τα πολλά εξακολουθείς να μη λες τίποτε. Αλλά δεν μπορεί, πλησιάζει η ώρα που θα μου πεις. Όπου να 'ναι, θα βεβαιωθείς πως τα σάβανα δεν έχουν τσέπες και πρώτος ο εαυτός σου θα σου ζητήσει να δώσεις λογαριασμό». Έτσι νόμιζε. Γεγονός είναι πως τον ρώτησε αρκετές φορές και κάθε φορά επαναλαμβανόταν το ίδιο σκηνικό. Προκειμένου να μην απαντήσει, έκανε πως κοιμόταν αποκαμωμένος από την αρρώστια και την εξάντληση.

Την ημέρα που ο Σιδέρης έδινε το τελευταίο μάθημα για να πάρει το πτυχίο του, ο Παναγιώτης πέθανε από κοιλιακή μαρμαρυγή. Ούτε μέσα στο νοσοκομείο δεν τον πρόλαβαν. Εννοείται πως ήταν μόνη. Τακτοποίησε τα διαδικαστικά και γύρισε στο σπίτι. «Τι μέρα κι αυτή!» σκέφτηκε. Περίμενε τα παιδιά της για να τους ανακοινώσει το θλιβερό νέο και μετά να ειδοποιήσει όλους τους άλλους. Τους συγγενείς δηλαδή, γιατί φίλοι δεν υπήρχαν εδώ και πολλά χρόνια. Πρώτος γύρισε ο Σιδέρης.

«Πώς τα πήγες, παιδί μου;»

«Πολύ καλά. Πρέπει να έχω τελειώσει».

«Συγχαρητήρια, αλλά δυστυχώς έρχονται σε κακή στιγμή. Πέθανε ο μπαμπάς».

Για μια στιγμή στάθηκε ακίνητος, προσπαθώντας να συνειδητοποιήσει αυτό που άκουσε. Την αγκάλιασε βουρκωμένος.

«Θα τα καταφέρουμε, μαμά».

Εξακολουθούσε να την κρατάει όταν εμφανίστηκε η Πελ φουριόζα.

«Γιατί τόσες αγάπες έτσι ξαφνικά;»

«Πέθανε ο μπαμπάς».

«Κρίμα, αλλά τώρα δεν μπορώ να ασχοληθώ. Έχω ραντεβού στο κομμωτήριο».

«Μάλλον αστειεύεσαι».

«Καθόλου. Άντε γεια και θα τα πούμε αργότερα. Δεν χρειάζεται να σκάσεις».

Την ώρα που γύρισε με το μαλλί στην πέννα, στο σπίτι ήταν μαζεμένος κόσμος. Στάθηκε πολύ σοβαρή, τους χαιρέτησε όλους ευγενικά και δέχτηκε αδάκρυτη τα συλληπητήριά τους, κάτι που δεν πέρασε απαρατήρητο.

Το βράδυ ο Σιδέρης πήγε για ύπνο νωρίς. Είχε περάσει μια μέρα με πολλές αντιφάσεις. Είχε πεθάνει ο πατέρας του και είχε πάρει το πτυχίο του. Ήθελε να μείνει για λίγο μόνος. Το μόνο που ήθελε, ήταν να του πει συγχαρητήρια και ταυτόχρονα συλληπητήρια η Μυρσίνη, αλλά ήταν και το μόνο που δεν υπήρχε πιθανότητα να γίνει.

Έμειναν μόνες στην κουζίνα η Κλημεντίνη με την Πελ. Και κουβέντιασαν πολύ. Τόσο, όσο δεν το είχαν κάνει ποτέ.

«Πελαγίτσα μου, δεν στενοχωρήθηκες καθόλου;»

«Στενοχωρήθηκα, αλλά μου πέρασε. Στο κάτω – κάτω, έζησε όπως ήθελε αδιαφορώντας πλήρως για τα θύματα που σκόρπισε γύρω του. Σειρά μας τώρα να αδιαφορήσουμε».

«Ο πατέρας σου έφυγε. Δεν λυπάσαι;»

«Αν λυπάμαι για κάτι, είναι που έφυγε τόσο άδοξα. Που δεν έζησε και που δεν άφησε κι εμάς να ζήσουμε, που του έδωσε ο Θεός οικογένεια και τη ρήμαξε. Δεν ήταν καλός. Θυμάσαι να μας έδωσε ποτέ κάποια χαρά; Ήθελα να ήξερα, κάτι τύποι σαν αυτόν, τι τον θέλουν το γάμο; Για να πάρουν κι άλλους στο λαιμό τους;»

«Μη μιλάς έτσι».

«Μιλάω, γιατί έχω το δικαίωμα. Θυμάσαι μια φορά που γύρισα από εκδρομή και έφερα ένα κουτί με μπακλαβάδες; Τους λάτρευε και ήθελα να του δώσω λίγη χαρά, γιατί δεν αγόρασε ποτέ για το σπίτι. Μπορεί όπου τους έβρισκε να τους έτρωγε δυο – δυο χωρίς να ντρέπεται, αλλά εδώ ποτέ δεν έφερε ούτε λίγα κομμάτια. Να φάει κι εκείνος, να φάμε κι εμείς. Τίποτε ποτέ. Μόλις τους είδε, τον πόνεσε η τσέπη του και αντί να μου πει έστω ένα απλό «ευχαριστώ» άρχισε να μου φωνάζει επειδή ξόδεψα και να μου λέει πώς είμαι βλάκας. Βλάκας, επειδή ήθελα να τον ευχαριστήσω. Δεν θέλω να ξαναδώ στη ζωή μου μπακλαβά».

«Έκανε λάθη».

«Μόνο λάθη έκανε, γιατί στην ουσία δεν αγάπησε ποτέ κανέναν μας. Όποιος σ' αγαπάει, δεν σε κάνει να κλαις. Την τσέπη του αγαπούσε. Δεν την αγαπούσε, τη λάτρευε. Ήταν η ζωή του, η οικογένειά του, η γκόμενά του, όλα όσα μπορεί να αγαπήσει κανείς. Μάνα, θα προτιμούσα να είσαι λίγο πιο ειλικρινής. Πες μου, τι καλό έχεις να θυμάσαι; Τη μιζέρια που είχαμε εδώ μέσα ή την αναγκαστική φτώχεια; Τις κιλότες που μπάλωνες για να σου μείνουν πέντε δεκάρες για κάτι άλλο που φαινόταν; Τις σερβιέτες που για να τις αγοράσουμε έπρεπε πρώτα να δώσουμε αναφορά για τα γυναικολογικά μας; Που μας άφησε κάποτε να γκαργκαλιάσουμε μέχρι να γυρίσουμε στο σπίτι να πιούμε νερό μόνο και μόνο για να μην αγοράσει ένα μπουκαλάκι απ' το περίπτερο κι εσύ δεν είχες ούτε σάλιο επάνω σου για να το πληρώσεις; Έπρεπε να μπορούσες να δεις το ύφος σου εκείνη την ώρα. Θυμάσαι τα ρούχα που έπαιρνες από την κυρία Φιλιώ ρίχνοντας τα μούτρα σου; Σύζυγος ιατρού και να ντύνεσαι με δανεικά; Ούτε οι πιο φτωχοί δεν το καταδέχονται για τις γυναίκες τους να γίνεται σε μόνιμη βάση. Θυμάσαι τα κλάματα που έριχνες μέχρι να τον καταφέρεις να σου δώσει ελάχιστα; Τις καταστάσεις που δημιουργήθηκαν; Τα μετρημένα που υπήρχαν εδώ μέσα; Τους γάμους που δεν πήγαμε γιατί δεν ήθελε να πάρει δώρο; Ακόμα τον θυμάμαι το γάμο του Τάκη. Το πόσο πολύ ήθελα να πάω σ' αυτόν τον ξάδερφο και αναγκαστικά δεν πήγα επειδή ντρεπόμουν τα χέρια μου τα ξερά. Το χάλι του σπιτιού για να μην πληρώσει ποτέ μια σωστή επισκευή το βλέπεις; Μια ζωή επειδή εκείνος λυπόταν το καρφί, χάναμε όλοι μαζί και το πέταλο και έπρεπε να έχουμε και ενοχές επειδή κάποτε αγόρασε ένα ζευγάρι παπούτσια που μας το κοπάνανε συνέχεια με το πιο δυστυχισμένο ύφος του κόσμου για να τον λυπηθούμε. Πάντα προσπαθούσε να παριστάνει

το θύμα, να φορτώνει σε μας τη δική του κόλαση. Για να μη σου θυμίσω πάλι την εποχή που είχα κάνει εγχείρηση στη μύτη και δεν έπρεπε να πέσει νερό στο κεφάλι μου. Έμεινα σχεδόν ένα μήνα άλυστη προκειμένου να μη μου δώσει λεφτά για να λουστώ στο κομμωτήριο. Όπως διαχειρίστηκε την τσέπη του, διαχειρίστηκε και τη ζωή του. Πες μου, σε παρακαλώ, έχεις να θυμάσαι κάτι καλό;

Φευγαλέα γύρισε ο νους της Κλημεντίνης στους πρώτους μήνες του γάμου της. Την πρώτη φορά που του ζήτησε χρήματα για να πάει στο κομμωτήριο και αρνήθηκε κατηγορηματικά να τα δώσει στην ίδια. «Πήγαινε και κάνε τι θέλεις με οικονομία και θα περάσω εγώ το απόγευμα να πληρώσω» της είχε πει. Κι εκείνη ντράπηκε τόσο πολύ, που το ακύρωσε.

«Σου μιλάω. Πού ταξιδεύεις; Πες μου, έχεις να θυμάσαι κάτι καλό;»

«Έχω. Έκανα εσάς. Και όλα αυτά τελείωσαν όταν άρχισα να παίρνω το νοίκι απ' το μαγαζί».

«Αν θυμάσαι καλά, στην ουσία σου το έπαιρνε πίσω. Δεν μας ξαναέδωσε ούτε μια δραχμή και προσπαθούσε να σου φορτώσει όσα παραπάνω έξοδα μπορούσε για να βγάλει τη χασούρα. «Πηγαίνετε στη μάνα σας που έχει περισσότερα» έλεγε συνέχεια, για να του μείνουν τα δικά του να τα κάνει ποιος ξέρει τι. Αν βρεις απ' αυτά έστω μια δεκάρα, να μου τρυπήσεις τη μύτη».

«Λες;»

«Είμαι σίγουρη. Σου είπα τίποτε;»

«Όχι».

«Το φαντάζομαι. Σιγά μη δούλεψε μια ζωή και μάλιστα σα γιατρός, σιγά μη δημιούργησε τόσες καταστάσεις μέσα στο σπίτι, για να του μείνουν στο τέλος τριακόσια χιλιάρικά. Είσαι με τα καλά σου; Πάνε αυτά και να το θυμάσαι. Από απόψε κάποιοι τα γλεντάνε στην υγεία των κορόιδων που τα στερήθηκαν. Και, δυστυχώς, πρέπει να είναι πολλά».

«Δε μπορεί, κάποιος δικηγόρος ή συμβολαιογράφος θα μας τηλεφωνήσει, ή θα έρθει μια ειδοποίηση για το νοίκι κάποιας θυρίδας, ή κάτι άλλο τέλος πάντων. Δεν είναι δυνατόν, θα τη βρούμε την άκρη».

«Μ' αυτό το πλευρό να κοιμάσαι. Γιατί τον ανέχτηκες τόσα χρόνια;»

«Είχα εσάς. Αλλά όταν θα παντρευτείς κι εσύ, να δω τι θα κάνεις».

«Μην ανησυχείς. Δεν πρόκειται να παντρευτώ για να μη χρειαστεί να ανεχθώ ποτέ κανέναν. Παντρεύτηκες εσύ και για τις δυο μας και την είδα την προκοπή σου».

«Δε θα κάνεις παιδιά;»

«Ποτέ, πρώτον γιατί δεν έχω σκοπό να βάλω κερατά στο κεφάλι μου και δεύτερον γιατί δεν θέλω τα παιδιά να με κρατούν δεμένη με ένα μαλάκα».

«Γιατί, Πελαγίτσα μου;»

«Ρίξε μια ματιά γύρω σου να δεις τι γίνεται. Για τον πατέρα είπαμε, ας είναι ελαφρύ το χόμα του, τα είπαμε και τα ξέρεις πολύ καλά. Δες το Σιδέρη: βλαμμένος. Ζει αλλού και σε όποια του δείξει το παραμικρό ενδιαφέρον πέφτει με τα μούτρα. Δες τα αδέρφια σου: εκτός συναγωνισμού. Ο Δημήτρης πουλάει μούρη με τις ξένες πλάτες και ο Αποστόλης είναι ένα σκέτο παράσιτο. Μόνο ο Κώστας αξίζει και γι' αυτό έχει πάρει τις αποστάσεις του. Δες τον πατέρα σου: από μόνος του είναι λόγος να μη γίνει κάποιος χημικός – μηχανικός. Αν είναι έτσι οι άντρες, προτιμώ να μην κάνω ποτέ παιδί. Άλλωστε υπάρχει πάντα και η λύση της υιοθεσίας. Μόνο ο καπετάνιος αξίζει, αλλά αυτός έχει πρόεδρο τη γυναίκα του.

«Αυτά τα λες τώρα. Όταν ηρεμήσεις.....»

«Καληνύχτα και όπως είπαμε. Αύριο στην κηδεία σε θέλω αξιοπρεπή. Δε χρειάζονται πολλά πολλά, απαλλαχθήκαμε από μία εστία μόλυνσης. Αυτό να σκέπτεσαι».

Είχε γίνει η σούμα. Τελικά το μόνο σίγουρο είναι πως τα μόνα πράγματα που μπορεί κανείς να πάρει από τη ζωή είναι αυτά και μόνο που είναι ικανός να προσφέρει. Βεβαιωμένο. Ο Παναγιώτης μόνο στην Κλημεντίνη έλειψε.

Λένε πως τα σάβανα δεν έχουν τσέπες. Χα! Μπορεί να μην έχουν τσέπες για όλο τον υπόλοιπο κόσμο, αλλά τα σάβανα του Παναγιώτη είχαν και παραείχαν. Η Πελαγίτσα επαληθεύτηκε με το χειρότερο τρόπο. Από αυτά που μάζευε τόσο φιλάργυρα ο πατέρας της όλη του τη ζωή «για τα παιδιά του», δεν βρέθηκε ποτέ ούτε μια δραχμή, όσο και να έψαξαν. Και έψαξαν πολύ και για καιρό. Έκαναν φύλλο και φτερό τα χαρτιά του, τηλεφώνησαν σε δυο συμβολαιογράφους που είχε στην ατζέντα του, συμβουλευτήκαν δικηγόρο, για μήνες περίμεναν από κάπου μια ειδοποίηση, αλλά τίποτε. Στην ουσία, τα πήρε μαζί του. Άδικα στερήθηκαν, άδικα έκλαψαν, άδικα δημιουργήθηκαν τόσες άσχημες καταστάσεις, άδικα απαξίωσε τον εαυτό του, άδικα υπέθαλψε το κύρος του ως οικογενειάρχη, άδικα έγιναν όλα.

Πάντως, έστω και χωρίς αυτά και με εισοδήματα κουτσουρεμένα, το σπίτι γέμισε λεφτά. Το πρώτο πράγμα που έκανε η Πελ ήταν να πετάξει το άθλιο τζιν παντελόνι της, το μοναδικό που είχε. Αγόρασε πολλά και όμορφα καινούργια ρούχα, παπούτσια και καλλυντικά. Η βασική αιτία των προβλημάτων, «η ρίζα του κακού» όπως έλεγε χαρακτηριστικά στέλνοντας τη μάνα της στον Άδη είχε πια εκλείψει και αισθανόταν πιο ανάλαφρη και έτοιμη για πολλά καινούργια πράγματα. Νοικιάστηκε το ιατρείο και με τη σύνταξη συν το ενοίκιο του καταστήματος περνούσαν μια χαρά και τους έμεναν κιόλας. Βεβαιώθηκε πια η Πελ πως με το θάνατο του πατέρα της είχαν χάσει πολλά χρήματα.

Ξαφνικά, είχαν τελειώσει όλα. Άλλαξε κρεβατοκάμαρα η Κλημεντίνη και αγόρασε καινούργια στρώματα για τα παιδιά. Τα παλιά είχαν βουλιάξει καιρό τώρα κι ο Παναγιώτης όλο «του χρόνου» έλεγε. Το ψυγείο τους είδε είδη που τα προηγούμενα χρόνια δεν τα ήξερε καν. Για παράδειγμα ζαμπόν ή αναψυκτικά. Και άρχισε να βγαίνει συχνά τα απογεύματα με τη Φιλιά και τις υπόλοιπες.

Όταν ορκίστηκε ο Σιδέρης, πήγε ένα ταξιδάκι στο Παρίσι. Του το είχε τάξει η μάνα του καιρό πριν.

«Ευκαιρία να δεις τη γενέτειρά σου».

Τον κάρφωσε η Πελ, την ώρα που τακτοποιούσε τη βαλίτσα του.

«Ποια γενέτειρά μου;»

«Έλα τώρα! Σε τα μας;»

«Πελαγία.....»

«Βλαμμένε. Κοίτα να βρεις το σπίτι των προγόνων σου και να το φωτογραφήσεις για να το δείχνεις. Και να μην ξεχάσεις να επισκεφθείς τον τραπεζίτη μας;»

«Ποιον τραπεζίτη μας;»

«Το γνωστό, ξέρεις εσύ. Αν νομίζεις πως δεν τις ξέρω τις μαλακίες σου, είσαι πολύ γελασμένος».

Εντύπωση του έκανε. Τι ακριβώς – και πότε – είχε συμβεί και πήρε είδηση η μικρή τόσα πολλά; Δεν θα τη ρωτούσε, δεν άντεχε να ρεζιλευτεί τόσο πολύ, αλλά κατάλαβαινε πως τον δούλευε.

Πάντως, πήγε ο Σιδέρης ταξίδι στο Παρίσι και έμεινε δέκα ολόκληρες ημέρες. Πέρασε τέλεια. Περιπάτησε στην Avenue Foch χαρούμενος που την είδε από κοντά και, γενικώς περιπάτησε τόσο πολύ, που γύρισε με ματωμένα και πρησμένα πόδια, αλλά άξιζε τον κόπο. Έμαθε και τις γωνίες. Έφαγε όλα τα γαλλικά γλυκά που μόνο ακουστά τα είχε και έφερε μαζί του ένα ξύδι με φραγκοστάφυλο από το Fauchon που μια ζωή το άκουγε και ευτυχώς που ήρθε η στιγμή να περάσει και την πόρτα του έτσι για να έχει να λέει και δυο γαλλικά μπερέ, που τα φορούσε με πολύ καμάρι. Τουλάχιστον θα

είχε να λέει και να περιγράφει, αλλά η μεγάλη φόρα του είχε κοπεί. Εννοείται, πως το νου του τον είχε διαρκώς στη Μυρσίνη και ήθελε πάρα πολύ να είναι κι αυτή εκεί. Να μείνουν σε μια σοφίτα, να περπατήσουν στην πόλη και στις γέφυρες πάνω από το Σηκουάνα μαζί, πιασμένοι χέρι – χέρι στη λιακάδα. Και στη βροχή, αγκαλιασμένοι σφιχτά κάτω από την ίδια ομπρέλα. Όλοι όσοι έλεγαν πως ποτέ δεν θα υπάρξει πόλη που να της ταιριάζει τόσο πολύ η βροχή, είχαν δίκιο. Στη βροχή, η Μυρσίνη του έλειπε αφάνταστα. Πάντως, έστω και μόνος του, ευχαριστήθηκε. Μετά διέκοψε την αναβολή και μέχρι να πάει στρατιώτης έπιασε δουλειά στο περίφημο και πασίγνωστο Soukis Travel. Οι θείοι του τού υποσχέθηκαν πως, αν ήθελε, θα μπορούσε να επιστρέψει μετά το στρατό και πολύ το χάρηκε ο Σιδέρης.

Σαν προστάτης οικογένειας έκανε μικρότερη θητεία. Ούτε η παραμεθόριος τον ένοιαζε, ούτε η νυχτερινή σκοπιά. Ειδικά αυτή ήταν έως ευλογημένη, γιατί είχε δίπλα του τη Μυρσίνη. Τόσο έντονα τη σκεπτόταν, που σχεδόν την άγγιζε.

Όσο για την Κλημεντίνη; Ήταν ανακουφιστικό, γιατί είχε προηγηθεί άλλο ένα καλό: η Πελ είχε αφήσει το στασίδι στην καφετέρια και είχε πιάσει δουλειά σε μια ασφαλιστική εταιρεία. Για σπουδές που της είχε πει η μάνα της; Ούτε λόγος. Δυστυχώς, είχαν περάσει αρκετά χρόνια. Για την ακρίβεια, είχαν περάσει όλα τα χρόνια της γνώσης και πήγαν χαμένα. Για να διαβάσει οτιδήποτε, έπρεπε να ξανασυστηθεί με τα βιβλία της, πράγμα καθόλου εύκολο. Την είχαν εγκαταλείψει για πάντα.

Εννοείται πως η τρέλα του Σιδέρη παρέμενε, αν και πολύ πιο περιορισμένη. Τώρα ήταν άλλου είδους ταραχή. Μετά το δούλεμα που του είχε κάνει η Πελ, είχε κόψει τις μαλακίες περί γαλλικής καταγωγής και ανώτερης κοινωνικής τάξης. Καλά πώς έγινε και τον κατάλαβε; Τώρα είχε αποκτήσει άλλου είδους ψώνιο, αλλά πάντα γαλλικό. Από την Αγγλία είχε κρατήσει μόνο τη συνήθεια του απογευματινού τσαγιού. Τώρα, είχε κάνει μεταπτυχιακό στο Παρίσι, όπου είχε συνδεθεί με μια πλούσια γιαπωνέζα που σπούδαζε εκεί θέατρο. Λόγω της κουλτούρας της, όταν τον συναντούσε υποκλινόταν μπροστά του και το ίδιο έκανε και η μάνα της κάποτε που πήγε να δει την κόρη. Και ο Σιδέρης δεν ήξερε τι να κάνει μαζί τους.

Τις καινούργιες γνώσεις που αποκόμισε, τις χρησιμοποιούσε στο διεθνές τουριστικό γραφείο όπου εργαζόταν και, φυσικά, ήταν απολύτως απαραίτητος. Σύντομα δε, θα πήγαινε μια τουρνέ στα υποκαταστήματά τους. Πρώτα στο Γκέτεμποργκ και μετά στην Καραϊβική, για να επιβλέψει την αγορά του καινούργιου κρουαζιερόπλοιου που θα αγόραζαν, προκειμένου να μην εξαρτώνται σταθερά από τον καθένα και να κάνουν τη δουλειά τους όπως την ήξεραν και όπως την ήθελαν.

Στη ζωή έρχονται κάτι απίστευτες συμπτώσεις. Την ημέρα που απολύθηκε από το στρατό, αποφάσισε να κάνει μια μεγάλη βόλτα στο κέντρο της Αθήνας. Από την επόμενη κιόλας θα πήγαινε στη δουλειά. Αμέριμνος έτσι όπως περπατούσε, ξαφνικά το βλέμμα του έπεσε σε ένα γνώριμό του ουρανό μπουφάν. Αλλά πολύ γνώριμό του. Μπουφάν σε τέτοιο χρώμα, μόνο η Μυρσίνη είχε. Σίγουρος πως ήταν αυτή, έτρεξε να την προφτάσει και βρέθηκε μπροστά της λαχανιασμένος. Όντως ήταν η Μυρσίνη, η οποία αιφνιδιάστηκε, έτσι απότομα που τον είδε μετά από δυο χρόνια. Του έδωσε με ευγένεια το χέρι της και μετά την απαραίτητη χειραψία που αντάλλαξαν το τράβηξε αμέσως με αηδία. Η παλάμη του Σιδέρη ήταν σταθερά ιδρωμένη. Όσο για κείνον; Κουμπώθηκε. Γιατί έστω και τα λίγα δευτερόλεπτα που μεσολάβησαν, πίστεψε πως μόλις τον έβλεπε θα έπεφτε στην αγκαλιά του και όλα θα άρχιζαν ξανά, πως το ίδιο κιόλας βράδυ θα σχεδίαζαν το γάμο τους.

«Σιδέρη! Εσύ; Τι κάνεις;»

Δεν τόλμησε να πει την κλασική του σάχλα «εσύ καλά, εγώ;». Η κατάσταση απαιτούσε σοβαρότητα.

«Χαίρομαι που σε βλέπω».
«Κι εγώ».
«Πες μου τα νέα σου».
«Μετά τη σχολή έκανα ένα μεταπτυχιακό στο μάρκετινγκ και τώρα δουλεύω στη «Ναυτεμπορική» ψάχνοντας παράλληλα για κάτι άλλο. Εσύ;»
«Σήμερα απολύθηκα και κάνω μια βόλτα».
«Πού υπηρετήσεις;»
Κλασικός ο Σιδέρης, άρχισε τα τρελά του. Ανέβαινε σιγά – σιγά.
«Στο ναυτικό, φυσικά. Φρόντισε ο νονός μου και δυο συνάδελφοί του. Είχα τρεις ναυάρχους να ενδιαφέρονται. Από αύριο θα πάω πάλι στη δουλειά. Θα ξεκινήσουμε με μια σύσκεψη».
«Πού δουλεύεις;»
«Στο ταξιδιωτικό γραφείο που έχουν τα αδέρφια της μητέρας μου».
«Γιατί δεν σε παίρνει μαζί του ο θεός σου ο τραπεζίτης;»
«Ορίστε;»
«Πολύ λογικό να μη θυμάσαι. Με την περιουσία σας ποιος ασχολείται;»
«Η αδερφή μου. Καιρό τώρα».
«Πήρε το πτυχίο της;»
«Φυσικά».
«Άσκηση έκανε;»
«Εννοείται. Δυο από τα μεγαλύτερα δικηγορικά γραφεία της Αθήνας την περίμεναν για να την εκπαιδεύσουν».
«Αδιόρθωτος» σκέφτηκε η Μυρσίνη, αλλά τον άφησε να λέει. Ήθελε να δει μέχρι πού θα το φτάσει.
«Μπράβο. Συγχαρητήρια».
«Κι εγώ μια χαρά είμαι εκεί. Τον άλλο μήνα θα πάω πρώτα στο υποκατάστημά μας στο Γκέτεμποργκ και μετά στην Καραϊβική για δουλειά».
Σιδέρης ήταν αυτός. Μπορούσε να μην πει τα δικά του; Αν μπορούσε, δεν θα ήταν ο Σιδέρης, θα ήταν κάποιος άλλος. Αλλά και η Μυρσίνη έγινε δεόντως αιχμηρή.
«Συνεχίζεις τα ίδια, έτσι;»
«Τι εννοείς;»
«Άσε τα τρελά περί της Καραϊβικής. Το πολύ – πολύ να πας μέχρι τη Σαλαμίνα. Όσο για τη σύσκεψη; Αστεία πράγματα. Σε περιμένουν να συσχεφθείτε για ποιο πράγμα; Εκ των πραγμάτων έλλειπες για καιρό».
«Πρέπει να ενημερωθώ».
«Θα σου αναθέσουν τη διοίκηση;»
Σιωπή έπεσε ανάμεσά τους και η αμηχανία ήταν έκδηλη. Βρήκε την ευκαιρία ο Σιδέρης να της κάνει την ερώτηση που τον έκαιγε δυο χρόνια τώρα.
«Μυρσίνη, γιατί χωρίσαμε;»
«Θέλεις πραγματικά να σου πω;»
«Φυσικά».
«Για τα ψέματα που έλεγες, Σιδέρη».
«Εγώ; Πού σου είπα ψέματα;»
«Μόνο ψέματα έλεγες. Τερατώδη ψέματα. Για την γαλλική καταγωγή και την κοινωνική θέση που δεν είχες, για τον Κλεμανσό που ήταν πρόγονός σου, για τη γιαγιά σου που ήταν κυρία επί των τιμών της Φρειδερίκης, για τη σχέση της μάνας σου με τη βασίλισσα της Ισπανίας, για τη θεία τη χήρα του λόρδου που έμενε στο Φάληρο και ήταν ανύπαρκτη και το σπίτι της ακατοίκητο, για την κυρία Κλεοπάτρα που τη φρόντιζε και έφτιαχνε γκατό νεγκρ και όταν μπερδεύτηκες έγινε Θεοδώρα, για την Ολλανδέζα αριστοκράτισσα που είχε παντρευτεί ο θεός σου ενώ ήταν μια Ολλανδέζα

βλάχα, για την αδερφή σου που ήταν φοιτήτρια στη νομική της Θεσσαλονίκης και δεν είχε περάσει ούτε απ' έξω, για τις δεξιώσεις που πήγαιναν οι γονείς σου κάθε μέρα, για το χορό των ντεμπιτάντ, για την αδερφή του πατέρα σου με τον άντρα το ναύαρχο που έμεναν στο Κολωνάκι, για το αυτοκίνητο του ναύτη που ήταν το δικό σας, για το κότερο του θείου σου που δεν υπήρχε, για το οικόσημο, για το Σαμονί, για το Παρίσι, για το Μονακό, για τη Ρώμη, για τη Μαδρίτη, για τον Πομπιντού..... θέλεις κι άλλα;»

Κεραμίδι έπεσε στο κεφάλι του. Ξαφνικό του ήρθε και άρχισε να ψελλίζει. Κυριολεκτικά, έχασε τα λόγια του.

«Μυρσίνη, ξέρεις, εγώ.....εμείς.....η οικογένειά μας.....»

«Άντε στο καλό. Χάρηκα που σε είδα και θα ήθελα να σου δώσω μια συμβουλή. Προσγειώσου στην πραγματική σου ζωή και μη λες ψέματα. Κι αν δεν μπορείς, φρόντισε τουλάχιστον να είναι τόσα ώστε να τα κοντρολάρεις. Δηλαδή, λίγα και όσο πιο ανώδυνα γίνεται. Να μπορείς να τα θυμάσαι και να τα διασταυρώνεις πριν τα πεις. Θα πέφτεις σε λιγότερες αντιφάσεις».

«Μυρσίνη, ξέρεις.....»

«Α! Και κάτι ακόμα: για την ιστορία, τίτλος γενικού προξένου στη Γερμανία δεν υπάρχει. Υπάρχει ο πρέσβης στη Βόννη και έξι ή επτά πρόξενοι σε άλλες πόλεις. Και οι διπλωμάτες κάθε τρία ή το πολύ τέσσερα χρόνια εναλλάσσονται».

«Γιατί μου το λες αυτό;»

«Για το θείο σου το διπλωμάτη που ήταν για πολλά χρόνια Γενικός Πρόξενος στη Γερμανία».

Τη φωνή του είχε χάσει ο Σιδέρης, αλλά προσπάθησε να συνεχίσει ψελλίζοντας.

«Με παρεξήγησες....ξέρεις.....»

«Πάντως ομόρφυνες. Γειά χαρά και όπως είπαμε».

Αποχαιρετίστηκαν. Της έτεινε το χέρι του που έτρεμε ελαφρά, αλλά έμεινε μετέωρο. Η Μυρσίνη δεν θέλησε να ανταποδώσει τη χειραψία αγγίζοντας την παλάμη του. Απλώς τον άγγιξε ελαφρά στον ώμο. «Καλό παιδάκι το δόλιο, αλλά βλαμμένο» σκεπτόταν. «Ένας Μινχάουζεν. Ποιος ξέρει τι κουβαλάει μέσα του, τι τον οδήγησε σε τόσο τερατώδη ψέματα, πώς έχει ζήσει, τι απραγματοποίητες επιθυμίες, τι κρυμμένοι φόβοι και τι ματαιωμένες ανάγκες τον βαραίνουν». Αλλά αυτό δεν ήταν δικό της θέμα.

Ο Σιδέρης παρέμεινε καρφωμένος στο πεζοδρόμιο να τη βλέπει βουρκωμένος να απομακρύνεται. Είχε ακόμα την παράλογη ελπίδα πως ξαφνικά θα έκανε μεταβολή και θα έτρεχε μετανιωμένη καταπάνω του, αλλά τίποτε δεν έγινε. Περίμενε μέχρι που χάθηκε. Ούτε το κεφάλι της δεν γύρισε προς τα πίσω.

Σχεδόν ράκος γύρισε το μεσημέρι στο σπίτι. Γιατί όλα περίμενε να τ' ακούσει. Πως δεν τον αγάπησε ποτέ, πως έπαψε να τον αγαπάει, πως νόμιζε πως τον αγάπησε, πως δεν τον ήθελε η Σοφία, πως δεν της άρεσε, πως κατάλαβε πως δύσκολα θα στεκόταν δίπλα του (Χριστέ μου!) και ένα σωρό άλλα, πάντως όχι αυτά που άκουσε. Τι τα ήθελε; Γιατί ξεπέρασε τα όρια; Μετανιωμένος, εκείνη την ημέρα έκλεισε οριστικά το κεφάλαιο «Μυρσίνη». Αναγκαστικά και με μεγάλο πόνο στην ψυχή.

Μετά το θάνατο του Παναγιώτη, η Παρασκευούλα άρχισε να τους επισκέπτεται πιο συχνά. Λίγο – λίγο, άρχισε να διανυκτερεύει εκεί, μέχρι που σχεδόν εγκαταστάθηκε. Προτιμούσε να είναι με την Κλημεντίνη και τα παιδιά της, παρά στο πατρικό. Είχε μεγαλώσει πια. Εκεί και κουραζόταν πιο πολύ και νευρίαζε. Κουραζόταν επειδή όλο και της φόρτωναν δουλειές. Έπρεπε να μαγειρεύει ακόμα και το φαγητό του μικρού Μενέλαου καθώς η Παγωνίτσα εξακολουθούσε να μην έχει καμία σχέση με το νοικοκυριό, κάτι που η Πελαγία το θεωρούσε απολύτως φυσιολογικό. Και είχε κάθε λόγο να νευριάζει με όλα αυτά που έβλεπε και που άκουγε σε καθημερινή βάση.

Πρώτα – πρώτα με την Πελαγία. Ενώ γινόταν αλοιφή όταν έβλεπε εκείνο το χα-

μένο την Πέγκι και σκοτωνόταν να την εξυπηρετήσει με ό,τι ήθελε παρά τα χρόνια και τη μοιραία ανημπόρια της, μόλις έβλεπε τη Βιβή ήθελε να της βγάλει τα μάτια, χωρίς η κοπέλα να της έχει κάνει ποτέ τίποτε και χωρίς ούτε να την ενοχλεί, ούτε να της ζητάει κάτι. «Τεμπέλα» την ανέβαζε «άχρηστη» την κατέβαζε, ξεχνώντας πως είχε πάντα σε πολύ σπουδαία εκτίμηση τις γυναίκες που δεν εργάζονται. Εξακολουθούσε δε να πιστεύει πως το Δημήτρη τον εκβιάζει για να μένει μαζί της.

Δεύτερον, με τον Αποστόλη και τις σάχλες του. Προτιμούσε να στριμώχνεται στο «στούντιο» παρά να μετακομίσει στο καινούργιο του σπίτι, επειδή δεν ήταν τελειωμένη η πισίνα. Για το λόγο αυτό κρατούσε μούτρα και του πεθερού και του κουνιάδου του, που σα χαζός τη δέχτηκε τη μετακόμιση για να μην κακοκαρδίσει τον πατέρα του και τώρα είχε το θράσος να περιμένει από τον Αποστόλη να βάλει τα μισά για να τελειώσουν.

Τρίτον, με τον Μενέλαο. Κανάκευε το μπέμπη και του έλεγε συνέχεια ότι μόνο χημικός μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου πρέπει να γίνει, για να δοξαστεί επιτέλους και το όνομα και η οικογένεια.

Αλλά αυτό που την έκανε να πάρει τα μάτια της και να φύγει για μερικές ημέρες, ήταν η τελευταία επίσκεψη της Ναυσικάς. Το τι είπαν και το τι ξέρασε το στόμα τους, ήταν άλλο πράγμα. Και να μην καταλαβαίνουν τίποτε. Να λένε το ίδιο πράγμα η κάθε μια από τη σκοπιά της και ενώ η μία θα έπρεπε να έχει δίκιο και η άλλη άδικο να έχουν και οι δυο δίκιο και να τα βάζουν με τους άλλους και η μια να παρηγορεί την άλλη και να της δίνει δίκιο, ήταν άνω ποταμών. Φαύλος κύκλος.

Η Πελαγία αγανακτισμένη έπιασε το συμπέθερο και τον πέρασε γενεές δεκατέσσερις για την αθέτηση της υπόσχεσής του να παραδώσει το σπίτι έτοιμο στον κοπρίτη. «Έχεις δίκιο, Πελαγίτσα μου» της έλεγε συνέχεια η Ναυσικά.

Όσο για τη Ναυσικά; Μετά από λίγο άρχισε να κλαίει για την απαίτηση που μετά από τόσα χρόνια γάμου της Πόπης εξακολουθούσε να έχει η συμπεθέρα η Νίλα για ιατρείο και μάλιστα στο Κολωνάκι. «Έχεις δίκιο, Ναυσικούλα μου» την παρηγορούσε η Πελαγία.

«Δεν τς άντιξα, Κλημιντίνη μ' κι έφγα».

«Κάθισε εδώ όσο θέλεις».

«Νάσι καλά, κουρτσάκι μ'».

Αλλά η Ναυσικά δεν έκλαιγε για τις απαιτήσεις της Νίλας. Στο κάτω – κάτω, ο Πέτρος δεν είχε ζητήσει ποτέ τίποτε κι αυτό ήταν που είχε σημασία. Έκλαιγε γιατί στην ουσία είχε καταλάβει πολύ καλά, πως ο γάμος της Πόπης είχε αποτύχει. Την καταλαβαίνει την κόρη της πως δεν ήταν ευτυχισμένη, αλλά ποτέ και για κανένα λόγο δεν θα το παραδεχόταν. Ούτε θα το παραδεχόταν, ούτε θα το ξεστόμιζε, ούτε καν στην εξ απορρήτων της Πελαγία που της είχε πει τόσα και τόσα. Δεν λέγονται όλα σε όλους. Προτιμούσε να αυτοκτονήσει. Αλλά μέσα της το ήξερε πολύ καλά, όπως επίσης ήξερε πως ήταν η αποκλειστικά υπεύθυνη γι' αυτόν το γάμο. Πού είχε κάνει λάθος;

Το μόνο που ήθελε, ήταν να καλοπαντρευτεί η κόρη της και να ζήσει στην αναπαυτική πλευρά της ζωής. Να γίνει το μπιζουδάκι ενός εξαιρετικού συζύγου που θα την είχε στα όπα – όπα και θα έτρεχε σαν τρελός για να ικανοποιήσει τις επιθυμίες της, μόνο και μόνο για να ξεπληρώνει την ακριβή της παρουσία στη ζωή του. Αλλά τίποτε τέτοιο δεν είχε γίνει. Αντιθέτως, η Πόπη είχε γίνει σα μαούνα και όλα πάνω της φώναζαν πως ο γάμος της μπορεί να ήταν «τεχνικά» σωστός, αλλά οπωσδήποτε δεν ήταν αυτός που ήθελε. Ο Πέτρος δεν ήταν κακός, αλλά την είχε γραμμένη κι εκείνη και τις ανάγκες της, έτσι όπως τους είχε γραμμένους όλους και πρώτα – πρώτα τη μάνα του. Μόνο για την ομάδα του Ολυμπιακού ενδιαφερόταν. Εκτός από συνδικαλιστής ήταν και φανατικός ποδοσφαιρόφιλος. Ας νόμιζε κάποτε πως απλώς δεν της έδινε σημασία για να υπερασπιστεί την Πόπη. Δυστυχώς, οι καλές της προθέσεις είχαν

αποτύχει. Όση γλυκύτητα και να έδειξε, όσο και να μη μίλησε, όσο και να προσπάθησε να τους φέρει με τα νερά της, ήταν καιρός να παραδεχτεί πως είχε αποτύχει. Το έβλεπε πια καθαρά.

Η Πόπη, από ένα χαϊδεμένο κορίτσι που νόμιζε πως τα είχε όλα έτοιμα μόνο και μόνο επειδή υπήρχε, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα μετατράπηκε σε μια πολύ εύσωμη κυρία που δεν είχε πάνω της τίποτε το νεανικό. Μέχρι που είχε χοντρώνει και η πλάτη της. Βάδιζε πια σα συγκαμένη. Εκείνος ο κορίτσαρος μπατάλεψε και ασχήμηνε σύμφωνα με το μέσα της. Γιατί το μέσα της ήταν μαύρο και μάταια προσπαθούσε να πιαστεί από κάπου για να βρει λίγο φως. Βαθιά μέσα της ήταν δυστυχισμένη. Μόνο με τα παιδιά της χαιρόταν, αλλά προς το τέλος της ημέρας ούτε αυτά τα ήθελε. Ο Ηλίας ήταν ήσυχο παιδάκι, αλλά έμοιαζε τόσο πολύ του αντιπαθητικού παππού του – μέχρι που είχαν το ίδιο σχήμα κρανίου - που απορούσε πως ένα τέτοιο παιδί γεννήθηκε από την ίδια. Όσο για τη Γκρέτα; Της έμοιαζε πολύ. Είχαν το ίδιο ψηλό μέτωπο, αλλά ήταν τόσο ζωηρή, τόσο γλωσσού και τόσο ατίθαση που δεν ήξερε τι να κάνει μαζί της. Επιπροσθέτως, αυτό το παιδί αποτύπωνε με μια απίστευτη ευκολία όλα τα παλιόλογα που τύχαινε να ακούσει. Όχι μόνο τα αποτύπωνε, αλλά και με μια εξαιρετική δεξιότητα έλεγε πάντα το σωστό παλιόλογο στη σωστή στιγμή, στέλνοντας τη μάνα της στον Άδη και κάνοντας τον πατέρα της να γελάει διακριτικά. Πολύ τη γούσταρε την κόρη του. Όταν την έπιανε η Πόπη στα χέρια της της έδινε να καταλάβει, αλλά ο Πέτρος είχε τις αντιρρήσεις του και αντί να μαλώσει τη Γκρέτα μάλωνε την γυναίκα του που μάλωνε το παιδί που βάδιζε στο σωστό μονοπάτι.

Δοκίμασε τα πάντα, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Τι με το καλό την έπαιρνε, τι με την αγριάδα, τι στο φιλότιμο προσπαθούσε να τη ρίξει, τι να την κουβεντιάσει, το αποτέλεσμα ήταν μηδενικό. Η Γκρέτα ήταν χειρότερη από δέκα αγόρια μαζί και παράσερνε και τον μεγάλο στις σκανταλιές, όπου η ευρηματικότητά της ήταν το κάτι άλλο. Μέχρι που τον έπεισε να παίζουν ποδόσφαιρο στο διάδρομο με μπάλα ένα κουτί ζαχαροπλαστικής που περιείχε την τούρτα που σκόπευε η μάνα της κάπου να προσφέρει. Αν είχε τύχει να γεννηθεί εκείνη πρώτη, ποτέ δεν θα έκανε δεύτερο παιδί. Μόλις πριν λίγες ημέρες είχε ξηλώσει ένα μεγάλο κομμάτι της ταπετσαρίας με τα αρκουδάκια που είχε βάλει στο δωμάτιό τους, την ώρα που η Πόπη μιλούσε με τη Ναυσικά στο τηλέφωνο. Μετά πήγε και κρύφτηκε κάτω από το κρεβάτι για μερικές ώρες, μέχρι της μάνας της να της περάσει. Όταν την έπιασε η Πόπη στα χέρια της την περιποιήθηκε δεόντως, αλλά η Γκρέτα της έλεγε «θα το τσανακάνω, παλιομαμά. Μήσου.».

Μπαϊλντισμένη, τους έδινε το βράδυ αντιβηχικό για να καλμάρουν και να κοιμηθούν μια ώρα αρχύτερα, για να βρει την ησυχία της, για να ηρεμήσει λίγο το κεφάλι της. Μια χαρά κατάντια. Αλλά έφταιγε κι εκείνη. Ήταν πια καιρός να παραδεχτεί πως είχε πέσει έξω στις προβλέψεις και πως η πεποίθηση πως θα περνούσε καλά στο γάμο της επειδή ο άντρας της την ήθελε περισσότερο από όσο εκείνη, αποδείχτηκε απλώς μια κουβέντα του αέρα. Έπρεπε να αναλογιστεί και τις δικές της ευθύνες. Δυστυχώς, τότε που αποφάσισε να πει το «ναι» στον Πέτρο είχε μια πολύ αόριστη ιδέα περί της ευτυχίας που ήθελε να αποκτήσει και δεν ήξερε πού πήγαινε. Και όποιος δεν ξέρει πού θέλει να πάει, συνήθως φτάνει κάπου που δεν θέλει. Δυστυχώς.

Πού είχε πάει η χαρά της ζωής που είχε μέσα της; Πού είχαν πάει το χιούμορ της, οι παρέες της, οι έξοδοί της, τα γλέντια της, τα λούσα της, τα κιλά της, τα μαλλιά της, τα νιάτα της; Πώς έφτασε στο σημείο να περιφέρεται σέρνοντας το ανούσιο της ζωής της; Μη χειρότερα, Παναγία μου! τι ακριβώς είχε γίνει και δεν το είχε πάρει είδηση; Πώς είχε μπλέξει τόσο πολύ με τις καλές τέχνες του πλυντηρίου, του μαγειρέματος, του σιδερώματος που κάποτε τις κορόιδευε; Τι ακριβώς είχε γίνει και τώρα περίμενε τον Πέτρο να γυρίσει από τη δουλειά για να της πει κάποιο νέο απ' τον κόσμο; Γιατί αντί για Πόπη την έλεγε Ποπερό; Από πότε είχε να βγει έξω για διασκέδαση; Η μο-

ναδική τους έξοδος γινόταν μια φορά το χρόνο παρέα με κάτι ξενέρωτους, όταν πήγαιναν στο χορό του νοσοκομείου.

Και ο Πέτρος μόνο για τα ιατρικά της μιλούσε, όταν της μιλούσε και δεν καθόταν κουρασμένος μπροστά στην τηλεόραση. Αλλά σε γενικές γραμμές ήταν ευχαριστημένος και καμιά φορά κεφάτος. Όπως ήταν ένα βράδυ που της διηγήθηκε ξελιγωμένος στα γέλια για μια περιττή εγχείρηση που διέταξε ένα συνάδελφός του μόλις ναρκώθηκε ο ασθενής, μόνο και μόνο για να τα οικονομήσει. Το άγχος του για το ΕΣΥ είχε μετριαστεί. Έτσι όπως εφαρμόστηκε τελικά, όχι μόνο διέλυσε τους όποιους φόβους του, αλλά παράλληλα του άνοιξε νέους δρόμους και του έδωσε νέες δυνατότητες αύξησης του εισοδήματός του πέρα από τα καθαρά ιατρικά του καθήκοντα. Και επειδή ο κόσμος είναι μικρός και ο ιατρικός ακόμα μικρότερος, έβγαλε και κακό όνομα. Όχι τόσο για τη χειρουργική του δεινότητα – με τα χρόνια είχε βελτιωθεί – όσο για τις απαιτήσεις του. Και η Πόπη είχε υιοθετήσει πολλές από τις συνήθειές του. Όποτε τον ζητούσε κάποιος στο τηλέφωνο, του πήγαινε το ακουστικό μουτζώνοντάς το προκαταβολικά. Αλλά ήταν ευγενική.

«Η κυρία Σπυροπούλου».

Έπαιρνε ο Πέτρος το ακουστικό και έδινε συνέχεια μούντζες στη Σπυροπούλου.

«Καλησπέρα».

«Καλησπέρα, γιατρέ μου. Συγγνώμη για την ώρα, αλλά εσείς μου είπατε να σας πάρω για να μου πείτε λεπτομέρειες. Πως πάει ο άντρας μου;»

«Τον καθάρισα καλά, μην ανησυχείτε. Από άλλο θα πάει».

«Θα τον δείτε αύριο το πρωί;»

«Βεβαίως».

«Ευχαριστώ. Καληνύχτα, γιατρέ μου».

«Καληνύχτα».

Άφησε το ακουστικό στη θέση του με μια διπλή μούντζα.

«Αμα με δει, να μου γράψει».

«Δε θα πας;»

«Σιγά μην πάω. Θέλει να δει τον άντρα της γιατρός και δεν δίνει τίποτε; Δώσε, κυρά μου, το φακελάκι σου για να κάνεις τη δουλειά σου όπως πρέπει».

Και γελούσε το κοάλα. Το ΕΣΥ σ' αυτήν την οικογένεια είχε κάνει ένα μεγάλο καλό. Είχε βουλώσει το στόμα της Νίλας. Διότι από τη στιγμή που ο γιος της αποφάσισε να ενταχθεί, έπρεπε αναγκαστικά να κλείσει το ιατρείο που δεν είχε. Κουτί του ήρθε. Και μεγάλος μισθός και ένα σωρό παράπλευρα. Δεν ξαναμίλησε και μετά από δυο εγγόνια, την Πόπη την αποδέχτηκε, έστω και αναγκαστικά. Στο κάτω – κάτω, ήταν καλή κοπέλα. Βέβαια αν ο Πέτρος την είχε ακούσει, αν είχε παντρευτεί κάποια άλλη και είχε ήδη ένα μεγάλο και στρωμένο ιατρείο ίσως να ήταν διαφορετικά τα πράγματα, αλλά αυτό δεν θα το μάθαινε ποτέ. Μέχρι και η Ναυσικά είχε ανασάνει.

Τότε αποφάσισε πως ήταν πια καιρός να ξαναπαντρευτεί ο Τάσος της. Αυτή τη φορά ο γάμος του θα πετύχαινε γιατί τη νύφη θα την διάλεγε η ίδια, όπως διάλεξε τον Πέτρο για την Πόπη. Δύσκολα το πάθημα γίνεται μάθημα. Θα την έβρισκε την κοπέλα και μετά θα φρόντιζε να του τη γνωρίσει και πολύ διακριτικά να στρέψει το ενδιαφέρον του σ' αυτή. Σίγουρα πράγματα. Εκτός του ότι σε κάτι τέτοια ήταν άσσοι, στόχευε και στο μυαλό του γιού της. Δυστυχώς, όχι πρώτης κατηγορίας, αλλά αυτό ήταν άλλο ένα πράγμα που το ήξερε μόνο η ίδια. Δημοσίως, όχι μόνο δεν θα παραδεχόταν ποτέ και για τίποτε, αλλά στην παραμικρή νύξη θα παραξηγιόταν πολύ.

Και πρώτα - πρώτα, έπρεπε να τα βάλει όλα κάτω μόνη της. Το κυριότερο; Ότι και να ήταν η κοπέλα, έπρεπε η Πόπη να είναι καλύτερη. Η ασήμαντη Πόπη. Ως εκ τούτου, τίποτε δεν θα άφηνε στην τύχη. Σε καμία περίπτωση δεν θα επέτρεπε η σύγκριση να

είναι υπέρ της νύφης. Θα την έκοβε και θα την έραβε στα μέτρα της. Σιγά μην έβγαζε τα μάτια της μόνη της, σιγά μην άνοιγε το στόμα της Νίλας πάνω που – έστω και αναγκαστικά - είχε κλείσει.

Σχιζοφρένεια. Όλα τα προσόντα ήθελε να έχει η νύφη της, για να σταθεί επάξια δίπλα στον Τάσο. Να είναι νέα, ωραία, μορφωμένη, ευκατάστατη, καλλιεργημένη, ομιλητική, μέσα σ' όλα, απαραίτητα μη εργαζόμενη και ποιος ξέρει τι άλλο – σιγά μην κοίταζε πιο χαμηλά και, φυσικά, ανάλογα - για να τα εγκαταλείψει όλα. Για να χωθεί η Ναυσικά μέσα και να τα κανονίσει τα ζητήματα όπως ήξερε και όπως έπρεπε. Να την κάνει την κοπέλα χειρότερη από την Πόπη, να τη στείλει στο Γκέτεμποργκ ν' ανοίξει «σπιτάκι», να φτιάχνει «φαγάκια» για τα «παιδάκια» και τον «αντρούλη» της και να περνάει σε περίπτωση ανάγκης πιο άνετα από το κατινοδικείο που έστηναν με την Πελαγία και τα έλεγαν όλα έτσι όπως τις συνέφερε κάθε φορά. Στο κάτω – κάτω, θα έπαιρνε τον καλύτερο άντρα. Παίδαρο, λεφτά, με σπουδές στη Ζυρίχη (Χριστέ μου!) και διευθυντή τουρισμού για τα μεγάλα ξενοδοχεία, τους ναύλους και τις κρουαζιέρες γενικώς και υποδιευθυντή σε όλα τα υπόλοιπα τα έχοντα σχέση με τον τουρισμό.

Για πρώτη φορά έσπασε τα μούτρα της. Πολύ όμως.

Ήταν καλεσμένη σε ένα φιλικό της σπίτι για μια απογευματινή συνάθροιση γυναικών. Εκεί έκανε τη γνωριμία μιας πολύ ενδιαφέρουσας κυρίας. Κουβέντιασαν αρκετά και το βραδάκι ήρθε η κόρη της να την πάρει, απ' ευθείας από το γραφείο της. Ήταν μια πολύ νέα και ιδιαίτερα καλοβαλμένη δικηγόρινα, που έκανε τα πρώτα της βήματα στο πλευρό του επίσης δικηγόρου πατέρα της, που ήθελε πια να αποχωρήσει. Τρελάθηκε η Ναυσικά μόλις την είδε και – μέσα της – υποκλίθηκε αμέσως στην προσωπικότητα της Έλλης. Αυτό το κορίτσι ήταν για τον Τάσο ό,τι έπρεπε.

Από την άλλη κιόλας μέρα την έπεσε στη μάνα, καλώντας τη σε απογευματινό τσάι. Έπρεπε να δράσει γρήγορα, γιατί για καλή της τύχη, σε λίγες ημέρες θα ερχόταν ο Τάσος, περαστικός για την Κωνσταντινούπολη. Ευκαιρία να γνωριστούν. Τα προσόντα του γιου της η κοπέλα θα τα εκτιμούσε δίχως άλλο. Έστησε όλο το απαραίτητο σκηνικό και πρώτη – πρώτη κάλεσε την Πελαγία, που είχε χαρεί πολύ με τα νέα. Σίγουρα ο Τάσος έπρεπε να ξαναπαντρευτεί. Αρκετά είχε ζήσει μόνος του και τι καλύτερο από μια αξιόλογη Ελληνίδα; Το κορίτσι αυτό ήταν ό,τι έπρεπε για να ανοίξει «σπιτάκι» και να κλειστεί μέσα.

«Πολύ καλή κοπέλα, Πελαγίτσα μου. Μόλις τη δεις, θα καταλάβεις. Και η μητέρα της είναι εξαιρετική κυρία».

«Για να το λες εσύ, Ναυσικά μου, έτσι θα είναι. Δικηγόρος δεν μου είπες πως είναι;»

«Ναι, αλλά είμαι σίγουρη πως μόλις ανοίξει σπιτάκι, θα το τιμήσει όπως πρέπει. Εννοείται πως εσύ δεν ξέρεις τίποτε».

«Λέγονται τέτοια πράγματα; Θα είμαι εκεί στην ώρα μου και να είσαι σίγουρη πως θα πω τα καλύτερα για τον Τάσο μας».

Όχι πως τον είχε σε εκτίμηση, αλλά αυτό έπρεπε να πει της νύφης της. Αυτό που ήθελε να ακούσει. Έτσι όπως έκανε πάντα.

Αλλά το πρόγραμμα της Ναυσικάς δεν εξελίχθηκε όπως νόμιζε. Για την ακρίβεια, μόνο έτσι δεν εξελίχθηκε, διότι έτσι όπως ήταν σίγουρη για την επιτυχία του δεν υπολόγισε καλά τις παραμέτρους. Άλλωστε, ζούσε πάντα στο δικό της κόσμο και το παράδειγμα της κόρης της δεν το λάμβανε καν υπ' όψιν.

Αλλά η καινούρια υποψήφια συμπεθέρα αμέσως την ψυλλιάστηκε τη δουλειά. Για να δείχνει τόσο απροκάλυπτο ενδιαφέρον για εκείνη και την κόρη της μια μέχρι πριν από λίγες ημέρες εντελώς άγνωστή της κυρία και για να έχει τόση πρεμούρα για να

αποδεχτούν και οι δυο την πρόσκλησή της, δεν μπορεί, κάπου το πήγαινε. Τη ρώτησε ευθέως.

«Κυρία Λεούση, έχετε κάτι στο νου σας;»

«Θα σας μιλήσω ειλικρινά. Σας θέλω για κάτι πολύ καλό. Μου αρέσει πολύ η κόρη σας. Για νύφη εννοώ».

«Ο γιος σας;»

«Α, ο γιος μου! Είναι πολύ ψηλά. Έχει σπουδάσει στη Ζυρίχη. Όλοι στην οικογένειά μας έχουν σπουδάσει στο εξωτερικό. Τα ανίψια μου ήταν φοιτητές στο Πολυτεχνείο του Ντάρμσταντ».

«Ο γιος σας τι έχει σπουδάσει;»

Η Ναυσικά χρόνια τώρα ήξερε πολύ καλά το ποίημά της.

«Πήγε στο Πολυτεχνείο, αλλά τον κέρδισαν οι επιχειρήσεις. Τώρα ασχολείται με τα τουριστικά. Είναι διευθυντής τουρισμού για τα μεγάλα ξενοδοχεία, τους ναύλους και τις κρουαζιέρες γενικώς και υποδιευθυντής σε όλα τα υπόλοιπα. Ζει στο Γκέτεμποργκ. Τώρα τελευταία αγόρασε το δικό του σπιτάκι. Μεγάλο και πολύ όμορφο. Σε λίγες ημέρες θα περάσει από την Αθήνα πηγαίνοντας στην Κωνσταντινούπολη, όπου θα κλείσει μια μεγάλη συμφωνία. Μόνο αυτόν εμπιστεύονται. Ευκαιρία να γνωριστούν τα παιδάκια μας».

«Μη βιάζεστε, κυρία Λεούση. Απ' ότι κατάλαβα, ο γιος σας είναι μόνιμα εγκαταστημένος στο Γκέτεμποργκ. Τι θα πάει να κάνει η κόρη μου εκεί;»

«Μα θα ανοίξει σπιτάκι. Θα κάνουν παιδάκια.....»

«Η Έλλη είναι δικηγόρος. Πού θα εργαστεί;»

«Οι γυναίκες στην οικογένειά μας δεν εργάζονται. Ποτέ κανένας Λεούσης δεν καταδέχθηκε να βγάλει τη γυναίκα του στη δουλειά. Μένει στο σπίτι και είναι βασίλισσα. Εμείς δεν είμαστε άνθρωποι των διαζυγίων».

Κεραμίδι της ήρθε. Τι τρέλες ήταν αυτές που άκουγε; «έλα Παναγία μου» σκέφτηκε, αλλά ήταν ακόμα ευγενική.

«Και αν η κοπέλα έχει όνειρα;»

«Τι καλύτερο όνειρο από ένα ευτυχισμένο σπιτάκι; Εκεί πρέπει να δώσει τον εαυτό της».

«Μάλλον έχετε μείνει λίγο πίσω».

Σιγά μην κώλωνε η Ναυσικά.

«Και η κόρη μου δεν εργάζεται, δεν της το επιτρέψαμε ποτέ. Ο άντρας της είναι γιατρός και ούτε αυτός θα καταδεχόταν ποτέ κάτι τέτοιο. Φροντίζει το σπιτάκι της, έχει τα παιδάκια της....»

«Προφανώς, η κόρη σας δεν έχει σπουδάσει».

«Βεβαίως και έχει σπουδάσει, αλλά ξέρει να κρατήσει το σπιτάκι της. Έμαθε το πιάνο της, τα γαλλικά της.....»

«Έχει τελειώσει τη γαλλική φιλολογία;»

«Όχι ακριβώς.....»

«Η Έλλη έχει μπροστά της ένα πολύ ελπιδοφόρο μέλλον. Η νομική επιστήμη ήταν πάντα το όνειρό της και δούλεψε πολύ για να γίνει μια καταρτισμένη νομικός, που θα διαδεχτεί επάξια τον πατέρα της. Πού θα τα αφήσει όλα αυτά;»

«Ο προορισμός της γυναίκας είναι ο γάμος και τα παιδάκια».

«Στη σημερινή εποχή, όλα αυτά συνδυάζονται, κυρία Λεούση. Τα συνδυάζαμε εμείς στην εποχή μας και δεν θα τα καταφέρουν οι νεότερες;»

«Εσείς εργαστήκατε;»

«Βεβαίως. Στο υπουργείο Εθνικής Άμυνας».

«Και δεν κουραστήκατε;»

«Φυσικά. Αλλά ο απολογισμός είναι θετικός».

Στριμωχνόταν η Ναυσικά – πολύ έξυπνη της βγήκε αυτή – αλλά δεν έλεγε να το βάλει κάτω. Σίγουρα θα την έφερνε στα νερά της, άλλωστε ο χρόνος την πίεζε.

«Μια γυναίκα, πάνω απ' όλα πρέπει να έχει το σπιτάκι της».

Η υποψήφια συμπεθέρα κατάλαβε πως είχε να κάνει με περίπτωση. Νευρίασε. Η Λεούση δεν της άρεσε καθόλου. Ούτε η Λεούση, ούτε αυτά που της έλεγε, ούτε η αξίωσή της – έστω και εύσημα καλυμμένη – να αποδεχτεί την πρόσκληση «για να γνωριστούν τα παιδάκια μας», ούτε τα ξεπερασμένα που της έλεγε, ούτε τίποτε. Και για να ανακατεύεται τόσο πολύ στα προσωπικά του παιδιού της, ποιος ξέρει τι μυαλά κουβαλούσε κι αυτός. Αποφάσισε να γίνει πιο αιχμηρή για να τελειώσει μια κι έξω.

«Ο γιος σας πιστεύει τα ίδια;»

«Φυσικά. Ένας Λεούσης ποτέ δεν θα καταδεχτεί να εργάζεται η γυναίκα του».

«Και γιατί δεν ψάχνει να βρει μια που δεν εργάζεται;»

«Πώς είπατε;»

«Κυρία Λεούση οι καιροί έχουν αλλάξει εδώ και πολλά χρόνια αλλά δεν το έχετε καταλάβει. Οι γυναίκες που δεν εργάζονται ή είναι πολύ πλούσιες και δεν έχουν ανάγκη, ή είναι πολύ τεμπέλες και τα θέλουν όλα έτοιμα ή δεν έχουν κανενός είδους προσωπική φιλοδοξία. Ψάξτε να βρείτε μια της κατηγορίας σας. Εννοώ μια κοπέλα που να παρακαλεί να παντρευτεί για να σταματήσει τη δουλειά και όχι κάποια σαν την Έλλη. Αφήστε την κατά μέρος. Και στο κάτω – κάτω, σκεφτήκατε μήπως έχει κάτι στη ζωή της;»

«Με συγχωρείτε. Ήθελα να σας προτείνω κάτι πολύ καλό.....»

«Καλό; Ας μην σας απαντήσω».

Έκλεισε το τηλέφωνο, αλλά μέχρι αργά το βράδυ δεν μπορούσε να ηρεμήσει. Το φυσούσε και δεν κρύωνε. «Άλλη Νεολίνη μας βρήκε» μονολογούσε. «Για κοίτα! Για κοίτα μια μάνα που δεν ξέρει το συμφέρον της κόρης της! Για κοίτα γλώσσα! Ούτε λίγο ούτε πολύ, μου είπε πως η Πόπη είναι τεμπέλα. Ποια; Η Πόπη που μεγάλωσε στα πούπουλα. Και τι μυαλά! Να αφήνει τον παίδαρο και τον λεφτά για μια παλιοδουλειά, που θα την κάνει να τρέχει όλη την ημέρα! Χριστέ μου, τι κόσμος!»

Αλλά με τίποτε δεν θα το έβαζε κάτω. Θα συνέχιζε ακάθεκτη. Έπρεπε να ξαναπαντρέψει το γιο της με μια ανάλογή του (Χριστέ μου!) και στο μυαλό του δεν είχε κανενός είδους εμπιστοσύνη. Τι δίκιο που είχε!

Ανασυντάχθηκε και συνέχισε το ψάξιμο νύφης. Τώρα τελευταία είχε πάει μερικές φορές στην εφορία του Πειραιά για μια υπόθεση του καπετάνιου που ήταν μπερδεμένη και η υπεύθυνη που την εξυπηρέτησε της άρεσε πολύ. Ήταν ό,τι έπρεπε για τον Τάσο. Έντονη παρουσία, ικανή κοπέλα, νέα, όμορφη, με πτυχίο, που μπορούσε να κανονίζει, να λύνει και να δένει. Ιδανική για να κλειστεί σε μια κουζίνα για να ψήνει «φαγάκια». Βρήκε μια ευκαιρία να της τα σερβίρει όλα αυτά τα επιτεύγματα – αν και δεν έδειξε κανενός είδους ενδιαφέρον - τις σπουδές, τα διευθυντλίκια και τους τίτλους, άσχετα αν ο Τάσος από το Πολυτεχνείο στην ουσία μόνο απ' έξω είχε περάσει και τους τίτλους τους είχε απονείμει μόνη της. Με πρώτη ευκαιρία, έπρεπε να της τον γνωρίσει. Μόλις έβλεπε έναν τέτοιο παίδαρο, θα έπεφτε ξερή. Σίγουρα πράγματα.

Τρεις μήνες αργότερα και με την ευκαιρία της επιστροφής για έναν ολόκληρο μήνα του πατέρα του, ο Τάσος ήρθε για μερικές ημέρες στην Αθήνα να τους δει όλους. Εννοείται πως, όπως πάντα, είχε πάρει όλες τις αναγκαίες προφυλάξεις. Τα ελληνοτουρκικά ήταν σε καλή φάση. Η Ναυσικά του μίλησε ευθέως κι εκείνος δέχτηκε να τη γνωρίσει την κοπέλα. Χρόνια τώρα ήταν αποφασισμένος πως αν ποτέ ξαναπαντρευόταν, θα έπαιρνε απαραίτητα μια Ελληνίδα. Αλλά όχι Ελληνίδα της Σουηδίας, καθότι ήταν πολύ χαμηλό το επίπεδό τους. Ήθελε Ελληνίδα από την Ελλάδα για να την

πάρει στη Σουηδία να της χαμηλώσει το επίπεδο εκεί. Ένα πρωί ξεκίνησαν μάννα και γιος να πάνε για δουλειά στην εφορία του Πειραιά.

Ο κόσμος είναι μικρός. Και καμιά φορά είναι αστεία μικρός. Η κοπέλα που άρεσε στη Ναυσικά, ήταν η Μυρσίνη. Χαρούμενη πήγε στο γραφείο της.

«Καλημέρα. Να σας συστήσω το γιο μου. Ο κύριος Τάσος Λεούσης, η δεσποινίς Μυρσίνη Μαρινάκου».

«Χάρηκα».

«Κι εγώ».

Είδε έναν εμφανίσιμο, πολύ ευγενικό, ψηλό και μελαχρινό άντρα που είχε ένα στιλ Λατίνου εραστή. Αλλά αυτά που της έκαναν εντύπωση ήταν άλλα πράγματα. Πρώτον, η χοντρή χρυσή ταυτότητα που φορούσε. Πολύ ξεπερασμένο πράγμα. Δεύτερον, το τσαντάκι που κρατούσε υπό μάλης. Τι το ήθελε; Τρίτον, ένα μεγάλο χρυσό δαχτυλίδι. Ποτέ δεν της άρεσαν τα δαχτυλίδια στους άντρες. Τέταρτον, το επιτηδευμένο μαύρισμά του. Έδειχνε να το έχει προσπαθήσει πολύ. Το σύνολο ήταν «κάπως», αλλά μήπως έπεφτε έξω; Ο τύπος ήταν γεμάτος αυτοπεποίθηση, αλλά απ' όσο αποδείχθηκε εκ των υστέρων, είχε απλώς μία ανόητη σιγουριά - κατά τον ελαφρύτερο χαρακτηρισμό - μέσα στην πλήρη άγνοιά του.

Ευχαριστημένη και με χαμόγελο αποσύρθηκε η Ναυσικά, για να τους αφήσει μόνους. Άλλωστε πάντα ήταν ευγενέστατη και με πολύ καλούς τρόπους.

«Δεσποινίς Μαρινάκου, η κατάσταση με έχει κουράσει. Δεν τα λέτε καλύτερα με το γιο μου; Διευθυντής είναι, θα τα καταλάβει όλα καλύτερα».

«Ευχαρίστως. Παρακαλώ, καθίστε κύριε Λεούση».

Τρεις ημέρες αργότερα, το θέμα είχε τελειώσει. Την ημέρα που πήγε ο Τάσος να πάρει τη βεβαίωση για τον πατέρα του, της κρατούσε ένα κομψότατο κουτάκι με σοκολατάκια και μια ευχαριστήρια πρόσκληση για δείπνο. Οι γνώσεις που είχε πάνω στο αντικείμενό της ήταν πολύπλευρες. Είχε προσεγγίσει την υπόθεση τόσο καλά και τόσο γρήγορα, που τον είχε σκλαβώσει. Δέχτηκε η Μυρσίνη. Όχι γιατί ο Τάσος της άρεσε ιδιαίτερα, όσο γιατί κατάλαβε από την πρώτη στιγμή πως προερχόταν από την ευρύτερη οικογένεια εκείνου του απίστευτου Σιδεράκια. Με τα λίγα λόγια που αντάλλαξαν, κατάλαβε πως επρόκειτο για τον ξάδερφο των περίφημων θείων του που είχε αναλάβει τη θυγατρική τους εταιρεία στη Σκανδιναβία. Ήθελε να μάθει περισσότερα, αλλά η περιέργεια σκότωσε τη γάτα. Γνώρισε έναν απίστευτα μικρονοϊκό ανθέλληνα Έλληνα της διασποράς, που δεν ανεχόταν να ακούσει τίποτε καλό για τη χώρα του, που υποβίβαζε την όποια επιτυχία μπορεί να είχε. Έναν από αυτούς τους ανθυγιεινούς τύπους που ζώντας στο εξωτερικό γίνονται χαλί να πατηθούν και τα βρίσκουν όλα σωστά, δίκαια, ωραία και καλά και μετά έρχονται στην πατρίδα για να απαξιώσουν τα πάντα για να πουλήσουν μαγκιά και ανωτερότητα στους ιθαγενείς. Άκουσε τρελά πράγματα - δεκαέξι κατραπακίες στο κεφάλι μέτρησε - αλλά όχι αυτά που νόμιζε. Και παραλίγο να μπλέξει άσχημα.

Πήγαν στο εστιατόριο του Αστέρα στη Βουλιαγμένη, όπου ο Τάσος είχε προνοήσει να κάνει κράτηση. Ποτέ δεν είχε πάει σε κάτι τόσο καλό και της άρεσε πολύ. Γεγονός είναι πως ήταν ένας εξαιρετικός καβαλιέρος. Μετά της τα χάλασε. Δεν ήξερε τι να πει μαζί του, για να περάσει το κατά τα άλλα πραγματικά όμορφο βράδυ.

«Λοιπόν, πως είναι η ζωή στη Σουηδία;»

«Μια χαρούλα».

«Εννοώ για τους μετανάστες. Είναι δύσκολα;»

Κατραπακιά πρώτη.

«Δεν ξέρω. Μετανάστες είναι οι εργάτες».

Ας μη συνέχιζε. Φρόντισε να αλλάξει θέμα.

«Φαντάζομαι πως θα ακούτε Σιμπέλιους».

Κατραπακιά δεύτερη.

«Δεν παίρνω φάρμακα».

«Εννοώ τον συνθέτη».

«Δεν τον ξέρω. Σουηδός είναι;»

«Φινλανδός. Εξ όσων γνωρίζω, ακούγεται πολύ στη Σκανδιναβία. Αλλά υπάρχουν πολλοί γνωστοί Σουηδοί διεθνώς. Σουηδός είναι ο Στρίντμπεργκ».

Κατραπακιά τρίτη.

«Ποιος είναι αυτός;»

«Δραματουργός. Στις αθηναϊκές θεατρικές σκηνές παίζονται πολύ συχνά έργα Του».

Κατραπακιά τέταρτη.

«Ούτε αυτόν τον ξέρω».

«Τον Μπέργκμαν;»

«Αυτόν τον ξέρω, αλλά δεν μου αρέσει. Σιγά τον ηθοποιό».

«Σκηνοθέτης είναι. Τον μπερδεύεις με την Ίνγκριντ Μπέργκμαν, αλλά απ' όση ξέρω είναι απλή συνωνυμία».

«Αυτή την ξέρω, αλλά δεν τα βλέπω τα έργα της. Ενώ ήταν παντρεμένη με έναν Σουηδό γιατρό που την ακολούθησε πρόθυμα στην Αμερική, έμπλεξε με τον Ροσελίνι και έφερε στον κόσμο την κόρη της την Ιζαμπέλα. Τότε, κι αυτός ήταν παντρεμένος. Μεγάλο σκάνδαλο. Αργότερα, έκαναν έναν γιο και αφού παντρεύτηκαν μερικά χρόνια αργότερα, έκαναν δυο κόρες δίδυμες. Στο τέλος χώρισαν και αυτή ξαναπαντρεύτηκε με έναν Αμερικανό».

«Στα μυστικά της κρεβατοκάμαρας είναι πρώτος και τον τρώνε οι ξένες έγνοιες. Μη χειρότερα, Παναγία μου. Καλά, πού τις ξέρει όλες αυτές τις λεπτομέρειες; Τι τον νοιάζει και μάλιστα μετά από τόση χρόνια;» αναρωτήθηκε η Μυρσίνη φρόντισε πάλι να αλλάξει θέμα, μήπως και μπορέσουν κάπου να συναντηθούν.

«Έχω την εντύπωση πως ο Θεοδωράκης είναι πολύ γνωστός και πολύ αγαπητός στη Σουηδία».

Κατραπακιά πέμπτη.

«Αυτόν τον ξέρω από το βραβείο Νόμπελ».

«Το βραβείο Νόμπελ το πήρε ο Οδυσσέας Ελύτης. Ο Μίκης Θεοδωράκης είχε γράψει τη μουσική για το έργο του «Άξιον Εστί».

Κατραπακιά έκτη και πολύ δυνατή.

«Ο Ελύτης δεν πήρε βραβείο Νόμπελ. Είχε έρθει στη Σουηδία για να πάρει βραβείο για τις φρυγανιές του».

«Ποιες;»

«Τις φρυγανιές του. Τις φρυγανιές «Ελίτ».

«Και του έδωσε ο βασιλιάς Γουσταύος αυτοπροσώπως το βραβείο για τις φρυγανιές και μάλιστα τη βραδιά των βραβείων Νόμπελ;»

«Βεβαίως. Είναι πολύ δημοκράτης. Και η βασίλισσα Σίλβια το ίδιο. Τις περισσότερες φορές κυκλοφορεί χωρίς το υποχρεωτικό καπέλο».

Ήταν ενημερωμένο το παιδί από τα σαχλά έντυπα που διάβαζε για να εξασφαλίσει την πνευματική του καθοδήγηση. Η ουσία του είχε ξεφύγει, αλλά και της Μυρσίνης σε λίγο θα έφευγε το μυαλό της. Άλλαξε πάλι θέμα.

«Έρχονται φίλοι σου Σουηδοί εδώ;»

Κατραπακιά έβδομη.

«Όχι και τόσο συχνά. Ούτε εγώ έρχομαι συχνά μ' αυτά που γίνονται. Φοβάμαι.

Και για να έρθω τηλεφωνώ πρώτα στην πρεσβεία μας στη Στοκχόλμη για να μιλήσω με τον πρέσβη. Πρέπει να είμαι σίγουρος».

«Τι εννοείς;»

«Με την Τουρκία. Σκέψου να γίνει κανένας πόλεμος έτσι ξαφνικά, να βρίσκομαι εδώ και να με πάρουν στρατιώτη. Πα πα πα πα».

Αδύνατη η συμπίεση. Το άτομο ήταν περίπτωση. Ο νους της γύρισε στο καλοκαίρι του 1974. Τότε, με την επιστράτευση, είχε έρθει από την Αμερική ο ξάδελφός της διακόπτοντας τις σπουδές του για να στρατευθεί και να βοηθήσει την πατρίδα του στις δύσκολες ώρες, όσο του αναλογούσε. Τον είδαν ξαφνικά μπροστά τους και τα έχασαν, αλλά δεν μπορούσαν παρά να τον παραδεχτούν. Άθελά της χαμογέλασε, βεβαιώνοντας έτσι άθελά της τον Τάσο πως τον ενέκρινε.

«Χαμογελάς, έτσι; Καλά δεν τα λέω;»

Για άλλη μια φορά έστρεψε αλλού τη συζήτηση.

«Φαντάζομαι πως το αρχαιολογικό μουσείο και την Ακρόπολη θα τα έχεις εμπεδώσει καλά».

«Ποτέ δεν έχω πάει. Μόνο μαθητής με το σχολείο, αλλά εκείνη την ημέρα έκανα κοπάνα. Ποτέ δεν μου άρεσαν τα παλιά».

«Και όταν έρχονται οι φίλοι σου, πού τους ξεναγείς;»

Κατραπακιά όγδοη.

«Οι πιο καλοί μου φίλοι μόνο οδικώς μπορούν να έρθουν και είναι δύσκολο».

«Γιατί;»

«Έχουν ένα μικρό σκυλάκι και δεν μπορούν να το πάρουν μαζί τους στο αεροπλάνο. Και το ταξίδι με αυτοκίνητο είναι πολύ μεγάλο».

«Γιατί δεν το αφήνουν κάπου;»

«Θα γεμίσει άγχος και ψυχολογικά. Για μια και μοναδική φορά το άφησαν για λίγες ημέρες πριν μερικά χρόνια και όταν τους είδε πάλι δεν τους έδωσε καμία σημασία. Ταλαιπωρήθηκαν πολύ μέχρι να συνέλθει η Μίνκα».

«Άλλους δεν έχεις;»

«Έχω. Πάντως, ένας φίλος μου που είναι Γερμμανός μου έχει δώσει μια πολύ καλή συμβουλή: να κοιτάς τα βουνά από κάτω, τα μουσεία απ' έξω και τις ταβέρνες από μέσα».

Τούτων λεχθέντων, τρελάθηκε η Μυρσίνη και προσπάθησε για άλλη μια φορά να αλλάξει συζήτηση, ενώ ο Τάσος γελούσε ακόμα με το αστείο του. «Χαζό παιδί, χαρά γεμάτο» σκέφτηκε. Αλλά και που άλλαξε θέμα, εξακολουθούσε να λέει τρελά πράγματα, αφού πρώτα έριξε έναν «δεκάρικο» υποστήριξης στο θεσμό της βασιλείας. Επέμενε δε πως η Ελλάδα θα ήταν πολύ καλύτερη αν είχε βασιλιά. Το επιχείρημά του; «αντί να μας τα τρώνε οι άλλοι, γιατί να μη μας τα τρώει ο βασιλάκος μας»;

Ειδικά εκείνες τις ημέρες είχε τα νεύρα του με την Ελλάδα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Φαρμάκι έσταζε το στόμα του και τα χείλη του είχαν στενέψει από οργή. Για λίγα δευτερόλεπτα φευγαλέα της θύμισε το Σιδέρη και το μίσος που είχε για τον ξάδερφό του, όταν προεξοφλούσε πως θα αποτύχει στις σπουδές του και δεν θα καταφέρει να γίνει ποτέ τίποτε. Έτσι στένευαν και τα δικά του χείλη. Σχεδόν εξαφανιζόταν το στόμα του. Φοβερό πράγμα η κληρονομικότητα.

«Οι άνθρωποι εδώ είναι απαράδεκτοι. Κάνουν οτιδήποτε μπορούν για να σε διώξουν».

«Τι ακριβώς συνέβη;»

«Πριν λίγες ημέρες είχα πάει με τη μητέρα μου στο Βόλο για δουλειά και στην επιστροφή ένας βλάκας τροχονόμος με σταμάτησε και ζήτησε τα στοιχεία μου, επειδή, λέει, είχα περάσει το όριο ταχύτητας».

«Έτρεχες;»

Κατραπακιά ένατη.

«Και λοιπόν;»

«Τι «και λοιπόν»; Σε έγραψε επειδή παραβίασες το όριο ταχύτητας. Στη Σουηδία όταν παραβιάζεται κάποιος νόμος δεν υπάρχει πρόστιμο;»

Αλλά λόγια ν' αγαπιόμαστε.

«Μόλις γυρίσω πίσω θα γράψω ένα γράμμα στις εφημερίδες και θα τους κάνω όλους ρεζίλι. Αλλά σκέπτομαι μήπως είναι καλύτερα να το κάνω το επόμενο εξάμηνο που τους την έχουν στημένη για να αναλάβουν την προεδρία της Ευρώπης. Είναι σίγουρο πως θα αποτύχουν και θα τους πετάξουν έξω. Έτσι για να πέσουν δυο ρεζιλίκια μαζεμένα».

«Δηλαδή τι θα γράψεις; Πως παρανόμησες και σου έριξε η τροχαία καμπάνα; Δεν νομίζω πως κάτι τέτοια τα εκτιμούν οι Σουηδοί».

Κατραπακιά δέκατη.

«Εγώ φέρνω συνάλλαγμα».

«Δεν είναι λογική αυτή. Και οι τουρίστες φέρνουν συνάλλαγμα, αλλά δεν είναι ανεξέλεγκτοι πουθενά στον κόσμο. Αλλά πες μου κάτι: θα χαρείς αν αποτύχει η πατρίδα σου;»

«Ναι αμέ! Και πολύ μάλιστα».

Ευτυχώς που εκείνη την ώρα έφεραν την παραγγελία τους και αναγκαστικά στάματησε τις μαλακίες. Αλλά της είχε κοπεί κάθε είδους διάθεση για φαγητό. Προσπάθησε πάλι να στρέψει αλλού τη συζήτηση και με διακριτικό τρόπο κοίταξε το ρολόι της. Όσο όμορφο και να ήταν το περιβάλλον, η βραδιά έπρεπε να τελειώσει γρήγορα. Είχε ξεενερώσει τελείως και δεν τον άντεχε με τίποτε. Κυρίως τον ανθελληνισμό του κι ακόμα δεν τα είχε ακούσει όλα. Έλεγε τρελά πράγματα, μόνο και μόνο για να δικαιώσει την παθολογική του αποστροφή για τον τόπο που τον γέννησε.

«Ο Βόλος μου αρέσει πολύ, αν και έχω χρόνια να πάω. Έχει μια μοναδική θέα στη θάλασσα και πίσω το μαγευτικό βουνό του Πηλίου. Είναι μια πραγματικά υπέροχη και ιστορική πόλη. Από εκεί ξεκίνησε η αργοναυτική εκστρατεία».

Κατραπακιά ενδέκατη.

«Η αργοναυτική εκστρατεία ξεκίνησε από το Άργος. Γι' αυτό την είπαν «αργοναυτική». Εγώ από το σχολείο δεν θυμάμαι πολλά, αλλά έτυχε πολύ πρόσφατα να το συζητήσω με μια φίλη».

«Ωραία η φίλη. Μπράβο. Αλλά για να κάνει παρέα μ' αυτό το δίποδο είναι ό,τι πρέπει» σκέφτηκε μέσα της αλλά προσπάθησε να παραμείνει ευγενική.

«Έχει θάλασσα το Άργος;»

«Όχι, αλλά έχει το Ναύπλιο που είναι κοντά».

«Ναι, βέβαια, το είχα ξεχάσει. Έχεις πάει ποτέ στην Επίδαυρο;»

Κατραπακιά δωδέκατη.

«Πού, εκεί που παίζουν θέατρο κάτι τύποι ντυμένοι με κουρέλια; Σιγά μη πάω να καθίσω πάνω στις πέτρες για να βλέπω αηδίες».

Λίγο ακόμη και θα έμενε στον τόπο. Για άλλη μια φορά άλλαξε συζήτηση.

«Πώς είναι η ζωή στη Σουηδία; Έχω ακούσει πως έχει τέλειο εκπαιδευτικό και κοινωνικό σύστημα. Για τους Έλληνες ή γενικότερα για τους ξένους τι ισχύει;»

«Δεν έχω ιδέα».

«Πώς είναι δυνατόν; Ως Έλληνας, αν αποκτήσεις παιδιά, σε τι σχολείο θα πάνε; Τα ελληνικά πώς θα τα μάθουν;»

«Δεν έχω ασχοληθεί».

«Κι όμως, θα έπρεπε να είσαι ήδη ενημερωμένος».

Κατραπακιά δέκατη τρίτη. Ξεκινούν αυτό που άκουσε, αλλά σπουδαίο.

«Όλα τα προηγμένα κράτη έχουν βασιλιά».

«Μη το βλέπεις έτσι. Η Σουηδία είναι σίγουρα ένα προηγμένο κράτος, το ίδιο και η Νορβηγία. Αλλά βασιλιά έχει και το Μαρόκο».

Κατραπακιά δέκατη τέταρτη.

«Το Μαρόκο είναι υπανάπτυκτο».

«Αλλά βασιλιά έχει».

Η συζήτηση έπρεπε οπωσδήποτε να αλλάξει πάλι.

«Σκέφτηκες ποτέ να επιστρέψεις στην Ελλάδα; Τη δουλειά σου κάλλιστα θα μπορούσες να την κάνεις κι εδώ».

Ανατρίχιασε ολόκληρος ο Τάσος και της έριξε τη δέκατη τέταρτη κατραπακιά.

«Μπρρρρρρ! Όχι, γιατί τους Έλληνες τους σιχαίνομαι. Όπως πολύ σωστά λέει ο φίλος μου ο Γερμ-μανός, Οι Έλληνες στην ουσία είναι Τούρκοι, αλλά νομίζουν πως είναι Ιταλοί. Κανείς δεν τους θέλει στην Ευρώπη».

«Μήπως κάνεις λάθος; Όχι μόνο στην Ευρώπη, αλλά σε όλο τον κόσμο, υπάρχουν λαμπροί Έλληνες επιστήμονες με αξιολογότερες περγαμηνές, που, δικαίως, απολαμβάνουν μεγάλο σεβασμό. Επίσης, άριστοι επιχειρηματίες και καλλιτέχνες».

«Ελάχιστοι, που απλώς τους ανέχονται. Εδώ, κανένας δεν σ' αφήνει να κάνεις τη δουλειά σου κι εγώ είμαι ερωτευμένος με το επάγγελμά μου».

Πρώτη φορά άκουγε τόσο μίσος, πρώτη φορά ένοιωθε τόσο φθόνο, πρώτη φορά έβλεπε έναν υπάλληλο ερωτευμένο με το υπαλληλίκι. Όλα όσα είχε αφήσει να διαφανούν η Ναυσικά, απλώς τα είχε ακούσει βερεσέ και καλά έκανε. Το ένστικτό της είχε λειτουργήσει σωστά. Άλλωστε και η προσωπική της εμπειρία αυτό έλεγε. Καλό το δημόσιο, σίγουρο, αλλά επίπεδο. Ωστόσο, παρέμεινε ευγενική.

«Έλληνας δεν είσαι;»

«Όχι πια. Όλα μου τα χαρτιά ανήκουν στο Υπουργείο Εξωτερικών».

«Και λοιπόν; Έχεις πάρει τη Σουηδική υπηκοότητα;»

«Όχι ακόμα».

«Απ' όσο ξέρω, ζουν πολλοί Έλληνες εκεί και η παροικία μας θα πρέπει να είναι πολύ οργανωμένη. Για να επανέλθω στην ερώτησή μου, εκεί μαθαίνουν ελληνικά τα παιδιά των Ελλήνων;»

«Ούτε ξέρω, ούτε με ενδιαφέρει».

Αδύνατη η επικοινωνία μαζί του και της ήρθε κάτι σαν εμετός, αλλά παρέμενε ευγενική.

«Πρόσφατα διάβαζα πως η τελευταία συναυλία που διοργανώθηκε με Έλληνες καλλιτέχνες είχε μεγάλη επιτυχία. Πήγες;»

«Όχι βέβαια. Ούτε να τους βλέπω δεν θέλω».

«Μάλιστα».

Έμεινε βουβή, κοιτάζοντας την πισίνα. Η βραδιά έπρεπε να τελειώσει άμεσα, αλλά ο Τάσος δεν έμοιαζε να καταλαβαίνει και συνέχιζε ακάθεκτος. Και τότε της έριξε τη χαριστική βολή.

«Πάντως, στη Σουηδία είναι πιο σίγουρα. Ποτέ δεν ξέρεις ποιος θα πατήσει το κουμπί».

«Ποιο κουμπί;»

Κατραπακιά δέκατη έκτη. Τελευταία και φαρμακερή.

«Της πυρηνικής καταστροφής».

«Τι εννοείς;»

«Πως όσο οι Ρώσοι φοβούνται τους Αμερικάνους στη Σουηδία είναι καλύτερα και ασφαλέστερα».

Περितτό να συνέχιζε, το παιδί δεν παιζόταν. Είπαν διάφορα ανώδυνα για να περάσει το βράδυ και από ένα σημείο και μετά κυριολεκτικά σερνόταν, όσο όμορφο και να ήταν το περιβάλλον ο αέρας την έπνιγε και ήθελε απεγνωσμένα να απαλλαγεί από την παρουσία του. Την ώρα του καφέ, την προσκάλεσε στο Γκέτεμποργκ. Έβγαλε μάλιστα από το απίστευτο τσαντάκι του το βιβλίο των Σκανδιναβικών Αερογραμμών και άρχισε

να της εξηγή: αν έρθεις Δευτέρα έχει πτήση την τάδε ώρα και θα έρθεις έτσι, αν έρθεις Τρίτη αλλιώς, ήρθε το πράγμα και έδεσε. Μετά δε από μερικές ερωτήσεις, βεβαιώθηκε γι' αυτό που υποψιάστηκε αρχικά. Ο Τάσος ήταν συγγενής με τον Σιδέρη. Όχι μόνο βεβαιώθηκε, αλλά διαπίστωσε πως, τελικά, αυτή η οικογένεια διέθετε μεγάλη ποικιλία ηλιθίων. Κρίμα, γιατί αυτός τουλάχιστον, ήταν ωραίο παιδί. Ιδανικός καβαλιέρος, ευγενικός, καθαρός, καλοντυμένος, καλοσιδερωμένος, αλλά από μυαλό, καδρόνι σκέτο. Στην περίπτωση του το «κόψε φάτσα και βγάλε συμπέρασμα» δεν ίσχυε. Ή μήπως έπρεπε να το έχει καταλάβει από τη χρυσή ταυτότητα και το τσαντάκι του; Μάλλον έπρεπε. «Αδιόρθω- τη» σκέφτηκε. «Και το Σιδέρη που δεν τον έκρινες από την εξωτερική του εμφάνιση, τι κατάλαβες;»

«Πηγαίνουμε, σε παρακαλώ;»

«Νωρίς δεν είναι; Θα ήθελες να πάμε κάπου με μουσική για ένα ποτό, να πούμε περισσότερα;»

«Όχι, ευχαριστώ. Είναι ήδη αργά».

Στη διαδρομή ήταν αμίλητη, αλλά ο Τάσος συνέχισε τη συζήτηση περί Σουηδίας, για την οποία ήταν πολύ περήφανος. Σα να ήταν δική του. Και μπήκε το κερασάκι στην τούρτα. «Χριστέ μου», σκέφτηκε, «τι κάλος είναι αυτός;»

«Έχουμε μια από τις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου».

«Μαζί την έχετε;»

«Όλοι οι Σουηδοί».

«Κι εσύ μαζί;»

«Εκεί ζω».

«Μάλιστα. Δεν σε ρώτησα, τι κάνεις στον ελεύθερο χρόνο σου;»

«Συχνά ψένω ψωμί και το τρώω ζεστό με βούτυρο. Στη Σουηδία έχουν καταπληκτικά αλεύρια. Πηγαίνω και στο δάσος για περπάτημα».

Περισσότερο να συνέχιζε, το άτομο έμπαζε από παντού. Άλλωστε κόντευαν να φτάσουν. Ευτυχώς, γιατί εκείνο το «ψένω» τη σκότωσε. Ήταν το αγλίσμα όλων των λεχθέντων. Τότε ο Τάσος συνεπαρμένος από τα ίδια τα λεγόμενά του έκανε το αμίμητο. Άρχισε να κοπανάει τα χέρια του στο τιμόνι και να λέει: «έλα, Σουηδία, έλα. Έλα να τους σκίσουμε όλους. Να μη μείνει κανένας».

«Σκόρδα!» σκεπτόταν η Μυρσίνη. «Φτου σου να μη σε ματιάσω, ξυπνοπούλι μου». Την ώρα που την άφησε μπροστά στο σπίτι της, της έδωσε μια κολόνια.

«Σ' ευχαριστώ, αλλά γιατί;»

«Ευχαρίστησές μου. Μας βοήθησες πάρα πολύ με την υπόθεσή μας. Άλλωστε όλοι λένε πως το μεγαλύτερο προσόν μου είναι πως ξέρω να χαρίζω τη σωστή κολόνια στη σωστή γυναίκα».

Ευγενικότατα βγήκε από το αυτοκίνητο και την συνόδευσε μέχρι την είσοδο της πολυκατοικίας.

«Θέλεις να βρεθούμε πάλι αύριο; Εγώ τα πρωϊνά πηγαίνω για μπάνιο επειδή θέλω να μαυρίσω. Πάμε μαζί;»

Δεν ήθελε, της είχε δώσει να καταλάβει με τα बातράχια που έβγαλε απ' το στόμα του, αλλά παρέμενε ευγενική.

«Όχι, γιατί μεθαύριο φεύγω για το Γύθειο και πρέπει να ετοιμαστώ».

«Θα μείνεις πολύ;»

«Τουλάχιστον για είκοσι μέρες».

Για τρεις, το πολύ τέσσερις θα έμενε.

«Μέχρι τότε θα έχω φύγει. Θα τηλεφωνηθούμε. Καληνύχτα».

«Καληνύχτα. Ευχαριστώ για όλα».

Η Σοφία την περίμενε ξύπνια για να μάθει τα νέα.

«Τι έγινε, ρε; Καλός; Σου άρεσε;»

«Τι να μου αρέσει; Μιλάμε για ένα σκέτο δίποδο. Κάθισε να σου πω τα νέα Λεπτομερώς».

Και μόλις τα έμαθε τα νέα, έσκασε στα γέλια. Ειδικά τα της πυρηνικής καταστροφής ήταν άπαιχτα. Άρχισε τα πειράγματα.

Παναγία μου, μυαλό να σου πετύχει! Ό,τι πρέπει για να εκδοθεί το πιστοποιητικό της απόλυτης βλακείας. Καλά, γνώρισες τέτοιον άντρα και τον άφησες να σου φύγει μέσα από τα χέρια; Πού θα ξαναβρείς; Ούτε ραδίκι δεν έχει τέτοιο IQ. Αποκλείεται αυτός να έχει σπουδάσει και μην ακούς λόγια. Ούτε για τη βοϊδοσχολή δεν κάνει».

«Όντως. Άντρα που να είναι τόσο άσχετος, να λέει τόσες μαλακίες και να μισεί τόσο φανατικά τους Έλληνες δεν θα ξαναβρώ. Αλλά θα φοράει χρυσή ταυτότητα, θα κρατάει ένα απίστευτο τσαντάκι, θα «ψένει» ψωμί και θα μου χαρίζει πάντα τη σωστή κολόνια».

«Αυτό κι αν είναι προσόν».

«Έπρεπε να δεις με τι βεβαιότητα μιλούσε».

«Δε μου κάνει εντύπωση. Όλοι οι βλάκες έχουν αυτοπεποίθηση. Ίσως γιατί δεν έχουν συναίσθηση».

Τρεις εβδομάδες μετά και ενώ είχε ξεχάσει τελείως κι εκείνον και την περίπτωση του, της τηλεφώνησε στο γραφείο. Για κακή του τύχη, αλλά ευτυχώς για την ίδια, έτυχε να απαντήσει εκείνη.

«Παρακαλώ;»

«Την δεσποινίς Μαρινάκου, παρακαλώ».

Αμέσως τον κατάλαβε. Τελικά ήταν άπαιχτα και τα ελληνικά του. Βεβαιωμένο.

«Απουσιάζει με κανονική άδεια».

«Πότε επιστρέφει;»

«Την επόμενη εβδομάδα».

Ακριβώς σε μία εβδομάδα πήρε στο σπίτι της μια πελώρια ανθοδέσμη με μια κάρτα που περιείχε διάφορες ασυναρτησίες και ήταν αρκετά ανορθόγραφη. Τι ουδέν «κακών» αμιγές καλού, έγραφε, τι της ζητούσε συγγνώμη για την καθυστέρηση γιατί για πρώτη φορά στη ζωή του ήταν «αμελείς», την ξύρισε κανονικότητα. Αλλά το βασικότερο ήταν πως περιείχε και πρόταση γάμου.

«Σοφία, εδώ δεξ».

«Αυτό είναι άνω ποταμών».

«Δεν είναι δυνατόν. Μια φορά βγήκαμε έξω, υποτίθεται για να με ευχαριστήσει.

Πού με ξέρει και με παντρεύεται;»

«Χριστός και Παναγία. Αυτό ξεπερνάει τα όρια. Καλά, πώς τα κανόνισε έτσι ο Θεός; Πώς τα κατάφερε να μαζέψει τόσους βλαμμένους μέσα σε μια οικογένεια; Λες να ήθελε κα καθαρίσει τον κόσμο;»

«Απίστευτα πράγματα. Απρόβλεπτα».

«Μυρσίνη, κόψε το αμέσως. Μην κάνεις το λάθος να υποτιμήσεις τη δύναμη της ηλιθιότητας. Σε βεβαιώνω πως, εγώ τουλάχιστον, αυτόν τον τύπο θα τον πλησίαζα ερωτικά μόνο αν είχα πάθει διάσειση. Δυστυχώς, είναι βλάκας. Και στην αναμέτρηση με έναν βλάκα, ο έξυπνος βγαίνει κατά κανόνα νικημένος. Η βλακεία είναι αήττητη.

«Σωστά».

«Θέλεις να του μιλήσω εγώ; Σε δυο – τρία λεπτά θα έχει πάρει δρόμο».

«Όχι γιατί δεν είσαι ευγενική. Άσε εμένα».

Μετά από λίγο χτύπησε το τηλέφωνο. Ήταν ο Τάσος. Έπεσε από τα σύννεφα και της ήρθε από το πουθενά άλλη μια κοτρόνα στο κεφάλι.

«Πώς βρήκες το τηλέφωνό μου;»

«Όποιος ενδιαφέρεται, βρίσκει τα πάντα».

Η φωνή του είχε έναν τόνο από καμάρι για το επίτευγμά του, αλλά μόνο συγκινη-

τικό δεν ήταν το ενδιαφέρον του. Αντίθετα, την ενοχλούσε πολύ.

«Ευχαριστώ για τα λουλούδια».

«Θα με παντρευτείς; Αλλά εγώ δεν θέλω να δουλεύει η γυναίκα μου».

«Γιατί;»

«Γιατί όταν εργάζεται η γυναίκα, τα σπίτια διαλύονται. Είναι μαθηματικό βέβαιο. Θα με παντρευτείς;»

«Όχι. Και σε παρακαλώ να μην επανέλθεις. Καληνύχτα».

Και βιάστηκε να κλείσει το τηλέφωνο πριν ο Τάσος προφτάσει να πει οτιδήποτε. Η όλη κατάσταση είχε αρχίσει να γίνεται σουρεαλιστική. Να την παντρεύεται χωρίς να την ξέρει και να θέλει από την πρώτη στιγμή να της θέσει τους όρους του, τους οποίους, φυσικά, έπρεπε να αποδεχτεί με αντάλλαγμα την ακριβή παρουσία του στη ζωή της ήταν κάτι που την ξεπερνούσε. Χώρια εκείνο το «μαθηματικό βέβαιο». Αλλά ο άνθρωπος ήταν ευτυχισμένος. Στον κόσμο του μεν, αλλά ευτυχισμένος. Ούτε μάθαινε, ούτε ανανεωνόταν, ούτε προβληματιζόταν, ούτε τίποτε. Τελικά, για μερικούς ανθρώπους, η άγνοια είναι πραγματική ευλογία.

Νόμιζε πως τελείωσε οριστικά, αλλά έκανε λάθος. Δυο ημέρες αργότερα τηλεφώνησε η Ναυσικά. Ανυποψίαστη η Σοφία, της έδωσε το ακουστικό.

«Καλησπέρα. Είμαι η Ναυσικά Λεούση».

«Καλησπέρα. Νομίζω πως η υπόθεσή σας τελείωσε. Τι θα θέλατε;»

«Να κουβεντιάσουμε για κάτι καλό. Πολύ καλό».

«Τι εννοείτε, κυρία Λεούση;»

«Εννοώ την πρόταση γάμου που σας έκανε ο γιος μου».

«Αρνήθηκα».

«Γιατί; Είναι πολύ καλό παιδί, παίδαρος, λεφτάς και μορφωμένος. Έχει σπουδάσει στη Ζυρίχη».

«Με τέτοιο μυαλό, πολύ αμφιβάλλω. Είναι ένας βλάκας απίστευτος, που δεν ξέρει ούτε να μιλήσει» συμπλήρωσε μέσα της. «Αυτό γιατί δεν το λες; ή δεν το έχεις καταλάβει; Όσο για μόρφωση...».

«Ναι, αλλά ζει στο Γκέτεμποργκ».

«Ζει πολύ καλά. Τώρα τελευταία αγόρασε δικό του σπιτάκι. Μεγάλο και πολύ ωραίο».

«Καλορίζικο, αλλά εγώ τι θα πάω να κάνω εκεί;»

«Το σπιτάκι χρειάζεται τη νοικοκυρούλα του. Θα το φροντίζετε, θα κάνετε παιδάκια, θα μαγειρεύετε ωραία φαγάκια μέχρι να γυρίσει ο αντράς σας, θα οδηγάτε ένα ωραίο Βόλβο και ό,τι άλλο θέλετε».

«Και η δουλειά μου;»

«Μα θα τη σταματήσετε. Ο Τάσος βγάζει πολύ καλά λεφτά. Άλλωστε, όταν δουλεύει η γυναίκα, δεν στήνεται καλό σπιτάκι. Ούτε εμείς αφήσαμε την κόρη μας να εργαστεί. Κάτι τέτοια η οικογένειά μας δεν τα καταδέχεται. Εμείς δεν είμαστε άνθρωποι των διαζυγίων».

«Δε θέλω να μεταναστεύσω, κυρία Λεούση».

«Μα ο Τάσος δεν είναι μετανάστης. Μετανάστες είναι οι εργάτες».

Περιττό να συνέχιζε.

«Ούτε θέλω να αφήσω τη χώρα μου και αυτούς που αγαπώ για να πάω σε μια ξένη χώρα για να γίνω μειονότητα».

«Και γιατί θα γίνετε μειονότητα; Σας το είπα ήδη. Ο γιος μου δεν είναι εργάτης».

Η περίπτωση τους ήταν οικογενειακώς ανίατη. Για μερικά δευτερόλεπτα βλαστήμισε την ώρα και τη στιγμή που δεν είχε την αγένεια της Σοφίας. Ήταν ό,τι έπρεπε για να τελειώσει οριστικά η υπόθεση με λίγες λέξεις.

«Σας παρακαλώ, κυρία μου».

«Μα γιατί;»

«Κυρία Λεούση, αν δεν κάνω λάθος έχετε και μια κόρη».

«Έχω. Τη λένε Πόπη, έχει δυο παιδάκια και ο αντρουλής της είναι γιατρός. Ξέρει να κρατήσει το σπιτάκι της».

«Ανεξάρτητα από όλα αυτά, θα ήθελα να μου απαντήσετε ειλικρινά: την κόρη σας θα την στέλνατε στο Γκέτεμποργκ να παντρευτεί κάποιον σαν το γιο σας;»

Παραλίγο να της έρθει κόλπος της Ναυσικάς. Τι καίρια ερώτηση ήταν αυτή; Αν έπρεπε να απαντήσει ειλικρινά θα έλεγε «οπωσδήποτε όχι», αλλά σιγά μην το έκανε. Στη ζωή της είχε πάντα δυο μέτρα και δυο σταθμά. Τα δικά της και των άλλων. Παρ' όλα αυτά, ψύχραιμη, απάντησε αμέσως.

«Αν ήξερα το παιδί...».

«Και μόνο που ξεκινάτε την απάντηση με ένα «αν» σημαίνει πως «όχι». Όχι, κυρία Λεούση. Στην κόρη σας δεν θα δίνате για σύζυγο κάποιον σαν το γιο σας».

«Με παρεξηγήσατε».

«Μάλλον εσείς με παρεξηγήσατε. Αρκετά».

Και έκλεισε το τηλέφωνο. Δεν χρειαζόταν να πουν άλλα, το θέμα είχε τελειώσει. Για μερικά δευτερόλεπτα ήταν αλλού.

«Καλά, δεν ντρέπεται ολόκληρος άντρας να δίνει αναφορά στη μάνα του;»

«Παράτα τον».

Πάντως, στην οικογένεια γάμο είχαν και μάλιστα πολύ γρήγορα. Αλλά αυτός που παντρεύτηκε ήταν ο Σιδέρης.

Βράδυ ήταν και μάλιστα αργά. Από νωρίς τον πονούσε ένα δόντι, αλλά δεν του έδινε σημασία και προσπαθούσε να τα βγάλει πέρα με παυσίπονα. Όταν οι πόνοι έγιναν αφόρητοι, αναγκάστηκε να αναζητήσει γιατρό. Μπήκε στο αυτοκίνητο – επιτέλους είχε πάρει καινούργιο – και όπου έβλεπε ταμπέλα οδοντιάτρου κοίταζε μήπως έχει φως. Τελικά βρήκε μια κοπέλα που τον δέχτηκε παρά την προχωρημένη ώρα και τον ανακούφισε πραγματικά. Έκανε πολύ καλή δουλειά.

«Ευχαριστώ».

«Παρακαλώ. Πάντως, αύριο πρέπει να σας ξαναδώ».

Τότε πρόσεξε πως η γιατρός είχε πολύ γλυκό χαμόγελο και ωραία γκριζογάλανα μάτια.

«Τι ώρα;»

«Στις έξι;»

«Θα είμαι εδώ».

«Έχετε πολύ ωραία μάτια».

«Ευχαριστώ».

Έξι παρά τέταρτο ήταν στο ιατρείο με ένα κόκκινο τριαντάφυλλο στο χέρι. Όταν μπήκε μέσα, πρόσεξε αυτά που δεν είχε προσέξει την προηγούμενη. Εκτός από πολύ ωραία μάτια είχε και ένα πελώριο στήθος. Το μεγαλύτερο που είχε δει ποτέ και ίσως από τα μεγαλύτερα επί της γης. Πάντως, του άρεσε και άρεσε και της Νίκης. Δε χρειάστηκε να πουν πολλά. Λίγες ημέρες αργότερα ήταν μπλεγμένοι. Εννοείται πως ο Σιδέρης για άλλη μια φορά είχε πέσει με τα μούτρα. Μέσα στην επόμενη εβδομάδα είχε ενημερώσει τη μάνα του περί της σοβαρότητας της γνωριμίας και ένα μήνα αργότερα, τη γνώρισε στην Πελ. Με αγωνία περίμενε η Κλημεντίνη τα νέα για τη νύφη. Το μόνο που ήξερε ήταν πως το Σιδέρη τον περνούσε δυο χρόνια. Της Πελαγίας έκοβε πάντα το μάτι της και έπιανε και τις παραμικρές λεπτομέρειες.

«Καλή;»

«Από πού να αρχίσω;»

«Απ' όπου θέλεις».

«Χελώνα. Αλλά για το Σιδέρη καλή είναι. Σιγά τον Άδωνη».

«Δηλαδή;»

«Να αρχίσουμε απ' το κεφάλι για να το πάμε παρακάτω;»

«Εντάξει».

«Λοιπόν: έχει πολύ στενό πρόσωπο, μικρό κεφάλι σε σχέση με το υπόλοιπο σώμα, υπέροχα μάτια, άχρωμο χαμόγελο και πολύ ωραία μακριά μαλλιά. Κοντό λαιμό και τεράστιο στήθος, τόσο που δεν φαντάζεσαι. Σταματάει σχεδόν στη μέση που την είχε σφίξει με φαρδιά ζώνη. Καμία συναίσθηση. Κανονικό βάρος, λεπτά άκρα και υπερβολικά αδύνατα δάχτυλα. Αν τα δεις μόνα τους, είναι αδύνατον να φανταστείς πως ανήκουν σ' αυτό το σώμα. Νομίζω πως τα είπα όλα. Ανατσούμπαλη».

«Είναι ερωτευμένος».

«Καιρός ήταν. Πάντως, το κορίτσι είναι καλό και ευγενικό. Αλλά από εμφάνιση, άστα να πάνε. Τίποτε το ιδιαίτερο.

«Πόσο στενό είναι το πρόσωπό της;»

«Τι να σου πω, ρε μάνα; Σα λωρίδα».

«Και το στήθος της; Πόσο μεγάλο είναι;»

«Σαν εικοσάκιλο καρπούζι. Τουλάχιστον».

«Το στήθος διορθώνεται. Υπάρχουν και οι πλαστικοί».

«Ευτυχώς. Κάποια στιγμή σίγουρα θα το κάνει. Εν τω μεταξύ, θα μπαίνει μέσα ο Σιδέρης ολόκληρος και θα χάνεται».

«Τόσο πολύ;»

«Δε φαντάζεσαι. Φάκλανος. Τη ζώνη στη μέση τι τη θέλει;»

«Τι να σου πω; Και με τη ζώνη είναι αηδία και χωρίς τη ζώνη θα μοιάζει με περίπτερο. Επίσης αηδία».

Την άλλη μέρα το πρωί, ο Σιδέρης ήταν όλο περιέργεια.

«Πώς σου φάνηκε η Νίκη, Πελ;»

«Και μου άρεσε και δεν μου άρεσε, αλλά για σένα καλή είναι. Αφού τη θέλεις, πάσο. Αλλά πρόσεξε: αφού βρήκες γυναίκα να σε πάρει στα σοβαρά, να μην τη φλομώνεις με τις μαλακίες σου. Είναι καλό κορίτσι».

«Τι εννοείς;»

«Ξέρεις πολύ καλά τι εννοώ. Βλαμμένε».

«Πελαγία, πάντα βλακοφέρνεις μπουφοειδώς».

«Άει στο διάολο, ηλίθιε. Άμα ο άνθρωπος έχει γεννηθεί μαλάκας...».

ΚΕΡΑΜΙΔΟΓΑΤΑ ΑΠΟ ΣΠΙΤΙ ΓΕΡΜ-MΑΝΙΚΟ

Κατά ένα παράξενο τρόπο, ο γάμος του Σιδέρη δρομολογήθηκε μέσα σε λίγους μήνες και η Κλημεντίνη ήταν ευχαριστημένη. Ήθελε πολύ να παντρεύει τουλάχιστον το ένα της παιδί και από την Πελ δεν έβλεπε καμία προοπτική στον ορίζοντα. Η Νίκη ήταν μια πολύ καλή κοπέλα, όσο για το ελάττωμά της; κανείς δεν είναι τέλειος. Ευτυχώς, ήταν κάτι που θα μπορούσε να το διορθώσει στο μέλλον. Και στο κάτω – κάτω, αφού δεν είχε πρόβλημα ο άντρας της, λόγος δεν έπεφτε σε κανέναν άλλο. Μόλις είδε τη συμπεθέρα, παρακάλεσε μέσα της το Θεό να μην αποκτήσουν κορίτσι. Το χάρισμα ήταν κληρονομικό. Είχε επίσης ένα πελώριο στήθος, αν και μικρότερο από τη Νίκη. Η κοπέλα δεν παιζόταν. Όταν την έφερνε στο νου της, έβλεπε πάντα ένα πρόσωπο στενό σα φασκιά, ένα άχρωμο χαμόγελο και δυο τιτάνιους μαστούς μπροστά της.

Όλοι ήταν ευχαριστημένοι από τον επικείμενο γάμο, ακόμα και η Πελ. Μπορεί το Σιδέρη να τον στόλιζε με κάθε ευκαιρία και να μην τον θεωρούσε πρώτη θέση, αλλά τον αγαπούσε και εδώ και χρόνια ήξερε καλά πως θα δυσκολευόταν πολύ να βρει γυναίκα. Πιθανότατα, το ίδιο συνέβαινε και με το φάκλανο τη Νίκη, παρά τα αδιαφιλονίκητα υπόλοιπα προσόντα της. Και πολύ του έπεφτε. Ήταν καλό κορίτσι, οδοντίατρος και προικισμένη.

Το τελευταίο ήταν κάτι που ενδιέφερε πολύ την Πελαγία. Αλίμονο αν ο εγγονός της, ολόκληρος διευθυντής τουρισμού, δεν καλοπαντρευόταν (και σιγουρευόταν, αλλά αυτό το ήξερε μόνο η ίδια). Το ότι η Νίκη ήταν εργαζόμενη και μάλιστα με απαιτητικά ωράρια, απλώς το έκανε γαργάρα. Είχε τους λόγους της. Ποτέ δεν θα ξεστόμιζε τέτοια δεύτερα πράγματα. Τα δεύτερα πράγματα είναι για να τα κάνει κανείς στη ζούλα και όχι για να τα ομολογεί.

Κάτι είχε πιάσει το αυτί της τώρα τελευταία, πως εκείνος ο Άρης σκόπευε να μετακινήσει το γραφείο του στην Τουρκία. Έτρεμε το φυλλοκάρδι της για το διάσημο Soukis Travel και στην ουσία για την ανεργία που θα αντιμετώπιζαν οι γιοι της οι διευθυντές. Ο Σιδέρης όλο και κάτι θα έβρισκε να κάνει, στο κάτω – κάτω νέος ήταν, και είχε πτυχίο. Ευτυχώς που ο Αποστόλης – ως πιο ευαίσθητος – είχε τακτοποιηθεί με το γάμο του, έστω και χωρίς πισίνα. Τουλάχιστον είχε έναν λιγότερο να νοιάζεται.

Εννοείται πως η πρώτη ενημέρωση που έγινε ήταν στη Ναυσικά. Αλλά και η Ναυσικά είχε πολλά ευχάριστα να πει. Ή μάλλον όχι και τόσο ευχάριστα. Ο κόσμος της, που με τα χίλια ζόρια τον κρατούσε όρθιο για χάρη της Πόπης, κινδύνευε να καταστραφεί.

«Μια κοπελίτσα, Ναυσικούλα μου, άλλο πράγμα. Γλυκύτατη».

«Μακάρι, Πελαγίτσα μου. Γλυκό σπιτάκι ν' ανοίξουνε».

«Είναι πολύ καλά προικισμένη. Έχει δικό της ιατρείο και δικό της σπίτι».

Οι προίκες με τα ιατρεία και τα σπίτια είχαν στοιχειώσει τη ζωή της Ναυσικάς για πολλά χρόνια. Ούτε ν' ακούει δεν ήθελε. Είχε βαρεθεί πια τα ίδια και τα ίδια και τώρα φοβόταν πως θα άνοιγε πάλι το στόμα της Νίλας για νέο κύκλο ταραχών.

«Με το καλό, να παντρεύουμε και την Πελαγίτσα μας».

«Αμήν, αλλά δεν το βλέπω».

«Θα έχουμε κι άλλους γάμους».

«Ο Τάσος;»

«Ναι. Βέβαια η γνωριμία είναι ακόμα πρόσφατη, αλλά είναι κάτι πολύ σοβαρό και για τους δυο».

«Πολύ ωραία. Καιρός του ήταν να νοικοκυρευτεί. Για λέγε μου, λοιπόν».

«Δεν ξέρω πολλά πράγματα, αλλά απ' όσο μου είπε θα έρθουν μαζί στο γάμο του Σιδέρη. Ευκαιρία θα είναι, για να τακτοποιήσει ο Τάσος τα χαρτιά του και να πάει στο δικαστήριο που τον καλούν για υπέρβαση του ορίου ταχύτητας αλλιώς θα δικαστεί ερήμην. Πριν δυο ημέρες ένας αστυνομικός έφερε την ειδοποίηση στο σπίτι. Άκου πράγματα. Έτσι φέρονται στους εισαγωγείς συναλλάγματος; Του το είπα στο τηλέφωνο και στενοχωρήθηκε πολύ το παιδί».

«Καλή;»

«Τον ακούω πολύ ευχαριστημένο. Το μόνο που ξέρω είναι πως είναι ψυχολόγος, τη λένε Ζίγκριντ και είναι Γερμανίδα».

«Και πώς βρέθηκε στο Γκέτεμποργκ;»

«Δεν ξέρω. Πάντως εκεί ζει, χρόνια τώρα».

«Εργάζεται;»

«Έτσι νομίζω. Δεν θα ανοίξει καλό σπιτάκι ο Τάσος μου για δεύτερη φορά».

Τουρλουμπούκι, όπως πάντα. Ο Τάσος με εργαζόμενη γυναίκα δεν θα άνοιγε

«καλό σπιτάκι», ενώ θα άνοιγε ο Σιδέρης. Ευτυχώς που η Πελαγία δεν κάθισε πολύ. Όταν έφυγε, η Ναυσικά άφησε τα δάκρυά της να κυλήσουν ελεύθερα. Κάτι με το γάμο του Σιδέρη, κάτι με το γάμο του Τάσου, το στόμα της Νεολίνης θα άνοιγε οπωσδήποτε και η Πόπη θα την πλήρωνε πάλι.

Και άνοιξε, αμέσως μόλις έφτασε το προσκλητήριο στα χέρια της.

«Δε μου λες, Ναυσικά, ο Σιδέρης δεν είναι εκείνο το παιδί που ο πατέρας του ήταν γιατρός;»

«Αυτός είναι».

«Το παιδί δεν το θυμάμαι καλά, μια φορά το έχω δει. Θυμάμαι μόνο πόσο άσχημο ήταν. Αλλά θυμάμαι καλά τους γονείς του. Μια καλοντυμένη κυρία και τον άντρα της που φορούσε ένα παμπάλαιο κοστούμι και ρήμαζε τα μπακλαβαδάκια».

Δεν απάντησε στα σχόλια η Ναυσικά.

«Αυτός παντρεύεται. Αλλά τώρα άμα τον δεις δεν θα τον γνωρίσεις».

Έρθε η καίρια ερώτηση.

«Καλή η νύφη;»

«Καλή. Οδοντίατρος είναι».

Ούτως ή άλλως θα το μάθαιναν. Ας το έλεγε μόνη της για να καταλάβουν πόσο «υπεράνω» ήταν, επισείοντας παράλληλα τον υπαρκτό κίνδυνο του διαζυγίου, που είναι «κακό» πράγμα.

«Έτσι είναι οι σωστές γυναίκες. Σπουδάζουν για να είναι αυτόνομες και δεν φοβούνται τίποτε. Και σε παρακαλώ να μην αρχίσεις τα ίδια. Και τίποτε άλλο να μην έχει η κοπέλα, η οδοντιατρική φτάνει και περισσεύει. Καλοπαντρεύτηκε ο Σιδέρης, παρά το χάλι του».

Δεν μίλησε η Ναυσικά. Δεν τη συνέφερε να πει πως η Νίκη εκτός από οδοντίατρος ήταν και προικισμένη περισσότερο από την κόρη της. Η σύγκριση θα γινόταν αυτόματα και θα ήταν συντριπτικά εναντίον της Πόπης. Δυστυχώς, τα χειρότερα έρχονταν με την Ζίγκριντ που θα έφερνε μαζί του ο Τάσος, πράγμα που για την ώρα αγνοούσε.

Είχε αποτύχει να αναδείξει την Πόπη πρώτο όνομα και ήταν καιρός να το παραδεχτεί. Αλλά δεν θα το έκανε με τίποτε. Τρελούς θα τους έβγαζε όλους, αλλά δεν θα το παραδεχόταν. Αντίθετα, θα προσπαθούσε με κάθε τρόπο να υποδαυλίζει το γιο της να κλείσει τη γυναίκα του μέσα. Ήταν ήδη έτοιμη να πάρει το γυναικείο κεφάλι που τόλμησε να ξεχωρίσει. Αν ήταν στο χέρι της, θα το έκανε και για τη Νίκη. Έτσι ήταν και η Ναυσικά και η Πελαγία. Αυτό ήταν το κοινό τους σημείο απ' όπου ξεκινούσαν όλα τα άλλα. Μια περίεργη διαστροφή.

Τους άντρες της οικογένειας όσο μέτριοι και να ήταν, προσπαθούσαν να τους ανεβάσουν με κάθε τρόπο. Ένα χιλιάρικο να είχαν στην τσέπη τους, τους αναβάθμιζαν σε εκατομμυριούχους. Ένα ταξιδιωτικό πρακτορείο είχαν τα παιδιά της Πελαγίας και τους είχαν ανακηρύξει σε μεγαλοεπιχειρηματίες με θυγατρικές εταιρίες ανά τον κόσμο, που χωρίς αυτούς θα βούλιαζε ο ελληνικός τουρισμός. Ένα καρυδότσουφλο είχε ο Αποστόλης και το είχαν μετονομάσει σε κότερο. Η φευγάτη παρέα της Παγωνίτσας σύχναζε στη σοφίτα και έλεγαν παντού πως στο σπίτι των Ζούκηδων μαζεύονταν όλη η ελίτ της του χρήματος και της διανοήσης.

Τις γυναίκες ήθελαν να τις σκίσουν στα δύο, προωθώντας την τεμπελιά. Την επιτυχημένη γυναίκα – αν και την παραδέχονταν και τη θεωρούσαν πολύ ανάλογη για τους άντρες που διέθεταν – δεν μπορούσαν να την ανεχθούν με τίποτε. Έπρεπε να την κόψουν και να τη ράψουν στα μέτρα τους. Νερόβραστες ήταν όλες, αλλά αν κάποια είχε τη θέληση να κάνει κάτι, αντί να τη βοηθήσουν, να την ωθήσουν, να κάνουν κάτι, οτιδήποτε, προς την κατεύθυνση αυτή, κοιτούσαν πώς θα τη φρενάρουν, πώς θα την αποτρέψουν πώς θα την απογοητεύσουν για να μην κάνει τίποτε. Πώς θα της κόψουν

τα φτερά. Ο λόγος; Προφανώς, για να αναδείξουν τους μαλάκες που διέθεταν, κονταίνοντας τις γυναίκες.

Αναγκαστικά δεν είπε τίποτε για το γάμο του Σιδέρη. Μέσα της ζήλευε και αποφάσισε πως το καλύτερο που είχε να κάνει ήταν για άλλη μια φορά να πει αυτά που έπρεπε και να δώσει τις ευχές της. Σε κάτι τέτοια ήταν άσσος. Απλώς περίμενε στο μέλλον να δει τα χειρότερα, έτσι για να επιβεβαιωθεί. Στο κάτω – κάτω, τι σπιτάκι θα άνοιγαν και τι παιδάκια θα μεγάλωναν με γυναίκα εργαζόμενη;

Δυο ημέρες πριν το γάμο του Σιδέρη, έφτασαν ο Τάσος με την Ζίγκριντ, κουβαλώντας έξι βαλίτσες μαζί τους. Μόλις την είδε από κοντά η Ναυσικά έπαθε την πλάκα της ζωής της. Καλά, πού τη βρήκε αυτή ο γιος της; Από τόσες χιλιάδες γυναικών, αυτή διάλεξε; Ποτέ στη ζωή της δεν είχε δει άνθρωπο να βγάζει από μέσα του κάτι το τόσο αντιπαθητικό. Έλα Παναγία μου!

Η Νίκη ήταν ίσως η χειρότερη νύφη που υπήρξε ποτέ και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από την επόμενη. Το νυφικό της – που κατά τα άλλα το είχε ράψει σε οίκο μόδας – το μόνο που έκανε ήταν να αναδείξει στο έπακρο την ανατσούμπαλη (ή ανύπαρκτη) σιλουέτα της. Μάλιστα, καθ' όλη τη διάρκεια της ετοιμασίας του γάμου το κράτησε μυστικό απ' το Σιδέρη για να του κάνει έκπληξη και να είναι ο γάμος τους καλότυχος. Έκανε τα πάντα με τη μάνα της, που προφανώς, ή δεν καταλάβαινε, ή τόσο της έκοβε. Αν είχαν καταδεχτεί μάνα και κόρη να πάρουν μαζί τους την Πελ, ίσως το αποτέλεσμα να ήταν καλύτερο. Δηλαδή, απλώς καλύτερο για το σώμα της Νίκης, αλλά κι αυτό θα ήταν αρκετό.

Από πού ν' αρχίσει κανείς. Στράπλες, μεσάτο, δίχρωμο σε άσπρο και ροζ. Το ροζ επάνω μέρος ήταν ολόκληρο ένα στήθος. Σταματούσε ακριβώς στη μέση σχηματίζοντας δυο μύτες τόσο κακοραμμένες, που σούρωναν τα γαζιά και χώριζαν το σώμα στα δυο, αναδεικνύοντας το ήδη πελώριο μπούστο. Και σα να μην έφτανε αυτό, το κορσάζ ήταν γεμάτο απλικαρισμένα λουλούδια από οργαντίνα που απλώς διόγκωναν το ήδη τεράστιο πρόβλημα. Η φούστα ήταν από άσπρο στητό ταφτά και άνοιγε κάτω μεγαλοπρεπέστατα, ανοίγοντας τη σιλουέτα ακόμα περισσότερο. Το δε χτένισμα; Άλλο πράγμα. Είχαν κατορθώσει να κρύψουν τα υπέροχα μαλλιά της Νίκης κάτω από κάτι απίστευτα κακόγουστα και παλιομοδίτικα, μικρά και σαν ελατήρια μπουκλάκια. Τα είχαν τραβήξει δε τόσο πολύ προς τα πίσω, που έχαναν τελείως τον όγκο τους και απλώς αναδείκνυαν το υπερβολικά στενό της πρόσωπο. Είχε βάλει ένα κοντό πέπλο που φαινόταν άσχημα το γαζί του στο στερέωμα με το χτενάκι και κανείς δε σκέφτηκε να το καλύψει με ένα λουλούδι ή ένα φιόγκο. Και στον κοντό λαιμό φορούσε τσόκερ. Χανόταν ο Σιδέρης δίπλα της.

Η Πελ το νυφικό το είδε στο γάμο και φρίκαρε. «Παναγία μου!» είπε μέσα της. «Τι φάκλανος είναι αυτός;» Θα ζητούσε σίγουρα τη διεύθυνση του οίκου μόδας δήθεν για να ράψει κάτι δικό της, ενώ στην ουσία ήθελε να τους τηλεφωνήσει για να τους στολίζει για το κομμάτι που πούλησαν. Ό,τι χειρότερο για τη συγκεκριμένη νύφη. Αλλά αργότερα κάπως ηρέμησε. Μήπως δεν έφταιγαν αυτοί; Μήπως ήταν η Νίκη που ήθελε πολύ αυτό το νυφικό κι εκείνοι απλώς δεν ήθελαν να χάσουν την πελάτισσα; Μπορεί. Και στο κάτω – κάτω, τι την ένοιαζε; Ήθελε πολύ να μοιράσει τις μπομπονιέρες στο γάμο του αδερφού της, αλλά οι δυο γκιόσες προφανώς την ήθελαν έξω απ' όλα και αυτή τη δουλειά την ανέθεσαν σε δυο ξαδέρφες της Νίκης. Προφανώς είχαν καταλάβει από την πρώτη στιγμή πως ειδικά της Πελ έκοβε το μάτι της και δεν θα μπορούσαν εύκολα να τα βγάλουν πέρα μαζί της αν για κάποιο λόγο τις έπιανε στο στόμα της.

Αλλά καλύτερα. Οι μπομπονιέρες ήταν άλλο πράγμα. Τσουρούτικες του κερατά. Αν είχε μισήσει κάτι πολύ στη ζωή της η Πελ, ήταν η τσιγκουνιά, το λίγο, το φτηνό,

που γινόταν αναγκαστικά μόνο και μόνο για να κάνει κάποιος τη δουλειά του. Αυτές τις είχε αναλάβει η συμπεθέρα, η οποία ήταν επίσης πολύ κακοντυμένη και με γαζιά που σούρωναν. Επίσης, δεν μπορούσε με τίποτε να κρύψει το πελώριο μπούστο της. Χωρίς υπερβολή, η καλύτερη της βραδιάς ήταν η Κλημεντίνη. Με δικά της ρούχα πια. Φορούσε ένα υπέροχο σύνολο και σαν πεθερά ήταν εξαιρετικά φίνα. Μεταξωτό φόρεμα σε μπλε ρουά χρώμα και από πάνω ένα ιδίου χρώματος δαντελένιο μαντό, που το στόλισε με ένα ωραιότατο λουλούδι. Από το ύφασμα του φορέματος είχε φτιάξει παπούτσια και από το ύφασμα του μαντό, τσαντάκι.

Στο γάμο παρέστησαν και η Νίλα με τον άντρα της. Εκεί φρόντισε να μάθει όλα όσα η Ναυσικά προσπάθησε να της κρύψει, τρομάρα της. Την είχε υποψιαστεί τη δουλειά διότι της είχε πει λίγα. Και για να λέει λίγα η συνήθως φλύαρη Ναυσικά που πριμοδοτούσε σκανδαλωδώς τα πάντα, προφανώς κάτι ήθελε να αποσιωπήσει. Στην επιστροφή για το σπίτι – τι το ήθελε να μπει στο αυτοκίνητό τους; - άνοιξε το στόμα της.

«Είδες ο Σιδέρης τι γυναίκα πήρε;»

«Καλή κοπέλα, αλλά μη μου πεις πως σου αρέσει».

«Καθόλου δε μου αρέσει, και σα νύφη δεν έλεγε τίποτε. Αλλά για το Σιδέρη είναι παραπάνω από καλή. Πάντως, από τότε που έχω να τον δω, έφτιαξε πολύ».

Η Ναυσικά κατάλαβε πού το πήγαινε η Νίλα – τελικά είχε δίκιο η Πόπη που την είχε βαφτίσει έτσι - και προσπάθησε να οδηγήσει τη συζήτηση σε πιο ασφαλή μονοπάτια.

«Πολύ φοβάμαι πως δεν θα ανοίξουνε καλό σπιτάκι».

«Γιατί; Επειδή η κοπέλα σπούδασε και εργάζεται; Πολύ καλά κάνει».

«Άμα εργάζεται η γυναίκα...».

«Άμα εργάζεται η γυναίκα, έχει φράγκα να πληρώσει για βοήθεια».

«Και τα παιδάκια;»

«Εσύ θέλεις να υπερασπιστείς την κόρη σου που μια ζωή τα περιμένει όλα έτοιμα. Για τίποτε δεν είναι άξια και γι' αυτό έχεις αναλάβει το ρόλο της κυρίας επί των τιμών. Για να την καλύπτεις. Μια τυπική οικογένεια έχει, ένα μικρό σπίτι να συγυρίσει και πνίγεται. Τόσο, που της είσαι απαραίτητη. Μακάρι να ήταν και η Πόπη οδοντίατρος με σπίτι και ιατρείο δικά της. Αλλά και απλώς εργαζόμενη να ήταν, θα ήταν καλύτερη. Αλλά αυτά αποφεύγεις να τα αναφέρεις».

«Νεολίνη μου, δεν βαρέθηκες τόσα χρόνια; Για πες μου τώρα, ειλικρινά; Θα σου άρεσε για νύφη αυτή η κοπέλα;»

«Ως εμφάνιση, όχι. Καθόλου. Σα χελώνα είναι. Αλλά κι εμείς που πήραμε όμορφη νύφη, τι καταλάβαμε; Αλλά τι όμορφη; Ένα μαλλί μακρύ και μαύρο είχε όλο κι όλο και κρίκους στ' αυτιά. Ότι έπρεπε για να χορεύει πάνω στα τραπέζια. Δεν είδες τώρα πώς έγινε; Σα βουβάλι που ροχαλίζει όρθιο. Η ομορφιά μας μάρανε. Τουλάχιστον, ας έφερνε κι εκείνη κάτι στο σπίτι της».

Πολύ ήθελε να της απαντήσει η Ναυσικά πως στα χέρια του άντρα της κατάντησε έτσι, αλλά για άλλη μια φορά είπε αυτά που έπρεπε.

«Έτσι κράτησε το σπιτάκι της».

«Σώπα καημένη!»

«Δε βαρέθηκες να λες τα ίδια τόσα χρόνια;»

«Εσύ δε βαρέθηκες να υπερασπίζεσαι τα λάθη σου; Αλλά να δω τώρα τι θα κάνεις με την καινούργια νύφη. Θα πας στη Σουηδία για να την κλείσεις μέσα;»

«Δε χρειάζεται. Ο Τάσος είναι λεφτάς και ξέρει να έχει τη γυναίκα του στο ύψος της. Είναι διευθυντής τουρισμού...».

«Αυτά εκεί που δεν σας ξέρουν. Αλλού τα διευθυντίλκια, Ναυσικά. Ένας σκέτος υπάλληλος σε ταξιδιωτικό γραφείο είναι».

Αναγκαστικά σταμάτησε, πριν χοντρύνει πολύ το ζήτημα. Εν τω μεταξύ είχαν φτάσει στην Καστέλα.

«Καληνύχτα, Ηλία μου. Ευχαριστώ».

«Καληνύχτα και περαστικά σου».

Ήταν η απάντηση του συμπέθερου που καθ' όλη τη διάρκεια της συζήτησης των δυο γυναικών, είχε μείνει αμίλητος.

Μεγάλες φωτιές της είχε ανάψει ο Τάσος. Καλά, πριν αποφασίσει να προχωρήσει με αυτή την απίστευτη κοπέλα, δεν σκέφτηκε καθόλου την αδερφή του; Αλλά αυτός δεν σκέφτηκε τον εαυτό του την Πόπη θα σκεπτόταν; Λίγα είχε περάσει με την προηγούμενη που μόλις έπιασε δουλειά τον παράτησε; Διότι ποτέ δεν σκέφτηκε πως τον παράτησε μόνο και μόνο επειδή έπαψε να τον αγαπάει, ή πως μπορεί να μην ήταν, τελικά, ο σύζυγος που είχε ονειρευτεί. Το ότι άρχισε η κοπέλα να εργάζεται της έφταιγε κι αυτό έλεγε πάντα. Άλλωστε, αυτό τη βόλεψε.

Τώρα πώς της τα είχε χαλάσει όλα; Πού έκανε η ίδια λάθος και δεν κατόρθωσε να πείσει τη μάνα της Έλλης; Αλλά πάλι, πως να τα έβγαζε πέρα με τη γλώσσα της; Διότι δύο μέτωπα ανοιχτά, ένα της Νίλας και ένα της καινούργιας, δεν θα μπορούσε να τα αντιμετωπίσει με τίποτε. Είχε κουραστεί πια. Μετά, πού έκαναν και οι δυο λάθος και δεν κατόρθωσαν να πείσουν τουλάχιστον τη Μυρσίνη Μαρινάκου να παραιτηθεί από τη δουλειά και από τα όνειρά της γενικώς (φυσιολογικά πράγματα στον κόσμο της) για να πάει να ζήσει με τον Τάσο στο Γκέτεμποργκ, να τον βλέπει και να χαίρεται; Καλό κορίτσι, αλλά επίσης πολύ γλωσσούδικο και πολύ ανεξάρτητο. Άλλη μια που έχασε τον παίδαρο και τον λεφτά για μια παλιοδουλειά. Και τι ερώτηση ήταν αυτή που της είχε κάνει; Δεν το περίμενε. Εκείνη πίστευε πάντα πως μόλις έβλεπε τον Τάσο, θα πάθαινε την πλάκα της ζωής της. Πως θα τον ακολουθούσε από την άλλη κιόλας μέρα με τα μάτια κλειστά.

Γεγονός είναι πως η Μυρσίνη την πλάκα της ζωής της την είχε πάθει, αλλά για τελείως διαφορετικούς λόγους. Η υπόθεση που είχε τόσο καλά σχεδιάσει η Ναυσικά, είχε πάει στραβά. Διότι αν η Μυρσίνη είχε εγκαταλείψει τα πάντα για να ακολουθήσει τον Τάσο, θα είχε ενισχύσει απίστευτα τη θέση της, τη θέση της Πόπης και την κοσμοθεωρία της γενικώς. Σ' αυτή την περίπτωση θα είχαν πρόσωπο έναντι όλων και, κυρίως, έναντι της Νίλας. Τώρα; Τι γίνεται τώρα;

Όταν ήρθε ο Τάσος με το ταίρι του, με χαρά πήγε και τους πήρε από το αεροδρόμιο, παρέα με την Πόπη και το μικρό Ηλία, που, σε αντίθεση με τη Γκρέτα, δύσκολα αποχωριζόταν τη μάνα του. Μόλις είδαν το ζεύγος από μακριά την ώρα που περίμεναν τις βαλίτσες τους, έκαναν τα πρώτα σχόλια.

«Πώς σου φαίνεται;»

«Καλή. Πολύ αδύνατη δεν είναι;»

«Είναι. Και επίσης πολύ μελαχρινή και πολύ κοντή. Μόνο με Γερμανίδα δε μοιάζει».

Λίγα λεπτά αργότερα, διαπίστωσαν πως η Ζίγκριντ ήταν γαλανομάτα. Μόνο αυτό είχε που να θυμίζει κάτι βόρειο.

Καταχάρηκαν, αλλά δεν χάρηκαν καθόλου με τις αποσκευές τους. Καλά, τι κουβαλούσε; Δεν υπήρχε αμφιβολία πως όλα αυτά ήταν δικά της. Ο Τάσος τόσα χρόνια ποτέ δεν είχε φέρει μαζί του κάτι παραπάνω από τα απαραίτητα. Δεν χωρούσαν στο αυτοκίνητο και η Ναυσικά μπήκε σε ένα ταξί με τις τέσσερις από τις έξι βαλίτσες. Με το αυτοκίνητο της Πόπης πήγαν οι υπόλοιπες αποσκευές, η Ζίγκριντ και ο Τάσος, πάντα με την «πουστιέρα» του. Ένα πράγμα της έκανε εντύπωση της Ναυσικάς από την πρώτη στιγμή και μάλιστα κακή. Η Ζίγκριντ τις χαίρετσε με ευγένεια και στον Ηλία δεν έδωσε την παραμικρή σημασία. Απλώς, χάιδεψε φευγαλέα το κεφαλάκι του. Απο-

γοητεύτηκε το παιδάκι. Της έδωσε το λουλούδι που είχε κόψει από τη γλάστρα με τα ματάκια του βουρκωμένα.

Όταν έφτασαν στο σπίτι, ζήτησε ένα τσάι και αποσύρθηκε στην κρεβατοκάμαρα μαζί με τον Τάσο, για να της δείξει τα κατατόπια. Έμειναν για λίγο μόνες τους η Πόπη με τη Ναυσικά. Βγήκαν στο μπαλκόνι.

«Πώς σου φαίνεται από κοντά, Ποπίτσα μου;»

«Χάθηκαν οι κανονικές γυναίκες;»

«Σιγά μη σε ακούσει. Δεν είδες πώς την κοιτάζει;»

«Πρέπει να είναι πολύ κακό άτομο. Είδες το βλέμμα της; Φαρμακερό».

«Λες;»

«Πολύ το φοβάμαι».

«Μεγαλύτερη δεν είναι;»

«Μάλλον».

Μετά από λίγο ήρθε ο Τάσος.

«Πώς σου φαίνεται η Ζίγκριντ;»

«Ελπίζω αυτή τη φορά να ξέρεις τι κάνεις. Μεγάλωσες πια».

«Είναι Γερμ-μανίδα και μάλιστα από πολύ καλό σπίτι».

Νευρίασε η Πόπη.

«Και γιατί μας το λες με τέτοιο τρόπο; Για να χαρούμε ή για να ζηλέψουμε;»

«Για να καταλάβετε περί τίνος πρόκειται».

«Σώωωωωπα! Και δεν της φαίνεται!»

Γύρισε νευριασμένος στη μάνα του.

«Δε σου είπα να μην παραλάβεις τίποτε;»

«Παιδάκι μου, ο αστυνομικός που έφερε την ειδοποίηση μου είπε πως αν δεν έβρισκε κανέναν εδώ θα την παρέδιδε στο αστυνομικό τμήμα. Δεν υπήρχε πιθανότητα να το αποφύγεις. Και στο κάτω – κάτω, τι έγινε; Ένα πρόστιμο θα πληρώσεις».

«Κωλοελλάδα! Καλά κάνω και τους σιχαίνομαι όλους. Δε θέλω να ξέρει κανείς πως έρχομαι εδώ και τώρα είμαι υποχρεωμένος να εμφανιστώ σε δικαστήριο. Αλλά θα τους κάνω ρεζίλι. Θα γράψω ένα γράμμα στις σουηδικές εφημερίδες και θα δεις τι έχει να γίνει».

Η Ζίγκριντ χρειάστηκε αρκετές ώρες για να τακτοποιήσει τα πράγματά της. Εμφανίστηκε πάλι αργά το βράδυ ημίγυμνη, τρελαίνοντας τη Ναυσικά. Ευτυχώς που έλειπε ο καπετάνιος. Φορούσε ένα άσπρο βαμβακερό βρακάκι σα μωρό, που σούρωνε στον κοκκαλιάρικο κόλλο της. Μάλλον έκανε τη μπεμπούλα. Και τότε είδε πως είχε απαίσια και αρκούντως στραβά πόδια. Χοντρά γόνατα και αστραγάλους, βασταγερή γάμπα και πολύ δύσμορφα δάχτυλα. Ασύμβατα με το υπόλοιπο σώμα. Με ένα χαμόγελο αυταρέσκειας και περηφάνιας έδωσε και τα δώρα που είχε φέρει, που κατά τη γνώμη της ήταν πλουσιότατα. Ένα σαμπουάν για τη Ναυσικά που στη συσκευασία περιείχε μια βούρτσα για δώρο και για την Πόπη άλλο ένα σαμπουάν που εκτός από τη βούρτσα περιείχε και ένα μαλακτικό. Και για το σπίτι ένα κουτί ληγμένα και ξασπρισμένα σοκολατάκια. Αφού έβγαλε την υποχρέωσή της, αποσύρθηκε εκ νέου στο μπάνιο, με καστανά μάτια αυτή τη φορά. Είχε βγάλει τους χρωματιστούς φακούς επαφής, αλλά ό,τι και να έκανε, ήταν αδύνατον να κρύψει το μοχθηρό της βλέμμα. Βγήκε μισή ώρα μετά αφήνοντας πίσω της συντρίμια, για τα οποία αδιαφόρησε πλήρως. Την περίμεναν για το βραδινό φαγητό. Η Ναυσικά είχε τυλίξει ντολμάδες που ήταν το αγαπημένο φαγητό του Τάσου, είχε κόψει μια ωραία σαλάτα και είχε ψήσει και μια τυρόπιττα. Η Ζίγκριντ έριξε απλώς μια εξεταστική ματιά στο τραπέζι.

«Δε θα φάω. Τα πάντα είναι ανθυγιεινά».

Έκανε ο Τάσος τη μετάφραση.

«Πολύ ανθυγιεινά πράγματα έχει το τραπέζι».

«Τι είναι το ανθυγιεινό;»

«Το τυρί και το άσπρο αλεύρι που περιέχει η τυρόπιττα. Πολύ λιπαρό πράγμα».

«Ας φάει ντολμάδες».

«Περιέχουν ρύζι που είναι υλικό άσπρο και ανθυγιεινό».

«Ας φάει τότε σαλάτα και ψωμί».

«Η σαλάτα έχει ελαιόλαδο και το ψωμί είναι πάλι άσπρο».

Μελιστάλαχτη ήταν η Ναυσικά, αλλά μέσα της ήθελε να τους στείλει στο διάολο και τους δυο. Ωραία επιλογή είχε κάνει πάλι ο γιος της. Καλά, δεν καταλάβαινε τίποτε; Χάθηκαν οι γυναίκες και βρήκε αυτό το ζώο; Μη χειρότερα, Παναγία μου! Άθελά της ο νους της πήγε στη Μυρσίνη. Γιατί δεν δέχτηκε; Αλλά απ' ότι αποδείχτηκε, δεν είχε δει ακόμα τίποτε. Η Ζίγκριντ ήταν πραγματικά μια από τις πιο αντιπαθητικές γυναίκες επί της γης. Από την άλλη κιόλας μέρα, άρχισαν τα προβλήματα. Το κυριότερο; Ζήλευε πολύ τα παιδιά της Πόπης, εκεί που η Ναυσικά είχε ακουμπήσει πια την ύπαρξή της ολόκληρη, την αγάπη της και την ψυχή της.

Η Γκρέτα είχε πάντα πολύ μεγάλη αδυναμία στον Τάσο. «Ο τσίος μου» τον έλεγε και έσταζε ροσόλι το στοματάκι της. Ό,τι έτρωγε και ό,τι έπινε, του έδινε απαραίτητα το μισό. Άνοιγε τα χεράκια της να τον πάρει ολόκληρο αγκαλιά, του έδινε φιλάκια και καθόταν με τις ώρες πάνω του να της διαβάσει παραμύθια. Μόνο τότε ησυχάζε. Αυτά, μέχρι να ζευγαρώσει ο «τσίος».

Την άλλη μέρα ο Τάσος έφυγε από το πρωί. Πρώτον διότι έπρεπε να παραστεί στο δικαστήριο και δεύτερον, αφού τελείωνε, θα πήγαινε στη Χρήστου Λαδά για να γραφτεί συνδρομητής στον «Ταχυδρόμο». Εντελώς τυχαία πριν λίγο καιρό είχε πέσει ένα τεύχος στα χέρια του και το ξεφύλλιζε αφηρημένος για να περάσει η ώρα. Όλο βλακείες έγραφε. Αλλά όταν έφτασε στην «εβδομάδα του Ίακχου» εντυπωσιάστηκε πολύ. Έβγαινε τέτοιο περιοδικό και δεν το είχε πάρει είδηση; Επιτέλους, η Ελλάδα είχε αρχίσει να εκπολιτίζεται. Αμέσως τηλεφώνησε στη Ναυσικά να του το στέλνει κάθε εβδομάδα ανελλιπώς. Μόλις το έπαιρνε, πήγαινε απ' ευθείας στις σελίδες που τον ενδιέφεραν και μετά το πετούσε. Σιγά που θα καθόταν να διαβάσει τόσα κουραστικά πράγματα και μάλιστα για μια χώρα που ο κάθε πολίτης της γεννιόταν χρεωμένος. Αυτό κάπου το είχε ακούσει τώρα τελευταία και πολύ του άρεσε. Σαν ανθελληνικό επιχείρημα το χρησιμοποιούσε συχνά, πολύ περήφανος για τον εαυτό του. Εκείνος ζούσε στη Σουηδία και δεν επρόκειτο να δώσει ποτέ τίποτε. Τους την έφερε. Χα!

Το μεσημεράκι έφερε η Πόπη τη Γκρέτα. Σαν τρελή έτρεξε πάνω στον «τσίο» της κρατώντας ένα σοκολατάκι. Του το έχωσε στο στόμα και δεν μπορούσαν να την ξεκολλήσουν από πάνω του. Τον γέμιζε φιλάκια, τον αγκάλιαζε και του έκανε τα παράπονά της για τη μάνα της που όλο την μάλωνε. Η Ναυσικά κοιτούσε συγκινημένη και η Πόπη έλεγε «τώρα θα ησυχάσεις για μερικές ώρες».

Άκουσε τη φασαρία η Ζίγκριντ και εμφανίστηκε στην πόρτα, με άλλη περιβολή. Από το πρωί είχε αλλάξει ήδη τρεις φορές ρούχα. Ξεκίνησε με πράσινο σουτιέν και πράσινη μπλούζα, συνέχισε με άσπρα και τώρα φορούσε κόκκινα. Το δε σπίτι ήταν γεμάτο φλυτζάνια από τα αφεψήματα που έπινε συνέχεια για να τονώσει τον οργανισμό της με φυσικό τρόπο. Δεν έκανε καν τον κόπο να τα ακουμπήσει στο νεροχύτη. Δεν μιλάμε για περισσότερα.

Μόλις είδε το σκηνικό με τη μικρή, προφανώς πήρε ανάποδες. Η αγάπη του Τάσου ήταν μόνο δική της. Περίμενε για μερικά λεπτά μήπως πάρει τέλος το σκηνικό και όταν είδε πως συνέχιζαν, το τελείωσε μόνη της. Πήγε κοντά, τράβηξε τη Γκρέτα, την ακούμπησε στο χαλί και άρχισε να αγκαλιάζει η ίδια τον Τάσο με διάθεση για ξεψείρισμα και να τρίβεται πάνω του. Έπρεπε να καταστήσει σαφές πως ο Τάσος είχε αλλάξει ιδιοκτήτη και πως η άδειά της για περισσότερα μαζί του ήταν πια απαραίτητη. Εμετική. Το κοριτσάκι έβαλε τα κλάματα λέγοντας «τσίο μου, τσίο μου» Και της

ήρθε και της Ναυσικάς εμετός, αλλά προτίμησε να μη μιλήσει. Όσο για την Πόπη; Πήγε στο διάδρομο και για αρχή της έστειλε μερικά φάσκελα. «Να, μαλάκω! Πάρε να σου βρίσκονται, γαϊδούρα».

Το απομεσήμερο – ήταν η παραμονή του γάμου του Σιδέρη - πήγαν επίσκεψη στους Ζούκηδες. Έφτασαν μάλλον αργά, καθότι η «Γερμ-μανίδα» έκανε περίπου τις δυο ώρες για να ετοιμαστεί. Κλείστηκε στο μπάνιο σε σημείο που οι απ' έξω άρχισαν να κινδυνεύουν, άλλαξε ρούχα τουλάχιστον τρεις φορές μέχρι να αποφασίσει και όλα αυτά με ταχύτητα χελώνας, κάνοντας τα νεύρα της Ναυσικάς να παίζουν. Η αθάνατη Παρασκευούλα μόλις την είδε, την έκοψε αμέσως την κατάσταση και είπε έξω από τα δόντια το καλύτερο. Είχε μεγαλώσει τόσο όσο χρειαζόταν για να μειωθούν οι αναστολές της.

«Πιδάκι μ', πού τνι βρήκισ τ' γάτα;»

«Είναι Γερμ-μανίδα».

«Κι στ' Γερμανία δεν έχνι γάτις;»

«Παρασκευούλα...».

Αλλά η Παρασκευούλα την έβαλε στο μάτι και επιτόπου αποφάσισε πως αυτή τη βλαμμένη δεν θα την άφηνε σε χλωρό κλαρί. Και μεγάλη της σκασίλα. Πολλά μάζεψε τόσα χρόνια. Εν τω μεταξύ, ο Τάσος την εκθειάζε.

«Θεία Πελαγία, είναι πολύ καλό κορίτσι. Γερμ-μανίδα».

«Εσύ ξέρεις, Τάσο μου».

«Έχει μεγάλη ευχέρεια στις ξένες γλώσσες. Όπου πάμε ταξίδι, σε λίγες ημέρες μπορεί και συνεννοείται».

«Μιλάει αγγλικά;»

«Άπταιστα».

Άλλο που δεν ήθελε ο Μενέλαος. Στρώθηκε δίπλα της και άρχισε να της λέει τα γνωστά περί της καριέρας του ως χημικού μηχανικού. Εννοείται πως η αγγλομαθής δεν κατάλαβε παρά λίγες λέξεις, πράγμα που το έπιασε αμέσως η Παρασκευούλα από το ύφος της.

«Γιατί δεν απαντάει, Τάσου μ'; Λέξ διν είπι».

«Γιατί ο θείος δεν ξέρει τόσο καλά τα αγγλικά για να μπορέσει να χρησιμοποιήσει όλο της το λεξιλόγιο».

«Παναγία μου πού ξεπέσαμε!» σκέφτηκε η Ναυσικά. «Γιατί δεν δέχτηκες, Μυρσίνη; Γιατί, κατά τη γνώμη της, η Μυρσίνη ήταν ό,τι έπρεπε για τον Τάσο. Ταμάμ.

Της πήγε το κέρασμα η Παρασκευούλα.

«Merci, mais non».

«Ξερ' κι γαλλικά;»

«Την προηγούμενη εβδομάδα είχαμε πάει στη Γκρενόμπλ».

«Κι τάμαθι σι μια βδουμάδα;»

«Βεβαίως».

«Αι, Παναγίτσα μ! Πάρτου, κουρίτσι μ', καλό πράγμα σ' δίνουμε».

Αλλά δεν το πήρε η γάτα. Ήταν κέικ, ως εκ τούτου περιείχε αλεύρι και ζάχαρη. Όχι ένα, αλλά δύο κακά και άσπρα πράγματα.

«Ψυχουκόρ σ' είχανι πιδάκι μ;»

Ενοχλήθηκε ο Τάσος.

«Τι είναι αυτά που λες, Παρασκευούλα; Δεν είπαμε πως είναι Γερμ-μανίδα;»

«Στ' Γερμανία δεν έχνι ψυχουκόρις; Μαυρουγκαργκανιασμέν Γερμανίδα, πρώτ' φουρά βλέπου».

«Δεν είσαι ευγενική».

«Δε μ' χρειάζεται».

Η Πόπη έμεινε λίγο. Από την πρώτη στιγμή δεν της είχε αρέσει η Ζίγκριντ, αλλά

το πράγμα άρχισε να ξεφεύγει. Είχε αρχίσει να παίρνει ανάποδες από τη στιγμή που της είχε τηλεφωνήσει η μάνα της το προηγούμενο βράδυ για να της πει τα νεότερα, την ώρα που η βλαμμένη ήταν στην κρεβατοκάμαρα και ο Τάσος στο μπάνιο με τα αφρόλουτρά του. Την ενημέρωσε για τα δώρα που τους έφερε το σούργελο. Από τίποτε δεν είχαν ανάγκη καμία από τις δυο, αλλά τι δώρο ήταν αυτό; Πού απευθυνόταν; Και το φαγητό; Τι παραξενιές ήταν αυτές; Και ο Τάσος; Τι ακριβώς του είχε συμβεί και βρήκε αυτό το ζώο; Πώς το κουβαλάει μαζί του, πώς το ανέχεται και θέλει να το παντρευτεί κιόλας; Άσε πια εκείνη τη γλωσσομάθεια. Αυτά σκεπτόταν και δεν ήξερε πώς να αντιδράσει, τι να κάνει. Η συζήτηση συνεχιζόταν κανονικά, με τον Τάσο να ανακοινώνει επισήμως πως τον άλλο μήνα θα πήγαινε ένα αξιόλογο και πολύ σημαντικό επαγγελματικό ταξίδι. Εννοείται πως θα πήγαινε και η Ζίγκριντ μαζί, που ήξερε απ' όλα και θα τον βοηθούσε.

«Πού θα πάτι, Τάσου μ;»

«Στην Ισπανία».

Βρήκε η Πόπη την ευκαιρία που ζητούσε, άλλωστε το χιούμορ της δεν την είχε εγκαταλείψει ποτέ. Απλώς, είχαν εκλείψει οι λόγοι.

«Ζωοπανήγυρη έχει;»

Πριν δημιουργηθούν αντιδράσεις, πήρε τα μικρά κι έφυγε αηδιασμένη. Εννοείται πως η Ζίγκριντ στα παιδιά δεν έδωσε την παραμικρή σημασία. Όχι μόνο δεν έδωσε αλλά είχε τον Τάσο συνέχεια αγκαζέ και δεν δίσταζε να επιδοθεί δημοσίως σε σαχλές περιπτύξεις, προφανώς για τα τους δείξει πως έπρεπε να κρατηθούν μακριά. Αυτά που ήξεραν, τέλειωσαν. Μόνο η Παγωνίτσα χάρηκε για τη γνωριμία και πολύ μάλιστα, άλλωστε η χαρά υπήρξε αμοιβαία. Την άλλη κιόλας μέρα, κανόνισαν να βρεθούν οι δυο τους για να τα πουν ιδιαιτέρως. Άλλες δυο που βρέθηκαν στο ίδιο μήκος βλήματος. Πολύ όμως. Οι φλέγουσες καλλιτεχνικές ανησυχίες της Πέγκι ήρθαν κι έδεσαν με τη μέντα της γάτας. Η μία είχε έρθει στον κόσμο για να καλύψει ένα μεγάλο κενό στην τέχνη και η άλλη για να καλύψει το αντίστοιχο κενό στην ψυχολογία και – ακόμα καλύτερα – στην ψυχιατρική. Τι παραπάνω ήξεραν οι ψυχίατροι; Τίποτε. Με τη μπάλα χαμένη, έσμιζαν δυο μηδενικά για να κάνουν ένα τίποτα. Έτσι όπως ήταν και οι δυο πολύγλωσσες κόλλησαν και δεν θα τους ξέφυγε καμία γλώσσα. Ούτε μοσχαρίσια, ούτε τηγανιτή, ούτε κρασάτη, ούτε ποσέ, ούτε πανέ, ούτε τίποτε.

Μπήκε νευριασμένη στο αυτοκίνητο και άνοιξε το ραδιόφωνο προσπαθώντας να ξεφύγει λίγο και να ηρεμήσει. Είχε ακούσει τόσες πολλές σάχλες, που λίγη μουσική ήταν απαραίτητη για να συνέλθει. Οδηγούσε αφηρημένη και νευριασμένη. Ευτυχώς που η Παρασκευούλα είχε πει έξω από τα δόντια μερικές αλήθειες και κάπως ισορρόπησε η κατάσταση. Η Ζίγκριντ της είχε κάνει τα νεύρα κρόσσια, η στάση του αδερφού της ήταν απίστευτη, ο καιρός ήταν νοτιάς και ζεσταινόταν πολύ, η φούστα της τη στένευε και τα παιδιά της στο πίσω κάθισμα σκοτώνονταν. «Μήσου, κωλόπαιδο» έλεγε η Γκρέτα του Ηλία κι εκείνος της απαντούσε «εσύ μήσου, βλαμινόπαιδο». Όσο και να τα μάλωνε δεν έλεγαν να σταματήσουν τον καυγά και, δυστυχώς, δεν μπορούσε για την ώρα να κάνει κάτι δραστικότερο. Ευτυχώς, δεν ήταν μακριά. Χρειαζόταν επειγόντως να ξεντυθεί. Μήπως είχε παχύνει κι άλλο; Έβαλε τις φωνές.

«Μόλις γυρίσουμε στο σπίτι, θα σας δώσω αντιβηχικό για να μη σας δώσω στρυφνίνη. Να ταβλάρετε και να ησυχάσω».

«Κι εσύ μήσου, παλιομαμά».

«Μόλις φτάσουμε στο σπίτι, θα δεις τι έχεις να πάθεις».

«Τι με νοιάζει; Δεν φοβάμαι».

Συγκεντρώθηκε στο δρόμο. Εντελώς συμπτωματικά, το ραδιόφωνο έπαιζε ένα παλιό και σχεδόν ξεχασμένο τραγούδι, που απότομα της θύμιζε πολλά. Τόσα, που σχεδόν κόντεψε να χάσει τον έλεγχο του αυτοκινήτου.

Ήπια πολύ πανάθεμά με
πού έχω παρκάρει δεν θυμάμαι
κλείσαν τα ξενυχτάδικα
κι εγώ γυρίζω άδικοα.

Και τι δεν της θύμισε η φωνή του Κώστα Καρουσάκη! Το Στέλιο, τα γλέντια τους, τα ξενύχτια τους, τον έρωτά τους, τα νιάτα της. Αν ήταν μόνη της, θα έβαζε τα κλάματα. Τι να γίνεται ο Στέλιος;

Συνέβη το απίστευτο. Ξαφνικά, λίγο πιο μπροστά της στη διπλανή λωρίδα, είδε ένα πολύ γνώριμο αυτοκίνητο. Ένα μολυβί Λάντσια κουπέ, το αγαπημένο αυτοκίνητό του. Ταράχτηκε. Τι είδους σύμπτωση ήταν αυτή; Φρόντισε να διαβάσει την πινακίδα. Ναι, ήταν αυτό. Έριξε μια ματιά στον οδηγό. Αυτός ήταν, δεν είχε καμία αμφιβολία. Είδε από μακριά τον γνωστό τρόπο που κρατούσε το τιμόνι όταν οδηγούσε γέροντας το κεφάλι ελαφρώς δεξιά, την κίνηση που έκανε για να αλλάξει τις ταχύτητες, φευγαλέα το προφίλ, τη γραμμή του σώματος. Για μια στιγμή σκέφτηκε να τρέξει να τον προφτάσει. Να τη δει, να σταματήσει για λίγο, να χαιρετηθούν, να του δείξει τα παιδιά της. Αλλά όχι. Άσε καλύτερα. Δυστυχώς, θα έπρεπε να του συστηθεί. Η Πόπη που θυμόταν δεν υπήρχε πια. Η Πόπη που αγαπούσε κάποτε, που γλεντούσαν παρέα μέχρι τα χαράματα, που της τραγουδούσε «βάλε μου να πιώ και ξαναβάλε μου, αυτή η γυναίκα θα' ναι το φινάλε μου» είχε τελειώσει και στη θέση της υπήρχε μια άλλη γυναίκα, πολύ χειρότερη. Το Ποπερό. «Άσε καλύτερα» σκέφτηκε. «Άς με θυμάται για πάντα έτσι όπως ήμουνα τότε. Αχ, βρε Στέλιο, πόσο δίκιο είχες όταν έλεγες πως τους δικούς μου τους θέλεις δίπλα σου και όχι απέναντί σου, πως κανένας γάμος δεν πρόκειται να επιτύχει όταν για χάρη του έχεις κάνει σημαντικές υποχωρήσεις! Εγώ που δεν έδωσα τότε σημασία και συμβιβάστηκα, τι κατάλαβα; Έβαλα τη Νίλα απέναντί μου. Γιατί να μη σπάσω τότε την πόρτα, γιατί να μη φύγω απ' το παράθυρο; Γιατί να μην ψάξω να σε βρω; Γιατί άφησα τη μάνα μου να κάνει το δικό της αντί να κάνω εγώ το δικό μου; Γιατί;»

Άρρωστη γύρισε στο σπίτι. Ο Πέτρος ήταν εκεί και την περίμενε.

«Πώς έτσι νωρίς;»

«Και πολύ καθίσαμε».

«Έγινε κάτι, Ποπερό μου;»

«Δεν τους άντεξα. Πήρα τα παιδιά και έφυγα νωρίς».

«Τι έγινε;»

«Μια μαλακισμένη έφερε. Μια μαλακισμένη Γερμανίδα γάτα. Και την καμαρώνει κιόλας. Αυτή την ηλίθια, τη θεωρεί σπουδαία».

«Τι εννοείς;»

«Θα τη δεις αύριο στο γάμο και θα καταλάβεις. Σα γάτα είναι. Και τα παιδιά δεν θέλει ούτε να τα βλέπει. Ζηλεύει η βρωμιάρα».

«Μη δίνεις σημασία».

«Δεν τη θέλω».

«Αλλαγμένη μου φαίνεσαι. Αντί να στενοχωριέσαι, στείλε τη στο διάολο για να ησυχάσεις. Δεν χρειάζεται να το πάρεις έτσι κατάκαρδα. Στο κάτω – κάτω, είναι μακριά μας».

Εκείνη τη νύχτα η Πόπη ξαγρύπνησε. Πραγματικά, ήταν πολύ αναστατωμένη. Τι ξαφνική συνάντηση ήταν αυτή, με το ραδιόφωνο να παίζει ένα από τα τραγούδια τους; Ήταν σίγουρη πως εκείνη τη στιγμή ο Στέλιος άκουγε τον ίδιο ραδιοφωνικό σταθμό. Πώς τα φέρνει έτσι η ζωή, να μην έχει ούτε το θάρρος ούτε τη θέληση να του μιλήσει; Αν και από τότε είχαν περάσει μόλις πέντε – έξι χρόνια, ένοιωθε σα να είχαν πε-

ράσει αιώνες. Άραγε, ο Στέλιος τι να κάνει; Παντρεύτηκε; Βρήκε αυτό που ήθελε; Βγαίνει πάντα τα βράδια; Εκείνη από τότε είχε να γλεντήσει, από τότε είχε απλώς να βγει, τότε ήταν η τελευταία φορά που στολίστηκε; Ξαφνικά της ήρθε στο νου ένα τραγούδι που ψιθύριζε τότε: «Απίθανος, αλλιώτικος, ωραίος, ο άντρας της ζωής μου ο τελευταίος...» Τι θυμήθηκε! Με δυο δάκρυα που τα σκούπισε στο σεντόνι, μάζεψε πάλι τα κομμάτια της και του έστειλε τις ευχές της. «Άς είσαι ευτυχισμένος. Ήσουν καλό παιδί και ήξερες ακριβώς τι ήθελες. Όσο για μένα; Δυστυχώς, την πάτησα. Καιρός να το παραδεχτώ. Καλά, πως έφτασα εδώ; Αλλά μήπως ήξερα πού πήγαινα;».

Ούτε η Ναυσικά κοιμήθηκε εκείνο το βράδυ. Σα να μην της έφταναν όλα όσα είδε και άκουσε από την άφιξη του ζεύγους και μετά, όταν έφτασαν στο σπίτι ήρθε το επιστέγασμα. Η Ζίγκριντ άνοιξε την κατάψυξη και με όλη της την άνεση πήρε ένα παγωτό πύραυλο, από αυτά που φρόντιζε πάντα να έχει για τα εγγόνια της και το τσάκισε. Προφανώς, δεν περιείχε την απαγορευμένη άσπρη ζάχαρη. Ήθελε να τη βάλει κάτω και να την πατήσει, αλλά αναγκαστικά συγκρατήθηκε. Όλα έδειχναν πως αυτή η γάτα – πού είσαι, Παρασκευούλα μου; - βρισκόταν σε ένα δικό της κόσμο. Σ' ένα κόσμο που δεν περιλαμβάνει κανόνες για την ίδια, αλλά για τους άλλους. Εννοείται πως ο Τάσος δεν μίλησε καθόλου. Καλά, τι είχε πάθει το παιδί της;

Οι πιο απαισιόδοξες σκέψεις της Πελαγίας, δυστυχώς επαληθεύτηκαν. Λίγους μήνες μετά, το ένδοξο, κυρίαρχο και δημοφιλέστατο Soukis Travel, έκλεισε. Δηλαδή, δεν έκλεισε ακριβώς. Απλώς ο Άρης έπαψε να είναι πίσω από την επιχείρηση και να τη στηρίζει για να μπορούν οι Ζούκηδες να πουλάνε μούρη. Μετέφερε τα επαγγελματικά του ενδιαφέροντα στην Τουρκία, όπου άνοιγε μια νέα και πολλά υποσχόμενη αγορά για τον τουρισμό. Εννοείται, πως θα είχε Τούρκους συνεργάτες. Ο κύκλος της Ελλάδας είχε κλείσει. Φυσικά, αν ήθελαν μπορούσαν να το διατηρήσουν, μόνοι τους πια.

Ο Δημήτρης προσπάθησε να κρατήσει τη ψυχραιμία του, αλλά τελικά, είχαν έρθει τα πάνω – κάτω. Μετά την πρώτη αναμπουμπούλα, ανασυντάχθηκε και αποφάσισε να διατηρήσει το γραφείο. Τη δουλειά την ήξεραν πια και δεν έμενε παρά να αναζητήσουν νέες συνεργασίες. Στο κάτω κάτω, εκτός από τον εαυτό του είχε να σκεφτεί και τον Αποστόλη, που χωρίς αυτό θα πήγαινε άπατος. Ήδη δυσκολευόταν. Μέχρι τώρα, όλο και κάποιο πρόσωπο είχε, αν και το έβλεπε στα μάτια του πεθερού και του κουινιάδου πολύ καλά: απλώς τον ανέχονταν, μόνο και μόνο για να ανέχεται κάποιος άλλος την Παγωνίτσα. Ο αδερφός της είχε ήδη την οικογένειά του και για τον πατέρα της, η μάνα της έφτανε και περίσσευε. Άλλωστε, τις διαφυγές του τις είχε.

Με τα πολλά και ενώ η πισίνα παρέμενε ημιτελής, ο Αποστόλης είχε μετακομίσει στη Βάρκιζα. Καλύβια λεγόταν η περιοχή, αλλά τέλος πάντων. Το στούντιο δεν τους χωρούσε πια. Αλλά εκεί άρχισαν να φαίνονται τα προβλήματα. Ο μισθός του ήταν το μόνο σίγουρο εισόδημα και οι παροχές του πατρικού σπιτιού, που άλλοτε του επέτρεπαν να κάνει τον κάργα, είχαν τελειώσει. Και δεν υπήρχε και η πισίνα. Πώς να καλέσει μερικούς φίλους; Με τι μούτρα; Και – κυρίως - με τι να την τελειώσει; Άρχισαν τα δύσκολα.

Από πού να πιάσει κανείς; Το σπίτι εκτεινόταν σε τρία πατώματα. Καλό, αλλά πολυδάπανο. Και ναι μεν το είχε επιπλώσει ήδη ο πεθερός, αλλά αυτά ήταν και τα τελευταία έξοδα που έκανε. Τώρα, ήθελε καθαρίσμα, θέρμανση, συντήρηση, ψώνια, βενζίνη για τη διαδρομή και ένα σωρό άλλα. Εννοείται πως ο μισθός του Αποστόλη δεν έφτανε ούτε για «ζήτω» και η Πέγκι καθόταν όλη μέρα, περιμένοντας την επιφοίτηση που δεν ερχόταν. Ούτε ο γάμος ούτε το παιδί κατόρθωσαν να την πείσουν να μαζέψει τα μυαλά της τα πυρπολημένα. Η βλάβη της ήταν σχεδόν αδύνατον να επιδιορθωθεί. Έπρεπε να μάθει να κάνει κάτι για να μπορέσουν να επιβιώσουν, μόνο που ούτε ήξερε τίποτε, ούτε καταδεχόταν να μάθει. Όσο για τη μάνα της; εντελώς φευγάτη.

Στην αρχή είχε έρθει μερικές φορές για να δει το μικρό Μενέλαο, αλλά μετά από λίγο το σταμάτησε. Το παιδάκι την είχε αποκαλέσει «γιαγιά» και την προσφώνηση την έφερε βαρέως. Όσο για βοήθεια από την Παρασκευούλα; Της το πρότεινε κάποια στιγμή η Πελαγία να μετακομίσει για λίγο στου Αποστόλη για να βοηθήσει αυτό το «έρημο» το κορίτσι να ασχοληθεί με τα δικά του, αλλά ούτε λόγος. Εκατό φορές να γύριζε στο χωριό της. Ό,τι έκανε, έκανε. Τέλος.

Ήταν καιρός πια όλοι να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Και η Πελαγία μασούσε σίδερα. Πού θα τα έλεγε τα παράπονά της; πού θα ξέσπαγε; Στη Ναυσικά. Στήθηκε η συνεδρίαση, με την Πελαγία να παραλογίζεται και τη Ναυσικά να την παρηγορεί για άλλη μια φορά, λέγοντας τα πάντα έτσι όπως συνέφερε στην προκειμένη περίπτωση.

«Μα τίποτε, Ναυσικούλα μου; Τίποτε; Δηλαδή, πάντρεψε την κόρη και τελείωσε;»

«Έχεις δίκιο, Πελαγίτσα μου».

«Εσύ έτσι έκανες με την Ποπίτσα μας;»

Έτσι είχε κάνει. Η πάγια άποψή της ήταν πως όταν μια κοπέλα παντρεύεται, φεύγει από το πατρικό της σπίτι και τη φροντίδα της την αναλαμβάνει πια ο σύζυγος, σε αντάλλαγμα της ακριβής παρουσίας της. Αλλά δεν υπήρχε λόγος να της το πει. Άλλωστε, αυτά είναι για τους άλλους.

«Πάνω στην ώρα ήρθε η αναποδιά. Πάνω που η Πέγκι ήθελε να ασχοληθεί με μια επαγγελματική φωτογράφιση που της πρότειναν και θα την έκανε παρέα με τον άντρα της, να ασχοληθεί και κείνος με αυτό που του αρέσει τώρα που έχει λίγο περισσότερο χρόνο. Τώρα βρήκε να κλείσει το γραφείο και να αρνηθεί η Παρασκευούλα να βοηθήσει. Κι εμάς μας άφησε και μένει τώρα με την Κλημεντίνη. Εκεί ξεκουράζεται, βλέπεις. Κακό πράγμα η αχαριστία».

Το ότι η Παρασκευούλα είχε ξεκάνει πια, δεν μετρούσε πουθενά.

«Έτσι είναι, Πελαγίτσα μου».

«Κι εκείνος ο πεθερός του να μην κάνει τίποτε; Δεν φτάνει που του έδωσε την προίκα μισή, χάθηκε να τον κάνει διευθυντή στη δική του επιχείρηση ή να του βρει κάπου αλλού μια καλή και ανάλογή του θέση; Τόσες γνωριμίες έχει. Αλλά βλέπεις, την κόρη του την πάντρεψε και τώρα το νου του τον έχει αλλού. Εκεί έχει για να ξοδέψει. Ας κάνουμε πως δεν βλέπουμε».

«Καλύτερο από τον Αποστόλη μας δεν θα βρει κανένας. Δε μου λες, Πελαγίτσα μου, τελείωσε τουλάχιστον η πιασάνα;»

«Δεν την τελειώνει, Ναυσικούλα μου. Δεν έχει άλλα, λέει».

«Γιατί δεν τον παίρνει ο κουμπάρος του να διευθύνει το πολιτικό του γραφείο;»

«Αχ, Ναυσικούλα μου. Δεν ξέρω. Βέβαια, όταν τα παιδιά μου τον έστειλαν τσάμπα κρουαζιέρα, ήταν καλά».

«Μεγάλη η Χάρη Σου, Παναγία μου».

Και μέσα της σκεπτόταν πως ήθελαν και τον Τάσο μαζί τους, για να βουλιάξουν στο τέλος παρέα. Πάλι καλά που δεν παρασύρθηκαν. Αλλά γιατί να παρασυρθούν; Επειδή έλεγαν της Πελαγίας αυτά που ήθελε ν' ακούσει;

Γεγονός είναι πως εκείνη την εποχή η Πέγκι είχε δεχτεί μια πρόταση για κάποια γυμνή φωτογράφιση και το σκεπτόταν πολύ. Αλλά και ο Αποστόλης το σκεπτόταν. Πιθανότατα, κάπου θα έμπαινε και το δικό του όνομα, άλλωστε θεωρούσε τον εαυτό του ίδιος φωτογράφο και μάλιστα από τους καλούς. Αλλά δεν του άρεσε καθόλου η ιδέα να εμφανιστεί η γυναίκα του γυμνή – έστω και με καλλιτεχνικό τρόπο – σε κάποιο περιοδικό. Αυτά είναι για τις άλλες, αλλά το σκεπτόταν σοβαρά. Γιατί το πιθανότερο είναι πως οι φωτογραφίες εκτός από γυμνές θα ήταν και καλοπληρωμένες. Αυτό τον προβλημάτιζε καθότι, εκτός από ανατολίτης, εκείνη ειδικά την εποχή, ήταν και άνεργος και ελεεινά άφραγκος. Ως εκ τούτου, η πρόταση έπρεπε να ελεγχθεί καλά πριν απορριφθεί.

Αλλά είχε αποσυντονιστεί, όχι πως ήταν ποτέ ιδιαίτερα συντονισμένος καθότι ιδιοσυγκρασιακός καλλιτέχνης. Είχε χάσει τα νερά του, το ρυθμό του, τη βάση από την οποία έκανε το κομμάτι του. Στο γραφείο είχαν μείνει οι δυο τους με το Δημήτρη και προσπαθούσαν – δηλαδή ο Δημήτρης προσπαθούσε – να ξανασταθούν στα πόδια τους. Ούτε «γραμματέα» είχε, ούτε «διευθυντής κρουαζιέρων» ήταν, ούτε τίποτε. Και, το χειρότερο, όταν κάποιος τηλεφωνούσε δεν μπορούσε πια να κρυφτεί. Έλειπε η «γραμματέας» για να πει πως ο κύριος Σούκης απουσιάζει. Έπρεπε να απαντήσει ο ίδιος. Όλα είχαν αλλάξει, εκτός από το «Ζούκης, λέγετε» και τα κομπλέ σουβλάκια που εξακολουθούσε να τα τσακίζει δυο - δυο.

Όσο για τον κουμπάρο; Φευγάτος, όχι πως είχε ποτέ κάποια ουσιαστική παρουσία. Μάλλον δεν έμαθε ποτέ πως ο Αποστόλης αυτή την κουμπαριά τη χρησιμοποιούσε πάλι για να κάνει το κομμάτι του. Αρκετές φορές διάφοροι γνωστοί τον είχαν πλησιάσει για να μιλήσει στον κουμπάρο του το βουλευτή για μια μεσολάβηση. Για μια μετάθεση, μια προαγωγή, μια διευκόλυνση τέλος πάντων. Αφού ο Αποστόλης άφηνε ελπίδες «εσύ πες μου από ποιόν εξαρτάται κι εγώ θα κανονίσω» μόνο και μόνο για να πουλήσει μούρη άλλη μια φορά, όταν του τηλεφωνούσαν για να του δώσουν τα απαραίτητα στοιχεία, φρόντιζε να απουσιάζει ή να είναι σε σύσκεψη – Χριστέ μου. Από μακριά έκανε νοήματα της Μαρίας να τον αφήσει ο μαλάκας ήσυχο. Τα στοιχεία τα κρατούσε η «γραμματέας» του και μετά τα πέταγε στον κάλαθο των αχρήστων. Ήλπιζαν οι άνθρωποι, επανέρχονταν σε τακτά χρονικά διαστήματα και ο Αποστόλης απλώς τους κοροϊδευε. Έμεναν με την ελπίδα, μέχρι να καταλάβουν πως ή έπρεπε να παραιτηθούν ή να αναζητήσουν κάποια άλλη λύση στο πρόβλημά τους. Ατυχώς, είχαν να κάνουν με άλλον ένα ηλίθιο που απλώς ήθελε να δείξει πόσο πολύ μέσα στα πράγματα ήταν κι αυτός και το γραφείο του.

Όταν έφυγε το ζεύγος για τη Σουηδία, η Ναυσικά πήρε ανάσα. Όταν την έβλεπε αυτή τη σαχλή μπροστά της να περιφέρεται με το βρακάκι και το ύφος, ήθελε να την αρπάξει από το μαλλί και να τη φέρει σβούρα. Εκτός από αντιπαθέστατη ήταν επίσης και εξαιρετικά αργοκίνητη. Για να φτιάξει μια σαλάτα με ήδη έτοιμα λαχανικά, χρειαζόταν τουλάχιστον μία ώρα. Προφανώς, αν έπρεπε πριν να πλύνει μόνη της τα λαχανικά, να τα στεγνώσει και να τα κόψει, σίγουρα θα χρειαζόταν μια βδομάδα. Μια και παραπάνω ώρα για να ανακατέψει έναν ήδη βρασμένο κρόκο αυγού με μουστάρδα, λάδι και διάφορα και να κόψει το ασπράδι σε κομματάκια για να τα ρίξει μέσα. Μετά άρχιζε το ανακάτεμα. Ανακάτευε με τα χέρια, δοκίμαζε, έριχνε το υπόλοιπο μέσα στο μπολ, μετά έγλειφε τα χέρια της, διόρθωνε τη γεύση και συνέχιζε απτόητη μέχρι τελικής πτώσεως. Η σαλάτα μαραινόταν και όταν την έβαζε στο τραπέζι δεν είχε τίποτε το φρέσκο και δεν ήθελε κανείς να τη φάει. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με την αναίδεια, το ύφος και τη γατίσια της μούρη, σκότωναν. Καλά αυτή θα χαιρόταν το καινούργιο σπιτάκι του Τάσου και τον ίδιο; Μη χειρότερα, Παναγία μου!

Την παραμονή της αναχώρησής τους, θέλησε ο Πέτρος να τους κάνει το τραπέζι στην ταβέρνα που προτιμούσε. Είχε τέλειο κρέας, φοβερούς μεζέδες και ειδικά εκείνον τον περιποιούνταν πάντα πολύ καλά. Μετά τη μάνα του και την Πόπη ήταν οι μοναδικοί που μπορούσαν να του καρβουνιάσουν τη μπριζόλα του έτσι όπως ακριβώς την ήθελε. Θα έβγαине ασπροπρόσωπος. Μπορεί να είχε ένα σωρό κολλήματα, αλλά ποτέ δεν υπήρξε τσιγκούνης.

Τη Ζίγκριντ την είδε στο γάμο του Σιδέρη και δεν του άρεσε. Πραγματικά, θύμιζε γάτα. Μόνο τα μουστάκια της έλειπαν. Αλλά το γεγονός του ήταν τελείως αδιάφορο. Εδώ είχε γραμμένα άλλα κι άλλα πολύ πιο σοβαρά που τον αφορούσαν άμεσα, στην βλαμμένη θα κώλωνε; Με τον Τάσο είχε πάντα πολύ καλή σχέση και το θεώρησε

υποχρέωσή του να τους τραπεζώσει πριν φύγουν. Έτσι, τους κάλεσε όλους στην αγαπημένη του ταβέρνα.

Μόλις πληροφορήθηκε η Ζίγκριντ πού θα πήγαιναν το βράδυ, εξέφρασε αμέσως και με κατηγορηματικό τρόπο τις αντιρρήσεις της. Ήθελε να φάει ψητά ψάρια και μόνο, για να είναι το γεύμα υγιεινό. Αναγκάστηκε ο Τάσος να ζητήσει στον Πέτρο να κάνει αλλαγή, προτείνοντας παράλληλα να μοιραστούν το λογαριασμό. Για να της φέρει αντίρρηση, ούτε λόγος. Και την ψαροταβέρνα τη διάλεξε μόνη της από πληροφορίες που είχε, κάνοντας τη Ναυσικά να βράζει με το θράσος της. Και με το δίκιο της αυτή τη φορά. Όσο για τη Νίλα; Τη δουλειά την είχε μυριστεί με το πρώτο και της την είχε στημένη της Ναυσικάς. Περίμενε με υπομονή να δει μέχρι πού θα φτάσει η υπόθεση, για να επιτεθεί μετά.

Πήγαν κάπου στη Φρεαττύδα. Μέχρι να φτάσουν τα μικρά σχεδόν κοιμήθηκαν στο αυτοκίνητο και μετά ήταν όλο γκρίνια. Εκτός αυτού, είχε τόση πολλή φασαρία από τα διερχόμενα αυτοκίνητα, που μετά από λίγο η Γκρέτα άρχισε να κλαίει και να παρακαλεί να φύγουν. «Σσστ» τη διέταξε επιτακτικά η γάτα για να πάρει την απάντηση «εσύ μήσου, μαλάκω» κάνοντας τον πατέρα της να χαμογελάσει ευχαριστημένος, ευτυχώς διακριτικά. Από μικρό κι από τρελό μαθαίνεις την αλήθεια. Ζήτησε του Τάσου να της μεταφράσει την απάντηση της μικρής και πριν αρχίσει το τουρλουμπούκι την πήρε αγκαλιά η Ναυσικά και απομακρύνθηκαν. Ο Ηλίας με κόπο συγκρατούσε τα δάκρυά του.

Όσο για τα ψάρια που ήθελε να φάει και τους υποχρέωσε να αλλάξουν προορισμό; Άλλαξε γνώμη. Δικαίωμά της δεν ήταν; Τσάκισε σχεδόν όλα τα τηγανητά καλαμαράκια που προφανώς είχαν αλευρωθεί με αγιασμένο αλεύρι, έκανε με το λαδωμένο και πασπαλισμένο με ρίγανη ψωμί κάτι άγριες επιθέσεις στο άσπρο τζατζίκι και στη χωριάτικη βούτες ξεγυρισμένες. Παράγγελνε δε αβέρτα γαρίδες και καραβίδες αλλά ψητές για να είναι υγιεινές και για το τέλος έφαγε μια ωραιότατη μπιριζόλα, αφήνοντας τους πάντες άφωνους, πλην του Τάσου βεβαίως. Ήταν απίστευτο το τι είχε ρίξει μέσα της. Έβραζε η Πόπη στο δρόμο της επιστροφής. Ευτυχώς που τα μικρά είχαν κοιμηθεί πάνω στη Ναυσικά και μπόρεσαν να ηρεμήσουν.

«Να τη χαίρεται. Πού τη βρήκε την ηλίθια;»

«Πόπη, αφού του αρέσει να μην πεις ούτε λέξη».

«Μη μου πεις πως σου αρέσει!»

«Είσαι με τα καλά σου; Μη χειρότερα, Παναγία μου! Τι να μου αρέσει; Τι έχει για να μου αρέσει; Αλλά δεν μας αφορά».

«Μας αφορά και πολύ μάλιστα. Εκτός από κακιασμένη είναι αναιδέστατη και θρασύτατη. Δεν ξέρει ούτε να φερθεί ούτε να σταθεί. Άσε με, βρε Πέτρο. Για κάποιον που θέλει να λέγεται έστω και στοιχειωδώς «του κόσμου» αυτή η συμπεριφορά είναι απαράδεκτη. Πού ακούστηκε να ορίζει ο καλεσμένος πού θα του κάνουν το τραπέζι και μάλιστα με τόσο απαιτητικό τρόπο; Με τι θράσος παράγγελνε αβέρτα; Πού τα έβαλε όλα όσα έφαγε; Μη χειρότερα, Παναγία μου. Αυτός ο βλάκας δεν καταλαβαίνει; Θα του τα ψάλλω αύριο».

«Βρε Ποπερό μου, στο κάτω – κάτω, δεν είναι γυναίκα του. Μια γκομενίτσα πάντα θα την έχει».

«Απ' όσο ξέρω, σκοπεύουν να παντρευτούν».

«Το χειρότερο δεν είναι αυτό. Μεταξύ τους θα τη βρουν την άκρη. Το χειρότερο είναι άλλο. Φαντάζεσαι κάποιον που περνάει μια κακή φάση και χρειάζεται ψυχολογική υποστήριξη να πέσει στα χέρια αυτής της βλαμμένης; Δεν τη θεωρώ ικανή να βοηθήσει ούτε στο ελάχιστο. Μάλλον το αντίθετο».

«Δεν το είχα σκεφτεί».

Την άλλη μέρα, πραγματικά του τα είπε του Τάσου. Βρήκε την ευκαιρία στη διαδρομή για το αεροδρόμιο. Εννοείται πως η Ναυσικά ακολουθούσε με ταξί για να χωρέσουν κάπου οι βαλίτσες.

«Μεγάλη μαλακία η γκόμενά σου».

«Ευτυχώς που δεν σε καταλαβαίνει».

Νευρίασε η Πόπη.

«Πώς έτσι; Έχασε τη φόρμα της; Τόσες ημέρες στην Ελλάδα και δεν έμαθε ακόμα τα ελληνικά;»

«Δεν είναι ανάγκη να τα σχολιάζεις όλα».

«Φρόντισε να την παντρευτείς για να περάσει καλά».

«Τι εννοείς;»

«Αυτό ακριβώς που λέω. Εκείνη θα περάσει καλά. Δε μου λες, έχεις ποντίκια στο σπίτι;»

«Όχι. Γιατί;»

«Για γάτα είναι τέλεια. Και για πατσαβούρα επίσης».

«Δε σου αρέσει».

«Τι έχει για να μου αρέσει; Από πότε η γαϊδουριά είναι ομορφιά;»

«Να μάθεις τα παιδιά σου να είναι ευγενικά και να μη βρίζουν. Με το ζόρι τα μπάλωσα».

«Δε χρειαζόταν. Της φέρθηκαν έτσι όπως της αξίζει. Άλλωστε από μικρό κι από τρελό μαθαίνεις την αλήθεια, άσχετο αν εσύ κοιμάσαι όρθιος. Καλό ταξίδι. Και να προσέχεις την πουστιέρα σου».

Ούτε από το αυτοκίνητο δεν κατέβηκε για να τους αποχαιρετήσει. Τη χαριστική βολή την έδωσε το μεσημέρι η Νίλα. Τηλεφώνησε της Ναυσικάς για να της δώσει τα συγχαρητήριά της για τη νύφη, αλλά την πέτυχε σε πολύ κακή στιγμή. Μόλις είχε γυρίσει από το αεροδρόμιο και ήθελε να μείνει μόνη της για να ανασυνταχθεί, να δει τι θα κάνει, πώς θα μπορέσει να χωθεί μέσα για να βάλει για άλλη μια φορά τα πράγματα στη θέση τους. Για τον Τάσο, ήταν θέμα επιβίωσης. Την τεχνική την ήξερε καλά από το γάμο της Πόπης, αλλά ο γιος της ήταν μακριά και δεν μπορούσε να δουλέψει με σύστημα. Και εκείνη η Μυρσίνη της το είχε ξεκόψει. Αν είχε δεχτεί την πρόταση γάμου, τώρα θα είχε λιγότερα προβλήματα. Γιατί;

«Εξαιρετική, Ναυσικά μου».

Για μερικά δευτερόλεπτα τα έχασε η Ναυσικά. Δεν ήξερε αν τα έλεγε σοβαρά ή απλώς τη δούλευε. Όπως έκανε πάντα με τη Νίλα, απάντησε διπλωματικά.

«Να είσαι καλά, Νεολίνη μου».

«Ναυσικά, μια ερώτηση μόνο θα σου κάνω: άλλα συμβούλευες την κόρη σου και άλλα το γιό σου;»

«Τι εννοείς, Νεολίνη μου;»

«Την κόρη σου τη συμβούλευες να κοιτάει πάντα ψηλά. Γιατί δεν έκανες το ίδιο και με το γιο σου;»

«Με συγχωρείς, πρέπει να κλείσω. Είμαι λίγο αδιάθετη».

«Περαστικά σου».

Ο μόνος που βγήκε αλώβητος από το κλείσιμο του παγκοσμίως διάσημου Soukis Travel ήταν ο Σιδέρης. Μόλις δυο ημέρες αργότερα τον έστειλε ο πεθερός του σε ένα φίλο του που είχε μια μεγάλη φαρμακαποθήκη και καιρό τώρα έψαχνε για έμπιστο και ικανό άτομο. Ο πεθερός εγγυήθηκε προσωπικά και ο Σιδέρης στρώθηκε για τα καλά. Άλλωστε, ουδέποτε υπήρξε τεμπέλης. Σ' αυτό είχε μοιάσει του πατέρα του. Ο συχωρεμένος ο Παναγιώτης μπορεί να ήταν τσιγκούνης του κερατά, αλλά τεμπέλης

δεν ήταν. Το αντίθετο. Δούλευε όσο πιο πολύ μπορούσε, για να βγάλει όσο πιο πολλά μπορούσε για να τα ρίξει μετά όλα στη χαβούζα.

Πολύ γρήγορα έγινε το δεξί χέρι του ιδιοκτήτη. Πραγματικά έκανε οτιδήποτε μπορούσε για να βγάλει τον πεθερό του ασπροπρόσωπο. Η ζωή του είχε πάρει το δρόμο της με τον καλύτερο τρόπο και με τίποτε δεν θα την αναστάτωνε. Και τα ψέματα που έλεγε στο παρελθόν του είχαν γίνει μάθημα, αν και για ένα παράξενο λόγο τη Μυρσίνη τη σκεπτόταν αρκετά συχνά. Και τη Μυρσίνη σκεπτόταν και την εποχή εκείνη. Και τα ψέματα – όσα θυμόταν - είχαν τη γοητεία τους. Χώρια που τον βοηθούσαν να ξεφεύγει, πράγμα απαραίτητο. Τότε η ζωή του ήταν πολύ δύσκολη και είχε ανάγκη να προσποιείται πως ο ίδιος ήταν κάτι διαφορετικό, πως η οικογένειά του ήταν κάτι που τον έκανε να αισθάνεται υπερήφανος. Έπρεπε να αντέξει κι αυτό το καταλάβαινε τώρα που, επιτέλους, είχε αποκτήσει σε ικανοποιητικό βαθμό την σταθερότητα που πάντα ήθελε.

Ο γάμος είχε ωφελήσει πολύ και τη Νίκη. Πραγματικά, ήταν πολύ ευχαριστημένη. Έκανε δίαιτα, έχασε μερικά κιλά και αυτό ήταν που την έκανε να χάσει κάθε αίσθηση του μέτρου, αν είχε ποτέ. Έτσι λεπτή (;) όπως είχε γίνει, νόμιζε πως μπορούσε πια να φοράει ότι θέλει και να είναι κούκλα. Έτσι, ντυνόταν με στενά μπλουζάκια, φαρδιές ζώνες σφιχτές στη μέση και κολλητά παντελόνια για να δείξει τα λεπτά της πόδια. Τώρα ήταν κάτι ανάμεσα σε χελώνα και παγωτό χωνάκι με πλούσια κρέμα και κερασάκι στην κορυφή ήταν – το κερασάκι ήταν το κεφάλι της - αλλά ο εαυτός της της άρεσε πολύ, άσχετα αν το στήθος της ξεχείλιζε από παντού και το πρόσωπό της παρέμενε πάντα στενό. Μάλλον δεν το έβλεπε. Αλλά το έβλεπε η Κλημεντίνη και παρακαλούσε να μείνει γρήγορα έγκυος, να κάνει τουλάχιστον ένα παιδί και μετά να πάει σε έναν πλαστικό να κάνει τη δουλειά της. Ήταν σίγουρη πως έτσι θα γινόταν και σα διακριτικός άνθρωπος που ήταν πάντα, δεν είχε κάνει ποτέ την παραμικρή νύξη. Άλλωστε αυτά ήταν ευαίσθητα θέματα που η Νίκη θα τα συζητούσε ή με τη μητέρα της ή με τον άντρα της. Λίγον καιρό αργότερα, ο φάκλανος εγκυμονούσε. Μόνο που η εγκυμοσύνη της δεν φάνηκε ποτέ. Το στήθος επισκίασε την οποιαδήποτε κοιλιά. «Χαρά στον άντρα που βρήκε για να κάνει παιδί» σκέφτηκε η Πελ.

«Και στα δικά σου, Πελαγίτσα μου».

«Ευχαριστώ, αλλά δε θα πάρω».

«Επιμένεις;»

«Επιμένω».

«Καιρός ήταν να μπει νέο αίμα εδώ μέσα».

«Μάνα, κοίτα μην κάνεις αναφορά για το όνομα του μωρού, γιατί θα σφαχτούμε οι δυο μας. Δεν χρειάζεται να διαιωνιστεί η γρουσουζιά».

«Χριστός και Παναγία! Πώς σου πέρασε κάτι τέτοιο απ' το μυαλό;»

«Θέλω να είμαι σίγουρη».

Λίγους μήνες αργότερα και προς μεγάλη ανακούφιση της Κλημεντίνης, η Νίκη γέννησε αγόρι. Και εκείνοι οι πελώριοι μαστοί δεν στάθηκαν ικανοί θα θρέψουν το μωρό παρά για ελάχιστα. Μόλις είκοσι μέρες αργότερα άρχισαν το ξένο γάλα. Με το ζόρι πήγε στη βάπτισή του ανιψιού της μερικούς μήνες αργότερα. Θα τον ονόμαζαν, φυσικά, Παναγιώτη, όνομα που η Πελ δεν ήθελε ούτε να ακούει. Φοβόταν μήπως το μωρό εκτός από το όνομα πάρει και τα ελαττώματα, που ήταν πολλά. Αλλά όταν γύρισε στο σπίτι, γέλασε για να μην κλάψει. Οι μπομπονιέρες, που ήταν πάλι επιλογή της συμπεθέρας, ήταν με τον ελαφρύτερο χαρακτηρισμό απαράδεκτες. Όπως και στο γάμο τσουρούτικες του κερατά, ίσως και περισσότερο. Ένα μικρό θαλασσί τούλι, τρία κουφετάκια και ένα εντελώς τσίγκινο διακοσμητικό. «Γειά σου ρε Σιδέρη, Γάλλε. Μια χαρά τα κατάφερες!» Και για χαιρετισμό, του έστειλε μερικά φάσκελα, έτσι για να του βρίσκονται.

Η Ναυσικά είχε πάει για μερικές ημέρες στο Γκέτεμπορκ, αφήνοντας την Πελαγία μόνη, πάνω που είχε αποκτήσει δισέγγονο. Της έλειπε πολύ, αλλά καλά έκανε και πήγε. Μετά τη γνωριμία της καινούργιας νύφης είχαν συνεδριάσει σε κλειστό κύκλο και είχαν αποφασίσει πως αυτός ο γάμος δεν έπρεπε να γίνει. Η Ζίγκριντ ήταν χειρότερη ακόμα και από τη Βιβή. Τόσα χρόνια ήταν ζευγάρι με το γιο της και δεν έλεγε να την πάρει απόφαση.

«Τι λες, Πελαγίτσα μου, να πάω;»

«Θέλει και ρώτημα; Φυσικά να πας. Να πας και να τον πιάσεις στο μιλητό, ξέρεις εσύ. Εδώ, βρε, τα κατάφερες με την Πόπη που ήταν πολύ ερωτευμένη με εκείνον τον απίθανο που ήθελε να την πάρει μαζί του στη δουλειά, και δεν θα τα καταφέρεις με τον Τάσο; Η Παρασκευούλα έχει δίκιο, αν και δεν της έδωσα μούτρα. Αυτή η γάτα δεν είναι για εμάς».

«Για του χαμένου την Παγώνα δεν μας λες, επειδή παντρεύτηκε τον Απουστόλ, τον άλλου χαμένου» σκέφτηκε η Παρασκευούλα. Δεν μπορούσε να της ακούει αυτές τις κάργιες και το ίδιο βράδυ ξαναγύρισε στην Κλημεντίνη.

«Έχεις δίκιο, Πελαγίτσα μου».

«Άκου ψυχολόγος; Είναι επάγγελμα αυτό;»

«Δε θα ανοίξει καλό σπιτάκι ο Τάσος μου για δεύτερη φορά».

«Γι' αυτό σου λέω: παράτα τα όλα και φύγε για να προφτάσεις. Είμαι σίγουρη πως όλα θα πάνε καλά».

Την περίμεναν στο αεροδρόμιο και η Ζίγκριντ της κρατούσε λουλούδια. Πολύ ευγενική κίνηση, μόνο που η Ναυσικά δεν εντυπωσιάστηκε. Πήγαν στο σπίτι όπου της είχαν φτιάξει πολύ ωραία το δωμάτιό της. Και, δυστυχώς, τον Τάσο τον έβλεπε ευχαριστημένο. Στις λίγες ημέρες που θα έμενε, δύσκολα θα έμπαινε μέσα. Το διαισθανόταν.

Από το ίδιο βράδυ άρχισε να της δίνει οδηγίες.

«Μαμά, εγώ θα φύγω το πρωί και θα μείνεις με τη Ζίγκριντ».

«Καλά, παιδί μου».

«Σε παρακαλώ να κάνεις ησυχία για να μπορέσει να δουλέψει».

«Εδώ δουλεύει;»

«Όχι, τώρα δεν δουλεύει γιατί με το συνεργάτη της χώρισαν το γραφείο τους.

Ήταν αδύνατον να συνεργαστούν, επειδή δεν ήταν τόσο λεπτομερές στη δουλειά του όσο η Ζίγκριντ και την έκανε συνέχεια ρεζίλι. Μέχρι να ανοίξει δικό της επεξεργάζεται διάφορα περιστατικά και πρέπει να υπάρχει ησυχία για να μην αποσπάται η προσοχή της. Το βράδυ που θα γυρίσω θα βγούμε έξω. Μας έχει καλέσει μια γνωστή μου που είχε άντρα Έλληνα και μιλάει καλά ελληνικά. Η Ζίγκριντ δεν θα έρθει».

«Μήπως την ενοχλώ;»

«Καθόλου. Με την Άνκι δεν τα βρίσκουν πολύ αν και κάποτε έκαναν πολύ στενή παρέα».

«Γιατί;»

«Είναι λίγο κατώτερη, αλλά για εσένα θα είναι καλό να τη γνωρίσεις επειδή μιλάει πολύ καλά ελληνικά. Να μην είσαι μόνη σου».

Από την άλλη κιόλας μέρα άρχισε να παρατηρεί γύρω της τα πάντα. Το σπίτι ήταν πολύ όμορφο και μεγάλο, αλλά δεν ήταν διακοσμημένο με το γούστο του Τάσου. Προχώρησε στα ενδότερα. Άνοιξε με τρόπο τις ντουλάπες της και τις βρήκε γεμάτες ασφυκτικά με ένα σωρό παλιά ρούχα και παπούτσια. Το τι παλιομοδίτικα είχε μαζέψει, ήταν άλλο πράγμα. «Χριστέ μου, τι θα την κάνει όλη αυτή τη σαβούρα; Γιατί δεν τα πετάει»; Σκέφτηκε με απελπισία. Το χειρότερο, αυτό που την έκανε να ανατριχιάσει - ήταν πως σε ένα ράφι όπου υπήρχαν διάφορες φωτογραφίες υπήρχε και μια δι-

κή της οικογενειακή. Μια οικογένεια με δυο παιδάκια, αγόρι και κορίτσι. Το κοριτσάκι ήταν η Ζίγκριντ. Πρέπει να ήταν περίπου τριών ετών. Φορούσε ένα όμορφο άσπρο φορεματάκι και στα μαλλιά της είχε δεμένους δυο άσπρους φιόγκους. Αλλά αυτό που την έκανε να ανατριχιάσει ήταν πως ο πατέρας της φορούσε τη μεγάλη στολή των Ναζί και ο αδερφός της – αρκετά μεγαλύτερός της – χαιρετούσε φασιστικά υπό το επιδοκιμαστικό βλέμμα του πατέρα του. Η μητέρα της ήταν μια κυρία με ευγενικά χαρακτηριστικά. Ωραίο σόι. Μμμ... μπράβο! Σίγουρα θα την έβρισκε τη χαραμάδα που γύρευε.

Όσο για τη Ζίγκριντ; Τώρα που την έβλεπε στο χώρο της και είχε την ευκαιρία να την παρατηρήσει με την ησυχία της έβλεπε καλά πως, πραγματικά, ήταν νωθρή και βλαμμένη. Όσες αμφιβολίες και να είχε, διαλύθηκαν αμέσως. Όσο να σηκώσει το ένα χέρι, το άλλο είχε βρωμίσει. Τελικά η κοπροσκυλίτιδα δεν είναι αποκλειστικά ελληνική πάθηση. Πάλι καλά. Όσο για δουλειά, ποια δουλειά; Στη φαντασία της δούλευε. Όλη την ημέρα καθόταν ξαπλωμένη στον καναπέ πίνοντας τα αφεψήματά της και διαβάζοντας διάφορα – κυρίως εφημερίδες - έχοντας τα απαίσια πόδια της σε κοινή θέα. Και δεν υπήρχε συνοχή. Εκεί που διάβαζε, έπιανε τα φριχτά δάχτυλα των ποδιών της για να τα βάψει - κάθε μέρα και άλλο χρώμα - και μετά έβαζε τα χέρια της στο στόμα. Για ποια περιστατικά μελετούσε; Μη χειρότερα, Παναγία μου! Ήταν σταθερά αποστασιοποιημένη. Ούτε που τη ρώτησε αν θέλει κάτι, ούτε της πρόσφερε έστω έναν καφέ, ούτε τη ρώτησε αν πεινούσε, ούτε τίποτε. Και για μαγείρεμα, ούτε λόγος.

Το μεσημέρι πείνασε και πήρε ένα γιαούρτι από το ψυγείο. Εννοείται πως δεν υπήρχε κάτι άλλο και δίσταζε να πάρει πρωτοβουλία για να μαγειρέψει. Το ψυγείο ήταν σχεδόν άδειο. Ποιος θα έφτιαχνε για τον Τάσο «φαγάκι»; Μόλις την είδε η Ζίγκριντ, βγήκε από τον κόσμο της. Σηκώθηκε όρθια και την πήγε με βήμα ταχύ μέχρι το ψυγείο, με ένα ύφος απόλυτης κακίας. Της έδειξε τη στήλη με τα γιαούρτια του Τάσου και της έδωσε να καταλάβει πως μόνο από εκεί θα έπαιρνε. Τα υπόλοιπα γιαούρτια ήταν δικά της και δεν της επέτρεπε να πάρει ούτε ένα. Μόνο που δεν έβαλε τα κλάματα και πήγε στο δωμάτιό της. Καλά, αυτή θα το χαιρόταν το σπίτι; Το βράδυ άρχισε τα δικά της με τον πιο μελιστάλαχτο τρόπο. Για αρχή, δεν έπρεπε να τον θυμώσει το γιο της.

«Τάσο μου, πόσων χρονών είναι;»

«Τι σε νοιάζει;»

«Είναι πολύ μεγαλύτερή σου, παιδάκι μου».

«Δεν είναι μεγαλύτερή μου, απλώς έτυχε να γεννηθεί πριν από εμένα».

Τρελά πράγματα που μόνο ο Τάσος μπορούσε να πει.

«Τι φωτογραφία είναι αυτή που έχει στο ράφι;»

«Χαριτωμένη δεν είναι;»

«Δεν πρόκειται γι' αυτό. Ο πατέρας της ήταν Ναζί και ο αδερφός της χαιρετάει φασιστικά».

«Δε φταίει η Ζίγκριντ αν ο πατέρας της ήταν Ναζί. Μην ξεχνάς πως είναι Γερμ-μανίδα».

«Σωστά, αλλά δεν είναι καλύτερα να βάλει μια άλλη φωτογραφία;»

Μην ανακατεύεσαι».

Την άλλη κιόλας ημέρα πήγε στο σουπερμάρκετ και αγόρασε από όλα τα καλά. Μέσα σ' όλα, μισό κιλό ζαμπόν και μισό κιλό τυρί σε φέτες, μπόλικά κρεατικά και πολλά λαχανικά. Περήφανη γύρισε στο σπίτι, έτοιμη να μαγειρέψει. Αλλά μόλις είδε η γάτα τα ψώνια, τη γείωσε κανονικότατα. Όχι μόνο δεν έδειξε κάποιου είδους ικανοποίηση ή έκπληξη από τις πραγματικά πολύ πλούσιες ποσότητες που δεν είχε δει ποτέ στη ζωή της έτσι μαζεμένες, αλλά της είπε με ύφος εντελώς απαξιωτικό πως η ποιότητά τους δεν ήταν καθόλου καλή. Στενοχωρήθηκε. Η κατάσταση του Τάσου ήταν πιο προχωρημένη απ' όσο φανταζόταν.

Αλλά το βράδυ πέρασε καλά. Πολύ καλά. Η Άνκι ήταν μια εξαιρετική οικοδέσποινα και δεν της φάνηκε καθόλου κατώτερη. Μάλλον το αντίθετο. Έκανε μια πολύ ενδιαφέρουσα γνωριμία και για να μην τη θέλει αυτή η χαμένη, σίγουρα η κοπέλα θα άξιζε. Έδωσαν ραντεβού για την άλλη μέρα το πρωί. Η Άνκι θα περνούσε να την πάρει από το σπίτι για να περάσουν την ημέρα παρέα. Είχε κανονίσει να είναι ελεύθερη. Εννοείται πως η Ναυσικά περίμενε στο πεζοδρόμιο μόνη της. Ο Τάσος είχε ήδη φύγει και η Ζίγκριντ δεν καταδέχτηκε.

Έμαθε τέλεια πράγματα. Η Άνκι της τα χρωστούσε της Ζίγκριντ εδώ και τρία χρόνια. Από τότε είχε αποφασίσει πως αμέσως μόλις έβρισκε την ευκαιρία, θα της ξεπλήρωνε τα πάντα στο ακέραιο. Έτσι, για να τη θυμάται. Αυτό ήταν το κίνητρό της και όχι το «ενδιαφέρον» της για τον Τάσο που ουδέποτε τον είχε σε σπουδαία εκτίμηση. Ούτε εκείνον ούτε, πολύ περισσότερο, το μυαλό του. Βλαμμένος. Δεν έχανε ευκαιρία να κατηγορήσει την πατρίδα του. Κατά κυριολεξία, ήθελε μια δεκάρα για ν' αρχίσει και ένα δίφραγκο για να σταματήσει το μένος που είχε. Το χειρότερο, ήταν πως νόμιζε πως έτσι γινόταν Σουηδός και πως οι Σουηδοί τον εκτιμούσαν.

Ήταν τελείως στον κόσμο του, ανίκανος να σκεφτεί κάτι περισσότερο. Αγνοούσε βασικά πράγματα, ή ήθελε να τα αγνοεί. Με την πρώτη του γυναίκα δεν είχαν παντρευτεί ποτέ στη Σουηδία, άρα μόνο για την Ελλάδα ήταν παντρεμένος. Παρ' όλα αυτά, έκτοτε τον εαυτό του τον θεωρούσε Σουηδό και δεν έδειχνε κανενός είδους σεβασμό για τη χώρα από την οποία προήλθε. Αντίθετα, όλους του Έλληνες – πλην του εαυτού του εννοείται – τους θεωρούσε Τούρκους που νομίζουν πως είναι Ιταλοί. Κάποιος βλάκας Γερμανός του το είχε πει κάποτε και έκτοτε το επιχείρημα όχι μόνο το είχε καταπιεί αμάσητο, αλλά το επαναλάμβανε όπου και όποτε μπορούσε. Επίσης, αγνοούσε πως φεύγοντας από την Ελλάδα για τη Σουηδία οι ελληνικές αρχές δεν επέτρεπαν να έχει μαζί του άφθονα χρήματα. Πριν δυο χρόνια είχε λυσσάζει επειδή στο αεροδρόμιο τον έπιασαν με πολλά μετρητά επάνω του, πράγμα που θεωρήθηκε ύποπτο από τον τελώνη. Θέλησαν να ερευνήσουν την περίπτωση και καθυστέρησαν να του επιτρέψουν να επιβιβαστεί, αφού πρώτα του πήραν όλα τα στοιχεία. Νόμιζε – σαν ηλίθιος – πως επειδή ήταν μόνιμος κάτοικος εξωτερικού, μπορούσε να παίρνει μαζί του όσα μετρητά ήθελε και να μπαينوβαίνει στην Ελλάδα.

Ειδικά τότε, ένα βράδυ που έφαγαν παρέα, μέχρι που είχαν διαπληκτιστεί άγρια για την μακάρια άγνοιά του. Όταν δε τον άκουσε να απειλεί πως θα τα δημοσιεύσει όλα στην εφημερίδα, κατάλαβε πως ο άνθρωπος ήταν ιδιαίτερη περίπτωση μυαλού, γεγονός που επιβεβαιώθηκε για άλλη μια φορά, όταν άρχισε να βρίζει τη Μερκούρη, την πιο διάσημη τότε Ελληνίδα και πασίγνωστη για τον αγώνα της κατά της χούντας, για κάποιους «τολμηρούς» ρόλους που έπαιξε. Τη θεωρούσε πρόστυχη και δεν τη σεβόταν καθόλου. Προφανώς, αν είχε παίξει τη Μαρία τη Μαгдаληνή, θα την είχε βάλει στα εικονίσματα. Και από τους Έλληνες πολιτικούς – που τους έβριζε πατόκορφα με κάθε ευκαιρία – παραδεχόταν μόνο τον Τσοχατζόπουλο, επειδή είχε παντρευτεί Γερμ-μανίδα και τον Μητσοτάκη επειδή μιλούσε γερμ-μανικά. Τρελά πράγματα. Την άλλη μέρα και επειδή το Σισμίκ είχε βγει πάλι στο Αιγαίο, πήγε και κρύφτηκε στο σπίτι του δάσους. Έχανε από παντού το παιδί, αλλά για τη Ζίγκριντ ήταν εξαιρετικός. Ό,τι έπρεπε για ένα τέτοιο ζώο.

Και μόνο που τον έβλεπε να κυκλοφορεί τόσα χρόνια με την εντελώς ξεπερασμένη χρυσή ταυτότητα, την κόμμωση Λατίνου εραστή και το τσαντάκι υπό μάλης, ήταν λόγος να τον θεωρεί γραφικό. Αν και ήταν ένα πραγματικά πολύ καλό παιδί, ήταν επίσης και ένας βλάκας με όλη την αρνητική δημιουργικότητα του βλάκα. Εξ ου και οι επιλογές του. Τα τελευταία χρόνια οι καλύτεροι φίλοι του ήταν ένα ζευγάρι σαχλών που τον εκτιμούσαν ιδιαιτέρως πολύ. Δυο από τους πιο άχρηστους ανθρώπους του

κόσμου. Εκείνη, ρωσικής καταγωγής και πρώην σερβιτόρα, μεγάλη τεμπέλα, όταν είχε περίοδο κρεβατωνόταν από τους πόνους και όλο τον υπόλοιπο μήνα προσπαθούσε να αναλάβει για να αντέξει πάλι. Εκείνος, συνάδελφος του Τάσου, την παρηγορούσε διακριτικά, για να μην καταλάβει τίποτε το σκυλί τους και ανησυχήσει για τη μαμά του. Αντί να υιοθετήσουν ένα ορφανό, απέδιδαν ανθρώπινες ιδιότητες στο σκυλί και με τίποτε δεν έπρεπε να του δημιουργήσουν ψυχολογικό πρόβλημα. Του μιλούσαν γλυκά και το μάλωναν πολύ τρυφερά, σα να ήταν το παιδί που δεν είχαν. Ο Τάσος επιβίωνε μόνο και μόνο επειδή ήξερε ελληνικά, είχε μάθει τέλεια τα σουηδικά και ήταν ένας πολύ ευσυνείδητος υπάλληλος. Εκεί το έσωζε.

Αλλά η πετριά που είχε για να μην εργάζεται η γυναίκα του, τον έκανε για τα πανηγύρια. Μέχρι που καμάρωνε την ηλίθια που κυκλοφορούσε όλη μέρα με το σκυλί αγκαλιά και την παραδεχόταν επειδή «ήξερε να κρατήσει το σπίτι της». Σιγά που δεν θα ήξερε τέτοιο τεμπελόσκυλο που ήταν, σιγά μην έβγαζε τα μάτια της μόνη της και υποχρεωνόταν να κάνει οτιδήποτε για να επιβιώσει ελλείψει προσόντων. «Τεμπελίκι μου καλό, το κακό σου θέλω εγώ;» έλεγε η πρώην πεθερά της και μάλλον είχε δίκιο. Πού θα έβρισκε άλλον να της τα φέρνει όλα έτοιμα για να μπορεί να κάθεται και να κρεβατώνεται με την ησυχία της μια φορά το μήνα;

Ο Τάσος ήξερε πολύ καλά τι ήθελε, αλλά ήταν πάντα στην καρακοσμάρα του. Δεν εννοούσε να συμβιβαστεί και να ψάξει στο σωστό σημείο για να βρει τη γυναίκα που ήθελε και που σίγουρα θα του ταίριαζε. Π.χ. μια εργάτρια που παρακαλούσε να βρει άντρα για να σταματήσει τη δουλειά. Μια τέτοια κοπέλα δεν θα καταδεχόταν ποτέ να την προσέξει. Την ήθελε όσο το δυνατόν καλύτερη για να σταματήσει για χάρη του τα πάντα και να τον κοιτάει στα μάτια φτιάχνοντας ντολμαδάκια.

Αν και από το διαζύγιό της και μετά είχαν αποστάσεις, ουδέποτε έχασε τη Ζίγκριντ από τα μάτια της. Όταν έμπλεξε με τον Τάσο, που ήταν παλιός φίλος του πρώην άντρα της, κατάλαβε πως πλησίαζε η ώρα της. Και όταν έμαθε πως θα ερχόταν η μητέρα του, ήξερε πως η ώρα της είχε φτάσει. «Θα σε θάψω μωρή πουτάνα» αποφάσισε. «Σειρά σου και σειρά μου. Θα σε θάψω, έτσι για να με θυμάσαι. Στο κάτω – κάτω, στο χρωστάω».

Τότε, η Άνκι ήταν ακόμα παντρεμένη, αλλά ο γάμος της είχε αρχίσει να μην πηγαίνει καλά. Ήταν δασκάλα και δεν είχε καμία διάθεση να αφήσει τη ζωή της και την πατρίδα της με όλα της τα καλά για να ακολουθήσει τον άντρα της στο κωλοχώρι του, όπου επιθυμούσε διακαώς να επιστρέψει για να ανοίξει καφετέρια με το βλάχο τον αδερφό του, που την κοιτούσα πάντα λαίμαργα και η γυναίκα του – μια ανάλογή του βλάχα – δεν τη χώνευε με τίποτε και την κοιτούσε με μίσος.

Σ' αυτή τη φάση και ενώ είχε αρχίσει να σκέπτεται σοβαρά το διαζύγιο, γνώρισε έναν υπέροχο νεαρό Πορτογάλο και σκέφτηκε πως θα ήταν κρίμα να αφήσει την ευκαιρία να πάει χαμένη. Βρήκε μια δικαιολογία και έφυγε μαζί του για μερικές ημέρες στο Πόρτο, παρακαλώντας τη Ζίγκριντ να τα μπαλώσει αν χρειαστεί. Σε κάτι τέτοια καταλαβαίνονταν πάντα και υπήρχε αμοιβαία συμπάρασταση. Μόνο που αυτή τη φορά η Ζίγκριντ όχι μόνο δεν τα μάλωσε – δεν χρειάστηκε – αλλά φρόντισε να μάθει ο άντρας της πού ήταν και με ποιόν.

Η συνέχεια ήταν η αναμενόμενη και για την Άνκι καλύτερα που είχαν έρθει έτσι τα πράγματα. Σιγά μην εγκατέλειπε τα πάντα για να γίνει σερβιτόρα σε καφετέρια, σε ένα χωριό, παρέα με έναν άντρα που είχε μετανιώσει που τον παντρεύτηκε. Αν και στην ουσία μάλλον της έκανε τη χάρη επισπεύδοντας τα γεγονότα, δεν της το συγχώρησε ποτέ. Στο κάτω – κάτω, δεν ήταν δική της δουλειά. Αλλά αυτό που την έκανε έξω φρενών ήταν το γεμάτο κακία ύφος της και η χαρά που είχε, επειδή κατόρθωσε να της χαλάσει το γάμο μια ώρα αρχύτερα. Τόση, που ήταν αδύνατον να κρύψει. Όταν της

ζήτησε το λόγο γιατί ανακατεύτηκε και γιατί την πρόδωσε, πήρε την κοφτή απάντηση «να αναλαμβάνεις την ευθύνη των πράξεών σου». Τώρα ήταν η σειρά της. Πανηγυρικά.

Την ήξερε καλά τι τσιγκούνα ήταν αλλά μόνο με τους άλλους, τους οποίους για κάποιο λόγο είχε μάθει να θεωρεί κατώτερους. Για τον εαυτό της αγόραζε πάντα τα καλύτερα και τα ακριβότερα. Και από τότε που έμπλεξε με τον Τάσο ξέχασε τη φτώχεια που πέρασε κάποτε, τότε που δεν είχε δεύτερο παντελόνι να φορέσει. Τώρα δεν καταδεχόταν να πάει σε τίποτε κατώτερο. Ούτε εστιατόριο, ούτε καφετέρια, ούτε – πολύ περισσότερο – ξενοδοχείο. Και τις σπάνιες φορές που μαγείρευε – στο σπίτι δεν έτρωγαν ποτέ τίποτε – το φαγητό ήταν παραπάνω από μετρημένο. Σε κουταλιές όταν επρόκειτο για τους άλλους. Σαν καλεσμένη έτρωγε το καταπέτασμα και παράγγελνε αβέρτα τα καλύτερα.

Έτσι όπως της την είχε από χρόνια στημένη, έπρεπε να κάνει τη διαφορά. Έφτιαξε ποικιλία καφέδων και τσαγιών, σερβίρισε διάφορα γλυκά και αλμυρά σνακ και άρχισε να μιλάει τα ελληνικά με την υπέροχη προφορά της. Ήταν πραγματικά εντυπωσιακό το πόσο καλά μιλούσε τη γλώσσα. Αργά, αλλά τέλεια.

«Κυρία Ναυσικά, πάρτε μόνη σας ό,τι θέλετε. Θέλω να αισθάνεστε άνετα».

«Ευχαριστώ».

«Είμαι σίγουρη πως πεινάτε. Φάγατε κάτι για πρωινό;»

Ένα σκέτο τσάι είχε πιεί με δυο μικρές φρυγανιές που υπήρχαν στο τραπέζι, αλλά δεν ήθελε να το πει. Ακόμα ήταν επιφυλακτική.

«Μην κρύβεστε από εμένα. Την ξέρω καλά τι βρωμιάρα και τι τσιγκούνα είναι όταν πρόκειται για τους άλλους. Τρέμει το χέρι της για να σερβίρει δεύτερη κουταλιά ρύζι στο πιάτο. Πηγαίνει σε εκπτωτικά καταστήματα και αγοράζει πάμφθινα σοκολατάκια πολύ κοντά στη λήξη τους, τα διατηρεί στην κατάψυξη και μετά τα κάνει δώρο χωρίς να ντρέπεται».

Δεν απάντησε η Ναυσικά. Τηρούσε ακόμα τα προσχήματα.

«Να είσαι καλά, παιδί μου. Πώς έμαθες τόσο καλά τα ελληνικά;»

«Ο πρώην άντρας μου ήταν Έλληνας. Έχω έρθει πάρα πολλές φορές στην Ελλάδα και μου αρέσει πολύ. Τη λατρεύω. Εκεί περνούσαμε τα καλοκαίρια μας και στο σπίτι μιλούσαμε πάντα ελληνικά. Έχω πάρει και μαθήματα. Για αρκετό καιρό είχα εργαστεί εθελοντικά στον ελληνικό σύλλογο».

«Μπράβο σου».

«Ελάτε τώρα να σας πω με ποια είναι μπλεγμένος ο γιος σας».

Το βράδυ που ήρθε ο Τάσος να την πάρει, η Ζίγκριντ είχε αποκαθλωθεί πλήρως.

Η οικογένειά της μόνο «πολύ καλή» δεν ήταν. Ο πατέρας της ήταν ένας Ναζί και αμέσως μετά τον πόλεμο έστησε μια μικρή επιχείρηση και εμπορευόταν φρούτα και λαχανικά. Μανάβης δηλαδή. Του άρεσε πολύ το φουστάνι και ήταν συνέχεια μπλεγμένος δεξιά και αριστερά, μέχρι που ερωτεύτηκε για τα καλά μια νεαρή Γαλλίδα που τότε παρεπιδημούσε στη Γερμανία. Ευτυχώς που είχε χτίσει ένα σπίτι και είχε μεγαλώσει ο γιος του για να αναλάβει το μαγαζί. Την κοπάνησε με τη μικρή για τον Άγιο Μαυρίκιο, όπου και έζησε μέχρι το τέλος της ζωής του και έκτοτε δεν έδωσε ποτέ και σε κανέναν την παραμικρή σημασία.

Η Ζίγκριντ είχε δουλέψει δυο – τρία χρόνια στο μανάβικο για να μαζέψει τα απαραίτητα χρήματα και μετά πήγε σε μια σχολή γραμματέων. Πάνω στην ώρα, γιατί η γυναίκα του αδερφού της δύσκολα την ανεχόταν πια. Συνέχεια δημιουργούσε προβλήματα. Δούλεψε σαν γραμματέας για μερικά χρόνια αλλάζοντας συνεχώς εργοδότη – προφανώς έπαιρνε από παντού πόδι – και έμενε μόνη της, ζώντας πολύ περιορισμένα. Μετά γνώρισε έναν Σουηδό ψυχολόγο και αποφάσισε να γίνει και η ίδια ψυχολό-

γος μαθαίνοντας παράλληλα σουηδικά. Όταν τελείωσε, μετακόμισε στη Σουηδία και ουδείς νοιάστηκε από την οικογένειά της. Χεσμένη την είχαν όλοι. Ανακατώστρα ήταν πάντα.

Όταν έφτασε στη Σουηδία ήταν ένα φρικιό. Κουρεμένη σαν ανανάς, με δεκαπέντε κιλά τρίχα στη μασχάλη για να είναι «φυσική» και πολύ ύφος. Ήταν πια ψυχολόγος και το ταίρι της και το γραφείο της την περίμεναν για να τα απογειώσει και τα δυο.

Ο Γκους ήταν πολύ καλά πιασμένος επαγγελματικά. Ζούσαν μαζί και ενώ η Ζίγκριντ ήθελε και να δουλεύουν μαζί, γρήγορα πήρε πόδι. Επιστημονικώς – και γενικότερα άλλωστε – ήταν κατακάθι. Από ανίκανη έως επικίνδυνη. Πήρε πόδι από το γραφείο γιατί αν συνέχιζε θα του το έκλεινε και μάλλον με απαξιωτικό τρόπο. Δούλευε ο άνθρωπος μια ζωή με επιτυχία. Είχε αποκτήσει και καλό όνομα και καλή πελατεία για να έρθει η Ζίγκριντ από τη Γερμανία για να του τινάξει τα πάντα στον αέρα με τις μαλακίες της. Μετά από λίγο αποφάσισε να της δώσει πόδι και από τη ζωή του, αλλά εκεί δυσκολεύτηκε. Ήταν πολύ ευκατάστατος για να τον αφήσει να φύγει και εκτός αυτού τον γούσταρε πολύ. Επίσης καταλάβαινε πως μόνη της επαγγελματικά δεν είχε μέλλον. Ούτε στην πατρίδα της ούτε, πολύ περισσότερο, στη Σουηδία.

Και τι δεν έκανε για να τη διώξει. Τι της είπε να φύγει ευγενικά, τι της το είπε με τον πιο άγριο τρόπο, τι φρόντισε να τον πιάσει μέσα στο σπίτι με την καινούργια, δεν έφευγε με τίποτε. Τον Γκους τον διεκδικούσε και του υποσχέθηκε πως θα ενημερωνόταν λίγο περισσότερο επιστημονικώς για να σταθεί ξεντρόπιαστα δίπλα του. Εν τω μεταξύ, δεχόταν ανενδοίαστα να την υποβιβάζει. Το απόγευμα που τον έπιασε στην κρεβατοκάμαρα με την άλλη, απλώς περίμενε να τελειώσουν και να φύγει η τύπισσα, για να του πει πως δεν έγινε τίποτε και πως τον αγαπάει πολύ. Βδέλλα. Δυο ημέρες μετά της είπε απροκάλυπτα πως η καινούργια θα ξαναέρθει και πως την παρακαλούσε – εφ’ όσον δεν ήθελε να φύγει – να κλειστεί στο γραφείο και να μην τους ενοχλήσει καθόλου. Κι αυτό το έκανε. Όταν το διέλυσαν αργά το βράδυ, πήγε και κοιμήθηκε στο ίδιο κρεβάτι μαζί του, στα ίδια σεντόνια. Ξεκόλλησε μόνο όταν γύρισε κάποια στιγμή στο σπίτι και βρήκε τα πράγματά της απ’ έξω και την κλειδαριά αλλαγμένη. Πήγε κλαίγοντας στην Άνκι όπου φιλοξενήθηκε για αρκετό καιρό, προσπαθώντας να επικοινωνήσει πάλι με τον Γκους, μόνο που δεν της προέκυψε. Τέτοια επαναστατικά πράγματα και πολύ φεμινιστικά. Το μόνο που ήθελε ήταν να τον παντρευτεί, έναντι οποιουδήποτε τιμήματος. Αλλά επιτέλους ο Γκους είχε απαλλαγεί. Πώς της ξεπλήρωσε τη φιλοξενία και τη συμπαράσταση; Διαλύοντας το γάμο της.

Γύρισε στη Γερμανία. Παντρεύτηκε έναν συμπατριώτη της, αλλά σε ένα χρόνο την έδιωξε. Μετά πήγε στον πατέρα της στον Άγιο Μαυρίκιο. Με το που μπήκε μέσα, άρχισε την κριτική για τα έπιπλα και τη θέση τους και από την επόμενη κιόλας μέρα θέλησε να διακοσμήσει το σπίτι σύμφωνα με το γούστο της. Άλλαξε θέση στα έπιπλα, στα κάδρα και τις φωτογραφίες. Διακριτικότητας. Επόμενο ήταν, η συμβία του να της δείξει την πόρτα. Με ένα τέτοιο άτομο, δεν είχε απολύτως κανένα λόγο να είναι ευγενική. Αν παρέμενε, θα το βούλωνε, θα έβαζε τα πράγματα στη θέση τους και θα της έλεγε την ακριβή ημερομηνία της αναχώρησής της. Εννοείται, πως δεν υπήρχε λόγος να τους επισκεφθεί πάλι. Επιπλέον, δεν θα εξέφραζε κανενός είδους άποψη και για τίποτε. Γύρισε στη Σουηδία και άρχισε να εργάζεται με μια ομάδα σαν ψυχολόγος, αλλά πάλι πήρε πόδι. Είναι ανίκανη και επικίνδυνη. Και πιστεύει πως την έδιωξαν επειδή ήταν πολύ καλύτερή τους και τη ζήλευαν.

«Καταλαβαίνετε τώρα, κυρία Ναυσικά, με ποια έχει μπλέξει ο Τάσος; Μεγάλο κάγκελο. Για να μη νομίζετε πως όλες τις ηλίθιες τις έχετε μαζέψει στην Ελλάδα».

«Τι να πω; Δεν μου άρεσε από την πρώτη στιγμή, αλλά τόσα πολλά δεν περίμενα να τα ακούσω. Δεν είναι για την οικογένειά μας».

«Για καμία οικογένεια δεν είναι. Καταστρέφει τα πάντα. Ούτε οι δικοί της τη

θέλουν, ούτε φίλους έχει. Μόνο κάτι χαμένοι την κάνουν παρέα κι αυτοί μέχρι να την πάρουν είδηση τι κουμάσι είναι και να τη διώξουν».

Δυστυχώς, έτσι ήταν. Δεν ήταν τυχαίο το πώς κόλλησε με την Πέγκι, ό,τι χειρότερο είχαν να επιδείξουν ως οικογένεια.

«Κακός χαρακτήρας. Και άσχημη. Σα γάτα είναι».

«Είναι άσχημη από την κακία της».

Σκούπισε τα μάτια της η Ναυσικά.

«Θέλει να την παντρευτεί».

«Φυσικά. Πού θα βρει καλύτερο; Άλλωστε πάντα ήθελε να βρει ένα σύντροφο με χρήματα για να νοιώθει άνετα μαζί της. Κάπου θα πρέπει να είναι κι αυτός ανώτερος για να μην ζηλεύει την κατάρτισή της. Αν και άχρηστη, έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό της».

«Αν είναι δυνατόν!»

«Τι θα κάνετε;»

«Πολύ φοβάμαι πως δεν μπορώ να κάνω τίποτε. Ο γιος μου απαγορεύει οποιαδήποτε συζήτηση».

«Μάλλον έχετε δίκιο, αλλά καλό είναι να ξέρετε περί τίνος πρόκειται, τι γαϊδούρα είναι, για να μην σας κουνιέται. Και δεν με νοιάζει καθόλου αν της το πείτε. Πάντως, με τον Τάσο είναι καλά. Κάθεται όλη την ημέρα».

Αλλά το επιστέγασμα ήρθε την άλλη μέρα. Η Ζίγκριντ βλέποντας το ύφος της Ναυσικάς τη μυρίστηκε τη δουλειά. Η Άνκι είχε ανοίξει το στόμα της και – προφανώς – τα ξέρασε όλα. Έπρεπε οπωσδήποτε να ανταποδώσει. Έφτιαξε καφέ και για τις δυο και την κάλεσε να τον πιούν παρέα, χαμογελώντας γατίσια και μοχθηρά. Είχε μάθει τόσες λέξεις όσες χρειαζόταν για να πει αυτά που ήθελε. Να ξεράσει την κακία της και να στάξει φαρμάκι στην Ναυσικά, βάζοντας τα πράγματα στη θέση τους με ύφος απόλυτης αποστροφής.

«Πόπη όχι καλό. Ηλίας κακό. Γκρέτα πολύ – πολύ κακό. Πέγκι μόνο πολύ – πολύ καλό».

Διέλυσαν τα νεύρα της Ναυσικάς. Τα εγγόνια της ήταν πια ό,τι πολυτιμότερο είχε στη ζωή. Εκεί είχε ακουμπήσει όλη τη χαρά και όλες τις ελπίδες της. Πώς τόλμησε; Αντί να κοιτάξει τα χάλια της, άρχισε την κριτική για την οικογένειά τους, ακόμα δεν τους είδε. Ποιος της έδωσε το δικαίωμα να πιάσει τα μικρά στο στόμα της; Αλλά αν είχε συναίσθηση, δεν θα τακίμιαζε από την πρώτη στιγμή μ' εκείνο το χαμένο. Μπορεί να έλεγε της Πελαγίας αυτά που ήθελε να ακούσει, αλλά το ήξερε πολύ καλά – όλοι το ήξεραν – πως η Πέγκι ήταν ένα βλαμμένο με όλη τη σημασία της λέξεως. Ότι έπρεπε για τον Αποστόλη. Ο γιος της, τέτοιος παίδαρος και τέτοιος λεφτάς, γιατί;

Δυο ημέρες αργότερα και προς μεγάλη απορία του Τάσου για το ξαφνικό της αναχώρησης, γύρισε στην Αθήνα. Για όσο δε έμεινε, φρόντισε να μην ξανασυναντηθεί με τη γάτα. Και με το γιο της για πολύ λίγο μίλησαν, πηγαίνοντας στο αεροδρόμιο.

«Γιατί φεύγεις έτσι γρήγορα;»

«Την ιστορία της Ζίγκριντ την ξέρεις;»

«Τι εννοείς;»

«Τάσο μου, δεν είναι αυτή για σένα. Εσύ θέλεις μια γυναίκα σαν την Ποπίτσα μας. Να σηκώνεται το πρωί μαζί σου, να πίνετε το καφεδάκι σας, και μετά να βάζει την ποδίτσα της, να τρίβει το σπιτάκι της, να μαγειρεύει το φαγάκι της, να φροντίζει τα παιδάκια της, όλα όσα κάνει μια καλή νοικοκυρούλα».

Αυτό ήθελε, αλλά πουθενά δεν μπόρεσε να το βρει. Το μοντέλο είχε τελειώσει.

«Φρόντισε η Άνκι, έτσι; Μπράβο».

«Την οικογένειά μας γιατί την έπιασε στο στόμα της;»

«Δίκιο είχε. Τα παιδιά της Πόπης δεν έχουν τρόπους».

«Τι λες τώρα;»

«Μην ανακατεύεσαι».

«Γι' αυτό φεύγω, για να μην ανακατευτώ. Πρόσεχε».

Την άλλη κιόλας ημέρα πήγε στην Πόπη. Ήταν η μόνη που μπορούσε να μιλήσει και να της πει όλα όσα είχε ακούσει. Ούτε η εξ απορρήτων της Πελαγία έπρεπε να τα μάθει τα ρεζιλίκια τους, ούτε ο καπετάνιος – για την ώρα – ούτε, πολύ περισσότερο, κανένας άλλος. Ο κόσμος της είχε γυρίσει ανάποδα. Μπορεί να είχε τα ίδια, σταθερά επαναλαμβανόμενα και δια βίου άλυτα ερωτήματα, αλλά στην Πόπη είχαν βρει εφαρμογή. Ως εκ τούτου πίστευε πάντα πως έτσι στήνονται τα σωστά «σπιτάκια». Με τον Τάσο είχε έρθει ο κόσμος της τούμπα. Και κανένα καλό δεν μπορούσε να βρει. Είχε λυσσάξει για να μην εργαστεί ποτέ η Πόπη, αλλά το γεγονός πως η Ζίγκριντ δεν εργαζόταν δεν την ικανοποιούσε. Διότι ναι μεν δεν εργαζόταν, αλλά όχι για λόγους αρχής αλλά για λόγους ανικανότητας. Μπορεί να ήταν πάντα της άποψης πως οι άντρες πρέπει να τρέχουν για όλα, αλλά ο Τάσος θα τάζε τη γυναίκα του για μια ζωή. Κι εκείνη σε αντάλλαγμα ούτε το σπιτάκι της δεν θα φρόντιζε. Πού να βρει γκρεμό να πέσει;

Κρύφτηκε ακόμα κι απ' την Πελαγία, που την περίμενε πώς και πώς για να ξαλαφρώσει κάπως την ψυχή της. Δέκα ημέρες αργότερα και ενώ έβρασε πολύ καλά στο ζουμί της τής τηλεφώνησε, αποφασισμένη να μην πει πολλά. Το ίδιο απόγευμα πήγε η Πελαγία στο σπίτι και για άλλη μια φορά έλεγαν το ίδιο πράγμα και ενώ η μια είχε δίκιο η άλλη είχε άδικο.

«Τι κάνουν τα παιδάκια σου, Ναυσικούλα μου;»

«Από σένα, Πελαγία μου, δεν μπορώ να κρυφτώ. Δεν είμαι ευχαριστημένη».

«Θα σου πω την αλήθεια. Ούτε εμένα μου άρεσε».

«Ανίκανη. Μια ζωή θα κρέμεται απ' τον Τάσο».

Αυτό ήταν το όνειρό της και για την Πόπη, αλλά στην προκειμένη περίπτωση δεν είχε καμία σημασία. Η Πόπη ήταν άλλο.

«Έχω κι εγώ τα δικά μου. Η Πέγκι θα πιάσει δουλειά για ένα διάστημα για να μπορέσουν να τελειώσουν την πισίνα και η μάνα της αρνείται να κρατήσει το μικρό. Η Παρασκευούλα αρνήθηκε κι εγώ δεν μπορώ. Μεγάλωσα πια. Δεν ξέρω τι θα γίνει. Και θα δουλεύει και θα πληρώνει τον παιδικό σταθμό. Θάλασσα μας τα έκανε ο συμπέθερος».

Διότι κατά τη γνώμη της ο συμπέθερος έπρεπε μια ζωή να ταΐζει την κόρη του και, φυσικά, τον Αποστόλη τον κηφήνα για να κάθονται και οι δυο.

«Οι άλλοι τι κάνουν;»

«Νομίζω πως η Πελαγίτσα κάτι ετοιμάζει».

«Μακάρι, Παναγία μου. Καιρός είναι να ανοίξει σπιτάκι. Καλός;»

«Δεν τον ξέρω».

Η Πελαγίτσα, χρόνια τώρα, είχε ορκιστεί πως δεν θα παντρευόταν με τίποτε. Το έλεγε και το εννοούσε. Και δεν θα παντρευόταν όχι γιατί ήταν εκ πεποιθήσεως εναντίον του γάμου, αλλά γιατί έβλεπε καλά εδώ και χρόνια πως οι άντρες γύρω της δεν ήταν για γάμο, αλλά για φόλα. Παρ' όλα αυτά, παντρεύτηκαν, έκαναν οικογένεια και μετά τους πήραν όλους στο λαιμό τους. Ποιος τους άφησε όλους αυτούς αμολητούς; Από πού να άρχιζε; Από τον πατέρα της; Χριστέ μου. Εκατό φορές να έμενε γεροντοκόρη. Από τον παππού της; ο τέλειος λόγος για να σκοτώσεις. Εκατό χρονών είχε φτάσει και το μόνο που επαναλάμβανε συνέχεια ήταν εκείνο το περίφημο «χημικός μηχανικός του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου». Από τα αδέρφια της μάνας της; ας μην το συζητάμε. Αν προσπαθούσε να τους πάρει στα σοβαρά ήταν για γέλια κι αν προσπαθούσε να τους πάρει στην πλάκα ήταν για κλάματα. Φρου - φρου κι αρώματα.

Με πέντε δεκάρες στην τσέπη, δεν είχαν κανέναν απολύτως ενδιασμό να παριστάνουν τους εκατομμυριούχους.

Πάντως, τον Κώστα έπρεπε οπωσδήποτε να τον εξαιρέσει. Ήταν ο πιο αξιόλογος απ' όλους. Σοβαρός, μετρημένος, επιτυχημένος και άριστος οικογενειάρχης. Ως εκ τούτου, είχε πάρει τις αποστάσεις του. Όσο για τον αδερφό της; για πνίζιμο. Όταν τον έβλεπε δίπλα στη Νίκη, της θύμιζε τη χοντρή του «Θησαυρού» με το Ζαχαρία. Η Νίκη μετά τη γέννα της είχε γίνει το κάτι άλλο. Όταν δε έμπαιναν στο αυτοκίνητο και οδηγούσε εκείνη, η εικόνα είχε κάτι το σουρεάλ. Ο Σιδέρης – πρώην Ζαν Πιέρ Φουρτόν - καθόταν δίπλα, κρατιόταν από τη χειρολαβή και καμάρωνε σαν αγαπητικός. Η δε Νίκη οδηγούσε σα φορτηγατζής. Μόνο η πετσέτα στην κοιλιά της έλειπε.

Γενικώς, στα πάθη είχε αντικολλητική επίστρωση και το ανδρικό γένος δεν το εκτιμούσε καθόλου. Τόσο πολύ που, αν το ήξεραν, μπορεί και να την εκτελούσαν δημόσια για παραδειγματισμό. Εκτιμούσε ελάχιστους άντρες, για λόγους που ήξερε ή, πιθανότατα, για λόγους που δεν ήξερε. Και είχε μια πολύ αιρετική άποψη για το ποιος άντρας είναι σέξι: αποκλειστικά και μόνο ο καλός οικογενειάρχης. Όσο για τα παιδιά; Κι εκεί ήταν αιρετική, ίσως μάλιστα περισσότερο από οπουδήποτε αλλού. Ενώ ήθελε να αποκτήσει, δεν ήθελε με τίποτε να γεννήσει και να δεσμευτεί με τον πατέρα του, ούτε να τον έχει μέσα στα πόδια της αν κάποτε αποφάσιζε να πάρει το παιδί της και να φύγει. Γιατί θα έφευγε. Στην ιδέα και μόνο πως θα ανεχόταν ένα μαλάκα στη ζωή της μόνο και μόνο επειδή κάποτε τον ερωτεύτηκε, στραβώθηκε και έκανε μαζί του παιδιά, τρελαινόταν. Ή θα έφτιαχνε μια δομημένη οικογένεια όπως την ήθελε εκείνη ή θα ζούσε για πάντα μόνη. Και σ' αυτό ήταν αδιαπραγμάτευτη. Ίσως, μερικά χρόνια αργότερα, η υιοθεσία να ήταν μια σοβαρή λύση. Πάντως, τη ζωή της δεν θα την αφιέρωνε στο παιδί ή τα παιδιά του Σιδέρη, όπως ενδόμυχα παρακαλούσε η βυζαρού η συμπεθέρα. Την είχε ακούσει κάποτε να λέει στην κόρη της τη φακλάνα, που ήθελε να της γνωρίσει ένα συμφοιτητή της «Πας να βγάλεις τα μάτια σου μόνη σου. Τρελή είσαι; Καλύτερα να μην παντρευτεί. Δώστε της να βαφτίσει το παιδί και όλα τα άλλα θα γίνουν μόνα τους».

Κάποια στιγμή άλλαξαν προϊστάμενο. Ο καινούργιος ήταν ένας εξαιρετικά καλός επαγγελματίας που τον συμπάθησε από την πρώτη στιγμή. Ήταν ευγενέστατος, εμφανίσιμος, αλλά επίσης πολύ σοβαρός και είχε θλιμμένο βλέμμα. Κανένας δεν έδωσε σημασία στον άλλο, άλλωστε για την Πελ αυτό το κεφάλαιο στη ζωή της ήταν κλειστό και κλειστό θα παρέμενε. Δεν είχε σκοπό να βάλει κερατά στο κεφάλι της.

Τα τελευταία χρόνια, ο χρόνος μάλλον της είχε φερθεί καλά. Ζούσε ήρεμα με τη μάνα της και την Παρασκευούλα και, ευτυχώς, μετά το θάνατο του πατέρα της και το γάμο του Σιδέρη πολλά πράγματα είχαν μπει στη θέση τους. Είχε μάθει να ζει μ' αυτά που θυμόταν και είχε βγάλει το συμπέρασμα πως ο χρόνος δεν γιατρεύει. Απλώς επιφέρει τάξη και όλα γίνονται πιο απλά.

Ένα Σαββατιάτικο πρωϊνό, συναντήθηκαν εντελώς τυχαία στη μαρίνα του Καλαμακίου όπου έκανε τον περίπατό της. Κρατούσε απ' το χέρι ένα πανέμορφο κοριτσάκι και έκαναν τη βόλτα τους τραγουδώντας χαρούμενοι.

«Καλημέρα. Πώς εδώ;»

«Σάββατο σήμερα και κάνω τον περίπατό μου πριν πάω για μερικά ψώνια».

«Να σας γνωρίσω την κορούλα μου. Μαράκι, δώσε, αγάπη μου, το χεράκι σου στη δεσποινίδα».

Το Μαράκι αντί να δώσει το χεράκι της, το ακούμπησε στο στόμα και της έστειλε ένα φιλί, κερδίζοντάς τη αμέσως.

«Έχετε μια πολύ όμορφη κορούλα. Μαράκι, τα κοτσιδάκια σου είναι υπέροχα».

«Ευχαριστώ. Θα θέλατε να πιούμε έναν καφέ παρέα;»

«Μόνο αν δεν πρόκειται να σας φέρω σε δύσκολη θέση».

«Είστε όπως πάντα πολύ τυπική, αλλά μην ανησυχείτε».

Κάθισαν για καφέ, με το Μαράκι να τριγυρίζει χαρούμενο γύρω γύρω. Κάθε τόσο ερχόταν για να δώσει ένα φιλάκι στο μπαμπα της και να πιεί λίγη πορτοκαλάδα. Ήταν ένα θαυμάσιο και αξιαγάπητο παιδάκι. Της ερχόταν να το πάρει αγκαλιά και να το γεμίσει φιλιά, να μην το αφήνει με τίποτε, αλλά συγκρατήθηκε.

«Είστε πολύ τυχερός που έχετε τέτοια κορούλα».

«Και τυχερός και άτυχος. Είμαι χήρος, δεσποινίς Πελαγία».

«Τόσο νέος; Λυπάμαι. Πώς έτσι;»

«Όσο και να σας φαίνεται απίθανο, η σύζυγός μου πέθανε από ανεύρυσμα μόλις τριάντα χρονών. Ό,τι είχε χρονίσει το Μαράκι. Την έχασα μέσα σε λίγες ώρες».

«Πραγματικά λυπάμαι. Πάντως, θα πρέπει να σας πω πως παρά τον πόνο σας πρέπει να έχετε κάνει εξαιρετική δουλειά. Το παιδί είναι χαρούμενο».

«Είναι η ζωή μου όλη. Όλος ο ελεύθερος χρόνος μου είναι αφιερωμένος στη Μαρία».

«Μη μου πείτε πως εσείς φτιάχνετε τα κοτσιδάκια της!»

«Θα σας το πω. Εγώ την ετοιμάζω κάθε πρωί. Ξυπνώ νωρίς για να ετοιμαστώ και να παίξουμε για λίγο πριν φάμε το πρωινό μας. Μετά τη δίνω στο σχολικό και φεύγω. Το μεσημέρι την παραλαμβάνει η μητέρα μου και όταν γυρίσω από τη δουλειά είμαστε πάλι μαζί μέχρι την άλλη μέρα. Βοηθά και η αδερφή μου. Μετά την ατυχία μου, νοίκιασε το σπίτι της και μετακόμισε κοντά μας. Με παρακαλεί συνέχεια να την πάρει τα σαββατοκύριακα στο σπίτι με την οικογένειά της για να είμαι για λίγο ελεύθερος, αλλά προσπαθώ όσο γίνεται να μην την αποχωρίζομαι. Ένας αποχωρισμός φτάνει. Έτσι, παίρνει εκείνη τα παιδιά της και έρχεται να περάσουμε παρέα την ημέρα. Και τις Κυριακές συνήθως μαζευόμαστε όλη η οικογένεια στο πατρικό».

«Είστε αξιέπαινος. Όλοι σας είστε αξιέπαινοι».

Αυτή ήταν η αρχή. Με τον Αριστείδη και τη Μαρία συναντήθηκαν ξανά και ξανά. Της άρεσε. Δεν τον ερωτεύτηκε. Τον αγάπησε γι' αυτό που ήταν και πιο πολύ αγάπησε τη μικρή. Ίσως να μην αγαπήθηκε ποτέ κόρη όπως το Μαράκι. Το «θα είμαι πιο ευτυχισμένη μόλις βρω το άλλο μου μισό και θα το παντρευτώ» για κείνη ήταν μια φράση χιλιοειπωμένη μεν, αλλά με κενά. Πολλά κενά. Παρέπεμπε στο «ευτυχισμένοι για πάντα» και ήξερε πολύ καλά πως κάτι τέτοιο δεν υπήρχε, ήταν μόνο για τις ταινίες και τα ρομαντικά μυθιστορήματα. Αυτό που επεδίωκε, ήταν μια αληθινή σύνδεση και η αληθινή σύνδεση δε σήμαινε πως έφτασες κάπου και τελειώσεις. Ίσα ίσα, που η προσπάθεια θα έπρεπε να είναι διαρκής και ήταν αποφασισμένη να την κάνει. Άλλωστε, ο Αριστείδης της έδινε τα απαραίτητα εχέγγυα πως την ίδια προσπάθεια θα την έκανε και ο ίδιος. Επιπροσθέτως, είχε μέσα της πολύ μεγάλα αποθέματα αδιάθετης αγάπης, που κάποια στιγμή έπρεπε να διοχετευτούν.

Εκτός αυτού, η όλη υπόθεση ήταν αυτό που ήθελε. Ένα παιδί που να μην είναι δικό της αλλά να του αφοσιωθεί και μια οικογένεια που πραγματικά να νοιάζεται για τα μέλη της και να το έχει αποδείξει έμπρακτα. Να μη λένε ο ένας στο άλλο αυτά που θέλει να ακούσει και να μη θέλει απλώς να χώσει τη μύτη της στις ξένες υποθέσεις κριτικάροντας τα πάντα και μάλιστα με το φαρμάκι στο στόμα και έναν άντρα που, αν χρειαζόταν, να τον πετούσε από τη ζωή της όπως πετά κανείς την τρίχα από το ζυμάρι. Να τον άφηνε και να είναι πλήρως ελεύθερη για να αρχίσει από την αρχή. Λίγο αργότερα ήρθε η πρόταση γάμου που έγινε αμέσως δεκτή. Η πρώτη που είχε αντιρρήσεις ήταν η Κλημεντίνη.

«Τι πας να κάνεις;»

«Ο Αριστείδης είναι μια χαρά άνθρωπος και το Μαράκι πολύ καλό».

«Σε θέλουν γιατί ο γιος τους στην κατάσταση που βρίσκεται δεν υπάρχει πιθανότητα να ξαναπαντρευτεί».

«Άσε με, ρε μάνα, εδώ ξαναπαντρεύεται εκείνο το ζώο ο ξάδερφός σου ο Τάσος. Με μια χαμένη βέβαια, αλλά σιγά που έκανε για καλύτερη. Και νομίζεις έτσι εύκολα πως αν ήθελε δεν θα ξαναπαντρευόταν ο Αριστείδης που είναι ένας εξαιρετικός κύριος; Και στο κάτω – κάτω, δεν έχει κανένα χοντρό κουσούρι ο άνθρωπος. Χήρος είναι γιατί έτσι αποφάσισε ο Θεός».

«Παιδάκι μου, μια διαλυμένη οικογένεια είναι».

Άστραψε και βρόντηξε η Πελ. Άνοιξε το στόμα της και της τα είπε της μάνας της χύμα και τσουβαλάτα. Χειμαρρώδης ήταν ο λόγος της. Τόσο, που η Κλημεντίνη δεν ξαναμίλησε. Αλλά τρελάθηκε τελείως. Καλά, που τα είχε καταλάβει όλα αυτά η Πελαγίτσα; Για χρόνια ξόδευε τις ώρες της στην καφετέρια και μάλιστα γι' αυτό τη θεωρούσε προστατευμένη, παρ' ότι δεν της άρεσε αυτό το ξόδεμα του χρόνου. Τελικά, τώρα καταλάβαινε πως ήταν πολύ πιο έξυπνη απ' όσο φανταζόταν. Κρίμα που έχασε τόσες ευκαιρίες.

«Έτσι είναι οι διαλυμένες οικογένειες; Αυτοί είναι όλοι μαζί ενωμένοι σαν μια γροθιά. Ο ένας ανασαίνει για τον άλλο και τρέχει για να προφτάσει να τον ανακουφίσει. Η δική μας οικογένεια ήταν διαλυμένη. Εμείς ζήσαμε ανάμεσα σε ανθρώπους που τους είμασταν αδιάφοροι. Το κατάλαβες ποτέ;»

«Τι λες τώρα;»

«Αυτό που σου λέω. Διότι αν εξακολουθείς να αποκαλείς «οικογένεια» αυτό το εξάμβλωμα που είχαμε εμείς, κάνεις λάθος. Ο καθένας μας ήταν στο δικό του κόσμο και κοιτούσε να τη βγάλει όσο πιο καθαρή γινόταν. Εσένα το μόνο που σε απασχολούσε ήταν να σώζεις τα προσχήματα για να καλύπτεις το μαλάκα, αντί να του δώσεις μια κλωτσιά να πάει στο διάολο. Ντρεπόσουν να σε πουν «χωρισμένη» και δεν ντρεπόσουν να κλαις από απελπισία ούτε για όσα ανέχτηκες τόσα χρόνια. Τα προσχήματα σε ενδιέφεραν περισσότερο απ' τα παιδιά σου. Ο Σιδέρης έλεγε ένα κέρατο ψέματα για να τα φέρει βόλτα και τώρα έχει βουτηχτεί στα βυζιά του φάκλανου για να νοιώσει καλά. Εγώ ήθελα να είμαι διαρκώς φευγάτη για να μη βλέπω τι γινόταν εδώ μέσα, αλλά τα καταλάβαινα όλα πολύ καλά. Τόσο που δεν φαντάζεσαι. Για να μη σου πω για τη μάνα σου και τη νύφη της. Δυο κάργιες. Μμμ, μάλιστα. Ό,τι πρέπει για να τις πάρεις στα σοβαρά. Η μία έβριζε τη συμπεθέρα που ζητούσε προίκα για το γιο της μετά από δυο παιδιά και η άλλη πάλι ζητούσε προίκα για το γιο της για να κάθεται όλη μέρα και να ξύνεται. Ολόκληρο σπίτι του έδωσαν του μαλάκα που ούτε να το ονειρευτεί δεν μπορούσε και κρατάει μούτρα στον πεθερό για την μισοτελειωμένη πισίνα. Ούτε ένα «ευχαριστώ» δεν είπε. Αλλά βέβαια, ένας φελλός σαν αυτόν που ξεκίνησε από το μηδέν για να φτάσει στο τίποτα, μπορεί να πει «ευχαριστώ» σε κάποιον; Και η πλάκα είναι πως και οι δυο είχαν δίκιο και η μια παρηγορούσε την άλλη. Γιατί αν η μια είχε δίκιο, η άλλη είχε οπωσδήποτε άδικο. Δυο βλαμμένες που επέμεναν να μάθουν τις γυναίκες μεγαλώνοντας πώς να γίνουν κότες. Και το θεωρούσαν επιτυχία κιόλας. Ούτε η Παρασκευούλα δεν τις άντεξε που έχει μάθει στη ζωή της να αντέχει πολλά κι εσύ δεν μίλησες ποτέ για να μην κακοκαρδίσεις τις γκιόσες. Ήταν οικογένεια αυτό το πράγμα;

«Βρε Πελαγίτσα μου, ξανασκέψου το».

«Δε μου απάντησες».

«Πάνε αυτά, πέρασαν. Σκέψου τον εαυτό σου».

«Τι να σκεφτώ; Ότι ο Αριστείδης είναι μόνιμα πάνω από την κόρη του; Ότι η μάνα του τού έχει σταθεί κερύ αναμμένο στην ατυχία του; Ότι η αδερφή του μετακόμισε δίπλα του και κάνει τα πάντα για να τον ξεκουράσει και να δώσει αγάπη στη μικρή; Αυτοί μάλιστα. Είναι οικογένεια. Εμείς μόνο οικογένεια δεν είμασταν. Απλώς συγκατοικούσαμε. Θυμάσαι να κάναμε κάποτε κάτι όλοι μαζί; Πήγαμε μια εκδρομή, διακοπές χωρίς να μας γίνει η τρίχα κάγκελο, ένα ταξίδι στο εξωτερικό, μια ταβέρνα

όπως πρέπει; Μόνο μια φορά στο σινεμά και φύγαμε τρέχοντας. Καθίσαμε ποτέ να κουβεντιάσουμε όλοι μαζί για κάτι; Κάναμε ποτέ ένα γλέντι στο σπίτι; Ποτέ και για να μην ξοδέψει ο αρχηγός, που ενώ μας στέρησε όλα όσα κάνουν τη ζωή ωραία, ούτε μαζί του κατόρθωσε να τα πάρει, ούτε σε μας τα άφησε. Δυστυχώς, δεν έμεινε πίσω του τίποτε καλό. Συντρίμια και κακές αναμνήσεις. Μόνο συμπαράσταση στο τέλος ήξερε να ζητάει».

«Δεν τον πένθησες ποτέ τον πατέρα σου. Γιατί»;

«Μου αρέσει που ρωτάς κιόλας. Το πένθος είναι το τίμημα της αγάπης, εγώ αυτό έχω καταλάβει. Ήθελα να τον αγαπώ, αλλά δεν με άφησε. Ας ζωντανέψει τώρα η τσέπη του για να τον πενήσει».

«Ήταν ανοιχτόμυαλος άνθρωπος και δεν το καταλάβατε ποτέ. Κρίμα».

«Να τη βράσω τέτοια ανοιχτομυαλιά. Όλους τους έδιωχνε».

«Και είναι αυτοί λόγοι για να πάρεις άντρα με παιδί;»

«Είναι αυτό που θέλω. Με θέλει όπως είμαι και δεν προσπαθεί να με αλλάξει, όπως κάνουν όλοι οι μαλάκες που αντί να βρουν μια γυναίκα στα μέτρα τους τα μισε-ρά, θέλουν την καλύτερη για να την κόψουν μετά και να τη ράψουν ασορτί με τη μαλακία τους. Σαν τη θεία σου τη Ναυσικά, που όλα αυτά τα θεωρεί απολύτως φυσιολογικά και δίνει συμβουλές και μάλιστα πειστικά, για να γίνουν κι άλλες κλώσες σαν την Πόπη, να μη φαίνεται η αποτυχία της. Δεν θέλω να γεννήσω δικό μου παιδί για να είμαι πάντα ελεύθερη, να μην έχω κανέναν να σκεφτώ».

«Και θα μεγαλώσεις το ξένο;»

«Θα γίνει δικό μου. Σιγά μην κάνω το χατίρι της συμπεθέρας να μεγαλώσω το παιδί του Σιδέρη. Κι αυτό ξένο είναι. Εσύ γιατί ανακατεύεσαι;»

Δρομολογήθηκε ο γάμος και όλοι κατέβασαν μούτρα. Η δε γιαγιά της η Πελαγία το προχώρησε λίγο περισσότερο, απειλώντας τη πως θα συγκαλέσει οικογενειακό συμβούλιο – πού είσαι ρε Σιδέρη; - καθότι το θέμα ήταν πολύ σοβαρό. «Εσύ κοίτα πώς θα βολέψεις το γιο σου τον κοπρίτη και άσε με στην ησυχία μου» ήταν η πληρωμένη απάντηση της Πελ. Και πολύ της κακοφάνηκε της Πελαγίας. Πολύ γλωσσού της είχε βγει η εγγονή.

Την απόφασή της την είχε ήδη πάρει και αναγκαστικά είχε κάνει μια πρώτη σούμα. Είχε σχεδόν εγκληματήσει σε βάρος του εαυτού της, μόνο και μόνο για να μη δώσει σε κανέναν από την οικογένειά της κανενός είδους χαρά. Δεν την άξιζαν. Αλλά τέλος στα λάθη. Για πολλά μπορεί να έφταιγε, αλλά όχι για το πού γεννήθηκε και από ποιους. Ήταν πια περιττό να κατηγορεί για όλα τον εαυτό της, να του αποδίδει ευθύνες που δεν του αναλογούσαν.

Εκτός αυτού, ήταν προκαταβολικά αποφασισμένη και για κάτι άλλο. Όλους αυτούς τους φρουφρούδες θα τους άφηνε για πάντα έξω από τη ζωή της. Αρκετά. Άτομα σχεδόν ανάξια λόγου, που έχωναν τη μύτη τους στις ξένες υποθέσεις και σχολίαζαν τα πάντα, που για όλα είχαν στην άκρη της γλώσσας τη φαρμακερή απάντηση έτοιμη και, φυσικά, έτσι όπως τους βόλευε κατά περίπτωση και είχαν στη ζωή τους δυο μέτρα και δυο σταθμά – τα δικά τους και των άλλων – δεν της χρειαζόνταν. Πιο σωστά, είχαν δύο μέτρα και πολλά σταθμά. Είχε πια στανιάρει. Το σπίτι της θα ήταν ερμητικά κλειστό και σε όποιον άρεσε. Μόνο η Κλημεντίνη θα ερχόταν, αν φυσικά κρατούσε την ανάλογη στάση. Καλοδεχούμενη θα ήταν αποκλειστικά και μόνο η Παρασκευούλα. Η αγαπημένη της Παρασκευούλα. Ζώντας μαζί τα τελευταία χρόνια, την είχε καταλάβει καλύτερα και είχε νοιώσει την ψυχή της. Ήταν η μόνη που από την πρώτη στιγμή έπιασε τις συντεταγμένες και έδωσε ευχές από την καρδιά της με απόλυτη ειλικρίνεια.

Η οικογένεια του Αριστείδη είχε μάθει να δίνει αγάπη άνευ όρων. Έτσι είχαν ζήσει πάντα. Με τον ίδιο τρόπο αγκάλιασαν όλοι την Πελαγίτσα, που μόλις τους γνώρισε λίγο καλύτερα ένοιωσε πως, επιτέλους, μετά από ένα πολύ μακρύ, επώδυνο και

κουραστικό ταξίδι, είχε μπει σε ένα απάνεμο λιμάνι. Χωρίς να το ξέρουν, κοτόρθωσαν το μέχρι τότε ακατόρθωτο: ηρέμησαν την οργή της και άφησε πίσω της τις τρικυμίες. Λίγο – λίγο, κατάφερε να διαχειριστεί όλα τα αρνητικά συναισθήματα που κουβαλούσε, να ξεπεράσει τα εμπόδια του νου και να γαληνέψει.

Παντρεύτηκαν ένα κυριακάτικο απομεσήμερο σε στενό οικογενειακό κύκλο, με κουμπάρους την αδερφή του Αριστείδη και τον αδερφό της συχωρεμένης της Ντίνας, που διατηρούσε την εκτίμησή του στον Αριστείδη στο ακέραιο. Παρά τον πόνο του για τον τόσο ξαφνικό και άδικο χαμό της αδερφής του, ήθελε να δει τη ζωή να συνεχίζεται. Παρανυφάκι ήταν η Μαρία. Αν και ήθελε να έχει παρανυφάκι και το γιο του Σιδέρη, ο φάκλανος αρνήθηκε για να μην κρυολογήσει το παιδί. Προφανώς, αυτές ήταν οι οδηγίες που είχε λάβει από τη μάνα της.

Από μια εντελώς καθαρή σύμπτωση, στο γάμο ήρθε και ο Τάσος με τη Ζίγκριντ, κάνοντας τα άντερα της Ναυσικάς να γυρίζουν, πάνω που είχε κάπως ηρεμήσει και είχε αρχίσει να ελπίζει πως το θέμα είχε τελειώσει. Επειδή ο Τάσος δεν την ανέφερε ποτέ όταν τηλεφωνιόνταν, πίστευε πως τον είχε πείσει. Μόλις την είδε, ανακατεύτηκε. Εννοείται πως ήρθε πάλι με τα χέρια γεμάτα δώρα. Σταθερά ληγμένα σοκολατάκια για το σπίτι, μια κρέμα σώματος για την Πόπη, ένα αφρόλουτρο για τη Ναυσικά και – το κυριότερο – ρούχα εμφανέστατα από δεύτερο χέρι για τα μικρά, που μόλις τα είδε η Πόπη της τα έδωσε να τα φορέσουν τα δικά της ανίψια. Και πολύ προσβλήθηκε η γάτα, γιατί τα δώρα της τα θεωρούσε αξιολογότερα. Καλά, αυτός ο βλαμμένος δεν καταλάβαινε τίποτε πια; Μάλλον όχι. Αντιθέτως καμάρωνε σαν ηλίθιος. Μόλις είχαν επιστρέψει από την Ιταλία όπου είχε πάει ο Τάσος για δουλειά και η γάτα απαντούσε σε όλους στα ιταλικά. Τόσο τέλεια τα είχε μάθει. Πρόσθεσε στο λεξιλόγιό της άλλη μια γλώσσα, αυτή τη φορά ρολό με γαρίδες. Προς μεγάλη απογοήτευση της Ναυσικάς και παρά τα παρακάλια της να το ξανασκεφτεί, είχαν κανονίσει και το δικό τους γάμο.

«Πελαγίτσα μου, δεν θα ανοίξουνε καλό σπιτάκι».

Έκλαιγε η Ναυσικά.

«Ούτε η Πελ θα ανοίξει. Μαλλιά έβγαλε η γλώσσα μου για να την πείσω να πάρει κάποιον άλλο για να μην κουράζεται, αλλά στάθηκε αδύνατον. Της αρέσει, λέει, να είναι ανεξάρτητη. Άκου πράγματα!»

«Και ο Τάσος μου; τέτοιος παίδαρος, τέτοιος λεφτάς και με τέτοιες σπουδές να πάρει μια γάτα;»

«Και να εργαζόταν, τουλάχιστον, θα λέγαμε «χαλάλι». Αλλά αυτή όλη την ημέρα θα κάθεται και θα τα περιμένει όλα έτοιμα».

«Έχεις δίκιο, Πελαγία μου, έχεις δίκιο Πελαγίτσα μου».

Σχιζοφρένεια.

Κάποια στιγμή έγινε μια απίστευτη φάση και η Πόπη πήρε την εκδίκησή της, οριστικά και για πάντα. Έτσι όπως την είχε από καιρό στημένη και στους δυο, κανόνισε να τους κάνουν πάλι το τραπέζι. Αυτή τη φορά δεν θα είχε ανάγκη τη Γκρέτα να πει τα δικά της, δίνοντας το στίγμα. Στο παραμικρό ολίσθημα της γάτας, θα αναλάμβανε δράση η ίδια, βάζοντας τα πράγματα στη θέση τους. Έτσι, για να τη θυμούνται και οι δυο. Και για να το χαρεί όπως έπρεπε, κάλεσε όλους όσους ήταν και στην προηγούμενη συνάντησή τους.

Ο Πέτρος με τα χρόνια είχε εμπλουτίσει αρκετά το διαιτολόγιό του, προσθέτοντας στην καρβουνιασμένη του μπριζόλα και τις τηγανιτές πατάτες, πίτσες, πείνιρλί με μπόλικο φρέσκο βούτυρο και έξτρα παστουρμά, και άλλα τέτοια εδέσματα. Σαλατικά ουδέποτε έβαλε στο στόμα του, ομοίως και φρούτα. Τα είχε αντικαταστήσει με σιροπιαστά γλυκά και προφιτερόλ. Και στα αμέτρητα λίτρα από κόκα κόλα είχε προσθέσει μπίρα. Κακό για τον ίδιο, γιατί από την πολυετή και τόσο πλούσια σε λιπαρά δια-

τροφή είχε αρχίσει να έχει μερικά προβλήματα υγείας που δεν τους έδινε σημασία, έτσι όπως δεν έδινε σημασία ποτέ σε τίποτε. Άλλωστε, αυτά ήταν για τους ασθενείς του. Πάντως, τέλεια για το στόχο της.

Θα τους καλούσαν σε ένα εστιατόριο που είχαν ανακαλύψει τώρα τελευταία, με πραγματικά πολύ καλό τούρκικο φαγητό. Κι αν ήθελε η βλαμμένη, έτρωγε. Δεν ήθελε, ας έμενε νηστική. Αυτό υπήρχε. Και στο παραμικρό σχόλιο, ήταν έτοιμη να την αρπάξει. Της την είχε στημένη. Αρκεί να αποδέχονταν την πρόσκληση.

Παραδόξως, πήγαν. Και επειδή τα πάντα ήταν ανθυγιεινά, η Ζίγκριντ με το συνηθισμένη θράσος της και την εκπληκτική της αγένεια, έφαγε από όλα τα λεχματζούν που είχαν παραγγείλει όλο τον κιμά στην επιφάνεια, αφήνοντας τη ζύμη για τη χλεμπάγια. Αυτό ήθελε η Πόπη. Ένα ολίσθημα.

«Περιορίσου στο πιάτο σου».

«Pardon?»

«Αυτό που σου είπα. Για ποιόν άφησες τα ζυμάρια;»

Επενέβη ο Τάσος.

«Πόπη, σε παρακαλώ. Ήρθαμε για την παρέα».

«Έτσι φέρεσθε εσείς στις παρέες; Απορώ πώς έχετε».

«Σταμάτα».

«Να μαζέψεις τη μαλακισμένη σου».

Χαράς ευαγγέλια για τη Γκρέτα. Μόλις άκουσε τη μαγική λέξη – και μάλιστα από τη μάνα της, άλλο που δεν ήθελε. Ξεσάλωσε.

«Μήσου, μαλακισμένη».

«Γκρετάκι μου, δεν μιλάνε έτσι στη θεία».

«Κι εσύ μήσου, παλιοθείε».

«Όχι τσίος;»

«Όχι».

Πολύ το χάρηκε η Πόπη.

«Μπράβο Γκρέτα».

Ο Τάσος είχε σχεδόν ασπρίσει.

«Ζίγκριντ, φεύγουμε».

«Στα τσακίδια».

Λίγο καιρό αργότερα, ο Δημήτρης έπαθε το πρώτο έμφραγμα. Τους τελευταίους μήνες όλα του είχαν πάει στραβά. Είχε κλείσει το γραφείο, με δυσκολία στεκόταν στα πόδια του, υπάλληλος δεν ήθελε να πάει διότι ποτέ δεν θα καταδεχόταν να δουλέψει για ένα μισθό – σιγά μη γινόταν από δήμαρχος, κλητήρας – και φως δεν υπήρχε από πουθενά. Αλλά αυτό που του στοίχιζε περισσότερο, ήταν που η μάνα του χωρίς να το λέει τον θεωρούσε υπεύθυνο για την ανεργία και την αφραγκία του Αποστόλη.

Ανησύχησαν όλοι πολύ, άλλωστε υπήρχε και το κακό προηγούμενο του Παναγιώτη. Μέχρι που ήρθε και η κόρη του από τη Γερμανία, που είχε να τον επισκεφθεί κάτι χρόνια. Κατά την Πελαγία, έφταιγε η Βιβή. Δεν μπορούσε να τη βλέπει το παιδί. Ευτυχώς, όλα πήγαν καλά. Τόσο καλά, που αποφάσισαν με τη Βιβή, επιτέλους, να παντρευτούν. Και η κατάσταση έγινε για άλλη μια φορά σουρεαλιστική.

Η Πελαγία ήταν ευχαριστημένη. Είχε ανησυχήσει πολύ για το γιο της. Εκτός αυτού, ως προς τα προσωπικά του τον θεωρούσε πια χαρτί καμένο. Έτσι η είδηση όχι μόνο δεν την ανατρίχιασε, αλλά την έκανε χαρούμενη. Ο Δημήτρης με το γάμο του θα είχε μια μόνιμη νοσοκόμα μέσα στο σπίτι. Και η στάση της απέναντι στη Βιβή άλλαξε άρδην. Πολύ όμως. Και ξέχασε μονομιάς όλα όσα είχε ξεράσει τόσα χρόνια το στόμα της, κάνοντας την Πελ να αηδιάσει για άλλη μια φορά σε σημείο εμετού. Καλά είχε

κάνει και της είχε δώσει να καταλάβει πως δεν ήταν ευπρόσδεκτη κι ας έλεγε ο Αριστείδης ό,τι ήθελε για τη συμπεριφορά της.

Η πρώτη της αξίωση ήταν να επιστρέψει η Παρασκευούλα από το σπίτι της Κλημεντίνης και να αναλάβει πάλι δράση. Μπορεί να έκανε τα στραβά μάτια ως προς την ενίσχυση του σπιτιού του Αποστόλη, αλλά άλλο δεν είχε. Και με τη Βιβή άρχισε τα μελιστάλαχτα. «Δεν πρέπει να κουράζεσαι, κοριτσάκι μου. Φέρε τα ρούχα στην Παρασκευούλα να τα σιδερώσει». Και η Βιβή αηδίαζε. «Κωλόγρια» την ανέβαζε – μέσα της εννοείται - «κωλόγρια» την κατέβαζε. Ούτως ή άλλως, η συγκεκριμένη πόρτα και παρά το γεγονός πως ήταν μόνον ένα όροφο παραπάνω, δεν είχε ανοίξει ποτέ. Δεν υπήρχε κανένας απολύτως λόγος να γίνει τώρα.

Λίγους μήνες αργότερα και παρά τα κλάματα και τα παρακάλια της Ναυσικάς να το ξανασκεφτεί, παντρεύτηκαν ο Τάσος με τη Ζίγκριντ στη Σουηδία. Αναγκαστικά πήγε μόνη της γιατί η Πόπη δεν θέλησε ούτε να ακούσει. Αλλά τους έστειλε δώρα πλούσια. Πήρε μια τσίγκινη πιατέλα που κάποτε την είχαν δώσει στον Πέτρο γεμάτη αμυγδαλωτά και δεν ήξερε τι να την κάνει και τη στόλισε εορταστικά. Έβαλε μέσα δυο σοκολάτες, δυο κουτάκια τσίχλες, μια κρέμα ξυρίσματος για τον αδερφό της και δυο οδοντόβουρτσες σε συσκευασία δώρου για τη γάτα. Το τύλιξε με μια ζελατίνη και έδεσε πάνω ένα φιόγκο με ένα δικό της παλιό φουλάρι. Το αποτέλεσμα την ικανοποίησε πλήρως. Για να είναι δε σίγουρη πως τα δώρα θα φτάσουν στον προορισμό τους τα έστειλε ταχυδρομικά, μαζί με τις ευχές της. Η μάνα της δεν υπήρχε πιθανότητα να τα δώσει. Αντιθέτως, την είχε ικανή να πάει να αγοράσει πανάκριβα πράγματα, μόνο και μόνο για να σώσει για άλλη μια φορά τα προσχήματα.

Η Ναυσικά έμεινε μόνο τρεις ημέρες, που τις πέρασε στο σπίτι της Άνκι σχεδόν αμίλητη. Ναυσικά και αμίλητη γίνεται; Δεν γίνεται, αλλά έγινε. Και η Άνκι – μέσα της – σκεπτόταν «σιγά μην έκανε ο γιος σου για καλύτερη. Τα σκουπίδια γεννούν σκουπίδια» αλλά είχε την ευγένεια να μην της το πει. Στο κάτω – κάτω, ήταν περιττό. Η γυναίκα υπέφερε, αλλά κάπου πρέπει να έφταιγε κι αυτή.

Μετά γύρισε στην Αθήνα. Κλείστηκε στο σπίτι και δεν ήθελε να δει κανέναν. Έκλαψε με την ψυχή της. Το είχε φαίνεται η μοίρα της. Μετά τους γάμους των παιδιών της να σκάει στο κλάμα. Έτσι είχε γίνει και με το γάμο της Πόπης. Πού είχε κάνει λάθος; Και που ανακατεύτηκε και που δεν μπόρεσε να ανακατευτεί, όλα είχαν γίνει μαντάρα.

Μερικούς μήνες αργότερα, ο Πέτρος είχε μεγάλα προβλήματα υγείας. Απέκτησε υψηλότατη χοληστερίνη και επίσης πολύ υψηλό διαβήτη, αλλά με τίποτε δεν άλλαζε τη διατροφή του. Κατά τη γνώμη του, τα ειδικά φάρμακα έκαναν πολύ καλά τη δουλειά τους, τον κάλυπταν απόλυτα και δεν χρειαζόταν να ασχοληθεί περισσότερο. Το ζήτημα αφορούσε τους άλλους. Η Ποπίτσα έτρεχε συνέχεια για να του ετοιμάζει ειδικά φαγητά, αλλά πολύ δύσκολα τον έφερνε βόλτα. Στη θέα και μόνο ενός ψητού φιλέτου από κοτόπουλο πάθαινε αναγούλα. Μια και μοναδική φορά το τίμησε και για να το φάει έβαλε επάνω μπόλικο βούτυρο, κίτρινο τυρί και ζαμπόν, για να το κάνει «Χόφμαν». Όσο για τη σαλάτα; Ούτε που γύριζε να τη δει. Επόμενο ήταν να πάθει ένα σοβαρότατο έμφραγμα, που τους ταρακούνησε όλους πολύ. Άλλωστε υπήρχαν στην οικογένεια δυο προηγούμενα κακά, το ένα μοιραίο. Η Νίλα θεώρησε απόλυτα υπεύθυνη την Πόπη. «Κατάφερους και τον ξέκανες» της είπε απροκάλυπτα, αλλά δεν της απάντησε.

Εντελώς ξαφνικά έπαθε μια μεγάλη και σοβαρότατη θρόμβωση. Αναγκαστικά, του έκοψαν εσπευσμένα το πόδι για να τον κρατήσουν στη ζωή. Τρελάθηκαν όλοι από τη στενοχώρια. Όσο γινόταν η εγχείρηση, Πόπη, Ναυσικά και Νεονίλη ήταν στημένες έξω από το χειρουργείο, κατάχλομες και με την αγωνία ανάγλυφη στα πρόσωπά τους.

Πρώτη ξέσπασε η Νίλα και μάλιστα με πολύ άγριο τρόπο. Όλα όσα αναγκαστικά δεν είχε πει τα τελευταία χρόνια, τα είπε μαζεμένα.

«Τα κατάφερες! Κατάφερες και τον έφαγες!»

«Εγώ;»

«Ναι εσύ. Εσύ που δεν ήσουν ικανή για τίποτε. Ούτε για να κρατήσεις γερό τον άντρα σου».

«Εγώ τι φταίω αν δεν έφαγε ποτέ στη ζωή του κάτι πιο υγιεινό; Τι φταίω αν δεν έδωσε σημασία στην υγεία του; Τι φταίω αν του έψηνα φιλέτο κοτόπουλο με σαλάτα και παράγγελνε σουβλάκια και πίτσα;»

Ανέλαβε η Ναυσικά.

«Σε παρακαλώ, Νεολίνη. Η κακή του η μοίρα φταίει, η κακή διατροφή που πρώτη εσύ του έμαθες φταίει και δεν ξέρω τι άλλο. Όχι η Πόπη. Στο κάτω – κάτω, γιατρός ήταν, ήξερε τους κινδύνους καλύτερα».

«Εσύ τι ανακατεύεις; Όταν τον μάζευες ήταν καλά;»

«Καθόλου δεν τον μάζευα και να μου κάνεις τη χάρη. Σκέφτηκες ποτέ πως παντρεύτηκε την κοπέλα που αγάπησε;»

«Σταμάτα, μαμά. Κάποτε πρέπει να της τα πω όπως πρέπει. Σιγά, μη μαζεύαμε το ανήλικο! Εκείνος δεν έλεγε να ξεκολλήσει. Εγώ τότε δεν τον ήθελα».

«Ηθελες τον άλλο για να χορεύεις πάνω στα τραπέζια έτσι;»

«Έτσι. Ποτέ δεν γλέντησα με το γιο σου».

«Λίγος σου έπεσε ολόκληρος γιατρός;»

«Ναι, λίγος μου έπεσε και μάζεψε, επιτέλους, το στόμα σου. Αρκετά. Ένα συμβιβασμό έκανα. Ούτε εσύ μου άρεσες. Ούτε εσύ, ούτε ο άντρας σου. Κατάλαβες; Εκείνος επέμενε για το γάμο και παραλίγο να σκοτωθούμε κατεβαίνοντας τη Συγγρού όταν του είπα «όχι».

«Ποια ήσουν; Ξεβράκωτη και τεμπέλα».

«Εσύ να μου πεις ποια ήσουν για να ονειρεύεσαι τέτοια μεγαλεία. Μ' ένα ξερό μισθό ζούσατε. Μια φέτα ψωμί μπορούσες να εξασφαλίσεις και είχες την αξίωση από τους άλλους να βάλουν επάνω το βούτυρο και τη μαρμελάδα για να καταδεχτείς να τη φας. Άει στο διάολο, επιτέλους. Μπουχλάδα. Πιο σωστά και οι δυο να πάτε στο διάολο, να μη σας ξαναδώ στα μάτια μου. Ούτε εσάς, ούτε τη γρουσουζιά σας».

«Σε παρακαλώ, Νεολίνη, δεν είναι ώρα. Σκέψου τα δύσκολα που έχουμε να αντιμετωπίσουμε και πρώτα απ' όλους η Πόπη. Τα παιδάκια...».

«Τόσα χρόνια που την τάζε την κόρη σου ήταν καλός; Τώρα είναι η σειρά της να τον φροντίσει».

Μύλος. Μιλούσαν έντονα και οι τρεις μαζί κατηγορώντας η μια την άλλη. Και, πιθανότατα, θα είχαν ειπωθεί μεγαλύτερες χοντράδες με ακόμα μεγαλύτερη ένταση, αν δεν επενέβαινε μια νοσοκόμα. Τις έδιωξε και τις τρεις να πάνε να συνεχίσουν τον καυγά τους αλλού.

Την ημέρα που γύρισε ο Πέτρος στο σπίτι καθισμένος σε αναπηρικό καροτσάκι και είδε η Ναυσικά την κόρη της – ένα πραγματικό θωρηκτό πια που ροχάλιζε όρθιο – στο ρόλο της αποκλειστικής νοσοκόμας, με το ζόρι συγκρατήθηκε για να μην κλάψει και γίνουν όλα χειρότερα. Οι στιγμές ήταν πολύ δύσκολες. Μόνο η Γκρέτα έδωσε έναν ανάλαφρο τόνο στην πραγματικά πολύ βαριά ατμόσφαιρα. Με τον αυθορμητισμό και την παιδική της ειλικρίνεια μαλάκωσε την ψυχή όλων. Αγκάλιασε με τα χεράκια της τον Πέτρο, τον φίλησε γλυκά και του είπε «εγώ, μπαμπά μου, σ' αγαπώ».

Έμεινε όλη την ημέρα και βοήθησε πολύ χωρίς να κάνει το παραμικρό σχόλιο, αλλά το βράδυ στο σπίτι της γύρισε άρρωστη. Αρκετές στενοχώριες είχαν να αντιμετωπίσουν, πολλά μέτωπα είχαν ανοίξει και ο δρόμος ήταν μακρύς μέχρι να

ολοκληρωθεί η απαραίτητη προετοιμασία για την υποδοχή τεχνητού μέλους. Αλλά πλέον, η βοήθειά της ήταν κάτι παραπάνω από απαραίτητη. Πήγαινε στο σπίτι της Πόπης το πρωί και έφευγε το βράδυ, κατάκοπη και σκασμένη, χωρίς να αισθάνεται καθόλου καλά, αλλά όλα τα απέδιδε στη στενοχώρια της.

Και πώς να μην ήταν στενοχωρημένη; Έπεφτε το βράδυ στο κρεβάτι και παρά την κούραση και την αδιαθεσία, ο ύπνος δεν ερχόταν. Όπως πάντα, όλα τα πέρασε μόνη της. Ο καπετάνιος ήταν στην Ιαπωνία και δεν μπορούσε με τίποτε να φύγει κι εκείνο το γαϊδούρι ο γιος της ίσα που τηλεφώνησε δυο – τρεις φορές για να μάθει τι γίνεται, αντί να έρθει για μερικές ημέρες να μείνει μαζί τους. Μέχρι και η Πελαγία είχε προσφερθεί για βοήθεια, παρά τα χρόνια της και τη φροντίδα του υπέργηρου πια Μενέλαου. Ζούσε ημέρες δύσκολες και νύχτες άγριες και κολασμένες. Δεν αισθανόταν καθόλου καλά, το ένοιωθε πως οι δυνάμεις της την εγκατέλειπαν σιγά – σιγά, αλλά έκανε κουράγιο για να στηρίξει και την Πόπη.

Εκείνες τις φρικτές νύχτες, γεμάτη από τις δύσκολες και στενόχωρες εικόνες της ημέρας και αηδιασμένη από τη Νίλα, αναγκαστικά έκανε τον τελικό της απολογισμό. Μπορεί οι προθέσεις της να ήταν οι καλύτερες και οι ευγενέστερες, αλλά το τελικό αποτέλεσμα αποδείχθηκε πολύ πενιχρό. Και πού πέταξε ο νους της; στο Στέλιο. Τι το ήθελε και ανακατεύτηκε τότε; Αλλά μήπως μπορούσε να ξέρει τη συνέχεια; Αλλά και στην περίπτωση του Πέτρου, που όπως αποδείχθηκε περίτρανα εκ των υστέρων ούτε «άκακος» ήταν ούτε «βολικός», τη συνέχεια μπορεί να μην την ήξερε αλλά μπορούσε πολύ εύκολα να τη φανταστεί. Γιατί δεν ανακατεύτηκε να χαλάσει το γάμο και περίμενε την Πόπη να της δώσει την άδεια που δεν της έδωσε; Θάλασσα τα είχε κάνει. Και στο γάμο της Πόπης που ανακατεύτηκε και στο γάμο του Τάσου που δεν ανακατεύτηκε – πιο σωστά δεν μπόρεσε να ανακατευτεί – λάθος είχε κάνει. Αλλά πού; Πώς θα γύριζε το χρόνο πίσω για να τα διορθώσει όλα;

Με αυτές τις σκέψεις και βουτηγμένη στα δάκρυα, ένοιωσε ακόμα μεγαλύτερη αδιαθεσία. Είδε τον πατέρα της να την πηγαίνει νύφη στην εκκλησία, τη μάνα της – την κυρία Τασούλα - να σταυροκοπιέται και να πιάνει προζύμι με το αγίασμα ανήμερα του Σταυρού, ξαναγέννησε τα παιδιά της. Κατάλαβε πως ο Άγγελός της ήταν πολύ κοντά, σχεδόν τον άγγιζε. Σηκώθηκε με κόπο. Άνοιξε ορθάνοιχτα τις πόρτες και τα παράθυρα, έστειλε με αγάπη τη σκέψη της στον άντρα της που κακό λόγο από το στόμα του δεν είχε ακούσει ποτέ και τον περίμενε. Ήρθε μετά από λίγο.

Βυθίστηκε η Πόπη στο πένθος, πάνω στα πολύ σημαντικά δικά της προβλήματα. Η μάνα της, παρά τα λάθη και τις παρεμβάσεις της, ήταν ένα στήριγμα και ίσως η μόνη που μπορούσε να ηρεμήσει κάπως τη Νίλα χωρίς να παρεκτραπεί. Τώρα έμενε μόνη, με ένα σωρό προβλήματα επάνω της.

Ένα χρόνο αργότερα, η Πέγκι τον σχόλασε τον Αποστόλη και μάλιστα με συνοπτικές διαδικασίες. Απλώς τον αποκάλεσε «ψωριάρη» και του έκλεισε την πόρτα στα μούτρα, δίνοντας του μια σαφή διορία για να μαζέψει τα πράγματά του. Βρισκόταν και πάλι σε φάση αναδιοργάνωσης του εαυτού της και των επαγγελματικών της - με διαφορετικό αυτή τη φορά τρόπο – και δεν ήθελε να τον έχει μέσα στα πόδια της. Ξεκίνησε βάζοντας τα μαλλιά της, διαλέγοντας ένα χρώμα λιτό και πλήρες νοημάτων. Αμέσως ανανεώθηκε. Ο Αποστόλης δεν της έκανε πια. Εκείνη είχε παντρευτεί έναν διευθυντή κρουαζιέρων και όχι κάποιον που δεν ήξερε τι του γινόταν, όχι πως ήξερε η ίδια. Πάντως, μέχρι εκεί της έκοβε. Μάζεψε τα υπάρχοντά του και επέστρεψε στο περίφημο στούντιο, αλλά τίποτε δεν ήταν πια το ίδιο. Έλειπε το σέρβις της Παρασκευούλας, η μάνα του είχε γεράσει πολύ και ο πατέρας του το μόνο που θυμόταν σταθερά, ήταν πως προπολεμικά υπήρξε φοιτητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Δεν τον γνώρισε. Μόλις τον είδε, νόμισε πως ήταν κάποιος ευγενικός κύριος που είχε πάει επίσκεψη κοινωνικού περιεχομένου και άρχισε τα δικά του: «όταν,

που λέτε κύριέ μου, προπολεμικά, ήμουν φοιτητής χημικός μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.....»

Δύσκολα. Η Πελαγία ίσα που έφτιαχνε ένα απλό φαγητό και μόνος του δεν ήταν ικανός να βράσει ούτε ένα αυγό, όχι πως υπήρξε ποτέ ικανός για κάτι. Όσο για την πόρτα της Βιβής που θα μπορούσε κάτι να προσφέρει; Κλειστή. Ποτέ δεν νοιάστηκε για κανέναν τους, πλην του Δημήτρη. Αναμενόμενο.

Η Πέγκι έμεινε μόνη με το παιδί της στον κάτω όροφο της μεζονέτας. Μόνο αυτόν το χώρο μπορούσε να συντηρήσει – ο πατέρας της και ο αδερφός της, εννοείται – άλλωστε της έφτανε. Πήγε να σκάσει από το κακό της η Πελαγία και το χειρότερο ήταν πως δεν υπήρχε πια η Ναυσικά για να την παρηγορήσει, να της πει αυτά που ήθελε απεγνωσμένα ν' ακούσει. Να πουν τα τρελά τους «για τη χαμένη που δεν έκανε για το δικό τους το παιδί και χάρη της έκαναν που την ανέχθηκαν και δεν μίλησαν ποτέ» και να ισιώσουν. Αναγκαστικά, Έβαλε κάτω τα μούτρα της και ζήτησε από τον Κώστα να βοηθήσει τον αδερφό του. Διευθυντής σε πολυεθνική ήταν, τόσες γνωριμίες είχε, έπρεπε να βρει και για τον Αποστόλη μια αντίστοιχη θέση, για να καταλάβει και η Πέγκι τι έχασε, αλλά έφαγε πόρτα. Ο Κώστας την ξαπόστειλε με το πρώτο.

«Δε μου λες, μάνα, δούλεψε ποτέ ο Αποστόλης; Επειδή είχε άποψη για τα πάντα νομίζεις πως έκανε κάτι;»

«Τι μου λες τώρα; Διευθυντής κρουαζιέρων δεν ήταν;»

«Τώρα μάλιστα. Αυτός ούτε το σπίτι του δεν μπορεί να διευθύνει και τα θέλει όλα έτοιμα, στο πιάτο. Αλλού αυτά και το ξέρεις πολύ καλά. Ο Αποστόλης δεν έχει δουλέψει ποτέ. Εγώ με κηφήνες δεν ασχολούμαι, ούτε έχω σκοπό να γίνω ρεζίλι».

«Ρεζίλι με έναν διευθυντή;»

«Τα πιστεύεις αυτά που λες;»

«Βεβαίως. Αδερφός σου είναι και πρέπει να τον βοηθήσεις».

«Γιατί δεν πάει υπάλληλος σε ένα ταξιδιωτικό γραφείο; Τη δουλειά την ξέρει».

«Υπάλληλος ο Αποστόλης;»

«Και πολύ του πέφτει. Ας πρόσεχε. Και οι δυο ας πρόσεχαν. Όταν ο πατέρας τους έστειλε για να σπουδάσουν ο ένας παντρολογιόταν και ο άλλος κοιμόταν».

«Κώστα μου, δε μπορώ να τον βλέπω έτσι».

«Με τη φωτογραφία τι κάνει;»

«Τίποτε. Είναι απογοητευμένο το παιδί».

«Ας το ρίξει στην ποίηση».

«Εσύ πέτυχε και πρέπει να βοηθήσεις. Έχεις καθήκον».

«Σε παρακαλώ να μην επανέλθεις. Η απάντησή μου είναι οριστική».

Το φυσούσε και δεν κρύωνε η Πελαγία για πολύ καιρό. Πώς είχαν γίνει όλα αυτά; «Πού είχε γίνει λάθος; Πώς θα γυρίσω το χρόνο πίσω;» αναρωτιόταν, αλλά απάντηση δεν έπαιρνε.

Μόνο η Πελ είχε πάει καλά στη ζωή της. Ανέλπιστα καλά. Έφτιαξε το σπιτικό των ονείρων της, γεμάτο θαλπωρή και ζεστασιά. Μια φωλιά, ένα καταφύγιο στην καταιγίδα και όχι καταιγίδα από μόνο του, έτσι όπως ήθελε και ονειρευόταν πάντα. Και ήταν εύκολο περισσότερο από όσο νόμιζε, το ένστικτό της είχε λειτουργήσει ολόσωστα. Άλλωστε, το ήθελε πολύ και ο Αριστείδης. Όλοι ήθελαν να μπουν μέσα και κανείς να βγει. Ακόμα και η ίδια η Κλημεντίνη τις σπάνιες φορές που την επισκεπτόταν, ένοιωθε το κλίμα και δεν της έκανε καρδιά να φύγει. Απορούσε δε πάντα, πώς η κόρη της τα κατάφερε τόσο καλά.

Από σχετική απόσταση αλλά ευχαριστημένη, μάθαινε τα νέα της. Ο γάμος της υπήρξε άψογος. Έγινε μια τέλεια σύζυγος, οικοδέσποινα και μητέρα, αφήνοντας όλα τα κακά χρόνια πίσω της. Ο Αριστείδης αποδείχθηκε ένας εξαιρετικός σύζυγος. Η μοίρα του είχε φερθεί πολύ σκληρά, αλλά όταν η ζωή του χαμογέλασε πάλι, ένοιωσε

ευλογημένος για την καλή του τύχη να συναντηθεί με την Πελ. Όταν την έβλεπε αγκαλιά με το Μαράκι, να της μιλά γλυκά, να της διαβάζει παραμύθια, να παίζουν οι δυο τους καθισμένες οκλαδόν στο χαλί του σαλονιού, να τραγουδούν και να χορεύουν, να σχεδιάζουν πώς θα περάσουν το πρωινό του Σαββάτου, τι δώρο θα αγοράσουν για το παιδικό πάρτι που ήταν καλεσμένες, πλημμύριζε η καρδιά του από αγάπη και ευγνωμοσύνη για τη γυναίκα του. Όταν εντελώς αναπάντεχα και τελείως αυθόρμητα η Μαρία αποκάλεσε την Πελ «μάμι», ένοιωσε πως στη ζωή του άρχισε ένας νέος κύκλος. Η Πελ άξιζε τα καλύτερα και δεν θα έκανε ποτέ τίποτε για να την πληγώσει.

Άλλωστε η πατρική του οικογένεια ήταν πολύ όμορφη και ζεστή, που μόνο αγάπη, συμπάραση και ειλικρινές ενδιαφέρον της έδειξαν. Έτσι είχαν ζήσει πάντα. Γέμισαν οι μπαταρίες της Πελ και ισχυροποιήθηκε. Όλα τα θετικά συναισθήματα που εισέπραττε από τη νέα της οικογένεια συν όλα τα αποθέματα αδιάθετης αγάπης που έκρυβε μέσα της τόσα χρόνια βγήκαν στην επιφάνεια και άρχισε να τα μοιράζει αφειδώς, αλλά όχι σε όλους. Μόνο όπου καταλάβαινε πως άξιζε τον κόπο. Η οικογένεια του Αριστείδη της είχε μάθει πολλά. Κακός λόγος δεν βγήκε από το στόμα τους ποτέ και για κανέναν. Την κριτική δεν την ήξεραν, για όλους είχαν έναν καλό λόγο και πάντα έβλεπαν τη θετική όψη σε όλα.

Λίγο – λίγο, η αρχική και σταθερή της απόφαση να μην αποκτήσει ποτέ δικό της παιδί, άρχισε να κάμπτεται. Όταν ένοιωσε συναισθηματικά ασφαλής, άρχισε να το θέλει. Ένα χρόνο αργότερα, απέκτησε άλλη μια κόρη και η χαρά της ήταν απερίγραπτη. Απερίγραπτη ήταν και η χαρά της Κλημεντίνης όταν έμαθε τα ευχάριστα, γιατί ο κρυφός την πόθος ήταν να δώσουν και στη μικρή το όνομα του Παναγιώτη. Δίσταζε πολύ για να κάνει την παραμικρή νύξη γιατί η Πελ δεν ανεχόταν την παραμικρή επέμβαση στα οικογενειακά της και είχε μόνιμα το μαχαίρι βγαλμένο, αλλά, μάνα της ήταν και την ήξερε καλά. Διάβασε την επιθυμία στα μάτια της. «Μην τολμήσεις» της είπε μόνο και η Κλημεντίνη κατάλαβε. Έστω και αργά, κατάλαβε πως η κόρη της είχε δίκιο. Πραγματικά, το πένθος είναι το τίμημα της αγάπης. Αυτό και τέλος, η Πελ δεν είχε πενθήσει ποτέ. Τη μπέμπα την ονόμασαν Μυρτώ.

Αλλά το χειρότερο δεν ήταν αυτό. Ήταν πως, έστω και μετά από τόσα χρόνια, η Κλημεντίνη αναλογίστηκε και το δικό της μερίδιο ευθύνης για τη σημερινή στάση της κόρης της. Αν μπορούσε να γυρίσει το χρόνο πίσω θα τα έκανε όλα διαφορετικά. Θα είχε δώσει από νωρίς λύσεις στα προβλήματα και θα είχε στηρίξει τα παιδιά της, αλλά δεν γινόταν πια.

Κοίταζε η Πελ τα μικρά της και τρελαινόταν. Είχε βρει, επιτέλους, την ευτυχία και ήταν αποφασισμένη να την κρατήσει. Ήθελε να την κρατήσει, ήξερε να την κρατήσει, άλλωστε πάντα ήθελε να φτιάξει μια δική της όμορφη και χαρούμενη οικογένεια. Ήταν ο κρυφός της πόθος, αλλά αυτό τα δύσκολα χρόνια δεν το ομολογούσε ούτε στον εαυτό της. Τότε, την είχε κουράσει πολύ η ατμόσφαιρα της πατρικής της οικογένειας με τη μόνιμη καταχνιά που υπήρχε. Τώρα, ήταν σίγουρη πως ο Θεός δε θα την έβαζε πάλι να ψάχνει για ισορροπίες και διαφυγές σε δύσκολα προβλήματα.

«Τα γλυκά μου τα κοριτσάκια» έλεγε συνέχεια και τα αγκάλιαζε και τα δυο με ατελείωτη αγάπη. Έστειλε δε μήνυμα σε όλους: «ή θα με αγαπάτε όπως θέλω με αυτούς που θέλω και αγαπώ, ή δεν έχετε θέση στη ζωή μου. Αγάπη με το δικό σας τρόπο δεν μου χρειάζεται». Και σε όποιον τολμούσε έστω να υπαινιχθεί πως η Μαρία δεν ήταν δικό της παιδί, έκλεινε την πόρτα της και τον διέγραφε δια παντός. Τόσο απλά και τόσο αποφασιστικά περιφρούρησε τον κόσμο της.

